BIBLIOTHECA

PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHEID

II. BAND

ERSTES HEFT

III. DIE AMBROSIANISCHE BIBLIOTHEK IN MAILAND

WIEN, 1871.

IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN

BUCHHÄNDLER DER KAIS. AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.

BIBLIOTHECA

PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHEID

II. BAND

ERSTES HEFT

III. DIE AMBROSIANISCHE BIBLIOTHEK IN MAILAND

WIEN, 1871.

IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN

BUCHHÄNDLER DER KAIS. AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.

Aus dem Februarhefte des Jahrganges 1871 der Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der kais. Akademie der Wissenschaften (LXVII. Bd. S. 467) besonders abgedruckt.

Druck von Adolf Holzhausen in Wien
k. k. Universitäts-Buchdruckerei.

Die Ambrosiana ist reich an alten und werthvollen Handschriften der Patres Latini, von denen der bei weitem grösste Theil im Anfang des siebzehnten Jahrhunderts durch den Kardinal Friedrich Borromeo aus der Bibliothek des Klosters Bobio erworben wurde. Der Erste, welcher diese Schätze auszubeuten suchte, war L. Muratori, der *Anecdota ex Ambrosianae bibliothecae codicibus* in vier Bänden (I. II. Mediolani 1697/8, III. IV. Patavii 1713) herausgab und in den *Antiquitates Italicae medii aevi* tom. III 810—997 seine Untersuchungen *de litterarum statu, neglectu et cultura in Italia post barbaros in eam invectos usque ad annum Christi millesimum centesimum* hauptsächlich auf Bobienser Handschriften stützte. Leider ist Muratori wie überall so auch hier im Detail durchaus unzuverlässig. Angelo Mai, der seine glänzende Laufbahn als Entdecker an den fast ausschliesslich aus Bobio stammenden Palimpsesten der Ambrosiana begann, gab im *Spicilegium Romanum* V 244—250 kurze, durch Genauigkeit sich keineswegs auszeichnende Notizen *de nonnullis codicibus bibliothecae Ambrosianae Mediolanensis et primum de palimpsestis.* Zuletzt hat A. Peyron in seiner musterhaften Abhandlung über die Bibliothek von Bobio [1],

[1] M. Tulli Ciceronis orationum pro Scauro ... fragmenta inedita ... edidit ... A. Peyron ... Idem praefatus est de bibliotheca Bobiensi, cuius inventarium anno MCCCCLXI confectum edidit atque illustravit. Stuttg. et Tub. 1824. p. I—XXXVIII. S. 1—228

deren letzte Reste ihm ihre Erhaltung verdankten, auch die Bobienser Handschriften der Ambrosiana berücksichtigt; doch gelang es ihm, trotz eines zweimonatlichen Aufenthaltes in Mailand zu diesem Zwecke, nur einen Theil derselben zu ermitteln. Wenn ich glücklicher war als Peyron, so verdanke ich dies vorzugsweise den Vorstehern der Ambrosiana Gatti und Ceriani, die mir mit grosser Liberalität die Benutzung der Cataloge und die Einsicht der Handschriften gestatteten.

Ambrosii *expositio in Lucam.*

H. 78. Sup. membr. 4. foliorum 100. sec. VII.*

f. 1 Liber scti 39. columbani de bobio *über der Zeile* | Nam[1] si consules ad•scribuntur tabulis | emtionise. *sic* | quanto magis redemtioni | —

f. 5ᵇ legis promittebatur uirginis partus. | et uere scs quia immaculatus. deniq;[2] || f. 6 qua[3] rationabili quodam naturae mu|nere decorę ad usum ad aspectum uenus|tae —

f. 17ᵇ his[4] qui sensum ut dm̃ cognoscerent | consequuti sunt. | Expl. de euangelio. sec̃. luca. lib. ii. inc̃. | lib̃. iii. || f. 18 + de iosep et maria *über der Zeile* | Et ipse ihs̃ erat incipiens fere annorũ | xxx. qui putabatur esse filius ioseph | de generationib; dicturi. quarum | —

f. 21ᵇ super sedem meam.[5] et alibi semel | iuraui in sc̃o meo. si dauid. mentiar[6] || f. 22 uel[7] quia bene fecisti misericordiam tuã | nouissimam plus quam primam | —

f: 34ᵇ in | plumis[8] requirat qui solidiorem | cibum ^ad^ferre *corr. m. post.* non possunt[9] | Finit. lib. iii. inc̃. liber iiii. | Non absurdum ut opinor[10] de genera|tione dñi confecimus opus. certe | —

f. 45ᵇ testi|moniis scribturarum. sed[11] non ut | doceat. sed ut circumscribat et fal|lat[12] || f. 46 qui[13] quasi serpentinis spiris reuinctus. | et innodatus diaboli laqueis simula|tam —

f. 53ᵇ tribuit hominibus | ut uiuificandi habeant potestatẽ ||

---

* Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 136 — [1] 2, 39 XV 1566 b. Es fehlen sechs Quaternionen und vom siebenten drei Blätter — [2] 2, 56 l. c. 1572 c — [3] quae 2, 76 l. c. 1580 a. Ein Quaternio fehlt — [4] iis — [5] tuam — [6] 3, 8 l. c. 1592 a — [7] 3, 32 l. c. 1602 c. Zwei Quaternionen fehlen — [8] implumes fetus — [9] possint — [10] *om.* — [11] *om.* — [12] 4, 26 l. c. 1619 c — [13] 4, 61 l. c. 1630 c. Zwei Quaternionen fehlen

f. 54 Finit in luca. lib. IIII. inc̄ lib. v. | Et factum est cum esset in una ciuita*|tium [1] ecce uir plenus lepra —

f. 77[b] sc̄s lucas | benedictiones sit .VIII. conplexus. et | quidem scimus uirtutes esse quattuor [2] || f. 78 terrae [3] °uellat plantariis et superflu|uiis exuat ex'polians se ueterem homi nem —

f. 83[b] non agnoscitur | per adoptionem requiritur *(in mg. ·/. uł adquiritur m. s. VIII.)* [4] || f. 84 Finit. lib̄. v. inc̄ liber .VI. | *in mg. ead. m. s. VIII.* in alio codice iste liber non diuiditur | Et omnis populus audiens et publicani | iustificauerunt dm̄. bapbizati. bap|tismum [5] —

f. 109[b] ieiuna solidioris fidei corda pas|cantur; lacte inquit uos potaui | non esca; nondum enim potestatis [6] ||

C. 127. Inf. membr. fol. 2 col. foliorum 239. sec. X.

f. 1 *Über der Zeile m. s. XV* Iste liber est Monachoꝝ congregationis scte̅ Justine de obseruantia ordinis sc̄i benedicti. residentiū in | mon̄. scti̅ columbani de Bobio. script. sub nūo 32.[7] | + In xp̄i nom̄ | incipiunt titłi. expositionis sc̄i am|brosii in lucam quam ille decim | libellis distinxit | I principium lucę euangelistae | II de sacerdote zacharia. & elisab&h. | III de natiuitate iohañ angł nuntiante | IIII de eo quod remansit mutus zacharias | v de eo qđ occultabat se elisab&h m̄sib; v. | Item tituli Libri secundi — *(lib. VIIII)* XXI Aperit dn̄s sensum disci|pulorum ut intellegant scrip|turas. | Expliciunt titu|li novem libroꝝ [8] || f. 1[b] Liber sc̄ti columbani de bobio *über der Zeile* | Stilū [9] ipsum | prius exponen|dum putamus. est enim | historicus. —

f. 2 adhortamur [10] euangelii. | Incipit euangelium. | I | Qm̄ inquit multi conati sunt | ordinare narrationē rerum | —

[1] ciuitatum — [2] 5, 62 l. c. 1653 c — [3] 5, 105 l. c. 1664 c. Zwei Quaternionen fehlen. Eine Hand des XV. Jahrh. giebt hier und an andern Stellen falsche Angaben über den Umfang der Lücken — [4] acquiritur — [5] baptismo — [6] 6, 71 l. c. 1686 d — [7] Diese Nummern beziehen sich auf das von Peyron l. c. herausgegebene Inventarium der Bibliothek von Bobio vom Jahre 1461 — [8] Es folgen zehn Bücher, wie in den Ausgaben. Letztere haben keine Capitulationen — [9] XV 1527 Scripturi in evangelii librum, quem Lucas sanctus pleniore quodam modo rerum dominicarum distinctione digessit, stylum — [10] adoriamur

f. 8b fidem ge|nerationis adsciscere.[1] | Explicit lib̄ .I. | Incipit lib̄ .II. | I Eodem autē | tempore missus est angelus gabrihel | —

f. 20b qui sensum ut dm̄ cognoscerent. | consecuti sunt. | De euangelio | lib̄ II. Explicit | Incipit eiusdē | liber tertius || f. 21 I Et ipse ihs̄ erat incipiens fere annorū | —

f. 29 qui solidiorem cibum ferre[2] non poss̄.[3] | De euangelio lib̄ | III explic̄. incip̄. lib IIII. | Dō gratias lege fe|liter sic utere sanus | Non absurdum ut[4] opi|nor de generatione dn̄i. | —

f. 37 ut uiuificandi habeant po|testatem. am̄. | Explicit liber. IIII. | Incip̄ liber .v. | Et factum est cum eēt in una | ciuitatū. —

f. 49 p̄ ad|optionem adquiritur. | De euangelio li|ber .v. explicit. | incip̄ eiusdem | Liber sextus | I | Et omnis populus audiens & | publicani —

f. 86 uitio erroris inducunt[5] | De euangelio li|ber sextus explic̄ | Incipit eiusdē | Liber septimus | I. | Lex[6] et prophetae usque * ad iohannem. —

f. 93b quā man'. | intulisse.[7] Explicit Lib̄. VII | I Incip̄. lib̄. VIII | Interrogauit aut̄ | eum quidam princeps dicens. | —

f. 96 qui uita[8] meruerint angelorū. | De euangelio lib̄. VIII | expl̄. | Incip̄ eiusdem | lib̄. VIIII. | Et factum est cum adppinquas|s&. b&hfage[9] & b&haniam | —

f. 100 pudore confusa sed diuinae gra|tiae ditata muneribus | De euangelio lib̄ | VIIII. expl̄ | Incip̄ eiusdē lib̄ .x. | Dixit dn̄s dn̄o meo consūma|turus p̄cepta dn̄s &iam p̄|uiam —

f. 115b Nihil obstat si | dicam' pauciores intra conclauē. in | montē[10] conplures fuisse. Epl̄ trac|tatus sc̄i amb̄ epi̅ in euan̄. Luc̄. ||

f. 116[11] Reuerentissimo in xp̄o fratri & con|sacerdoti beda prb̄o. acca perpetuam salutem in dn̄o. Sepe quidem | tuae sc̄ae fraternitati & absens —

f. 116b inlustrare dignetur. | Domino beatissi|mo et nimiū de|siderantissimo | acca episcopo be|da humilis presbi|ter in dō

---

[1] adsciceret — [2] afferre — [3] possunt — [4] *om.* — [5] Schluss des siebenten Buches — [6] Anfang des achten — [7] l. c. 1784 d. Kein Buchabschnitt — [8] vitam — [9] ad Bethphage — [10] monte — [11] Von hier an m. s. x. — xi.

aeter|no salutem. | Mira uere est *a* uera mire doc|toris egregii sententia —

f. 117b corroborare dignetur. | I Praefatio lucas | theophilo euangeliũ | indicat per ordinẽ descripturũ. | —

f. 119 (XCIIII) ascendit in caelũ. Explic̃ capitula. || f. 119b + Incipit expositio in | Lucam liber primus | Betus euangelista lucas de om|nibus quae coepit ihs̃ facere | —

f. 142b sicut labor | uiatoris hospitio. | Expositiones in lucã | liber primus explicit. | Incipit liber secund | Ecclesiastica narrat his|toria —

f. 162b *a* publicani ius|tificauerunt dm̃. amen. | Expositionis in lucã | liber secundus explicit | Incipit liber terti|us lege feliciter. | Sanctissima mariae pęnitentis | —

f. 182b ex isto fonte demanant. | Explicit liber tercius. | Incipit liber IIII. | Exultans spũ sc̃o dñs ut supra | —

f. 201b perierat *a* in|uentus est. expositionis | in euangeliũ lucae xpi adiuuante | gratia liber quartus explicit | Incipit liber quin|tus lege felix | Postquam murmurantes De peccato|rum —

f. 222 misericordia eius praeueni*a* me. | Explicit in lucã expositio|nis. Beda humilis presbiteri | liber quintus. | Incipit eiusdẽ lib | sextus feliciter | XC BOHEHCAONCI | Cũ sapientissimus regũ salomon in | figurã xpi ecclesiae —

f. 239b in laude di *a* benedic|tione conclusit. amen. expositionis in lucã iuuante dño lib .VI. | explicit ||

AMBROSII *expositio in psalmum CXVIII.*

In D. 84. Inf. membr. 4. sec. X. (Missale monasterii Bobiensis[1]) sind vorn zwei Blätter eingeklebt, die dem VI.—VII. Jahrhundert angehören:

f. 1 suae[2] conscium quomodo fructus | de terra expectent quae nouit ingra|tos —

f. 1b media nocte surgebam ad confitendũ[3] ||

f. 2 tanta[4] nos praemia deuotionis in|uitent praeueniamus orientem | — gentem eum cum corpore ulla | clausarum ualua-

[1] Auf der ersten Seite des Missale: Liber scti 38. columbani de bobio

[2] Ambr. exp. in ps. CXVIII 19, 15 XV 1473 — [3] 19, 18 l. c. 1474 - [4] 19, 30 l. c. 1478

rum repagula [1] | — quillitas || f. 2[b] praeueni certe hunc quem uides | — gratum opus orandi atque psallen|di delectauerit tuam mentem [1] | —

ibid. t [2] scribturas [3] ||

Von derselben alten Ambrosiushandschrift sind noch zwei Blätter am Schluss von A. 138. Sup. (Expositio Haymonis in epistolas Pauli ad Romanos Hebraeos Corinthios) membr. 8. sec. XI [4] erhalten:

f. 1 silebit [5] cui necesse iam non sit iurga|ri cum corpore decertari [6] cum ua|riis —

f. 1[b] spe|rat et spem adicit spei quod euiden [7] ||

f. 2 electionem [8] gratiae saluae factae | sunt unde ait ecclesia noua et ue|tera frater meus —

f. 2[b] ca|ritatem et flumina non inundabunt [9] ||

Ambrosius *de historia Josephi.*

C 105 Inf. membr. 4. fol. 1—135. 137—139. 150. 154—157. sec. VIII—IX, fol. 136. 140—149. 151—153. 158—219. sec. VII—VIII.

f. 1 Sed [10] cum adhuc conperendinari cognitionem uideret. | in castelł regressus ẽ. —

f. 67[b] uotum extorserat dolor intra se statim [11] liberam habebat sententiam. hanc [12] finem habuit herodis *corr.* | Egesippi lib̃. primus expl̃. Incp̃ secd̃ | ambrosi epĩ de grego transtulit in latinũ | Sepulto herode. libera ut in defunctos solent iudicia populi depro|mebantur. —

f. 94 sed q̊a fidem | alienigenis potius quã suis daulit. tali dignus exitu fuit Finit Liber II || f. 94[b] Inc̃. lib̃ .III. ea postquã neroni nuntiata ẽ in achaię | partib; sito q̊ tragicoꝝ —

f. 121 ius|tas & debitas ꝓ flagitioꝝ meritis poenas dedere | Finit liber III Incip̃ Liber IIII | sublimis [13] ortus in finib; europae

---

[1] Von hier an ist kaum die Hälfte des Blattes erhalten — [2] recenset — [3] 19, 31 l. c. 1479 — [4] f. 2 Liber sctĩ .63. columbani de bobio — [5] 19, 19 l. c. 1475 — [6] decertare — [7] 19, 21 l. c. — [8] 19, 24 l. c. 1477 — [9] 19, 28 l. c. — [10] XV 1975 a (I 15) f. 1 das letzte Blatt des ersten Quaternio. Es ist palimpsest, doch scheint die untere Schrift von demselben Schreiber herzurühren, wie die darüber befindliche — [11] saltem — [12] hunc — [13] Dasselbe Fragment findet sich in E 147 Sup. f. 57b. Siehe unten *Conciliorum acta.* Die Varianten habe ich im Folgenden angegeben

langibardoꝵ regale ꝓsapia rex aribertus pius | & catholicus arrianoꝵ aboleuit heresim[1] et xp̃ianã fidem fecit crescere + | subolis item bertharith.[2] In solium regni suffectus imitatus. protinus exem|pla patris ad fidẽ ꝯuertere Iudeos fecit baptizandos credere qͥ rennuerũt | gladium ꝑemere + Tutor & rector amator. eccl̨e. a fundamentis ꝯstructos coenubii. ubi & xp̃i ꝯlocauit famulas[3] sua praefecit | germana. egregia ipsas materno amore ut regeret + || f. 121ᵇ Tertius immo napus atq:[4] filius rex cuninc|bertus[5] sublimatus tempore moderno rector | fortis & piissimus deuotus fidem xp̃ianã colere ecclesiaꝵ ditator & opifex + | Elictus gente a dõ ut regeret langobardoꝵ[6] rebelles conpescuit bello prostra|uit. a lex[7] iniquissimo semidiruta nuncupata. motina urbi[8] pristino decore | restituit + exorta scisma iam prisco d&empore ab aqͥlone parte unde | pandere malum in terra uniuersam proph&a uaticinandum isaias ce|cenit[9] ubi supbus thronum cadens. elegit + Fontis lauachrum rece|pere similem[10] nobiscum simul trinitatem credere aqͥligenses dissi|dentes[11] synodum quinta qui totus concordat cum IIII. una temnen|tes[12] rei facti omnium + Fides ut ess& in tota hesperia coaduna ta aduocari praecipit[13] rex cunincperctus. urbi ubi resedet | ticino dicta ab amne qͥ conflu& ꝓprium gerens papia uocabolũ + | Aulam ingressi orthodoxi[14] pariter aduersus prauos[15] ceperunt[16] | contendere libros legentes sancitos a patribus pauli & pyrri de|tegentes heresem theodori. ibae[17]. simulq: theodoriti + | Ast se iam uictos cognoscentes ilico petunt a rege ut iorent[18] ca|tholici melius quintam recepere sinodum[19] & se promittunt con|sensuros postea ac iuraturos credendos[20] recepere + | Namq: obantes[21] ingressi ecclam[22] iure iurandum adfirmant concor|diam adq: uniti caritatis uinculum. eucharistiam[23] concordes[24] par|ticipant + Nullus d&anto gaudio potuerat catholiciq: siue de | scismaticis. se. temperare a fl&o[25] & lacrimis[26] omnib, tanta sup|pleuit conpunctio cernerent xp̃m ibi ac si patule + Vtreq: parti** + | rex pius elegere[27] cunincpct iuuit[28] legatos

[1] heresem — [2] berthari — [3] famolas — [4] nepus adq: — [5] cuningberctus — [6] langibardorum — [7] lexo — [8] urbe — [9] cecen& — [10] simile — [11] dissedentes — [12] tempnentes — [13] praecepit aquiligenses — [14] ortodoxi — [15] prabos — [16] coeperunt — [17] hibae — [18] iurent — [19] synodum — [20] credendum — [21] ouantes — [22] ecclesia — [23] ostias simul offerentes | dñm & eucharistiam — [24] concordis — [25] fl&u — [26] se — lacrimis *vor* catholicique — [27] elegere& — [28] iuba&

diregere sedem ad sc̃am | ubi xp̃o p̃sole[1] data potestas nectere & soluere petro piscanti caeli ar ceclauio[2] + ubi reseda[3] papa pius sergius suos qui iussit adesse ep̃os gau|dens recepit thomam xp̃i ministꝵ theodoaldo simul legum peritis|simum aderant quoq: aquilienses p*****er + *(in mg.* pariter + *m. al.)*[4] Sedenti pape ante ora | omniũ scedula datur continens preterita[5] quã uir excellens da|mianus[6] pontifex pio direxit dictata effamine + Sergius papa regi | ẽ pollicitus sua a dõ ademta[7] facinora illud ꝓphetae ubi inquid recolit[8] | qui peccatore ab errore conuertit[9]. sua a morte liberauit anima + | merito iuste pastor apostolicus digni quod erant secte praue | codices quos antefati conscripserunt auctores iussit conburi ultra | ne polluerint[10] prauoꝵ mentes q̊ erant de scismate + mihi ignosce | rex quaesu piissime tua qui iussa nequi ut condeca pangere ore | stiloq:[11] contexere recte ut ualent. edissere medrici scripsi p | prosa ut oratiuncula[12] + gloria regi regum in ꝑpetuum canamus omnes | oremus & pariter sua ut regem cunincpto dextera ꝓtecat. xp̃s | hic multa p tempora uitam aaernam deinceps & tribuat +||

f. 122 Incp̃. lib̃: IIII | Extinctis taricheis. maxima ex parte roma^ni^ | galilaeis ŏrbib's ac[13] finib's. potiebantur. —

f. 135^b^ qui iohannem fugerat captus a simone ante mu| ros immolabatur[14] || f. 136 citu[15] uitelli^i^ primus | quoque[16] id enim an|tonio cognomentũ. | erat quattuor milia | quingentos de mysi acis militibus amisit —

f. 136^b^ ut in extremis solent[17] | mensae sibi ultimae | dapibus refarciebatur[18]. || f. 137 obruebat se uini poculis frequentioribus. ut sensum amitteret fu|turi. —

f. 137^b^ manum quae adhuc in hibernis agebat. eciam[19] hiaemis asperitas deficiebat || f. 138 Finit Liber. IIII Incp̃ Liber. V | Anno primo delati imperii uespasiani[20]. bellis asperis iudaea r se ditionib's —

f. 139^b^ quondam in paucis fudit babylonios persas fugauit[21]. || f. 140 deme|trium (eme *add. m. al.)* perculit. | ad postremum in par|uulis et mulieribus | antiochi arma gla|dios —

---

[1] presule — [2] archeclauio — [3] resedens — [4] pariter — [5] praeterita quae acta erant praedicto de scismate — [6] dammianus — [7] adempta — [8] recola — [9] conuerta — [10] pullucrent — [11] styloq: — [12] oratiunculam — [13] et — [14] l. c. 2123 c (IV 25) — [15] l. c. 2129 a (IV 30) — [16] primusque — [17] solet — [18] l. c. 2129 d (IV 32) — [19] et iam — [20] Vespasiano — [21] l. c. 2134 a (V 2)

f. 149[b] et purpura. non otio|sa materia tantae | diuersitatis. sed cu[1] || f. 150 ius species misteria[2] reꝝ latentium significaret eo quod ei's esset templ qui cae|lo —

f. 150[b] militum & sociorum maxime[3] || f. 151 ex partibus alexan|drinae orbi' strenue | repugnauissent qui|bus tamen —

f. 153[b] insidias. sincerum[4] se | in eo intellegere[5] res|pondit. aeneas tamẽ[6] || f. 154 propi's muꝝ successit. & ut aduenientem susceperet occurrit. cui castor uocife|rans —

f. 157[b] uehemen|ter adflictare (aff. *m. al.*) coeperat. ipsos quoq[7] et equos eoꝝ | sitis[8] || f. 158 uexare necessitas | praetermissum offi|cium reparari coegit | —

f. 219[b] filii et fratres et | plurimi cum ipsis de | plebe. nec titus | quamuis excitatus[9] ||

Ambrosius *de spiritu sancto.*

D. 268. Inf. membr. 8. foliorum 36. sec. IX.[10]

f. 1 Liber scti 49. columbani de bobio *über der Zeile* | Incp̃t confessio sci ambrosi. fidei. | + Sufficiet et[11] fides conscripta — uocem catholici semper exaecrati sunt. //////// Libellus (libellus) sci ambrosi | Incp̃. regula fidei catholicae hyronimi prbi contra omnes hereses | Credimus[12] in unũ uerũ[13] dñi patrem et filiũ & spm scm. uisibiliũ & inuisibiliũ | —

f. 1[b] uel uulneratus (ue) fuerit[14]. ana|thema sit[15]. Exp̃ regula fidei catholicae contra omnis heresis (hereses omnes *m. post. corr.*) hieronimi prbi | & monachi. Incipit libellus de trinitate | Pater[16] ds. filius ds. sp̃s scs ds; haec unita substantia unita ui'tus. unita natu|ra; —

f. 2 per bonam autem conuersationem. aduenit in nos sp̃s scs. amen. | Exp̃ libellus de trinitate. | Ambrosio[17] religioso sacerdoti omnipotentis di gratianus augustus cupio ual|de — colimus ihũ xpi: || f. 2[b] *m. s. XIV—XV* Incipit liber scti am-

[1] l. c. 2140 d (v 9) — [2] materiam — [3] l. c. 2142 b (v 10) — [4] nihil sincerum [5] in eo intelligere se — [6] l. c. 2144 c (v 13) — [7] ipsosque — [8] l. c. 2150 b (v 16) — [9] l. c. 2195 c (v 46) — [10] Vgl. über diese Handschrift Muratori anecd. II 224 Peyron l. c. 135 f. — [11] Sufficiebat XIII 79. 1050 (Faustini fides Theodosio imperatori oblata) — [12] Aug. sermo app. 234 XXXIX 2175 — [13] *om.* — [14] fuerit veneratus — [15] l. c. 2176 — [16] ? — [17] XVI 875

brosii de trinitate siue de fide ad gratianũ impatorẽ || f. 3 *über der Zeile m. rec.* S. Ambrosii Med. Ep. de Spiritu Sancto Lib. III. ad Gratianum Augustũ. | Hierobaal[1] cum sub arbore ut legimus quaercu | —

f. 13ᵇ *a* meretrices in lacu zezabel[2] | se cruore lauerunt | Expl liber primus feliciter | inc Liber secundus. | Etsi in libro primo ueteris | historiae lectione patefactum sit *a* | in ipsis iudicibus —

f. 23ᵇ nam qui se impu|nem[3] nescit feci[t][4] aequualem | Expl Liber .II. incepit Liber .III. | Superiore libro euidentibus testimoniis scribtu|rarum docuimus apostolos et profetas —

f. 35ᵇ omnia spectans | *a* per omnia pęnitrans spirituum intellegibilium[5]. explicit. | Incepit libellus fidei sci ambrosi episcopi. | Unus[6] ds sicut scritum *sic* est. audi isrl dns ds tuus : ds unus. | —

f. 36 seruitio diuini operis. hoc est homini deputata sunt non edenda. amen. expl | Expl libellus fidei sci ambrosi episc ||

f. 36ᵇ Incp epistola de pudicitia et castitate | Ab origine[7] mundi castitas dõ placuit — pueri praetiosis capillis et uestibus decorati basternaꝝ laterib: ad|herentes. ||

Augustini (?) *categoriae.*

B. 71. Sup. membr. 4. foliorum 67. sec. X.

Vorsetzblatt Hunc codicem ob antiquitatem 800 circiter annorum plurimi faciendum | Auenione uehendum curauimus | 1606. || f. 1 Ex lib. Joannis Amaritomis ||

f. 2ᵇ Incipit liber euticii philoso|phi uiri eruditissimi gramci de uerbo.[8] | Cum semper nouas questiones doctoribus auditorum acutiora | — exsequit regulas. | Explicit prologus feliciter | Incp lib .I. euticis de uerbo et de con|iugationibus grecoꝝ et dissimili|b: ac similib: regulis eoꝝ ac latinoꝝ | et cognitione coniugationũ. ex | prima psona. et anomalis uerbis. | Tres quidem sunt apud grecos coniugationum species. Una | —

---

[1] L. c. 703 — [2] Jezabel — [3] imparem — [4] facit — [5] ? — [6] ? — [7] ? —
[8] Keil scheint diese Handschrift nicht gekannt zu haben

f. 16 in sequenti tam̃ libello contẽplabimur. Finit | liber primus. Incipit liber secun|dus Euticis de finalitatibus. | Omnia in bo uel in bor desinentia uerba —

f. 27b con|iugationem uindicat sibi. | Explicit Secundus Liber Euticis De uerbo. || f. 28 Partes[1] orationis Secundum grammaticos .viiito s̃. | Id est nomen. pronomen. uerbum. aduerbium. participium | —

f. 34b casuũ conposita sunt haec regulariter spectari[2] || f. 35 Dialectica agustini *m. post.* | Aristoteles acutissim' apud grecos ut aiunt naturalium rerũ discretionis | reptor. — dm̃ significare potest. *Folgen* — f. 35b *andere dialectische Fragen und Antworten von verschiedenen Händen* || f. 36 Incipit prolocus cathegoriarum | augt̃ quẽ scripš alcuin ad karolũ | Continet iste decẽ naturę uerba libellos | — munere qui tali gaudes modo mitto legendũ | Incipiunt cathegoriae augut. | Cum[3] omnis scientia disciplinaq. artiũ diuer|sarum —

f. 67b mani|festius erudire | De cathegoriis aristotelis | explicit ab augustino translatis. | Pax legenti. uita | intellegenti. Salus. | scribenti. gloria dõ | largitori. in secula se|culorum regnanti ||

Augustinus *de inmortalitate animae.*

M. 1. Sup. membr. 8. foliorum 47. sec. X—XI.[4]

f. 1 Liber scti columbani 18. de bobio | Incipit ser̃ sci aug̃ | de decẽ cordis | Dñs[5] & dš noster misericors & miserator lon|ganimis —

f. 8b de mutando pcipera dš homine subiecit | & ait. Quappter deponentes mendaciũ[6]. || f. 9 ab aruspicib;[7] a sortilegis. ab auguribus. | —

f. 12 hic desideramus ibi inueniamus. Amen. | *Zwischenraum* | Prima[8] lectio quae nobis hodiae recitata | est apli iacobi. oblata nobis est ad dis|serendum —

[1] Consentii ars — [2] 350, 3 K — [3] XXXII 1419 — [4] Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 127 — [5] sermo 9 XXXVIII 75 — [6] l. c. 81 — [7] l. c. 88. Ein Quaternio fehlt — [8] Aug. sermo 180 l. c. 972

f. 16ᵇ ⁊ ñ tim⁊ falsũ iurare ꝑ dm̃ suũ. fortassis[1] ‖ f. 17 Iudica[2]. iudica aequissimae. qm̃ quem tu dig|natus es tanto precio liberare. ipse mihi | se postmodum uoluit obligare. —

f. 31ᵇ ab eo eius humilitas. qm̃ eam uiri sui obtin⁊ caritas. Ipse .ẽ. | enim qui uiuit ⁊ regnat cum dõ patre ⁊ cũ spũ sc̃o in sę|cula sęculorum amen. Incipit liber. Sci. Aug̃ | aurelii de inmortalitate animae | Post libros[3] soliloquiorum. iam de agro mediolanio | —

f. 32 hoc totũ prorsus temere dictum est. Si[4] alicubi | est disciplina nec esse nisi in eo. qđ uiui[5] potest ⁊ sẽp est. | Neq; quicquam in quo quid sẽp est. potest esse non sẽp. ‖ —

f. 45 Non aũ ita eẽ in a|nima ꝑ sensũ de quo dictũ ẽ ꝓbat. | Epistola[6]. albini. magistri. ad domnũ | car̃ de septuagesima. sexagesima | et quinquagesima. | Benedict' dñs dš pat̃ omp̃s qui creauit ⁊ honorauit | —

f. 46 Maxime titubat illorũ sensus qđ numerus p̃dictus | ordini dierũ ñ conueniat. ubi dicunt septuagesimo ubi ñ st̃ LXX dies usq; | In purificatione scę marię | Lec̃ malachie proph. | hęc dicit dñs. Ecce ego mitto ange|lum —

f. 46ᵇ Dicit dnš omp̃s. Paš beati maroni mar̃. | Eutices. iaccinctus. uictorin' ⁊ maro. seruo | dnĩ ihũ xp̃i marcello ⁊nã salutẽ. Sic uener̃ | litterę tuae ad sc̃os dĩ nereo ⁊ achil'eo. Iam transierant —

f. 47ᵇ in qua p̃stantur beneficia dĩ usq. in hodiernum diẽ. | Iste liber est monachoꝝ — sub nũo 18 (18 *in ras.*) ‖

Augustinus *de psalmis L—C.*

D. 547. Inf. membr. fol. 2 col. foliorum 444. sec. X.

f. 1 Iste liber est monachoꝝ — sub nũo 9 (*9 in ras.*) | *m. s. XV* In hoç uoluĩe ẽtinet̃ *etc.* ‖

f. 1ᵇ Liber decada de psalmo | quinquagesimo usquae | sesagesimo aurelii | agustini ep̃i | M|ultitudinis[7] huius. nec. frequen tia fran·ˢᵉⁿdanda[8] est. nec. infirmitas | —

[1] l. c. 975 — [2] ? Ein Quaternio fehlt — [3] retract. 1, 5 — [4] XXXII 1021 — [5] vivit — [6] Von hier an jüngere Schrift und verschiedene Hände — [7] XXXVI 585 — [8] fraudanda

f. 2 *über der Zeile* Liber scti columbani de bobio

f. 9ᵇ ds de illo exigit suam. Explicit de | psalmo .L. Incipit de psal|mo quinquagesimo .I. | Psalmus breuis est. de quo lo| quendum suscepimus —

f. 80 de nobis pmittimus. Explicit | de eo. Incipit sententia[1] | eiusdem. | hesternus sermo ptractus | —

f. 86 ds ms misericdia mea. Contuli. | Explicit de psalmo LVIII. | Incipit de psal CVIIII. | Titulus huius psalmi[2] aliquantū | —

f. 96 hic saluus erit. contuli. Liber sextus. | Explicit de psalmo LX. trac|tatus aurelii agustini epi | Liber septimus. decada septima[3]. | Incipit tractatus de psalmo LXI. | Delectatio diuinorū eloquiorū | —

f. 106ᵇ scd opera eius | conuersi ad dnm[4]. Et post tractatū[5] | cum matʰematicus. in populo monstraretur. de psalmo | LXI[6] | Tuae[7] ecclesiae sitis. —

f. 115 lo|quentium iniqua. | Commentum de psalmo. | LXII. explicit. ·incipit | eiusdem aureli augus|tini. de psalmo. LXIII. | Passiones[8] scorum —

f. 122 si non fiat. | Exp. tractatus de psalmo | LXIII. —

f. 168 Ut ergo sit ille liberator tu | esto accusator. | De psalmo LXVIII commen. | pars prima finit. | Item eiusdem psalmi expo|sitio pars alia incipit. | Posterior pars psalmi —

f. 192 erubuerint qui querunt mala mihi[9]. | Finit decada a psalmo LXI. usq. | LXX. do gratias. || f. 193 Incipit expositio | psalmi LXXI. | In solomone[10] quidem | psalmi huius titulus —

f. 200 ad terminos orbis terrae. | Expl expositio psalmi. LXXI. in cipit sermo habitus in cartha|gine in basilica restiᵗᵘta[11] de psal. LXXII. | Audite. Audite dilectissima | uiscera xpi[12]. —

f. 209ᵇ rapiatis regnū caelorum. | Expl sermo psalmi | LXXII. habitus carta|ginem —

f. 282ᵇ Incipit psalmus. LXXX .I. | psalmus. ipsi. asaph | octogesimus | primus[13]. | Psalmo hᵘic titulum sicut aliis | —

---

[1] Lies sequentia — [2] psalmi huius — [3] Die sonst sich nicht findende Decaden- und Bucheintheilung zu beachten — [4] c. a. d. *om.* — [5] de psalmo *add.* — [6] d. p. LXI] de eodem ipse intulit — [7] Illa — [8] passionis — [9] mihi mala — [10] Salomonem — [11] habitus *etc. om.* — [12] corporis Christi — [13] o. p. *om.*

f. 362ᵇ ad intellegentiã ur̃am. | Exp̃ trac̃. psał. | nonages̃. Inc̃ | ei⁚dem psalmus | sequentia | Sicut non dubito me| minisse —

f. 371 ibi erit & cor tuum. | Explicit expositio | psalmi .xc. dõ gra|tias. | Incipit de psalmo .xci | —

f. 314 populos | in ueritate sua | Explicit .xcv | sermo de pšl | Incipit sermo | de psalm̃ xcvi | habitus car̃th[1]. | Magna spectacula dš prae,b& —

f. 428 ut non horres|cat[2] te. | Explicit sermo de psł | xcvii. | Incipit de psalmo .xcviii. | habitus carthagine[3]. || f. 429 Frš. notum eẽ iam deb& —

f. 443 usq. ad[4] c̃sũmationẽ scłi. | Expli sermo de psalmo xcviiii. | carthagine in basilica cęle|rinae[5] | Psalmus iste centesimus qđ hab& in primo | —

f. 444 sed cau&e quia uenturus[6] | est iudicium. ||

Augustinus *de beata vita, de duabus animabus.*

M. 67. Sup. membr. 4. foliorum 191. sec. X—XI.[7]

f. 1 In nõẽ dñi hemanuel | Liber scti 136. columbani de bobio

f. 1—165 *Sextae synodi Constantinopolitanae actiones XVIII*

f. 165ᵇ 166 166ᵇ *leer* || f. 168[8] Incipit liber *(m. s. XIV add.* sci aug̃.) de beata uita | Si[9] ad philosophiae portũ e[10] quo iã in beatę uitę regionẽ solũque | ꝓceditur uir humanissime atq. magne *(add. m. post.)* theodore —

f. 179ᵇ facto | disputationis fine discessimus. Explicit Liber | de beata uita. Incipit aurelii | augustini de duobus animis[11] | Opitulante dĩ misericordia disruptis & derelictis mani| cheorũ laqueis —

f. 191 nam huius iam quantũ arbitror moderata parci postu| lat[12] longitudo. Expł *m. post. add.* in xp̃o ihũ dñõ nro | *m. al.*

---

[1] habitus carth. *om.* — [2] ores contra — [3] h. c. *om.* — [4] in — [5] carthagine *etc. om.* — [6] venturum — [7] Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 212 — [8] f. 168—191 saec. xi — [9] XXXII 959 — [10] de — [11] de duabus animabus contra Manichaeos XLII 93 — [12] sibi postulat

Obtulit ut maneat sacrũ p tẽpora munus
  Supplex ac humilis abba agilulfus acris
Xp̃e tibi magnoq. patroni nempe columbae
  Quo miserante iugi floreat auxilio
Diuinis librũ constat dogmatibus auctũ
  Exerat hinc pectus quiq. dõ militat
Sedulo quẽ uoluens xp̃m p*at ore modesto
  Pauendis flãmis eripiat famulũ ||

Basilius.

C. 26. Sup. membr. 4. foliorum 50. sec. VIII–IX.[1]

f. 1[2] Liber sc̃ti 40. columbani de bobio | Opuscula sc̃ti Basilii ep̃i *m. s. XV. add. m. rec.* per interrogationes et responsiones | carnis se habuisse passiones id est | quae uirtuti testimonium ferrent ue|lud laborem —

f. 1ᵇ germen excidit | VIIII *interrogatio*[3] que est mensura | continentiae *responsio* quan|tum expe^c^tat ad uitia uel passiones | —

f. 50ᵇ CLI *interrogatio* quae est mensura | in caritate dĩ *respondit* ||

Boethius *de institutione arithmetica, de institutione musica.*[4]

C. 128. Inf. membr. Grossquart. foliorum 94. sec. XI.

f. 1—1ᵇ *arithmetischer Tractat, welcher also schliesst* Vides igitur quẽadmodũ tota quantitas sesquiquarti redacta est ad tres aequales t̃minos id ẽ tres | unitates . I . I . I . — reducuntur || f. 2 Domino suo patricio symmacho boetius | In dandis accipiendisq; munerib; —

f. 2ᵇ * non maiore censebitur auctor merito quam | ꝓbator. | I Proemium in quo diuisio mathematicę — XXXII. Demonstratio ⁎quẽadmodũ om̃is inaequa|litas ab aequalitate ꝓcesserit. | X

---

[1] Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 137 — [2] Zu Anfang fehlen zwei Quinternionen — [3] Das Cursivgedruckte miniirt — [4] Mit Figuren, Glossen und Scholien

p̃dicamenta s̃t. substantia quam.[1] || f. 3 Cap̃. I. Proemium in quo diuisio mathematicae. | Inter omnes priscae auctoritatis uiros qui pythagora duce puriore | —

f. 16ᵇ animos detinentes ab utiliorib; moremur | Anicii Manlii. Seuerini Boetii. uiri claris|simi et inlustris exconsule (e *corr. in* ari) ordinā * patricii. | institucionis arimeticę liber primus explicit. | I Quẽadmodũ ad ęqualitatẽ omnis inęqualitas reducatur. Incipiunt capitularii scdi. | —

f. 17 LIII[2] De maxima & perfecta simphonia quę tribus | destendit interuallis. | Expliciunt capituli libri | secundi | Incipit liber scds̃. cap̃. I. | Quẽadmodũ ad ęqualitatem om̃is inaequalitas reducat. | Superioris libri disputatione digestũ est. quẽ admodũ tota inequalitas substan|tia —

f. 40ᵇ cyclidis[3] uł spericus appellat ut s̃. v. & VI.[4] | Explicit liber institucionis arithmethicę scds̃ feliciter. || f. 41 Finiunt forme hui' libri de arithmetica. bene cõpositae artę dõ meo gr̃as ago. Om̃iũ genitori xp̃o q anglicũ | gubnat agm̃. septẽplices candidũ cęli. beneuoli continati. dõ pariens desiderati ad offiᵗᵘũ ꝓmᵖte sumit | Incipiunt formulę primi libri. —

f. 42 hic quoque finiunt formulę p̃mi libri | Incipiunt formulae secundi libri | — f. 45 *(Figuren mit beigesetztem Text)*

f. 45ᵇ 46 46ᵇ *Figuren die verschiedenen Instrumente spielend in der Tracht der Zeit, in welche die Handschrift gehört*

f. 47 Prᵒemiũ. Musicã naturalit nob ẽẽ c̃iunctã. & mores | uł honestare. uł euerteʳᵉ. Tres q̃q[5] ẽẽ musicas ĩ q̊ de ui musicę narant[6] — qui[7] sit musicus *m. post.:* Hic capitula p̃mi libri finiunt | Incipiunt capitula tertii libri | aduers' aristoxenũ demonstratio sup particularẽ ꝓportione | diuidi in equa non posse; | — Superiu' dictoꝝ p nũõs demonstratio. || f. 47ᵇ Cap̃. I. Prohemium musicam naturaliter | nobis esse coniunctam. & mores uł honestare | uł euertere | Omnium quidem perceptio sensuum ita sponte | ac naturalit —

f. 59 (XXXIII *corr. in* XXXIIII) explicandũ ẽ. ac de poętarũ carminibus iudicandi; Explicit' de musica. est. | liber p̃m' boetii.

---

[1] x *etc. om.* — [2] LIIII ed. Friedlein — [3] cyclicus — [4] l. c. 30. Wie es scheint, enthält der Codex nur einen Auszug aus der Schrift de arithmetica — [5] *om.* — [6] *om.* — [7] Quid

Incipiunt capitula libri scdi. | i. Proemium — xxxi de[1] qb; pportionib; diapente ac | diapason cstent. & qm diapason | sex tonis n cstat; | Expliciunt capitula. || f. 59ᵇ Incipit liber scds. Proemium. i. | Superius uolum cuncta digessit. quę nc diligentius demonstranda ee pposui; | —

f. 69ᵇ Nunc uoluminis serie fastidii uitator astringam; | Explicit' de musica id est armonica. institutione liber | scds; incipit liber tercius. Aduersus aristo|xenum demonstratio super particulare | proportionem | diuidi in equa | non posse. atque ideo nec | tonum; i; | Superiore uolumine demonstratum est. diatesseron consonan|tia —

f. 82ᵇ in posterioris comtarii disputatione censuim' transferenda; | Explicit' de musica id e armonica istitutione liber tcius | Incipiunt capitula libri quarti. | i Vocu differentias i qntitate csistere — xviii. Queadmodu indubitant musicę csonantiae aure diiudicari possunt. | Expliciunt capitula. || f. 83 .i. uocu differentias in quan|titate consistere. | Etsi oma quę demonstranda erant. superioris | libri tractationi (i *in* e) digessim'. —

f. 94 (xi) sit[2] integra pfectaq: descriptio diuisi p oma | monochordi regularis; || 94ᵇ Liber est Ia. antiquarii. | Emi 27 augusti 1501 th°rnensi uno. ||

Boethius *de trinitate.*

N. 60. Sup. membr. 4. foliorum 34. sec. X.

f. 1 Liber. scti 41. columbani de bobio | Anicii manlii. seuerini boecii | exconsolatione ord patricii de sca trinitate | Inuestigatam diutissime questionem quantu nre | mentis igniculum lux diuina dignata e. formata | —

f. 1ᵇ ac de pposita questione hinc | sumamus initiu. | Xpianę religionis reuerentia | —

9ᵇ quantu imbe|cillitas subtrahit. uota supplebunt. | Anicii Manilii Seuerini | Boetii uc et illus exconsul. ord patricii ad iohan|nem diaconum. utrum pater et filius et sps scs de | diui-

---

[1] *om.* — [2] fit

nitate substantialiter praedicentur. | Quaero an pater *t* filius *t* sp̄s sc̄s de diuinitate | —

f. 11 *t* fidē si poterit rationemque coniunge. | Item eiusdem ad eundem quomodo substantiae | in eo q̄d sint bone sint cū non sint substantialia bona | Postulas ut ex ebdomadibus nr̄is eius quęsti|onis obscuritatē —

f. 14 idcirco alia q̄dē iusta alia **** | ad aliud om̄ā bona | Xp̄ianam fidē noui ac ueteris testamenti pandit | auctoritas —

f. 20 eritq. gaudiū sēpiternū delectatio cib; opus | laus ppetua creato|ris. Boetii aduersus Nestoriū et Eutichen pro persona et natura | Dn̄ō sc̄ō ac uenerabli patri iohanni diaconi (i *ex* o) Boetius | filius; ancxie te quidē diuq. sustinui ut de ea quę | —

f. 34[b] Post resurrectionē ů talis extitit ut ita illud corp' // | inmutarī humanū sič adę p̄t p̄uaricationis uinculū ||

Cassiodorii *expositio in psalmos.*

D. 519. Inf. membr. fol. 2 col. foliorum 218. sec. X—XI.

f. 1[1] Liber sc̄ti .91. columbani de bobio | Incipit pars tertia cassio|dori senatoris. | expositio in psalmis. | Diuersas[2] notas more | maiorum certis locis estimauimus | affigendas. | Has cum explicationibus — astronomia. | Cassiodori senatoris exigui | serui dī iam dn̄o prestante | conuersi. Incipit expositio | psalmorum. a centesimo | primo usque in finem. | Incipit psalmus centesimus primus. | Oratio[3] pauperis cum an|xius fuerit et coram dn̄o | effuderit precem suam. | Quamuis aliqui presentem psal|mum dn̄ō[4] saluatori aptandū | —

f. 2 ꝓbantur explici[5]. Diuisio psalmi. | Paup iste mundanis diuiciis egens. sed | — a lacrimis. finiuit in gaudio. | Dn̄e exaudi orationem meam. | et clamor m̄s ad te perueniat. | Uidens ꝓph̄a aduentū[6] d̄ni humanos | —

---

[1] *Unten* Iste liber est monachoꝶ congregationis sc̄te Justine de obseruātia. ordinis sancti Benedicti. residentiū | in mon°. sc̄ti Columbani de bobio. Scriptus sub nūo .91. — [2] Siehe I 263 Rhein. Mus. N. F. XXIII 131 — [3] LXX 705 — [4] Domini — [5] expliciti — [6] ante adventum

f. 9 stabili uoluntate gaudebunt. Conclusio; | Quam felicit anxius iste defleuit. usq[1]. | — sine | dubitatione superamus. | Explicit psalmus CI. Incipit | psalmus CII. psalmus ipsi .d͞d. | Post illas beati pauperis humillimas | —

f. 218 Hactenus quę ad expositionē psal morū pertinere uideba^n^tur. dño. | largiente decursa sunt. | Nunc Salomonis dicta uideamus | quae proprios expositores habe re noscuntur. | Explicit. liber | cassiodorii. | feliciter. | Amen. Dō. gratias. ||

Vorn und hinten je zwei Pergamentblätter saec. VI, enthaltend Fragmente Cyprianischer Briefe (41—43. 49. 54). Die Varianten wurden seiner Zeit W. Hartel mitgetheilt.

CONCILIORUM *acta*.

E. 147. Sup. membr. 4. foliorum 226. sec. VII—VIII.[2]

f. 1 frui iustum est theodorus eps damascenae ciuit. d | per nuper porrectos libellus a ur pbo et archiman drita eutyche peruidimus qnm expositionis scorū patrum | qui in nicea et idem synodo quae in ac clara urbe ephe so postea cọngregata est —

Von f. 22 *an* testimonia patrum (*in mg.* hic offerunt | testimonia | patrum ad | confirman da fide |)

Petrus martyr Alexandrinus *bis*
Athanasius *bis*
Juli epi rom. epistule ad prosdocium
Felix epi rom. et martyr ad maximianum epm et clerum Alexandriae
Theofilus eps alexandria

f. 24^b^ Sci Cypriani epi et martyris ex libro de elemosina
f. 25 sci ambrosii mediolanensis de libro ad gratiano
eiusdem de libro secundo

f. 25^b^ sci et magni gregorii epi nazianzeni ex epistula ad cledonium

f. 26^b^ sci basili epi caesareae cappado ciae primae

[1] quousque — [2] Palimpsest des Fronto, Symmachus, der Ciceroscholien, gothischer Fragmente und der Arianischen Tractate, welche Ang. Mai Script. vet. nova coll. III 2, 186. 208 ff. herausgegeben hat. Vat. 5750 (vgl. I 466) und der vorliegende Codex bildeten ehemals eine Handschrift

sc̃i gregori ep̃i nisseni

f. 57 uisus est ad religiosae mem̃ flauianum misisse epistulam finit | Exp̃l. prima cognitio calcidonensis | sc̃i concilii inc̃. secunda | deo gratias || f. 57ᵇ Sublimes [1] ortus in finib's europe langibardoꝶ regale prosapia | rex haribertus — credendum recipere + || f. 58 *leer* || f. 58ᵇ Namq: ouantes — et tribuat + || f. 59 *über der Zeile* Actio secunda | Consulatu domni ñi marciani | p̃p aug̃ *s* qui fuerit nuntiatus | sub đ sextu iđ octobres | calchedona | secundum iussionem piissimi et sacratissimi | — domni ñi marchiani p̃p aug̃. | —

f. 59ᵇ et anatholio sc̃issimo archiep̃so magnae | constantinopolitanae ciuitatis nouae | romae et cetero sc̃o concilio | Et consedentib' ante cancellos sc̃i altaris | —

f. 76ᵇ sensus sui prauitate saluetur | expł epistula leonis papae ad flauianum constantinopolitanum | Post lectionem epistulae reũũi ep̃i clamauerunt | —

f. 78 quae | interloquuta sunt effectui mancipentur epł | cognitio secunda chalcedonensis concilii Inc̃ actio tertia ||

f. 78ᵇ *über der Zeile* actio | Consulatu piissimi et xp̃ianissimi impe|ratoris ñi marciani et qui fuerat nuntiatus | sub die tertio iđ octobꝶ in calchedonensi ciui|tate bytiniae proũ — reũũ ep̃is | Aetius archidiac̃ regiae constantinupolitanae | —

f. 87ᵇ hos libellos | optuli. | Et post lectionem —

f. 88 notarius legit | et postquam lectus est — monumentis | libellus sc̃i scyrioni diac̃ | sanctissimo —

f. 120 probans eum alienum esse ab episcopatus dignitate | *Zeile leer* | Pascasinus ep̃s lylybeo et uicarius beatissimi atq. —

f. 124 helpidius pƀ agureũ antonii ep̃i ciũ amissu suƀs | Piissimis et fidelissimis et xp̃i|anissimis imperatoribus ac triumphatoribus | —

f. 125ᵇ subscrib|| f. 126 tione huic relationi sociauimus. | Expł actio tertia | Inc̃ actio quarta | Consulatu domni nostri marchiani p̃p aug̃ et qui fuerit nuntiatus | sub đ sextu decimu kłđ nouembꝶ | calchedona —

f. 126ᵇ col|lectum est pascasino et lucensio reũũ ep̃is | —

---

[1] Siehe oben *Ambrosius de historia Josephi* C. 105. Inf. f. 121 sq.

f. 127 seleuco | amasiae et reliqua scā synodo | Et residentibus omnibus —

f. 133 iulianus pb̄ continens locum calendionis | epī alacarnassi smł magn̄f. et ggl̄ iudices et | —

f. 145b ephesenae aliquid aliud non dico magf̄ | et ggl̄ iudices et amplissimus. senatus d̄d̄ | a scā synodo forma detur. | Expl̄ actio quarta | Incp̄ actio quinta | Consulatu domni n̄i marchiani pissimi *sic* | aug̃ et qui fuerit nuntiatus sub | die undecimu kald̄ nouembrium in | calchedona —

f. 150 martyris euphemiae | definiuit subter adnexa | Dn̄s noster et saluator ih̄s xp̄s scientiā | —

f. 153 et omnibus placuerunt manifesta fient | diuo uertici expł actio quinta | inc̄ actio sexta || f. 153b Consulatu domni n̄i marchiani p̄p aug̃ | et qui fuerit nuntiatus octabu kald̄ | nouembres in calchedona —

f. 157 aure|lio afro eustatio gentis saracenorum et | restitutiano afro | *Zeile leer* | Aduenieus in eadem s̄cissima ecclesia | —

f. 160 definiuit subter | adnexa | *Zeile leer* | Dn̄s noster et saluator | xp̄s notitiam fidei con|firmans —

f. 160b trecentorum decem octo || f. 161 Credimus in unum d̄m patrem omnipotentē | — apostolica ecclesia | item symbolum centum quinquaginta | Credimus in unum d̄m patrem omnipotentem | —

f. 161b uitam | futuri saeculi amen | *Zeile leer* | Sufficeret quidem ad plenam cognitionem | —

f. 163b si uero monaci aut laici fuerint | anathematizari : Pascasinus ep̄s uicarius | domni mei beatissimi —

f. 168b cosma marianopolis consentiens subsc. | Sacratissimus et piissimus noster | dominus ad s̄cam synodum d̄ | dicat s̄ca synodus —

f. 170 capitula | ita relegit. | I capitulus eos qui uere et sincere solita|riam —

f. 171 ex om|nibus proferuntur a sc̄o concilio | discedat | Expł actio sexta | Inc̄ actio septima | Consulatu domni ///// ciani p̄p au// | septimu kalendas nouembres | calchedona —

f. 173b insuper | et a multa quae in eis huius rei causa nos|citur contineri | Expł actio septima | Inc̄ actio octaua | Con-

sulatu domni ñi marchiani p̃p aug̃ | et qui fuerit nuntiatus sub đ sextu | kał nouembres calchedona —

f. 176^{b} tempus est omnes serua|re concordiam legi legimus legi | Expł. actio octaua | Inc̃ actio nona || f. 177 Consulatu domni ni marciani p̃p aug̃ | sub đ septimu kalendas nouemƀ. in calchedona —

f. 179^{b} suam sententiã sc̃a sinodus | efficiat manifesta. Expl̃. actio nona | Incp̃. actio decema sinodi calchedonensis | Similiter septimo kalendarum | nouẽbriũ eodẽ consulatu in eadẽ sc̃isima eccle|sia sc̃ae martyris euphimiae —

f. 196 ut nullum haec lateat et subs|cribtiones. fecidas pƀ feci hanc pos|tulationem cum sociis —

f. 196^{b} theophilus lector smł et subscribtio syra | *Zeile leer* | theophilus diac̃ đ depraecor —

f. 200^{b} propriam fortitudinem | retinebunt. | Expł actio decima | Inc̃ actio undecima | Consulatu domni ñi marciani p̃p aug̃ et | qui fuerit nuntiatus quartu kalendas | nouembres in calchedona —

f. 208^{b} episcopatus ecclesiae unde si uidetur | cras hoc perfectius disponatur | Expł actio undecima | Inc̃ actio duodecima || f. 209 Similiter tertiu kal̃d nouembres | eodem consulatu in eadem sc̃issima | eclesia residentibus —

f. 211 uel causa | lesiones fuerunt restituitur | Expł actio duodecima | Inc̃ actio tertia decima || f. 211^{b} Consulatu domni ñi marciani p̃p aug̃ et | qui fuerit nunciatus tertiu kl̃d no|uemƀ calchedona —

f. 216 optinentibus utique regulis ggl̃ iudi ces đđ quae dixisti conscribta sunt | Expł actio tertia decima | Inc̃ actio quarta decima | Consulatu // domni ñi marciani p̃p aug̃ | et qui fuerit nuntiatus. pridie kl̃d | nouembres calchedona —

f. 226^{b} Maras ep̃s đ haec eadẽ | et ego consentio et alienũ eũ esse decerno honore 'piscopa|tus athanasiũ qui pirrae fuit ep̃s qm̃ saepe euocatus non | obaudiuit et supplico ut uelociter in perrinorum | ecclesia ordinetur ep̃s. Pompeianus ep̃s emesse đ | his quae regulariter ecclesiastice definita | sunt a sc̃issimis et dõ amantissimis et metro ||

S. 33. Sup. membr. 8. foliorum 322. sec. X.[1]

f. 1 Liber scti 42. columbani de bobio | Infrasc'pti Vsus agunt de festiuitatibz occūrētibz | singłis mēsibz p circulū āni | De Januario. | Prima dies iani est. | qua circūcidit agnus | —

f. 2ᵇ Octauis dñs natus | de uirgine casta | Iste est liber monachoꝵ *etc.* sub nūō .42. || f. 3 Liber scti columbani de bobio | Incipit ordo de celebrando concilio | hora die prima ante solis ortum ** eiciantur | —

f. 5 ecclesiastica negotia terminentur. | De tumultu concilii. diffinitio patrum. | In loco benedictionis considentes dñi sacerdotes. | nullis. | —

f. 5ᵇ excommunicationis sententiā ꝑferat. | Incipit de quattuor synodis principalibus. | Canon grece. latine regula nuncupatur. | Regula aū | —

f. 6ᵇ sic concilium a societate multorū in unum. | Item ratio de canonibus aplorum et de | sex synodis principalibus. || f. 7 Apostolorum canones qui per clementē romanū pontificē | —

f. 7ᵇ .VIIII. capitula interius annexa. | Item breuis annotatio. de reliquis synodis. | Prima annotatio anquiritanę synodi quę ante nicenā fert. | —

f. 9 Uicesima quarta. Item lugdun̄. in qua patres XX. statuer̄. | can̄. quorū auctor maxime item priscus lugdun̄. eps extitit. | Item annotatio de decretalibus apostolicoꝵ. | Siluester papa a petro XXXIIII. congregatis cum con|silio constantini augusti. in urbe roma. CCLXXVII | —

f. 10 Gregorius secundus. a paro | XCI. scripsit capitula XVII omni ecclesię seruanda cū patrib. | XXXIIII. eaq. sub anathematis uinculo alligauit. | In sind. Tolotano. | Epo prbo diac gradū suū — quae cū ordinarent. | perceperant. ||

f. 11 In hoc corpore continent | canones. ecclesiastici. diuersorū scōrū | conciliorum.' id est | —

I Beatorū apostolorum. ꝑ clementē prolatae. Regulae numero .L. | II Concilii niceni. Regulae numero .XX. | III Con-

[1] f. 1—10. 291—314 saec. XI, f. 315—322 saec. XII. Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 137 ff.

cilii anquiritani. Regulae numero .xxiiii. | iiii concilii neocaesariensis. Regulae numero .xiiii. | v Concilii sardicensis. Regulae numero .xxi. | vi Concilii gangrensis. Regulae numero .xx. | vii Concilii antiocheni. Regulae numero .xxv. | viii Concilii laudociae frygiae. Regulae nū. lviiii. | viiii Concilii constantinopolitani. Regulae numero .vi. | x Concilii ephesini. Regulae numero .viii. Sed primū xii cap̄ beati cyrilli [1]. | xi Concilii calcedonensis. Regulae numero .xxvii. | xii [2] Conciliorū diuersorū africanorū sub uno redactę. Regulae numero. cxxxviii. Incipit praefatio: | Domino uenerando mihi patri stephano archiep̄o | Dionysius exiguus in dn̄o salutem. Quamuis | carissim' frater nr̄ Laurentius assidua et familiari cohortatione —

f. 12 aliquod attulisse uideamur. Explicit pręf. | Incipit capitulares canonū scōꝝ apostoloꝝ | i De ordinatione epi *etc.*

f. 21 [3] Incipiunt tituli canonum concilii | congregati apud chartaginē ** || f. 21ᵇ numero. xxxiii*. et in eadē prouincia | africana. numero .cv. ************ | ***** et fiunt simul tituli numero. | cxxxviii. | *etc.*

f. 26 cxxxviii Epistola totius concilii africani ad papam | celestinum urbis romae ep̄m. | Expliciunt capitula canonum diuersorum | conciliorum. | Incipiunt regulae aecclesiasticae scōrum apłorū. | prolatae; per clementem. romanae. aecclāe. pontificem. | De ordinatione epi. | i Ep̄s a duob; aut trib; ep̄is ordinetur. | —

f. 66ᵇ Incipit ephesenum concilium. | Inprimis duodecim capitula syno|dica beati cyrilli. | .i. Si quis non confitetur dm̄ esse secundum ueri|tatem —

f. 68ᵇ (xii) a uiuificus | ut dš. anath sit. Expl. cap̄. synodica. sci cyrilli. Incip̄. regulę | epheseni. concil. numeř viii. De epis qui in scō ccil. minime fuerint. et | de his qui destitert. et se hereticis applicuerunt. | Qm̄ oportet aiam absentes —

[1] Sed u. s. w. Zusatz derselben Hand — [2] Eine Hand des 11. Jahrhunderts, dieselbe, von welcher f. 1—10, 291—314 herrühren, hat eine grosse Anzahl von Correcturen und Zusätzen zwischen den Zeilen und am Rande angebracht; so fügt sie hier hinzu: xii concilii constantinopolitani. regulę numero xiiii. It xiii. concilii constantinopolitani regulę numero .viiii. — [3] Zusatz der Hand des 11. Jahrhunderts: hic ints cap̄. xiiii. constantinopolitana | Sub iustiniano imperatore | Habita a patribus .cl.

f. 71 si autem laici eos sine communione ẽẽ. | *etc.*

f. 77 (*Chalced. XXVII.*) ut si quidem clerici | sunt decidant gradu ꝓprio. Si uero laici anathema|tizentur. Subscriptio | Bonifatius prb̃r scę̃ ęclae romanę. statuit & subscri psit & caeteri epĩ diuersarũ ꝓuinciarũ uel ciuita|tũ subscripserunt. Versus | Pontificũ ueneranda cohors pro dogmate uero | Conueniens sc̃o induere spiramine plena. | Militibus sacris praefixit iura salutis. | Incip̃ capitula xiiii. sc̃orum patrum sub | iustiniano imperatore habita in constantinopo|li congregatorum centum quinquaginta | i. Si quis ñ. confitꝫ patris & filii & sp̃s sc̃i unã natu|rã —

f. 81ᵇ Si aut̃ monachus ł laicus sit anathematizabitur | Et subscripserunt om̃s. | Expliciunt cap̃. xiiii. sc̃orũ patrum. cl || f. 82 Incp̃ regulae concilii totius africanae prouinciae. | numero .cxxxviii. id est carthaginiensis numero .xxxiii. *etc.*

f. 135ᵇ (cxxxviii) Orantem pro nobis custodiat. | domine frater. Expliciunt canones diuersorum con|ciliorũ africanae prouinciae numerum. cvi. | Incip̃ constitutio et fides calcedonensis concilii. | Dñs & saluator nr̃ ihs̃ xp̃s notitiã fidei confirmans | —

f. 136 & apostolicę nr̃ę fidei. Symbolum fidei con|cilii constantinopolitani. cl patrum. | Credimus in unum dm̃ patrẽ | om̃ipotentẽ factorem cęli & terrę uisibilium omnium | —

f. 136ᵇ uitã | futuri saeculi. amen; | Sufficerꝫ quidem ad plenã cognitionẽ pietatis. & c̃firma|tionẽ. —

f. 138 si uero monachi aut laici | fuerint. anathematizari. | Incipit praefatio de concordia canonũ. | Domino uere sc̃o sempq. beato pontifici libe|rino. cresconius xp̃i famulorum exiguus. | aeternã in dñõ salutẽ. Ur̃i sacerdotii incõparabile decus. quo fidei puritate ac uitę ꝓbitate | —

f. 139ᵇ pontifex dõ digne. Explic̃ praef̃. | Incipiunt cap̃ de concordia canonum. | i De ordinatione epĩ. in canonib. apłoꝝ. tit̃. i. concilio niceno tit̃ | —

f. 149ᵇ ccc. Ut epĩ & clerici. non ordinent̃. nisi om̃s suos fecerint xp̃ianos | conc̃ affric̃. titulo .iii. Finit dõ gratias. am̃. || f. 150 Incip̃ ep̃la sc̃i hieronimi prb̃ri ad damasũ | papã urbis romae de tribus hypostasis. | Qm̃ uetusto oriens int̃ se populorũ furore collisus. in|discissam —

f. 152 tres ypostasis cũ antiquo sensu praedicent. Explicat epła hieronimi ad dama|sum papam romanũ. Incip̃ rescriptũ

sci̅ | damasi papae ad petītū hieronimi ad paulinū | episcopum urbis anthiocenae. | Dilectissimo fr̅i paulino. Damasus. Et p ipsū filiū. | meū uitalē. ad te scripta direxerā. ut tuę uolun|tati —

f. 154ᵇ liberā suscipiendi tribuat facultatem. | Explicat epła sci̅ papae damasi urbis romae. || f. 155 Praefatio *über der Seite* | Domino uenerabili mihi iuliano prb̅ro tituli sc̅ae anastasię | Dionisius exiguus. sc̄titatis ur̄ae piis exi**tatus stu|diis —

f. 156 *über der Zeile* Liber sc̄ti columbani de bobio | uocabitur in regno caelorum. | Incipiunt tituli decretorum papae syricii ad hiemeri|um episcopum tarraconensem directa. numerum .xv. | i De arrianis non rebaptizandis. —

f. 156ᵇ (xv) non promoueantur. | Incipiunt tituli decretorū papae innocentii num̄ lvii | i De pacis osculo dando post confecta mysteria | —

f. 158 (lvii) fotini | resci*dit. | Incipiunt tituli decretorum papae Zosimi num̄. iii. | i Qđ monachi ł laici —

f. 158ᵇ (iii) tempora sint pręfixa. | Incipiunt tituli decretorū papae bonifatii. num̄. iiii. | i Supplicatio eiusdem papae — (iiii) metropoli|tano ep̄o ordinetur. | Incipiunt tituli decretorum papae caelestini. num̄. xxii. | i De prospero & helario —

f. 159ᵇ (xxii) non sequendōs. | Incipiunt tituli decretorū papae leonis. num̄. xlviii. | i Ut nullus ep̄s seruum —

f. 161ᵇ (xlviii) sola sci̅ sp̄s inuocatione | firmentur | Incipiunt tituli decretorum papae gelasii. num̄. xxviii. | i De constitutis aeccłasticis pro temporis (is *in ras.*) qualitate mode|randis. | —

f. 163 (xxviii) si haec om̄ia aeccłę | noscenda tacuerit. | Incipiunt tituli decretorū papae anastasii. num̄. viii. || f. 163ᵇ i Qđ pro xp̄o fungatur — (viii) nec aeccłae sacramenta commaculent. | Incipiunt tituli decretorū papae symma|chi. numero .iii. | Constitutū synodale. — (iii) nullus loqui pręsumat. | Expliciunt tituli decretorūm. *sic* || f. 164 Incipiunt epistolae decretorū in primis | sci̅ papae siricii urbis romae. Siricius. heme|rio ep̄o tarraconensi salutē. | Directa ad decessorem nr̄m sc̄ae recordatio|nis damas*um. *etc.*

f. 272ᵇ Nota quia hormisda diaconus non subscripsit. | Incip̄ decretum gregorii papae ad clerum in basilica | beati

petri apostoli. | I Regnante in ppꝑuum dño nro ihũ xpo temporibus | piissimi* & sincerissimi* domni mauricii. tiberii. & | —

f. 274ᵇ appetit seruitutẽ Finit decretũ incipit | subscriptiones epõrum *etc.* Subscriptiones prbr̃orum | —

f. 275 Itẽ scripta gregorii papae ad | augustinum epm̃ quẽ in saxoniã direxerat et | brittaniã. | Per dilectissimos. filios meos Laurentiũ —

f. 285 (x) certum deserere. & incerta uenerari. | Explicit epła sc̃i gregorii papae. Incipit .ępł | bonifatii. papae directa * de roma ad archiepm̃ | arlatenš. in prouincia ubi genesius martyr iacet. | Reuerentissimo *etc.* Multum frater kme sinceri|| f. 285ᵇ tatis —

f. 288 indictione prima. Itẽ eiusdem bonifatii papae. | Domino *etc.* || f. 288ᵇ Theodorico *etc.* Scripta excellentiae urę. cum ea qua de|cuit dulcedine —

f. 289 custodiat domine fili. *m. post. add.* Qa liceat monachis cũ sac̃dotali officio ubi ubi ministrare | Sunt nonnulli fulti nullo dogmate —

f. 290 tanto & | is potentior. Dicta beati gregorii pape. | Episcopus debet missas agere. —

f. 290ᵇ Ita c̃stituer̃t sc̃i patres.||

f. 291 Incip̃ regulae papae hilarii flauio basi lisco et herminrico. ũũ c̃c. | Sub die XVI. kłrũ decembriũ. residente uiro uenerabili | hilaro papa —

f. 297 basilisco & herminrico. ũũ c̃c. Explc. | Incipiunt constituta papae simplicii. | Simplicius eps̃. Iohanni epõ rauennati. Si quis ẽẽ. —

f. 298 Seuerino. uũ. conš. II | Simplicius eps̃. florentio ęquitio et seuero epis | Relatio nos urę dilectionis —

f. 298ᵇ leonis augusti. Exp̃. c̃stit pp̃. simplicii. | Incipiunt constituta papae felicis. Exem|plaria gestorũ quib. allegata. š. p̃cepta. pp̃. felc̃. | Flauio boɛio. uũ conš. sub die .III. iduũ marciarũ —

f. 301ᵇ dinamio & sibidio. uũ | c̃c. conšs. Explic̃ papae felicis. | Iustinus aug̃. hormisdae papae. | Quo fuim' semp & quo sumus studio —

f. 303 Accepta prid kł decbr conš. sš. Exemplar precum. | Dõ amabili ac piissimo impri ex dõ aug̃. —

f. 304[b] reipublicę disciplinã. | Hormisda iustino aug̃. | Interea quę ad unitatẽ ęclę —

f. 307[b] ualerio. uc̃. cons̃. | Item Hormisdae ad archimandritas. | Hormisda prb̃ris diac̃ & archimandritis scd̃ę syrię | Lectis litteris — considerans. ꝓphꝫa. || f. 308 Incipiunt constituta papa gregorii minor̃ | In nomine d̃ni di̇̃ saluatoris n̄ri ihũ x̃pi. imperante | dom̃ piissimo aug̃ leone —

f. 310[b] indic̃ IIII[ta] | Expl̃ c̃stit̃. pp̃. gg̃. sub anathemate int̃dicta | Inc̃ conciliũ habitũ sub papa eugenio. | I Ep̃s bono opere approbatus ordinetur. —

f. 312[b] (XXXVIII) ut sacerdos loci considerauerit. | Indictione XII. imperante adargasto | eiusque filio nicifero zacharias ter | beatissimus papa in concilio ait. | Non est silendũ frs̃ —

f. 313[b] praecepta direximus. | I. Ut ep̃i cũ mulierib. omnino non habitent. | — (XIIII) sup|pleantur missarum sol-

Carton

zur Bibliotheca patrum latinorum italica II. Bd., I. Hft., pag. 31 u. 32.

f. 322 sine consensu uł conscien|cia ꝓpii ep̃i. ||

Eucherius.

I. 101. Sup. membr. fol. foliorum 75. sec. VIII.[1]

f. 1 Liber sc̃ti 96. columbani de bobio | Iohis grisostomi *m. s. XIV* | descendit[3] super montem sion item in aliam —

[1] Herausgegeben von Muratori anecd. II 187 — [2] Vgl. über diese Handschrift Muratori ant. Ital. med. aevi III 851 ff., Peyron l. c. 193 — [3] Ein Quaternio fehlt. Eucherius form. spirit. intelleg. 4 l. c. 742 (Excerpt)

f. 4[b] intellectus in psalmo et uolabo et requies|cam | ııı Exp̃ de t̃[1] incp̃ de anb̃s[2] | Alae. duo testamenta in eczehiel | unum quoque duabus alis uelabat cor|pus suum —

f. 8[b] in canticis canticorum soror mea sponsa mea | Exp̃ de animtis incp̃ de inomini[3] | Uir et uxor. xp̃s et eclesia intellec|tus —

f. 9[b] uobis diuitibus in euangelio[4] || f. 10[5] quibus[6] tamen interfuit et ita posuit | tertio euangelii librum secando lucan | Lucas iste medicus post a'censum xp̃i | —

---

[1] Ueber der Seite als Titel de terrenis — [2] Seitentitel de animantibus — [3] Seitentitel de variis nominum — [4] 7 l. c. 756 c — [5] Sieben Quaternionen fehlen vorher — [6] Zuerst von Muratori l. c. 853 f. unter dem Titel 'fragmentum acephalum Caji, ut videtur, Romani Presbyteri, qui circiter Annum Christi 196. floruit, de Canone sacrarum Scripturarum' herausgegeben. Da auch die jüngsten Vergleichungen dieses hochwichtigen Fragmentes nicht vollständig genau sind, so will ich dasselbe nach meiner eigenen Abschrift hiehersetzen: f. 10 quibus tamen interfuit et ita posuit. | Tertio euangelii librum secando Lucan | Lucas iste medicus post 'a'censum xp̃i | cum eo paulus quasi ut iuris studiosum | secundum adsumsisset numeni suo | ex opinione concri[b]set dñm tamen nec ipse | duidit in carne Et idē pro[ut] asequi potuit. | ita et ad natiuitate iohannis incipet dicere | quarti euangeliorum. iohannis ex decipolis | cohortantibus condescipulis et ep̃s suis | dixit conieiunate mihi. odie triduo et quid | cuique fuerit reuelatum alterutrum | nobis ennarremus eadem nocte reue|latum andreae (reae *in ras. m. al.*) ex apostolis ut recognis|centibus cuntis iohannis suo nomine | cun[c]ta (*corr. m. al. ut vid.*) discrib[e]ret et ideo licit uaria sin culis euangeliorum libris principia | doceantur nihil tamen differt creden tium fedei cum uno ac principali spũ de|clarata sint in omnibus omnia de nati|ui tate de passione de resurrectione | de conue[r]satione cum decipulis suis | ac de gemino eius aduentu

Primo in humilitate dispectus quod fo it secundum pote'tate regali*** pre|clarum quod foturum est. quid ergo | mirum si iohannes tam constanter | sincula etiã in epistulis suis proferat *sic* | dicens in semeipsu quę uidimus oculis | nostris et auribus audiuimus et manus | nostrae palpauerunt haec scripsimus uobis || f. 10[b] sic enim non solum uisurem sed[a] auditorem. sed et scriptorē omnium mirabiliũ dñi (i *ex* s) per ordi nem profetetur Acta autē omniũ apostolorum sub uno (o *ex* u) libro scribta sunt Lucas obtime theofi le conprindit quia sub praesentia eius singula | gerebantur sicuti (ti *ex* te) et semote passionē petri | euidenter declarat sed[a] profectionē pauli ab (*ex* ad) urbes (s *eras.*) ad spaniã proficiscentis (cis *ex* ces) Epistulae autem | pauli quae a quo loco uel qua ex causa directe | sint uolentibus (*ex* uoluntatibus) intellegere Ipse declarant | primũ omnium corintheis scysmę heresis in|terdicens deinceps b calla[c]tis circumcisione | Romanis autē orni-

f. 304ᵇ reipublicę disciplinā. | Hormisda iustino aug̃. | Interea quę ad unitatē ęclę —

f. 307ᵇ ualerio. uc̃. cons̃. | Item Hormisdae ad archimandritas. | Hormisda prb̄ris diac̃ a archimandritis scd̄ę syrię | Lectis litteris — considerans. ꝑphsa. || f. 308 Incipiunt constituta papa gregorii minor̃ | In nomine dn̄i dī saluatoris nr̄i ihū xp̄i. imperante | dom̃ piissimo aug̃ leone —

f. 310ᵇ indic̃ IIIIᵗᵃ | Expl̄ c̃stit̃. pp̃. gg̃. sub anathemate int̄dicta | Inc̃ conciliū habitū sub papa eugenio. | I Ep̃s bono opere approbatus ordinetur. —

f. 312ᵇ (XXXVIII) ut sacerdos loci considerauerit. | Indictione XII. imperante adargasto | eiusque filio nicifero zacharias ter | beatissimus papa in concilio ait. | Non est silendū frs̃ —

f. 313ᵇ praecepta dreximus. | I. Ut ep̄i cū mulierib. omnino non habitent. | — (XIIII) sup|pleantur missarum sollempnia. | Obtulit ut maneat sacrū ꝑ tēpora munus. | — Pauendis flamis eripiat famulum. || f. 314 manus missio[1] sine qua ex familia nemo | propria ad sacros ordines pro|mouere (e *ex* i) ualet. | Auctoritas ecclesiastica —

f. 315 rogauimus. Item alia | manumissio ex beati gregorii sumpta | registro. quā ore idem proprio dic|tauit. Gregorius montana et thomę | Cum redemptor nr̃ —

f. 316 in|dictione nona. || f. 316ᵇ Principiū translationis historie. | Postquā beati nicholai substantia incorporea | —

f. 320 am|plius ꝑseq̄ tantū nephas.||

f. 320ᵇ Excōmunicatio. | Canonica instituta —

f. 321 satisfecerint. | Reconciliacio excōmunicati|onis | Cum aliq̄s excomunicatos —

f. 322 sine consensu uł conscien|cia ꝑpii ep̄i. ||

EUCHERIUS.

I. 101. Sup. membr. fol. foliorum 75. sec. VIII.[2]

f. 1 Liber sc̄ti 96. columbani de bobio | Iohis grisostomi *m. s. XIV* | descendit[3] super montem sion item in aliam —

[1] Herausgegeben von Muratori anecd. II 187 — [2] Vgl. über diese Handschrift Muratori ant. Ital. med. aevi III 851 ff., Peyron l. c. 193 — [3] Ein Quaternio fehlt. Eucherius form. spirit. intelleg. 4 l. c. 742 (Excerpt)

f. 4[b] intellectus in psalmo et uolabo et requiescam | III Exp̄ de t̃[1] incp̄ de anb̃s[2] | Alae. duo testamenta in eczehiel | unum quoque duabus alis uelabat cor|pus suum —

f. 8[b] in canticis canticorum soror mea sponsa mea | Exp̄ de animt̃is incp̄ de inomini[3] | Uir et uxor. xp̄s et eclesia intellec,tus —

f. 9[b] uobis diuitibus in euangelio[4] || f. 10[5] quibus[6] tamen interfuit et ita posuit | tertio euangelii librum secando lucan | Lucas iste medicus post a'censum xp̄i | —

---

[1] Ueber der Seite als Titel de terrenis — [2] Seitentitel de animantibus — [3] Seitentitel de variis nominum — [4] 7 l. c. 756 c — [5] Sieben Quaternionen fehlen vorher — [6] Zuerst von Muratori l. c. 853 f. unter dem Titel 'fragmentum acephalum Caji, ut videtur, Romani Presbyteri, qui circiter Annum Christi 196. floruit, de Canone sacrarum Scripturarum' herausgegeben. Da auch die jüngsten Vergleichungen dieses hochwichtigen Fragmentes nicht vollständig genau sind, so will ich dasselbe nach meiner eigenen Abschrift hiehersetzen: f. 10 quibus tamen interfuit et ita posuit. | Tertio euangelii librum secando Lucan | Lucas iste medicus post a'censum xp̄i cum eo paulus quasi ut iuris studiosum | secundum adsumsisset numeni suo | ex opinione conscri^b set dn̄m tamen nec ipse | duidit in carne Et idẽ pro^ut assequi potuit. | ita et ad natiuitate iohannis incipet dicere | quarti euangeliorum. iohannis ex decipolis | cohortantibus condescipulis et ep̄s suis | dixit conieiunate mihi. odie triduo et quid | cuique fuerit reuelatum alterutrum | nobis ennarremus eadem nocte reue latum andreae (reae *in ras. m. al.*) ex apostolis ut recognis,centibus cuntis iohannis suo nomine | cun^cta (*corr. m. al. ut vid.*) discrib^eret et ideo licit uaria sin,culis euangeliorum libris principia | doceantur nihil tamen differt creden'tium f^iedei cum uno ac principali spũ de clarata sint in omnibus omnia de natiui tate de passione de resurrectione | de conue^rsatione cum decipulis suis ac de gemino eius aduentu

Primo in humilitate dispectus quod fo^u|it secundum pote^state regali··· pre|clarum quod foturum est. quid ergo | mirum si iohannes tam constanter | sincula etiã in epistulis suis proferat | dicens in semeipsu quę uidimus oculis | nostris et auribus audiuimus et manus | nostrae palpauerunt haec scripsimus uo~bis~ | f. 10[b] sic enim non solum uisurem sed^& auditorem. | sed et scriptorẽ omnium mirabiliũ dñi (i *ex* s) per ordi|nem profetetur Acta autẽ omniũ apostolorum sub uno (o *ex* u) libro scribta sunt Lucas obtime theofi'le conprindit quia sub praesentia eius singula | gerebantur sicuti (ti *ex* te) et semote passionẽ petri | euidenter declarat sed^& profectionẽ pauli ab (*ex* ad) urbes (s *eras.*) ad spaniã proficiscentis (cis *ex* ces) Epistulae autem pauli quae a quo loco uel qua ex causa directe | sint uolentibus (*ex* uoluntatibus) intellegere Ipse declarant | primũ omnium corintheis scysmę heresis in terdicens deinceps b calla^ctis circumcisione | Romanis autẽ orni-

f. 11 conscripse|runt una cum basilide assianum catafrycum con*titutorem | Abraham [1] nomerauit seruolus suos uer|naculus —

ibid. sacrificat patrẽ nostris repropitiauit dilectis | Incipit de expositionem diuersarũ rorũ [2] | In primis [3] mandragora in genesi genus | pumi simillimum paruo peponis speci|em [4] uel odore —

f. 19 tropologia mora lis intellegentiae para|bules similitudo [5] finit | Incipit de matheo euañge | Orate [6] autem ne fiat fuca uestra hieme uel sabbato —

f. 20ᵇ et licet ab inuitis qui uincuntur tormentis adore|tur

---

dine (ni *eras.*) scripturarum sed.. (*in ras. m. al.* et) | principium earum sed (*vom Schreiber ausgewischt*) esse xp̃m intimans

prolexius scripsit de quibus sincolis neces|se est ad nobis desputari Cum ipse beatus | apostolus (to *ex* tu) paulus sequens prodecessuris | sui iohannis ordinẽ nonnisi nomenatĩ (no *ex* do) semptẽ (tẽ *ex* taẽ) ecclesiis (ii *ex* e) scribat ordine tali a corenthios | prima ad efesins seconda ad philippinsis (es *ex* is) ter|tia ad colosensis quarta ad calatas quin|ta ad tensaolenecinsis sexta. ad romanos | septima Uerum corintheis (ri *ex* re) et tʰesaolecen|sibus Licet (et *ex* it) pro correbtione (c *ex* r) iteretur Una | tamen per omnem orbem terrae ecclesia | deffusa·esse denoscitur et iohannis enĩ in a|pocalebsy licet septẽ (ẽ *ex* ĩ) ecclesieis scribat | tamen omnibus dicit uerũ ad filemonem unã | et at titũ una et ad tymotheũ duas pro affec|to et dilectione in honore tamen eclesiae ca|tholice in ordinati|one eclesiastice || f. 11 *Über der Seite* I | discepline (di *ex* de) scĩficate sunt. fertur etiam ad | laudecenses alia ad alexandrinos pauli no mine fincte ad heʳᵉsem marcionis et alia plu|ra quae in chatholicam eclesiam recepi non | potest fel enim cum melle misceri non con cruit. epistola sane iude et superscrictio | iohannis duas in catholica habentur et sapi|entia ab amicis salomonis in honorẽ ipsius | scripta apocalapse etiam iohanis et pe|tri tantum recipimus (pi *ex* pe) quam quidam ex nos|tris legi in eclesia nolunt pastorem uero | nuperrim et (t *eras.*) temporibus nostris in urbe | roma herma conscripsit sedente cathe|tra urbis romae aeclesiae pio ep̃s fratre (*ex* frater) eius et ideo legi eum quidẽ Oportet se pu|plicare uero in eclesia populo Neque inter | profestas (*prius* s *eras.*) conpletum numero Neqe (q *ex* n) inter | apostolos in finẽ temporum potest.

arsinoi autem seu ualentini. uel mitiadis (*ex* metiades) | nihil in totum recipemus. qui etiam nouũ | psalmorum librum marcioni conscripse|runt una cum basilide assianum (u *in* a *oder* o) catafry|cum con*titutorem

Alle Correcturen rühren von derselben oder einer gleich alten Hand her. Das Gesperrtgedruckte ist in der Handschrift miniirt.

[1] ? — [2] Eucherius instruct. 2, 3 l. c. 815 — [3] *om.* — [4] peponi specie — [5] Parabole similitudo. Anacephalaeosis recapitulatio — [6] ?

Sed salbator ad munimenta seruo|rum[1] ɩ Omnia haec futura ad seducen|dum praedixit et monuit || —

f. 25 et in apokalypsi factum est regnum orbis | terrarum dñi nr̃i et xp̃i eius et regnauit | in sȩcula sȩculorum | Qv̊modo[2] ergo mille annos cupiditatẽ | edendi habebunt quibus regnauit sal|uator —

f. 28 cognitũ erit de dõ. dm̃ esse xp̃m ut sub uno | numine | regnet pater et filius in saecula saeculo | Epł de auentum dn̄i xp̄i Quoniam[3] ergo aduentum suum | dn̄s ad ultionem iustorum —

f. 29ᵇ solleciti et parati essem̃ debemus amen | Epł. de diae et hora | Incipit de tribus mensuris. | Mulieri[4] accipienti fermentum | et abscondit illud in farina —

f. 30 panem | tribuit salutare || f. 30ᵇ Interea[5] conprehensus (u *in* o) salbato|re petrus gladium quem habe|re —

f. 31ᵇ et ligatum sequitur in fidẽ codices. || f. 32 Exp̃ de petro apostolo | Incipit de reparationem lapsi | Quis[6] dabit capiti meo aquam | et oculis meis fontem lacri|marum —

f. 71ᵇ quodsi haec li|benter legas alia ultra medicamenta non quaeris | epł de reparatione lapsi | Ante[7] hostium sedebat abraʰam sedebat meri|diae quando aues requiescebant. Iste ospitum | —

f. 72 de iniquo mamuna qui uos recipiant in aeterna | tabernacula sua. eidem de abraham.[8] | Sollicitus[9] auditur omnium fidelium princepẽ | cerne et quo ordine dõ placuerit ex ipsa storia | narratione condisce —

f. 73ᵇ in imagine gesta in ueritate et perficeret | ipsi gloria et imperium in saecula saeculoꝵ am̃. | Incipit fides sc̄i ambrosi episcopi | Nos[10] patrẽ et filium et spũ sc̄m confite|mur — tres itaq. formae sed una subs|tantia || f. 74 Itẽ expositio fidei chatolice | Creᵈⁱmus[11] unum dm̃ secundum secundum *sic* scripturas | esse credendũ non sicut iudei aut heretici solitariũ | —

f. 75 fidem alienus est aduersus ueritatẽ repellis expł | Incipit fidei sc̄i luciferi episcopi | Nos[12] patre credimus qui non

---

[1] Das Gesperrtgedruckte miniirt — [2] ? — [3] ? — [4] ? — [5] ? — [6] Angeblich von Chrysostomus — [7] ? — [8] Seitentitel f. 11ᵇ—72: de abraa. de diuersar̃ rerum. de gentib; de solem̃. de idolis. de uestib; de ponderib; et mensuris. de grecis nominib; de mathuum *sic.* orate ne fiat fuga uestra. hieme uel sabbato. de auentu dn̄i xp̄i. de diem et ora nemo scit. de tribus mensuris. de petro apostolo. de reparatione lapsi. de abraam — [9] ? — [10] ? — [11] ? — [12] XIII 1049. Nach dieser Handschrift herausgegeben

sit filius sed habeat | filium de se sine inicio non ad se factum. et filiũ | — sicuti eiusdem deitatis epł | Incipit fides quae ex niceno consilio processit | Credimus unum dm̃ patrem omnipotetem *sic* | omnium uisibilium et inuisibilium factorem | —

f. 75[b] catholica et apostolica aeclisia ep̃l | Incipit fides beati athanasi | Fidis[1] unius substantiae trinitatis[2] patris et fili et sp̃s sc̃i | — testis non est caelũ non terra[3] ||

Eugyppius.

C. 73. Inf. membr. Grossquart. foliorum 76. sec. VII.[4]

f. 1 quam[5] consilium meum. quod maius est uinculum ad perpetuitatem uestram quam illa quib. estis conligati. —

f. 72[b] Ergo quia in[6] for|ma dĩ accipit[7] *corr.* formam serui utrumq; dš[8] utrũq; homo sed utrumq; dš propter accipientem | dm̃ utrumq; autem homo propter acceptũ | hominem neq; enim illa susceptione alterũ | eorum [in] alterum conuersum atq. mutatum est | nec diuinitas in creatura[9] mutata est ut desis|teret esse diuinitas. nec creatura in diuinita|te[10] ut disisteret esse creatura | ccxxviii ex eodem libro primo[11] ||

f. 73—76 s. vi — vii *Fragment des Evangelium ‚secundũ lucanum'*

f. 73 *unten* In hoc uolumĩe ĩfra scpta cõtinẽt vz | Aug[i]. consultatio ad hyeronimũ de origine aĩe | Ei'dẽ liber pm' de unita deitate trinitatis | Ei'dez de propis noĩbz et unito noĩe trinitatis | Eiusdem libellus. vii de ꝓfessioẽ regłe catholice cũ | increpatione | Eiusdem libellus. iii aduersus nouellam heresem | Eiusdem libellus iiii. de singulis nominibus | Eiusdem v. de una et sempit'na substãtia | tnitatis | Eiusdẽ. vi. de beatitudine filii dei.[12] ||

---

[1] Vgl. Vigil. Taps. de trinitate viii init. LXII 285 — [2] trinitatis haec est — [3] l. c. 286 — [4] Palimpsest des von Ang. Mai script. vet. nova coll. iii 2, 186. 191 ff. herausgegebenen Lucascommentars. Ausserdem enthält die Handschrift einen biblischen Palimpsest, den Ceriani edirt hat. Vgl. ausserdem Peyron l. c. 131 ff. — [5] LXII 811 a (cap. clxii). Vorher fehlen eilf Quaternionen — [6] *om.* — [7] accepit — [8] et *add.* — [9] quippe in creaturam [10] diuinitatem — [11] cap. ccxxxvi. De subiectione qua filius subiiciendus dicitur patri, ex eodem libro — [12] In O. 210. Sup.

Excerpta Bobiensia.

F. 60. Sup. membr. foliorum 77. sec. VIII—IX.[1]

Diese Handschrift enthält in bunter Reihe Excerpte aus Hieronymus, Augustinus, Gregorius Magnus, Cassianus, Isidorus, Ambrosius, Iunilius, Eucherius, Origenes, Paulinus, Pomerius, Philippus u. s. w. Die Namen der Autoren stehen an der Seite. Muratori ant. Ital. med. aevi III 844 ff.[2] theilt Proben mit, unter anderen ein Fragment des Lactantius (?), das ich nach der Handschrift hieher setze, da der Abdruck bei Muratori nicht genau ist:

f. 26ᵇ lactantius de motibꝫ animi. | Timor. amor. hodiū. letitia. tristitia. | libido. concupiscentia. ira. misse ratio; hii motus ł affectus (*in mg.* żelus admiratio) | ad dnō ab initio hominis existunt con|diti. ⁊ naturae humanae utiliter | et salubriter st̃ inserti. Ut per eos | ordinate et rationabiliter | regendos homo uirtutes bonas uiri|liter agendo exercere posset. per | quas a dn̄ō p'petuā accipe uitam | iuste meruisset. hii nāq; animi mo tus intra fines ꝓpos coortati h; ÷ | in bona parte possiti in p̃senti | uirtutes bonas et in futuro etna | p̃mia parant. extra metas uero | suas affluentes hꝫ ÷ in malā par|tem declinantes uitia et iniquita|tes existunt et aeternas poenas | pari'nt.

f. 61 findet sich folgendes von Montfaucon diar. Ital. p. 18 erwähnte, ursprünglich aus den Zeiten Genserichs stammende höchst merkwürdige Document:

ħaec st̃ nōa q:. habet antecristus in .g̃.
cū suis littis et numeris. ĩ una quaq;
litta cum intp̃tationib: ear̃: ~

I L CCC U XL LXX CC rius: –
Φ N T Є)-(O C[3] : — Id honori ɔɔ̄

CCC X U CCC I L
T I Θ T Φ N[4] . id sol : —

I C L LXX CCCC XL
Φ P N O Υ)-(Є[5] :· id nego

III U L CC U C X XX LXX CC
Γ Є N C Є P I K O C

* *

[1] Blätter und Lagen von verschiedenem Format, meist in Quart und 2 col. f. 1 Liber scti 196. columbani de bobio — [2] Vgl. ausserdem Peyron l. c. 174 — [3] Antemos (Anthemius) — [4] Tietan (Titan) — [5] arnoume (ἀρνοῦμαι)

Gennadius *de ecclesiasticis dogmatibus.*

O. 212. Sup. membr. 8. foliorum 18. sec. VIII.[1]

f. 1. *m. s. XIV* 98 In hoc uolumĩe ĩfra sc̓pta cõtinẽt vz | Dogmatis liber fidei | Bachiarii fides | Smo de ascensione dñi | Hyeronimi fides | *Von anderer Hand hinzugefügt, dann aber wieder durchgestrichen:*[2] Ambrosii confessio fidei | hyeronim̓ regl'a catholice fidei | Libellus de trinitate | Ambrosii de trinitate. liber .iii. | Eiusdez libellus fidei || f. 1ᵇ In nomine trinitatis scãe dogmatis liber incipit | Credimus[3] unum esse dm̃ patrem et filium et | spm̃ scm̃ patrem eo quod habeat filium[4]. filium | eo quod habeat patrem[5]. spm̃ scm̃ eo quod sit ex | patre[6] procedens patri et filio coaeternus | principium *in mg.* | pater ergo ∻ *(sup. vers.)*[7] principale nomen[8] dietatis. —

f. 8 .l. propter nouellos legislatores | qui ideo animam tantum ad imaginem dĩ creatam di|cunt ut quia dš incorporeus recte creditur etiam | anima incorporea[9] esse credatur libere confitemur ima|ginem in aeternitate similitudinem in morib; inueniri. Finit. | in nomine item ñ. scãe trinitatis bachiarii incipit fides. | Omne[10] quod fuit ipsum quod erit et non est omne recens | sub sole —

f. 14 excubent suffragia orationum tuarum ad ihm̃ xp̃m dnm̃ | nostrum cui gloria in saecula saeculorum. finit amen dõ gratia | Quicumq.[11] uult esse saluus ante omnia opus est ut | —

f. 15 et decus uirginitatis non abstulit natus, incipit de ascensione | dñi. n. ihũ xpĩ sermo dicendus. | Dñi[12] ñ. ihũ xpĩ aduentus ac discensio multas fracãr. nobis | praestitit festiuitates —

f. 17 fides plus sentit quam disputari queat. | hieronimi incipit fides | Credimus[13] in unum dm̃ patrem om|nipotentem

---

[1] f. 2 über der Zeile: Liber scti 58 columbani de bobio. Von Peyron vergeblich gesucht; vergl. l. c. 172 f. — [2] Die folgenden Schriften in *Ambrosius de spiritu sancto* D. 268. Inf. — [3] Gennadius de eccles. dogmatibus LVIII 979 — [4] filium habeat — [5] patrem habeat — [6] patre et filio — [7] *om.* — [8] principium — [9] incorporea anima — [10] XX 1019. Nach dieser Handschrift herausgegeben von Muratori anecd. II 9 — [11] Herausgegeben von Muratori nach dieser Handschrift l. c. 225 — [12] ? — [13] Hieronymus ed. Vall. xi 145

et in unum dnm̄ nostrū | ihm̄ xpm̄ filium dī et spm̄ scm̄ dm̄. non | tres deos sed patrem et filium et spm̄ | scm̄ unum colimus et confitemur —

f. 18 sub iugo a xpō dnō et uitam consequeris et | praemium. ||

Gregorii Magni *dialogi.*

B. 159. Sup. membr. 4. foliorum 242. sec. VIII.[1]

f. 1[2] Liber scti 77. columbani de bobio | + Incipiunt capitula lib̄ dialogorū beati | gregorii papae | i De honorato abbate monasterio fundensis | — xii De seuero presbitero puintiae cuius supra | Explicit capitula libri primi. | Incipiunt capit̄. libri secundi | de uita et miracula uenerabilis | benedicti abbatis monasterio | quod appellatur arcis pro|uintiae campaniae. | f. 1ᵇ *Zwei Zeilen ausradirt* | i De capisterio fracto et solidato | —

f. 2ᵇ xxxviii De insana muliere p eius specū sanata. | explic̄. capit̄. libri. ii. | It̄. capit̄. libri. tertii. Incipit. | i De paulino nolanę ciuit̄ epō. | —

f. 3ᵇ xxxviii De uisione redempti fereⁿtinę ciū epi | expł. cap̄. libri. iii. libri. quarti Incpnt. | i Quod aeternа spiritalia ideo a car|nalibus minus credantur quia ea || f. 4 Quae audiunt per experimentū minime no|uerunt. | —

f. 6 lii De relaxandis culpis alienis ut nostrae la|xentur. || f. 6ᵇ Expliciunt. capitula. li|bri .iiii. dialogorum | gregorii. papę. urbis. ro|mae. libri. nomero. quat|tuor. de miraculis. patrū. | italicorum. Incipit. liber | primus. | Quadā[3] die nimiis quorundam saecu|larium tumultibus depraes|sus. —

f. 48 liberius itaque haec lo|quimur[4] si aliud exordium sumamus. | Expl̄. lib̄. primus. incip̄. lib̄. | secundus. de uita. et miracu|liˢ. uenerabilis. benedicti. | conditoris. uel abbatis | monasterii. quod appella|| f. 48ᵇ tur. arcis. prouinciae. cam|paniae. | i | Fuit uir uitae uenerabilis gratia bene|dictus nomine[5]. ab ipso pueritiae | suae[6] tempore cor gerens senile. —

---

[1] Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 178 f. — [2] Die erste Seite von einer Hand des x.—xi. Jahrhunderts auf Rasur geschrieben — [3] LXXVII 149 — [4] loquemur — [5] et nomine — [6] suae pueritiae

f. 91[b] ut si ad aliorũ | miracula enarranda tendimus. loquen di uiris *(corr. m. post.)* interim per silentium reparemus. | Explt. lib̃. secundus. de ui|ta. et miraculis. uenerabi|lis. uiri benedicti. abba|tis. monasterio. quod. | appellatur. arcis. pro| uĩciae. campaniae. dño | adiubante. incipit. lib̃. | tertius. || f. 92 Dum uicinis ualde patribus inten|do maiorum facta reliqueram. ita | ut paulini —

f. 162 subsequen|ti hoc quarto uolumine demonstrabo. | Explt. liber. tertius. | dño. adiuuante. incipit. liber. quartus. | Postquam de paradisi gaudiis | culpa exigente pulsus [1] est | primus humani generis pa'rens —

f. 241 quia salutari | hostia post mortem non indigibimus. si ante mortem dõ hostia ipsi [2] fuerimus. || f. 241[b] Expliciunt. dialogorum. gregorii. papae. urbis. ro|mae. libri. nomero. IIII. | dõ. fauente. anastasio. | abbate. iouente. georgi'one. peccatore. scriuen|te. legentibus. aperiat. dš. sensum. scriptori. tri| buat. indulgentiam. rogo | ut. qui. legerit. non. me. esti|met adolatòrem. sed. oret. || f. 242 pro me. peccatore. sicut. nau|ta. desiderat. adpropinqua|re. ad prosperum. portum. | ita. scriptor. ad. ultimum. | uersum. ||

Gregorii Magni *homiliae in Ezechielem.*

S. 36. Sup. membr. 4. foliorum 102. sec. VIII. [3]

f. 1 Sibi [4] placabilem fecerat ut per eum quae|que uentura [5] praedicerit et afflicti popu|li mentem consolari dignaretur. consi|deremus ergo si possumus. quanta est dis|pensatio —

f. 2[b] uerbum quod pro nobis. incarnatum uiuet *corr.* | et regnat cum patre in unitate spũ scĩ | dš per omnia saecula saeculorum amen | Explecit omilia. prima dõ gratias || f. 3 Item omilia. secunda | Usus proᶠᵉticae locutionis est ut prius | personam tempus locumque discribat (discrepat *m. post.*) et | postmodum dicere misteria prophetiae in|cipiat. quatinus —

f. 20[b] habemus adiutorem. qui uiuit et reg|nat cum patre in unitate spũ scĩ dš per om | saecula saeculorum explẽ humil.

---

[1] expulsus — [2] ipsi hostia — [3] Ulfilaspalimpsest — [4] LXXVI 794 b. Zwei Quaternionen fehlen — [5] ventura quaeque

II. | Incipit humilia tertia | Scā 'quattuor animālia quae pro phe tae spū [1] futura prouidentur subtili | narratione discribuntur cum | dicitur —

f. 36 sit laus aeternae sapi|entiae qui uiuet et regnat cum patre in uni|tate spm̃ scī per omnia saecula saeculorum. | amen. Expł homilia III Incp̃ IIII | Per sc̃m prophetiae spm̃ pinnata | animalia subtiliter discribun|tur. ut haec [2] euangelistarum sig|nificare [3] personas ipsa nobis subtilitas | discriptionis aperiat —

f. 47 ambolemus habentes adiutoriū [4] | unicum patres ihm̃ xp̃m dño nos trum. Qui cum eo uiuit et regnat in unitate | spū scī dš per omnia saecula saeculorum amen expl̃ humilia IIII || f. 47[b] Item humilia quinta | O quam mira [5] profunditas | aeloquiorum dĩ libet huic [6] | libet eius intima gratitia *sic* duce penetrare —

f. 59 demus ei gloriam. demus | laudem. qui ui*uit. cū patre in unitate spū | scī dš per omnia saecula saeculorum. amen. | Expł omilia quinta. incip̃ omilia sexta | Tenebro** aqua in nubibus aeris | quia obscura est scientia in prophe tis sed salomonis uoce atestante de|dicimus —

f. 70[b] aliud exhibit dum inter se positum dĩ | mediatorem et hominem [7] uident [8] || f. 71 et [9] totum corpus plenum oculis in circui|tu ipsorum quattuor qui enim non | ipsarum sed ipsorum dixit pro|fecto —

f. 94[b] non ergo in fleti bus non in actibus nostris sed in aduo cati nostri allegatione confidamus qui uiuit et regnat cum patre in unitate spš scī | dš per omnia saecula saeculorum amen Expł | omilia septima dõ gratias amen | Ora pro scripture si xp̃o habeas adiuture scripsi | ut potui non sicut uolui ||

f. 95 incipit expositio de benedictionibus | quas iacob filios suos benedixit | his [10] completis uocauit iacob filios suos | ut benediceret eos. mistico ordine lo|qu*ens uere tamquam futurorum con|scius. dixitque eis quae temporibus nouissi mis —

f. 102[b] extollitur indignitatibus mundi qui | retro cadere dicitur. et non in faciem | sicut saulus cecidisse momoratur. in facie | enim cadere est in hac uita suas unumquẽ|que culpas agnoscere easque paenitendo | deflere retro uero quod non uiditur ||

---

[1] per prophetiae spiritum — [2] per haec — [3] significari — [4] adiutorem — [5] est *add.* — [6] huic intendere — [7] mediatorem dei et hominum — [8] l. c. 836 a — [9] l. c. 841 a. Ein Quaternio fehlt — [10] ?

Hieronymi *epistulae*.

I. 6. Sup. membr. 8. foliorum 112. sec. X—XI.

f. 1 Liber Scti 90 columbani de bobio | *m. s. XIV* Epl'a sc̃ti hyeroni[1]. psb̃ri de auctoribz psalmoꝝ | extractaz de origene | In hebraeo [1] libro psalmorum ci|tra numeri adectionem descrip|ti sunt —

f. 7[b] & de manu saul; | Nudius terti[us] cum centiessi|mo octauo decimo psalmo [3] | —

f. 13[b] sa|tanan sub pedib; nr̃is uelocit̃. | Quae [4] acceperis reddenda [5] cũ | fenore —

f. 17[b] scientiã nescientiã [6]. ex|plicit. | *m. s. XIV* Sermo. sc̃ti. augustini. de decẽ. cordis. Dñs [7] et dš noster miseri|cors & miserator longa|nimis —

f. 58[b] qđ hic desideramus ibi inueni|amus amen. | expl sermo sc̃i augus|tini de decem chordis | feliciter utere || f. 59 In nomine dĩ sũmi. incipit | Liber hieronimi. ad hydiuiã [8]. | Incipiunt capitula libri huius | I Quomodo p̃fectus. ẽẽ. quis [9] posit. & quo|modo uiuere [10] debeat uidua quae sine | liberis derelicta est . —

f. 60 (XII) in aduentũ dñi nr̃i ih̃u xp̃i seruetur. || f. 60[b] Expliciunt capitula | libri huius incipit | liber hieronimi | ad hydiuiam | Ignota uultu. fidei | mihi scribere notissimes *sic* [11] | et de extremis galliae finib; —

f. 112[b] quae nos|tra uel uirtute uel uitio. & ac|cendentur. & extinguuntur | in nobis; *m. s. XIV* explicit liber sc̃ti | hyeronimi ad hydiuiam. ||

Hieronymus *in Isaiam*.

S. 45. Sup. membr. 4. foliorum 78. sec. VII. [12]

f. 1[b] *unten:* ℔ de arca domno atalani | Incp̃: in isaia commentari|orum lib̃. XII | Nullus [13] tam inperitus scribtor est qui

[1] XXVI 1299 — [2] Hier. ep. 30 XXII 441 — [3] centesimum octavum decimum — [4] Hier. ep. 28 l. c. 433 — [5] reddenda sunt — [6] nescientium — [7] Aug. sermo 9 XXXVIII 75 — [8] Hedibiam — Hier. ep. 120 XXII 980 — [9] quis esse — [10] deo vivere — [11] mihi ardore notissima es — [12] Ulfilaspalimpsest. Sehr viele Blätter durch Wurmfrass beschädigt [13] XXIV 409

lectorem non | inueniat similem sui. multoq: pars maior est milisias et [1] fabellas reuoluentium —

f. 2 *Über der Seite* Liber sc̃ti columbani 87 de bobio | hoc habebit exordium. | Quare dicis iacob et loqueris isrł abscondita est uia mea —

f. 19 pri|or lucẽ faciat secundus tenebras ille pacem hĩc malũ cum utrumq. pro diuersitate | meritorũ unus ds̃ idemq: condiderit. amen [2]. | Explicit in isaiam. commentario|rum liber duodecimus incipit libẽ III.X | Multi casus opprimunt nauigantes. si uehementior | flauerit uentus tempestas formidini est si aura moderatior sũma ia|centis elimenti terga crispauerit piratarũ insidias pertremiscunt [3] | — lectoris | iudicio reseruetur. Rorate caeli desuper et nubes | —

f. 34ᵇ ut dicamus omnes esse sub peccato | et sc̃s quosq. [4] indigere misericordia dĩ. | Explicit com̃ in isaiam lib̃ tertius deci|mus incp̃t quartus decimus liber. | Dn̄s qui respicet terram et facit eam tremere qui tangit montes et fumabunt [5] qui lo quitur in deutornomii canticum [6] — quod testimunium quarti et decimi in isaiam libri quem nunc | deserere [7] cupio principium est. Dn̄s dedit mihi linguã eruditam || f. 35 ut sciam sustentare eum qui lassus —

f. 49 tantaequae clementiae fuit ut pro transgressoribus immo [8] persecutoribus suis rogaret in cruce et diceret pater ignosce eis [9] quod enim faciunt nesciunt | Explicit commentariorum in isam̃ | liber XIIII incipit liber XV | Crebro eustochium dixisse me noui apostolus et euangelistas ubicum|que — quintus post decimum in isaiam liber incipit. Lauda sterilis quae non paries [10] decan|ta laudem et hinni quae non pariebas [11] —

f. 61 quod de passione sc̃orum in epistola ad hebreos ponitur serrati sunt ad isaiae referunt pa|ssionem. amen. | Expĩ in isam liber XV. Incipit XVI | Egregia dissertissimi oratores (e *in* i *m. ead.*) sententia est felices essent artes si de illis soli artifices iudicare|nt. —

f. 61ᵇ quae graue KONN [12] dicitur | et [13] toto orbe diuersa est sed iam tempus est ut coepto incumbamus operi et [14] reliqua

---

[1] *om.* — [2] *om.* — [3] pertimescunt — [4] quoque — [5] fumigabunt — [6] deuteronomii cantico — [7] disserere — [8] pro *add.* — [9] illis — [10] paris — [11] parturiebas — [12] κοινῇ — [13] et in — [14] *om.*

persequa mur. Uos autem accedite huc filii augura[tricis] semen adulteri et fornicariae sup | quem lusistis —

f. 75[b] et hierusalem non generaliter ad omnes iudaeos sed specialiter ad eos dici intelligamus qui in apos|tolis et per apostolos electi sunt ex isrł. | Expł in isaia lib xvi || f. 76—78 *leer* ||

Hieronymi (?) *expositio super psalterium inedita.*

C. 301. Inf. membr. fol. 2 col. foliorum 146. sec. VIII. — IX.[1]

f. 1 *Gälische Verse*[2]

ibid. m. s. XV In hoc uolumĩe cõtinet | hyeronimi presbiteri | Expositio sup psalt'iuz | nõ tamẽ a pmo psalmo pus sz | quosdã alios ĩdirecte prius ex|ponẽ uidet. deĩde ad psalmos | ordinẽ. t . a primo ĩcipiẽs. t demũ | subseqñt pcedens usqz ad finẽ psalt'ii ||

f. 2 Liber scti columbani 89 de bobio | incipit pfatio (hieronimi *add. m. s. XV)* psalmorum in xpo ihũ dño ñõ | Psalterium[3] romae | dudum possitus | emendaueram[4] et | iuxta LXXta interpretes li|cet cursim magna tñ[5] illud | ex parte conrexeram — quam de purissimo fonte potare | explicit plogus hirunimi | Incipit plogus psalmor | Dauid[6] filius iessae cum eẽt | in regno suo .IIII. elegit ui|ros —

f. 2[b] canti|cum graduum xv. | incipit plogus hiruni[mi ad suffro]|nium. Eusebius hiruni|mus suffronio suo salu|tem dicit. psalteriũ | cio *sic* quosdam putare[7] | eẽ diuissum in v. libros[8] | —

f. 3 uel uituperationem tecũ | eẽ commonem[9]. finit. amen. | Incipit pfatio psalmorum ł | laus psalterii. hirunimus dt. | Omnis[10] script'a diuinitus in|spirata utilis —

f. 4 ip|sa psalmi indicent[11] initia. finit amen finit. | *Über der Zeile* in nõe ihũ et scãe brigiddae | Oculos[12] suos statuent — de terra repmissionis ieciant. | Incipit XVII psał | hunc[13] sepdecimum *sic* psał uidemus secundi | regum libri —

---

[1] Vgl. über diese Handschrift Muratori ant. Ital. med. aevi III 857 ff., Peyron l. c. 188 ff. — [2] In der Handschrift überall Gälische Glossen — [3] XXIX 117 — [4] emendaram — [5] *om.* — [6] ? — [7] Scio quosdam putare psalterium — [8] in quinque libros esse divisum — [9] Valere *etc. add.* — [10] Basilii praefatio ex interpr. Rufini XXXVI 63 — [11] psalmorum indicent — [12] ? — [13] ?

f. 13ᵇ puras omb̄ ami|citias exhibere || f. 14[1] Primum [2] ψalmum quidã | in ioas regem dictum eẽ | —

f. 15ᵇ digna | suscipiet. explicit psalmꝫ .i. Incipit sus | In secundo psalmo beatus đđ ꝓfe|tans narrat —

f. 18ᵇ beati omnes qui ꝯfidunt in eo. Explī ψ|almꝫ .ii. incipit .iii. | ψalmus hic ꝓpium ꝛ spec|ialem het̄ titulum —

f. 19ᵇ desiderant. tribꝫ habuer̄t. explicit ψal|mus .iii. Incipit .iiii. | In p̄senti psalmo beatus đđ ꝯuincit | —

f. 21 aliq̊d | dubitationis admiterem. explī. ψal. iiii. Inci. v. pı̄ | ꝓfetat ex persona poli q' in babillonem | ductus —

f. 22ᵇ ictib; scutis ui oppossitione defendere | Explī. v. incipit .vi. | De peccato beatus đđ ꝓpo ꝯfitet' —

f. 23 incumbere. Expli. vi. Incipit vii. | Psalmus hic conuenienti tulo p̄notat'. —

f. 24ᵇ uindicauit. Explī. vii. psał. Incipı̄ viii. | In psalmo beatus đđ ꝓfetali repletus | —

f. 26 ꝯclusit dicendo | Explicit psalm; viii. Incipit .viiii. | Dn̄e dn̄s noster. —

f. 29ᵇ magna n̄ positi (?) Explī psalm; viiii. incipit .x. psalmꝫ. | Cum beatum ihł p'secutio saulis | —

f. 30ᵇ debet' singulis n̄ mo tare. explī psał̄. x. incipit xi. | Deplorat in h' psalmo —

f. 32 adminiculis eminere. explī | psał xi. Incipit .xii. | A peccato q̊ bersabę forma —

f. 33 omni studio p̄parabor. explī | psał xii. Incipit xiii. | Sub ezehia rege iudę sennacerib —

f. 35 in suis expossitionib; ad tuller̄. explī psał xiii. Incipit xiiii. | Hic psalmus p̄cedenti n̄ sđ ordi|ne q̊ subiectus —

f. 36 indicat tempꝫ. explī psał̄ | xiiii. Incipit .xv. | ψalmus p̄sens —

f. 146ᵇ Laudate dnm̄ in scı̄s ꝯ usq; ꝯ qd oco lida *sic* firmaq; coepistis. | laudate deuote studioseq̄; magnificū | o uos iudei q estis electi ꝑ electis | a commixtione et uilitate gentium separatis // | Laudate eū in potentatibꝫ ꝯ usqꝫ magnitudinis ꝯ s beneficior̄ ꝯ

[1] Vorher mehrere Blätter ausgeschnitten — [2] XXVI 815

pconior adhibite | laudē mensurā — instrumenta psallendi p' omnes | tonos in laudem dī resonent | Finit amen + diarmiit + scripsit | ora ꝑ me pecc//////||

Homiliarii *antiquissimi fragmenta.*

O. 186. Sup.

Die ersten sechszehn Blätter dieser aus Avignon stammenden Horazhandschrift (sec. X. 8) sind palimpsest und enthalten Fragmente eines Homiliars: Proben hat Ang. Mai script. vet. nova coll. III 2 S. 240 ff. (vergl. S. 190) mitgetheilt; den Palimpsest ganz zu entziffern, gebrach es ihm bei seinem Weggang von Mailand an Zeit. Er ist sehr gut zu lesen, so dass die Arbeit Mai's sich leicht vervollständigen lässt. Die Homilienhandschrift gehört dem VI. — VII. Jahrhundert an. Die einzelnen Stücke sind numerirt; ein Verfasser ist nicht angegeben.

Hymnus *S. Patricii.*

C. 5. Inf. membr. 4. foliorum 36. sec. VIII.[1]

f. 1 In nomine dī summi | canticum moysi. | Audite caeli quae loquor. audiat. | —

f. 3 terrae populi sui in saecula | saeculorum | ymnū sci hilari. | de xpō | Ymnum[2] dicat turba fr[3] —

f. 4[b] simul cum scō spiritu | in sempiterną saecula. | —

f. 10[4] uisitauit nos oriens ex alto. | — osten'sionis suae i isrł. | ymnū in die dominica. —

f. 13 ymnū sci patrici. magister scotoꝝ | Audite[5] omnes amantes | dm̄ sc̄a mereta | uiri in xpō beati | patrici episcupi | —

f. 30 uersiculi. familiae benchuir | benchuir bona regula | recta atq. diuina | stricta sc̄a sedula | summa iusta ac mira | —

f. 33 ad uesperū et ad matutinam | Gloria in excelsis dō —

[1] Vgl. über diese Handschrift (hymnarium Bechorense) Muratori anecd. iv 121 ff., Peyron l. c. 224 ff. — [2] ? — [3] Die ersten vier Blätter sehr beschädigt — [4] Vorher mehrere Blätter ausgeschnitten — [5] LIII 837

f. 33[b] sae|cula saeculorum. amen. || f. 34 ad ho|ras diei | oratio | commo|nis. | In te dñe speraui *etc.*

f. 34[b] ad horam nonam. | Conuenientes frs *etc.*

f. 35 post laudate pueri dnm in dominicorum die | Te patrẽ adoramus. | — de martiribus | Sci et gloriosae *etc.*

f. 35[b] Item alia post laũ | Te patrem adoranis *etc.* | It alia sup laũ. | Te pater rerũ *etc.*

f. 36 ad cerea benedicere. | In nocte tu fuisti columpna — qui regnas in saecula —

f. 36[b] memoriã abbatum nostrorum | sca scorum opera — regnantem in saecula. ||

Iosephi *antiquitas Iudaica.*

Sotto vetro. papyr. fol. foliorum 92. sec. VII.[1]

f. 1 booz[2] et hereditatem et uxorem cessit cum cognatus esset et ipse de|functi qui et uxorem iam se habere dixit et filios — mulieris filios circa matrem suam descend || f. 1[b] et eo quod non haberet filios et solitudine gemescebat — tamen eo dicente certiorem magis habuit || f. 2 leuiter hoc israhelitis ferentibus — iuuenculum beniamiten qui interfuerat bellò || f. 2[b] ex domo ithamar. qui fuit socius filiorum aaron — ex domo eleazari

[1] Vorn die Bemerkung: Flauii Iosephi | de antiquitate iudaica | libri | Aduersus consumptricem rerum uetustatem | plurimum roboris in diligenti custodia positum | esse praesens codex testetur, qui nactus prouidas cus todis manus, sic aeni dentes acutos retudit, ut ab iis leuiter | fortasse morderi, nullo tamen modo potuerit absumi. Ergo | gloriosissimum triumphatorem, qui in hac Ambrosiana biblio|theca, tanquam in Romano Capitolio, reportatum de remotis|sima antiquitate trophaeum suspendit, par est honestiori lo co haberi, omnium oculis conspici, omnibus uocibus | salutari. | Ruffini Presbiteri Aquileiensis αὐτόγραφον esse commu|nis habet opinio, eumque religiossissimi Patres Coenobii S. Am|brosii Mediol. Illmo et R.[mo] Card. Federico Borrhomaeo B. Ca|roli patrueli, et Bibliothecae, nec non Scholae Ambrosianae fun|datori humanissime tradiderunt Anno 1605. | Antonio Olgiato eiusdem bibliothecae, quam primus omnium | tractauit | praefecto || Viele Blätter dieser Papyrushandschrift sehr beschädigt und zerfetzt. Auf f. 17 die Quaternionennummer XI, auf f. 28 XII mit beigefügtem *contuli.* — Vgl. über diese Handschrift Muratori ant. Ital. med. aevi III 919 ff. —
[2] v 11. Am Rande Capitelzahlen und Indices von einer Hand des zehnten Jahrhunderts

denuo receperunt | Fl. Ioseppi iudaicae antiquitatis haec insunt in sexto libro | eritus palestinorum et terrae eorum — tempus annorum trigint || f. 3 Tenentes igitur palestini captiuam suorum hostium arcam | —

f. 12[b] misit igitur saul ad patrem [1] || f. 13 et [2] iniuriam ei fecit. quasi qui non arma gerens hominum pugnatu|rus ueniret —

f. 25 alios duos qui huius modi habita conuersatione defunctus est. | ·Flaui. Ioseppi. antiquitatis Iudaicae | explicit liber sextus Incp̄ lib. septimus || f. 25[b] haec sunt in libro septimo Iosephpi historiarum antiq̄tatis iudaicae | I Quomodo dauid quidem super unam tribum in hebron ciui|tate regnauit et super aliam multitudinem filius saul | — XII finis dauid et quomodo reliquerit filio ///// materiam argenti et | auri lapidumque praetiosorum ad aedificium templi | Continet hic liber tempus anorum *sic* quadraginta | Praedictum itaque proelium gestum est die qua dauid uictus | —

f. 47 sed de his quidem | haec nos indicasse sufficiat explici | flauii ioseppi Iudaicae antiquitatis | liber septimus | haec sunt in octauo libro Ioseppi historiarum Iudaicae | antiquitatis | I Quomodo salomon suscepto regno peremit inimicos | — f. 47[b] XII quomodo achab contra suros pugnando uictus est et ipse disperiit. | Continet hic liber tempus annorum centum sexaginta | trium | De dauid itaque eiusque uirtute quantorumque bonorum | —

f. 69[b] respiciendum miceam qui nihil dicere [3] || f. 70 ciuitatibus [4] eos consulerent cum maximo studio eis & iustis|sime —

f. 84 sed et transmigratos et alienigenas semetipsos edicunt et de his quidem | oportunius edicemus explicit. | Flauii Ioseppi iudaicae antiquitatis lib VIIII | haec insunt in decimo libro Ioseppi historiarum | Iudaicae antiquitatis | I bellum regis assyriorum sennacherib contra hierosolyma | et hezechiae regis opressio | — f. 84[b] XII quaecumque illo tempore iudaeis per babylonios prouener̄nt | Continet hic liber tempus annorum centum | octoginta duo mensum sex dierum decem | liber decimus | I | Cum hezechias duarum tribuum rex quartum iam et

[1] VI 9 — [2] VI 10. Ein Blatt ausgeschnitten — [3] VIII 11 — [4] IX 1

decimum | annum haberet — non enim minus pro illis quam pro nobis ipsis | —

f. 92b uitae terminu/////bente multatis sollicitus eram dum[1] /// ||

Isidori *differentiae.*

B. 31. Sup. membr. 12. foliorum 215. sec. X.

f. 1 Liber scti 100 columbani de bobio | Incip lib. differentiarum prius isido|ri spalensis epi | Inter[2] dm & dnm ita quidam de|finierunt ut in di appellatione pa|trem in dm[3] filium intellegerent. | scribtura au sacra —

f. 48 It supbiam depmit | metus diabolicae ruinae. atque | exemplu humilitatis xpi[4]. explic | lib pri differentiarum ysido ri. spalensis epi; || f. 48b Incip lib secundus | Inter[5] absconditum. & absconsu. | absconditu rationis e. absconsu | uero consuetudinis. Inter abiec|tum & piectum; —

f. 109b Inter uulne|ratu & sauciatum. uulneratus est. qui in altum. demissam habet plagã. sauciatus in su|mã partem corporis. habet ictus plaga. | nã & fatigatus potest dici sauciatus; || f. 110 + Incipi orthografia | Ara[6] p. a. sola scribendum[7]. harena. p h & a. | scribenda;[8] aurit. p a. &. u. scribendum;[9] | —

f. 114b est enim zetâ grega litera duplex;[10] ||

f. 115b + Prepositionis quae. accusatiuis | casibus. preponentur. | prepositiones inde dictę —

f. 116 supra petram | It. prepositionis casus abla|tiui. ide sermonu u nomi|num. qui fiunt. in .a. in .e. | in .i. in .o. in .u. in .is. in bus. | a domo — clã delatoribus. | It prepositionis quae | casu seruiunt. | ide in .a. as — quando praesens. & futurum significant. in as. | in es. in os. in m. ||

f. 117 liber scti columbani de bobio | Incip. glosa | Allegoria[11]. spiritalia. acolothin. | ecclasten. ambrosia. diuina. | —.

---

[1] x 12 — [2] LXXXIII 69 (Differentiarum liber secundus) — [3] domino — [4] Iam superbiam deprimit exemplum humilitatis Christi atque diabolicae metus ruinae. Qui dum vult esse quod non erat et ipsum quod erat perdidit et Tartari inferna promeruit — [5] ? — [6] LXXXII 732 — [7] solam scribitur — [8] *om.* — [9] *om.* — [10] ? — [11] ?

f. 211 zebedeus. donatus. siue fluens iste | zardas alienatus ualde | Infans uagit; ouis balat; asinus. | ragit; — Lepos. suncat. | sorices strident ‖ f. 211[b] + Expoš de quat̃ euuañg. | matheus in iudea sicut | in ordine primus —

f. 213[b] apud dm̃ ⁊ dš erat uerbũ | *m. s. XV* Iste libellus est monachoꝝ congregatiōis | scte Iustine de obsuantia ordinis scti | Benedicti residentiũ in mon° scti | Columbani de Bobio. Scriptus sub nũo. 100. ‖

f. 214—215 *Gebete*

f. 215—215[b] *sec. XI — XII* Inpsonale aũ hanc hab⁊ differentiã *etc.*

Isidori *etymologiae.*

L. 99. Sup. membr. 8. foliorum 128. sec. VIII—IX.[1]

f. 1 Liber scti 103. columbani de bobio | Ysidori ethimologiaꝝ libri .x. *m. s. XV* | Ut ualeas eas quę requiris. cito in hoc corpore | inuenire. hęc tibi lector pagina monstrat | de quib; reb; in libris singulis conditor | huius codicis dispotauit id ÷ in libro primo. | ı de grammatica ⁊ partib; eius. | —

f. 1[b] xx de mensis. et escis. et potis. et uasculis eoꝝ. De uasis ui|nariis. et oleariis. coq̊ꝝ pistoꝝ et luminarioꝝ de lec|tis sellis et uehiculis. rusticis et ortoꝝ siue instrumen|tis eq̊ꝝ | Domino[2] meo et d̄i seruo braulioni ep̄o; | Isidorus. Omni desiderio desideraui — beatissime | et preš[3] | Domino[4] ɫ uere domino xp̄iq; electo Isidoro ep̄o|ꝝ sũmo: braulio seruus inutilis seruoꝝ[5] d̄i |.O pie domine —

f. 2[b] marcens[6] | isidorus *in mg.* | Domino[7] et d̄i seruo. braulioni ep̄o quia te incolomem — beatissime domne | Domino[8] meo et uere dn̄õ xp̄iq: elicto. isidoro episcopoꝝ | summo. braulio. | seruus inutilis sc̄õꝝ d̄i. solet repleri laetitiam̃ homo —

f. 5 inlustrari meretur[9] | Domino[10] meo et d̄i seruo braulioni ep̄o. Isydorus. Tuę pεaετυ *sic*[11] | epistulę — Ora ꝑ nobis

---

[1] Palimpsest eines griechischen Autors über Mechanik. Vgl. Peyron l. c. 203 f. — [2] LXXXIII 908. Ep. Isidori Braulioni episcopo — [3] domine et frater — [4] (ep. Braulionis episcopi Isidoro) meo *add.* — [5] sanctorum — [6] marcescens — [7] (ep. Isidori Braulioni episcopo) meo *add.* — [8] (ep. Braulionis episcopi Isidoro) — [9] mereamur — [10] (ep. Isidori Braulioni episcopo) — [11] sanctitatis

beatissime domine Ϋτεō [1] | Incipiunt libri isydori iunioris spalensis epi. ad bralio|ne caesaragustanū epm; Scripti. en. tibi sicut pol|licitus sū — stilo maioꝝ || f. 5ᵇ Domino et filio sisebuto Isidorus [2]. En [3] tibi. sicut pollicitus sū. | — stilo maioꝝ. Capitula sequentis libri | I De disciplina et arte — XXVI [4] de historia | Liber primus de liberalib; artibus; | De disciplina & arte; | ✠ I | Disciplina a discendo nomen accepit. unde | —

f. 31 (XXVII *sic*) [5] quia contra naturam sunt. | Liber secundus incipit | I De rethorica — XXII De figuris uerboꝝ ⁊ sen|tentiaꝝ || f. 31ᵇ I. De rethorica [6]. | Rethorica ÷ bene dicendi sententia [7] —

f. 38 (XXI) in oratione autē libere [8]. finit. | XXII De dialectica. I [9]. dialectica. | — X de conpositis [10]. || f. 38ᵇ .I. Dialectica ∻ disciplina ad disserendas [11] rerū causas | —

f. 45 (X) Tertiū nē [12] habet. Icipit liber terti|us. Praefatio de quattuor sequentibus disciplinis. de mathematica. | Mathematica latine dr̄ doctrinalis — possint ostendi. | I De arithmetica [13] — XI Quot numeri infiniti existunt. | .I. Arithmetica ∻ disciplina numeroꝝ. —

f. 48 infiniti s̄. I. De inuentorib; geometricae et uocabulo [14]. | Geometrica [15] disciplina primū ab egiptiis —

f. 48ᵇ (IIII) tantūdem faciunt .I. De musica [16]. (*in mg. s. XII* explc | lib̄. III | incp̄ | lib̄ IIII.) — X de numeris | musicis [17]. I. Musica ∻ peritia mudulationis sono cantuq, ↄsis|tens —

f. 56ᵇ [18] contemplatione conlocaret [19]. | Incp̄ liber secundus. hic de∻ Liber .IIII. *m. ead.* de medicina | De legib, [20] .I. De auctorib, legū. — XXVII De poenis in lege constitutis | Moyses gentis [21] hebraicae pm, omniū —

f. 63 ꝑ natura [22] concessū ∻ .I. [23] De temporib, — XIII. De discretione temporꝝ. | .I. Cronica grece dr̄ q. latine tempoꝝ series —

---

[1] et egregie frater — [2] Domino meo et dei servo Braulioni episcopo Isidorus — [3] LXXXII 73 — [4] XLI — [5] XLIV — [6] eiusque nomine *add.* — [7] scientia — [8] ? — [9] Fortlaufende Capitelzahl — [10] oppositis — [11] discernendas — [12] nihil — [13] De vocabulo arithmeticae disciplinae — [14] De inventoribus geometricae et disciplina — [15] Geometriae — [16] de musica et eius nomine — [17] musicis numeris — [18] f. 57. 59. 60. 62. 65. 70. 72. 79. 95. 98. 99. 118. 121. 125. 126 palimpsest — [19] l. III c. 71 — [20] Liber quintus. De legibus et temporibus — [21] genti — [22] per naturam — [23] Fortlaufende Capitelzahl

f. 67[b] residuũ sextae aetatis tempus [1] dõ soli [2] ∴ cognitᵘum *sic* | *Zeile leer* | [3] I De nouo ⁊ ueteri [4] testamento — VIIII [5] De officiis. Vetus testamentũ ideo dr̃ quia ueniente | —

f. 80 de reb; execrandorũ fiebant expł liber septimus. Incipiunt | tituli libri octaui [6] .I. Ꝺe dõ — De reliquis nominib; [7] | De dõ. Beatissimus hieronimus uir eruditissimus et multar̃ linguar̃ [8] | —

f. 92[b] Prosilitus id est aduena et circumcisus | Qui miscebitur [9] populo đi | grecum est. Liber .VIII. Finit. || f. 93 [10] XV De eccła et sinagoga. Ecclesia grecũ [11] | ꝗ in latinũ uertit [12]. conuocatio —

f. 105 apricarã [13] le|nis incedas. Incp̃. Liber nonus .I. Linguar̃ diuersitas exor|ta ∴ in aedificatione turris —

f. 118[b] in tutela consistere | *Zeile leer* [14] | Id ∴ unde ueniant ñ [15] omnib; patet proinde quaedã noscendi gratia hu|ic [16] operi interiecimus [17] | Licet origo nominũ unde uenit [18] a philosofis —

f. 128 uestigatores indicatores [19] alatores pre|sores sicut portus oportunus nauigantibus ita uersus nouissimus scribentibus amen finit pax haec legentibus. ||

IUNILII *instituta regularia.*

I. 1. Sup. membr. 4. 2 col. foliorum 58. sec. X.

f. 1[b] In his duo|bus libellis | quantum stu|diose trac|tauimus in|uenimus | quod de re|bus tantum|modo quat|tuor dispu|tatur | hoc est in | primo de | partibus | diuinae le|gis et dõ | in secundo | de presen|ti seculo et | de futuro | Scã trinitas | esto cooperatrix; — || f. 2 Liber sctı̃ 98. columbani de bobio | Domino [20] sc̃o ac be|atissimo ep̃o pri|masio. Iunilius [21] | Scis̃ [22] ipse uenerabi|lis pater prima|si. quia uitae | meae ⁊ ꝓpositi consci|us —

[1] sextae in aetatis — [2] soli deo — [3] Liber sextus. De libris et officiis ecclesiasticis — [4] de veteri et novo — [5] XIX — [6] Liber septimus. De deo angelis et fidelium ordinibus — [7] XIV de ceteris fidelibus — [8] linguarum multarum — [9] miscebatur — [10] Liber octavus. De ecclesia et sectis diversis — [11] est *add.* — [12] vertitur — [13] aprica rura — [14] Liber decimus — [15] non paene — [16] *om.* — [17] l. c. 367 Anm. a — [18] veniat — [19] indagatores — [20] LXVIII 15 Domino *om.* — [21] salutem *add.* — [22] Scis

f. 3ᵇ ego | tam̃ quia totũ dedi. | plus obtuli:[1] | Expli p̃ fatio incipi͠ | Tituli libri primi | instructionũ. | i De partib; diuinę legis[2] | — xx qt̃[3] modis ex colla tione ad creaturas | ds̃ significat'. ñ ꝑsona | significatur[4]; | Iunilii. insti'tuta. regu|laria. libri. | primi; || f. 4 i. De partib; diui|nę legis ∴ In quot primas | partes legis diui|nae scientia diuidit | ᴍ in duas. quarum | una ad ipsam spe|ciem[5] dictionis ꝓp̃e | —

f. 16 (xx) ᴍ quae in eo summa st̃ & singularia | ut ingenitus. sempi|ternus. sine initio. | & his[6] similia; | Expł liber | iunilii insti|tuta et bre|uiaria; | Incipit lib̃ | secundus. | i Quid de p̃senti saeculo | scriptura significat[7]; | —

f. 16ᵇ xxx Ubi sit fides religionis[8] | necessaria; | i Quid de pręsenti | saeculo scriptura | significet; | ∴ Qm̃ satis dictũ ẽ | q̃t modis de dõ | scriptura loquitur (i *ex* a)[9]. | nunc requiro quae de | praesenti saeculo | loquens scriptura | significat; | ᴍ quaedam quinque. | —

f. 45 (xxx) quae uº[10] consequi | ad plenũ ñ potest. | fideli prudentia | confitemur; | Iunilii in|stituta | regularia. | liber secun|dus ex plicit. | spes prę|mii. sola·cium sit | laboris. || f. 45ᵇ hęc insunt libelli. | duo. instituta. diui nae legis. instruc|tionum. iunilii. | ad primasium. ep̃m; || f. 46ᵇ Incip̃ de proprietate | nominũ. uel rerum. | Int̃[11] polliceri. & ꝓmit tere. hoc ĩt̃ẽ. quod | ꝓmittimus. rogati; | pollicemur ultro; | —

f. 58ᵇ Int̃ homines. & | bestias h. ĩtẽ: | ꝗ bestias[12]. uentri | seruiunt: | homi|nes autem[13]. rationi: | Finit. ||

Maximus Taurinensis.

C. 98. Inf. membr. 4. foliorum 145. sec. VIII—IX.[14]

f. 1 Liber scti͠ columbani de bobio | ////// exanimem[15] iam et frigidum hominem sese calor — illis autem dies ꝑsecutionis est reserata | ii Exultandum[16] nobis est ff̃ in hac die quam fecit dñs | —

---

[1] Vale *add.* — [2] d. p. d. l. *om.* — [3] Quibus — [4] n. p. s. *om.* — [5] superficiem — [6] *om.* — [7] significet — [8] religioni — [9] loquatur — [10] Verum quod — [11] LXXXIII 1319 — [12] bestiae — [13] *om.* — [14] Vgl. über diese Handschrift Mabillon. mus. Ital. i 2 praef., Muratori anecd. iv 3 ff., Peyron l. c. 213 — [15] ? — [16] Max. Taur. sermo xxix LVII 590

f. 4ᵇ inluminat om|nem hominem uenientem in hunc mundum. Seqᵛentia | III Non [1] minus etiam nunc laetari debemus ff̃ quam hes|terno laetati sumus; —

f. 6 discipulus ma|gistrum electus prodit auctorem. In pascha. IIII | Ueneranda [2] passio saluatoris nostri atque ab in|feris eius mirabilis reditus —

f. 10 sequamur in omnibus uolunta|tem. qui uiuit et regnat in saecula saeculorũ amen. | V In paschali [3] festiuitate fratres karissimi qua | dnm̃ nostrum rediisse ab inferis exultamus. —

f. 11 a [4] non displicere uiuendo. Ipso prestante | qui cum patre. Iustissime [5] ff̃ generali hodie | VI | gaudio mundus exultat —

f. 13 resurrectionis de|siderabile consortium promereri. VII | Annua [6] quidem nobis ff̃ carissimi dnĩcae resurrec|tionis festiuitas redit. —

f. 15 nos quoque non discredere fide et | operibus adprobamus. VIII | Prophetarum [7] praecipuus beatissimus eseias [8] qui myste|ria natiuitatis resurrectionisque [9] —

f. 16ᵇ resurrectionis gloria et spes aeter|nitatis adridet. VIII Redemptionis [10] nostrae myste|rium ff̃ karissimi quod de caelo ueniens salutem no|bis operatur —

f. 19 ut mortuos uita mortui [11] liberaret. X | Supernae [12] uoluntatis ac dispositionis profunda ff̃ | karissimi. nisi fide [13] sequamur. —

f. 22 omni devotione uiuorum mortuo|rumque uenturo iudici seruiamus. qui cum patre et spũ scõ. | humilia scĩ maximi taurinatis epĩ de nata|le scõrum martirum. Sicut [14] scimus ff̃ uo|ta semper dnĩ subsequitur festiuitas seruulorum | —

f. 23 hosti|as ergo secum suas saluator suscitat. cum resurgit. | de ascensione XII Religiosis [15] admodum gaudiis | deuotaque laetitia ff̃ carissimi hodierni mysterii | nobis est celebranda festiuitas —

f. 25 iugum et xp̃i captiuitas suauitatem. qui cum patre

---

[1] XXXVI l. c. 605 — [2] XXXVII l. c. 609 — [3] XXXVIII l. c. 612 — [4] ei — [5] XXXIX l. c. 613 — [6] XL l. c. 615 — [7] XLI l. c. 617 — [8] Isaias — [9] resurrectionis — [10] XLII l. c. 619 — [11] uita mortui] a mortuis — [12] XLIII l. c. 621 — [13] de fide — [14] ? — [15] XLIV l. c. 623

et[1]. | *in mg.* eiusđ | XIII Hodierni[2] diei festiuitatem fratres carissimi myste|rium nobis dominicae ascensionis instituit —

f. 26 sed sa|lutaris ac simplicis bonitatis inhabitat plenitudo. | *in mg.* unde supra | XIIII Quantus[3] et quam inuestigabilis sit in operibus | suis unigenitus —

f. 27ᵇ omnis ubique habeat crea|tura praesentiam. Cui honor et gloria in saecula | saeculorum. amen. de pentecosten | XV Quanta[4] sit omnipotentis dī cura de salute morta|lium —

f. 30ᵇ sanitate fidei et actuum nos|trorum conuersatione mereamur. | *in mg.* eiusđ | XVI Post[5] festiuitatem dominicae ascensionis ff̃ ka|rissimi sc̃a penticostis hodie mysteria —

f. 32 noua lo|quendi miracula confirmareⁿt. unde supra[6]. | Manifestum[7] est ff̃ cunctisque perspicu|um. quanta omnipotenti dō patri de | uniuersis —

f. 34ᵇ nostra quoque benignissimus đi sp̃s corda inlumi|nare dignetur. eiusdem. | XVIII Quanta[8] pro salute mortalium ff̃ karissimi | omnipotenti cura sit dō quoue dignationis | —

f. 35ᵇ humili|| f. 36 tatem confitentis absoluit. de ipso pentecosten. | XVIIII | Ab initio[9] saeculorum ff̃ carissimi per patriar|chas ac prophetas filium dī —

f. 37 in|tellegere debita uenerątione possitis. | XX | Inaestimatae[10] bonitatis est gratia ff̃ carissimi *in mg.* eiusđ || f. 37ᵇ quam nobis dš[11] omnipotens —

f. 40 et terrenis loqui diuina | concessit. Cui honor et gloria in saecula saeculorum amen. | De v.[12] panibus. et duobus piscibus. XXI | De feriarum uotiua sollemnitate solet dulcius esse | —

f. 41 et pos|sit esurientes[13] alteros saturare. XXII eunđ *sic* | Quantorum[14] mirabilium operator sit dñs ih̃s xp̃s. in|tellegere possumus —

f. 44 pro actibus enim | nostris dñs nobis aut[15] dormit[16]. aut uigilat. | ✠ In natale sc̃i iohannis babtistae. | I Sollemnitates[17] nobis diuersorum martirum ff̃ | carissimi uitae praesentis —

---

1 et spiritu sancto *etc.* — 2 XLV l. c. 625 — 3 XLVI l. c. — 4 XLVIII l. c. 629 — 5 XLIX l. c. 631 — 6 Die Titel, wie es scheint, stets von anderer, aber nicht viel jüngerer Hand — 7 L l. c. 633 — 8 LI l. c. 635 — 9 LII l. c. 637 — 10 LIII l. c. — 11 *om.* — 12 CVI l. c. 741 — 13 esurientis — 14 XCIV l. c. 719 — 15 *om.* — 16 obdormit — 17 homilia LXV l. c. 383 — solemnitatem

f. 46^b gau|demus. Ita de di nostri reconciliatione laetemur. cui honor et gła. | II Cunctorum [1] quidem prophetarum ff karissimi ueneran|da recordatio est. beatus autem [2] iohannes —

f. 48 qui manifestare uenerat ueritatis [3] auctorem. | III Festiuitatem [4] praesentis diei ff karissimi ueneran|di iohannis babtistae genuina natiuitas —

f. 49^b stupenti | mundo testis fidelissimus reuelauit. | IIII | Religionis [5] deuotionisque nostrae ratio exigit ff ut ho|die —

f. 50^b et ante omnes agnouit | et primus ostendit. V | Multis [6] magnisque uirtutibus ff karissimi ds ac | dns noster concurrentium —

f. 51 *bis* et immi|nentis eius remedia prophetauit .VI. | Conceptio [7] atque natiuitas uenerandi iohannis bab|tistae —

f. 53^b et caput se suum | recepturum nouerit [8] et salutem. VII. | Sci [9] iohannis babtistae natalem hodie prosecuturus | tacere uelim —

f. 55^b ex|tra ueritatem uideretur esse condicionis humanae | VIII | Diximus [10] superiore [11] dnica. Cum silentii nostri ueni|am peteremus —

f. 56^b de|formitatem eius in se [12] gestaret. zona uero pellicia [13] || f. 57 autem [14] quaeritur tale coniugium de quo susceptus | filius —

f. 57^b si uis eum per | omnia [15] esse mansuetum. de natale *m. al. add.* eidem *sic* | VIIII sci iohannis babtiste. | In sci [16] ac beatissimi iohannis babtistę laudibus | cuius natalem hodie celebramus. —

f. 58^b anicula procreauerit. quod quidem factum myste [17] || f. 59 sum [18] uia ueritas et uita. eadem ergo die Iohannis cele|bramus natalem. — granum tritici cadens in terram morietur ipsum so|lum manet et rel. De natale aposto|lorum petri et pauli. | I Gloriosissimos [19] xpianae fidei principes annuis | sollemnitatibus honorantes ff carissimi | —

---

[1] hom. LXVI l. c. 387 — [2] *om.* — [3] *om.* — [4] hom. LXV l. c. 389 — [5] sermo LVII l. c. 647 — [6] LVIII l. c. 648 — [7] LXII l. c. 658 — [8] noverat — [9] Ambrosii sermo LI XVII 708 Augustini sermo Mai PNB I 2 355 — [10] Ambrosii sermo LII l. c. 709 — [11] superiori — [12] in se] ipse — [13] l. c. 711 a — [14] l. c. 711 d, ein Blatt fehlt — ergo — [15] per omnia *om.* — [16] Ambrosii sermo L l. c. 706 Max. Taur. sermo app. XLVII 863 — [17] l. c. 707 b 864 c — [18] l. c. 864 d. Der dem Ambrosius zugeschriebene Sermo hat einen andern Ausgang — [19] Max. Taur. hom. LXVII LVII 391 Fausti Rheg. sermo VI LXVIII 880

f. 64 ubi mundus caput habebat impe|rii. ibi regni sui principes collocaret | II Apostolici[1] natalis gaudio ff̃ carissimi petri et | pauli quorum hodie beatissimis passionibus | iucundamur —

f. 65[b] suum dnõ ac dõ nostro effusione deuoti sanguinis conse|crarunt. III. Beatissimorum[2] apostolorum pe|tri et pauli inseparabilem fidem passionemque germa|nam —

f. 67 peculiari deuota patrocinio gloriatur. IIII. | Beatissimorum[3] apostolorum passio ff̃ quorũ | hodie natalem sollemniter celebramus | —

f. 68 et pii san|guinis effusione fundarunt. V. | Necessarie[4] ff̃ karissimi de uenerabilium apostolorũ | passionibus atque obitu patrum nostrorum —

f. 70[b] una u|trumque deuotio populorum omnium plena confes|sione ueneratur. VI | Exultemus[5] ff̃ et gloriemur in dño dõ nostro quia | apostolorum natalis ecclesiae est nutrimentũ. | —

f. 74 sed illam men|tem quam mors superare non possit. VII. | Natalem[6] beatissimorum petri[7] et pauli hodie celebran|tes[8] diuersis epulis nos reficere debemus; —

f. 76 de illa deliciosa uidua. haec autem uiuens mor|tua est. It̃ de natale scõꝝ petri et pauli. VIII | Notum[9] omnibus uobis[10] est ff̃. et uniuerso mundo notissimum. quod beatissimorum petri et pau|li natalis est hodie. —

f. 78 regni caelestis substantia transformatur.[11] Cum[12] | omnes beati apostoli parem gratiam apud dñm s̃citatis obtineant —

f. 79[b] omnem humiliat superbiam. uniuersam de|icit uanitatem. In natale sc̃i lau|renti lęuitę et martyris. | Beatissimi[13] laurentii martyris cuius natalem | hodie celebramus passionem nosse uos credo | —

---

[1] Max. Taur. hom. LXIX LVII 396 — [2] LXX l. c. 397 — [3] LXXI l. c. 399 — [4] sermo LXVI l. c. 663 — [5] LXVII l. c. 665 — [6] LXVIII l. c. 669 — [7] apostolorum petri — [8] fratres carissimi *add.* — [9] LXIX l. c. 671 Aug. sermo app. 201 XXXIX 2119 — [10] vobis omnibus — [11] der Schluss Ideo etc. fehlt auch in dieser Handschrift — [12] Max. Taur. hom. LXXII l. c. 401 Aug. sermo app. 202 l. c. 2120 — [13] Max. Taur. sermo LXX l. c. 675 Aug. sermo app. 206 l. c. 2127

f. 81ᵇ gehennae incendia superare. & amore xp̃i diem iu|dicii non timere.[1] II. Scm̃[2] est ff̃ ac đo placitum ut na|talem beati laurentii praecipua deuotione ueneremur. | —

f. 82ᵇ cum suis ignibus confusa turpes|ceret.[3] III. Sicut[4] patrum nostrorum ff̃ karissimi | non incerta relatione didicimus. Cum uenerabilis || f. 83 todiuit[5] pacem uerbis suasit. pacem corde seruauit. om|niaque uitia sc̃o ore respuit. mente sciore damnauit. sic | —

f. 83ᵇ quia ad omnem illam gloriam. uita locuples. lingua ditissima et mors praetiosa sublimat. In xp̃o ihũ dñ̃o ñ̃o qui | III | In martyrio[6] beatissimi cypriani ff̃ karissimi[7] uniuersa no|biscum exultat ecclesia —

f. 84ᵇ doctrina pro|fecit. IIII Non[8] inmerito ff̃ karissimi speciali qua|dam celebritate —

f. 85ᵇ sedem quam merito indeptus est uenerandi cruo|ris munere decorauit. V | Quanti[9] meriti ff̃ karissimi beatus cyprianus quantae|que sit gloriae —

f. 86ᵇ perfectione diuinae uirtutis opus et adseru|it et impleuit. VI. Quanta[10] sit ff̃[11] xp̃ianae fidei mag|nitudo quaeue fiducia —

f. 88ᵇ & pro đo mori non solum sermone docuit sed & opere confirmauit. | VII Ante dies[12] cum beatissimi martyris —

f. 89ᵇ nam propterea ait scrip|tura. de terra nostra spinas et tribulos germinabit tibi. | VIII Sc̃i[13] cypriani festiuitatem sicut omnibus notum est | hodie celebramus et natali sicut dicunt iam[14] im|minente uindemia —

f. 90ᵇ post se relinquit tanto[15] eum iste directo curso festinat | attingere VIII || f. 91 VIIII In sc̃i cypriani de lapsis | Ecce[16] eorum qui negauerunt quae supplicia conspici|mus. —

f. 92ᵇ plus debeat quam sibi đs iudici censuram seruabit. | X | De natale sc̃orum. praecipue in sc̃i Cypriani | Quotienscum-

[1] Schluss nos vero etc. fehlt — [2] Max. Taur. hom. LXXIV l. c. 407 — [3] torpesceret — [4] LXXV l. c. 409 — [5] Fragment eines sermo l. c. 684. Ein Quaternio fehlt — [6] LXXX l. c. 425 — [7] f. c. *om.* — [8] sermo LXXIV l. c. 683 — [9] LXXV l. c. — [10] LXXVI l. c. 685 — [11] *om.* — [12] LXXVII l. c. 686 Ambrosii sermo LVIII XVII 722 — [13] Max. Taur. hom. LXXIX l. c. 423 — [14] *om.* — [15] tantum — [16] ?

que [1] ff̃ sc̄orum martyria celebramus toti|ens laudes saluatoris edicimus [2] —

f. 94 ante [3] iudicium praemi|is caelestibus honorantur. [4] in sc̃i alexandri. I | Cum [5] omnes beatos martyres quos nobis tradit antiq^{ui}|tas [6] honorificentia digna miremur —

f. 95ᵇ nunc illic plurimi' [7] xp̄ianorum exultet [8] | in populis. [9] II Ante dies [10] cum sc̄orum alexandri mar|tyrii et sisini [11] natalem festiuissim* curaremus. hoc | —

f. 96ᵇ aeter|na mercede damnabitur. [12] humilia sc̃i maximi || f. 97 de sc̄o eusebio martire uercellensi | I Ad sc̃i [13] martyris eusebii laudem aliquid addere uelle [14] | —

f. 98ᵇ eadem pateretur ac sic [15] frequentem interrogationem | frequens [16] huiusmodi supplicium fuerit subsecutum [17]. || f. 99 fidem [18] karissimi a patribus nostris arriana est confu|tata perfidia qui utique arrius beati iohannis euan|gelio contradicens —

f. 99ᵇ quia perpetuam non | dubitamus eos uitam meruisse post mortem. | Item dictum Uercellis VI | Dum [19] ad obsequia uenerandae recordationis | communis patris nostri eusebi *(i add. m. post.)* confession**is | —

f. 102ᵇ beatissimo obitu semper d̄o fidelis euse|bius consecrauit. It̃. de sc̄o eusebio et de macchabeis q^uod primo dictū est uercellis. | VII | Licet [20] me ff̃ debitum karitati uestrae exhibere sermo|nem imperitia pudorque reuocet —

f. 105ᵇ et noui euange|lii propugnator adsumptus est. | It̃ de sc̄o confes | VIII sore eusebio et macchabaeos | Ad celebritatem [21] praesentis diei ff̃ karissimi omni nos | cum alacritate —

f. 108ᵇ [22] hic | igitur ut relatio paterna nos instruit. hac

---

[1] Max. Taur. sermo LXXVII l. c. 689 Aug. sermo app. 221 XXXIX 2154 — [2] dicimus — [3] post — [4] In der Ausgabe des Augustin folgt noch ein längerer Abschnitt — [5] Max. Taur. sermo LXXXI l. c. 695 Aug. sermo app. 207 l. c. 2128 — [6] antiquitas tradit *Aug.* — [7] plurimi *Aug.* — [8] exsultant *Aug.* — [9] Auch hier folgt in der Ausgabe des Augustin noch ein längerer Abschnitt — [10] LXXXII l. c. — [11] Sisinnii — [12] donabitur — [13] Ambrosii sermo LVI XVII 719 Max. Taur. sermo app. XX LVII 885 — [14] *om. Max.* — [15] *om. Ambr. Max.* — [16] frequenter *Ambr. Max.* — [17] l. c. 721 a l. c. 888 b — [18] ? Ein Quaternio fehlt — [19] Max. Taur. sermo app. XXI l. c. 887 — [20] sermo app. XXII l. c. 889 — [21] sermo LXXXIII l. c. 697 — [22] Am Rande von etwas jüngerer Hand: Nota quod iste uercellinus est ubi beatus eusebius in scithopo·lim in exilio missus est

nos tra raptus ex urbe scithopolim ducitur. ibique truci|dandus traditur arrianis. —

f. 109 tam magni|ficum sacerdotem tam mirabilem confessorem urbi huic | et dedit et reddidit.[1] VIIII Quamquam[2] dilectissimi | ff̃ beati patris nostri. summi sacerdotis et confessoris | —

f. 111ᵇ tempus quidem diuersũ sed fides[3] eadem. et | dies[4] una prouexit. | x | Quid[5] primum karissimi de machabaeis fratribus quorum | hodie natalis est adgrediar praedicare. —

f. 113 et sola acrius senserit quidquid | singuli pertulerunt. | Unum[6] esse sp̃m noui ac ueteris testamenti etiam | macchabeorum fratrum[7] magnanimitas —

f. 114ᵇ trium|phantium paruulorum praemia numerabat aeterna. post quorum occasum inter dulcissima corpora[8] || f. 115 quae[9] et dñm̃ suscitauit. nam sicut uiam passionis eius ex|perti sunt. ita experientur et uitae. scriptũ est enim in | psalmo notas mihi fecisti uias uitae. —

f. 115ᵇ martyres reuelent. quanta in ipsa morte. refrigeria o|peratus sit in defunctis. de natale scõrũ. octaui || f. 116 aduenti. et solutoris q̀. taurinis passi sunt. | Cum[10] omnium scõrum martyrum festiuitatem ff̃ de|uotissime[11] celebrare debeamus. tum praecipue | eorum sollemnitas tota nobis ueneratione curan|da est. —

f. 117 sepa|rari poterimus. si sociemur illis. tam religione quam cor.[12] | De barbaris non timendis q̀. dm̃ timet et de scõ he| XX liseo. | Saepe[13] dixisse me memini. quod hos tumultus | bellicos timere minime debeamus. nec quamlibet | —

f. 119 ubi sic aduersarius uincitur. ut de uincentibus nemo | laedatur. Sequentia. Mirum[14] forsitan uide|atur.[15] quod ante dies scĩ helisei gratiam describentes —

f. 122 ablata sterilitate uitiorum. prolem incipiant germi|nare uirtutum. De tumultibus bellicis. XXII | Mouet[16] fortasse uos

---

[1] Stimmt nicht — [2] sermo app. XXIII l. c. 891. Am Rande von derselben Hand wie oben: Nota quod uercellinus est iste — [3] dies — [4] fides — [5] sermo LXXIX l. c. 691 — [6] sermo LXXX l. c. 693 — [7] *om.* — [8] l. c. 694 d — [9] ? drei Quaternionen fehlen — [10] hom. LXXXI l. c. 427 — [11] fratres devotissime natalem — [12] corpore — [13] XCII l. c. 463 — [14] XCII l. c. 467 — [15] videtur — [16] LXXXVI l. c. 449

ff̃. quod tumultus bellorum. | & incursiones praeliorum. fieri audimus assidue. —

f. 122ᵇ defenda|tur.[1] et ad plenam tuitionem urbium portas principum[2] || f. 123 recte[3] autem moysen et prophetas micas possumus nomina|re qnm̃ integer panis ipse saluator est iuxta quod idem | de se dicit. — quicumque panis eius micas sump|serit famem non sentiet sempiternam. De kał xxviiii | gentilium. Bene[4] quodammodo đo prouidente | dispositum est ut inter medias gentilium festiuita|tes xp̃s dñs oriretur. —

f. 124ᵇ non intellegentes miseri quod onusti quidem redeunt. | non sarcina muneris. sed cumulo peccatorum. | De defectione lunae. xxx || f. 125 Et[5] ipsi uidetis fratres quod mea non cessat humilitas om|ni circa uos sollicitudine laborare. —

f. 126ᵇ si|cut luna perfecta[6] in aeternum. et testis in caelo fi|delis. Sequentia de eadem re xxxi || f. 127 Ante dies[7] prosecuti sumus ff̃ aduersus illos qui pu|tarent lunam de caelo magorum carminibus posse de|duci. —

f. 129 comminuit. ut qui sibi regna caelestia promittebat terre|nae mortis duritia deperiret.[8] de idolis auferendis | de propriis possessionibus. xxxii | Ante dies[9] commonueram caritatem uestram ff̃ ut | tamquam religiosi et sc̃i idolorum omnem pullutionem —

f. 130 gladiatores isti xp̃ia|nitatis obseruatione de propriis domiciliis auferantur. | Non[10] parum tractatu dominicae superioris | eiusđ xxxiii *in mg.* | profecisse uos credimus siquidem praedicatio[11] || f. 130ᵇ nostra — pro ipsa puritate mentis | dñs. possidere dignatur. sicut ait propheta ex persona sc̃oɼ ;| f. 131 suscipit.[12] sed alios excutit in profundum. alios sublimat ad caelum. aliis lapsum tribuit ad ruinam. aliis re|surrectionem — sine offendicu|lo quia recto fidei tramite graditur ad salutem. | De speculatore posito filiis israhel. xxxviii | Interdum[13] ff̃ cum praedicamus plerisque sermo noster uidetur asperior et ea quae secundum regulam prosequi|mur —

f. 132ᵇ dum his non uteris ut | dominus. sed ea recondita

[1] defenditur — [2] l. c. 450 — [3] ? Zwei Quaternionen fehlen — [4] hom. ciii l. c. 491 — [5] hom. c l. c. 483 — [6] *om.* — [7] ci l. c. 487 — [8] periret — [9] sermo ci l. c. 783 — [10] cii l. c. — [11] praedicatione — [12] ? Ein Quaternio fehlt — [13] ciii l. c. 735

custodis ut seruus. | Eiusđ | xxxviiii | Cum[1] semper ff̃ non cessauerim uos paterna pietate corri|pere. miror nihil uos tot meis commonitionibus profecis|se —

f. 133ᵇ neminem | nomino conscientia sua unumquemque conueniat. | xl | Amarior[2] fortasse fuerit ff̃ praedicatio mea superiore dñi|ca. quod plerosque de uestris acrius magisteriis et ueri tate conuenerim. —

f. 135 sic ueniet quemadmodum uidistis euntem | eum[3] in caelo. De unitate caritatis. xli | Legimus[4] in libro qui apostolorum actibus adscribitur[5] tan|tum[6] sub memoratis uiris deuotionem plebis fuisse —

f. 137 ne dicatur et uobis | quod annaniae dictum est. non mentiti estis hominibus sed đo. | Retinet[7] sc̃itas uestra ff̃ ante dies cum plebis eius quae | sub beatissimis apostolis fuit fidem unimitatemque *sic* prae|dicaremus —

f. 138ᵇ nostrorum esse uel cium *sic* facit ergo ut xp̃ianus et ciues | qui ideo emit ut reddat. || f. 139 git[8] et commendat. nam pro illa tantum aqua daturum | se praetii spondit *sic* quam seruulis eius qui utique in hoc saecu|lo minime reputantur manus religiosa porrexerit. —

f. 140ᵇ quatenus plenum perfectũque | speremus dñõ retribuente mercedem. de eo quod scriptũ | est omnia mihi tradita sunt a patre meo | lxviiii | et uenite ad me omnes q̃i laboratis et one|rati estis. et rel. Cum[9] omnipotentis đi unigenitus qᵛis | quantusue esset manifestare hominibus uellet et bonitatis | — sicut euangelicus | sermo testatur tradita sibi uniuersa professus est. neq: || f. 141 de dolosis[10] simplices. de iracundis. placidos. humiles. de superbis. | reficit ergo immo refacit ⁿᵒˢ xp̃s cum aut seuerioribus. monitis | —

f. 141ᵇ ut uere bonus et ut uere mitis eruere et | liberare dignetur. De eo quod scriptũ est | lxx | intrate per angustam portam. | Cum[11] multis magnisque praeceptis dñs et saluator || f. 142 noster audientum se turbarum corda supplesset ait illis | —

---

[1] ? — [2] hom. cxiii l. c. 515 — [3] eum euntem — [4] xcv l. c. 473 Aug. sermo app. 100 — [5] inscribitur *Max.* — [6] tantam — [7] ? — [8] ? Sechs Quaternionen fehlen — [9] sermo cxiii l. c. 755 — [10] Ein Blatt fehlt — [11] ?

f. 143 in retribu|tione caelesti delectabile cum pauperibus xp̃i habere consor|tium. De eo quod in euangelio scriptũ est LXXI | uos estis sal terrae. Caelestis[1] prudentiae dñs | redemptor hominum filius đi. qui sapientiã saeculi in stulti|tiam reputat. —

f. 144 et noctem perfi|diae declinantes filii lucis et diei effici mereamur. Item de | LXXII | eadem de re. Cum[2] redemptor humani generis xp̃s dĩ filius. | ipse perfecta sapientia. et ipse sit lumen uerum. discipulos ta|men —

f. 145ᵇ ius|tis operibus et et *sic* uera fide inter stulta sapere et inter obscu|ra ******fulg ere. de eadem re. Naturalis[3] doctrinae ma|gister et uerae sapientiae incomparabilis doctor — qui inco|las mundi dudum uitiis et corruptionibus uanescentes ||

Origenis *tractatus in epistulam ad Romanos.*

A. 135. Inf. membr. fol. 2 col. foliorum 237. sec. IX—X.[4]

f. 1 Iste lib' ẽ monasterij sc̃i colũban iđ bobio | 112. | Incipit tracta|tus origenis. in e|pistulam ad ro|manos. *Lib̃ primus*[5] | Uolentem me paruo subuectũ | nauigio oram tranquilli lito|ris stringere —

f. 2ᵇ conpendiis exse|quemur; Paulus | seruus ihũ xp̃i de paulo iam diximus. | —

f. 12 sed nos iam in his continen|tiam primi uoluminis concluda|mus. In epistola pauli ad | romanos explanationum. | Finit Liber primus. | Incipit liber II | Scimus autem qm̃ iudicium | dĩ est secundum ueritatem | in eos qui talia agunt. —

f. 30 lec|toris fastidio consulentes mag|nopere seruare cuperemus. | Finit liber. II. | Incipit liber. III. | Si autem iniusti|tia nostra dĩ iustitiam com|mendat. —

f. 43ᵇ cumque praedi|cata fuerant monstrantur im|plaa. | Explicit lib̃. III. | Incipit liber. IIII. | Quid ergo dicemus | inuenisse abraham | patrem nostrum secundum carnem —

f. 49 emen|datior est. fututurae *sic* quod aaerna est. | In epistulam pauli | ad romanos expla|nationum finit | liber IIII.

---

[1] ? — [2] ? — [3] ? — [4] Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 112 f. — [5] Das Cursivgedruckte von späterer Hand hinzugefügt

Incipit | liber quintus || f. 49b Propter ea si|cut per unum hominem pec|catum in hunc mundum intrauit. | —

f. 65b qđ nemo uiuat dõ. nisi in | xp̃o ihũ. | Finit liber v | Incipit liber vi || f. 66 Incipit liber vi | Non ergo regnet | peccatum in uestro mortali | corpore

f. 80b morti tradidisse credendi sunt. | Explicit liber sextus. | Incipit liber septimus | Sicut diuersas cõmemorari le|ges in hac aepistula —

f. 98 credens in eũ | non erubescerꝫ. exp̃ lib̃. vii. | Incip̃. liber. viii | Fratres uolun|tas quidem cordis mei ꝫ ob|secratio apud dm̃ pro illis | in salutem. Testimonium enim | —

f. 112b in apocalypsi haec dicit qui est | amen Explicit. Lib̃ viii. | Incipi liber. viiii. | Cum per omnem textum | epistulae in superioribus | docuissꝫ apostolọs *corr. m. post.* —

f. 127 decimi eiusdemq; ultimi | adgrediemus *sic* exordium. | Explicit liber viiii | Incipit liber x. | Non blasfemꝫur e'go bonũ | uestrum non enim regnũ | dĩ est esca ꝫ potus. —

f. 139b aepistolisquę possumus dño | dirigente dictemus. | Explicit lib̃ | explanatio|nũ oregenis | in aepis pauli apostoli. ad | romanos. | —

f. 140 Liber scti columbani de bobio | Incipit cõmta|rium iohannis | epi. constan|tinopolitani | in aepistola beati | pauli apostoli ad | hebreos. Incipit | primus sermo | Multifariae ꝫ multis mo|dis. Olim dš locutus est | patribus nr̃is in ꝓphetis | —

f. 142b continguat adepis|ci *corr.* gratia ꝫ clementia dñi nr̃i ih̃u xp̃i *etc.* Amen. | Explicit primus. | sermo. incip̃ secund. | Qui est splendor gloriae ꝫ | character —

f. 146b continguat uniuersos gratia *etc.* Amen. | Explicit secundus | sermo. Incp̃t ttius | Et cum iterum introducit | primogenitum —

f. 151b uniuersos contin|gat accipere gratia *etc.* am̃. | Explicit. ter|tius sermo | incipit quartus | Non enim angelis sub|didit orbem futurũ | —

f. 155b ꝓmisit dš diligentib; eum in xp̃o ih̃u dño nr̃o. *etc.* amen. | Explicit iiii. | sermo. incipit. | quintus. | Non enim quemquam | angelorum adprehen|dit sed semen abrahã || —

f. 159 corona indui in xp̃o *etc.* amen. | Explicit. v. sermo |

Incipit sextus | Quapropter sicut dicit sp̃s | sc̃s hodie si uocem eius au|d'eritis. —

f. 162 mereamur bona aeterna | in xp̃o *etc.* amen. | Explicit. vi ser|mo. incipit | septimus | Festinemus igitur intrare in re|quiem. —

f. 165 contingant gratia et misericordia dn̄i | *etc.* amen. | Explicit. vii. | sermo. Inci|pit octauus | Omnis quippe ponti fex ex hominibus as|sumtus. —

168ᵇ facere meli|ores in xp̃o *etc.* amen. | Explicit. viii. | Incipit. viiii. | sermo.|| f. 169 Quapropter intermit|tentes incʰoationis xp̃i | sermonem ad perfec|tionem feramus. —

f. 172 ut inueniamus gratiã | & misericordiam in xp̃o ihũ *etc.* amen. | Explicit. viiii | Ĩncip̃. x. sermo | Terra enim uenientẽ sup se bibens inbrem —

f. 174ᵇ expectemus. gra|tiã dn̄i *etc.* amen. | Explicit. x. ser|mo. incipit | undecimus. | Abrahae namq; promittens | ds̃. qm̃ neminem habens | —

f. 177ᵇ contingant adipisci | gratiã & misericordia dn̄i *etc.* amen | Explicit. unde|cimus sermo | incipit duo|decimus | hinc enim melchisedech rex | salem sacerdos *(in ras. m. al.)* dĩ summi | —

f. 180 omnes dignos effici in xp̃o | *etc.* amen. | Explicit. xii. ser|mo incip̃. xiii | Si ergo consumatio sa|cerdotium leuiticum erat | populus —

f. 182ᵇ adipiscamur in xp̃o *etc.* amen. | Explicit. xiii.|mus sermo | incipit. xiiii.mus | Capitulum autem | in his que dicuntur | talem habemus pontifi|cem —

f. 186 continguant | percipere. In xp̃o — amen. | Explicit. ser|mo. xiiiimus | incipit xvᵐ | Habuit quidem & pri|us iustificationes culturae | & sc̃m saeculare —

f. 188ᵇ om̃s dignos effici in xp̃o *etc.* am̃. | Explicit. xv | sermo. in|cipit. xvi | Et propterea tes|tamenti noui. mediator | est ut mortefacta —

f. 190ᵇ continguat adepisci. | In xp̃o *etc.* am̃ | Explicit. xvi | sermo. in|cipit xvii | Non enim in ma|nu facta sc̃a intrauit | xp̃s exemplaria uero|rum —

f. 193 continguat | perfrui. In xp̃o *etc.* amen. | Explicit. xvii. | Sermo. in|cipit. octauus. | Supradicens quia sacrifici|um & oblationem & holo|caustomata —

f. 195 ut coheredes eius effici|amur. In xp̃o *etc.* amen. | Explicit. xviii | sermo. in|cipit xviiii | Habentes ergo ff̃ fidu|ciam in introitu —

f. 197 adepisci *corr.* gratia & misericordia dñi | *etc.* amen. | Explicit. xviiii | sermo. in|cipit uicesimus | Sponte namque peccanti|b; nobis postquam accepimus | —

f. 199 nos omnes participari in xp̃o | *etc.* amen. | Explicit uicesim'. | sermo. in|cip̃. uicesimus. i. | Rememoramini in pristi nos dies in quib; inlumina|ti. —

f. 201 adepisci gra|tia & misericordia dñi *etc.* am̃. | Explicit. ser|mo xxi. in|cipit. xxii | Fide intellegimus | perfecta esse saecula uerbo dĩ. —

f. 204 bona q; promissa | sunt in xp̃o *etc.* amen. | Explicit. ser|mo. xxii. in|cipit xxiii. | Fide noe oraculo ac|cepto de his q: adhuc non ui|debuntur —

f. 206[b] excedunt humanã mentem in xp̃o | *etc.* amen. | Explicit. xxiii | sermo. incipit | xxiiii | Iuxta fidẽ de|functi s̃ om̃s isti non acceptis rep|missionibus. —

f. 209 percipere gratia & clem̃tia | dñi *etc.* amen. | Explicit. ser|mo. xxiiii | incip̃. xxv. | Fide obtulit. abraham isa*c | cum temptar*ur. —

f. 211[b] contingat omnes percipere. in xp̃o | — am̃ | Explicit. xxv | sermo. in|cipit. xxvi | Fide [de] futuris benedi|xit isa'c iacob & esau. —

f. 214[b] percipere mereamur | in xp̃o *etc.* amen. | Explicit. sermo | xxvi. incip̃. xxvii | Fide celebrauit pascha | & sanguinis effusionem —

f. 217 futura bona adepisci. | in xp̃o *etc.* amen | Explicit. sermo | xxvii. incip̃. xxviii. | Circuerunt in melotis in pellib; | caprinis aegentes tribulati | adflicti —

f. 222 adepisci gratia & clementia dñi nrĩ | *etc.* am̃ | Explicit. xxviii | sermo. incipit xxviiii | Nondũ sangui|nẽ restitistis aduersus pec|catum —

f. 224[b] adępisci bona que repmissa sunt in xp̃o | *etc.* am̃. | Explicit. xxviiii. | sermo. in|cipit xxx || f. 225 Omnis autem disciplina | in praesenti uidetur —

f. 226[b] ut adępiscamur bona que re|pmissa sunt. in xp̃o *etc.* | amen | Explicit. xxx | sermo. in|cipit. xxxi | Pacem sectamini cum om|nibus & s̃cimoniam —

f. 229 con|tinguat adaepisci. In xp̃o *etc.* amen. || f. 229[b] Explicit. ser|mo. xxxi. in|cipit. xxxii | Non enim accessis|tis ad tractabilem & ad|cessibilem ignem turbinẽ | & caliginem —

f. 232 omnes contingat adepisci. In | xp̃o *etc.* amen. | Expł sermo. xxxii | incipit. xxxiii. | Propterea regnum inconcussi bile suscipientes —

f. 234[b] contingat adaepisci In xp̃o. | *etc.* amen | Explicit sermo | xxxiii. in cipit xxxiiii | Obaudite prępositis ur̃s | subditi •stote ipsi enim uigelant *corr.* | —

f. 236[b] Igit | quippe cuncta consumit. hoc itaq; igne | circumsaepiamur exhortor gloriam offe|rentes. dñõ nr̃o ihũ xp̃o. Cum quo patri | gloria una cum spũ sc̃o. Imperium honor | nunc & semper & in scła scłorũ amen. | Expl̃ cõm̃tariũ | iohannis ep̃i | constantinopo|litani in epistolã pauli | ad ebraeos ex notis aeditum | post ei' obitũ a constantino | prb̃t antiocheno & translatũ de greco | in latinũ a mutiano scolastico dõ | gratias am̃. ||

f. 237 *m. post.* Sc̃e columba tibi scotto tuus incola dungal | Tradidit hunc librum quo fr̃m corda beentur | Qui legis ergo dš pretiũ sit muneris ora | *m. s. XV* Iste liber est monachoꝝ — sub nũo 112 (112 *in ras.*) ||

Orosii *chronica.*

D. 23. Sup. membr. 8. foliorum 48. sec. VIII.[1]

f. 1[b] liber Orosii

f. 2 *oben* Liber sct̃i columbani de bobio | in nomine đi uiui prologus occipit. *m. s. XV add.:* ĩ. cronica orosii | Preceptis[2] tuis pa rui beatissime pater agustine ad q: utinam tam efficaciter —

f. 5 similes misserias pertulisse[3]. ormestae | inc̃p uolumen prĩum de trium partium terrae indicio | Dicturus igitur ab orbe condito us|que ad urbem conditam dehinc | —

f. 33 quippe ad nequitiam adq: eru|ditiorib; nominib; continebit. | ormistae explicit uolumen primum *in mg. links* Ormestae

---

[1] Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 168 — [2] XXXI 663 — [3] l. c. 671. In der Handschrift wird der grösste Theil des ersten Capitels zum Prolog gezogen

rechts Orosii | de trium partium terrae indicio | incipit eiusdem secundum | de mundi erumpnis | Neminem iam esse hominum arbi|tror quem latere posset[1] quia[2] ho|minem —

f. 48ᵇ qua populus necessitatis atroci|tate permotus et periculo libertatis admo|nitus montem auentinum occupauit arma tus.[3] ||

PAULINI NOLANI *natales.*

C. 74. Sup. membr. 8. 2 col. foliorum 141. sec. X.[4]

f. 1 Liber scti 66 columbani de bobio

f. 1—63 *Venantius Fortunatus*

f. 63 *m. post.:* Tēporib̄ uigilii papae obsessa ÷ urbs roma aggoctis et longobardis | in qua erat arator subdiacon' ꝗ h' op' ɔposuit ꝗ capt' ab ostib' duct' est at aulā | regis ꝗ p̄dictā urbē obsidebat ad seruiendū in isa autē catinacionie | tale uotū fec̄ beatis apostol ut si eū liberarent metrico carmine eoꝝ | act' cōponere Quod uotū liberat' ɔpleuit Et hec autē libro fec̄ ar|gum̄to floriano abato ut eū sua uirtute coroboraret | Qui[5] meritis[6] florē maturis sensib; ortū | —

f. 63ᵇ C c dedies *sic*[7] operi quod pia causa iuuat[8] | Moenib;[9] undosis bellorū incendia cernens | — si quid ab ore placa laus monitoris erit | *m. s. XIV—XV* Incipit liber actuuꝫ apl'oꝝ scd'm aratorē | usificatorem subdiaconuꝫ ecclesie romane. | Incipiūt capitula.[10] | de ascensione dn̄i nr̄i ihū xp̄i[11] | — de eo ubi nocte beatus parus ab angelo so|lutis uinculis est ꝓductus[12] | *Zwischenraum* | de eo ubi saulus qui & paulus ap̄ ꝓconsule paulo | p̄dicare coepit in phapho[13] | — f. 64 de eo ubi paulus apl̄s[14] a milte[15] insula in | qua signa fecerat sanitatū[16] nauigans | romanusque peruenit[17] | *m. s. XIV* distat int̄ triūphū & tropheū triūphus | dr̄ exultacio de int|fectis hostib; | tropheus de fu-

---

[1] possit — [2] quod — [3] 2, 13 l. c. 777 — [4] Vgl. über diese Handschrift Muratori anecd. tom. I und II 208 sqq., Peyron l. c. 174 ff. — [5] LXVIII 65 epistola ad Florianum — [6] meriti — [7] Cede dies — [8] iuuet — [9] l. c. 73 epistola ad Vigilium — [10] l. c. 58 — [11] nostri *etc. om.* — [12] nocte angelus Petrum solvens e carcere perduxit — [13] apud consulem Paulum praedicavit in Pasa — [14] *om.* — [15] Milite — [16] ubi sanitates fecit — [17] Romam usque pervenit, Caesarem appellavit

gatis. *andere differentiae in mg.* | Ut[1] sceleris iudea sui polluta cruore — Claudit it̃ bellis q portã pandit in astris | Sp̃s accensã uerbo radiante lucernã | —

f. 76 a tena aẽrnam socialis gratia palmam | Explic̃ lib̃ aratorĩ subdiac̃o || f. 77 *m. rec.* Paulini petrecordie | Natales xiii | Qui[2] dñm̃ ihm̃ ñ uincta uoce ꝓfessus | — Claudere ꝓmeritã defesso corpore uitã | Qui[3] merito reddit alma dies q̃ te sibi sũmas | — In te conpositę mihi fixa sit anchora uitae | Uenit[4] festa dies caelo celeberrima t̃ris | —

f. 78 Munifico pecori laudatisq; adgrega agnis | Annua[5] uota m̃ remeant simul annua linguę | —

f. 79[b] Perpauisq: opib; q̊s a modo cernim' auxit | Corpora[6] tẽporib; subeunt abit a uenit aaas —

f. 81 Mutauitque pię ñ clausit saecula uitae | Lex[7] m̃ iure pio posita hunc celebrare q̃t annis | —

f. 83[b] Laaa sequebat̃ gemini uictoria uoti | Uer[8] auibus uoces aperit mea lingua suũ uer | —

f. 85 Ut modo felicis de munere[9] lum̃ haberẽ | Ecce[10] dies nob̃ anno reuoluta peracto | —

f. 87[b] Nec cruor hęc uiola q̃ flãma ł unda refugit | Fiñ septim̃ Incip̃. octauus. | Nascere[11] quae tarde[12] sẽp m̃ redderis ortu | —

f. 91 Culmina a extructis habitator m̃tib; adsis. | Explicit octauus Incp̃ nonus. | In uaeri[13] nob̃ noua res adnascit̃ actu. | —

f. 92[b] Idem a in aẽno[14] ñ inmutabit̃ a se | Explĩ nonus Incp̃. decimus. | Sidera[15] si caelo possẽ si[16] gramina t̃ris. | —

f. 96 In cruce nixa[17] fidem a[18] de cruce nancta coronã | Explicit decim; Incipit undecim' | Saepe[19] boni dñi caris famulant̃ alũnis | —

f. 98[b] Non taceant homines quẽ signis muta loquunt̃. | Explicit undecim' Incp̃ duodecim; Candida[20] pax grata[21] uice temporis annum | —

---

[1] l. c. 83 — [2] ? — [3] ? — [4] Paulini Nolani poem. 14 LXI 464 — [5] 15 l. c. 468 — [6] l. c. 476 Tempora — [7] 18 l. c. 490 — [8] 23 l. c. 608 — [9] lumine — [10] 26 l. c. 638 — [11] 27 l. c. 648 — [12] tardo — [13] 28 l. c. 663 — [14] aeternum — [15] 19 l. c. 509. Von Muratori nach dieser Handschrift herausgegeben, ebenso die drei folgenden Gedichte — [16] si possunt — [17] fixa — [18] vel — [19] 20 l. c. 551 — [20] 21 l. c. 571 — [21] grata nobis

f. 102b Nominis obtineat felices uiuere felix | Explicit lib̄ xiimus; | Discussi [1] fateor sectas antonius omnes | —

f. 104 Aȧnique dī piatas aȧna manebit | Incipit opus paulini petrecordiae de uita | scī martini epī uersib; | Sparserat [2] in toto lumen uenerabile mūdo; —

f. 106 Atq; honestis [3] spolium credentis gaudia plebis. | Finit in xp̄o lib̄ primus ha bens uersus. cccLxxxv. [4] | Incipit lib̄ secundus. | Panditur ecce nouū pelagus fluctusq; [5] benigni | —

f. 107 Prodidit a meritū quia si [6] meruisse negauit. | Finit in xp̄o lib̄ secundus | habens uersus dccxxii | Incipit lib̄ tercius. paulini. | Quo rursus sterilis calamus [7] a sibila ruptis [8] | —

f. 108b Spirans fallacis mendatia uerba latronis | Iamq; adeo plures c̄fictis credere uerbis. [9] || f. 109 [10] Incipiunt epigrā|mata prosperi uiri | eruditissimi agusti|ni deflorata. | Dū [11] sacris mentē placa exer|cere loquellis *(unum* l *eras.)*. | — Uenerit hoc promat carmine laa fides. | De uera innocentia [12] | Innocentia uera. e. quę nec sibi nec alteri noca — peccat. | Epigrammata. [13] | Perfecte bonus. e. a uere dicitur insons | —

f. 117 (de querendo perseueranter dō epigrammata) | Crescere n cupiens p̱dit adepta tepens | Explicit epigrammata | prosperi. | *m. al.* hęc [14] augustini ex sacris epigrammata dictis | — Sidereū cęli cupiunt qui scandere regnū || f. 117b Incip̄ exortatio eiusdē ad uxorē | Age [15] iā p̄cor mearū comes inremota rerū | — Sorte patrū occiduū iussus transcurrere | mundū [16]. || f. 118 hec hic sunt euangeli|a iiii uersibus. G. uetti. | aquilini iuuenci uc | prespiteri | Inmortale [17] nihil mundi conpage tenatur | — Dulcis iordanis ut xp̄o digna loquamur | Explicit prefatio | Rex fuit herodes iudea in gente cruentus —

f. 122 Sana ministeriū p̄bebat femina m̄sis. | G. Uetti. Iuuenci presbiteri eu|angelio liber primus explic̄. | Incipit Liber secundus. | Iāq; dies p̱no decedens lumine pontū. | —

f. 126 Inde domū repait serus turbasq. reliquit. | G. Uetti aquilini siue iuuenci. | uc̄ prerb̄ri euangelio lib̄ secd̄ | expli.

---

[1] Paulini Nol. carmen l. c. 691 Antonii V 261 — [2] LXI 1009 — [3] hostis — [4] die stichometrischen Angaben fehlen in den Ausgaben — [5] flatusque — [6] se — [7] steriles calamos — [8] rupti — [9] l. c. 1034 d — [10] Von hier an m. s. x—xi — [11] LI 497 — [12] Quae sit v. i. — [13] *om.* — [14] Mai class. auct. v 386 — [15] LI 611 — [16] Vers 105 l. c. 614 b — [17] XIX 57

Incip̃ liber tertius | Fuderat in ~tras roseũ iubar ignicomus sol | —

f. 130 Paucoꝝ felix hominũ selectio fiꝫ. | G. Uetti aqlini siue iuuenci pb̃ri | euangelioꝝ lib̃. explicit. Incp̃. Liber quartus | Talia dicentẽ confestĩ factio frendens | —

f. 134 ꝑ dnm̃ lucis xp̃m qui in secula regnat am. | G Uetti aquilini siue | iuuenci prb̃i euan|geliorum Liber .IIII.^{or} | explicit feliciter | amen am̃ amen. | Incp̃ lib̃ catonis prim'. | Si deus. ẽ. anim' nob̃ ut carmina dicunt. | —

f. 134[b] Dũ fueris felix sẽp t ꝓxim' esto. | Incipit lib̃ secund̃ | Telluris si forte uelis cognoscere cult' | —

f. 135 dũ uigila^n^s petat ꝑ somnũ cernit id ipsũ | Incp̃ Liber tertius. | hoc quicũq; uoles. carm̃ cognore lector. | — Nec matrẽ offendas dum uis boñ esse parenti. | Incip̃ Liber quartus | Securã quicũq; cupis ^de^ducere uitã | —

f. 140[b] litore in hoc teneat anchora iacta ratem. | *m. al.* Carmina si fuerint te indice digna fauore | reddat titulus purpureusque nitor | Sin min' aestiuas poteris conuoluere sardes | aut piper au caluas hinc cooperire nuces. | dic illi in flꝫu cordis aspice ad infelicẽ piꝫas | inmensa respice crudelẽ misericordia | puplica uulneratus ad medicũ curro. | serua piꝫatẽ consuetudinis qui tam | diu suspendisti gladiũ ultionis. dele | numerositatẽ criminũ multitudine miserationũ: *m. s. XI:* Ysydori spalen|sis epĩ extant uersus titulis bibliothecae.[1] | St̃[2] hic plura sacra st̃ hic mun'dialia plura. | —

f. 141 Pigm̃ta gerim' pocula nulla damus.[3] ||

Petrus Chrysologus (Severianus?).

C. 77. Sup. membr. 4. fol. 1—156 sec. VII—VIII, fol. 157—249 sec. VII.[4]

f. 1 Liber sctĩ columbani de bobio | ✠ Incp̃t: liber. scĩ. esidori. epĩ. spalensis[5] | capitula libri. primi. | I Quod ds̃ summus et incommutabilis (commu *m. al. in ras.*) sit —

---

[1] Von Muratori herausgegeben — [2] LXXXIII 1107 (XIII 416) — [3] l. c. 1111 b — [4] Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 195 ff. Fol. 1—156 Palimpsest der Clementinischen Recognitionen — [5] Isidori sententiarum libri tres LXXXIII 537

f. 1ᵇ xxɪɪ [1] de gloria scõrum | expliciunt. capitula. libri. primi | Incipiunt. capitula. libri. secundi. | ɪ de sapientia —

f. 2ᵇ xʟv [2] de ieiunio [3] | Expliciunt. capitula. libri. secundi. | Incipiunt. capitula. libri. tertii. | ɪ de flagellis dī —

f. 4 ʟxvɪ [4] de exitu | Expliciunt. capitula | libri. tertii. finit. || f. 4ᵇ In hoc libro continentur. | dicta. scī ysidori. spa| lensis. episcopi. eius. dic|ta. qui uult. legere. inqui|rat. prius. per capitula. | et sic. ibi. inuenit. quod. | desiderat. et. cum. inuene rit. legat. frequenter. ut. | semper. | habeat. dm̄. in mentem. ||

f. 5 *über der Zeile m. s. XV* Iste liber est monachoꝝ congregatiōis scte Iustine de obseruãtia ordīs sctī Benedicti. | residentiū in mon̊ sctī columbani de Bobio scriptus Sub nūō. 98. | Incipit. liber. primus. | ɪ | Quod dš summus et incommutabilis (commu *m. al. in ras.*) sit | summum b⁰num dš est quia incõmuta|bilis est. et corrūpi omnino non potest | creatura uiro *(corr. m. al.)* bonum sed non sūmum est. | —

f. 39ᵇ (xxxɪ) in nobis est xp̄s. utiq; ubi ascendit ipse etiam [5] | nos ascensuri sumus. | Explicit. liber. primus. | Incipit. liber. primus. | Incipit. liber. secundus. || f. 40 ✠ De sapientia liber. secundus. | Omnis qui secundum dm̄ sapiens est be|atus est. Beata uita cognitio diuinitatis | —

f. 86 sicut aqua quae si nimis [6] | imbres praebeat non solū nullū usū adhibᵉit. sed etiã | pericŏlosum [7] exhibᵉit. | Explicit liber. secundus. | dõ gratias. amen. semper. || f. 86ᵇ ✠ Incipit. liber. tertius. | De flagellis. dī. | Diuinae sapientiae subtilitas sicut | interius ut testis scrutatur consci|entias. ita exterius [8] inrogat (in *in* ir *m. al.*) poenas | —

f. 155 Illi enim deplorandi sunt in morte quos | miseros infernus ex hac uita recipit. | non quos caelestis aula laetificandus *(corr. m. al.)* includit. | Explt. liber. tertius. | scī. ysidori. episcopi. | hic liber. scã. contenit. | dicta. opus est. eius. doc|trinam. frequenter. au|dire. et corde. tenere. | Dõ fauente nazeris peccatore scribente | legentibus aperiat dš sensum. scrip|tori tribuat indulgentiam. | Rogo ut qui legeris ores pro scriptore. | simul et peccatore. si propitio habeas. | dnm̄ salua-

[1] xxx — [2] xʟɪv — [3] de abstinentia — [4] ʟxɪɪ — [5] ipse ascendit, et — [6] nimios — [7] periculum — [8] exterius ut iudex

I ... uipropinquare ad | prosperū por-
... uersum. || f. 155b. 156. 156b *leer* ||
... sancti seueriani id est deficiunt.
... + breb sermonum sci seueriani

... caeco [2]
... surdum et mutum
... ini sec mattheum sermo II.
... ini sec marcum sermo II.
... dni sec lucam sermo II.
... *ras.*) sec iohannem
... peccatrice sec luca sermo III.
... dicit ego sum pastor bonus
... de auaritia
... re a profluuio sanguinis curata
... centurionis
... quinquagesime
... inio et elemosynis
... infanctum
... zaccheo publicano
... natale ecclesiae
... laude episcopi
... ordinatione episcopi
de natale dni sec carnem sermo II.
de fuga dni in aegypto
de pascha sermo
de patre et duobus filiis sermo V.
de uilico iniquitatis sermo II.
de scandalis quod inpossibile sit ut non ueniant
de euangelio si peccauerit in te frater
de pascha idem
de arbore fici
de resurrectionem dni sec iohannem sermo III
de diuite et lazaro ||
f. 157b XLIII de epifania
XLIIII de kalendis ianuariis

[1] Vgl. Muratori ant. Ital. med. aevi III 921 ff. — [2] Auf dieser Seite den einzelnen Titeln griechische Zahlen vorgesetzt; meist ausgegangen

xlv vi vii viii de fide cum praefatione sermo iiii
xlviii de unitate baptismi
l de inlicito baptismo
li de aequalitate xp̃i et sp̃s sc̃i
lii de oratione dominica expositio
liii iiii v vi vii viii viiii lx lxi. ii. iii. iiii. de symbolo et oratione per pentecoste sermones xii
lxv de Kalendis ianuariis
lxvi vii viii viiii lxx de ieiunio sermones v
lxxi de iussione dñi transfretare discipulos
lxxii de regione gerasenorum
lxxiii de eo quod dñs dormiebat in naui
lxxiiii de profluuio sanguinis mulieris
lxxv de infirmitate mulieris annos xviii
lxxvi vii de zaccharia sermones ii
lxxviii de diuersis parabolis
lxxviiii de xp̃o cum discipulis ascindentem in naui
lxxx de apostolo tractatuum sermones viiii
Sunt omnes sermones lxxxviii.

i | Dñs [1] quotiens desperatas humanorum curat | corporum passiones. deitatis suae totiens | potentiam pandit. sed in una eademq. | infirmitate quando ordinem suae curatio|nis inmutat causas propter quas hoc facit [2] | noluit [3] nos altius perscrutari. —

f. 160 et quod [4] seminatum [5] est in contu'melia resurget [6] in gloria | ii | Expl̃ incp̃ ubs ubi spm̃ eicit [7]. | Quia solito plus sese terris aestus infuderat | diu tacui. ne conpraessio q; ex desiderio nasci|tur audiendi ipsa nobis cynocaumatum gene|raret incendium. —

f. 162 dño secuturo sermone pandemus. | Expl̃. inc̃. de mattheo euangelist; [8] | iii Quantum a uobis ego. a me tantum pereg; | natus est sermo. —

f. 164 aduc [9] recens itineris prohibet las|situdo. | Exp̃.

---

[1] Petri Chrysologi sermo clxxvi LII 663 — Deus — [2] faciat — [3] facit — [4] quidquid — [5] satum — [6] surget — [7] de daemoniaco surdo et muto curato — sermo li l. c. 342 — [8] fol. 162 am Rande beschädigt — de eadem (de resurrectione Christi) — sermo lxxv l. c. 411 - [9] adhuc

... de eadem euangelio.[1] | IIII Superiorem sermonem[2] mariam ... alteram mariam. ecclesiae ex duobus populis uenientis | figuram diximus habuisse. —

f. 165 iudeae[3] xp̄s uiuit. tu et te et tu|os posteros occidam. Exp̄. inc̄ de euangelio (o *ex* um) sec̄. marcū. || f. 166ᵇ ... Quoniam[4] mattheus sc̄s. iam nobis q̧ de re|surrectione dn̄i ... indicauit[5]. hodie | —

f. 168 quod sequi|tur proximo sermone dn̄o reuelante ...[6] || f. 168ᵇ Exp̄. inc̄. sec̄ marcum. | VI | Hodiae[7] beatus euangelista sic rettulit. apos|tholos. in ipso crucis tempore ... editos[8]. inhian|tes —

f. 170ᵇ securi de nostra conscien|tia gloriemur. Expl̄. sec̄. marc̄. Inc̄. secundum. lucam[9] | VII | Quoniam matthei et marci super dominica | resurrectione[10] iam cucurrimus lectiones —

f. 172ᵇ iubante dō quod remansit de se|rie lectionis.[11] | Exp̄. inc̄ secundum lucam[12] | VIII | Dum rebellis iudaea creatorem suum debella|re contendit. et in auctoris sui necem leuat ... —

f. 174ᵇ ipse nos capere per se sentire[13] | concedat | Exp̄ inc̄ secundum iohannem[14] | VIIII Saepe diximus quod dš corporeis oculis non uidetur | quod diuinitas non clauditur mente carnali. quod | —

f. 177 dš rebellem non uult perdere | cum declinat | Expl incipit. secundum. lucam[15]. | Ad prandium. et ad pharisei prandium uenisse | xp̄m̄. sollicitus forsitan miretur[16] auditor. —

f. 179ᵇ tunc dice|mus. quando ea q̧ sunt exequentibus[17] exponentur. | Explicit | Item incipit secundum. lucam.

[1] de eadem deque secunda Christi manifestatione facta mulieribus a monumento regredientibus — sermo LXXVI l. c. 414 — [2] Superiori sermone — [3] Iudaee — [4] Sermo LXXXII l. c. 430 — de Christi resurrectione et quarta manifestatione facta duobus euntibus in castellum — [5] salutariter indicavit — [6] innotescamus — [7] Sermo LXXXIII l. c. 432 — de nona Christi manifestatione facta recumbentibus undecim discipulis — [8] dedit... — [9] de resurrectione Christi — sermo LXXIX l. c. 422 — [10] super dominicam resurrectionem — [11] Quod r. d. s. l. d. iuvante, proximo sermone perscrutabimur — [12] de quinta Christi manifestatione facta discipulis, cum Thomas abesset — sermo LXXXI l. c. 427 — [13] et sentire — [14] de deo ... videatur, de livore et pertinacia Iudaeorum deque hominis morte ... sermo CXXXI l. c. 557 — [15] de conversione Magdalenae — sermo XCI ... 460 — [16] miratur — [17] in sequentibus

xi[1] | Quoniam sermone proximo. partes primas.[2] ho'diernae percurrimus lectionis hac[3] mirati[4] pa'riter —

f. 182 ex sequentibus[5] dō auctore pande|mus. Explicit. item inč seč. lucā[6] | xii | Omnia q, a xp̃o corporaliter gesta referuntur | sic subnixa sunt storica ueritate. ut plena sem per —

f. 184[b] mereamur. auctore ipso xp̃o domino nostro | cui est gloria[7] in saecula saeculorum amen | Expł inč de eo quod dicit ego sum pastor bonus[8] | xiii Ubi uernalis aurae tempus. ubi agni[9] ouium coeperint[10] | partus aperire. ubi per campos prata uias coe perit —

f. 186[b] uidebit in messe. et quod[11] in sulco deflet | gaudebit in fructo[12] explicit | Inč de mattheo sermo de auaritia[13] | xiiii | Dum[14] mattheum publicanum dñs ad apostho·latus fastigium aeuocat et extollit. dat ma|num labsis. —

f. 188[b] ne post iudex ferat in contumaces ‖ f. 189 debitam sine fine sententiam. Expl̃. | Inč de mulierem a profluuio curatam[15] | xv | Omnes euangelicae lectiones[16]. magna nobis et praesentis et futurae uitae commoda largiuntur. | —

f. 191 sic exclusit ae|ternitas tempus expł. | Inč. de seruo. centurionis[17] | xvi | Xp̃s in corpore nostro manens | quod omnes non suscitauit mortuos. —

f. 194 signa et uirtutes | lassant. et nil[18] proficiunt in iudaeis. Expl̃. | Inč. de ieiunio quinquagesimae ł | xvii | Suscepturi[19] scm̃ quinquagesimae de more ie'iunium. scire debemus. quia quod corpori|bus humanis nitrum praestat. hoc ieiunium confert mentib. xp̃ianis. sensuum. sor|des mundat. delicta labat animorum | diluit cordis crimina. maculas cordis tol|lit et ad candorem castitatis hominẽ | totum miro splendore perducit.

[1] de eadem et Pharisaeo murmurante ac Christo respondente — sermo xciv l. c. 464 — [2] partem primam — [3] *om.* — [4] admirati — [5] in sequentibus — [6] de eadem, ubi de Magdalenae allegorica conversione — sermo xcv l. c. 467 — [7] honor et gloria una cum Spiritu sancto — [8] de bono pastore — sermo xl l. c. 312 — [9] ubi agni] annuos — [10] coeperit — [11] qui — [12] fructu — [13] de eisdem et de auro — sermo xxix l. c. 281 — [14] Cum — [15] de eisdem (de filia archisynagogi deque muliere sanguinis profluvio laborante) — sermo xxxiv l. c. 296 — [16] fratres carissimi *add.* — [17] de centurione — sermo cii l. c. 484 — [18] nihil — [19] Muratori l. c. 923, der öfter als nöthig an der Möglichkeit der Lesung verzweifelt

.. ... — f. 194b saepelit semper illa. suscitat ista semper. ... si se dormire dormiens sciat. inquie|ta quies ... negotiosum. laboriosa || f. 195 esse [1] diuinis sociare ... publica sic | num fratres in questione hac ingeni | non laboraret —

f. 195b denique matthe|us. mox factus est terrae pauper ut | diues haberetur in caelo expl. || f. 196 Inc̃ de natale ecclesiae [2] | xxi Sicut magnae promissionis. longa ex|pectat'o. accendit. animum. mentem | fatigat. —

f. 198b omnes inuitet. omnes ad cumgaudendū [3] | sxui [4] gremio. caritas includat. [5] | Explicit inc̃ laude sic episcopi | xxii | Gratia [6] nobis e' uotiua sollemnitas | ad uestrum. me conuentum inuitamento. sc̃i patres gratanter adduxit. ut —

f. 199 a sc̃o patre. grato. nullus umquam | discedat ingratus. expl. | Inc̃ de ordinatione episcopi | xxiii. | Nemo [7] meretur corr. si sc̃a ecclesia | si uirgo. materque numerosas soboles —

f. 200 aetatem. | habet ipse pro se loquatur. expl̃. | Inc̃ de natale dn̄i. sec̃ carnem. [8] | xxiiii | Quotiens transiui ? [9] me [10] dies dnicae | natiuitatis aduentat et uirtutum [11] | partus fulgor orbe toto [12] —

f. 202b hodie [13] dnicū | sufficiat. sacramentum. Expl | xxv | Inc. sermo sequens de natale dn̄i [14] | Audistis [15] ff̄ quemadmodum || f. 203 nobis odie beatus euangilista corr. gene|rationes [16] ret'ulit sacramentum. | —

f. 206 quem dm̄ magus adorauit. | in terris. amen. [17] expl. | xxvi | Inc̃ de fuga dn̄i [18] in aegypto. | Si [19] conceptum uirginis uirginis. par|tum. sermo non aperit. sensus non | recipit —

f. 209 iohannes. ne abnegaret. au|fugit expl̃ inc̃. sermo

---

[1] l. c. 281 a Bruchstück des sermo xxviii. Vorher fehlt ein Quaternio — [2] in consecratione episcopi — sermo cxxx l. c. 556 — [3] congaudendum — [4] sibi — [5] adest ... commendet fehlt — [6] Muratori l. c. 924 f. — [7] Muratori l. c. 926 — [8] de eadem ac Ioseph sponso et sponsa matre — sermo cxlvi l. c. 591 — [9] m. ead. corr. transcurrisse — [10] Quotiens transcursis anni metis — [11] virginei — [12] toto orbe — [13] fratres add. — [14] de generatione Christi et de Ioseph Mariam dimittere volente — sermo cxlv l. c. 588 — [15] Audituri estis hodie — [16] generationis Christi — [17] om. — [18] Christi — [19] l. c. 599 sermo cl

de parsca [1] | xxvii | hodierna festiuitas. ff̃ [2] nouis [3] uetera | conectit [4] nec carnes. agni reserúat. [5] | —

f. 210ᵇ donec plenitudo gentium intro|iret. [6] expl̄ incipit. de patre et duob. | filiis. (xxviii *in mg.)* [7] hodie nobis dñs. patrem. cum | filiis duob. uocauit. et produxit in medi um. —

f. 213 sequenti sermone uotis communi bus. conquiremus. [8] Expl̄ Inc̄. sermo | xxviiii. | eiusdem secundus. [9] Luxuriosum | filium [10] patris piissimi desertorem quae per|culerint mala et [11] fame tabidum porcorū | —

f. 216 communioni. et moribus plus debemus. | Expl̄ Inc̄. de eodem sermo tertius [12] | xxx | Fili [13] luxuriosi abscessum. regressum | culpam paenetentiam *(corr. m. al.)* cucurrimus [14] —

f. 218 ue|tustiorem fratris. inuidiam prosequamur | expł Inc̄. sermo de eodem. quartus [15] | xxxi | adulescentioris fili. iam de reditu.**** [16] | et salute gaudentes seniores *sic* fili [17]. flebi|liter pandimus et dolemus inuidiam —

f. 221 quae profunda xp̄o rebelante *corr.* pandamus | Expl̄ Inc̄. de eodem sermo quintus. [18] | xxxii | Callidi debitoris eet [19] inuerecundi. saepe | cauta [20] non soluere —

f. 224ᵇ non decorare [21] sed aperire conpulit. et pla|nare [22] Expl̄ Inc̄ de uilico iniqui|tatis. [23] Omnium quidem ciborum | salubrae [24] est. coⁿdimentum si mensura non | desit. —

f. 227 sequenti per dm̄. plenius | sermone pandemus, exp̄l inc̄ de ea| xxxiii |dem lectione. [25] Quam sit commodum || f. 227ᵇ quam locrosum *(corr.)* debitorum nodos soluere. | cautionum uincla laxare praesentis. | —

f. 230ᵇ plenitudinem in uestrae mentis infun|dat arcanum.

---

[1] de paschali solemnitate — sermo lxxiii l. c. 406 — [2] carissimi *add.* — [3] nobis — [4] non connectit — [5] servat — [6] ex parte *add.* — [7] de duobus filiis prodigo et frugi et primo de abscessu prodigi a patre — sermo i l. c. 183 — [8] inquiremus — [9] de eisdem, ubi de reditu filii ad patrem — sermo ii l. c. 187 — [10] filium, filium — [11] mala in tantum, ut — [12] de eisdem, ubi de occursu patris ad filium — sermo iii l. c. 190 — [13] Filii — [14] percucurrimus — [15] de eisdem, ubi de livore senioris filii in prodigum redeuntem — sermo iv l. c. 194 — [16] De iunioris filii reditu — [17] *om.* — [18] de eisdem, Iudaeum et Gentilem figurantibus — sermo v l. c. 197 — [19] est et — [20] pacta — [21] declamare — [22] explanare — [23] de villico iniquo — sermo cxxv l. c. 543 — [24] sal salubre — [25] de eodem — sermo cxxvi l. c. 546

[illegible] dic̄ inpossibile est [1] | XXIV |
[illegible] sunt || f. 231 militum distri-
[illegible]
[illegible] superna sa|pientibus compu-
[illegible] in te frater tuus [3] | XXXVI. | Sicut
[illegible] sensus uerbis celatur humanis
[illegible]
[illegible] credere et uidere [4] possimus |
[illegible] XXXVII | Inc̄. sermo. de pascha. [6]
[illegible] diuotionis *corr.* indicium quod tem-
[illegible] suo conpatiatur [8] | creatura. —
[illegible] ante temtationis et ruine consilium
[illegible] Inc̄ de arbore fici [9]. Sicut peritus
[illegible] rudes ad intellegendum | tardos disci-
[illegible] genere doc|trinae pulsat. —
[illegible] susci|piet. et cremauit [10] incendium
[illegible] III post pasca | XXXIX | Inc̄ de euangelio
[illegible] illam terris inexpertam [12] tremendam | caelis.
[illegible] non ferendam || —
[illegible] sermone dn̄o | iubante tractabimus expl̄ |
[illegible] dni. || f. 243[b] XL [13] | aliquantum nos
[illegible] labor | fecit. et coegit. ieiunii lassitudo et
[illegible]
[illegible] autem nostra fides audiat [15] ne ho|die longum
[illegible] Exp̄ inc̄ sermo de eodem | XLI [17] | Sermone
[illegible] primam partem pers|istrinximus lectionis hodie
[illegible]
[illegible] sitatis. suae nostrae est hoc salutis | expl.
[illegible] et lazaro [18]. || f. 248[b] XLII Quotiens nobis a do.

[illegible] addendo — sermo XXVII l. c. 275 — [2] comparari — [3] d[illegible] [illegible] fratri delicto — sermo CXXXIX l. c. 572 — [4] videre [illegible] [illegible] per nostrum *om.* — [6] de resurrectione Christi — serm[illegible] [illegible] 417 — [7] et — [8] compatitur — [9] de ficu quae fructum no[illegible] [illegible] sermo CVI l. c. 495 — [10] cremabit — [11] de septima Christ[illegible] [illegible] facta discipulis ad mare Tiberiadis — sermo LXXVIII l. [illegible] [illegible] inexpertem — [13] de resurrectione Christi — sermo LXXIV [illegible] [14] fratres carissimi *om.* — [15] habeat — [16] praestante — ame[illegible] [illegible] de Christi resurrectione et secunda manifestatione facta mulieri[illegible] [illegible]monumento regredientibus — sermo LXXX l. c. 424 — [18] de eisde[illegible] [illegible] et Lazaro) — sermo CXXIV l. c. 540

diues ingeritur pur|puratus. totiens uulneratus pauper ad|ponitur —

f. 249ᵇ qui lugebat abrahae consolabatur[1] ////////// ‖ f. 250[2] qui[3] detrahebant tibi | et uocabunt te ciuitatem dni | —

f. 250ᵇ XLIII Sps̄ dm̄ super me eo quod unxe|rit dn̄s me. ad annuntiandum | mansuetis miset *(corr.)* me *u. s. w.*

Prosper.

M. 32. Sup. membr. 4. foliorum 107. sec. X.

Vorn auf der innern Seite des Deckels In hoc uolui̅e ĩfrascpta cōtinēt. vz | Prosperi de uita ↄtēplatiua libri .III. | Eiusdez epigrammata. vz. liber ille q ĩ scolis legit̃ qui prosper apellat. ‖

f. 1 Liber scti 125 *(eras.)* columbani de bobio | In dĩ nomine sūmi opificis incp̄ p̄fatio. libri prosperi. | Diu[4] multūque renisus[5] uoluntati tue mi domine studiosissime | pontificū iuliane. ñ uelut ptinacit̃ durus sed ꝓprię impossibili|tatis[6] —

f. 1ᵇ sed iā ipsa capitulaq; utcūq; soluenda ꝓposu|istis adtexā[7] Explicit prologus. Incipiunt | capitula Libri primi. | I Qđ [ea] sit unę[8] contēplatiuę propriaas ubi ds̄[9] mundo corde uidebit. | — VIII Que[10] quanta sit in hac carne uite contēplatiue pfectio[11] ‖ f. 2 Incp̄t lib̄ primus de uita contempla|tiua. quod ea sit uitae contemplatiuę | proprietas ubi ds̄[12] mundo [corde] uidebitur. | Contemplatiua uita in qua creatorem suum crea tura —

f. 19ᵇ (XXV) atq; uirtutū discutienda continatur ratio disseramus. | Explt liber primus incipiunt capitula[13] libri sec̄ | I de actuali uita[14] —

---

[1] l. c. 541 d — [2] f. 250. 251 sec. VI. Von f. 251 nur ein Streifen erhalten — [3] Ezech. 60, 14—61, 1 — [4] Iulianus Pomerius de vita contemplativa LIX 415 — [5] renisus sum — [6] Unten: Iste liber est congregat̃. s. Iustinae de pa|dua ordinis S. Benedicti. deputa|tus monasterio Sancti | Columbani de Bobio | signatū nūo | 12 | — [7] In der Ausgabe folgt noch ein längerer Abschnitt — [8] vitae — [9] dominus — [10] Quae et quanta — [11] vel qualiter ei perfruendae mundi contemptores inhaereant. Die Inhaltsangabe der Capitel 9—25 fehlt in der Handschrift — [12] dominus — [13] In der Ausgabe folgen die Capitula auf die Vorrede — [14] quod pro diversitate peccantium alii portandi sunt alii castigandi

Expl ... sit ieiunio ł abstinentiae aduenien-
in pr ... Expliciunt capitula incipit | liber
buta ... Superiore libro rationẽ contẽpla-

ta ... parca tangimus lacius ac plenius | in tertio
i ... disputemus | Explĩt liber secundus in-
... libri terti. | .I. Quantũ a ueris uirtutib; uir-
... sistent; | —
... Ubi se de toto opere loquutor [4] excusat. |
... Incipit liber tertius | De uita contempla-
... ab hea *corr.* differat | actualis. —
... non res pro uer|bis sed pro rebus enuntian-
... sunt instituta. | Explicit liber tertius | Altus [5] prosator
... ingenitus —

... — [3] Auch hier in der Ausgabe die Capitula nach der ... — [4] ... cutor de toto opere — [5] Da dies rhythmische Gedicht, wie ... inedirt ist und eigenthümliche Züge, wie in der Beschreibung ... enthält, so will ich es ganz hiehersetzen: Altus pro- ... dierum & ingenitus erat absq: origine | primordii & crepi- ... & erit in secula seculoꝝ infinita | Cui ẽ unigenitus xp̄s & sc̄s sp̄s ... in gloria dĩtatis ppaua | Non tres deos depromimus sed unum dm̄ ... Salua fide | in personis tribus gloriosissimis. Bonos creauit angelos ... & archangelos (e *ex* i). principatuum ac sedium. potestatum uir- ... non eã bonitas. otiosa. ac maiestas trinitatis in omnibus largi ... muneribː Sed abera caelestia in quibus priuilegia ostendera , magno- ... possibili. fatimine. Caeli de regni apice stationis | angelicae. claritate ... fulgoris. uenustate speciminis. super'biendo ruerat. lucifer quem for- ... apostateq; angeli. | angeli. eodem lapsu lugubri. auctoris caenodo- ... pui cacis inuidie. caeris remanentib; in suis principatibus. | draco magnus teterrimus (obscurus *sup. vers. m. post.*). terribilis & antiquus (q ... qui fuit serpens lubricus sapientior omnib; bestiis & animan'tib; terre ... tertiam partem sy**'derum tra|xit (ille draco *sup. vers. m. post.*) secum in baratrũ. locorum infernalium diuersorũ | quae carcerum refugas ueri luminis parasito (*m. post.*) praeci pites. Excelsus mundi machinã p̃uidens & armoniã | caelum & terrã fecerat. mare & aquas condidit. |' f. 83ᵇ herbarum quoq; germina. uirgultorum arbuscula solem lunam ac sydera. ignem ac (ac *ex* ab) necessaria. aues pisces & pe*'cora. be- stias animalia. hominẽ demum regere. ꝑtoplaus|tũ. p̃sagmine. | Factis simul syderibus. aeris luminaribus. conlaudaueř | angeli. factura ꝑmirabili. inmense molis dñ. opificem (f *ex* e) | caelestium p̃conio laudabili. debito & in- mobili. concentu|quae egregio. grates egerunt dño. amore & arbitrio | non natura donario. | Grassatis primis duobus. seductisquae parentibus. secundo

f. 85 Quis potest dō placere nouissimo in tempore | uariatis. insignibus ueritatis, ordinibus | hic insunt sub hoc corpore. epigrammata | beati prospri quorū subtilissimus ac | dignus dō

ruit diabolus cum suis satellitibus quorum orrore | uultuum. sonoquae uolitantium. consternarentur | homines. mau territi fragiles. non ualentes carna libus haec intueri ui*sibus (s *eras*.) qui nunc ligantur fascibus | ergastulorum nexibus. | Hic sublatus e medio. deiectus. ē. a dn̄o. cuius eris (aeris *corr.*) spa ciū constipatur satellitum. globo inuisibilium turpi^tu^do (*corr. m. post.*) perduellium. ne malis exemplaribus inbuti | hac sceleribus nullis ūquā tegentibus. septis a^c pari aib; fornicarentur homines. palā homnium oculis. | Inueunt nubes pontias ex fontibus brumalias tribus | profundioribus. hoc ea nidodrantib; maris celi cli.na tibus cheruleis turbinib; ꝓfuturas segetibus ui'neis a germinib; agitate flaminib; tesauris. emergen tib; quiq; plaludes *corr.* marinas. euacuant reciꝓcas. f. 84 Radica ac tirrannica (r *eras*). mundiq. momentanea. regum p̄senti* *corr. m. post.* gloria. | nutū dī deposita. ecce gygantes gemere sub aquis magno ulcere | conprobantur incendio. aduri ac supplicio. fluus inferni cocitiq; caribdibus. strangulati turgentibus. scillis obtecti fluctibus. | eliduntur a scrupibus. Ligatas aquas nubibus frequenter creb^r at (*corr. m. post.*) dn̄s. ut ne erumpant. protinus. simul ruptis obicibus. Quarum | uberioribus. uenis uelut uberibus. peditentim natantibus. telli per | tractus istius. gelidis ac feruentibus. diuersis in temporibus. usquā | influunt flumina, numquā deficientia. magni dī uirtutibus. | appenditur dealibus globus terre a circuli*s. abisso magne inditus. | suffultu dī idama. omnipotentis ualida. columnis uelud uectib; | eundem substentantibus. ꝓmontoris a rupib; solidis fundaminib; | uelut quibusdam basib; firmatis inmobilib; nulli uidetur dubiū | in imis .eē. infernum. ubi habentur tenebrae. uermes a dire bestiae | ubi ignis sulphureus ardens flammis edacibus (a *ex* e) ubi rugitus homi nū flaus a stridor dentium. ubi ge^h ennae gemitus terribilis a an| ticus. Ubi ardor flammaticus. sitis famisquae orridus (d *ex* t) | Orbem infra ut legimus incolas .ee. nouimus. quorum genus prae cario fraequent flecti dn̄o. Quibusq. inpossibile librū scriptū | reuoluere. obsignatum signaculis septē de xp̄i monitis. quem | idē. resignauerat. postquam uictor extiterat. explen* (*m. post.*) qui prae sagmina atuentus profetalia. plantatum a prochemio parady sum a dn̄o. legimus in primordio genesis nobilissimo. Cuius ex | fonte flumina quattuor sunt manantia. cuius etiā florido lignū | uitae in medio. cuius non cadunt folia gentibus salutifera cuius | inenarrabiles deliciae ac fertiles. f. 84^b Quis ad condictā dn̄i montē conscendit sinai. quis audiuit tonitrua | ultra modum sonantia. Quis clangorem psterpere inormitatis | bucinae. Quis quoq; uidit figura (fulgora *corr. m. post.*) in giro coruscantia. Quis lāpa des a iacula saxaq. conlidentia. Praeter israhelitici moysen | iudicem populi. Regis regum rectissimi prope ē. dies dn̄i. | dies ire a uindicte tenebrarū a nebule. Diesq; mirabilium tonitruoꝶ. | fortiū. dies quoq; angustiae meroris ac tristitiae. In quo cessabit | mulierū amor ac desiderium. hominūque contentio mundi huius a cu|pido. Stantes erimus pauidi ante tribunal dn̄i. | Reddemusq. de omnibus rationem affectibus. Uidentes quoq; posita ante obtutus | crimina librosq; conscientiae patefactos in facie. In flaus amarissimos. ac singultus erūpemus. Subtracta.

torem. | Sicut nauta desiderat adpropinquare ad | prosperũ portum. Ita scriptor ad ultimũ | uersum. || f. 155ᵇ. 156. 156ᵇ *leer* ||

f. 157 Capla[1] sermonũ sancti seueriani id est deficiunt. XIX. *m. s. XIV — XV* | + breb̃ sermonum sc̃i seueriani id est. |

de homine a natiuitate caeco[2]
de spm̃ inmundum surdum et mutum
de resurrectione dñi sec̃ mattheum sermo II.
de resurrectione dñi sec̃ marcum sermo II.
de resurrectione dñi sec̃ lucam sermo II.
de euangelio *(in ras.)* sec̃ iohannem
de muliere peccatrice sec̃ luca sermo III.
de eo quod dicit ego sum pastor bonus
de mattheo de auaritia
de muliere a profluuio sanguinis curata
de seruo centurionis
de ieiunio quinquagesime
de ieiunio et elemosynis
de laude infanctum
de mattheo publicano
de natale ecclesiae
de laude episcopi
de ordinatione episcopi
de natale dñi sec̃ carnem sermo II.
de fuga dñi in aegypto
de pascha sermo
de patre et duobus filiis sermo V.
de uilico iniquitatis sermo II.
de scandalis quod inpossibile sit ut non ueniant
de euangelio si peccauerit in te frater
de pascha idem
de arbore fici
de resurrectionem dñi sec̃ iohannem sermo III
de diuite et lazaro ||

f. 157ᵇ XLIII de epifania
XLIIII de kalendis ianuariis

---

[1] Vgl. Muratori ant. Ital. med. aevi III 921 ff. — [2] Auf dieser Seite den einzelnen Titeln griechische Zahlen vorgesetzt; meist ausgegangen

XLV VI VII VIII de fide cum praefatione sermo IIII
XLVIIII de unitate baptismi
L de inlicito baptismo
LI de aequalitate xpi et sps sci
LII de oratione dominica expositio
LIII IIII V VI VII VIII VIIII LX LXI. II. III. IIII. de symbolo et oratione per pentecoste sermones XII
LXV de Kalendis ianuariis
LXVI VII VIII VIIII LXX de ieiunio sermones V
LXXI de iussione dni transfretare discipulos
LXXII de regione gerasenorum
LXXIII de eo quod dns dormiebat in naui
LXXIIII de profluuio sanguinis mulieris
LXXV de infirmitate mulieris annos XVIII
LXXVI VII de zaccharia sermones II
LXXVIII de diuersis parabolis
LXXVIIII de xpo cum discipulis ascindentem in naui
LXXX de apostolo tractatuum sermones VIIII
Sunt omnes sermones LXXXVIII.

I | Dns [1] quotiens desperatas humanorum curat | corporum passiones. deitatis suae totiens | potentiam pandit. sed in una eademq. | infirmitate quando ordinem suae curatio|nis inmutat causas propter quas hoc facit [2] | noluit [3] nos altius perscrutari. —

f. 160 et quod [4] seminatum [5] est in contu|melia resurget [6] in gloria | II | Expl incp ubs ubi spm eicit [7]. | Quia solito plus sese terris aestus infuderat | diu tacui. ne conpraessio q; ex desiderio nasci|tur audiendi ipsa nobis cynocaumatum gene|raret incendium. —

f. 162 dno secuturo sermone pandemus. | Expl. inc. de mattheo euangelist; [8] | III Quantum a uobis ego. a me tantum pereg; |'natus est sermo. —

f. 164 aduc [9] recens itineris prohibet las|situdo. | Exp.

[1] Petri Chrysologi sermo CLXXVI LII 663 — Deus — [2] faciat — [3] facit — [4] quidquid — [5] satum — [6] surget — [7] de daemoniaco surdo et muto curato — sermo LI l. c. 342 — [8] fol. 162 am Rande beschädigt — de eadem (de resurrectione Christi) — sermo LXXV l. c. 411 — [9] adhuc

Incipit sextus | Quapropter sicut dicit sp̃s | sc̃s hodie si uocem eius au'd'eritis. —

f. 162 mereamur bona aeterna | in xp̃o *etc.* amen. | Explicit. vi ser|mo. incipit | septimus | Festinemus igitur intrare in re|quiem. —

f. 165 contingant gratia et misericordia dñi | *etc.* amen. | Explicit. vii. | sermo. Inci|pit octauus | Omnis quippe ponti'fex ex hominibus as|sumtus. —

168ᵇ facere meli|ores in xp̃o *etc.* amen. | Explicit. viii. | Incipit. viiii. | sermo.|| f. 169 Quapropter intermit|tentes incʰoationis xp̃i | sermonem ad perfec|tionem feramus. —

f. 172 ut inueniamus gratiã | & misericordiam in xp̃o ihũ *etc.* amen. | Explicit. viiii | Incip̃. x. sermo | Terra enim ueni entẽ sup se bibens inbrem —

f. 174ᵇ expectemus. gra|tiã dñi *etc.* amen. | Explicit. x. ser|mo. incipit | undecimus. | Abrahae namq; promittens | ds̃. qm̃ neminem habens | —

f. 177ᵇ contingant adipisci | gratiã & misericordia dñi *etc.* amen | Explicit. unde|cimus sermo | incipit duo|decimus | hinc enim melchisedech rex | salem sacerdos *(in ras. m. al.)* dĩ summi | —

f. 180 omnes dignos effici in xp̃o | *etc.* amen. | Explicit. xii. ser|mo incip̃. xiii | Si ergo consumatio sa|cerdotium leuiticum erat | populus —

f. 182ᵇ adipiscamur in xp̃o *etc.* amen. | Explicit. xiii. mus sermo | incipit. xiiii.mus | Capitulum autem | in his que dicuntur | talem habemus pontifi|cem —

f. 186 continguant | percipere. In xp̃o — amen. | Explicit. ser|mo. xiiiimus | incipit xvᵐ | Habuit quidem & pri|us iustificationes culturae | & sc̃m saeculare —

f. 188ᵇ om̃s dignos effici in xp̃o *etc.* am̃. | Explicit. xv | sermo. in|cipit. xvi | Et propterea tes|tamenti noui. mediator | est ut mortefacta —

f. 190ᵇ continguat adepisci. | In xp̃o *etc.* am̃ | Explicit. xvi | sermo. in|cipit xvii | Non enim in ma|nu facta sc̃a intrauit | xp̃s exemplaria uero|rum —

f. 193 continguat | perfrui. In xp̃o *etc.* amen. | Explicit. xvii. | Sermo. in|cipit. octauus. | Supradicens quia sacrifici|um & oblationem & holo|caustomata —

f. 195 ut coheredes eius effici|amur. In xpo *etc.* amen. | Explicit. xviii | sermo. in|cipit xviiii | Habentes ergo ff fidu|ciam in introitu —

f. 197 adepisci *corr.* gratia & misericordia dni | *etc.* amen. | Explicit. xviiii | sermo. in|cipit uicesimus | Sponte namque peccanti b; nobis postquam accepimus | —

f. 199 nos omnes participari in xpo | *etc.* amen. | Explicit uicesim'. | sermo. in|cip. uicesimus. i. | Rememoramini in pristi nos dies in quib; inlumina|ti. —

f. 201 adepisci gra|tia & misericordia dni *etc.* am. | Explicit. ser|mo xxi. in|cipit. xxii | Fide intellegimus | perfecta esse saecula uerbo di. —

f. 204 bona q; promissa | sunt in xpo *etc.* amen. | Explicit. ser|mo. xxii. in|cipit xxiii. | Fide noe oraculo ac|cepto de his q; adhuc non ui|debuntur —

f. 206[b] excedunt humanã mentem in xpo | *etc.* amen. | Explicit. xxiii | sermo. incipit | xxiiii | Iuxta fidẽ de|functi s oms isti non acceptis rep|missionibus. —

f. 209 percipere gratia & clemtia | dni *etc.* amen. | Explicit. ser|mo. xxiiii | incip. xxv. | Fide obtulit. abraham isaxc | cum temptaraur. —

f. 211[b] contingat omnes percipere. in xpo | — am | Explicit. xxv | sermo. in|cipit. xxvi | Fide de futuris benedi|xit isa'c iacob & esau. —

f. 214[b] percipere mereamur | in xpo *etc.* amen. | Explicit. sermo | xxvi. incip. xxvii | Fide celebrauit pascha | & sanguinis effusionem —

f. 217 futura bona adepisci. | in xpo *etc.* amen | Explicit. sermo | xxvii. incip. xxviii. | Circuerunt in melotis in pellib; | caprinis aegentes tribulati | adflicti —

f. 222 adepisci gratia & clementia dni nri | *etc.* am | Explicit. xxviii | sermo. incipit xxviiii | Nondũ sangui|nẽ restitistis aduersus pec|catum —

f. 224[b] adępisci bona que repmissa sunt in xpo | *etc.* am. | Explicit. xxviiii. | sermo. in|cipit xxx || f. 225 Omnis autem disciplina | in praesenti uidetur —

f. 226[b] ut adępiscamur bona que re|pmissa sunt. in xpo *etc.* | amen | Explicit. xxx | sermo. in|cipit. xxxi | Pacem sectamini cum om|nibus & scimoniam —

inc̃ de eodem euangelio.[1] | IIII Superiorem sermonem[2] mariam et alterā | mariam. ecclesiae ex duobus populis uenientis | figuram diximus habuisse. —

f. 166 iudeae[3] xp̃s uiuit. tu et te et tu|os posteros occidisti + | Exp̃. inc̃ de euangelio (o *ex* um) sec̃. marcũ. || f. 166b v + Quoniam[4] mattheus sc̃s. iam nobis q, de re|surrectione dñi cognouerat indicauit[5]. hodie | —

f. 168 quod sequi|tur proximo sermone dño reuelante cognoscemus[6] || f. 168b Exp̃. inc̃. sec̃ marcum. | VI | Hodiae[7] beatus aeuangelista sic rettulit. apos|tholos. in ipso crucis tempore mensis. editos[8]. inhian|tes —

f. 170b securi de nostra conscien|tia gloriemur. Expl̃. sec̃. marc̃. | Inc̃. secundum. lucam[9] | VII | Quoniam matthei et marci super dedominica | resurrectione[10] iam cucurrimus lectiones —

f. 172b iubante dõ quod remansit de se|rie lectionis.[11] Exp̃. inc̃ secundum lucam[12] | VIII | Dum rebellis iudaea creatorem suum debella|re contendit. et in auctoris sui necem leuat impias. | —

f. 174b ipse nos capere per se sentire[13] | concedat | Exp̃ inc̃ secundum iohannem[14] | VIIII Saepe diximus quod ds̃ corporeis oculis non uidetur | quod diuinitas non clauditur mente carnali. quod | —

f. 177 ds̃ rebellem non uult perdere | cum declinat | Expl. Incipit. secundum. lucam[15]. | Ad prandium. et ad pharisei prandium uenisse | xp̃m. sollicitus forsitan miretur[16] auditor. —

f. 179b tunc dice|mus. quando ea q, sunt exequentibus[17] exponentur. | Explicit | Item incipit secundum. lucam. |

---

[1] de eadem deque secunda Christi manifestatione facta mulieribus a monumento regredientibus — sermo LXXVI l. c. 414 — [2] Superiori sermone — [3] Iudaee — [4] Sermo LXXXII l. c. 430 — de Christi resurrectione et quarta manifestatione facta duobus euntibus in castellum — [5] salutariter indicavit — [6] innotescamus — [7] Sermo LXXXIII l. c. 432 — de nona Christi manifestatione facta recumbentibus undecim discipulis — [8] deditos — [9] de resurrectione Christi — sermo LXXIX l. c. 422 — [10] super dominicam resurrectionem — [11] Quod r. d. s. l. d. iuvante, proximo sermone perscrutabimur — [12] de quinta Christi manifestatione facta discipulis, cum Thomas abesset — sermo LXXXI l. c. 427 — [13] et sentire — [14] de deo ut videatur, de livore et pertinacia Iudaeorum deque hominis morte — sermo CXXXI l. c. 557 — [15] de conversione Magdalenae — sermo XCIII l. c. 460 — [16] miratur — [17] in sequentibus

xi[1] | Quoniam sermone proximo. partes primas.[2] ho|diernae percurrimus lectionis hac[3] mirati[4] pa|riter —

f. 182 ex sequentibus[5] dō auctore pande|mus. Explicit. item inc̄ sec̄. lucā[6] | xii | Omnia q› a xp̄o corporaliter gesta referuntur | sic subnixa sunt storica ueritate. ut plena sem per —

f. 184[b] mereamur. auctore ipso xp̄o domino nostro | cui est gloria[7] in saecula saeculorum amen | Expł inc̄ de eo quod dicit ego sum pastor bonus[8] | xiii Ubi uernalis aurae tempus. ubi agni[9] ouium coeperint[10] | partus aperire. ubi per campos prata uias coe|perit —

f. 186[b] uidebit in messe. et quod[11] in sulco deflet | gaudebit in fructo[12] explicit | Inc̄ de mattheo sermo de auaritia[13] | xiiii | Dum[14] mattheum publicanum dn̄s ad apostho latus fastigium aeuocat et extollit. dat ma|num labsis. —

f. 188[b] ne post iudex ferat in contumaces || f. 189 debitam sine fine sententiam. Expl̄. | Inc̄ de mulierem a profluuio curatam[15] | xv | Omnes euangelicae lectiones[16]. magna nobis et prae sentis et futurae uitae commoda largiuntur. | —

f. 191 sic exclusit ae|ternitas tempus expł. | Inc̄. de seruo. centurionis[17] | xvi | Xp̄s in corpore nostro manens | quod omnes non suscitauit mortuos. —

f. 194 signa et uirtutes | lassant. et nil[18] proficiunt in iudaeis. Expl̄. | Inc̄. de ieiunio quinquagesimae ł | xvii | Suscepturi[19] scm̄ quinquagesimae de more ie|iunium. scire debemus. quia quod corpori|bus humanis nitrum praestat. hoc ieiuni um confert mentib. xp̄ianis. sensuum. sor|des mundat. delicta labat animorum | diluit cordis crimina. maculas cordis tol|lit et ad candorem castitatis hominē | totum miro splendore perducit.

[1] de eadem et Pharisaeo murmurante ac Christo respondente — sermo xciv l. c. 464 — [2] partem primam — [3] *om.* — [4] admirati — [5] in sequentibus — [6] de eadem, ubi de Magdalenae allegorica conversione — sermo xcv l. c. 467 — [7] honor et gloria una cum Spiritu sancto — [8] de bono pastore — sermo xl l. c. 312 — [9] ubi agni] annuos — [10] coeperit — [11] qui — [12] fructu — [13] de eisdem et de auro — sermo xxix l. c. 281 — [14] Cum — [15] de eisdem (de filia archisynagogi deque muliere sanguinis profluvio laborante) — sermo xxxiv l. c. 296 — [16] fratres carissimi *add.* — [17] de centurione — sermo cii l. c. 484 — [18] nihil — [19] Muratori l. c. 923, der öfter als nöthig an der Möglichkeit der Lesung verzweifelt

et sicut. ‖ — f. 194ᵇ saepelit semper illa. suscitat ista semper. nesci|os uides o si se dormire dormiens sciat. inquie|ta quies som . . . otium negotiosum. laboriosa ‖ f. 195 esse [1] diuinis sociare quid erat plublica *sic* | num fratres in questione hac ingeni | non laboraret —

f. 195ᵇ denique matthe|us. mox factus est terrae pauper ut | diues haberetur in caelo expl̃. ‖ f. 196 Inc̃ de natale ecclesiae [2] | XXI | Sicut magnae promissionis. longa ex|pectat'o. accendit. animum. mentem | fatigat. —

f. 196ᵇ omnes inuitet. omnes ad cumgaudendũ [3] | s*ui [4] gremio. caritas includat. [5] | Expł inc̃ laude *sic* episcopi | XXII | Gratia [6] uobis e' uotiua sollemnitas | ad uestrum. me conuentum inuitamen|to. sc̃i patres gratanter adduxit. ut —

f. 199 a sc̃o patre. grato. nullus umquam | discedat ingratus. expł. | Inc̃ de ordinatione episcopi | XXIII. | Nemo [7] meretur *corr.* si sc̃a ecclesia | si uirgo. materque numerosas soboles —

f. 200 aetatem. | habet ipse pro se loquatur. expl̃. | Inc̃ de natale dñi. sec̃ carnem. [8] | XXIIII | Quotiens transiui ? [9] me [10] dies dñicae | natiuitatis aduentat et uirtutum [11] | partus fulgor orbe toto [12] —

f. 202ᵇ hodie [13] dñicũ | sufficiat. sacramentum. Expł | XXV | Inc̃. sermo sequens de natale dñi [14] | Audistis [15] ff̃ quemadmodum ‖ f. 203 nobis odie beatus euangilista *corr.* gene|rationes [16] ret'ulit sacramentum. | —

f. 206 quem dm̃ magus adorauit. | in terris. amen. [17] expl. | XXVI | Inc̃ de fuga dñi [18] in aegypto. | Si [19] conceptum uirginis. uirginis. par|tum. sermo non aperit. sensus non | recipit —

f. 209 iohannes. ne abnegaret. au|fugit expl̃ inc̃. sermo

---

[1] l. c. 281 a Bruchstück des sermo XXVIII. Vorher fehlt ein Quaternio — [2] in consecratione episcopi — sermo CXXX l. c. 556 — [3] congaudendum — [4] sibi — [5] adest . . . commendet fehlt — [6] Muratori l. c. 924 f. — [7] Muratori l. c. 926 — [8] de eadem ac Ioseph sponso et sponsa matre — sermo CXLVI l. c. 591 — [9] *m. ead. corr.* transcurrisse — [10] Quotiens transcursis anni metis — [11] virginei — [12] toto orbe — [13] fratres *add.* — [14] de generatione Christi et de Ioseph Mariam dimittere volente — sermo CXLV l. c. 588 — [15] Audituri estis hodie — [16] generationis Christi — [17] *om.* — [18] Christi — [19] l. c. 599 sermo CL

de parsca [1] | xxvii | hodierna festiuitas. ff̃ [2] nouis [3] uetera | conectit [4] nec carnes. agni reseruat. [5] | —

f. 210ᵇ donec plenitudo gentium intro|iret. [6] expl̃ incipit. de patre et duob. | filiis. (xxviii *in mg.)* [7] hodie nobis dñs. patrem. cum | filiis duob. uocauit. et produxit in medi|um. —

f. 213 sequenti sermone uotis communi|bus. conquiremus. [8] Expl̃ Inc̃. sermo | xxviiii. | eiusdem secundus. [9] Luxuriosum | filium [10] patris piissimi desertorem quae per|culerint mala et [11] fame tabidum porcorũ | —

f. 216 communioni. et moribus plus debemus. | Expl̃ Inc̃. de eodem sermo tertius [12] | xxx | Fili [13] luxuriosi abscessum. regressum | culpam paenetentiam *(corr. m. al.)* cucurrimus [14] —

f. 218 ue|tustiorem fratris. inuidiam prosequamur | expl̃ Inc̃. sermo de eodem. quartus [15] | xxxi | adulescentioris fili. iam de reditu.**** [16] | et salute gaudentes seniores *sic* fili [17]. flebi|liter pandimus et dolemus inuidiam —

f. 221 quae profunda xp̃o rebelante *corr.* pandamus | Expl̃ Inc̃. de eodem sermo quintus. [18] | xxxii | Callidi debitoris eet [19] inuerecundi. saepe | cauta [20] non soluere —

f. 224ᵇ non decorare [21] sed aperire conpulit. et pla|nare [22] Expl̃ Inc̃ de uilico iniqui|tatis. [23] Omnium quidem ciborum | salubrae [24] est. coⁿdimentum si mensura non | desit. —

f. 227 sequenti per dm̃. plenius | sermone pandemus, expl̃ inc̃ de ea| xxxiii |dem lectione. [25] Quam sit commodum || f. 227ᵇ quam locrosum *(corr.)* debitorum nodos soluere. | cautionum uincla laxare praesentis. | —

f. 230ᵇ plenitudinem in uestrae mentis infun|dat arcanum.

---

[1] de paschali solemnitate — sermo lxxiii l. c. 406 — [2] carissimi *add.* — [3] nobis — [4] non connectit — [5] servat — [6] ex parte *add.* — [7] de duobus filiis prodigo et frugi et primo de abscessu prodigi a patre — sermo i l. c. 183 — [8] inquiremus — [9] de eisdem, ubi de reditu filii ad patrem — sermo ii l. c. 187 — [10] filium, filium — [11] mala in tantum, ut — [12] de eisdem, ubi de occursu patris ad filium — sermo iii l. c. 190 — [13] Filii — [14] percucurrimus — [15] de eisdem, ubi de livore senioris filii in prodigum redeuntem — sermo iv l. c. 194 — [16] De iunioris filii reditu — [17] *om.* — [18] de eisdem, Iudaeum et Gentilem figurantibus — sermo v l. c. 197 — [19] est et — [20] pacta — [21] declamare — [22] explanare — [23] de villico iniquo — sermo cxxv l. c. 543 — [24] sal salubre — [25] de eodem — sermo cxxvi l. c. 546

Expl inc̄. sec̄ lucam | de eo quod dic̄ inpossibile est[1] | xxxv | in procinctu belli semper uigiliae sunt || f. 231 militum distributae. ut insidiis nil liceat | —

f. 233 qui noluit hominib. superna sa|pientibus computari.[2] expl | Inc̄. si peccaberit in te frater tuus[3] | xxxvi. | Sicut in terra latit aurum ita diuinus | sensus uerbis celatur humanis et ideo quotiens —

f. 236 quate|nus haec bona credere et uidere[4] possimus | p xpm̄ dnm̄. nostrum[5] expl. | xxxvii | Inc̄. sermo. de pascha.[6] Plenum satis est[7] | perfectae diuotionis *corr.* indicium quod tempore | passionis tota creatori suo conpatiatur[8] | creatura. —

f. 239 indicium cui ante temtationis et ruine consilium detulisti. expl | xxxviii. | Inc̄ de arbore fici[9]. Sicut peritus | magister ad audiendum rudes ad intellegendum | tardos discipulorum sensus uario genere doc|trinae pulsat. —

f. 241 et nouissimum susci|piet. et cremauit[10] incendium Expl. *m. s. XI add.:* Feria. iii post pasca | xxxix | Inc̄ de euangelio iohannis[11] | Post illam terris inexpertam[12] tremendam | caelis. inauditam saeculis inferis non ferendam || —

f. 243 sequenti sermone dn̄o | iubante tractabimus expl | Incipit de resurrectione d̄ni. || f. 243b xl[13] | aliquantum nos tacere[14] et uigiliarum labor | fecit. et coegit. ieiunii lassitudo et ideo | —

f. 245b quid autem nostra fides apdiat[15] ne ho|die longum sit post dicemus.[16] | Exp̄ inc̄ sermo de eodem | xli[17] | Sermone proximo quia primam partem pers|istrinximus lectionis hodie quae —

f. 248 neces|sitatis. suae nostrae est hoc salutis | expl. Inc̄ de diuite et lazaro[18]. || f. 248b xlii Quotiens nobis a d̄o.

---

[1] de scandalo tollendo — sermo xxvii l. c. 275 — [2] comparari — [3] de remittendo fratri delicto — sermo cxxxix l. c. 572 — [4] videre et tenere — [5] per — nostrum *om.* — [6] de resurrectione Christi — sermo lxxvii l. c. 417 — [7] et — [8] compatitur — [9] de ficu quae fructum non protulit — sermo cvi l. c. 495 — [10] cremabit — [11] de septima Christi manifestatione facta discipulis ad mare Tiberiadis — sermo lxxviii l. c. 420 — [12] inexpertem — [13] de resurrectione Christi — sermo lxxiv l. c. 408 — [14] fratres carissimi *om.* — [15] habeat — [16] praestante — amen *add.* — [17] de Christi resurrectione et secunda manifestatione facta mulieribus a monumento regredientibus — sermo lxxx l. c. 424 — [18] de eisdem (de divite et Lazaro) — sermo cxxiv l. c. 540

diues ingeritur pur|puratus. totiens uulneratus pauper ad|ponitur —

f. 249ᵇ qui lugebat abrahae consolabatur[1] //////// ‖ f. 250[2] qui[3] detrahebant tibi | et uocabunt te ciuitatem dni | —

f. 250ᵇ XLIII Sp̄s dm̄ super me eo quod unxe|rit dn̄s me. ad annuntiandum | mansuetis miset *(corr.)* me *u. s. w.*

Prosper.

M. 32. Sup. membr. 4. foliorum 107. sec. X.

Vorn auf der innern Seite des Deckels In hoc uoluīe ĩfrascpta cōtinēt. vz | Prosperi de uita ɔtēplatiua libri .III. | Eiusdez epigrammata. vz. liber ille q ĩ scolis le|git qui prosper apellat. ‖

f. 1 Liber scti 125 *(eras.)* columbani de bobio | In dĩ nomine sūmi opificis incp̄ p̄fatio. libri prosperi. | Diu[4] multūque renisus[5] uoluntati tue mi domine studiosissime | pontificū iuliane. ñ uelut ꝑtinacit durus sed ꝓpriȩ impossibili|tatis[6] —

f. 1ᵇ sed iā ipsa capitulaq; utcūq; soluenda ꝓposu|istis adtexā[7] Explicit prologus. Incipiunt | capitula Libri primi. | I Qđ ea sit unȩ[8] contēplatiuȩ propriaas ubi dš[9] mundo corde uidebit. | — VIII Que[10] quanta sit in hac carne uite contēplatiue ꝑfectio[11] ‖ f. 2 Incp̄t lib primus de uita contempla|tiua. quod ea sit uitae contemplatiuȩ | proprietas ubi dš[12] mundo corde uidebitur. | Contemplatiua uita in qua creatorem suum crea|tura —

f. 19ᵇ (XXV) atq; uirtutū discutienda continatur ratio disseramus. | Explt liber primus incipiunt capitula[13] libri seč | I de actuali uita[14] —

---

[1] l. c. 541 d — [2] f. 250. 251 sec. VI. Von f. 251 nur ein Streifen erhalten — [3] Ezech. 60, 14—61, 1 — [4] Iulianus Pomerius de vita contemplativa LIX 415 — [5] renisus sum — [6] Unten: Iste liber est congregat. s. Iustinae de pa|dua ordinis S. Benedicti. deputa|tus monasterio Sancti | Columbani de Bobio | signatš nūo | 12 | — [7] In der Ausgabe folgt noch ein längerer Abschnitt — [8] vitae — [9] dominus — [10] Quae et quanta — [11] vel qualiter ei perfruendae mundi contemptores inhaereant. Die Inhaltsangabe der Capitel 9—25 fehlt in der Handschrift — [12] dominus — [13] In der Ausgabe folgen die Capitula auf die Vorrede — [14] quod pro diversitate peccantium alii portandi sunt alii castigandi

f. 20 xxv.[1] Quã utile sit ieiunio ł abstinentiae aduenientiũ caritatẽ ple|rũq; preferre. Expliciunt capitula incipit | liber secundus de actuali uita .i. | Superiore libro rationẽ contẽplatiuae uitae c̃plexus. | —

f. 41[b] unde hic pauca tæigimus lacius ac plenius | in tertio uolumine donante dn̄õ[2] disputemus | Explĩt liber secundus incipiunt capitula[3] | lib*ri terti. | .i. Quantũ a ueris uirtutib; uirtutũ similitudines distent; | —

f. 43 xxxiiii Ubi se de toto opere loquutor[4] excusat. | Expliciunt capitula. | Incipit liber tertius | De uita contemplatiua. & quantum ab hea *corr.* differat | actualis. —

f. 83 Quando non res pro uer|bis sed pro rebus enuntiandis uerba sunt instituta. | Explicit liber tertius | Altus[5] prosator uetustus dierum & ingenitus —

---

[1] xxiv — [2] deo — [3] Auch hier in der Ausgabe die Capitula nach der Vorrede — [4] locutor de toto opere — [5] Da dies rhythmische Gedicht, wie ich glaube, unedirt ist und eigenthümliche Züge, wie in der Beschreibung des Weltgerichtes enthält, so will ich es ganz hiehersetzen: Altus prosator vetustus dierum & ingenitus erat absq: origine | primordii & crepidine ẽ. & erit in secula seculoꝝ infinita | Cui ẽ unigenitus xp̃s & sc̃s sp̃s quoa͂nus in gloria dĩtatis pp&ua | Non tres deos depromimus sed unum dm̃ dicimus. Salua fide | in personis tribus gloriosissimis. Bonos creauit angelos ordines | & archangelos (e *ex* i). principatuum ac sedium. potestatum uirtutũ | uti non eã bonitas. otiosa. ac maiestas trinitatis in omnibus largi tatis munerib; Sed abera caelestia in quibus priuilegia ostendera | magnopere possibili. fatimine. Caeli de regni apice stationis | angelicae. claritate pro fulgoris. uenustate speciminis. super biendo ruerat. lucifer quem formauerat. apostateq; angeli. | angeli. eodem lapsu lugubri. auctoris caenodoxiae. pui|cacis inuidie. caeris remanentib; in suis principatibus. | draco magnus teterrimus (obscurus *sup. vers. m. post.*). terribilis & antiquus (q *ex* c). qui fuit serpe[n]s lubricus sapientior omnib; bestiis & animan|tib; terre ferocioribus tertiam partem sy**|derum tra|xit (ille draco *sup. vers. m.*
stellas
post.) secum in baratrũ. locorum infernalium diuersorũ | quae carcerum
fugitiuas traxit secũ . dyso
refugas ueri luminis parasito (*m. post.*) praeci pites. Excelsus mundi machinã p̃uidens & armoniã | caelum & terrã fecerat. mare & aquas condidit. || f. 83[b] herbarum quoq; germina. uirgultorum arbuscula solem | lunam ac sydera. ignem ac (ac *ex* ab) necessaria. aues pisces & pe*|cora. bestias animalia. hominẽ demum regere. ꝓtoplaus|tũ. p̃sagmine. | Factis simul syderibus. aeris luminaribus. conlaudauer̃ | angeli. factura ꝓmirabili. inmense molis dm̃. opificem (f *ex* e) | caelestium p̃conio laudabili. debito & inmobili. concentu|quae egregio. grates egerunt dño. amore & arbitrio | non natura donario. | Grassatis primis duobus. seductisquae parentibus. secundo

f. 85 Quis potest dō placere nouissimo in tempore | uariatis. insignibus ueritatis, ordinibus | hic insunt sub hoc corpore. epigrammata | beati prospři quorū subtilissimus ac | dignus dō

---

ruit diabolus cum suis satellitibus quorum orrore | ultuum. sonoquae uolitantium. consternarentur | homines. m*u territi fragiles. non ualentes carna libus haec intueri ui*sibus (s *eras.*) qui nunc ligantur fascibus | ergastulorum nexibus. | Hic sublatus e medio. deiectus. ē. a dn̄o. cuius eris (aeris *corr.*) spa ciū constipatur satellitum. globo inuisibilium turpi[tu]do (*corr. m. post.*) perduellium. ne malis exemplaribus inbuti | hac sceleribus nullis ūquā tegentibus. septis a[c] pari aib; fornicarentur homines. palā homnium oculis. | Inueunt nubes pontias ex fontibus brumalias tribus | profundioribus. hoc ea nidodrantib; maris celi cli.na tibus cheruleis turbinib; ꝑfuturas segetibus ui neis ⁊ germinib; agitate flaminib; tesauris. emergen tib; quiq; plaludes *corr.* marinas. euacuant reciꝑcas. || f. 84 Kadica ac tirrannica (r *eras*). mundiq. momentanea. regum ꝑsenti[s] *corr. m. post.* gloria. | nutī dī deposita. ecce gygantes gemere sub aquis magno ulcere | conprobantur incendio. aduri ac supplicio. fluus inferni cocitiq; caribdibus. strangulati turgentibus. scillis obtecti fluctibus. | elīduntur ⁊ scrupibus. Ligatas aquas nubibus frequenter creb[r]at (*corr. m. post.*) | dn̄s. ut ne erumpant. protinus. simul ruptis obicibus. Quarum | uberioribus. uenis uelut uberibus. pedi-tentim natantibus. telli per | tractus istius. gelidis ac feruentibus. diuersis in temporibus. usquā | influunt flumina, numquā deficientia. magni dī uirtutibus. | appenditur dealibus globus terre ⁊ circuli*s. abisso magne inditus. | suffultu dī. idama. omnipotentis ualida. columnis uelud uectib; | eundem substentantibus. ꝑmontoris ⁊ rupib; solidis fundaminib; | uelut quibusdam basib; firmatis inmobilib; nulli uidetur dubiū | in imis .eē. infernum. ubi habentur tenebrae. uermes ⁊ dire bestiae | ubi ignis sulphureus ardens flammis edacibus (a *ex* e) ubi rugitus homi|nū fl*us ⁊ stridor dentium. ubi ge[h]ennae gemitus terribilis ⁊ an| ticus. Ubi ardor flammaticus. sitis famisquae orridus (d *ex* t) | Orbem infra ut legimus incolas .ee. nouimus. quorum genus prae cario fraequent flecti dn̄o. Quibusq. inpossibile librū scriptū | reuoluere. obsignatum signaculis septē de xp̄i monitis. quem | idē. resignauerat. postquam uictor extiterat. explen[s] (*m. post.*) sui prae|sagmina atuentus profetalia. plantatum a prochemio parady sum a dn̄o. legimus in primordio genesis nobilissimo. Cuius ex | fonte flumina quattuor sunt manantia. cuius etiā florido lignū | uitae in medio. cuius non cadunt folia gentibus salutifera cuius | inenarrabiles deliciae ac fertiles.||f. 84[b] Quis ad condictā dn̄i montē conscendit sinai. quis audiuit tonitrua | ultra modum sonantia. Quis clangorem ꝑsterpere inormitatis | bucinae. Quis quoq; uidit figura (fulgora *corr. m. post.*) in giro coruscantia. Quis lāpa des ⁊ iacula saxaq. conlidentia. Praeter israhelitici moysen | iudicem populi. Regis regum rectissimi prope ē. dies dn̄i. | dies ire ⁊ uindicte tenebrarū ⁊ nebule. Diesq; mirabilium tonitruoꝝ. | fortiū. dies quoq; angustiae meroris ac tristitiae. In quo cessabit mulierū amor ac desiderium. hominūque contentio mundi huius ⁊ cu|pido. Stantes erimus pauidi ante tribunal dn̄i. | Reddemusq. de omnibus rationem affectibus. Uidentes quoq; posita ante obtutus | crimina librosq; conscientiae patefactos in facie. In fl*us amarissimos. ac singultus erūpemus. Subtracta.

cum uersibus solute orati onis quibus catholice consscripte *corr.* | fuerant et opusculis sci agusti ni epi. excerptos *sic* ac uelut doflora|tos exametro et pentametro uer sibus diuisi hoc ē. eligiaco metro | stringens pulcher nimis atq. | eliganter degessit. | Incipit praefatio | Dum[1] sacris mentē placa excercere loquellis. *corr.* celestiq; | —

f. 85b carmina[2] lea fides; | De[3] uera innocentia incipit. | Innocentia uera ē. quae nec sibi — peccat. Epigramma.[4] | Perfecte bonus. ē. a uere dicitur insons —

f. 105b de querendo pseueranter dm̄[5]; | Cū pia mens in laude dī superata laboras — pdit adepta | tepens; hec[6] augustini ex *sacris*[7] epigrammata dictis. | dulci*sono*** *re*thor conpones carmine prosper. | Versibus examaris***** *de*pinxit penta metrisq; Floribus ex uariis ceu fulga nexa corona | Unde ego te lector relegis qui haec sedulus horo. | Intextas | adibere sonis caelestibus aures. Istic nam inue nies animū sicura subintrat. maxime qd | doceant sacre moderamina legis; obseruare | homines uł quid sibi maxime uetent sidereum | caeli capiunt *sic* qui scandere regnum. || f. 106 *m. s. XI—XII* ex quibus specie-

---

necessaria ope randi materia. Tuba primi archangeli strepente admirabili erūpent munitissima claustra ac poliandria. Mundi p̄sentis | frigola hominū lucescentia. undiq. conglobantib; ad conpagines | ossibus. Animabus a ratibus eisdem obuiantibus. Rursumq; | redeuntibus debitis mansionibus. uagatur ex climactere orion | caeli cardine. derelicto uirgilio astrorū splendidissimo. | Per maas tethis ignoti orientalis circuli. Girans certis ambagib; redit priscis reditibus. Oriens post bienniū uesperugo in uesperū | sūpta in problematibus tropicis intellectib; xp̄o de celis dn̄o des cendente celsissimo. Praefulgebit clarissimū signū crucis a uex illū. tectisq. luminaribus duob; principalib; cadent in terrā** | sidera ut fructus de ficulnea. eritq; mundi spatiū ut fornacis | incendium. tunc in montiū specub; abscondent se exercitus. || f. 85 Ymnorum cantionibus sedulo tinmentibus (m *in* ni *m. post.*) tripudis (p *ex* b) scīs milibus | angelorum uernantibus. Quattuorq; plenissimis animalib; | oculis. cum uiginti felicibus quattuor senioribus. Coronas | atmitentibus agni dī sub pedibus. Laudatur tribus uicibus trinitas | aanalibus. Zelus ignis furibundus cosuma aduersarios. | Nolentes xp̄m credere dō a patre uenisse Nos uero euolabimus | obuiam ei protinus. a sic cum ipso erimus. in diuersis ordinibus | dignitatē pro meritis p̄miorum perpetuis. permansuri in gla | a sclis in scla. Quis potest dō placere nouissimo in tempore | uariatis insignibus ueritatis. ordinibus |. *sic*

[1] LI 497 — [2] carmine — [3] Quae sit — [4] *om.* — [5] deo — [6] Mai class. auct. v 386 — [7] Das Cursivgedruckte m. al. in ras.

bus constent duodecim lapides pre|tiosi. de quibus *s* prophsa isaias ait. Ecce ego sternam | —

f. 107 sed quasi uinũ rub** | appars. finit | *Folgen Küchenrecepte aus derselben Zeit* ||

Prudentius.

D. 36. Sup. membr. 8. foliorum 214. sec. VII.

f. 1 Liber scti 128 columbani de bobio | matrona [1] demptis proque gem|ma et serico | crinem fluentem sordidus | spargit cinis | —

f. 3 ditatque fructus faeneran|tem centiplex. | hymnus (*in ras.*) post ieiunium | metrum safficum — ex dacty|lo et spondeo.[2] | xp̃e seruorum regimen tuorũ | mollibus qui nos moderans auenis [3] | leniter frenas facilique sęptus [4] | lege coheris [5] (e *ex* i) || —

f. 5 christicolarum. | hymnus omnis horae [6] | sequitur metrum trochaicum. | — tetrametro catalectico. | da puer plectrum choreis ut ca|nam fidelibus | —

f. 8ᵇ diluit culpam recepto for|ma mortalis deo || f. 9 [7] Ad breuem [8] se mortis usum dux salutis dedicit | — omnibus te concelebrent seculorũ seculis; Finit. | Incipit hymnus circa exeq(i)as defunctoꝝ [9] | metrum — sillaba. | Dš ignis *s* [10] fons animarum. duo (i)q socians elementa. | —

f. 11 titulũq; *s* frigida saxa. liquido spargem̓ odore. finit. | Incipit ad ualerianũ ep̃m de passione sc̃i | ypoliti martyris [11] | Innumeros cineres sc̃orum romula in urbe | —

f. 15 raptus *s* ipsa sacro sis comes hypolito. | Incipit passio beati cypriani | Metrum — trocheis. || f. 15ᵇ Punica [12] terra tulit quo splendeat. omne (i)qc(i)qd usq ÷ | —

---

[1] Cathem. 7, 149 LIX 851. Die beiden ersten Quaternionen fehlen. Ausserdem fehlten schon im zehnten Jahrhundert weiterhin von der alten Handschrift mehrere Quaternionen, da die Lücken von einer Hand des zehnten Jahrhunderts ergänzt sind. Den Umfang der Ergänzungen habe ich im Folgenden angegeben — [2] Metrum *etc. om. sic semper* — [3] habenis — [4] septos — [5] coerces — [6] omni hora — [7] f. 9—21 Ergänzung — [8] 9, 94 l. c. 873 — [9] defuncti — [10] ignee — [11] *om.* Peristeph. 11 LX 530 — [12] 13 l. c. 569

f. 17 Instruit hic homines illinc pia dona dat patroɳ. | Incipit passio scõrũ [1] apostolorũ | *m. rec. add.* pet' et pauli | In primo uersu — catalectico. | Plus [2] solito coeunt ad gaudia. dic amice quid sit | —

f. 18ᵇ diem bis festum sic colas memento. Finit | passio scõrũ apostolorũ petri & pauli | uersus constantinae constantini filiae | scripti. in absida basilicae quã condidit | in honore scãe agnes | Constantina [3] dñ uenerans xp̃oq; dicata | — O felix uirgo memorandi nominis agnes. | Itẽ de eadẽ uersus damasi epĩ | urbis romae | Fame [4] refert scõs dudũ regulis se [5] parentes. | —

f. 19 Ut damasi p̃cibus faneas *sic* praecor inclyta martyr. [6] | Incipit ymnus viii kł ianuarias. | dimetrum — diiambis. | Quid [7] est quod artũ circulũ. sol iã recurrens deserit | —

f. 20 quem te furoris p̃sulae. mors ausit & mox reddidit | Finit uersus viii kł ianuarias | hoc est natale dñi | Incipit ymnus de epiphania. | Quicumq: [8] xp̃m quaeritis. | —

f. 21ᵇ .animasque rimatur nouas. [9] || f. 22 locum minutis artubus | —

f. 23ᵇ iam nemo posthac mortuus | Finit. cathemerinon. | incipit. apotheoses | scĩ romani martyris contra gentiles dic|ta opuscula aurelii prudenti *corr. m. al.* clementis | metro iambico senario. [10] | Romane christi fortis adse'tor dei | —

f. 24ᵇ nec cassa sentit morsuum | *in mg. m. post.* pericula | Explicit praefa|tio [11] Incipit | passi|o. Galerius orbis forte romani | statutum [12] | —

f. 29ᵇ te cognitore dignus ire in carcerem || f. 30 [13] quid [14] aureorum conditorem temporum. | —

f. 34 sulcant per altus [15] longa tractim uulnera [16]. || f. 34ᵇ *leer* || f. 35 obliqua rectis recta transuer|sis secant | —

f. 57ᵇ sit dexter agnus induatur uellere || f. 58 Finit. sancti. romani lib peris|tefanon. | Incipit. aur̃. prudentii. clementis | hymnus [17] in honorem sancto|rum martyrum | emeteri

---

[1] *om.* — [2] 12 l. c. 556 — [3] XIII 402 Anm. 2 — [4] Fama XIII 402 — [5] retulisse — [6] virgo — [7] Cathem. 11 LIX 888 — [8] 12 l. c. 901 — [9] 12, 112 — [10] Passio S. Romani martyris Peristeph. 10 LX 444 — [11] In der Ausgabe keine praefatio unterschieden — [12] statum — [13] f. 30—34 Ergänzung — [14] 10, 206 — [15] artus — [16] 10, 454 — [17] Peristeph. 1 l. c. 275

et chelidoni.[1] calagor|ritanorum[2] | metrum — syllaba | Scripta sunt caelo duorum mar|tyrum uocabula | —

f. 62 sit dies haec festa nobis sit sa|cratum gaudium hd *(m. post.)* | Finit hymnus in honorem | scm martyrum | emeteri. et celidoni. cala|gorritanorum | *unter der Zeile m. ead. post.* quo beatae trinitatis conci Tie |natur gloria[3] || f. 62[b] inc passio laurenti beatissi|mi martyris[4] | antiqua[5] fanorum parens | iam roma christo dedita | —

f. 72[b] absolue uinclis saeculi | Finit. hymnus sanc. laurenti | inc. hymnus. in honorem | eulaliae. beatissimae martyris[6] | *unter der Zeile* apute || f. 73 germine nobilis eulalia | mortis et indole nobilior | —

f. 74[b] non pietas ueneranda senum || f. 75[7] quo[8] temeraria debilitas ecce parata ministeria | excruciabilis exicii; | —

f. 76 carmine propitiata fous. Finit eulalie. | Incipit passio sci uincenti martyris. | Beate[9] martyr ꝓspera. diem triump[h]alē tuum | —

f. 79[b] Pleriq. uestem linteam. stillante tingunt sanguine[10] || f. 80 tu tamen ut sacrum suis | —

f. 85 cunctis in aeuum saeculis | hymnus in honorem scor.[11] xviii. | martyrum caesaraugustanorum | Bis[12] nouem noster populus sub uno | —

f. 89 mox resurgentes animas | et artus | tota sequeris | Finit passio sancm xviii | inc passio. agnes | Agnes[13] sepulchrum est romu|lea in domo | —

f. 92 dignaris almo uel pede tangere | Finit. passio agnes. inc hymnus. || f. 92[b] in honore[14] beatissimorum | martyrum fructuosi episcopi | eclesiae tarraconensis. et | augorii. et eulogii. diaconum[15] | Felix[16] tarraco fructuose uestris | —

f. 97 dulces hendecasyllabos re|uoluens | inc. hymnus. in honorem | quirini beatissimi. martyris. | episcopo[17]. eclesiae. siscianae || f. 97[b] Insignem[18] meritis[19] uirum | —

---

[1] Hemeterii et Celidonii — [2] *om.* — [3] *om.* — [4] S. Laurentii — [5] Peristeph. 2 l. c. 294 — [6] B. Eulaliae martyris Peristeph. 3 l. c. 340 — [7] f. 75—79 Ergänzung — [8] quos 3, 113 — [9] Peristeph. 5 l. c. 378 — [10] 5, 342 — [11] *om.* — [12] Peristeph. 4 l. c. 357 — [13] Peristeph. 14 l. c. 580 — [14] *om.* [15] Augurii Eulogiique diaconum — [16] Peristeph. 6 l. c. 411 — [17] episcopi — [18] Peristeph. 7 l. c. 424 — [19] meriti

f. 99 corpus suscipiunt aquae | Finit passio. quirini. | inc̃. passio. sc̃i. cassiani | forocorneliensis | Sylla [1] forum statuit corneli [2] | —

f. 102ᵇ domum reuertor cassianum | praedico | Exp̃. passio sc̃i | cassiani | inp̃ lib̃ apothesis [3] || f. 103 Est tria summa ds̃. triñum | specimen. uigor unus. | —

f. 104ᵇ Zizaniorum semina [4] | plurima sunt sed pauca loqᵛor [5] | ne dira relatu [6] | —

f. 134ᵇ aut exile trahens sonitus | producit acutos || f. 135 [7] aut [8] murmur tenerũ sublidit uoce minuta | —

f. 139 despuite exsurgens quo xp̃s ꝓuocat ite. | Finit apotheoses. Incipit amarte|genia Lib̃ II. de origine peccatorũ [9] | Fratres efebi fossor & pastor duo | —

f. 142ᵇ Obtegit & uirides adlãbunt ora ceraste [10] | *drei Zeilen leer; m. rec.* desiderantur versus 135—583 || f. 143 praesumere [11] uel si | de phisicis exempli aliquid sic uipa ut aiunt | —

f. 146ᵇ lapsa colũbarũ nubes descendat in aruum; [12] || f. 147 Ruris frugiferi laqueos ubi cal|lidus auceps | —

f. 152ᵇ glorificet [13] me poena leuis cle|menter adurat | Explicit. lib. secun|dus [14] amartigeniae | incipit lib. terti|us. psychoma|chiae [15] senex fidelis prima credendi uia || f. 153 Abram beati seminis serus pater | —

f. 155 herede digno patris inpleuit [16] | domum | xp̃e graues hominum semper | miserate labores [17] | —

f. 178ᵇ nascitur hinc inopina mali [18] | lacrimabilis astu || f. 179 [19] tempestas [20] placidę turbatrix inuida pacis | —

f. 182ᵇ luctantisque animę uoluisti ** agnoscere casus [21] || f. 183 Nouimus ancipites nebulo|so in pectore sensus | —

f. 183ᵇ aeternum solio diues sapi|entia regnet | Exp. pyschoma|cia. liber. III. | feliciter. || f. 184 Inc̃ (*m. s. XV add.*

---

[1] Peristeph. 9 l. c. 432 — [2] Cornelius — [3] Apotheosis LIX 915 — [4] Schluss der praefatio — [5] loquar — [6] Dieser und der folgende Vers miniirt — [7] f. 135—146 Ergänzung — [8] Apoth. 848 — [9] Incipit liber Hamartigenia l. c. 1007 — [10] Hamart. 135 — [11] 581 — [12] 805 — [13] glorificent — [14] Ausradirt und in primus verbessert — [15] Psychomachia LX 11 — [16] implebit — [17] xp̃e *etc.* miniirt — [18] mali von derselben Hand des zehnten Jahrhunderts, welche die Ergänzungen vorgenommen hat, in ras. corrigirt — [19] f. 179—182 Ergänzung — [20] Psychom. 668 — [21] Psychom. 892

prudentii. eximii usificatoris) contra orationem sym maci[1] lib̃ I. | Paulus[2] preco* dei qui fera | gentium | —

f. 186ᵇ arsurum mediis inferat ignib. ‖ f. 187 Credebam uitiis aegram genti|libus ụrbem | —

f. 202 ne tractum sine fine ferat | fastidia carmen | Finit contra symmachum | lib̃ .I. inp̃ eiusdem secd̃ ‖ f. 202ᵇ Simon quem uocitant petrũ | summus discipulus dĩ | —

f. 203ᵇ insistam fluetantibus *sic* | Finit (*m. s. X add.* p̃fatio) inc. Lib̃ .II. | hactenus et ueterum cuna|bula prima deorum | —

f. 206ᵇ ecquis[3] erit qui mille meos (m. m. *m. post. in ras.*) | reprehenderit annos *m. post. unter der Zeile* ‖ f. 207[4] Uno[5] omnes sub sole siti uege'amur *corr. m. rec.* eodem. | —

f. 214ᵇ Mercurius seruare suas de clade palestras[6] ‖

Sedulius.

R. 57. Sup. membr. 8. foliorum 23. sec. VII.[7]

f. 1[8] Liber scti 142 columani *sic* de bobio | Conspecit[9] et ferre[10] | iuuenem. gelidũq: cadauer | plureb; exsequiis. et inani funere passum. | —

f. 7ᵇ Frondibus arboreis laudẽ | caelestib; ymnis. | obuia turba dedit. dño. nisi | cũ patre xp̃o. | qui regit etherium. prin|ceps in principe regnum. | Expl. liber .III.[11] | Incp̃. liber .IIII.[12] | noui testamenti. | Has inter uirtutes | opis.[13] iam proxima | paschae ‖ —

f. 23ᵇ Facta redemptoris nec | totus cingere mundus | sufficeret densis[14] per tan|ta uolumina libros. | Expl. operis sedulii | sacri librorum. | noui. et | ueteris testamenti | libri quinq. feliciter ‖

---

[1] contra Symmachum — [2] l. c. 111 — [3] Et quis — [4] f. 207—214 Ergänzung — [5] Contra Symmachum 2, 85 — [6] 519 l. c. 219 — [7] Palimpsest Ciceronischer Reden. Der Codex stark beschnitten: mehrmals fehlen zwei Verse am Ende des Blattes. — Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 216 ff. — [8] Sechs Quaternionen fehlen — [9] Sedulii carm. pasch. IV 128 XIX 684 — [10] conspicit efferri — [11] quartus — [12] quintus — [13] virtutis opes — [14] densos

Tertullianus *de oratione.*

G. 58. Sup. membr. 8. foliorum 73. sec. X—XI.[1]

f. 1ᵇ uirtutibus excusare — strabis (n über a) intendisse || f. 2 inter innumeras — tot diademata [2] ||

f. 3 Liber scti 82 columbani de bobio | Regule diffinitionum. beati papae gregorii maioris | I Qđ ñ sit nouũ in eligendo ep̄o —

f. 3ᵇ XXXI Opus exerptũ ex historia ecclesiastica gentis anglorũ. uenerabilis bedę prb̄ri. | Interrogationes beati augustini epi cantuariorũ ęclę. & responsiones beati | pp̄ gḡ ad consulta eiusdem antistitis. lib̄ suprascripto. tit̃. XXVII. | Gregorius clero et nobilibus ciuium neapolim I | Nec nouũ nec reprehensibile ẽ —

f. 14ᵇ (XXXI) captiuus delectatione quã por|tat inuitus. Finit. Incip̄ epła zosimi epi ad prb̄os rauennae dirct | Zosimus cõmonitorium pręsbiteris & diaconibus qui rauennę s̃ ex relatione fris nri | archidami — honorio XII. | & Theodosio. VII. augustis. conss̃. || f. 15 *Über der Seite m. rec.* Ad episcopos et clerũ pertinentia | I De ordine ep̄orum libro legũ nouellarũ primo constitutione septima. tit CCCCXXVIII. | —

f. 16 LXXXVI De diuortiis bona gr̃a faciendis. lib̄ noueł. I. tit. CCCXXIII. | Haec constitutio In primo capite de consecratione. DE ORDINE EP̄ORŨ | —

f. 26 Nam caeris ego dico *** non dñs̃. | Incip̄ epla sci aug̃. ad auxiliũ ep̄m̃. pro causa iniustae excommunicationis. | Domino dilectissimo & uenerabili fri & consacerdoti auxilio. augustinus in dño | sał. Vir spectabilis — f. 27 nris quę ñ agit perperam. | *Excerpte aus andern Schriften Augustins, aus Chrysostomus und Hieronymus*

---

[1] Vgl. über diese Handschrift Peyron l. c. 180 ff. — [2] f. 1ᵇ und 2 sec. VII—VIII enthalten die von Angelo Mai (Q. Aur. Symmachi octo orat. ined. Mediol. 1815 p. 58 sq.) herausgegebenen Fragmente Cassiodorischer (?) Panegyrici. Andere Fragmente derselben Handschrift in Turin. Leider war f. 1 an den Deckel angeklebt, f. 2ᵇ aber ist fast ganz ausradirt worden, um den Index der vorliegenden Handschrift aufzunehmen: In hoc uoluie *u. s. w.*

f. 27b (in deuteronomio) eo qđ diligeret te. Rabbani magonciacensis archiepi. | Cap. I De fide catholica — XXXI De modo dandę poenitentię || f. 28 Epła rabani archiepi pro synodo sua ad dom̄ hludouuicū imr̄m | Domino serenissimo & xristianissimo regi hludouuico — sine fine mansura. Dignissimę reuerentię urę —

f. 29 ꝓtegat in sempiternū. De fide catholica .I | Initiū actionis ur̄ę de fide eē decreuim'. —

f. 32 (XXXI) tēporib. regni ur̄i usq. in finē seruatur. Fiñ. || f. 32b Incipiunt quaedā cap̄ moderna. De fa'sis testib. | Falsus testis ꝓut crimen est —

f. 38b aut corporali subdendū supplitio. || f. 39 *m. al. sed aequali* debitorib. suis scđm dominicā orationē — laude et | gła dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i am̄. Incip̄. de consuetudine triduani ieiunii. | Triduanis — ꝓuo|cauerunt. De diuersorū temporum ieiuniis. | Prȩter haec aut̄ legitima tēpora — tēptam̄ta uincunt̄. | De modis poenitentiae inquisitio | Sciendū uero ē —

f. 39b hoc sunt soł LXIIII. | De potente quomodo se redim̄ | De criminalib. culpis. —

f. 40 requiescere uidet̄. Inquisitio sc̄i hieronimi p̄bri. | Duodecim triduanas — ad dn̄m̄ dabit illi dn̄s. | Incipit liber poenitentialis. | Pastorali sollicitudine ac deuota fratrū postulatione ēstrict' ad cōponenda spi|ritaliū —

f. 44 in pane et aqua. Finit lib̄ poenitentialis. | In nomine dn̄i. Incipit excarᵖsum de poenitentia bedae pr̄bri. | De remediis peccatorū paucissima —

f. 46 Sacerdos si nec legens III. dies. Finit | Excarpsum de canonibus catholicorū patrū ł poeniten|tiae ad remediū animarū dom̄ elberchti archiep̄i. eburacis. | Institutio illa quę fiebat in dieb. patrū nr̄orū rectas uias nunquā deseru|it —

f. 50 Si cuius uxor fornicata | fuerit licȩ dimittere eā. &. aliam accipere. | Incipit lib̄ beati aug̃ siue ut alii uolunt gemnadii pr̄bri | massiliensis. ł certe diffinitio dogmatū aeclesiasticoꝝ | niceni concilii in regulis LVI. ad edificationē catholicę fidei | de trinitate quia non est confusa in una persona[1] | I

---

[1] Gennadii Massiliensis liber de ecclesiasticis dogmatibus LVIII 979: *in mg. m. al. sed aequali* Caute lege q· asi dr̄ ecclesiasticorū dogmatū | in quib.dā dubius uidȩ.

Credimus unum dm̄ ee̅[1] patrē & filiū & spm̄ scm̄. Patrē eo q habeat filiū[2] | —

f. 54ᵇ LVI[3] Quomodo in homine imago dī | quomodo similitudo credat[4] | Propter nouellos legis doctores[5] qui ideo | animā adi maginē dī tantū[6] creatā dicunt ut q< dš incorporeu recte || f. 55 credit aiā anima incorporea[7] ee̅ credat libere confitem imaginē in ęni|tate similitudinē in morib. inueniri. Explč Scđm aliquos attamen | iuxta diuinę scripturę relationē integrī hominē qui ex anima ōstat | — & feminā crea|uit eos. Explicit expositio fidei catholicae. | Inč. tertulliani diuersarū rerū necessariarum[8]. | I Posse nos sup adicere. | — XXI De ui & affectu orationis. | Anacephalesis | Compendiis pauculorū uerborū qd attinguntur | — quę filius docuit. Posse nos super adicere. || f. 55ᵇ I | Qm̄ tam̄ dn̄s ꝓspector humanarū necessitatū. seorsū post traditā orandi di|sciplinā —

f. 58ᵇ (XXII *sic*) Quid ergo amplius de officio orationis. | aiā ipse dn̄s orauit. Cui sit honor & uirtus in sęcula sęculorum. | Incipit synodus epħa | Prima ducentorū epo& habita aduersus nestoriū | constantinopolitanum epm̄ qui pu|rū —

f. 62 uinculum indissolubile maneat sacerdotibus. Explicit synodus ephesenae. | Incipit synodus grangrensis | *der Rest der Seite leer; ebenso* f. 62ᵇ || f. 63 *m. rec.* Synodus Romana an. 863. sub Nicolao I. | I De metensi synodo a teutgaudo treuirensis. & gunthario | agripinae coloniae archiepis collecta penitus abolenda. | Synodus quae nup id est sub piissimo impr̄e hludouuico — pari subiaceant excōmunicatione | constricti. Quia dn̄s ihš xp̄s. carne tantū modo passus est. | I Ueracit quidē credendū ē. — (VI) inuiolabili ꝓmulgatione statuimus. | Explicat concilium beatissimi nicolai papae. | Quod ur̄a dō digna paternitas ac in xp̄o diligenda fraternitas in unū | —

f. 71ᵇ hęc scī patres confirmant. ||

f. 72 73 *saec. VI — VII*[9]

f. 72 secundum[10] linguas suas fit ista reca|tulatio etiam obscurius. sicut in euan|gelio —

---

[1] esse deum — [2] filium habeat — [3] LXXXVIII — [4] Ueberschrift fehlt — [5] latores — [6] tantum ad imaginem dei — [7] incorporea anima — [8] Muratori anecd. III 1 ff. — [9] Die Ränder der Blätter beschädigt. Fragment von Aug. de doctrina christiana, von mir verglichen — [10] 3, 36 XXXIV 8

f. 73[b] se|quenti uolumine quae dns donauerit |icam[1] |
Exp Liber III de doctrina | xpiana inc liber IIII | do gratias |
lib I de rebus continentib. fidem
lb II de rebus et signis
lib III de signis et uerbis
lib IIII de omnibus que intelleguntur proferendis ||

Ein anderes Fragment (zwei Blätter) eines alten Codex (saec. VII) derselben Schrift findet sich in M. 77. Sup. (membr. 4. fol. 97. saec. XII: Anastasii vitae Rom. pontif.), f. 1 und 97. Da diese Blätter zum Einband verwandt worden, so hat die Schrift sehr stark gelitten, namentlich auf f. 97. 97[b]. Auf fol. 1 lässt sich mehr lesen; f. 1[b] ist die alte Schrift zum Theil ausradirt, um die Inhaltsangabe der Anastasiushandschrift aufzunehmen. Peyron l. c. p. 173 erwähnt diese Fragmente: er gibt den Anfang von f. 1[b] an: quae tamen plena sunt omnia pestifere caritatis (Aug. doctr. christ. 2, 37 XXXIV 53); f. 1 (zu Peyrons Zeit vielleicht noch am Deckel befestigt) beginnt: endum est quae uel ad cultum ido|lorum uel ad creaturam eiusquae 2, 36 l. c.

Victorius Aquitanus.

H. 150. Inf. membr. 8. 2. col. foliorum 160. sec. IX—X.

f. 1 Iste liber est monachoꝝ — sb nũo .53. | Incipit[2] prologus | sci cyrilli a|lexandrini epi de rati one paschae | Scm paschae mysterium | eiusquae clara solem|nitas sicut est a salua|tore nostro apostolis | tradita obseruaur[3]. —

f. 4[b] sicque traditur | per maiorum traditionẽ | bissextus. | Explicit. prologus | sci cyrilli. alexandri|ni. epi. || f. 5 In nomine dni nri ihu | xpi incipiunt capi|tula de compotum | I De comp. grecorũ. uel latinoꝝ | —

f. 6 CLVI. It de cyclo. XVIIIIle paschł | Expliciunt capitula | libri compotum | Si uis scire omniq;[4] datarũ | quota fr te[5] euenerit — VII feꝛ erit; | Si uis scire omniq[6]. die datarũ quo|ta luna te euerit[7] —

[1] disseramus — [2] Herausgegeben von Muratori anecd. III 111 ff. 'Liber de computo'. Peyron hat diese Handschrift vergeblich gesucht; vgl. l. c. 168 f. — [3] observatur— [4] omni die — [5] *om.* — [6] omni — [7] fuerit

f. 6ᵇ sedecim duob̄ adicies *etc.* ‖ f. 7 Incipit computatio | grecorum uel lati norum qualit̄ calcu|lare deb̄ omnib; anñ | Ianī ag̃t ⁊ decemb̄ IIII. noñ | *u. s. w.*

f. 101 [1] Incipiunt in xp̄i nomiñ | argumenta. grecorum | de cyclis paschalibus egy|pciorū inuestigata soler|sia quē diunisius urbis ro m̄ sc̄issimus abbas utriusq. ‖ f. 101ᵇ lingue graece uidelic⁊ ⁊ latiñ | eligante sciencie p̄dictus cō|posuit ⁊ conscrip̄ de numero | annorū ab incarnatione xp̄i | Si nosse uis quotus annus ē | —

item alia ad annus dn̄i
ad indictione
ad circulum XVIIII^le
ad aepactae lune
item alia
ad cyclum lune
ad concurrentes
ad bisextum
Item de bisexto
de luna XIIIIª paschale
ad annus dñi. inuenieñ.
anñ ab initio mundi
ad indictione

f. 103ᵇ CLV de partes

f. 105ᵇ CLVI de ciclo paschał. | Pascale [2] ciclum ippolitus *etc.* de temporibus [3] | I de cronica uocabulo | — XII de seculis ⁊atib; —

f. 114 de astronomiae. no|mine. [4] | *Zeile ausradirt* ‖ f. 114ᵇ II de inuentorib; astronomię | — XLVIII de nominib; stellarū quib; | ex causis nomina acciperunt. | —

f. 122ᵇ ⁊ in supna con templationem conlo|car⁊. ‖ f. 123 In nomine dn̄i dī nrī | ihū xp̄i incp̄t prolo gus cicli | Dilectissimo [5] ⁊ honorabili. | fratri uicturio hilarus ep̄s. | urbis romae cū plerāq; de ra tione paschali — directionis tramite diri|gamur. | Incip̄ prologus ad eo dem de ratione pascħ | Domino [6] uere sc̄o

---

[1] Unmittelbar vorher gehen die von Muratori l. c. 204 erwähnten cycli decemnovenales. Den Inhalt von f. 101—130 hat Muratori so gut wie nicht angegeben — [2] Isid. orig. 6, 17 — [3] l. c. 5, 28 sqq. — [4] l. c. 3, 24 sqq. — [5] Victor. Aq. ed. Bucher. (de doctrina temporum) p. 1 — [6] l. c. p. 2

ɫ in xp̃o | uenerabili pape hilaro | uictorius Utinam precep|tis tuis scãe papa hilare tã | effectũ —

f. 127ᵇ obseruatũ | est repe'rere non posse | Explicit prologus. scĩ | uicturi a pape hilaro de | ratione paschale | ciclus a passione dñi p | annos dxxxxii. | A mundi principio usq; ad | diluuio sunt anni ii.ccxlii | — Restant de sexto miliario | anni .cxxvi. || *halbe Columne leer* || f. 128 añ. i duob. geminis consł kł Iañ. die. v. Luñ xviii | pascha v kł apł Luñ xvi | ii uicinio ɫ longino kł iañ. die sabƀ Lũ xxx | pascha xv kł maĩ Lũ xvi. | —

f. 130 cxxxi. mamertino ɫ ruffo. k̃ iañ đ dom̃ Ł xxviiii pš ııı k̃ m̃ ł xviii.[1] || f. 130ᵇ Incipit tractatus scĩ ad thanasi epĩ

[1] Der Seltenheit der Victorinshandschriften wegen setze ich die Consularfasten, wie sie der Ambrosianus bietet, hieher: duob; geminis. uicinio ɫ longino. sulpio ɫ silla. prisco ɫ uetellio. gallo ɫ nonniano. gallieno ɫ plaucian. proculo ɫ nigrino. iuliano ɫ asprinate. publicula ɫ nerua. cesare ɫ iuliano. caesare ɫ saturnino. saturnino ɫ uedusto. theberio ɫ gallo. crispino ɫ tauro. uicinio ɫ cornelio. asiatico ɫ lisano. thephero ɫ uetellio. uitellio ɫ publicola. uarano ɫ gallo. uetere ɫ neruiliano. claudio ɫ orfito. siluano ɫ siluio. tiberio ɫ antonino. silano ɫ ohone. silano ɫ antonino. marcellino ɫ auioli. nerone i ɫ ueterei. neroñ iii. ɫ pysone. neroñ iiii ɫ mesala. neroñ v ɫ cornelio. pio ɫ corpiliano. agrino ɫ gallo. crasso ɫ basso. siluano ɫ paulino. celsino ɫ puleio. capitone (c *ex* p) ɫ ruffo. italico ɫ turpiliano. siluano ɫ othone. uespacian ɫ tito. uespano .iii ɫ nerua. uespatiano iiii ɫ tito. uespatiano v ɫ tito iiii. uespaciano vi ɫ tito v. uespaciano vii ɫ tito vi. commodo ɫ ruffo. uespasiano viii ɫ tito vii. uespaciañ viiii ɫ tito viii. siluano ɫ uero. domiciano ɫ ruffo. domiciano ɫ misaliañ. domiciano ii ɫ ruffo ii. domiciano iii ɫ sapino. domiciano iiii ɫ rufo iii. domiciañ v ɫ dolabella. domiciañ vi ɫ rufo iiii. flauio ɫ traiano. domiciano vii ɫ nerua. traiano ii ɫ gabrioñ. domiciañ viii ɫ sarnino. siluano ɫ prisco. asprinate ɫ clemen. domiciano viiii ɫ clente. nerua ii ɫ rufo v. flauio ɫ uetere. sauino ɫ antonino. nerua iii ɫ traian iii. senicione ɫ palma. traiano iiii ɫ frontoñ. traiano v ɫ orfito. senitione ii ɫ sura. traiano vi ɫ maximo. senitione ɫ iii sura ii. urbano et marcello. candido ɫ quadrato. connodo ɫ cercale. senitione iiii ɫ esura. gallo ɫ bradua. afrecano ɫ crispino. crispino ii. ɫ buleno. physone ɫ rustico. traiano vii ɫ africano. celso ɫ crispino. asta ɫ physone. mesala ɫ pedone. emelio ɫ uetere. nigro ɫ aproniano. claro ɫ alexandro. adriano ɫ salinatore. adriano ii. ɫ rustico. seruilio ɫ fuluio. uiro ɫ augure. auiola ɫ pansa. paterno ɫ torquatur. gabrione ɫ apriliano. atico ɫ quinio. antonino ɫ ambiguo. gallegano ɫ ticiano. torquato ɫ libone. celso ɫ marcellino. ponciano ɫ ruffo. augurino ɫ sirigiano. tiperio ɫ silano. sergiano ii ɫ uero. pompeiiano. ii ɫ atiliano. pompeiano ɫ comodo. celio ɫ albino. cameriano ɫ nigro. antonino ɫ presete. antonino .ii. ɫ presente ii. seuero

alexandrin[1] | de racione pasche. | Mensis hic uobis inicium | mensuũ primus erit uobis in | mensibus anni —

f. 133b qui nos | uocauit per xp̃m *etc.* seculo|rum. amen. Explicit | feliciter. | Incipit ciclus annorũ | octoginta et quatuor | qui conputatur die | Kalendarum ianuari|arum | Fosto *sic* a gallo consules — a iohanne hunc consulis. *sic* || f. 134 añ I. die. solis luñ XXI pasc̃. v. id' ap̃ Luñ XXI | —

f. 135 iterum ad caput re|uertitur. explicit. || f. 135b Nul^lo sane pe^rmoueat eo quod | — in unum conuenientes cele|bremus; Explicit tra|ctatus de ratione pas|chae hoc ẽ de duodeci,mo k̃ apł. | In commentariis uictorin. | —

f. 136 con|ceptum quo et resurrexit | amen | dies. dominica | — dies. septima. | Domino[1] et filio sisebu|to. esidorus. | Dum te praestante ingenio fe|cundiaque —

f. 136b dictorum. fidẽ efficiat. | Incipit capitulatio. | I de dieb: — XLVI. De monte ahna. || f. 137 I De diebus | Dies est solis orientis praesentia | —

f. 159b (XLVI) finẽ | numquam. est habitatu|rus.[2] || f. 160 Incipit uersus | annus solis continaur | IIIIor temporibus ac̃ dein|de adimplaur —

f. 160b bisque trinis supra missis ||

Vigilius Tapsensis *de trinitate.*

O. 210. Sup. membr. 4. fol. 1—45. sec. VII, fol. 46—53. sec. VIII.[3]

Liber sc̃ti 20. columbani de bobio | Incipit consultatio aureli augustini ad hieronimũ | praesb. de origine animae |

---

a siluano. rufino a torquato. torqua II a herode. aauuiola a maximo. antonino III a aurilio. grato a seleoco. Aantonino IIII a aurelio. largo a messaliano. orfito a prisco. torquato III a iubiliano. gaione a uetere. (Gordiano et Maximo — Severo et Herenniano *om.*) orfito a maximo. seuero II. a pompeiano. gallo a flacco. physone a iuliano. pollione a apro. commodo a quintillo. orfito a ruffo. commodo II a uero II. presente a gordiano. commodo III a pirro. mamertino a ruffo. Hier schliesst in der Handschrift das Consulenverzeichniss. — Vgl. Th. Mommsen, Chronik des Cassiodorus Senator, Abh. der Sächs. Ges. d. W. VIII 660 ff. und die Beschreibung des Cod. Leid. Scal. 28 von Iaffé bei Mommsen l. c. 677 ff.

[1] Isidorus de natura rerum — [2] habiturus — Cap. 44 und 48 fehlen. Vgl. Isidorus de natura rerum ed. Becker prolegg. XXVI — [3] Vgl. über diese Handschrift Muratori anecd. II 112 ff.

Zeile leer | dm̃n [1] qui nos uocauit in suum regnum et gloriam et | rogaui et rogo. ut hoc quod ad te scribo san^c^te frater | —

f. 12 in su|is sacramentis conmendauit. possit (it *in* e *corr.*) liberari. | Explicit epistula agustini ad hieronimũ. | Inc̃ eiusdem hieronimi ad agustinum | Dño [2] uere sc̃o et omni mihi affectione uenerabili | papae agustino hieronimus in xp̃o salutẽ. | Uirum honorabilem fratrem meum. filium dignatio|nis tuae —

f. 13 praesbiterum firmum dirige: [3] Incolumem te & memorem mei. xp̃s [4] custodiat. dñe uere sancte. [5] | Incp̃. libelli septe *sic* sc̃i athanasi ep̃i. orientalis | de unitate deitatis | Tu [6] unus ds̃ pater & filius & sp̃s sc̃s. [7] qui unitãtem (*corr. m. post.*) deita tem [8] nobis declarasti. —

f. 18^b^ plenitudi|nis patris & fili & sp̃s sc̃i [9] fecissae memini. [10] | Explicit libellus primus de unitate deitate | trinitatis inc̃ de propriis personis et [11] unito | nomine diuinitatis [12] | Nunc [13] per singula nomina personarum ut nomen dei|tatis mihi exponas apostolum [14] audi filius in nomine | —

f. 20^b^ patrem talem & tantum | dicas & filium (sic) & sp̃m sc̃m. amen. [15] expl. libellus secund. | de propriis personis & unito nomine diuinitatis. | Inc̃. libellus tertius aduersus nouellam heresem | Potentini et Mascelionis de adsumptione hominis [16] | Vnam aequalitatem confiteris esse fili [17] cum patre cum ipse | —

f. 27 Ideo omnis potestas dõ [18] adscribenda & omnis infir|mitas [19] homini est inputanda | Explicit libellus tertius | Inc̃. libellus IIII de singulis nominib, aduer|sus nouellas crescens *sic* potentini [20] | Hinc [21] iam de singulis nominib, aequae [22] personis identi|dem refers [23] mihi non [24] tibi sufficere debuerat unum pro | multis —

---

[1] XXII 1124 — Deum — [2] l. c. 1161 — [3] direxi, quae si ad te venerint, ei dirigere non graveris — [4] mei memorem Christus dominus — [5] et beatissime papa *add.* — [6] LXII 237 (Vigilii Tapsensis de trinitate libri duodecim, quos edidit sub nomine Athanasii) — Interrogatio. Tu — [7] unigenitus deus filius, deus spiritus sanctus — [8] unam deitatem — [9] sancti Spiritus — [10] me memini — [11] et de — [12] trinitatis — [13] Haereticus. Nunc — [14] postulo. Athanasius. Audi si — [15] patrem, sic profitearis esse filium et spiritum sanctum — [16] de assumptione hominis contra Marcellinum haereticum — [17] Haereticus. Quemadmodum in una deitate eademque unam aequalitatem confiteris filii esse — [18] est *add.* — [19] passionis *add.* — [20] novellam haeresim cuiusdam Potentini Urbici — [21] Haereticus. Hic — [22] atque — [23] refer — [24] Athanasius. Non

f. 30 nomina singula tantum in [1] personis perfectae | distinguuntur. | Explt libellus IIII de singulis nominibus | Incp. quintus de una [2] et sempiterna substantia | trinitatis | hic contradicentis persona est arioma nitarum cur [3] conexus [4] —

f. 32ᵇ & sempiternitas | fili patris [5] eius est quia ipse eum ante cuncta. [6] || f. 33 quod [7] xps est faciens dm uerum anathema sit homo eni | per adoptione & sanctificationem — grandines non di nutu fieri uel moueri anathema sit. || f. 33ᵇ Inc doctrina iniqui et perfidi manichei | *Zeile ausradirt* | In qua [8] doctrina decip& animas infirmorum und&u xpia|ne catholicae quisquis es lege & caue ne seducaris uerbis | —

f. 38 silentio igitur facto | plurimum adgressus est modo. | Explt. | Incpt. epistula. sci. archilai episcopi ca|tholici contra manicheum | Archilaus diodoro praesbytero filio honorabili salutē | acceptis litteris tuis ualde gauisus sum dilectissimae | —

f. 45 quib. tibi uidentur quaestiones habeantur | ex his dictis discesserunt | Explicit lege cum pace || f. 46 *über der Zeile m. s. XIV—XV* epła scti gelasii pape | gelasius [9] uniuersis episcopis per utramq. pice|ni prouinciam constitutis [10] barbaricis [11] hactenus doleuamus incursibus. maxime uicinas urbi | —

f. 53ᵇ nec accessum prorsus | eclesiae uel usquam participationem catho|licae communionis inueniat qui her&icorū [12] ||

Die Schrift des Vigilius erscheint hier in einer von der bekannten sehr verschiedenen Recension: in dieser umfasst sie zwölf Bücher, während die hier vorliegende dem Titel zufolge auf sieben Bücher sich beschränkte.

Vitae Patrum.

F. 84. Sup. membr. 4. foliorum 153. sec. VIII.

f. 1ᵇ *m. s. XV* In hoc uolumie ifrascpta cōtinēt. vz. | Vita patrum siue adhortationes s. octo principalia uicia | Sententie patrum | Castigatio scti lupi ad clericū monēdū ||

---

[1] perfecte ostenduntur et deitatis usiae indicium uniter per haec ipsa indicatur — [2] unita — [3] Haereticus. Cur — [4] confessus — [5] pater — [6] l. c. 272 c — [7] Herausgegeben von Muratori l. c. 112. Vorher fehlt ein Quaternio und ausserdem noch vielleicht drei Blätter — [8] Herausgegeben mit der folgenden epistula nach dieser Handschrift von H. Valesius in der Ausgabe des Socrates und Sozomenus Paris. 1668 am Schluss der annotationes p. 197 ff. — [9] episcopus *add.* — [10] per Picenum in domino salutem — [11] LIX 35 — [12] l. c. 40 d

f. 2 Liber scti 149 columbani de bobio | In xpi nom | incipiunt | adortacion | patru ad profectu monachoru | Interrogauit[1] quidam ***[2] | antonium dicens, || f. 2[b] quid custodiens placebo dm[3]. | et respondens senis (senes *corr.*)[4] dixit; | quae mando tibi custodi. qocuq | uadis dm semper habe prae | oculis tuis: et in his quae | agis addi *corr.* tibi[5] testificatione | scripturarum scarum.[6] | et in quocumq loco sederis. | non *cito mouearis. haec tria | custodiet (et *in* es)[7] saluus eris, | Interrogauit abbas pambo abbate | antonium —

f. 40 Dixit senis. *corr.* humana prudencia | omnem uigorem interioris | hominis ampotat *corr.* et relinquid | eum aridum.[8] | Incpt de eo quod non oporte|at iudecare *corr.* quemquam. | Contigit[9] alequando *corr.* fratri in congregatione[10] abbatis heliae | —

f. 43[b] qui solus bonus est gratias re|ferentes, | Incp. de discricione | Dixit abbas antonius quia sunt | quidam conterentes corpo|ra sua in abstenencia (te *in* ti) —

f. 76 in mortem | et requiem percipit (ce *corr.*) aeterna.[11] amen. | Incip capitolum ut sine | intermissione et su|briae dibiat orare | dicibant[12] *corr.* de abbate arsenio | quia uespere sabbati luciscenti (te *corr.*) domi|nica relinquibat *corr.* post **[13] solem et extendibat *corr.* —

f. 80 hoc cum dixissit *corr.* facta orationem[14] dimisirunt *corr.* nos. | Incipit quod oporteat hospitalem | esse et misericordem in helaritate. *corr.* | Perrixirunt alequando *corr.* quidam pa tru ad abbate iosiph *corr.* in Panifo (i *in* e *corr. m. rec.*) ut | —

f. 86[b] fidem et uirtute[15] glorificauit dm | Incipit de oboediencia | Beate memoriae abbas arsenius | dixit aliquando abbati alexandro, | quando perexpendas[16] palmolas | —

f. 96[b] Ex hanc[17] enim ablactati sunt | et pro[18] hanc ad perfeccionem | uenerunt. | Incipit de humilitate | Abbas antonius deficiens | in considerationem pro[19] || f. 97 facire[20] *corr.* propter humilitatem | —

---

[1] De vitis patrum lib. v Verba seniorum LXXIII 850. Die Eintheilung in libelli kennt die Handschrift nicht — [2] abbatem — [3] deo — [4] senex — [5] adhibe — [6] sanctarum scripturarum — [7] custodi et — [8] ? — [9] l. c. 909 [10] congregatione — [11] ? — [12] l. c. 941 — [13] se — [14] oratione — [15] virtutem senis — [16] perexpenderis — [17] hac — [18] per — [19] consideratione profunditatis — [20] Vorher Blätter ausgefallen

f. 110[b] distruit (destruet *corr.*) omnem uirtutem nos tram | Incipit de paciencia. || f. 111 Dicibant *corr.* fratris de abbate gelasio | quia habuirit *corr.* cudicem *corr.* in mem|branis ualentem soledus (solidos *corr.*) decim *corr.* | et octo —

f. 139[b] accipiens corpus|colum *corr.* eius tradedi *corr.* sepulturę [1] | Incipiunt. septē. capitola | uerorum (uirorum *corr.*) [2] quae misit abbas | moisis (moises *corr.*) abbati permenio [3] et | qui custodierit ea liberabi|tur a poena. [4] | Dixit seni* (senex *corr.*) moisis *corr.* quia dibet *corr.* | homo quasi mortuus esse so|cio —

f. 149 Igitur pater eius uinit (uenit *corr.*) se|cundum consuetudinem et acci|piens filius ipsius bipinnem ab | ipso percussit eum et occidit | et continuo adhegit [5] ei sp̄s mali|gnus et offogabat [6] eum. | in nomine dñi contoli *corr.* ut putaui. | Expliciunt sermonis *corr.* patrū | interpraetati de greco in latino | a diacono pelagio sc̄ae aeclesię | romanae et iohannae subdiaco|num monachis a sc̄o petro bo|noso et negellioni (ni *in* ne). [7] || f. 149[b] Incipiunt sentencię | patrum | Inquisitus [8] senes cuius modi di bi-ret *corr.* esse monachus resp̄. se *corr.* | quantum ad me est solus ad | solum. Item inquisitus senes | a quodam quor (quur *corr.*) in heremo ambolans *corr.* formidarit (et *corr.*). —

f. 151[b] odio habire *corr.* peccata diligire uir|tutem et deprecare dn̄o (*in* dn̄m) sēper. || f. 152 cui est honor gloria et inperium | in saecula saeculorum amen. | Incipit. oratio. | Dn̄e [9] ihs̄ xp̄i *corr.* quia omnia in tua per|manent uoluntate illum indulge | quod feci et hoc presta ut ego pec|catur *corr.* amplius peccatū — te sēper in mente habire *corr.* merear. || f. 152[b] Incipit oratio in uia | Ds̄ [10] qui ductor es omnium sc̄oꝝ | et diriges itera *corr.* iustorū. dirige | angelum tuū bonum huhic famu|lo tuo nomen. scopilione. quem | per omnia spacia. itineris — perducant ad consorcium xp̄i. || f. 153 Incip̄. castigatio sc̄i lupi ad clericū monendum | Audite [11] de puero ęcclesiae deuota|tum quia tiro dī esse coepisti | omnimodis insiste ut dō pos|sis ex fide seruire quia miliciae | —

f. 153[b] scio te nubilem *corr.* natum sed nubilior *corr.* || f. 154 eris si haec omnia obtenire (ti *corr.*) | potueris. | Expliciunt. testimo|nia de id. quod libel|lus. iste. continetur. ||

---

[1] ? — [2] verborum — [3] Poemenio — [4] de vitis patrum lib. VI verba seniorum libellus quartus l. c. 1014 — [5] adhaesit — [6] offocabat — [7] Diese Subscription ist soviel ich weiss unbekannt — [8] ? — [9] ? — [10] ? — [11] ?

I. 89. Sup. membr. 8. fol. 1—4. sec. XV., fol. 5—146[b]. sec. X., fol. 146[b]—172. sec. XII.[1]

Vorsetzblatt, auf der Rückseite Scē columba tibi scotto tuus incola dungal | Tradidit hunc librum quo fratrū corda beent | Qui legis ergo dš praium sit muneris ora ||

f. 1 Prologus scti hieronimi presbyteri in uita patrum. | Benedictus[2] deus qui uult omnes homines saluos | fieri —

f. 2[b] patientię palmā[3] requirant. | Explicit prologus incipiunt capitula. | De sancto Iohanne heremita. — De Nitrię loco. || f. 3 Incipiunt capitula secundi libri. | De sc̄o Ysidoro pręsbitero. — De quodā lectore cui crimen inpingebatur. | Incipiunt capitula de octo principalibus | uitiis. De castrimargia. id est gula — De superbia. ||

f. 4[b] In hoc uolumīe īfrascpta cōtinēt. vz. | Vita scto patruz. īcipiēs a scto Ioh'e hēmita. | Tabula capło ī pncipio | Adhortationes patrū cōtra octo pncipalia uicia. | Vita Theophili uicedni | Visio cui'daz ante ei' decessuz. Quedaz alia ī fine incōpleta || f. 5 Liber 147 scti columbani de bobio | *unten m. s. XV* Iste liber est monachoꝝ congregationis scte Iustine de obsuantia. ordis sancti | Benedicti. residentiū in mon°. scti columbani de Bobio | script sb nūo 147 | sci[4] operis inuitentur — requirant. *ausradirt* | Explicit prologus | Incipit de sc̄o iohanne heremita.[5] | Primum igitur tamquam uere fundamentum | —

f. 19 atq; ita perrexit | ad dnm̄. cui est gloria in sęcula sęculorum amen. | Explicit de sc̄o iohanne | Incipit de sc̄o appellen.[6] | Vidimus & alium presbiterum in uicina regione | —

f. 21 audientium uix credibile. | Explicit; Incipit de sc̄o pafnutio[7] | Vidimus & monasterium sci pafnutii hominis dī | —

f. 25 hymnum canentibus et conlaudantib; | dm̄ amen. *m. post.:* De Sancto helia[8] | Vidimus et alium senem uenerabilem heliam | —

f. 26 neq; consuetudine | permittente[9] Explicit | Incipit de sc̄o eulogio | Vidimus[10] & alium scm̄ patrem eulogium nomine | —

[1] Vgl. über diese Handschrift Muratori ant. ital. med. aevi III 826 ff., Peyron l. c. 219 f. — [2] XXI 387 (Rufini historia monachorum) — [3] *om.* — [4] l. c. 389 — [5] cap. I — [6] cap. XV — [7] cap. XVI — [8] cap. XII — [9] Schluss von cap. XIII — [10] cap. XIV

f. 26[b] digni habeamini | communione [1] | Incipit de sc̃o anufab | Abbas [2] aliquando syrus & esaias & paulus occur|rerunt | —

f. 27[b] ascendens [3] dnm̃ conlaudabat; | Incipit de sc̃o heleno. [4] || f. 28 Fuit & alius uir sc̃s nomine helenus. qui *in ras.* [5] a pueritia | —

f. 30[b] consignata est dõ. am̃ | Incipit de sc̃o theona | Vidimus [6] & alium non longe ab urbe ad eam par|tem —

f. 31[b] cellu|lam plurima deprehendabantur *sic* Explicit | Incipit de sc̃o di°scor*o | Vidimus & alium uenerabilem patrem apud | —

f. 32 sanitas expetenda est Explicit | Incipit de sc̃o or | Vidimus [7] & alium apud thebaidem mirabi|lem —

f. 33 peruigiles | uiderentur. | Explicit de sc̃o or | Incipit uita sc̃i apollonii. | Vidimus [8] & alium sc̃m uirum nomine apollonium | —

f. 42[b] omnibus diebus uitae ur̃ae; | Explicit de apollonio. Incipit de beato ammone | Igitur [9] digressi a beato apollonio cum progredere | —

f. 44 adpropinquare ei au|debant. | Incipit de coprete | Erat [10] quidam presbiter copres nomine. —

f. 50 et pro beneficiis diuinis. | Incipit de oxyrincho habitatoribus | Venimus [11] ad ciuitatem quandam thebaidis nomi|ne —

f. 50[b] uirtutibus ministrantes. | Incipit de sc̃o syrapione abbate | Vidimus [12] & alium quendam presbiterum in regione | —

f. 51[b] congregata sunt. | Incipit de sc̃o apollonio martyre | Tradebant [13] autem [14] seniore' fuisse [15] quendam per|secutionis —

f. 52 orationesq; complere | Incipit de nitriae loco. | Venimus [16] autem ad nitriae famosissimum in om|nibus —

f. 55[b] Incipit liber secundus. | De uita sc̃orum patrum | Beatifico [17] et admiror propositum tuum. | —

f. 56[b] ueritatis doctrinam exem|plaq; salutis. Explicit aepistola | Incipit. de ysidero presbitero. | Cum [18] primum ad alexandrinam [19] perrexis|sem ciuitatem —

---

[1] communione Christi — [2] Vgl. cap. x — [3] abscedens — [4] cap. xi — [5] hic — [6] cap. vi — [7] cap. ii — [8] cap. vii — [9] cap. viii. Der erste Satz Quae—credidi fehlt — [10] cap. ix — [11] cap. v — venimus antem et — [12] Vgl. cap. xviii — [13] cap. xix — [14] ergo — [15] horum fuisse — [16] cap. xxi — [17] Muratori l. c. 827 f. — [18] Palladii Lausiaca LXXIV 343 — [19] Alexandriam

f. 59 possebunt (*corr.* possidebunt *m. post.*) terram. Explicit. Explicit | Incipit de sc̃o pascho in scitis | Pascho [1] quidam nomine [2]. septuagesimum. a|gens —

f. 60ᵇ reliquos dies amen. [3] | Incipit de sc̃o. didimo. | In quibus & didimus sacrorum librorum ex|positor. [4] —

f. 61ᵇ in dm̃ suauissimę Explicit de sc̃o didimo || f. 62 Incipit de uirgine auara et superba. | Non [5] autem pretermittam narrare etiam. | —

f. 63ᵇ sine filiis | defuncta est Explicit | Incipit de sc̃o ammonio. | Ammonius hic [6] habuit duos fratres germanos | —

f. 65ᵇ populos docere potu|it. [7] Explicit | Incipit. de sc̃o. or in nitria. | et de abbate. pambo. | In hoc monte nitriae. uir abstinentissimus | —

f. 66ᵇ incipiens dm̃ colere. | Incipit de sc̃o beniamin. | In hoc monte nitriae beniamin dictus est qui [8] | —

f. 67ᵇ erat tumor corporis. [9] | Incipit de sc̃o apollonio. | Appollonius quidam nomine ex negia'tore fuit. — heremus esset locus. [10] | Incipit de sc̃o nathanael. | Fuit alius quidam de antiquis monachis no|mine —

f. 69 et hic finis. | Incipit de duobus sc̃is machariis | De magnis et praecipuis et sc̃is ac beatis|simis —

f. 80ᵇ Ipse autem dix̃ mihi — mirificis indicaui tibi [11] (mihi *etc. add. m. al. antiqua*) || f. 81 Incipit de sc̃o moyse aethiope | Quidã [12] moyses nomine ethiops genere. seruus | —

f. 83 discipulos monachos | Septuaginta amen [13] | Incipit de sc̃o euagrio diacono. | Sc̃i [14] euagrii et uero đi digni diaconi eruditissimi | —

f. 86 inmortalis est pater am̃ [15] Explicit | Incipit de sc̃o eulogio et de quodam | leproso. | Chronius [16] presbiter ecclesiae nitriae | —

f. 90 prae nimietate aeterna|rum paenarum *sic.* | Incipit de sc̃o stephano in libia. | Stephanus quidam libicus genere ex latore | —

---

[1] Pasco — [2] nomine erat — [3] *om.* — [4] In sanctis patribus Didymus fuit sacrorum expositor librorum — [5] Dies Capitel fehlt in der Ausgabe — [6] Beatus Ammonius — [7] ? — [8] quidam est, sanctus vir, qui — [9] l. c. 351. In der Ausgabe folgen noch zwei längere Abschnitte — [10] locus ille — [11] ? — [12] l. c. 368 — [13] *om.* — [14] Beati Euagrii vere deo digni diaconi et eruditissimi — [15] pater immortalis est — [16] Cronius

f. 90ᵇ infirmitatibus | laborare. | Incipit de sc̃o innocentio presbitero. | Hic [1] beatus innocentius presbiter in mon te —

f. 91 ita erat extortus. || f. 91ᵇ Incipit de quodam lectore | cui crimen inpingebatur | Preˢbiteri [2] filia in cesarea palestine cecidit | —

f. 92 a cognoscamus earum apud dm̃ [3] potentiam. | Incipit uenerabilis famuli dĩ nili mo|nachi de octo principalibus uitiis | Principium fructus flores. et principiũ | —

f. 94 mutus ab impetu libidinis. | Incipit de fornicatione | Castitatem gignit abstinentia. —

f. 96 inflammat desiderium | Explicit. Incipit de filargiria. | Cupiditas siue auaritia radix —

f. 97 imagines portat diuitiarum. Explicit | Incipit. de iracundia | Iracundia. uitium est insaniae. —

f. 98 dĩ solutiones suscipiet. | Incipit de tristitia | Tristitia est meror animae | —

f. 99ᵇ a cogitationibus mestitiae | Incipit de acedia. | Acedia est defectio animę. —

f. 100ᵇ et sp̃s acediae effugia a te. Expł | Incipit de uana gloria. | Vana gloria uitium est sine ratione. —

f. 101ᵇ glorificatur in secula Explicit | Incipit de superbia | Superbia est tumor animi —

f. 102ᵇ si ceciderit | conteretur. Incipit cõmonitiones sc̃orum patrum qui in | studio spiritalis uite senuerunt quę ad instructio|nem iunioribus dixerunt fratribus [4] | Incipiunt capitula | I Quidam sc̃orum patrum interrogantibus se mo nachis de abstinentiae ratione Respondit quae | conpetebant. —

f. 103 XV De interrogatione fratrum ad ab̃b ioseph de susceptione peregrinorum. | Incipiunt monita | Quidam sc̃orum seniorum patrum interro|gantibus —

f. 109ᵇ re|uersi sunt ad cellulas suas. | Explicit monita sc̃orum patrum. | Incip̃ capit̃ contra spm̃ fornicationis | I De discipulo cuiusdã sc̃i senioris qui inpugnabat̃ || f. 110 ab spũ inmundo fornicationis | —

f. 110 XI Exhortatio sc̃i macharii ad monachos | Expliciunt capitula. | Incipĩt exempla sc̃orum patrum. | Contra spm̃ fornicationis

[1] ? — [2] Presbyteri cuiusdam — [3] apud deum earum. Das letzte Capitel fehlt — [4] Vgl. de vitis patrum liber III sive verba seniorum LXXIII 739

cationis | et inmundis cogitationibus cordis sui. ‖ f. 110ᵇ Discipulus cuiusdam sc̃i senioris in|pugnabatur —

f. 117 uoluminis pslendore *sic* semper gaudere. | Explicit capitula | Incipit de uirtute humilitatis | et patientiae monita scõrum. ‖ f. 117ᵇ I De monacho in heremo commonante *sic* qui seruus quo|rundam erat. | —

f. 118 XVIIII De iuuene qui uenit ad beatum macharium desi derans monachus eẽ. Explicit capitula. | Incipiunt monita et exempla sc̃orum | patrum de uirtute humilitatis et patientiae. | Dicebant sc̃i seniores patres de quodam monac|ho —

f. 135ᵇ accipiat coronam tuam. | Explicit de uirtute humilitatis et patientiae ‖ f. 136 Incipiunt capitula de doctrina ad monach̃ | I (de *add.*) Doctrina seu monita patrum ad monachos qualẽ | oporta affectum circa corporales parentes seu propin|quos habere | — X De beato arsenio qui fuit quondam sublimis | ualde in palatio imperatoris et postea magnus | inter sc̃os patres Expliciunt capitula | Sc̃s ac beatissimus antonius uerus in xp̃o pater | —

f. 143ᵇ (VIIII) uacuam efficiunt mentem atq; ani|mam nostram | Incipit de beato arsenio qui fuit quondam | in palatio sublimis sub tʰeodosio imperatore | cuius filios id est arcadium et honorium | augustos de babtismo suscepit. | Hic itaq; arsenius desiderio diuini amoris | —

f. 146ᵇ Sed a suã animam perdit qui talis est. et omnem congre gationem perturbat fratrum. | Explicit uita sc̃orum patrum | Uenerabilis ab̃b Lunibertus leuita iussit hunc | scribere librum. | De [1] frẽ quodã in monast̃ nobili ignobiliter uiuente | Noui autẽ ipsum fratrẽ. quẽ utinã non nouissẽ. | —

f. 147ᵇ nr̃arũ lectione litterarum | fiat. Incip̃ uita theophili uicedomini | Quandã pat̃ uenerabilis historiam dignã relatu | —

f. 156 migrauit ad superos. laborũ suoꝝ p̃mia recepturus Explicit. | Magnas sẽp d̃no gr̃as referre debem'. q̃ ñ uult perire peccatores. in | —

f. 161ᵇ inuenire mĩam in illa die. qm̃ | ipsius est honor et gła in scła scłorũ. amen. Incip̃. p̃fatio paeñtię sc̃ę taysis. | Domino [2] km̃o mihi fr̃i pastori abbati. Dionisus. Sc̃ę | taysie quendã meretricis mirabilẽ pęnitentiã —

[1] Von hier an m. s. XII. — [2] Muratori l. c. 827 f.

f. 162 Ora ꝑ me uenerabilis pater. | Saluti humanę aeterni regni aditũ paenitentibus patet. & si quocũqꝫ | —

f. 163 & pausauit in pace dño ꝑ gente pietate. am̃. Explic̃ | uita taysis. Incip̃ sententia sci ambrosii ad homi nem pęnitentem qui in sc̃lo conuersatur. | Ad [1] te adsurgo [2] hominẽ quẽ scio esse fidelẽ. ad increpationẽ festino. quẽ scio [3] | —

f. 165 ibunt impii in ignẽ ętnũ. iusti aut̃ in uitã ętnã. [4] Incip̃ epła sc̃i | gregorii pape miss̃ palladio pbr̃o de monte sina qualit̃ tes|te ueritate. detractiones et odia sint toleranda. et qͥd de|trahentes. Q̧d aliud faciunt nisi in puluerẽ sufflant. | atq. in oculos suos trã excitant. | Gregorius. palladio pb̃ro de monte sina. Epłis [5] dilectionis tuę susceptis. | filiũ meũ sympliciũ reqrere curaui. —

f. 166 quia [6] nobis | transmissa sunt. De eo qͥd male sentiunt Q̧ dicunt | non eẽ faciendã confessĩ peccatorũ sac̃dotib. sed soli | dõ tantũmodo. Epła hec alcuini magistri miss̃ ad ui ros illustros *sic* frs̃ ac pbr̃os Q̧ st̃ in gotie partib. c̃stituti. | de c̃fessione peccatorũ. mirifice edocet. | Dilectissimis uiris frib̃. & patrib. in ꝓuincia gotthoꝝ. humi|lis ecclę xp̃i uernaculus. albin' diac̃ sał. Plurima ur̃ę saga|citatis —

f. 169 florere faciat uiri frs̃ dilectissimi & | sc̃issimi patres. Amen. | Visio quae fratri nr̃o. uuetino (e *in* i). ostensa. | fuerat pridie ante transitum eius. || f. 169ᵇ Cũ praedictus frater uuittinus die sabbati cũ aliqb; fratrib; nr̃is | —

f. 172ᵇ //////// indulgentiã peccatorũ ei' poposcerant. Quib, ////////////// ||

---

[1] Pseudohier. XXX 242 — [2] surgo — [3] ad te increpatio mea festinat, quem sentio — [4] ibunt iusti in vitam aeternam, impii autem et peccatores in ignem aeternum — [5] ep. xi 2 LXXVII 1119 — [6] qua a

BIBLIOTHECA

PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHEID

II. BAND

ZWEITES HEFT

IV. DIE BIBLIOTHEKEN PIEMONTS

WIEN, 1871.

IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN

BUCHHÄNDLER DER KAIS. AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.

Aus dem Junihefte des Jahrganges 1871 der Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der kais. Akademie der Wissenschaften (LXVIII. Bd. S. 471) besonders abgedruckt.

Druck von Adolf Holzhausen in Wien
k. k. Universitäts-Buchdruckerei.

IV.

Die Bibliotheken Piemonts.

Bei meinen Untersuchungen in den Piemontesischen Bibliotheken habe ich in vollstem Maasse erfahren, wie verdient das Lob ist, welches Amedeo Peyron in seiner *Notizia dell' archivio del rev. capitolo d'Ivrea* S. 4 den Bibliotheks- und Archivsvorständen seines engeren Vaterlandes spendet, wenn er auf sie bezüglich sagt 'la fama della cortesia Piemontese suona altissima in Europa'. Zu ganz besonderem Danke aber fühle ich mich Amedeo Peyron selbst, dem nunmehr verewigten Nestor der italienischen Gelehrten, sowie dem Bibliothekar des Königs, Commend. Promis, verpflichtet, deren wirksame Empfehlungen mir überall den Weg bahnten. Gorresio, Präfect der Turiner Universitätsbibliothek, gestattete mir während der Ferien dort zu arbeiten, und jederzeit fand ich bei ihm wie bei Bernardino Peyron, dessen kundiger Sorgfalt der Handschriftenschatz der Bibliothek anvertraut ist, die gewünschte Auskunft. Gleich freundliche Aufnahme wurde mir in Ivrea, Novara und namentlich in Vercelli zu Theil, wo ich in dem Archivar des Domkapitels, meinem ehrwürdigen Freunde, dem Canonicus Giovanni Barberis den liebenswürdigsten Bibliothekar Piemonts und Italiens überhaupt, was viel bedeuten will, kennen lernte.

1. Die Universitätsbibliothek in Turin.

Über den Bestand der Turiner Universitätsbibliothek im vorigen Jahrhundert erfährt man das Nähere in dem bekannten Catalog von Pasini, Rivautella und Berta (*Codices manuscripti regiae bibliothecae Taurinensis Athenaei* 1749). Nach mannigfachen Schicksalen erhielt die Bibliothek einen werthvollen Zuwachs durch Am. Peyron, der die letzten Reste der Bibliothek von Bobio dorthin rettete. Vgl. seine Abhandlung de bibliotheca Bobiensi (s. o. S. 3), in der er über einige der Bobienser Handschriften, die jetzt in Turin sich befinden, genaue Mittheilungen gibt[1].

Ambrosii *expositio evangelii secundum Lucam.*

G. V. 15. membr. 4. foliorum 48. saec. VII.[2]

f. 1[3] ita[4] ergo et tu ad ea quae difficile cre|duntur auctoritatem diuini sermo|nis adscisce. et promissum eius aduen|tum. prophetarum uoce —

f. 2[b] et bene liber qui seruitu|tūm cupiditatum reppulit. mortis | uincla nesciuit[5] dico autem uobis *in mg. m. s. IX:* hic finit Liber v. | uere sunt aliqui hic stantes qui non | gustabunt —

f. 48[b] nolite solliciti esse animae quid | manducetis neque corpori quid | uestiamini anima plus est quam esca[6]||

---

[1] Nur seine Angaben über das Alter der Handschriften sind häufig unrichtig — [2] Gehört zu Ambrosianus H. 78. Sup. S. oben S. 5. Zwischen der Mailänder Handschrift und der Turiner fehlen zwei Quaternionen — [3] Oben *m. rec.* Capsa 62 — [4] 6, 106 XV 1697 b — [5] Ende des sechsten Buches — [6] 7, 123 l. c. 1730 d

Augustinus *de animae quantitate.*

I. VI. 48. membr. 4. foliorum 51. saec. X.[1]

f. 1 *s. XV* lib̃ s' andree Vcellnsis | In isto uoluie st' iscpta op'cla b. Aug. s. | de q̃ₜtitate aie | de imortalitate aie | de magro | de cura p mortuis || f. 1[b] · Incp̃ retractatio sci au gustini de animae quantitate | retractatio | In eadem[2] urbe scripsi dialogum | in quo de anima multa quaeruntur ac disse|runtur. —

f. 2[b] Ceeris quam|uis dõ magis quae[3] mihi | Explicit retractatio. | Incp̃t lib̃ de animę quan|titate.[4] | Quoniam uideo te abundare otio | quaeso ut mihi respondeas de his quae | me mouent (u *ex* b). non ut opinor inportune | —

f. 14[b][5] animam non ipsũ uentũ sed tale aliquid esse dixi.[6]|| f. 4 longe[7] absit. ⌈Ita & hoc memini ⌈Uides itaq: | animo &iã ipsam locorum distantiam. ⌈ uideo. | —

f. 51[b] Non eam tamen quod cum corpore ani|ma concidi potuerit quam si repperire | non possumus quaerenda non[8] est po tius uera quam falsa credenda. | deinde quare[9] abs te utrum putes in | uerbis nostris alium[10] esse ipsum sonũ | aliud quod sono significatur; | ⌈ ergo[11] utrumque idem puto||

Augustini *collatio cum Maximino, contra Maximinum libri duo.*

a. II. 2*. membr. 8. foliorum 113. saec. VIII.[12]

f. 1[13] In hoc codice ////////// | Sci Augustini. Ubi cũ Maximino | arrianox epõ concertatus ẽ | Liber scti columbani de bobio | et[14] maxim' yppone regio unũ in locũ cũ uenissent[15] | p̃sentib. multis tã clericis quã laicis. maximin' dix̃. | — Maxi-

[1] Bei Pasini II 228 unter der Nummer DCCXX d. II. 40 — [2] Retract. 1, 8 XXXII 594 — [3] quam — [4] de quantitate animae l. c. 1035. In der Handschrift findet sich keine nähere Bezeichnung der Interlocutores — [5] f. 4—11 gehören nach f. 14 — [6] 4, 6 l. c. 1039 — [7] 5, 8 l. c. 1040. Ein Blatt fehlt — [8] nonne — [9] quaero — [10] aliud — [11] ego — [12] Palimpsest Ciceronianischer und Livianischer Fragmente. Erstere hat Peyron l. c. edirt. Über die in Deutschland unbekannten Liviana vgl. die Bemerkung von Baudi di Vesme in den Memorie dell' accad. di Torino tom. VIII (1846) S. 181 n. 44 — [13] f. 1. 2 saec. XII. Peyron setzt die ganze Handschrift irrthümlich ins zwölfte Jahrhundert — [14] Cum Augustinus et XLII 709 — [15] convenissent

min' resp̃. Si fidẽ meã postulas /// sum'[1] & | parati ad respondendũ om̃i poscenti nobis rationẽ | —

f. 2 recurrit. ꝗ est fons bonitatis. a q̊ c̃secutus &[2] siue beatus. | Ego[3] illã teneo fidẽ. que arimino[4] ab octingentis[5] & xxx | ep̃is ñ solũ exposita. — c̃fessio sit[6] | ad salutẽ. instructi ꝑ[7] spm[8] sp̃s sc̃s effusus ẽ in om̃is credentes. | Sic enī legimus beatũ petrũ dixisse; —'

f. 2[b] ista satisti *sic* factũ.[9] Apls[10] siue etiã | om̃s sc̄i illuminant ꝗdẽ credentes. — sed scd̄m suam mīam saluos nos fecit. ꝑ lauacrum | regenerationis et renouationis sp̃s sc̄i[11] ||

f. 3 quem[12] effudit abunde in nos per ih̄m xp̄m saluatorẽ | nostrum iam dedi responsum qn̄m siue paulus inlu|minat —

f. 3[b] quae diximus addimus testimonia quia tum[13] per[14] isse.[15] Augustinus dixit. dixistis sp̄m sc̄m. | inluminare an non dixisti. —

f. 4[b] protulisti quidem testimonium diuinarũ scriptu[16] || f. 6[17] filius[18] quando enim sp̃s sc̃s contraria xp̃o aut patri | tradidit mandata constat[19] secundum saluatoris sen|tentiam —

f. 7 gignendo eum uitam gignendo enī uitam dedit ei uitã | —

f. 31[b] inueniri discipuli maximinus. ep̃s. | subscripsi. et post conlationem prae|sentium Augustinus ista dictauit —

f. 33 uelis nolis | ostendam Augustinus ep̃s. suscripsi et ad | me transmiseris si non ad omnia responsum dede|ro tunc ero culpabilis. expli.[20] | hinc iam ostenditur qu|ae acta sunt cum maximino || f. 33[b] arrianorum episco quibus maximinus

---

[1] Lücke — [2] *om.* — [3] Hier folgt das vorher Übergangene — [4] Arimini — [5] trecentis — [6] fit — [7] Lücke — [8] Iesum Christum — [9] satisfactum (8 l. c. 713) — [10] Wie oben — [11] 6 l. c. 712 — [12] Es fehlt: quem effudit in nos abunde, per Iesum Christum salvatorem nostrum. Secundum hanc regulam dico spiritum sanctum et profiteor illuminatorem per filium, ut ante dictum est. Von der alten Handschrift fehlt das erste Blatt — [13] *om.* — [14] per 7 l. c. 712 — [15] fuisse 9 l. c. 713. In der alten Handschrift fand sich also dieselbe Transposition, wie wir sie in der Ergänzung wahrnehmen — [16] 11 l. c. 715 — [17] f. 5 ist nicht mehr vorhanden. Peyron hatte es noch — [18] 12 l. c. 716 — [19] et constat — [20] ostendam. Et alia manu: Augustinus episcopus subscripsi. Item alia manu, Maximinus: Cum explicueris hunc libellum et ad me transmiseris, si non ad omnia respondero, tunc ero culpabilis. Explicuere gesta. Contuli.

non respondit [1] | + disputatio [2] maximini arrianorum epi cuius prolixitate | spatium diei quo praesentes conferebamus absump|sit —

f. 45b [3] moysen | commemoraui ei dicentẽ [4] || f. 47 [5] per quem [6] facta sunt omnia; deinde addidisti ci|to [7] —

f. 49 re|futare non posse ut ea m̄ mal'is [8] summo silentio | praeterire. | Contra ultimam prosecutionem maximini | arrianorum epi r̄p. sci augustini [9] | Res iam postulat. ut in eo quod | reliquum est. opitulante dn̄o | —

f. 50 debeo non redarguere dispŏtando. | Verba maximini de ultima prosecutione conlata | Loqueris quasi auxilio* principum — respondisti | quod placuit. Responditur (i *ex* e) [10] | + dicis me auxilio* (o *ex* um) principum munitum —

f. 67 si semper | alter ex altero nasceretur; nec eam [11] pos|sidera uirginem [12] mariam. ac deinde ue|niret uirtus altissimi hoc est. sapien|tia dī quod est xp̄s. et ipsa sibi [13] sicut sc|riptum est aedificaret domum. [14] —

f. 112 diuinarum scrip|turarum discipulus ut de tua fra|ternitate gaudeamus. ||

f. 113 [15] aut [16] ist ultus est (?) quam necessaria quam benigna est diuina clemen|tia quae cum sciat non deesse sanatis quaedam postmod uulnera | dedit curandis denuo sanandisquae uulneribus remedia salutaria nū|quam deniqᵘe fratres dilmi admonitio diuina cessabit (b *m. al. in* u) et tacuit —

f. 113b quod item in psalmis sp̄s sc̄s declarat et | probat dicens beatus qui intellegit super egenū | et pauperem in die malo liberabit illū dš. ||

---

[1] Augustini contra Maximinum libri duo l. c. 743 — [2] Disputationi — [3] Im Vorhergehenden die Nummerirung falsch; die richtige Reihenfolge f. 38. 41. 42. 39. 43 — [4] 15 l. c. 755 — [5] f. 46 ist nicht mehr vorhanden. Peyron hatte es noch — [6] 17 l. c. 756 — [7] addidi: Scito — [8] malles — [9] Liber secundus — [10] In der Ausgabe fehlen die Worte des Maximinus: im Folgenden ebenso — [11] 12, 3 l. c. 769 — [12] 17, 2 l. c. 784 (Lücke) sanctificaret virginem Mariam — [13] *om.* — [14] sibi domum — [15] saec. IX — [16] ?

AUGUSTINI *tractatus adversus quinque haereses, collatio cum Pascentio, epistulae ad Pascentium, de symbolo contra Iudaeos paganos et Arianos.*

G. V. 26. membr. 8. foliorum 161. saec. VII.[1]

f. 7[2] age[3] si mecum est[4] in omnibus | quare litigamus. si una no|bis est hereditas. simul pos|sideamus —

f. 5 siluas errares quesiui te. || f. 5ᵇ ꝑ credimus[5] unũ dm̃ omnipoten|tem. uisibilium omniũ ⁊ inuisi|biliũ factorẽ. et in unũ dnm̃ nm̃ | ihm̃ xp̃m filiũ dĩ. natũ de patre | unigenitũ. hoc est de subs|tantia patris. — chatholica ⁊ apostolica eccle sia. explt. || f. 6 ✝ inter lapides et ligna inue|ni te —

f. 1ᵇ er|go fuit tempus quod non | fecit filius. non omnia per | ipsum facta sunt. Iam enĩ[6] || f. 8 caelum[7] aderam illi. et post | pauca eram[8] aput illum | —

f. 21ᵇ an qui praeparat. Cui ex[9] || f. 15 est[10] genitus. sed hoc est quod | ingenitus genitus. utpote de | dõ. dš. non enim quia adam | ingenitus —

f. 27 iniuria temere trinitati | Laurentius. ũc. hic (his *corr. m. post.*) gestis aput me ha|bitis ippone regio. in domo anicia propria | manu subscʳibsi (sub *ex* sus)[11] || f. 27ᵇ *Über der Zeile* Inc̃ prima epistula sc̃i aug ad eun|dem pascentium | Uolueram[12] quidem peten|te. te adque (t *über* d) instante ut me|minisse dignaris. immo | uero[13] pro merito —

f. 53ᵇ hoc non recᵗᵉ fäci et hinc da ue|niam huic scribturae a me | dictatae et relectae. augus|tinus[14] subscribsi. | Expl prima. inc̃ | secunda eiusdẽ | ad eundem pascẽtiũ || f. 54 Si[15] dicis te

[1] Im Inventar der Bobiensis vom Jahre 1461 unter der Nummer 26 verzeichnet. Damals war die Handschrift noch vollständiger — [2] Blätter verheftet. Die richtige Reihenfolge: 7. 2—6. 1. 8—13. 21. 15—20. 14. 22. 23 u. s. w. Zu Anfang fehlen drei Quaternionen und zwei Blätter — [3] Aug. (?) tractatus adv. v haereses 6, 8 XLII 1106 — [4] es — [5] Dies Symbolum von einer etwas jüngeren Hand auf der von der ältesten Hand freigelassenen Seite eingetragen — [6] 6, 8 l. c. 1110 — [7] l. c. Ein Blatt fehlt — [8] eram ego — [9] exhibetur 7, 9 l. c. 1112 — [10] Aug. (?) collatio cum Pascentio 15 XXXIII 1158. Zwei Quaternionen und ein Blatt fehlen — [11] Laurentius subscripsi *om.* — [12] Aug. ep. 238 XXXIII 1038 — [13] *om.* — [14] ego Augustinus — [15] 239 l. c. 1049

mi'hi dixisse fidẽ | tuam et me tibi noluisse di|cere fidem meam quod et[1] au|dio te[2] non tacere —

f. 56ᵇ ad quod uolueris responde|re, huic scributurae meae[3] | a me dictate et relectae | augustinus[4] suᵇscribsi (b *in* p *m. post.*) | Expl. epistula secun|da sci augustini ad pas|centium. inc̃. eiusdem | pascenti ad scm̃ aug̃ || f. 57 Optaueram[5] te frater | dilectissime pristini er|roris tui consilium depo|nere —

f. 57ᵇ rescribere | quod nos non edificat | Exp̃l epistula pascenti | Inc̃. III. sci aug. ad eumdẽ || f. 58 Lit'erae[6] tuae nec ad red|denda conuicia me pro|uocare nec a∗ reddendis | litteris reuocare potue|runt —

f. 60ᵇ impendamus. et ad id quod | agitur inter nos potius ad|uertamus. | Expl. epistula | sci augus|tini tertia dõ | gratias | Oratio[7] de absida | dš lux eterna gloria sempiterna lumen | —

f. 61 hoc totum inpleret xp̃s || f. 61ᵇ benedictio ube benedic dñe hunc fructum nobum ubae quem | — pollutio|nibus gentiũ barbarum[8] ||

f. 62 *über der Zeile m. post.* Inc' eiusdem de sinbolo[9] | ꝑ Inter praessuras adtque angus|tias praesentis temporis. | et nostra[10] officia seruitutis. | cogimur dilectissimi non ta|cere. cum potius expediat | —

f. 104 exhibet sui sponsi. expectans[11] | auras libertatis. ut uindi'cetur ab eo huius[12] humilitas. | quoniam eaᵐ uiri sui obtinet | caritas. ipse est enim qui ui|uit et regnat. cum dõ | patre et cum spũ scõ (*m. post. ex* spm̃ scm̃) in | saecula saeculorum | amen | Expl. Inc̃. expo|situm symbo|li sci. rufini || f. 104ᵇ *leer* || f. 105 Mihi[13] quidem fidelissime | papa laurenti ad scribendũ | animus tam non est cupidus. | quam nec idoneus. scientia[14] | non esse absque periculo mul|torum iudiciis. —

f. 127ᵇ tum deinde etiam | illud[15] aduerte. nos homi|nem a dõ creatum de ter∗∗ *(überklebt)* limo[16] || f. 128 nos[17] autem praedicamus

---

[1] *om.* — [2] te audio — [3] *om.* — [4] ego Augustinus — [5] 240 l. c. 1051 — [6] 241 l. c. — [7] Von hier an bis zum Ende von f. 61ᵇ Cursivschrift des 8. Jahrhunderts — [8] Folgen noch einige unleserliche Worte — [9] Aug. (?) contra Iudaeos, paganos et Arianos sermo de symbolo — [10] nostrae — [11] et exspectat — [12] eius — [13] XXI 336 — [14] scienti — [15] ad illud — [16] 13 l. c. 351 b — [17] 19 l. c. 356 b. Ein Quaternio fehlt

xp̃m [1] | crucifixum. Iudaeis quidem | scandalum. ge^n^tibus autem stultitiam. ipsis uero [2] uocatis | iudeis et grecis. xp̃m dī uirtu tem et dī sapientiam, et ali|bi [3] —

f. 153ᵇ sed ad [4] suum quod habuerat | reparetur. ut consequenter possit [5] || f. 160 [6] certum [7] est quod et corpora eorum in spiritalis [8] cor|poris gloriam uertat [9]. —

f. 160ᵇ sacra|mento dñs ñ ih̃s xp̃s unicus | eius filius habeatur et qua [10] (*in mg. m. s. XV* deest) ||

Augustinus *de psalmis.*

Theca F. IV. 1. Fragm. II. membr. 4. foliorum 2. saec. VII—VIII. [11]

f. 1 etiam [12] in lauoribus iustorum contra iniquo|rum felicitates patientiam docet. patiẽ|tiam —

f. 2ᵇ in mũdo. ueruum uite habentes. quodammodo [13] ||

Benedicti *regula.*

G. VII. 18. membr. 8. foliorum 99. saec. X. [14]

f. 1 Liber sc̃ti 131 columbani de bobio | In nomine sc̃ae | atque indiui|due unicae trinitatis | Qui leni iugo xp̃i — in eum f. 1ᵇ In nomine dñi nr̃i | ihũ xp̃i. Incipit prologus regu|lae patris eximii beatissimi | benedicti abbatis. | Ausculta [15] ó fili praecepta magistri. | —

f. 5ᵇ esse consortes. am̃. [16] | Incipit capitula | regulae [17] | I De generibus uel uita monachorum. —

f. 8 LXIII De hoc quod non omnis obseruan|tia iustitiae in hac sit regula constituta | Incipit regula sc̃i | benedicti abbatis | I De generibus [18] monachorũ | Monachorum. quattuor | eẽ genera manifestũ. ẽ. | —

---

[1] Christum praedicamus — [2] *om.* — [3] ibidem — [4] *om.* — [5] 43 l. c. 380 b — [6] Blätter verheftet. Die richtige Reihenfolge: 152. 154. 155—159. 161. 153. 160 — [7] 46 l. c. 385 c. Sechs Blätter fehlen — [8] spiritualis — [9] vertet — [10] 48 l. c. 386 b — [11] Vgl. Peyron l. c. 126. Diese Fragmente gehören derselben Zeit an wie Vaticanus 5757. S. I 448 — [12] patientiam Aug. enarr. in ps. XCIII 𝔐 XXXVII 1192 — [13] 5 l. c. 1193 — [14] Vgl. Peyron l. c. 211 — [15] LXVI 215 — [16] *om.* — [17] Capitulation fehlt — [18] generibus vel vita

f. 71 dō ꝓtegente perue.[1] | Expli; | a scō B; | dō gratias ||; f. 72[b] Incipiunt | hymi *sic* uel can|tici secundū regulā | scī benedicti abbatis — f. 99.

Boethius *de institutione arithmetica.*

Theca F. IV. 1. Fragm. m. membr. 4. 2 col. foliorum 2. saec. VI—VII.[2]

f. 1 medietatem[3] uolumus | inuenire. latera eo|rum multiplicanda | sunt. et qui ex his pro|creabitur medietas | est. —

f. 1[b] redeundum est. | *in mg.* XLVII de armonica medietate[4] | armonica autem | medietas est quae | —

ibid. sic diffe|rentia maximi et[5] || f. 2 extremitatib.[6] ab; qui fit ex multipl;cata medietate —

ibid. XX. constituam; statim geometr; medietas cum si;[7] || f. 2[b] :tates[8] redigantur; et medietatis quan;titate concrescant | —

ibid. cu;toditur sed si XV ;umerum mediū ;onam ut sint ᴦxcxlu[9] ||

Caesarii *Arelatensis homiliae.*

G. V. 7. membr. 8. foliorum 126. saec. IX—X.

Vorsetzblatt m. s. XV In hoc uolumīe īfrascpta cōtinēt'. uz. | Cesarii arelateñ epi Omelie *(eras.)* ad monachos | omelie nūo. VIIII. | Effrem tractat' de peītentia. | Effrem diaconi tractat' de iudicio dei. | et resrectioē. et regno celoꝝ. | Eiusdez de btitudīe aīe | Eiusdez de die iudicij. | Eiusdez sentētia | Sentētie aug' et gregorii | Exortatio pannutii abbatis | Paulini epi libellus. de passioībz aīe. | Aug' smo de regła monastēj | Epła patris eutropij abbatis ad petrū | papaz. de districtione monachoꝝ | et ruina monast'ioꝝ. || f. 1 Liber sctī 45. columbani de bobio | Incipīnt *sic* homeliae | caesarii (i *alteram add. m. al.*) epi | Sicut[10] a

[1] pervenies — [2] Vgl. Peyron l. c. 137. Vom zweiten Blatte nur eine Columne erhalten — [3] 2, 46 p. 150, 20 ed. Friedl. Peyron gibt irrthümlich 2, 35 und 38 an; oder sollte ihm ein anderes, seitdem verloren gegangenes Fragment vorgelegen haben? — [4] eiusque proprietatibus *add.* — [5] 2, 47 p. 152, 15 — [6] 2, 50 p. 161, 14 — [7] suis l. c. p. 161, 24 — [8] l. c. 162, 14 — [9] l. c. 162, 24 — [10] Caesarii hom. 6 LXVII 1056 Eucherii hom. 4 L 841

nobis dn̄s pro suscepti[1] | officii necessitate loquendi deposcit officium. Ita uobis[2] kmi audiendi | —

f. 5ᵇ in nob inueniat iudicaturus.[3] | II Item homilia eiusdem Ad locum[4] hunc. kmi[5]. non ad quiaem. | non ad securitatem sed ad pugnam. | —

f. 9ᵇ in filiis merita[6]. iam resurgat[7] | III Item alia eiusdem | Scimus[8] quidem spiritalis[9] milicie | —

f. 16ᵇ consūmationis pseueran|dum[10] puenerit[11]. III | Item alia homelia eiusdem | Ad hoc[12] ad[13] istum locum conuenimus.[14] ut dn̄o | nr̄o uacare possimus. —

f. 19 ipso[15] inuitante ueniamus. | Praestante dn̄o *etc.*[16] Amen; V | Item alia homelia eiusdem | Uidae[17] uocationem ur̄am fr̄s kmi | uenire quidem[18] ad heremum | —

f. 22 ornamentum[19] a in | futuro[20] praesidium. Adiuuante dn̄o nr̄o[21] || f. 22ᵇ sermo simplex ad monachos | Quod[22] supplicante[23] | a quod admodum[24] cari|tate[25] iubente —

f. 27 pec|catorum ueniam.[26] tribuatur.[27] amen. | Item homelia sc̄i caesarii VII || f. 27ᵇ Sc̄s.[28] ac uenera|bilis. pater uester religiosa. | quidem humilitate sed ppe | indiscraa —

f. 34ᵇ supplicantibus uobis. adiuuan|te xp̄o dn̄o puenire. | Regnante dn̄o *etc.* amen. || f. 35 VII. omelia eiusdem. | Miror[29] fr̄s dilec|tissimi. domnum meum | patrem ur̄m tanta se | humilitate deicere | —

f. 40 uenia concedatur. || f. 40ᵇ praestante dn̄o *etc.* amen. | VIIII. Item homelia eiusdem | Sc̄s[30] ac uenera|bilis pater uester dum se ut cum | uenia. sui dixerim prope | indiscraam —

---

[1] suscepta *Eucherius* — [2] a vobis — [3] iudicaturus Iesus *etc. Caesarius* — [4] Caesarii hom. 7 l. c. 1059 Fausti Rheg. sermo 1 LVIII 869 — [5] properantes *add. Caesarius* — [6] per merita *Faustus* — [7] adiuvante *etc. add. Caes.* — [8] Caes. hom. 8 l. c. 1062 Eucher. hom. 5 l. c. 844 — [9] spiritali — [10] perseverando — [11] adiuvante *etc. add. Caes.* — [12] Caes. hom. 9 l. c. 1066 Eucher. hom. 6 l. c. 848 — Fratres charissimi, ad hoc *Caes.* — [13] in *Caes.* — [14] fratres *add. Eucher.* — [15] ipso *om. Caes.* — [16] praestante *etc. om. Eucher.* — [17] Caes. hom. 10 l. c. 1067 Eucher. hom. 9 l. c. 855 — [18] *om. Eucher.* — [19] sitis *add. Eucher.* — [20] futura *Eucher.* — [21] nostro Iesu *etc. Caes.* adiuvante *etc. om. Eucher.* — [22] Caes. hom. 11 l. c. 1069 Fausti Rheg. sermo 2 LVIII 872 — [23] supplente *Faust.* — [24] quodammodo — [25] cum caritate — [26] venia — [27] tribuatur, praestante *Caes.* — [28] ? — [29] ? — [30] ?

f. 43ᵇ lectionem. dõ insinuante cognoscitis. | Amen dõ gratias finit || f. 44 Incipiunt opus|cula sci effrem | de paenitentia | haec est tertia | Dns noster | ihs xps qui descendit | de sinu patris & ef|fectus est nobis uia | salutis. —

f. 49ᵇ qm tibi debaur omnis adoratio | & gloria in saecula sclorum. amen. || f. 50 Incipit liber sci ef|frem diaconi de | iuditio di et resur|rectione et de | regno caelorũ | et munditia. animae | haec est prima | Gloria omnipotenti dõ | qui os nrm | supno nutu aperuit | —

f. 59 Impii autem | infirmabuntur ab eos. *corr.* Explicit | Incipit eiusdem | de beatitudinem *corr.* | animae. sci effrem. | Beatus qui | odio habuerit hunc | mundum & solummo|do meditatio eius. | —

f. 66ᵇ ad patrem luminum puenire | amen; Explicit. || f. 67 Incipit eiusdem sci effrẽ | diaconi de diem iudicii. hęc. ẽ. v | Venite dilmi | frs exortationem meam | suscipite. & semp mementote | —

f. 78ᵇ traha|tur ad uitam aenam. amen. | Sentententia *corr.* sci effrem | diaconi (sequitur *add. m. al.*) | —

f. 82 prius|quam quereremus eum. | Sententia sequitur | Facit enim hostis | securos quos cupit esse captiuos. | —

f. 82ᵇ scriptum est. | Gregorii | Cunctis ergo cogitatione tumentib; | —

f. 83 exortationib; flectitur. Iohannis | Supba uoluntas facit di praecepta contemni, | —

f. 84 foua ut pdat. | Sententia. sequitur | Dns dixit. qui | non acc*pit crucẽ suã. | & sequitur me. —

f. 86 p pacientiã | expectamus. Sci agustini | Uisibilium omnium proxim'. | mundus est. — & suggestionib; prauis. | Scs petrus dixit | Resistite autem diabulo. & fugia a uob | —

f. 86ᵇ & requies uera. Sci agustini | Ibi requiescit sps xpi ubi est puritas cordis | —

f. 89ᵇ non succurrunt ga|sindi. ad officiũ. nec querit (un) honores. | Sententia sequitur. | Non sequamur malarum exempla qui | male fecerunt —

f. 92ᵇ adppinquate dõ & adp|pinquabit uobis. Explicit. | Incpt exortatio | ** panu*fii abbatis. | Ad recipiendum | eum. qui pro forib; habitabat; | Nosti ait frater quod dieb; | p̃ forib; excubans hodie | sis receptus —

f. 99b apostolice caritatis pfectio. | possidaur. Expl exortatio. | Incpt Libellus paulini de pas|sionibus anime | Frequenter [1] | diximus.[2] semper[3] xpianus.[4] | psecutionem patitur.[5] mundus. | iste in maligno positus est, Aduersa | —

f. 103b diaboli liberare. Cui est gloria in scla | saeculorum amen.[6] | Maxima[7] pars regulae | monachorum. mortifica|tio est; —

f. 105b & omnem *sic* fastidium | corporis nutrit. | Ideo tu lector lente folia uersa. manus | laua & si (*lies* sic) librum tene. et ei aliquid p uestitu|ra. prosterne. | Expliciunt | omeliae | sci caesari epi | et sci effem di|aconi || f. 106 Incipit. sermo. sci agustini | epi de regula monastherii ad mo|nachus haec[8] sunt quae ut obseruetis | Praecipimus in monast*erio constitu|tis primum propter quod in unum | —

f. 114b & in temtationē ñ inducat. | qui uiuit & regnat *etc.* am̃. | Incpt institutio sci ac beatis|si*mi ca'siani ad monachus *corr. m. al.* || f. 115 Sicut namq: in mensa dni gloria & aa na uita fideliter seruientib: —

f. 119b fructificant atq; subcres|cunt. p dnm nrm *etc.* am̃. | Incipit epistola patri *sic* eutropii | abbatis ad petrũ papã de districtio|ne monachorũ & ruina monasthe|riũ directa in roma. | Omnipotens[9] dns pro sua misericordia humanus *corr. m. al.* miseratus errores. p moysen. | —

f. 125b Ideo & multi uocati. pauci uero electi. & | pusillus est grex. cui conplacuit patre //[10] || f. 126[11] illo[12] male uoluntatis siue uitio offendat et cadat | — protegat & confirmet.[13] | Explicit epla eutropii abbatis | *m. s. XV* Iste liber est monacho* — scriptus sb nũo 49 (49 *in ras.*).

Cassiani *conlationes.*

Die Turiner Universitätsbibliothek besass drei Blätter derselben Bobienser Handschrift von Cassians conlationes, von

[1] Aug. (?) ad fratres in eremo sermo 60 XL 1342 Caes. hom. 20 l. c. 1083 — [2] fratres charissimi *add. Aug.* — [3] quod semper *Aug.* quod *Caes.* — [4] Christiani — [5] patiuntur — [6] *Caes.* hat einen anderen Schluss. liberare totos, cui est honor et gloria per omnia s. s. A. *Aug.* — [7] ? — [8] ? — [9] LXXX 15 — [10] patri l. c. 17 d — [11] m. s. xv — [12] l. c. 20 — [13] protegit et confortat

welcher sich auf der Vaticana in cod. 5766 (vgl. I 474) hundert Blätter finden. Die Turiner Blätter waren, wie A. Peyron sah, ebenfalls palimpsest und enthielten Fragmente des Codex Theodosianus. Vgl. Peyron l. c. 155 und seine Ausgabe *Codicis Theodosiani fragmenta inedita* 1823 p. 18. Wie mir die Bibliothekare versicherten, sind dieselben verloren gegangen. Aus Peyrons Angabe 'recens scriptura refert collationes patrum, sic *conlationes Ab. Pafnutii*, tum illas *Ab. Danihelis,* in quibus sermo est *de tribus abrenuntiationibus de concupiscentia carnis et spiritus*' geht hervor, dass die Turiner Blätter Bruchstücke der dritten und vierten conlatio enthielten und demnach in der Cassianushandschrift vor die Vaticanischen Blätter, die mit conl. 4, 12 beginnen, gehörten.

Cassiodorii (?) *panegyrici.*

a. II.** membr. 4. foliorum 7. saec. VII—VIII.

Angelo Mai fand in einer Bobienser Handschrift, dem Ambrosianus G. 58. Sup. (siehe oben S. 88), zwei Blätter, Fragmente von Panegyrici enthaltend, als deren Verfasser er zuerst Symmachus, dann Cassiodorius annahm. Zwei andere Blätter desselben alten Codex entdeckte A. Peyron in Turin und veröffentlichte sie l. c. 182 sqq. Ebendaselbst fand Baudi di Vesme noch fünf dazu gehörige Blätter und vereinigte alle bis dahin gefundenen Fragmente in der Abhandlung *Frammenti di orazioni panegirichi di Magno Aurelio Cassiodoro Senatore* (Memorie della R. accad. delle scienze di Torino, serie II Tom. VIII scienze mor. stor. e filolol. Torino 1846. S. 169 ff.). Eine Revision der Vesmischen Lesung wird noch manches Neue zu Tage fördern, wie sich mir bei einer flüchtigen Vergleichung ergab. So steht S. 199 Z. 2 *mulieresque ociosas* S. 202 Z. 17 glaubte ich nach *eiusdem* zu lesen *senatoris*: auf jeden Fall enthielt die Zeile den Titel eines neuen Panegyricus, wie die Schnörkel am Ende derselben und die Initiale am Anfang der folgenden zeigen[1]. S. 203 Z. 6 am Ende liest man deutlich *futuris sae.*

[1] Am Schlusse von Z. 16 ist wohl inc̄ dictio (inedic . . . *Vesme*) zu lesen

Cerealis *contra Maximinum*.

E. IV. 43. membr. 4. foliorum 8. saec. VII—VIII.[1]

f. 1 Incipit altercatio inter catholicus et eriticus [arrianus] | I quia[2] aequalis pater[3] et filius — XVIIII Contra id quod dicunt quia[4] pater illi sub|iecit[5] omnia | qualis[6] patri filius sic dicetur[7]. apostolus | paulus dixit[8] oc sentite de[9] uobis quod et in | xp̃o ih̃u qui cum in forma dĩ esset non rapina[10] | arbitratus est esse se uellem[11] dõ —

f. 7[b] (XVIIII[12]) patriarchae et profaete | fideliter tenuerunt[13]‖ f. 8 XX In libro sapientiae sicut[14] dĩ[15] sapientia q͘ | est filius dĩ sic et sp̃s sc̃s noui[16] consi lia patris | —

f. 8[b] XXXV[17] | In eodem libro q͘a filius dĩ de substantia est patris | pro q͘bus angelorum ᵉsca cibasti populum | tuum et paratum panem de caelo praesti|tisti illis sine laborem omne delectamentum in se | habentem et saporis suauitamtem substantia[18] | enim tuam dulcidinem tuam[19] — magnus dñs ds̃[20] noster et magna uertus eius et sapientiae tue[21] | non est nomerus[22] ‖

Conciliorum *acta*.

Theca F. IV. 1. fragm. IV. membr. 4. foliorum 6. saec. VII—VIII.

f. 1 *Über der Zeile m. rec.* Capsa 62 | natiuitates sed** ut et ip"um essentiae nostrae | benedicat. initium. | — subiecta sunt. huic nostrae epistolae | *unter der Zeile m. al. aequali* anathematismus primus | I si quis non confitetur. dm̃ esse secundum ueri|tatem —

[1] Bildete früher mit E. IV. 42 eine Handschrift. Vgl. Pasini l. c. 244 ff., Peyron l. c. 216, der irrthümlich die Handschrift mit Bob. 141 identificirt. Siehe unten *Sedulius* — [2] LVIII 757 b. Die Einleitung fehlt in der Handschrift — [3] est pater — [4] quod — [5] subiecit illi — [6] Cerealis. Quia aequalis est — [7] docet — [8] dicens — [9] in — [10] rapinam — [11] aequalem — [12] XX — [13] cecinerunt. Propositionibus tuis iuvante patre et filio et spiritu sancto de novo et veteri testamento respondi, nunc vero pro catholica, quae ubique est fide, alia testimonia proposui, quibus respondere debeas. In libro sapientiae — [14] quia sicut — [15] deus — [16] novit — [17] *om.* — [18] substantiam — [19] *om.* — [20] *om.* — [21] eius — [22] Schluss fehlt in der Handschrift

f. 2ᵇ (XII) et uiui ficans ut d̃s anathema sit | data mense noembr' q̧ xxx. indict' XIIII. | incip' epistula scripta ad clerum et populum | constantinopoleos. in qua scribit — resistentes eius doctrinae || f. 3 dilectissimis — aegyptiaca diocesi in dño sal. | VIIII (data — VIIII *m. al. aequali*) | Uix quidem aliquando peruenimus ad quod fu|erat —

f. 4 uirtutis et đi sp̃s. in uobis requiescit | Expl. epist viiii inc̃ epist x̃. | suscipiens autem et archiep̃cs romae caeles|tinus quaterniones expositionum ipsius nesto|rii. per antiochum. et inueniens eos plenos blas|phemiis. insuper etiam ammonitus ab archi|| f. 4ᵇ episcopo Cyrillo — est enim haec. (Expl. — haec. *m. al. aequali*) | x dilectissimo fratri nestorio caelestinus | aliquantis diebus uitae nostrae post nefan|dum —

f. 6ᵇ uitia maiore semper dolore sanari. Inter mul'ta quae et a te impie praedicata. uniuersalis | recusat ecclesia. symbolo ab apostolis tradito ||

CYPRIANI *epistulae.*

F. IV. 27. membr. 4. 2 col. foliorum 24. saec. VI.[1]

f. 1 obtemperantes[2] iu|dicii sui si tempus cō|stituit non oboedi|entibus[3] et tunc qui|dem gladio occide|bantur —

f. 1ᵇ prae|cepta eius seruantes[4] | placeamus. | Opto te frater carissime ac desiderā|tissime in đm[5] semper[6] bene ualere|| f. 2 ad stephanum[7] | expł incip̃ | ad lucium de | exilio reuersũ | *in mg. m. s. XV* XLIII | Cyprianus[8] cum colle|gis lucio fratri salutẽ | et nuper quidem tibi | frater carissime gra|tulati sumus cum | —

f. 2ᵇ quem co|lebant quemquem̦ | et nos colimus po|tentem esse ut quos[9] || f. 3 quoq.[10] caperemus. | quae illic exaltatio | omnium fratrum | qui concursus adq. | conplexus —

---

[1] Vgl. Peyron l. c. 156 ff. Fragmente derselben Handschrift entdeckte ich in Ambros. D. 519. Inf. S. o. S. 22 und jetzt Hartel in seiner Ausgabe proleg. p. XXVIII — [2] IV 371 a. f. 2 hat das Quaternionenzeichen XVII — [3] et iudicibus a se ad tempus constitutis non obaudientes — [4] servando — [5] Domino — [6] *om.* — [7] ad Pomponium de virginibus. So lautet auch in der Handschrift der Seitentitel — III 972 — [8] (ad Lucium papam Romanum reversum ab exilio) — [9] eos l. c. 973 b — [10] l. c. 974 b. Ein Blatt fehlt

f. 3ᵇ pre|sente plebe possit | celebrari [1] | optamus te frater carissi|me semper bene ualere | Ad lucium de exi|lio reuersum | exp̃ incp̃ | de uictore [2] qui fau|stinum pr̃ tuto|rem nominauit || f. 4 *m. s. XV (sic semper)* XLIIII | Cyprianus [3] praesby|teris et diaconibus | et plebi furnis con|sistentibus salutem | Grauiter commoti su|mus ego et collegae | mei —

f. 5ᵇ quod nunc fac|tum est fuerit uin|dicatum. | Opto uos fratres carissimi | semper bene ualere | Ad clerum et ple|bem de uictore | qui faustinum | pr̃ tutorem no|minauit exp̃ | incp̃ ad maximũ | et nicostratum [4] || f. 6 XLV Cyprianus [5] maximo | et nicostrato et cete|ris confessoribus sa|lutem | Cum frequenter ca|rissimi cognoueri|tis ex litteris meis | —

f. 6ᵇ hortamentis peti|mus et rogamus. | opto uos fratres carissimi | semper bene ualere || f. 7 ad maximum et | nicostratum | exp̃. incp̃. | ad fortunatum | et ceteros de his [6] | qui per tormenta | superantur | XLVI Cyprianus fortunato | haummo [7] optato pri|uatiano donatulo | et felici fratribus sa|lutem | Scripsistis [8] mihi ff̃. kk̃. | quod cum in capsen|si ciuitatis [9] propter | ordinationem —

f. 8ᵇ sa|cerdotum consilio | ponderata | Opto uos fratres karissimi | semper bene ualere | Ad fortunatum | et ceteros de his qui | per tormenta supe|rantur explicit | incp̃ ad maximũ | pr̃ || f. 9 dignitas [10] uidebatur | quando milites xp̃i | non ad ecclesiam | de carcere redirent | —

f. 10 cari|tatis ac pacis unitate | remeabunt [11] | Opto uos fratres carissimi [12] | semper bene ualere | Ad maximum pr̃ | et urbanum et si|donium et maca|rium exp̃ incip̃ | ad clerum romae [13] || f. 10ᵇ XLVIII Cyprianus [14] p̃p̃r̃r̃ et dd̃ | romae consistenti|bus fratribus salutẽ | quoniam comperi fra|tres carissimi minus | simpliciter et minus | fideliter —

f. 12 consilio dispone|re singula uel [15] refor|mare possimus | Optamus [16] uos fratres caris|simi semper bene ualere ||

---

[1] praesentibus debet fratribus immolari — [2] ad clerum et plebem Furnis consistentem de Victore — [3] IV 397 — [4] ad confessores Romanos ut ad unitatem redeant — [5] l. c. 340 — [6] et alios collegas de his — [7] Ahymmo — [8] l. c. 346 — [9] civitate — [10] (ad confessores de reditu ex schismate congratulatoria) l. c. 344 a. Ein Blatt fehlt — [11] remeatis — [12] ac desiderantissimi *add.* — [13] ad presbyteros et diaconos Romae consistentes — [14] l. c. 261 — [15] et — [16] opto

f. 12b ad clerum ro|mae expł | incp̃ cypriano | papae p̃p̃r̃r̃ et | diacon. romae | consistentes [1] | XLVIIII Cypriano [2] papae pr̃ et | d̃d̃ romae consistẽ|te* salutem | —

f. 19 quasi duram crude|litatem. optamus | te beatissime ac gloriosissime | papa semper in d̄no [3] bene uale|re et nostri meminisse | Cypriano papae | p̃p̃ r̃r̃ et d̃d̃ romae | consistentes ex̃p | incp̃ cypriano pa|pae moyses et ma|ximus p̃p̃ r̃r̃ | L Cypriano papae [4] moses [5] | et maximus pr̃ et ni.costratus et rufinus | et ceteri qui cum eis | confessores [6] salutẽ | Inter uarios et multi|plices frater dolores nobis constitutis | —

f. 24b quae xp̃m | potuit [7] confiteri po|tuit [8] a xp̃o in communicationem [9] retineri | Optamus te beatissime ac glorio|sissime papa in d̄no semper be|ne ualere et nostri meminisse | Cypriano papae mo|ses et maximus pr̃ | ex̃p incp̃ pp̃r̃r | et diaconibus fra|tribus [10] ||

Cyprianus *de opere et elemosynis, de sacramento calicis.*

G. V. 37. membr. Kleinquart. 2 col. foliorum 30. saec. VI—VII.

f. 1 multa [11] et magna | sunt fratres | carissimi be|neficia diuina | quibus in salu|tem nostram | —

f. 3b Si autem nemo | esse sine pec|cato potest et | quisque se in|culpatum [12] dixe|rit aut superbus [13] || f. 4 in die [14] mala libe|rauit (u *m. al. in* b) illum | deus [15] | quorum prae|ceptorum me mor daniel | —

f. 28b in persecutio|ne purpuream | pro passione | geminabit. | Caecili. cypriani. | de opere et | elemosynis | explicit |

---

[1] cleri Romani ad Cyprianum — [2] l. c. 261 — [3] in Domino semper — [4] l. c. 290 Caecilio Cypriano, episcopo ecclesiae Carthaginensium — [5] Moyses — [6] ceteri confessores in fide veritatis perseverantes in deo patre et filio eius Iesu Christo domino nostro et in spiritu sancto — [7] potuit Christum — [8] potuit et — [9] communicatione — [10] Seitentitel in der Handschrift: ad pomponium de uirginibus. ad lucium de exilio reuersũ. de uictore qui faustinũ pr̃ tutorem nominauit. ad maximũ et nicostratũ. Ad fortunatũ et ceteros qui. ad maximũ praebyterũ et urbanum. ad clerum romae. cypriano pape pr̃ et d̄d̄ romae. cypriano pape. moyses et maximus pr̃ — [11] IV. 601. Es fehlen zu Anfang eilf Quaternionen — [12] quisquis inculpatum se esse — [13] l. c. 604 b — [14] l. c. 606 a. Zwei Blätter fehlen — [15] eum dominus

Incipit de | sacramento | calicis | Cyprianus[1] cae|cilio fratri sa|lutem. | Quamquam sciam | frater carissime | episcopos plu-ri|mos ·/· (*in mg. m. s. IX* ·/. ecclesis dominicis) in toto mũ|do —

f. 30ᵇ quod nuditas | illa patris a me|dio filio deno|tata est et foras | nuntiata. a duo[2] ||

Expositio *evangelii secundum Marcum.*

Theca F. IV. 1. fragm. VII. membr. fol. 2 col. foliorum 2. saec. VIII—IX.[3]

f. 1[4] tantes caritatis manipulos cum gau|dio metamus in caelo. Explicit ꝓlogus. | Initium euangeli ihũ xp̃i filii dĩ us|qꝫ semittis ɔ. euangelium g̃ce dr̃ latine | bona adnontiatio —

f. 1ᵇ Indicat austam uitã p̃dicantium ex|t'as gentes ad gratiã dĩ q̃ ÷ iohannis in|tus et foris ẽẽ coniungendus. pilis || f. 2 sic et ioseph relicto pallio nudus de ma|nibꝫ inpudicę dominae effugit. qui uult | efugire manus iniqᵛorum relinquens | mente q̃ mundi s̃t fugiat —

f. 2ᵇ species crucis q'd ÷ n' forma quadrati | mondi: oriens di uertice fulget. arctor||

Expositio *psalmorum.*

Theca F. IV. 1. fragm. V. membr. 8. 2 col. foliorum 8. saec. VIII—IX.[5]

f. 1 Incipit. XVII. psal̃. | XVII | Hunc septimum dec̃. psal̃. uidemus | secundi regum libri etsi commuta|tis quib.dã uerbis historia ɔtinerj. — susciperunt. Incip̃. XVIII. | XVI In p̃senti psal. beatus đđ. institutae a dõ | creaturae — II

f. 8ᵇ (XL) exhibere | *die letzte Columne (zur Hälfte leer) fast ausgegangen* ||

---

[1] l. c. 373 (ad Caecilium de sacramento dominici calicis) — [2] duobus l. c. 375 a — [3] Vgl. über diese Fragmente Peyron l. c. 192. Viele gälische Glossen. Der Schreiber ist, wenn mich meine Erinnerung nicht täuschte, derselbe wie in dem Psalmencommentar der Ambrosiana (C. 301. Inf.) — [4] Unten m. rec.: In Registro. I — [5] Vgl. über dies Fragment Peyron l. c. 191

Theca F. IV. 1. fragm. VI. membr. Grossquart. foliorum 6. saec. VIII—IX.[1]

f. 1 *die beiden ersten Zeilen erloschen* | ///////// qui deuorant plebem meam. quo dicto | ostendit eē plebem ad dm̄ ꝓprie pertinentem quā | opprimere aduersariorum laboret intentio | — sed fabulas in suis expossitionibus | adtulerunt. Incip̄. xiiii. | Hic psal̄. ꝓcedenti n̄ solum ordine quo sub|iectus est sed etiā —

f. 6 postula|uerat ostendit eē iustissima. expł. xvi. | Est. xxvii. psalmus confessio — uerecundiae et | pudoris ocurre. dn̄e ne in furore tuo .s̄. —

f. 6[b] /////////// | /////////// | //////// alia aperta de occul////////// dr̄ in psalmo. sicut caesa|///// ferentur id ÷ ab occulto/////////lae concupiscentiae q̃ in eis | — qui n̄ uult modo habere ɔpuncti|// onem medici nalem. habebit postea poenalē | — //// peccati. et eor̄ //////////// ||

Gregorii Magni *homiliae in Ezechielem.*

Theca F. IV. 1. fragm. X. membr. 4. foliorum 4. saec. VIII.[2]

f. 1 neque[3] enim ego ab homine accipi[4] illud neque | dedici[5] —

f. 2[b] percussisses syriam. usque ad consumma|tionem.[6] nunc autem tribus uicibus percuties eam[7] || f. 3 omnipotenti[8] dn̄o ad cor iter paratur | ut intente menti —

f. 4[b] seruiebat cum quo tamen ezechiel propheta | in captiuitatem mittitur. quem diuina gratia[9] ||

---

[1] Vgl. über dies Fragment Peyron l. c. 192. Die Schrift hat sehr grosse Aehnlichkeit mit der in den vorhergehenden Fragmenten — [2] Gehört zu Ambrosianus S. 36. Sup. und enthält gleich dieser Handschrift, wie von mir zuerst bemerkt wurde, einen Ulfilaspalimpsest. Als 'fragmentum tractatus de prophetis' ist es im Turiner Handschriftencatalog bezeichnet. f. 1 (zum Theil radirt) fand später als Titelblatt einer anderen Handschrift (Regula sc̃ti p̃ris Benedicti) seine Verwendung — [3] I 1, 9 LXXVI 790 b — [4] accepi — [5] didici — [6] consumptionem — [7] 12 l. c. 791 c — [8] 15 l. c. 793 a. Vier Blätter fehlen — [9] 18 l. c. 794 b. Diese vier Blätter bildeten ehemals das erste, zweite, siebente und achte Blatt des zweiten Quaternio der alten Handschrift. An f. 4[b] schliesst sich unmittelbar der Ambrosianus an

Hieronymi *commentarii in Danielem, epistulae.*

G. V. 3. membr. 8. foliorum 103. saec. X.[1]

Vorsetzblatt m. s. XV In hoc uolumie ifrascta continet. vz. | hyeronimi pbri tractat' explanationū ī daniele | propheta. vz. decez uisionuz ei'dez prophete. | Eiusdez explanatio ī libro apocalipsis ioh'is apli | Eiusdez epla de' melchisedech sac'dote. | Iuliani toletañ epi. pgnosticoꝝ futi scli libri. III. ||

f. 1[2] Liber scti 88 columbani de bobio | Incipit praefatio id est prologus sci hye|ronimi de explanatione. danihelis prophtę | Contra[3] prophaeam danihelem duodecimum porphy|rius scribit librum[4]. Nolens eum ab ipso cui[5] inscriptus | —

f. 2 aliarum gentium litte|ris contineri. Finit praefatio. sci hieronimi de ex|planatione sci danihelis prophetae. incipit. | liber primus. de explanationis beati hieronimi. | prime uisionis. danihelis prophetae[6]. Anno tertio regni ioachim regis iudae[7] uenit nabochodonosor | rex babyloniae[8] hyerusalem —

f. 4 fuisse memoretur. Explicit explanatio uisi|onis primae danihelis prophetae. incipit explana|tio uisionis secundae in eodem. | In anno secundo regni nabochodonosor somnium et rlq.[9] si post tres | —

f. 8 a regis latere ñ recedit. | Explicit explanatio. uisionis. secundae. incipit | explanatio. uisionis tertiae eiusdē prophetae. | Nabochodonosor rex fecit statuam —

f. 14ᵇ quia contra dm̄ | supbierit. Explicit explanatio uisionis tertiae | danihelis prophetae. Incipit explanatio uisionis | quartae eiusdem prophetae[10]. | Balthasar rex fecit grande conuiuium. —

f. 20 in medos translatus sit. Explicit explanatio uisionis | quartae danihelis. Incipit explanatio uisionis | quintae. eiusdem prophetae.[11] | Anno primo balthasar regis babylonis. —

---

[1] Vgl. Peyron l. c. 188 — [2] Unten *m. s. XV*: Iste liber est monachorū — sub | nūō. 88 (88 *in ras.*) — [3] XXV 491 — [4] librum scripsit Porphyrius — [5] cuius — [6] Statt der Bucheintheilung in der Ausgabe Capiteleintheilung — [7] Iuda — [8] Babylonis — [9] Nabuchodonosor, vidit Nabuchodonosor somnium et conterritus est spiritus eius et somnium eius fugit ab eo — [10] Cap. V — [11] Cap. VII

f. 24 uoluminis hebreicae[1] legimus. | Explicit explanatio uisionis quintae. Incipit | eiusdem sexta.[2] | Anno tertio regni balthasar regis. | —

f. 26ᵇ neglegentia parera offensam. || f. 27 Explicit explanatio sextae uisionis. danihelis | prophetae. Incipit explanatio. septimae. uisionis. eiusdem prophetae.[3] | Dñe[4] dš magnae & terribilis aduersum[5] eos —

f. 33 usq. ad solum diruta .ē. Explicit explañ septimae. | uisionis danihelis prophetae atque eiusdem oratio ad dm̃. | Incipit explanatio octabae uisionis ei'dē prophetae.[6] | Anno tertio cyri regis persarum —

f. 40ᵇ Hebrei ita[7] uolunt intelligere[8] atq. romanos. Explicit explanatio uisio|nis. octabae danihelis prophetae. Incipit explanatio nonę | uisionis eiusdem prophetae | Et[9] impii in testamentum simulabunt —

f. 45ᵇ in ipsorum libris poterit inuenire.[10] Explicit explanatio | nonae uisionis. danihelis prophetae hucusque in hebreo | habentur. Incipit explanatio decimae uisionis eius dem. prophetae. De susannae et Baelis fabulosismũ *sic* gestũ[11] | Exposui[12] ut potui quae in danihelis libro iuxta hebrȩicum[13] continentur. Ponã. | —

f. 47 quid ei respondere debeamus. Explicit explanatio. decimae uisionis. danihelis prophetae | de susannae historia Baelisque. que in hebreo minimae in uenitur. Finit liber in danihelem prophetam expost | siue commentum. sci hyeronimi. ex hebreica ueritate clats. | Incipit praefatio siue prolog̃. sci hieronymy bprtri | in apocalipsi libro ad anatolium. | Diuersi[14] marina discrimina. tranᵉuadantes. inueniunt casus. si turbo | —

f. 47ᵇ sudauit ingenium. Anatoli carissime. Exp̃. praefatio | Incp lib. principium[15] libri. beatitudinem legenti[16] audi enti. et seruanti promittit. ut lectioni studens. exinde | operam[17] discat. et precepta custodiat. | Grã uobis et pax dõ.[18] qui est et qui erat et uenturus .ē. | —

f. 58 qui cum cherento heretico sentint *sic*.[19] Expli | Explanatio. scdm hieronimum prby. in libro | apocalypsin. iohannis.

---

[1] Hebraice — [2] Cap. VIII — [3] Cap. IX v. 2 — [4] Obsecro, Domine — [5] adversus — [6] Cap. X — [7] Italos — [8] intelligi — [9] Cap. XI v. 32 — [10] invenire. Hucusque — translata sunt — [11] Cap. XIII — [12] Et erat vir — Dominum. Expositis — [13] Hebraicum — [14] ? — [15] Victorini scholia in apoc. V 317 | [16] legenti atque — [17] opera — [18] ab eo — [19] ?

amen. incp̃. eplã. ‖ f. 58[b] sc̃i hieronimi presbyteri de melchisedech. | a[d] euuangelium presbyterum. | Misisti [1] m̃ uolum̃. ΑΔΕCΓΟΤΟ. [2] & nescio utrũ de titulo nom̃ subtra|xeris —

f. 60[b] nocuerit | corporis ualitudini. Explicit epistola sc̃i hieronimi | presbyteri in melchisedech. ad aeuuangelum | prb̃y de questione. incp̃ epl̃a hierõ ad uirg̃ hemoñnses [3] | Carthae [4] exiguitas indiciũ. solitudinis est. et idcir|co —

ibid. quare oculus tuus nequam.[5] Explicit epla sc̃i ‖ f. 61 hieronimi ad uirgines haemonenses. incipit oml̃. | sc̃i hieronimi prb̃y. in die epiphaniorum. | hodie [6] uerus sol. ortus .ẽ. mundo. hodie in tenebris scli lumen egres|sum [7] .ẽ. —

f. 61[b] sup aspidem & basi|liscum. in xp̃o ihũ. Cui ẽ. *etc.* Amen. | Incipit uita beati ambrosi ep̃i mediolanensis quam perscripsit | paulinus notarius. | hortaris [8] uenerabilis pater. augustine. ut sicut | —

ibid. prouinciis post obitum. [9] | Incp̃ passio sc̃orum martyrum geruasi et protasi. | Ambrosius [10] seruus xp̃i fratribus per omnem Italiam | in dñõ aeternam salutem. In | diuinis uoluminib. reus adscribitur [11] | —

f. 63 consequi | mĩam dñi nr̃i. *etc.* amen. | Passi sunt autem sc̃i martyres. sub | asta tio *sic* comite.[12] ‖ f. 63[b] [13] Incipiunt cap̃. lib̃. prognosticoꝝ. iuliani. de origine mortis nom̃. | ɪ Qm̃o mors subintrauit in mundũ. | — xxɪɪ De oblationib; quę pro defunctis fidelib; offerunt | Incipit lib̃ prognosticoꝝ futuri scli iuliani toletanę ciuita|tis ep̃i de origine ciuitatis *expunctum* mortis humane | Qm̃o. mors — mundum. | Peccato primi hominis actũ eẽ ut mors in mundũ intrar&. Paulus apls | —

f. 71 ipsa dampnatio ‖ f. 71[b] Expliĉ lib̃. prim'. Incipiunt capitula libri .ɪɪ. de om̃ib; | defunctoꝝ Quomodo se habeant ante ultimã cor|poꝝ resurrectio. | .ɪ. De differentia paradisoꝝ. | — xxxvɪɪ. Qđ etiã modo sc̃oꝝ animę iã cũ xp̃o in celis regnant. | Expliĉ capitula. Incipiunt lib̃. secundus. De animab; | defunctorꝝ quomđ se habeant ante ultima corpoꝝ resurreĉ de differeñ.

---

[1] ep. 73 XXII 676 — [2] ἀνώνυμον ἀδέσποτον — [3] Aemonenses — [4] ep. 10 l. c. 344 — [5] nequam est — [6] Hieronymi (?) sermo de nativitate Domini XXX 220 Maximi Taur. sermo 7 LVII 545 — [7] ingressum *Hier.* — [8] XIV 27: die Handschrift enthält nur den Anfang der vita — [9] l. c. — [10] XVII 743 — [11] subscribitur — [12] Passi — comite *om.* — [13] f. 63[b] — 100[b] m. s. xɪ

paradisoꝝ. | Unus ẽ t͂ren' paradisus ubi primoꝝ hominũ corporaliter uitę extitit. | —

f. 83[b] ad ęclam qđ | ẽ ⁊iã regnũ xp͞i; Expliĉ lib͞ .II. Incip̃. cap̃. lib͞ .III. | de ultima corpoꝝ resurrectio; || f. 84 I Qđ tẽpus ⁊ diẽ iudicii. nullus. hominũ nouerit. | — LXI. De fine sine fine in qua dm͞ laudabim' infinite. Exp̃. cap̃. | Incip̃ lib͞. III. de ultima corpoꝝ resurrectione. Qđ tem|pus et diem iudicii. nullus hominũ nouerit. I. | Iudicii tẽpus ł diẽ incognitũ nob͞ dn͞s uoluit eẽ. sic eni͞. | —

f. 100[b] nisi ꝑuenire ad reg|nũ cuius nullus ẽ finis. Explicat felicit͞ dõ grãs. amen. || f. 101 *leer* || f. 101[b] — 103[b] *Bobiensia*

ORIGENIS *homeliae in genesi etc.*

F. II. 17. membr. fol. 2 col. foliorum 257. saec. IX—X.[1]

Vorsetzblatt: Index

f. 1 Liber sc͞ti .111. columbani de bobio | ✠ In nomi|ne sc͞ae trinita|tis incipiunt omł | ori^g^enis in genesi. | In principio fecit dš cae|lum ⁊ terram. Non in aliquo tempo|rale principio —

f. 3[b] debemus existere *etc.* amen. | incipit. de arca. noe. | Arca secundum mandatum di͞ de lignis | —

f. 5[b] eẽ uiuificanda *etc.* amen. | Incipit de circumcisione abrahae | Multa quidem responsa dantur a dõ ad | abraham. —

f. 7 qui caelis est | *etc.* amen. | Incipit de eo quod scriptũ | est uisus est dš abraham | Uisus est inquid dš ad abraham cum | sederꝫ —

f. 8 agnoscere reuelante *etc.* amen. | Incipit de Loth ⁊ filiab; eius | Missi angeli ad ᵉuersionem sodomorum | —

f. 10 spiritales efficiamur in ih͞u *etc.* | amen. | Incipit de nati uitate isaac ⁊ quod a lactate *sic* | expulsus. | Moyses nobis legitur in ecclesia. deꝑ|cemur —

f. 11[b] tabernaculum dõ iacob | Ipsi gloria in scła sciorum amen. | Incipit de ᵉo quod scriptum | est. obtulit abrahã filiũ | Adhibꝫe huc aures qui accessis|tis —

f. 13 sanguis uidelicꝫ sal|uatoris *etc.* amen. | Incipit de responsorib; | secundis ad abrahã factis | Et uocauit angelus dn͞i abrahã | —

[1] Vgl. Peyron l. c. 207

f. 14 accipere possimus per dnm̄ | *etc.* amen. | Incipit de rebecca cum | exisset ad auriendam aquā | & occurissꝫ ei puer a|braham. | Isaac inquid scriptura crescebat | —

f. 15[b] cum eo unus xp̄s in xp̄o *etc.* amen | Incipit de eo quod abraham | duxerit cethuram uxorem | & quod isaac habitabat a'pud puteum uisionis. | Scriptura refert diuina quod | —

f. 16[b] die ac nocte uer|sentur. *etc.* amen | Incipit de conceptu rebec'cae & partu. | Refert praesens lectio quod isaac ora|bat —

f. 17[b] in uitam ꝫernā. | *etc.* amen. | Incipit de puteis quos fo'dit isaac & replꝫi sunt | a philistinis. | Coepit isaac fodere puteos | —

f. 19 iumenta saluabit dn̄s & saluator noster | *etc.* amen. Incipit de eo quod ap|paruit. dn̄s isaac ad puteū | iuramenti & de pactu quod | conposuit abimelech. | Cum unus sit dn̄s noster ihs̄ xp̄s per | substantiam —

f. 19[b] sapientiae copulemur *etc.* amen. Incipit | de ascensione. & discensio|ne & de aliis capitulis. | Ascenderunt ex Aegypto & ue|nerunt —

f. 20[b] quod | ds̄ uidꝫur in spū *etc.* amen. | Incipit de eo. q̄d scriptum ē. | et adquaesivit ioseph omnē | terrā aegyptiorū faraoni | Uendiderunt enim aegyptii terrā | —

f. 22 ds̄ erit semper | uobiscum *etc.* amen. | Explicit in gene'si. Incipit tractatus | exodi de initis. | Uidetur mihi unusquisque | sermo diuinae scripturae. simi|lis eē alicui semini. —

f. 24 ad imaginem eius | qui fecit eius *etc.* am̄ | Explicit tractatus | exodi pax legentibus | Multa quidem aduersum gentem | —

f. 25[b] per scm̄ spm̄ | reuelꝫ. *etc.* amen | Explicit omelia. II | Incipit tertia. | Ego autem quod dicit gracili uoce. | —

f. 28 inter solidum eua'demus *etc.* amen. | Explicit omelia | Incipit alia de decim | plagis quibus percussus | est aegyptus. | Historia quidem famosissi|ma —

f. 30[b] honorificatus est | *etc.* amen. | Explicit omelia | quarta incipit .v. | de profectione filiorū | isrł de terra aegypti | Doctor gentium in fide | & ueritate —

f. 32 nr̄is uelociter *etc.* amen. | Explicit omelia .v. | Incipit .VI. de cantico | quod cantauit moyses | cum pop̄ & mari ul̀ ie | tene *sic* in xp̄o felix domitia|na. Multa quidem can'tica fieri legim; —

f. 35[b] honorificatus est *etc.* amen. | Explicit .vi. ome lia. incipit vii. | Pos transitum ma|ris rubri & magnifici —

f. 38[b] suauis est dñs. ipse dš ac saluator | nr̃ — amen. | Explicit .vii | omelia de amaritu dine siue murra. inci pit viii de initio decalogi | Omnis qui dicit se contempnere | praesens saeculum —

f. 41[b] miseribitur dš in xp̃o *etc.* amen. | Explicit omelia .viii | Incipit viiii. de ta bernaculo legi feli|citer cum pace xpi | si quis digne intel|legat uel ex aegypto hebreorum | —

f. 44 aquam refeccionis *etc.* amen. Explicit. | omelia viiii. Incipit .x. de mulieri prignanti q; du obus uiris litigantes per| cussa est. Quod si litigant | duo uiri & percucient mulierẽ | —

f. 45[b] reuelare dignaur *etc.* amen. Explicit. | omelia .x. Incipit .xi. de sitpo|pũ in raphidin & debel amalechi tara prae- sentia iothor | Qnm̃ omnis qui uult pie uiuere in xp̃o | —

f. 47[b] ueniat & aaernum *etc.* amen. Explicit | omelia .xi. Incipit xii. de uultu moysi & glorificato | & de uelamine quod ponebat | in facie sua. | Lectio nobis exodi recitata ẽ | —

f. 51 de auro non dixit neque de argen|to. | *Zwischenraum* | Credo in dm̃ omnipoten tem. Bene incipit a credulitatẽ | confessio —

f. 51[b] tabernaculum dõ iacob *etc.* amen. | Expliciunt in exodum omeliae origenis. pax legenti uita & prosperitas | Gene-[e]silus maurelio | bodelane suscitans quasi dš. u|trumque ergo credendus est | —

f. 52[b] tradiderunt dicentes. credo in dm̃. | Incipiunt. capitu la in leuit expositio. | i De initiis leuitici | —

f. 53 xvi de benedictionib; leuitici | Sicut in nouissimis dieb; | uerbum di ex maria uirgine car ne uestitum —

f. 54[b] conformari mereamur. | *etc.* amen. | Finit liber primus | Incipit lib secund | De sacrificio ritu hoc est | —

f. 100[b] (xvi) iugum fidei. & caritatis & spei. ac totius | scitatis inposuit. *etc.* amen. || f. 101 Incipit prologus | Ut uerbis tibi frat beati martyris | loquar bene admones donate ca rissime nam & promisisse me me|mini ut si qua sint adamanti senis | in lege moysi dicta collegerem. atq; ea la|tino sermone nris legenda transferrem. | — in profectum legentium ponat. | Explicit prologus. | Incipit de principio | numerorum | Diuinis numuris *corr. m. al.* non | omnes digni sunt, —

f. 102 cogni|tor cor dis est. *etc.* amen. Expł. ho|melia prima || f. 102[b] Incipit homelia .II[a]. | de ordine et conloca|tione castrorum. | Prima numerorum lectio docuit. | —

f. 103[b] refulgebimus in regno xpi *etc.* am̄ | Explicit homelia. secunda | Incip̄. tertia | de eo quod scriptum est & ego | adsumpsi leuitas de medio | filioꝝ isrł & ꝓ omni primogenito | qui aperit uuluā & reliqua. | Scriptum est de manna quia dum tēpus | —

f. 105 ad|iuti misericordiam ipsius dn̄i. *etc.* am̄ | Explicit homelia .III. | Incipit quarta | de eo quod scriptum est. uiginti duo milia inuentos esse leui|tas. primogenitus autem filiorum israhel uiginti duo mi|lia. CCLXXIII. | Numerorum liber est qui legitur | —

f. 106[b] prestabit dn̄s noster *etc.* amen. | Expliciunt homl IIII. | Incipit quinta | Responsa dans dn̄s ad moysen | —

f. 108 repromissionis sc̄orū. *etc.* amen. | Explicit homelia. quinta | Incipit. sexta | de eo quod scriptum est. exiit mo|yses ad populum. & de .LXX. prb̄s | & de aethiopissam quam mo|yses acciperat uxo rem. | Plura nobis simul recitata sunt. de | omnibus —

f. 109[b] omnibus misereatur *etc.* am̄ | Explicit homelia .sexta. | Incipit .septima. | rursus de aethiopissa et de | lepra mariae q̃ supfuerant | Sicut apostolus dicit haec omnia | —

f. 112 celeste con|cedat. *etc.* am̄ | Explicit homł. VII[a] | Incipit. octaua | de his quae ab exploratoribus | renuntiantur & de indignatio|| f. 112[b] ne dn̄i ac supplicatione moysi & aaron | Duodecim missi sunt inspectores ex | filiis —

f. 113[b] pro peccatis nostris. *etc.* am̄ | Explicit homelia VIII. | Incipit .VIIII | De uatelliscore et seditione | populi aduersū moysen & de | uergis in quibus uirga a|aron germinauit | Apud dnm̄ ut intellegi datur nihil | —

f. 117 reliqua. uirtutes *etc.* am̄ | Explicit omelia VIIII. | Incipit decima | de eo quod scriptum est. et di|xit dn̄s ad aaron. tu & filii tui | et domus patris tui. tecum sume|tis peccata sc̄orum. | Qui meliores sunt inferiorem sēp | —

f. 118[b] adferent in nobis *etc.* amen. Expł. omelia .X. | Incipit homelia undecima | de primitiis offerendis | Primitias omnium | frugum —

f. 123 pontifici magno & | uero *etc.* am̄ | Explicit omelia. undecima | incip̄ xii. de puteo & cantico | Lectionibus putei & cantici quod apud | puteum —

f. 126 ihū xp̄i seruemus. am̄ | Explicit omł xii | Incipit tertiodecima | de eis qui superfuerant priori | tractatui & de balaam atq. asinā ei'. | Hesterno die dixeramus. quo* mo|do seon rex amorreorum. | —

f. 129 ex gentibus cre|dentis in xp̄o ihū *etc.* am̄. | Explicit om̄l .xiii | Incipit xiiii | Plura sunt q̃. | nobis resederunt. —

f. 131 do|nare dignetur *etc.* amen. | Explicit omł .xiiii | Incipit xv. | de prophetia balaam | Lic& nobis ordo lectionum quae reci|tantur —

f. 133 secundum opera sua in xp̄o dn̄o | nostro; *etc.* amen. | Explicit omelia xv. | incipit xvi | Priore tracta|tum quantum possibile —

f. 137 quae scrip|ta sunt explicemus *etc.* amen. | Explicit omł xvi | Incipit xvii. | Tertia nunc profe|tiam ex his —

f. 140 participes esse me|reamur. *etc.* am̄. | Explicit omł xvii | Incipit x.viii. | Quarta nunc ꝓ|ph&ia. ex his —

f. 142[b] abscon|dita est cum xp̄o in dō. *etc.* AMHN. | Explicit. omeł .xviii | Incipit .xviiii | Quinta haec *in ras. m. ead.* | nobis eademque ultima | —

f. 144[b] ad | gloriam dn̄i fiant, *etc.* amen. | Explicit omł xviiii | Incipit xx | de eo qui fornicatus est in ma|dianitem et quod consecratus | est populus belphegor | Lectio hodie recita|ta est primā quidem historiam —

f. 148 ꝑ uerū | finiem. *sic etc.* amen. | Explicit omeł xx | Incip̄ omł xxi | de eo quod secundo | populus numeratus ē | Numerati qd̄ | legimus & in priore | quidem lectione —

f. 149[b] dig|n&ur adducere. *etc.* amen. | Explicit omł .xxi | Incipit xxii | de filiabus salpha|at et de successore | Quinque fami|liae fuer̄ quorum e|tiam nomina —

f. 151 recuperaue|r& *sic* carnis ac sp̄s. *etc.* amen. | Explicit omł .xxii | Incipit xxiii. | De eo quod scriptū. ē. | — Munera mea data | mea et de diuersitate festiuita|tiū | Si obserua|tio sacrificiorum & ins|tituta —

f. 154 sponsus | et dn̄s erit ipse ihs̄ xp̄s *etc.* am. | Explicit omelia xxiii. || f. 154[b] Incipit xxiiii. | de sacrificiis quae |

p unamquãque festiuitatem iu|bentur offerri & de uotis quę | uouentur dño | Oms qui inbu|endi sunt eminentio|ribus —

f. 156[b] diligit uos. *etc.* am̃. | Explc omelia xxiiii | Incipit .xxv | de ultionẽ q̃ | in madianitis factũ. est | In superibus *sic* forni|cati sunt. filii isrł cum mulieribus | madianitarum. —

f. 158[b] ciuitatis di̅. *etc.* amen | Explicit omel̄ xxv | Incipit xxvi | de sũma numeri filioꝝ isrł | Differentias | esse profectus & meri|ti —

f. 159[b] quod qui adquisierit dicat (*Lücke*) ergo aliquis cum | haec ita scripta sint. —

f. 160 hp (*Ergänzung der Lücke m. al. aequali*) eam. torquẽ aureũ ponat circa collum | suum. Viriola & anulus ornamenta sunt | — conscripta sunt moysen ea nominauit *halbe Columne leer* || —

f. 162 dignaur. dux et dñs nr̃ *etc.* Amen | Explicit omeł .xxvi | Incip̄. omł xxv | De mansionib; filioꝝ isrł | Cum conderit dš | innumeras creauitaborũ | differentias —

f. 164 conuersatione suscipiunt; .i. | Exeunt ergo ex aegypto filii israhel | —

f. 167 (xlii) principatum & | potestatem. *etc.* amen. | Explicit omł. xxvii | Incipit xxvi | quae sit terrę | scãe descriptio terminorum|que eius et finium quos dñs | describit. | Ultima in | libro numerorum his|toria —

f. 168[b] capilli capitis numerati š. | *etc.* Am̃. | *Zwischenraum* | In hoc corpore continen|tur adamantis senis de gręco in latinum translatę | omeliae siue orationes. | ñ xxv | i. oratio in ihm̃ filium nauę | — xxvi. de eo quod saepultae sunt pari|nae macherae & de ara quam extruxe|runt duae semis tribus quae sunt trans | iordanen. praefatio | In diuinis uolu|minibus refer tur quod | ad constructionem tabernaculi | —

f. 169 (*oben* Liber scti columbani de bobio) expais ab in|doctis. Explicit | Incipit in ihm̃ filium naue ort .i. | i Donauit dš nomen quod est super | —

f. 171 acci|pies. per uerum ihm̃ xpm̃ *etc.* am̃. | Explc. Incipit Liber .ii. | de eo quod scriptum est moy|ses famulus di̅ defunctus est. | ii. Et moysi obitum oportet | —

f. 195[b] (Incp̄. de initio diuisionis terrę | quae deuisa est ab ihũ et quomo|do accessit ad ihm̃ chaleb et pe|tit ab eo cebron. xviii. |) dš iacob in xp̃o | ihũ dño nr̃o cui ẽ. gloria in

scla sclorum. || f. 196 De eo quod scriptum est in libro | iudicum et seruiuit populus dn̄o | omnibus diebus ihū qui uiderunt | omnia opera dn̄i magna quę fecit cum israhel | Lector quidem praesentis lectionis ita legebat, | —

f. 197 mereamur accipere. *etc.* | Finit omł prima. incipit omł II. | De eo quod scriptum est ⁊ defunctus est | ihš filius naue seruus dn̄i; Recitatus | est nobis et ille quidem filius naue | —

f. 197ᵇ in nomine dī faci^a^mus. *etc.* amen. | Finit omł. II. Incipit omelia .III. | De eo quod traditi sunt filii. isrł̄ | in manus inimicorum. et de gotho'niel et aoth. | Quando fecerunt filii israhel malig|num —

f. 199 ueritas ⁊ uita *etc.* am̄. | Finit omł III. Incipit omelia .IIII. | De semegad. et gabin. et sisara; | Coniungitur principatus. aut ambi | dextri principatus semēgad; sed | —

f. 200 animae regatur *etc.* amen. Finit omelia IIII. | Incipit omł .V. debbora et | barac et iahel. et sisara. | De questionibus ad questiones. ⁊ de sa|cramentis —

f. 201 p̄miū | dabitur. *etc.* am̄. | Finit omelia .V. Incipit omł. | VI de cantico quod canta|uit debbora. || f. 201ᵇ Sisara cum exercitu suo ⁊ curribus | —

f. 202ᵇ omnium fortior. *etc.* amen; | Finit omł VI. Incipit omelia VII | de eo quod translati sunt filii. isrł | in manu madian. | Qui scit peccatum. moueri autem dicitur t̄rā. | —

f. 203ᵇ futurū bonorū; | *etc.* amen; | Finit omelia VII Incipit omelia VIII. | De filios orientis et de gedeon ex parte. | Esto cum uenerint aduersū isrł | —

f. 204ᵇ consequi mereamur *etc.* am̄. | Explicit omelia VIII. in iudicū | Incipit omelia VIIII in reg|| f. 205 norum de ^h^elchana et | fenenna et anna. et sa|muhel. et de heli et | ofni. et finees; | Non tunc tantumodo dš plantauit pa|radysum —

f. 210ᵇ in nouitate | uitae ambulem *etc.* amen | Finit omł in reḡ. Incp̄. canta | canti. in exordiū cantici can|ticorū — usque ad eū locū | in quo ait | Quo ad usque rex ueniat in recubitu suo; | quomodo dicimur ꝑ moysen eē quę|dam —

f. 211 qui cū sint | fidelis non sunt | Incip̄. in esaię. omł .I. | Quā diu ozias rex uixit. uidere non | potuit —

f. 212 pro peccatis nostris *etc.* amen. | Uisi° prima esaie explic .I. | Incipit .II. Ecce uirgo in u|tero accipit. | Quantum ad dictum adti|na uerecunde —

f. 213^b quae est in xp̃o ihũ. *etc.* amen. Finit omeł | secunda. Incipit omeł | tertia de septẽ mulierib; | Septem mulieres. patiunt | obprobrium. —

f. 215 animam nostrã *etc.* amen. | Finit omeł .III. rursum | in uisione. Incipit omeł | quarta aliter | Inpossibile est inuenire prin|cipium dĩ. —

f. 217 omnipoten|ti dõ *etc.* amen. | Finit omł quarta Incipit | omł. quinta. de eo quod dic|tum est quis eleuauit ab ori ente iustitiam et diuisione | iterum aliter. haec adlocutio | in greco perperam ualde fu|it Ideo iuxta sensum et ordi *sic* | non etiam iuxta uerba trans|lata est. | Ait prophetis. esse *s* uiuentem. ius|titiam —

f. 218^b cũ | usuris exsoluatis. amen. | Finit omeł .V. Incipit omł. | sexta rursum in eo quod | scribẽ quem mitto. et qui su|adit usque ad eum locum in | quo ait et conuertentur *s* | sanabo eos | Uidens esaias dnm̃ sa|baoth —

f. 222 qui uolunt curari *etc.* amen. | Finit omeł .VI. Incipit | omelia. VII | De sapienti oc|casionem *s* sapientior | erit. dixit sermo diui|nus. | —

f. 223^b apud dm̃ ds̃ uerbum. *etc.* | Finit omł. VII. Incipit | omł VIII. ex esaia. in eo | quod scribetur. ululate | sculptilia. in hierusalem | et in samaria. usque ad eũ | locum in quo ait *s* com|mouebo ciuitatis quae | inhabitantur. | Olim quidem | quando peccauit po|pulus —

f. 224^b sup terram ihm̃ xpm̃. *etc.* amen. | Finit omł VIII. Incip̃. omł | VIIII. In eo quod scribitur | et audiui uocem dñi. dicen|tes quem mittam *s* quis ibit | ad populum istud et trans grediens modica pueñ. usq; | ad locum in quo scribitur pe te tibi signum a dño tuo in p|fundum aut in excelsum | Et exaudiui uocem dñi dicen|tis. —

f. 225 efficeris filius dĩ *etc.* am̃, | Finierunt. in esaiam. omł | nouem feliciter. in xp̃o | ihũ dño nostro. | Ds̃ ad benefaciendos. promp|tus est. *s* ad puniendos | —

f. 229 ubi templum | dĩ sit. *etc.* am̃ | In eo quod scriptum est Fu|gite de medio babylonis | usque ad eum locum in quo |

continetur adproximauit | usque ad caelum iudicium | et eleuauit usq; ad sidera. | Quomodo corpus nostrũ | in aliquo terrae loco | —

f. 232 digna uitae eius *etc.* amen. | Explicit omelia ıı | Incip̄ ııı. in eo qd̄ scrb̄m | Quomodo confrac|tus est — restitit scm̄ isrł. Quomodo | ait confractum est. *&* contritus —

f. 235 ciuitatem dī *etc.* amen | Finit. omelia. ııı | Incipit omł ıııı | clamauit p̄ dix. *sic* || f. 235ᵇ congregauit quae non pepe|rit — thronus gloriae exaltatus, | Ab initio locus scĩficati|onum sus.ten tatio israhel; —

f. 237 in xp̄o est efficiamur. *etc.* amen | Finit omeł ıııı. Incip̄ omł v. | Tres quodammodo uirtutes ad sumens — pru|dentiae caelum | Audi quippe scripturae ordinem. dn̄s | —

f. 238ᵇ uirtutem dī *etc.* am̄ | Finit omelia .v | Incip̄. omł vı. ser mo qui factus est ad hiere|miam. a dn̄o dicens. audi | uerba testamenti huius. us|que ad eum locum in quo dr̄ | conuersi s̄ ad iniquitates pa|trum suorum. || f. 239 Iuxta **** histo|riae quidem ueritatem non ne|gamus. —

f. 240ᵇ effici eris filius dī *etc.* am̄. | Finit omeł. vı. Incipit omł | vıı. ab eo quod scriptum | est. pp̄t me exterminata | — quod nullo ess*&* usui. | Quis est iste. qui dicit propt̄ | me —

f. 242 unus sp̄s fuerit | *etc.* amen. | Finit omł vıı. Incipit | omł vııı. Ab eo quod s|criptum est. Notum fac mihi | — manducent eam | Si dī eloquia sunt in lege *&* pro|phetis. euangeliis. —

f. 243ᵇ conloc*&* aeternitatem *etc.* amen. | Finit omelia vııı. Incipit | omł vıııı. de eo quod scrip|tum est omnis uter imple|bitur uinum usque ad eum | locum in quo ait. Et dedu|cent oculi ur̃i lacrimas quia | contritus est grex dñi | Quod a dõ proph*&*ia iubetur | ut dicat. —

f. 247ᵇ rece|dente efficiamur *etc.* | amen. | Finit omł vıııı. Incipit | omł .x. ea quę ad hieru|salem cum ingenti commi|nuationem dicuntur uolumus in|tellegere et ita se habentia | Qui parc*&* super te hierusa|lem aut quis contristabit | —

f. 248ᵇ montem | dn̄m ihm̄. *etc.* Amen. | Finit omelia x. Incipit omł | xı. ab eo loco in quo scriptum | est eu mihi ego mat. *sic* usque | ad eum locum in quo ait si | conuersus fueris *&* restituā te | Medici corporum egrotantib; | adsistentibus —

f. 251b Si autem dereliquerit | studium religionis. ɪ uacuauerit. | lusibus mundi istius qui ueniunt a | prauitate fit consilium ludentiũ. || f. 252 Ih̄s loquitur uidebam satanan qua|si fulgor de caelo cadentem; In quod | differt dicere fulgor ɪ luciferum | —

f. 255b totius uniuersitatis dš. | *etc.* | Finit oml ɪ. Incip̄ oml | ɪɪ | Nullam | speciem peccatorũ | ɪ scriptura recitɪ | —

f. 257 ɪ consurre|ximus ei; ~~Non ergo resur|rexerunt hoc est.~~ *m. s. XV:* Iste liber est monachoɪ — sub nũõ. 111. (111 *in ras.*) ||

Sedulius.

E. IV. 42. membr. 4. foliorum 28. saec. VII—VIII.[1]

f. 1 Liber sc̄ti .139. columbani de bobio | ʃcribturis[2] celsioribus uacant[3] humilioribus t; | quoque liberator inpertias non semper aquila | supra[4] nubes elata[5] —

f. 2 quia pacha *sic* nostram[6] immolatus est xp̄s cui | honor et gloria cum patre et sc̄o sp̄u[7] per | omnia secula seculorum amen | Explicet epistola sedoli/// | ad macedoneo p̄be feliciter[8] || f. 2b Pasca *der Rest der Zeile leer* || f. 3 ;a gentilis (cum su) studeant figmenta poetae | —

f. 7b Portantes nostro[9] xp̄o, uenient. emanipolos[10] *Contuli*[11] | Expl. liber. primus. ueris. testamenti | Incp̄ liber. primus,[12] noui, testamenti | legenti. uita perpetua | Expulerat primogenitum seuissimu' anguis | —

f. 11b ȯra lupi uita[13] frui per pascua xp̄i *Contuli* | ////// er primus noui testamenti | Inc̄p. liber secundus legenti uita. pertua (po) | Prima suae dn̄s thalamis dignatus adesse | —

---

[1] Vgl. über diese Handschrift, zu der früher auch E. IV. 43 *(Cerealis)* gehörte, Pasini l. c. 244 ff., Peyron l. c. 214 ff. Die Handschrift im Anfang sehr beschädigt — [2] Die Ergänzungen und Correcturen rühren von einer Hand des 8. Jahrhunderts her. XIX 539 — [3] vacans — [4] super — [5] elevata — [6] nostrum — [7] spiritu sancto — [8] Der zweite Brief an Macedonius fehlt, ebenso der metrische Prolog, der indess f. 27 nachfolgt — [9] nostros — [10] veniente maniplos — [11] Das Cursivgedruckte hier und im Folgenden von der Hand des Correctors — [12] In der Ausgabe die Bücher durchgezählt — [13] vitaque

f. 16[1] et speciale bonum cum sit generale reuoluam | Expl. lib. secundus. inc lib. III Ego abundantius | istum. librum contuli. felicit | Iam placidas iordanis item transgressus harenas | —

f. 20b qui regit aetherium princeps in principe regnum | Expl. lib. III inc. lib. quartus ego abundantius hunc lib contuli | Has inter uirtutis opis (e *corr. m. al.*) iam proxima paschae | —

f. 26 suffeceret densis (i *ex* o *m. al.*)[2] per tanta uolumina libros | Expl. liber quintus noui testamenti feliciter. || f. 26b Cantemus[3] socii dominum[4] cantemus honorem | dulcis amor. xpi (*m. al. in ras.*) ti *sic* resonet[5] ore pio | —

f. 27b gloria magna patri. semper tibi gloria nate (ate *in ras.*) | cum sco spo gloria magna patri amen[6] || f. 28 Robeo prefatio. operis. sacri librorum | noui et ueteris testamenti. | pascales[7] quicumqe dapes conuiua requiris | — rubra quodam positum[8] est[9] ministrat olus[10] // | Explicit | Robeo incipet atrum opus id est ex uester | testamenti liber primus et ex nouo quattuor | qu// sedulius inter cartolas suas sparsas re|liquid et recolliti adunatique sunt a tuscio rufo | asterio. uc exconsol ord, patricio suprascriptoru | ·meditore librorum ||

Vitae Patrum.

F. IV. 25. membr. 4. 2 col. foliorum 146. saec. X—XI.[11]

f. 1 Liber scti 148 columbani de bobio | Dno[12] sco ac merito uenerabili | pascasio diacono. eugepius[13] | in dno salutē. Ante hoc ferme | bienniū consulatu scilica inportu|ni —

f. 2b poscere | non desistas. | Incipiunt capitula | de his quae in cōmemora|torio continentur | Id est quib; uitę uel

---

[1] f. 14b unter der Seite, wo sonst die Quaternionennummern zu stehen pflegen, das Zahlzeichen XXXVII. Es gibt die Zahl der Zeilen auf der Seite an — [2] densos — [3] l. c. 753 — [4] domino — [5] personet — [6] *om.* — [7] l. c. 549 — [8] quod appositum — [9] testa — [10] olus — [11] Vgl. Peyron l. c. 220 — [12] LXII 1167 — [13] Eugippius

gestorum sci seueri|ni panduntur indicia. | I Quomodo primũ seuerinus in | oppido —

f. 4ᵇ (XLVI.) uirginis | sanatio memoratur. | Expliciunt capitula[1] | Incipit uita. sci seueri|ni abbatis | Tempore quo attila rex hunnorum | —

f. 23ᵇ operante dī gratia sanitatem | Cui est — am̃; | Habes[2] egregi xp̃e minister | commemoratium. *sic* | de quo opus efficias | tuo magisterio fructuosũ | Explicat commemorato|rium. in quo sci seuerini | uitae continentur | indicia. | Incipit | rescriptum | sancti | pascasii | diaconi. | Domino[3] sc̃o semperque km̃o. | eugepio[4] pb̃ro pascasius diaconus. | Frater in xp̃o km̃e.[5] dum nos[6] peritię | —

f. 24ᵇ suc|cessibus eatenus, ampliatur. | Explicat epla pascasii diac̃ | ad eugipiũ prbr̃m directa. | Incipiunt capitula | libri qui appella|tur paradisus. | I De beato isidoro presbitero —

f. 25 (*über der Seite* Liber scti columbani de bobio) LVIII De quodã fr̃e cum quo se scriptor | huius operis dixit uixisse. Expliciuⁿt capitula. | Praefatio | uitae sc̃orum patrum. | In hoc[7] libro quẽ de uita sc̃orũ pa|trum —

f. 26 uitę nobilio|ris reuersos.[8] Explicat | praefatio de uita sc̃orũ | patrũ ad lausũ prae|positum palatii. ab heraclide directa. | Incipit ad eundem. | lausum. liber qui | appellatur | paradisus | Multi[9] quidem multos uari|osque libros —

f. 29ᵇ praedicabiles mores.[10] Cap̃ .I. | Cum primum alexandriam attigi | ciuitatem. in secundo senioris impera|toris theodosii consulatu. —[11]

f. 98ᵇ (LX[12]) si me ꝓnus uolueris | adorare[13]. | Explicit liber qui appel|latur paradisus. | uersus suprascripti | libri qui app̃ paradisus | hoc[14] sacer hęraclides limato | famine pręsul | —

f. 99 marmoreę ceruix statuę uertatur | ad instar | *Zwischenraum* | Benedictus[15] dš qui uult om̃s | homines[16] saluos fieri. & in[17] agni|tionem —

---

[1] Capitulation fehlt in der Ausgabe, in welcher die vita in zwölf Capitel eingetheilt ist — [2] ? — [3] l. c. 39 — [4] Eugippio — [5] carissimus — [6] sanctos — [7] LXXIII 243 — [8] Vale *add.* — [9] l. c. 245 — [10] l. c. 251 — [11] f. 69 ist das über Hieronymus Gesagte ausradirt: *in mg.* botrum carpe | spinam caue — [12] LVIII — [13] Stimmt nicht — [14] ? — [15] Rufini vitae patrum XXI 387 — [16] *om.* — [17] ad

f. 100b & perfectę patientię[1] palmã[2] re|quirant. Finit prologus uitae | patrum. Incipiunt cap̃ lib̃ eiusdem. | I De iohanne heremita s̃cissimo uiro —

f. 102b cv De octo periculis & uariis aduersitatib. | quę in itinere sustinuimus. | Expliciunt | capitula | incipit lib̃ | uitae s̃c̃oꝝ | patrum. | I Primum igit̃ tanquã | uere fundamentum nr̃i operis | —

f. 146b (XCVII.) Et cũ mora fiera nec | celer sequeret̃ effect'. quas[3] infan[4] ‖

---

[1] sapientiae — [2] vel patientiae *add.* — [3] quasi — [4] l. c. 459 b

2. Die Bibliothek der Hofarchive in Turin.

Lactantii *epitome divinarum institutionum.*

I. b. VI. 28. membr. 4. foliorum 122. saec. VII.[1]

f. 1 *m. s. xv* firmiani lactanti. de opificio dei. | Scti Columbani || f. 1ᵇ In hoc uolumĩe ĩfrasta c̃tinẽt. vz | *m. s. vii* Libros ragnapto *sic* prsbt ex suo ingenio | de arca dom̃ uorgusti abbi. | Continent. in hoc corp. diuer. id | de opificio dĩ epitomae firmiani | lactanti. de finẽ. saeculi. de diui|}identia. de origo^ine (*m. al.*) humani |}tione pasche et mens̃. |}de lib exodi id de |}aem//|}tio || f. 2 *m. s. xv* Liber scti 67. columbani de bobio | Quamquam[2] diuinarum institutionum | libri quos iam pridem ad inlustrandam ue|ritatem regionemque[3] conscribsimus ita | —

f. 42ᵇ ut illos defensores eius ostenderet nihil | certi nihil firmi de iustitia disputare. | Expl. de opificio dĩ. inc̃ epitomae | Nam[4] si iustitia est ueri dĩ cultus quid enim | tam iustum ad aequitatem tam pium ad honorẽ | —

f. 61 meri|tis uel coronam fidei uel praemium inmortali tatis adipisci. | Firmiani. lactanti. de fine* saeculi explicit. | Epitoma de diuina prouidentia | Scitianus[5] quidam fuit ex genere sarracenorum a qŏ | heresis manicheorum orta est qui

---

[1] Vgl. über diese Handschrift, die früher in der Turiner Universitätsbibliothek war Pasini l. c. 268 ff., Peyron l. c. 177. Das erste Blatt in sehr defectem Zustand — [2] Lactantii divinarum institutionum epitome von Pfaff zuerst nach dieser (der einzigen) Handschrift herausgegeben. VI 1017. Den Umfang der Lücke in cap. XIV kann ich leider nicht angeben, da ich kein Exemplar zur Hand hatte und bei der Art des Einbandes die Lücke äusserlich nicht erkennen konnte — [3] religionemque — [4] Diese Capitel der Epitome auch in andern Handschriften und schon früher bekannt. l. c. 1063 — [5] ?

aduersus ueram rectamq. fidẽ | quattuor libros conscribsit quorum unum uocauit mysteriũ | secundum capitulorum tertium euangelium quartum uero | librum thensaurum appellauit. et habuit discipulum nomine | terebintus qui discipulus mortuo scitiano sumens memora|tos quattuor libros nec non et pecuniam non paruam quoniam | fuit scitianus ualde ditissimus erat. ergo ut memorabimus | terebintus deuenit in persida et a quadam uidua solitaria | susceptus est que sola secta eius scire potuit hic elatione tu|midus dicebat se de uirgine natum et ab angelo in montibus | enutritum. qui etiam mutato sibi nomine baiddam se pro te|rebintho appellauit. sed cum quadam die in solario ascenderet ab inmundo spũ exinde deiectus repente spm̃ reddidit. tum uidua quae eum susceperat pro morte eius pecuniae cupidita|te gauisa puerum sibi pro senectutis solacio conparabit | nomine curbicius quem et litteris non mediocribus | erudiuit post cuius mortem non solum libros quos terebin|| f. 62 thus reliquerat sed et pecuniam curbicis sumens. tres si|bi discipulos adquisiuit quorum unus thomas. alius abda | tertius hermas hos ad predicandum libros quos scitia|nus conscribserat ꝑmittebat per quibus plurimae prouin|ciae in memorata secta inretitae sunt. tamen et ipse cur|bicius post mortem uiduae inmutato sibi nomine manen | se pro curbicium nuncupauit qui aliquando a rege persarũ | conprehensus tali sententia damnatus est ut hircorũ | mor~~tem~~ (*m. ead.*) discoriatus uter eius ad portam penderet carnes | uero eius uolucribus caeli ad escam proficerent haec ita | esse melius nosse cupi[e]ntes archelaum legant. | In̄c origo humani generis. | Unde[1] homo si natus est habet genitorem | si factus est habet auctorem. dĩ omnipotentis sa|pientia. limum terrae sumens hominem facere | cogitauit. —

f. 71[b] inter|pretatur seruans dn̄o secundum aegyptia|ca de aqua susceptus. Expł de ge|nerationibus. inc̄ annorum metas. | Ab adam usq. ad diluuium ann̄ sunt. IICCXLII | — fieri simul ab adam usq. ad passionem dn̄i xp̄i | sunt ann̄ v mı̄l ay. | Inc̄ expositum quinti | iuli hilariani de ratione paschae et mensis[2] || f. 72 In unum fratres nonnulli ac serui dĩ de diuinis |

---

[1] ? — [2] Ebenfalls zuerst von Pfaff nach dieser Handschrift (der einzigen) herausgegeben. XIII 1105

scribturis ut aliqua tractaremus. saepe conue|nimus ibiq. desiderantibus eis de pasc^hali cir|culo pauca interim locuti. —

f. 81[b] ideoq, et diem | et consules quod non posuimus primo nunc | huic rationi infiximus. ut exhinc sciat quis | emendatum hoc esse opus. | quintus iulius. hilarianus explicuit emendauit die III non̄ | martiar̄ caesario et attico consulibus. | Inc̄ omelyae. origenis. presb̄ n̄ IIII explanatae | de libro exodi id̄ de gantico *sic* de amaritudine aquae. | myrrae de decalogo. de constructione ta|bernaculi dō gratias amen. || f. 82 Multa quidem cantica ferri legimus in scrib|turis diuinis horum tamen omnium primum illud | —

f. 91[b] gloriose enim honorificatus est. per ihm xpm || f. 92 dnm nm cui | est gloria in saecula saeculorum, | Expl. de cantico inc. de ama|ritudine aquae myrrae et de manna | Post transitum maris rubri et magnifici se|creti mysterii. post c^horos et timpana. post trium|fales hymnos —

f. 102 quoniā | suauis est dns. ipse ds et saluator noster ihs xps cui | est gloria in saecula saeculorum. amen. | Expl. de amaritudine aquae myrrae et de | manna. Inc̄ de decalogo | Omnis qui didicit contemnere praesens saecu|lum quod figurafiter aegyptus a^ppellatur et per uer|bum dī —

f. 113[b] Beati ait mundi corde quia ipsis miseribitur ds || l. 114 in xpō ihu dnō nō. | Expl de decalogo inc̄ de | constructione tauernae | Iam quidem et prius de tauernaculo pro uirib. | dixeramus uerum quoniam saepe in exodi li|bro repperitur ipsa describtio —

f. 122[b] conponere adq. ex his adornare tauernaculū | dō iacob per xpm ihm dnm nm | Inc̄ serm augus. epis. de emerito donat. epis. [1] | Alacritate////////////////////////////// [2] | suscipiamus agnoscitis dilectissimi [3] ff. [3] exulta|mus enim in dnō dō nō de quo apostol; [4] | est pax nostra qui fecit utraq. unum; ||

[1] Aug. sermo ad Caesareensis ecclesiae plebem Emerito praesente habitus XLIII 689 — [2] Alacritatem vestrae charitatis quanto gaudio — [3] *om.* — [4] apostolus ait: Ipse: überklebt, ebenso im Folgenden

3. Die Bibliothek des Domcapitels in Vercelli.

Über die Dombibliothek von Vercelli vgl. Giov. Andres, Lettere al Sig. Ab. Giac. Morelli sopra alcuni codici delle biblioteche Capitolari di Novara e di Vercelli, Parma 1802, und Neigebaur im Serapeum 1857 S. 177, dessen Mittheilungen das in der Bibliothek selbst befindliche höchst dürftige und fehlerhafte Verzeichniss zu Grunde liegt.

Augustinus *de civitate dei.*

LXXI. 52. membr. fol. foliorum 336. saec. X.[1]

f. 1[2] In nom dñi nr̃i ihũ | incipit liber de ciuitate dĩ sc̃i | auḡ epĩ mirifice disputatus | aduersus paganos et demones | eor̃ daeos ab exordio mundi | usque in finem sęculi. || f. 2 Gloriosissimam[3] ciuitatem dĩ siue in mporũ[4]. cursu cum inter impios peregrinatur ex fide uiu iue[5] in illa | stabilitate sedis aeternę quam nunc expectat per patientiam | —

f. 15 ut deinceps disputata[6] ab alio sumamus exordio. | Explicit lib̃r primus de ciuitate dĩ contra paga|nos aurelii augustini. | Incipit liber secundus eiusdem. | Si rationi perspicuae ueritatis infirmus humane consuetudinis sensus non | auderet obsistere. —

f. 27ᵇ coli oportere contendunt. deinceps uidebimus. ut hic sit hui' uoluminis modus. | Explicit liber secundus | Incipit liber tertius | Iam satis dictũ arbitror de morũ malis etianimorũ[7] quę p̃cipuę cauenda sunt. Nihil deos. | —

---

[1] Der obere Rand der Handschrift durch Feuchtigkeit verdorben — [2] Von f. 1 ist nur ein Fetzen übrig — [3] XLI 12 — [4] hoc temporum (Loch) — [5] vivens sive (Loch) — [6] disposita — [7] et animorum

f. 40ᵇ cũ ea maiora pertulerint a quibus | antea colebantur. Explicit liber tertius sc̃i augustini de ciuita|te d̃i. contra paganos. Incip̃ liber quartus. | De ciuitate d̃i dicere exorsus[1] respondendũ putaui eius inimicis qui terre*na gaudia | —

f. 52ᵇ et hic dandus | huius prolixitatis modus. Explicit lib̃. IIII. Incipit liber v. | Qm̃ constat om̃ium rerũ optandarũ plenitudinẽ esse felicitatẽ. quae non est dea sed donũ | d̃i. —

f. 66 consu|lit amica disputatione honeste grauiter libere quod oportet audire. | Explicit liber .v. Incipit liber sextus. | Quinq, superioribus libris satis mihi aduersus eos uideor disputasse. qui multos deos et fal|sos —

f. 74 in aliud uolum̃ quod huic opitulante dñõ[2] cõiungendũ ẽ animum intendat. Exp̃ lib̃ .VI. | Incipit liber septimus | Diligentius me prauas et ueteres opiniones. ueritati pietatis inimicas quas tenebrosis ani|mis —

f. 86 sed uerã religionẽ qua produntur * ex'tinguntur[3] | agnoscat. Explicit liber VII. Incipit liber. VIII. | Nunc intentiore (r *ex* n) nobis opus ẽ animo multo quã erat in superiorũ solutione questionũ et | explicatione librorũ. —

f. 100 opinan|tur. quod quales. sit iam in uolumine sequenti uidendum est. | Explicit liber. VIII. Incipit liber. VIIII. | Et bonos et malos deos ẽẽ quidam opinati sunt. quidam uero de diis meliora sentientes. | —

f. 108ᵇ adiuuante ipso in sequen|ti libro diligentius disseremus. Explicit liber. VIIII. Incipit liber decimus. | Omnium certe[4] sententia ẽ. qua (a *in* i *m. al.*) ratione. quoquomodo uti possunt beatos. ẽẽ. om̃s homi|nes uelle. —

f. 126ᵇ quantum diuinitus adiu|uabo' expediã. Explicit liber decimus. | Incipit liber undecimus. | Ciuitatem d̃i dicimus cuius ea scriptura testis ẽ quae non fortuitis motib; | —

f. 141 hunc quoq, librum aliquando claudamus. Explicit liber undecim̃. | Incipit liber duodecimus. de ciuitate d̃i. | Antequam de institutione hominis dicam ubi duarum ciuitatũ quantũ ad ra|tionalium mortalium genus adtinet —

f. 153ᵇ Nec iniusta eius gratia nec crudelis potest | esse iustitia. Explicit liber duodecimus. | Incipit liber tertius deci-

---

[1] prius *add.* — [2] Deo — [3] vincuntur — [4] certa

mus. | Expeditis de nr̃i scl̃i exortu. ę͡t de initio generis humani difficillimis questionibus. | —

f. 166[b] in eum qui sequitur conmodiore dispu|tatione[1] differtur. | Explicit liber tertius decimus. | Incipit liber quartus decimus. || f. 167 *die erste Zeile zerstört* | sociandũ. uerum ętiã quadam cognitionis necessitudine in unitatẽ concordẽ pacis uinculo | —

f. 180[b] *Zwei Zeilen zerstört* | omnibus. Explicit liber | quartus decimus. Incipit eiusdem quintus decimus. | De felicitate paradysi uel de ipso paradyso et de uita[2] primorum hominũ eorũq. peccata (a *in* o *m. al.*) atque | supplicio. —

f. 196[b] diluuium et deinceps in reb. consequentibus conquiratur.[3] | Explicit liber sc̃i augustini quintus decimus. || f. 197 Incipit liber eiusde///////////// | Post diluuium procurrentis sc̃ae uestigia ciuitatis —

f. 215[b] quorum in turture et columba figuratũ est. sacramentũ. feliciter. amen. | Explicit liber sextus decimus. Incipit liber | septimus decimus | Promissiones dĩ quae factae sunt ad abraham cuius semini et gentem israheliticã | —

f. 232[b] ulte rius honoremus.[4] Explicit liber /////// decimus. | Incipiunt capitula libri xviii | i Recapitulatio huius operis et origo procursusquąe uniuersorũ in t̃ra regnorũ | —

f. 233 xx. De prophetia zacharie (aggei *m. al.*) — dicunt gentibus esse persuasųm (*m. al.*). Expliciunt capitula. | Incipit liber sc̃i augustini octauus decimus. || f. 233[b] *die beiden ersten Zeilen zerstört* | ista pere|grina exortu et progressu[5] et debitis finibus me scripturũ eẽ promisi. | —

f. 258[b] de quibus ambobus[6] finibus deinceps deserendum (diss *corr. m. ead.*) est Explicit liber | xviii. Incipit liber nonus decimus. | Qm̃ de ciuitatis utriusq, terrenę scilicet et caelestis debitis finibus deinceps mihi | —

f. 276[b] deus donauerit in consequenti uolumine disputabo. | Explicit liber ******* non'ø decim'ø. || f. 277 Explicit *der Rest zerstört* | De die ultimi iudicii //////\/////////////// | locuturi eumque adsôrtįri (*m. al.*) aduersos impios & incredulos tamquã in aedificii fundam̃to prius | —

---

[1] dispositione — [2] vita ibi — [3] requiratur - [4] oneremus — [5] procursu — [6] ambarum

f. 298ᵇ habent. Nullo modo eis [1] potuisse mentiri et posse facere quod inpossibile est infideli. | Explicit liber xx. de ciuitate dī. Incip̄ lib̄ xxi. eiusdem. | Cum p ihm̄ xpm̄ dnm̄ nrm̄ iudicē uiuoꝝ atq, mortuoꝝ ad debitos fines ambę puene,rint ciuitates —

f. 315 haęc itaq, responsione reᵈdita *(m. al.)* librū sicut promisimus | terminauimus. Explicit Liber .xxi. Incipit Liber xxii. | Sicut in proximo libro superiore promisi [2] iste huius totius operis ultimus disputationē | —

f. 336ᵇ *die vorhergehenden drei Zeilen fast gänzlich zerstört* | sed dō mecum gratias congratulantes agant. Amen. ||

Augustinus *de trinitate.*

CIV. 47. membr. fol. 2 col. foliorum 224. saec. X.

f. 1 *oben am Rande* libri sc̄i augustini dtrinitate numero .xv. | Libri sc̄i | augustini | de trinitate | numero | xv || f. 1ᵇ Do mi|no [3] be|atis|simo et sin|cerissima caritate | uenerando sc̄o fratri | et consacerdoti papę | aurelio augustinus | in dn̄o salutem. | De trinitate quae dš | summus et uerus est | libros iuuenis inchoaui | senex *edidi. —

f. 2 ante|poni. ora pro nobis [4] amen. [5] | Explicit epistola | aureli augustini | ad epm̄ aurelium | chartaginensem. | Incipiunt tituli [6] libri primi | i De triplici causa erroris | falsa de dō opinantium. | —xiii De unitate personae filii dī | et filii hominis siue in gloria | siue in humilitate; | Expliciunt capitł | libri primi. || f. 2ᵇ Incipit | de trini|tate lib̄ | primus | Lecturus | haec quae | de | trinitate. | disserimus prius opor|tet —

f. 21ᵇ ab alio iam pe|tamus exordio. | Explicit lib̄ .i. | Incipi*unt* capitula | lib*ri* secund*i* * [7] | i. De regulis secundum quas scrip|tura* de patre et filio loquitur | —

f. 22 xviii De uisione danihelis — corporali | Expliciunt capitula | ex libro secundo | Incipit liber secundus | Cum homines dm̄ quaerunt | —

---

[1] in eis — [2] promisimus — [3] XLII 817 — [4] me — [5] *om.* — [6] Die Čapitulation der Bücher de trinitate zuerst von Mai PNB i 2, 153 ff. herausgegeben. Siehe i 244 — [7] Das Cursivgedruckte *in ras.*

f. 22ᵇ non inpinguabit caput meum | ɪ Quamobrem quã-quam firmis|sime —

f. 39ᵇ consequentibus uideam'. | Explicit liber secun|dus.| Incipiunt capitula | libri tertii. | ɪ Utrum cum dš hominibus — locuti — ᴠɪɪɪɪ Et sentiam (et *in* es *m. al.*)[1] trinitatis num|quam — uoluit | Explicit capitula | liber. ɪɪɪ. | Inč. liber. ɪɪɪ. | Credant qui uolunt | —

f. 53ᵇ cõmodius ordiemur amen | Explicit liber tertius; | Incipit liber quartus | .ɪ. De gratia dĩ — perierat | —

f. 54 xxɪ De sensibili demonstratione | — trinitatis. | Expł capitula lib̃. ɪɪɪɪ. | Incipit liber .ɪɪɪɪ. | Scientiam terrestrium cae|lestiumque —

f. 73 redarguantur | uidebimus. Amen[2] | Explĩ lib̃ ɪɪɪɪ | Incp̃ capitula | li|bri v | ɪ Quam modeste ac so|briȩ debeat homo — cogitare | —

f. 73ᵇ De appellationibus — nihil | accedit (e *in* i *m. al.*)[3] | Exp̃ capitula | ex libro (o *in* i *m. al.*) v. | Incipit liber v. | ɪ hinc iam exordiens ea | dicere —

f. 85 scilicꝫ mutatione | non sua: | Explĩ liber. v | Incipiunt capitula lib̃ vɪ | ɪ De eo quod apostolus | ait xp̃m dĩ uirtutẽ | ꝫ dĩ sapientiam. | —

f. 88ᵇ x de sententia scĩ hi|larii — demons|trasse; | Expł capitu|la libri .vɪ. | Incip̃ lib̃ .vɪ. | ɪ Aequalitatem pa|tris ꝫ filii —

f. 92ᵇ sed ipsi gła in sȩcła sȩcłoꝝ amen | Expł lib̃ vɪ | Incp̃ capitula lib̃ vɪɪ | ɪ Utrum quidquid (ic *m. al.*) de dõ — conueniat. | —

f. 93 vɪ Dꝫribus personis unius essen|tiae. | Expł capitula lib. vɪɪ | Incipit liber vɪɪ. | Iam nunc quaeramus | diligentius —

f. 103ᵇ credide|ritis non intellegetur[4] (li *m. al.*). | Explicit lib̃ vɪɪ ‖ f. 104 Incipiunt capitula | libri vɪɪɪ | ɪ De indifferentia — per|sona; | — vɪɪɪ Quod ex ea forma — caritas est; | Diximus alibi ea dici | proprie —

f. 114 exordii. cꝫera | contexamus; | Exp̃ lib̃ vɪɪɪ | Incipit capitula | libri vɪɪɪɪ. | ɪ De dõ semper quȩrendo | —

f. 114ᵇ xɪɪ Cur sicut notitia — sit | Incp̃ lib̃ .vɪɪɪɪ | ɪ Trinitatem certe quae|rimus. non quam|libꝫ. —

---

[1] Substantiam — [2] *om.* — [3] accedit — [4] intelligetis

f. 123 dum tantum se diligit quan|tum nouit & quanta est. | Expl̃ lib̃ viiii de tri|nitate | Incp̃ lib̃ x. cap̃ de | trinitate | i De studiis discere amanti|um — ignorarent — xii De quęrenda imagine | — concepit;[1] | Exp̃ cap̃ lib̃. x. || f. 123ᵇ Incp̃ lib̃ x | i Nunc ad ea ipsa | consequenter e|nodatius —

f. 132ᵇ propter huius | libelli modum | Expł lib̃ x. de | trinitate | Incipit liber xi | de trinitate | capitula || f. 133 i De imagine trinitatis — quae|renda; — xi De mensura — & uoluntate. | Expł cap̃ lib̃ xi | Incipit lib̃ .xi. | Nemini du|bium est ** sicut | interiorem | hominem —

f. 143ᵇ disposuiss&es|tatur; | Amen | Explicit liber | xi de trinita|tem̃ (*m. al.*) incp̃ lib̃ .xii | de trinitate | capitula || f. 144 i Quid sit. quod &iam i^n[2] animo | nr̃o intellegendum sit ad | exteriorem hominem per|tinere; — xv de opinione platonis. qua cre|didit animas aliam uitam | priusquam corporibus inde|rentur habuisse. | Exp̃ cap̃ lib̃. xii | Incipit lib̃. xii | i Age nunc uideamus ubi sit qua|si quoddam homi|nis exterioris | interiorisque con|finium quidquid || —

f. 155 quod inuentum fuerit ex|plicari; Explicit Liber | xii. de trinita|te amen; | Incipit liber | xiii. capitula | De gimino (*corr. m. al.*) rationalis men|tis officio — ad aeterna; | — f. 155ᵇ xx. Neminem posse sine fide ad | ueram beatitudinem | peruenire; | Explicit liber | xii. capitula | Incipit liber xiii; | In libro superiore | hui' operis duodecimo —

f. 173ᵇ in futuro uolumine lec|tor expect&. | Explicit li|ber de trini|tate xiii. | Incip̃ cap̃ lib̃. xiiii. | i Quae sit hominis | uera sapientia; | —

f. 174 xviiii Quo (qua *corr. m. al.*) sui parte homo — renouatur; | Expł cap̃ lib̃ xiii (*ex* xiiii) | incp̃ lib̃. xiiii (*ex* xiii) | i Nunc de sapi|entia nobis est | disserendum non | illa[3] dei —

f. 191 potui demonstrare | curauit;[4] amen. | Explicit li|ber. xiiii | Incipit liber | xv capitula | i De excellentia dĩ[5] — conditi;[6] —

f. 192 xxvii Quid quodam sermonem[7] ad | populum disputatum | sit de differentia genera|tionis filii & processionis | sp̃s sc̃i; | Explicit ca|pitula lib̃; xv* | gratias | dñõ nr̃o ihũ | xp̃o

---

[1] concipit — [2] *om.* — [3] de illa — [4] curavi — [5] animae — [6] conditae — [7] in quodam sermone

amen. | Inc̃ lib̃. xv; | Uolentes in | rebus quae | factae sunt | ad cognoscen|dum eum —

f. 224ᵇ de tuo. agnoscant[1] & tui si qua | de meo & tu ignosce & tui; || *unten m. s. XIII* Samuel. Raineri' primũ deposuer̃.

Boethius *de musica.*

CCXIII. 208. membr. 4. foliorum 28. saec. X.

f. 1 Incipit iuxta sanctum isidorum ep̃s musicae artis ethi|mologiae | Musica[2] est pericia modulationis —

f. 2 in arsis[3] & thesis[4] id est eleuatione & positione[5]. | Explicit de musica scdm isidorum | Nemo inscium[6] — f. 2ᵇ non possunt. Montes rome inclusi. | Palatinus[7]. — sabinorum. |

---

[1] agnoscam — [2] Isid. etymol. 3, 15 — [3] arsi — [4] thesi — [5] l. c. 3, 23 — [6] arbitretur augustinum antiqorem senioremq. isidoro | esse tam aetate quam doctrina. & ideo dicta iunioris dictis magistri. ante|ferre. sed sciat lector ideo ita nos ordinasse. ut ahimologias nominum atq. | rerum prius sedulus discat. quam pelagum ꝓfundi gurgitis nauigandi uiuacitate | ignarus ingrediat. qa si priora summo cum studio lectitauerit. facilius absq. nau|fragio ad portum tranquillitatis xp̃o ꝑducente uenia. amen. | Omnib, tamen humanis motib; aⁿtiq auctores musicam ineẽ dixere. Deq; quo facilius | sufferent laborem siue in proelio sine mesticia. dolorem sedat. Ob quam rem phita|| f. 2ᵇ goras ut animũ sua sẽꝑ diuinitate inbuera. priusquam se somno dara & cum eẽ expergit' | cithara ut fert̃ cantare consueuerat; Et Asclepiades medicus freneticoꝝ mentes mormo | turbatũm sepe ꝑ symphoniã suae naturae reddidit. Ierophilus aut̃ mortis eiusdem ꝓfessor | uenarum pulsus rithmus musicis ait moueri. Itaq; si & in corporis & in animo tua ar|monia ꝓcul dubio a natalib' ur̃s musica non ÷ aliena. Ad haec accidit quod phitagoras | didit hunc totum mundum misica *sic* factum ratione .VII. stellas int̃ caelum & terram uagas. | quae mortalium geneses moderant motum habere & rithmon & interualla musicis diaste|matis congrua sonitusq; uarios reddere ꝑ sua quaeq; altitudine ita concordes ut dulcis|simam quidẽ concinant melodian sed nobis inaudibilem ꝓter uocis | magnitudinem quã | carpere aurium nr̃arum angustiae = *sic* — [7] quirinalis. auentinus. celius. uiminalis. squilinus. lanicularis. Re|ges romanoꝝ primi septẽ fuerunt. Romulus. Numa popilius. Tullus hostilius. | Ancus marcus. Tarquinius priscus. Seruius tullius. Tarqnus suꝑb'. Deinde con|sules habuer̃t usq. ad cesarem. septies autem gesta sunt bella ciuilia ter a cesare contra pom|peium in tessalia. contra eius marcum filium in hispania. contra iubem *corr.* & catonem. mortuo cesare ab augusto contra cassium & brutum. in philippi ciuitate thesalice. | Contra lucium imperii siatusciae ciuitate. contra sextum pon-

De horologii institutione. Multa uariaq. gnra s horologio. sed peligni et enycicli magis apta & sequen|da ratio uidet. Pelignu eni horologiu dr q ex duab. tabulis marmoreis l lapideis superiore parte latiorib; inferiore angustiorib; | coponit.[1] —

peium in sicilia. contra | antonium & cleopatram in epiro. Nam de romanis dr. Tu regere imperio populos | romane memento. He tibi erunt artes pacisque imponere morem. Parcere subiectis | & debellare supbos. Fabricius qdam respondit legatis samnitum aur sibi offerentibus. | Romanos non aurum habere uellem sed aurum habentib; imperare. Romani eqtes pri mum. ccc. fuerunt. de singulis enim curiis deuidabant quae xxx fuert iuxta nume|rum feminaru sabinarum quae a romanis rapte sunt. quibus iam ex romae nixis pacem | fecerunt romani & sabini titu scilic tacius & romulus & ex earum numero xxx | curiae constitutae sunt & dictę a curib; ciuitate = *sic*

[1] Sed hę tabulę aequali msura fiunt. & qnis lineis directis notant. ut angulu faciat q sexta hora signauit. | Semis go ante prima & semis p undecima supplebt xii numeros horaru. sed iunctis aequalit ante extensis tabulis. in an|gulo sumo iuncturę cincinnu figes. & angulo pximu circulu facies. A quo primu lineę horaru partitę aequalit notant: | Ite aliu maiore circulu ab eode puncto angulari facies q prope horas tabularu attingat. ad que aestiuis temporib gnomo|nis umbra puenit. subtilitas g disparis msurę de spacio horaru expectanda non -:-. qndo aliud maius & aliud minus horologiu | penes solitu uideat & non amplius poene ab omib. nisi quota sit solu inqri festinet gnomon. Itaq; in angulo sumo iuncturę | paululu inclinis ponitur q umbra sua horas designa. constitues aut horologii parte qua declinem hora notauit contra oriente | aeqnoctiale sicut de exemplis multifaria cognoscit. Horologiu au q emicyclion appellat. simili m de lapide ul de marmore uno | quattuor partib susu latiorib infra angustiorib coponat. ita ut ab ante & a tergo latiores partes habeat. sed frons aliquantu pmi|neat atq; umbra faciat maiore. sub hac fronte rotunditas ad circinu notat. q cauata introrsus emiciclio faciat scema in hac | cauatura. Tres circuli fiunt. unus pp̃e sumitate horologii. alius p media cauatura. tcius pp̃e hora signet. A minore g | circulo usq; ad maiore circulu horalem. una & x lineę directę aequali partitione ducant q horas demonstrent. p mediu u | semiciclium sup minore circulu planicia aequal subtiliori grassitudine fiat. ut p apta rotunditate dignitali facilius solis | radius infusus p numeros linearu horas demonstret. Hiemis g tempore p minore circulu horaru numeros seruabit. | eqnoctiali tempre mediu circulu seqt. aestiuo tempre p maioris circuli spacia gradiet. sed ne error in construendo || f. 3 horologio cuiqua uideat libero loco alto ul plano sic ponat ut angulos hui' q hocciduas *corr.* horas notauit | contra aeqnoctiale unu specta und sol nono kl aprl oriat. Fit aia uno horologio duplex elegancię | subtilitas. na dextra ac sinistra extrinsecus in laterib ei' quę lineę directę notant. et tercię partes circulo aequali intuallo sic fiant. ut una pxima sit angulis posteriorib ubi stili ponent q umbra sua horas desigent. | altera media planicie detineat. Ter-

f. 3[b] quantũ gõ ad priuatũ usũ exspectat necessaria huic libello ordinauim'. ciuitatũ sane et cetaꝝ rerum | institutiones p̃stanti sapiencię memorandas reliqm'. || f. 4 Prooemium musicum[1] naturaliter nobis ẽẽ | coniunctũ[2] et mores uł honestare uł euertere. | Omnium quidẽ perceptio sensuum ita sponte ac na|turalit̃ quibusdam uiuentib adẽ ut sine his ani|mal non possit intellegi. —

f. 8[b] sed totiens aer ferit̃ quociens eũ corda tremebunda pcus|serit. sed qm̃ iunctę s̃ uelocitates sonoꝝ. nulla int̃capedo[3] || f. 9 quę[4] inter LXXV et LXXIIII. int̃ a. igit̃ atq; B. maior proporcio est quam int̃. | LXXV et LXXIIII. a.[5] atq; B. cõma continent. —

f. 12[b] dispositione censum transferendum[6]. Explicit | liber tertius de musica & armonica institutio|ne. Incipit lib̃ IIII. qui habet titulos XVII. uocum | differentias in qualitate[7] consistere | Etsi om̃ia que demonstranda erant superioris libri ac|tione[8] —

f. 29[b] appositum triplae ꝓportionis dissonantiã[9] reddit | *Figur* | Explicitus de musica idem armonica institutione lib̃ IIII. | Incip̃ liber V. Pręmiũ | Post monocordi regularis diuisionẽ. | adicienda eẽ arbitror ea in qb̃ musicae ueteris[10] doctores | —

f. 30 subiecta cernatur. De vi armonicae et quę sint eius instrumenta iu|dicii et quonam usq sensibus oporteat credi. | Sed de his paulo post loquent̃[11] —

f. 37[b] Quẽ ad modum ptolomeus tetracordoꝝ diuisionẽ | fieri dicat oportere. Ptolomeus enĩ tetracorda diuisa[12] | —

f. 38 Non spissis uero ut in diatonicos[13] | generib; numquã[14] una. | Iusta era eratostenem *sic* totius t̃rae ambit̃ CCLII stađ.

cia ꝓpe horã c̃tingat. has enĩ partes circuli in hieme uere & ęstate | sicut interius gnomonis umbra seqt̃. In angulis g̊ posterioribꝰ stilos modice oblicos figes. q umbra sua horas | demonstrent. oriens enĩ sol in primo latere sex horas notauit. occidens alias sex in sinistro latere pcurrit. | legat̃ aiã horas comparari debere prima sexta septima & duodecima uno spacio mensuraq; disponendas. | scđa qnta octaua & XI pari aequalitate ordinandas. tercia quarta nona simili ratione dedendas eẽ. | est & alia de domo & m̃suris horarũ cõparatio quã ꝓlixitatis causa p̃tereundã estimaui. qm̃ h̃ diligen|cia ad paucos prudentes ptinet. nã om̃s fere sicut sup̃ memoratũ ÷ quota sit gnomon solũ reqrunt. | = *sic*

[1] musicam — [2] coniunctam — [3] 1, 3 p. 190, 12 ed. Friedl. — [4] 3, 12 p. 289, 17 — [5] at. A. — [6] disputationem censuimus transferendam — [7] quantitate — [8] tractatione — [9] dissonantiam et consonantiam — [10] veteres musicae — [11] loquemur — [12] diversa — [13] diatonicis — [14] nusquam

singulae | ů partes septingenta stadiis. partes aut̃ sunt ccclx tocius | circuli uicesima quarta pars ˋ. d. stađ quã una hora ꝑagit | sol. Itẽ. x̃. d. stađ habent quindecies dec. stađ. inđ fit ut sol | xv parte unius hore dcc stađ transcurrat. | *Figur* | diametrum tocius t̃rae colligit̃ in milib· cciiii stadioꝝ. | his enim num̃is t in tercia & septima terciae parte tocius | ambitus iđ cclii stadii ||

Cassiani *conlationes I—X.*

CXXXVII. 44. membr. 8. foliorum 220. saec. IX—X.

f. 1ᵇ [1] runt [2]. Unde monentur stipendia pacientiae | & caritatis. adquirere —

f. 23 (xxi [3]) disputationis expectatione suspensi. | Explicit prima conlatio | abbatis mosi de monachi | destinatione uł fine [4] || f. 23ᵇ Incip̃ eiusdem senis | secunda ᵈᵉ discretione | Degustato itaq. matutino | sopore cum ortum lucis tandem nobis cla|ruisse —

f. 48ᵇ (xxvi) certi finis adtingi omnino non | possit; | Explicit abbatis mosi | conlatio secunda de | discretione | Incip̃ conlatio abbatis | pafnutii de tribus abre|nuntiationibus | In illo scõrũ choro [5] qui uelut | astra purissima in nocte mundi istius re|fulgebant. —

f. 70ᵇ (xxii) ne auditu | quidem nos antea ꝑcoepisse nossemus; | Explic̃ conlatio abbatis pafnutii | de tribus abrenuntiationibus | Incip̃ conlatio abbatis danihelis || f. 71 de concupiscentia carnis ac | spiritus; | Inter ceteros christianae | philosophiae uiros. abbatem quoque uidimus danihelem —

f. 89ᵇ (xxi) non | abiecit [6] diuitis uoluntatẽ; | Explicit conlatio abba|tis danihelis. de con *eras.* concu|piscentia carnis ac sp̃s | incipit conlatio abbatis | sarapionis [7] de octo ui|tiis principalibus. || f. 90 .i. In illo coetu antiquissimo|rũ senũ fuit uir nomine serapion | —

f. 115 (xxvii) intueri nobis uelut in spe|culo uideremur; | Explic̃ conlatio abbatis sa|rapionis de octo uitiis | principalibus |

---

[1] f. 1 erloschen; ebenso die drei ersten Zeilen von f. 1ᵇ. Vorher fehlen ein Quaternio und ein Blatt — [2] 1, 6 XLIX 488 b — [3] xxiii — [4] de monachi intentione et fine — [5] choro sanctorum — [6] abiicit — [7] Serapionis

Incipit conlatio abbatis | theodori de nece scōrū, | In palestinę partibus iuxta thaecue[1] uicum qui amos ꝓphāā meruit ꝓcreare —

f. 137 (xvi[2]) uel illius quaestionis inter|rogatione cognouimus; | Explicit conlatio | abbatis theodori | de nece scōrum || f. 137ᵇ *in mg. m. s. xiv* lib̄ iste scī eusebii .ē. | Incip̄ conlatio. abbatis | sereni. prima. de a|nimae. mobilitate. et spiritalibus. nequitiis. | i Summae scītatis | & continentiae uirū nominis[3] | sui speculū abbatē serenū —

f. 168ᵇ (xxxiii[4]) duplicato gaudio conferemus;[5] | Explicit conlatio abba|tis sereni prima. de anime | mobilitate et spiibus. ne|| f. 169 quitiis; Incipit eiusdem senis | conlatio secunda de principatibus;[6] | i Consummatis quae | diei sollemnitas exigebat. et ecclesiae | congregatione demissa (di *corr.*). reuersi ad cellā. —

f. 197 (xxvi[7]) doctrinę | eius plenitudinem sitiremus. | Explicit secunda conł | abbatis sereni de initio prin|cipatuum. | Incip̄ conlatio prima. abbatis | isaac de oratione | De perpetua orationis in'tantia[8] || f. 197ᵇ adqu*e incessabili iugitate; .i. | Quod in secundo institutionum libro | ꝓmissum est. conlationes senis hu|ius —

f. 216 (xxxv) necdū nos integre pcepis|se illis disputationibus senseramus; | Expł conlatio prima. abba|tis isaac de oratione || f. 216ᵇ Incipit eiusdem senis conł secun|da de oratione i | Inter[9] anachoretarū institu|ta sublimia quae utcumque donan|te dō licet imperito digesta sunt stilo | —

f. 220 eū labores tantas *sic* quos p quinquaginta[10] || f. 220ᵇ *unleserlich*

Cassiodorii *expositiones in psalmos.*

XXXVIII. 105. membr. fol. 2 col. foliorum 277. saec. X.[11]

f. 1 fatio cassiodori | expositionum | in psalterio | Repulsis[12] aliquando in rauennati urbe sollici|tudinib. dignitatum. & curis saecularib. | noxio sapore. conditis —

---

[1] Thecue — [2] xvii — [3] nominisque — [4] xxxiv — [5] conferamus — [6] seu potestatibus *add.* — [7] xxv — [8] *om.* — [9] haec *add.* — [10] 10, 4 l. c. 824 b — [11] Die oberen Ränder der Handschrift zerstört, besonders gegen Ende — [12] LXX 9

f. 1^b magni nectaris potus suauissimis delecta|tionib. auriatur. | I Primum [1] de prophetiae diuersis specieb. nihilominus | est dicendum. ut quae sit ista dauidica possim' distinctius edo|ceri | — XVII Septimo decimo laus eclę. | Nunc ad p̃missũ ordinẽ dño p̃stante ueniamus. | De prophetia. | I Prophetia [2] aspiratio diuina quae euentus | —

f. 5 (XVII) Nunc minu|tati ad exponenda psalterii uerba ueniamus. | Explicit praefatio psalmorum | Incipit. diuersas [3] notas more maiorum | certis locis aestimabimus affigendas. | Has cum explicationib. | —

f. 5^b astronomia. Explicit. | Magni aurelii cassiodori senatoris | iam dño praestante conuersi. incipit | Expositio digesta psalmorum. | + Quare primus psalmus non habet titulum. | Psalmus hic ideo non habet titulum. quia capiti nr̃o | dño saluatori de quo absolute dictus [4] est nihil debuit | pręponi — orationis textus. ante nobis ei' relucere possit intentio. | Diuisio psalmi. | Uniuersus textus psalmi huius. propheta referente | —

f. 6 quasi in quibusdam nucleis | fructus dulcissimus inuenitur | Beatus uir | Nimis pulchrum commodumq. principiũ | —

f. 7^b psalmi pulcher|rima facies elucescat. Conclusio. | Totus hic psalmus ad moralem ptin& disciplinã | —

f. 8 noscuntur. cuius haec causa suscepta sunt. | Explicit psalmus primus | Incipit psalmus secundus. psal̃. d̃d. | —

f. 97^b (L) & nos a debitis [5] tamquam remissionis | annus praestante dño reddit inmunes. | Explicit pars prima | cassiodori senato|ris. qua continent | psalmi quinquaginta | Incipit eiusdem pars sc̃da | a psalmo quinquagesimo usq. centesimo | In fine [6] intellectus d̃d cũ uenit doech | idumeus et adnuntiauit saul et dix. [7] uenit d̃d | in domum achimelech. [8] || f. 98 Ut titulum nobis aperiat causa breuit intimata [9] | —

f. 183^b qui liberare | solus praeual& confitentes. | Feliciter dõ gratias. amen. || f. 184 [10] cassiodori senatoris exigui serui dĩ iam dño p̃stante cõuersi. | incipit expositio psalmo⁊ a centũ usq; in finẽ. Or̃o paupis cũ anxi' | fuit. ⁊ corã dño effudit p̃cẽ suã. | Vãuis aliq p̃sentẽ psalmũ dño saluatori aptandũ ẽẽ — p̃bant expliciti. | aup [11] iste mundanis diuiciis egens. s; supnis uirtu-

[1] primo — [2] est *add.* — [3] Siehe I 263 II 21: im Texte überall notae — [4] dicturus — [5] delictorum *add.* — [6] finem — [7] illi: Ecce *add.* — [8] Abimelech — [9] intimanda — [10] f. 814 (eingesetzt) saec. XIII—XIV — [11] Divisio psalmi. Pauper

tib; | — finūt | in gaudio. | nē [1] exaudi orationem meam. ɫ clamor ad te p|ueniat. — f. 184ᵇ plurima | debere cognoscunt. || —

f. 273ᵇ (CXLVIIII) ⁊ rerū ipsar̷ | proprietate diuisus est. CL. alleluia. | Ecce iterū salutaris ille p̃co remittit. Non de uictu carnali | — qui nullis limi|tib. terminatur. Continentia psalmi. | Psalmus iste leuatus ad illam concordē sc̃orum omniū | unitatem. - inmaculati coram ipso. | Laudate dñm in scis eius Laudate eum. | —

f. 274ᵇ ⁊ qui adhuc rudes sunt planissime dicta | sine offensione pcipiant. conclusio psalmorū | Explicitus est decorus ⁊ mirabilis ordo psalmorum. | —

f. 275 tendere ⁊ laboris terminum [2] puenire. | Oratio. | Tu dñe uerus doctor ⁊ praestitor aduocatus ⁊ iudex | — Nunc salomonis dicta uideamus quae proprios | expositores habere noscuntur. | Finit. feliciter. | Inc̃ passio sc̃i apollinaris ep̃i. | In dieb. claudii cesaris ueniens petrus apls | ihū xp̃i nazareni ab antiochia in urbem romā | —

f. 277ᵇ expletis eloquiis defunctus ē | Zweite Columne unleserlich: am Schluss *m. al.* Bericht über eine *Deuastatio eusebianae ecclae* durch *Ubertus Rufus heresiarcha et nouus demonicola* und Excommunication desselben.

Cod. XCII. 12. (membr. Grossquart. 2 col. foliorum 213. saec. X.) enthält die pars prima desselben Psalmencommentars (I — L) in gleicher Form. Am Schluss f. 213 *m. aequali* die Verse: Nocte pluit tota redeunt spectacula mane | diuisum imperium. cum ioue cesar habes | Sic vos non vobis mellificatis apes | Sic uos non uobis uellera fertis oues. f. 213ᵇ finden sich folgende Anfänge: Nouimus quantas dederit ruinas urbe flamata patribusq; | Nubibus atris condita nullum | Quisquis composito serenus euo. — Die secunda pars (LI — C) ist in Cod. XCIII. 54. (membr. Grossquart. 2 col. foliorum 171. saec. X.) enthalten, gleichfalls ohne bemerkenswerthe Abweichungen.

Cassiodorii *historia tripertita.*

Cl. 158. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 205. saec. IX—X.

f. 1 *m. s. XV* lib̄ ec̃cstice ystorie epiphanius | Vtiliter [3] nimis in capite libri p̃fatio | ponitur ubi futuri operis quali-

[1] Expositio psalmi. Domine — [2] terminus — [3] LXIX 879

tas | — sub numero | conpetenti p̃dictũ ẽẽ cognoscit. | Explicit prologus. | Perlegi p̱ cassiodori | senatoris iam dño p̃stante c̃uersi. [1] | i Allocutio sozomeni ad imperatorem | theodosium [2]. | —

f. 16 xx Quia tã pro arriana questione quã | pro pasche definienda festiuitate | nicea [3] fecit constantinus | celebrari [4] concilium. | Expliciunt capitula | Incipit liber prim̃ | oratio allocutoria sozomeni in | theodosium imp̃rem aiunt anti|quis principib. diligentiae studiũ [5] | —

f. 27b (xx) et qui cum eis erant ad synodum | uenire praecipiens. | Explicit liber primus | Incip̃ liber secund̃ | incip̃ liber tituli | i De presulis [6] eclarum *sic* qui interfuer̃ | niceno concilio. | —

f. 28 xxvi [7] De diuisione antioceni populi | propter eustathium. | Explicĩt capitula. | Incip̃ lib̃ secundus nomina | episcoporum niceni concilii | sozomenus [8] | Communicabant igitur niceno | concilio ex apostolicis quidem | sedib; macharius hyerosolimi|tanus. eustachius [9] iam p̃sidens | antiochenę apud orantem eclae | et alexander alexandriae quae | est apud stagnum mariã: Iuli|us aut̃ romanus ep̃s —

f. 42b ut sequentis libri ordimus [10] initiũ | Expliciunt historiae aeclesiaŝti | lib̃ .ii. | Incipiunt tituli lib̃. iii | i De conuersione gentis indorum | atque persarum. — xii Quomodo et ubi constantinus impe|ratores tres suos [11] filios ordinauĩt [12] | et p̱cepto baptismate sit defunctus. | sozomenus [13] | In temporib; religiosi principis | constantini. a indorum gentes. | et hiberorum —

f. 51b annus secundus du|centesimę octauae olimpiadis. | Explicit historiae ęclesi|asticae lib̃ .iii. | Incip̃ eiusdem historiae | liber iiii. | Incipiunt capitula | i Quomodo p̱ quendam pb̃rm dogma | arrii pullulauerit. | — f. 52 xxxviiii De macedonio eiusq: crudelitate. | Sozomenus [14]: | i Igitur sub imperio constantini | p̱ eclas talia p̱uener̃. —

f. 68b (xxxviiii) ciuitate syllirci [15] nec ñ et hesperiae | partes manebant in monte [16] | Historiae ęcclesiastice. lib̃ .iiii. | Incip̃ eiusdem lib̃ .v. | Incipiunt tituli. lib̃ .v. | i Quia defuncto

[1] Perlegi *etc. om.* — [2] Oratio allocutoria Sozomeni ad Theodosium imperatorem — [3] in Nicea — [4] celebrare — [5] diligentiam studiumque — [6] praesulibus — [7] xxv — [8] nomina *etc. om.* Vgl. i 262 — [9] Eustathius — [10] ordinetur (ordiamur *al.*) — [11] *om.* — [12] reliquerit — [13] *om.* — [14] *om.* — [15] civitates Illyrici — [16] immotae

constante rursus arria|ni constantium aduersus athana|sium incitarunt. | —

f. 69 XLVIII [1] Quomodo iulianus negata xp̃iana | religione bellũ contra constantiũ | praeparabat [2] et de morte constantii. | breui quidem [3] tempore p̃tereunte | defuncto theodoritus [4]. | I Occidentis imperator & [5] constante | constantium fautores arri' *m. al.* com|pulerunt —

f. 94 (XLVIIII) et ñ post mul|tũ constantinopolim ueniens | appellatus ẽ imperator. | Explicit liber v. || f. 94ᵇ I De iuliani genere ac disciplinis et quo|modo ꝑuenerit ad imperium | —

f. 95 XLVIII Que magię post mortẽ eius in|uentę sunt. [6] Expliĉ titu|li libri .VI. Incipit li|bri VI Socrates [7] | Nunc igitur de iuliano pauca dicen|da sunt eiusq: genere ac disciplina | —

f. 114ᵇ (XLVIII) Uerum in antiochia | plurimas arcas in palatio huius; [8] | Historiae eclesĩcę lib̃ sextus | explicit feliciter | Incipit eiusdem libri | septimi. | I De iouiani imp̃ris auspiciis & quẽ|admodum ꝑside [9] finib. sit egressus. | —

f. 115ᵇ XL Littere petri alexandrini pon|tificis in quibus lucii mala re|feruntur | Expliciunt tituli li|bri septimi. | Incipit liber .VII. | Socrates [10]. | Milites igitur in maxima ęstima|tione [11] uenientes omissa omni di|latione —

f. 148ᵇ (XL) bellum sine ullo foede|re susceperunt; || f. 149 Incipiunt capitula | libri .VIII | I De conuersatione miraculis & | responsionib; ł scriptis diuersorũ | monachorũ nec non [12] ep̃orum. | — XV Quomodo ualens contra gothos | pugnando sit deuictus ác [13] mortuus | Incip̃ liber. VIII | Socrates [14] | Eo tempore fuit arsius [15] monas|terii p̃suli. [16] Is enim [17] delinquen|tes non excommunicabat. —

f. 160 Defunctus ẽ [18] | anno uitae quinquagesimo. qui cũ | fratre regnauit annis XIII [19] *m. al.* post | fratrẽ uero tres. Taliq; sorte de|functus est. | Finit Lib̃ .VIII. | Incipiunt capitula | libri .VIIII | Quia mortuo ualente constanti|nopolim barbari deuastabant. | —

f. 160ᵇ L De fine theodosii principis. | Expliciunt capitula | Incipit liber .VIIII | I Igitur defuncto ualente. denuo | barbari

[1] L — [2] parabat — [3] siquidem — [4] *om.* — [5] imperatore — [6] sint — [7] *om.* — [8] humanis aiunt capitibus — potentia copuletur *add.* — [9] a Persidis — [10] *om.* — [11] aestuatione — [12] et *add.* — [13] et — [14] *om.* — [15] Arsenius — [16] praesul — [17] *om.* — [18] autem *add.* — [19] tredecim

usq: ad muros c̃stantinopoleos | uenientes ei' suburbana uastabant. | —

f. 175ᵇ post hoc | aut̃ prior surgit ep̃s & eleuat iacentes [1] |
f. 176 tantummodo [2] pane uescunt. Alii neq: hoc. | —

f. 180 Vixit aut̃ imp̃r theodosius | annis [3] XL [4] ex quib: sedecim imperauit. | Expł. lib̃ .VIIII. Inc̃ .X. | Incipiunt capitula | I De successione arcadii & honorii. | — XXXV De fine imp̃ris arcadii. Socrates [5] | Defuncto [6] theodosio ei' [7] imperio filii successer̃. arcadius in oriente hono|rius aut̃ in occidente. hoc tempore | in romana damasus p̃sidebat eccła | in alexandria theophilus. ierosolimis | iohannes. flauianus antiocenã tenebat sedem. constantinopolitanamq: nectarius. || —

f. 191ᵇ (XXXV) post mortẽ | uero patris quattuordecim. uixit | annis XXX & uno. | Finit liber .X. Incip̃ .XI. | I Quia theodosii iunioris imperiũ regebat p̃fectus [8] anthe|mius. | —

f. 192 XVIII Quomodo iohannes tyrannus in occidente fuerit | superatus. | I. Igitur arcadio [9] imp̃re defuncto. honorius | quidem ei' fr̃ regebat [10] hesperiae. | Orientales autẽ ꝓuinciae sub ditione mane|bant theodosii iunioris —

f. 198 (XVIII) uenientesq: ad | locũ orationis iugi die gratias dñõ retuler̃. | Finit lib̃ .XI. Incipiunt cap̃ | I De ortu ualentiniani principis filii placidiae | — XVI Quia [11] ꝓclus thessaliũ [12] senatorẽ auctoritate | sua caesariae cappadociae fecit [13] epm̃. |
f. 198ᵇ I Igitur occiso tyranno cogitabat theo|dosius imp̃r cui deberet hesperiarum | —

f. 204ᵇ haec equidem [14] | in eccła illo tempore gerebantur. | Nos autẽ hic terminũ faciam' histo|riae. in pace gubernari cunctas | eccłas gubernantes. [15] Nos ergo | ó sacratissime homo dĩ theodore | tuã compleuimus iussionem. | finem facientes historiae in anno | scđo tricesimae [16] quintae olympia|dis consulatu septies decies [17] imp̃ris | theodosii. percontuli. [18] | Finit ||

---

[1] 9, 35 l. c. 1151 c — [2] 9, 38 l. c. 1155 c. Zwei Blätter fehlen — [3] annos — [4] sexaginta — [5] *om.* — [6] igitur *add.* — [7] in eius — [8] praefectus regebat — [9] Arcadio igitur — [10] partes regebat — [11] Quod — [12] Thalassium — [13] fecerit — [14] quidem — [15] exorantes — [16] trecentesimae — [17] decimo septimo — [18] *om.*

CXLVII. 16. membr. 8. foliorum 265. saec. IX—X.

f. 1 Incipit glosam. fulgentii epi̅ ad Cal|cidum grammaticum. | Incipiunt capitula | I Quid sit sandapila. —
f. 1ᵇ LXV Quid sit | aumatium | Quid sit de|lenificus. | Expliciunt capi|tula | Incipit textus.|| f. 2 Ne de tuorũ domine praeceptorũ serie. nr̃am | quisquam — mani|festationibus dantes operam lucidandis. | I Sandapilam. dici antiqui uoluerunt. feretrũ | mortuorũ. —

f. 6 LXII Deleneficus dicitur blandiloquus. Unde & lucretius. | comicus. in nummularia ait. nescio quorsũ mihi ue|niant tua uerba tam delenifica. Explicit liber | Fulgentii. Incipit sermo uenerabilis | uiri ambrosii mediolanensis episcopi || f. 6ᵇ qui pastoralis[1] dicitur. | Si[2] quis fr̃s oraculũ reminiscatur. quo[3] frugi famulũ deseruata | sibi pecunia quã[4] p̃rogandũ susceperat increpauit dicens. tu | dedisses pecuniã meã. et ego ueniens cũ usuris exegissẽ eam. | —

f. 13 Ut eis una mecũ | tribuas caelorũ regna. quae s̃cis in regno cęlorũ[5] dare | promisisti.[6] Amen | Explicit liber pastoralis beatissimi am|brosii. Incipit s̃cissimi hieronimi lib̃ de septies ꝑcussa. | Sępe[7] a me innocenti carissime postulasti. ut de eius mi|raculo rei.[8] quae in nr̃am aetatẽ inciderat[9] ñ tacerem. | —

f. 15ᵇ pro|meretur. ut reddita[10] uitae redderet.[11] libertati. | Finit de septies percussa liber sc̃i hiero|nimi || f. 16[12] *über der ersten Zeile m. post.* Incipit liber ecclesiasticae istoriae | Utiliter[13] nimis —

f. 151ᵇ Confitentes eẽ dm̃ qui ab eorũ proge|nitoribus ligno probat̃ appensus. quod audiens iulianus[14] || *unter der Zeile m. s. XIII.* Nota h' q̊ter niones pleres *sic* | deesse; || f. 152 scripta[15] est et quantum errent ꝗ extra eam uolunt aliquid | edocere. Cognosce dõ ammabilis impr̃ qm̃ hęc quidem pre|dicatur a sclo —

---

[1] De dignitate sacerdotali — [2] XVII 567 — [3] quo Dominus — [4] quam ad — [5] fine saeculorum — [6] promisisti perpetua — [7] ep. 1 XXII 325 — [8] eius rei miraculo — [9] nostra aetate acciderat — [10] redditam — [11] redderet *m. 1* — [12] Von hier an *m. s. x* — [13] LXIX 879. Der Text in dieser und in der vorhergehenden Handschrift selbst in Kleinigkeiten fast überall übereinstimmend — [14] 6, 43 l. c. 1059 c — [15] 7, 3 l. c. 1068 c. Ein Quaternio fehlt

f. 265 haec equidẽ [1] | in ecla illo tẽpore gerebantur. Nos aut̃ hic terminum | faciamus historiae in pace gubernari cunctas ecclesias [2] |

Clementis *recognitiones.*

CVIII. 1. membr. 4. foliorum 374. saec. VII.

f. 1 huius dominus ipse omnipotens ds̃ | gubernator [3] —

f. 5ᵇ praedicationis petri. sed et nunc expo|nere iam quae precepit incipiam. | amen [4] | Explicit epistula | iacobi. [5] legenti uita|| f. 6 primu *sic* capitulum in quo continetur | studium sancti clementis a pueritia | sua usque ad aduentum barnabae | apostoli romae | et profectio eius ad iudaeam discendi | apostolum petrum | —

f. 7ᵇ (xvii) et maxime per | septimanas annorum | Ex̃pl. elencus. primi libri [6] || f. 8 *über der Seite m. s. viii—ix* Incipit prologus. ad papa gaudentio. | (*unter der Seite m. ead.* rogatus quidam doctor. a gaudentio papa | hoc opus. ex greca lingua in latinum conuertit) Tibi [7] quidem papa gaudenti nostrorum decus | insigne doctorum tantus ingenii uigor est [8] | immo tanta sp̃s gratia — f. 10 quod sumat narrationis initium. (Explicit prologus *sup. vers. m. s. viii—ix*) Ego clemẽs | in urbe roma natus ex prima aetate pudi|citiae studium gessi —

f. 50ᵇ pollicerer cibo sumpto quiescere iussit [9] | sibique ipsi [10] quietem dedit. | Liber primus. ex̃pl. | Inc̃. liber secundus | amen|| f. 51 .i. In quo continetur inquisitio petri de morib. | et actibus simonis et relatio nicete. | et aquile de sceleribus eius qui fuerant | quandam *sic* discipuli ipsius | —

f. 51ᵇ ut possit mun|dus effici [11]. || f. 52 cum autem dies quae ad disceptandum | —

---

[1] quidem. In der Capitulatio des zwölften Buches (f. 256ᵇ): i De ortu ualentiniani principis percontuli filii placidiae — [2] 12, 16 l. c. 1214 c. Zwei Blätter fehlen — [3] Cotelerii patres apostolici i 615 (sit ergo vobis navis dominus deus et assimilentur gubernator quidem Christo). Eine sehr wichtige Handschrift, die manches Abweichende und Unbekannte enthält — [4] (praedicationum Petri in peregrinationibus. Caeterum exponere ut iussus sum incipiam) — [5] epistola Clementis ad Iacobum — [6] unedirt? — [7] l. c. 491 — [8] *om.* — [9] nos iussit — [10] ipse — [11] In quo — effici unedirt?

f. 94 similiter autem et nos om|nes. erat enim iam nox. | amen. | Explicit. liber .II. | Incipit. liber .III. || f. 94b Interea petrus gallorum cantib. surgēs | —

f. 133 cum aliquantis. qui | petrum sequi decreuerant. fideli bus uiris caesarea proficiscimur | Explicit. clementis | liber tertius | Inč. liber quartus || f. 133b Profecti m. al. a[1] caesarea ut tripolim perge remus apud doram breue oppidum | —

f. 151b nobiscum uespere facto ingressus | cubiculum[2] quieuit. | Explicit. clementis | liber quartus | Inč. liber quintus || f. 152 Sequenti autem die paulo citius quā | solebat. consurgens petrus inuenit nos | —

f. 174 suis quisque[3] locis requieuimus; | Explicit clementis | liber quintus | Incipit liber sextus || f. 174b Ubi uero rarescentibus tenebris | primum dies coepit proferre crepus|culum | —

f. 185 his qui erant aput tripolim | antiochiam proficiscimur. | Explicit clementis | liber sextus | Incipit liber septimus || f. 185b Egressi tandem etiam tripolim | foenicis[4] urbem primam in hortosia|de[5] aut procul a tripolim[6] facimus | mansionem. —

f. 207 dixisset. uespere facto requieuimus. || f. 207b In libro septimo cognobit. clemens. et faustus. et faustinus matrem suam. | set amore legentium. et ipsum sepius | reuolbentium. oblitteratus est. set mo|ris aquile. renobate iubentute eius.[7] *m. s. VIII—IX* | Explicit. clementis | liber septimus | Incipit. liber octauus | felix legas. || f. 208 Postera autem die petrus mane | adsumptis fratrib. meis et me des|cendit. —

f. 253b una cum petro | ingressi hospitium cibo et quiete | solito utimur. | Explicit. clementis | liber. octauus | Incipit liber nonus || f. 254 Sequenti die petrus uana[8] nobis|cum maturae ad locum in quo die[9] | habita —

f. 305b possit. nam de uenere hoc mo|do allegoriam tradunt ubi aiunt[10] || f. 306 culari[11] dum cogitat quomodo dis|penset abundantiam frugum | —

---

[1] *om.* — [2] in cubiculum — [3] quique — [4] Phoenices — [5] Ortosiade — [6] Tripoli — [7] In libro — eius *om.* — [8] una — [9] pridie — [10] 10, 34 l. c. 596 — [11] 10, 45 l. c. 598. Ein Quaternio fehlt

f. 325 uale|dicens eis proficiscitur a laudi|cia multum desiderabilis[1] | Clementis | recognitionum | explicit liber decimus | inc̃ .xi. translatus | de graeco in latinum | a turanio rufino | aquiliensi. ora pro me || f. 325[b] Proficiscenti autem petro | eadem diem occurrunt qui mis|si fuerant cum faustiniano[2] | —

f. 330 exposuit ita ut omnis ciuitas quasi ange|lum eum aspiceret et non minorem ei | gratiam quam apostolo exhiberet[3], | amen. | Sc̃i clementis explicit | lib̃ .xi. quae aput latinos | difficile inueniri potest | qui legis. ora pro me || f. 330[b] *leer* || f. 331[4] Pauli[5] tempus demorantis romae | et multos confirmantis in fide | contigit. etiam quendam nomine | candidum. uxorem quarti a praeclu|sionibus audire paulum. et intueri | sermonibus illius et credere. cumque et ipsa maritum suum docuisset | et credidisset. quartus permansit | paulo. ut ubi uellet iret ab urbe | cui dixit paulus. si fuerit uolumtas | —

f. 364[b][6] in mu[n]|ditia et concupiscentia percipite | communicationem xp̃i credentes || f. 365 ex utroque perfectus de tali enim dice|bat dñs noster uiro diuiti qui profert | de thensauris suis noua et uetera. —

f. 365[b] interea | dum haec aguntur plurima multitudo cõ || f. 366 nit quos non solum desiderium | petri sed et sanitatum —

f. 366[b] sudore diuinae amoenitatis de|liciis perfruinar[tu] ac debitum et non dĩ || f. 367 in aeternum uitam non sequamini | ex eadem hora adorabant eum tam|quam dm̃ pedibus eius deuoluti et quos | —

f. 367[b] et obsetrix quaedam honesta fe || f. 368 autem magnificabat dnm̃ quoniam pau|peres refrigeratur ierant quidam | autem de fratrib. dicebant petro. uide | frater ne non bene acceperis paecuni|am —

f. 368[b] filii tui ego ad te ideo re || f. 369 uersus sum alia autem die turba mag|na conuenit ad platea quae dicitur | sacra uia ut uiderent eum uolantem | —

f. 369[b] romae morabatur | cum fratribus gloriosus in dño || f. 370 et gratias agens die ac nocte. tur|ba aduueniente credentium in nomi|ne xp̃i —

---

[1] 10, 68 l. c. 6Q2. f. 320 *unten m. s. x* florencius presbiter uiua in — [2] Völlig abweichend; vgl. 10, 68 — [3] In der Ausgabe Schluss des zehnten Buches — [4] *Unten m. s. xi* puto quod iste. hactus. petri. et pauli. & simonis apocrifus — [5] ? — [6] Von hier an die Blätter versetzt

f. 370[b] haec et | omnes fratres ei dicebant. quibus || f. 371 ne te itaque adueniente et re|tribuente unicuique secundum fac ta sua et nunc nolite furere —

f. 371[b] et dñs ipse dixit. si non feceritis de // || f. 372 dextram tuam quam sine tua —

f. 372[b] ut quae didicistis possint perma|nere in uobis ut possitis ad ea per || f. 373 uenire quae promisit. se datu; | quae neque oculus uidit —

f. 373[b] factus est fax omni|| f. 374 bus et qui legunt et qui | audiunt actus petri apostoli ex|plicuerunt cum pace et simone | amen | Expl. epistula sci petri | cum simone mago | quemadmodum | naute portus | ita scribtori. nouissimus | uersus ||

Conciliorum *acta.*

LXXVI. 46. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 292. saec. IX—X.[1]

f. 1 *Canonistische Excerpte m. s.* x—xi || f. 1[b] Sermo de uita et actib; beatissimi eusebi[1] *m. al.* et martyris xpi. | De pcipuis[2] frs kmi sollēpnitatib. semper | nobis aliqd dicendum est uulgaribus (guilgaribus *corr. m. ead.)* — de carnis ereptus ē ergastulo. || f. 2 In nom dni nri | ihũ xpi in hoc codi|ce continetur | haec inprimis | i Prefacio cresconii de cõcordia canonũ | ii Dehinc succedunt capła concordię | canonum. | iii Nomina praesulũ romanorum | iiii Nomina cõstantinopolitanoꝝ epoꝝ | v Prefatio canonũ. | vi Capitula canonum conciliorũ. & praesulum romanorum. | vii Canon apłoꝝ titulorũ .l. | — xvi Concilii mundani. hoc ē uniuersalis | apud chalcedonã cõgregati | cap .xviii. | — lxxviiii Lex lata Constantini Augustini | de arrii dãpnatione atq; omni | scriptura ab eo igni tradenda. | lxxx Incipit de liberio | lxxxi Epła uniformis liberii epi ante|quã exsiliaretur confessoribus | scribsit. id est eusebio & dionisio | & lucifero in exsilio cõstitutis. | lxxxii Quae dixit idem liberius ante|quã ad exsiliũ iret. uincentio cappuensis. et heliano spoletano. | lxxxiii Eiusdẽ scripta ad orientales epos. | lxxxiiii Item liberius de exsilio scribit | ursatio ualenti & gemino | lxxxv

[1] Vgl. Maassen Sitzungsber. der philos.-histor. Classe der kais. Akademie d. W. Bd. 53 Jahrg. 1866 Heft i—iii S. 411 sq. — [2] ?

Item de exsilio scribit uincentio. | LXXXVI Confessio fidei catholicę quã | papa damasus misit ad paulinũ || f. 3ᵇ anthiocenũ epm̃. | LXXXVII Explanatio beati hyeronimi | pbri ad damasum papã de tri|bus hypostasis. | LXXXVIII Rescriptũ damasi papae ad pe titus hieronimi ad paulinum | epm̃ anthiocenũ. | LXXXVIIII Conciliũ urbis rome sub dama|so papa de explanatione fidei. | XC Epla papae syricii p uniuersos | epõs missa | XCI Rescriptũ epõ⁊ atq. frũm ad sy|ricium papã. | XCII Epla concilii kartaginense ad innocentiũ papã urbis romę. | XCIII Rescriptio sci papae innocentii. | ad conciliũ Kartagenense (gi *corr.*). | XCIIII Epla imperialis ad aurelium Kar|taginensẽ epm̃. | XCV Epla aurelii epi ad om̃s epõs p | bizacenã & arbutianã ꝓuinciã | constitutos. de damnatione pe lagii atq. caelestii. | XCVI Capitula excerpta de gestis ha|bitis contra pelagiũ hereticũ | & alia de libellis eius. quae in pa|lestina synodo sibi obiecta ip|se damnare compulsus ẽ. | XCVII Epla celestini papę ecclae romanę. | data ad synodũ in epheso constitutã | XCVIII Item alia epla celestini papę. ad nestorium. | XCVIIII Epla exhortatoria eiusdẽ sci celestini | constantinopolĩ clero & plebib; missa. | C Excerpta antistitũ que recitata sunt | contra nestoriũ in synodo ephesio⁊. | CI Nestorii blasphemiarũ capitula qb; | eplis ad se missis a scis cęlestino roma|nae urbis. & cyrino alexandrino epis | contradicit. & disputatione breuissi|ma resoluendo duodecĩ capitula fidei | quae a se missa fuerant repellit. | CII Exemplar eplae synodi serdicensis fac|tae ad iuliũ urbis romę epm̃. | CIII Accusatio syxti papae. | CIIII De polychronio hierosolomitano epõ | CV De sacerdotũ uel leuitarũ ordinatione | leo eps̃ dioscoro alexandrinę ecclae. | CVI Itẽ statuta leonis ad torobiũ asturicen|sem epm̃. tituli .xv. | CVII Eiusdem papae leonis. ad aqlensẽ epm̃. | CVIII Itẽ ad septimũ epm̃. ei'dẽ papae leonis. | CVIIII Itẽ epla sci leonis papae de penitentia. | ad theodorũ epm̃ galliensẽ. de ciuita|te foro iuliensi. | CX Itẽ decreta sci leonis papae urb romae | uniuersis epis p siciliã ẽstitutis. | CXI Epla eiusdẽ ad euthechetẽ pbrm | atque hereticum. |\CXII Exempla gestorum ubi in constantino|| f. 4 politano synodo. a scõ flauiano confes|sore eutiches hereticus auditus atq; | damnatus ẽ. | CXIII E *sic* Leonis papae urbis romę ad flauia nũ epm̃ constantinopolis urbis. | CXIIII Rescripta flauiani ad leonẽ papã. | CXV Epla papae. leonis uenerabiliter susci|pienda ad flauianũ epm̃ constantino|politanũ contra

eutichen. | cxvi Eiusdem leonis papae ad iuuenalem | epm̃ hyerosolomitanũ. | cxvii Eiusdem ad maximũ epm̃ anthiocenũ | p manũ pbrm. & olimpiũ diaconum. | cxviii Item eiusdẽ papae ad anatoliũ epm̃ | constantinopolitanũ. | cxviiii Eiusdem sci leonis papa scripta. ad le onem augustum. | cxx Itẽ alia epła leonis papae. ad eundẽ | leonẽ augustum. | cxxi Capitula quae recitata sunt in syno do trecenti decẽ & octo patrũ. cum | exemplis papae leonis. ad leonẽ au gustum. uidelic& sci hilarii picta|uiensis. capitula iiii. | Sci ambrosii epi & confessoris medio lensis ecclae. capitula. quinque. | Ioħ. epi constantinopolitanę urbis. | capitula .iiii. | Gregorii epi nanzianzeni. cap̃. duo. | Theophili epi alexandrini. cap̃. duo. | Sci augustini epi ypponiensis. | capitula iiiior. | Item sci basilii cappadociae epi. capituł. .i. | Itẽ sci cyrilli epi alexandrini | ad nestoriũ constantinopoli|tanum epm̃. | Itẽ eiusdẽ inter cetera. | Itẽ in libro eiusdẽ qui dicit colia. | de incarnatione unigeniti. | Itẽ sci athanasii alexandrinę | ecclae. epi & confessoris ad epic|tatũ corinthioꝝ epm̃. | cxxii Itẽ fides sci hilarii pictauiensis epi. | cxxiii Itẽ fides sci augustini ep̃ yp poniens̃ antistẽs | cxxiiii Itẽ fides catholicę ecclae romanę | cxxv Confessio pbroꝝ seu diaconoꝝ | ecclae constantinopolitanae. | cxxvi Epła simplicii epi urbis romae ad | acaciũ c̃stantinopolitanũ epm̃. | cxxvii Exemplar epłae quã misit acacius | ad simpliciũ archiepm̃ urbis | romę. ubi damnatũ retulit pe trum alexandrinũ epm̃. | cxxviii Exemplũ epłarũ beatissimi papę | felicis urbis romę ad Zenonem | augustum. p uitalẽ & mysenũ epõs. | cxxviiii Itẽ eiusdẽ papae felicis ad acaciũ | epm̃ p uitalẽ & mysenũ epõs. || f. 4[b] cxxx Item ad imp̃rm zenonẽ ad libel|lũ epi ioħis ecclae alexandrinę | cxxxi Item exempla felicis epi ad acatiũ supradictũ constanti nopolitanę urbis epm̃. | cxxxii Item eiusdẽ pape ad acacium | alia. | cxxxiii Decretalis de recipiendis & ñ re cipiendis libris qui scriptus ẽ | a gelasio papa romano cũ sep|tuaginta uiris eruditissimis | epis in sede apłica urbe roma. | cxxxiiii Sententia papae gelasii qd *sic* se|des apłica omniũ ligata dis|soluere possit. ad epõs per | dardaniam. | cxxxv Item ad eosdem dardanos epõ | sententia eiusdẽ atq; p exẽpla | ꝓbatio qđ sedes apłica facul tatẽ habeat sine synodo & dis|soluendi & damnandi. | cxxxvi Item exempla beati papae ge|lasii ad orientales epõs de eui tanda cõmunione acacii ubi | datur intelligi. nullũ eẽ uin culũ ĩnsoluibile. nisi circa illos | qui in errore ł

crimine pma nent ul etiã moriunt. | *Zwischenraum einer Zeile* | cxxxviii Sci gregorii papae romani decre|torum capitulari. cũ subscriptione | eius. & epõꝝ atq; pbroꝝ. | cxxxviiii Eiusdem beatissimi gregorii papae. | epła ad serenũ epm massiliensem | ꝑ imaginibus. | cxl Synodus zachariae papae cũ subdi|tis capitulis suis. & subscriptione eiꝰ | atq; epõꝝ & pbrorũ q interfuerunt. | Primo capitulo ut epi cũ mulierib; | omnino non habitent. | —

f. 5 Quinto decimo capitulo continet reca|pitulatio de gradib; cognationũ. uel | quomodo se debeat quislib& legiti|mo coniugio copulare. | cxli Liber sci augustini epi de ecclasticis | regulis capitula | lv. primo capitulo | de trinitatẽ. || f. 5ᵇ lv Contra pelagium. | Dõ gratias. |

f. 6 Haec habetur praefatio | cresconii. de concordia | canonum | Item concordia cano|num conciliorum | Infra scriptorum et presulum romanorum | id est canon apostolorum | — leonis et gelasii. | Explicit notatio cano|num scõrum patrum. | Incipit prefatio cresconii | de concordia canonum | ad liberium. | Dño uere scõ sempque beato | pontifici liberino cresconius | xpi famulorũ exiguus. aeternã | in dño nro salutẽ. Uri sacerdo|tii incõparabile decus. —

f. 7 ueniã dones. Ora | ꝑ me meique semꝑ memto ponti|fex dõ digne. | Finit praefatio. deinceps. | succedunt capitula. | i De ordinatione epi in canonib; apłoꝝ | titulo .i. ĉcilio niceno. titul .iiii. — ĉcilio carthag̃ | titulo .xvii. | —

f. 15ᵇ ccxcvii Ut epi & clerici ñ ordinent nisi oms | suos fecerint xpianos. ĉcił cartag̃. ti .iii. | Expliciunt capitula de concordia | canonũ. incipiunt nomina epõꝝ | qui fuerunt in scã romana ecła | per ordinem. | i Domnus petrus sedit annos xxv. | mense .ii dies viii. | —

f. 16ᵇ cv Nicolaus. annos .viiii. meñ vi dies xx. | cvi Adrianꝰ *annos. v.* | cvii Johannes *annos.* x. *m. i. dies.* x | *Marinus anno .i. menses. iiii. dies xx.ii.* | *Adrianus anno .i. menses .iiii. dies .xx.*[1] | Incipit praefacio canonum | Domino uenerabili mihi pa|tri stephano epõ. dionisius | exiguus in dño salutem. | Quamuis carissimus frater nr | laurentius assidua et famiri *sic* cohor|tatione —

---

[1] Das Cursivgedruckte *m. s. x*

f. 17 aliqd attulisse uideamur. | Explicit praefacio. | Incipiunt tituli canonū apostolorū. | —

f. 286[b] anno secun|do ardabasti imp̄ris nec ñ ⁊ leutprandi regis anno XXXII | indic̄. XII. feliciter. | Incip̄ lib̄ sc̄i augustini ep̄i de | ecclesiastici regulis. cap̄ .LV. | Credimus unū eē dm̄ patrē ⁊ fi liū ⁊ spm̄ sc̄m patrē. eo qd̄ ha|beat filiū *etc.*

f. 291 Contra Pelagium .LV. | Nā tria ⁊ ut scitis quae | maxime — contrahit regeneratio | soluat. | Explicit dō gratias. amen. || f. 291[b] *m. s. X—XI* Ep̄os non leuit̄ accusandos. sc̄orū statuta patrū. plenit̄ intdicunt. | —

f. 292 se ⁊iā uictor abscedit. | *Folgen andere Excerpte mit Marginalnoten von verschiedenen Händen derselben Zeit*

f. 292[b] sicut in dialogo⁊ libris repperim' de quodā sc̄ulo ***** ⁊ legit de iuuene benedicto nomine —

f. 293 nec dedit illi intellegentiā. | *Buchstabenverbindungen, die nach den Beischriften ausdrücken sollen* dō n' atto uenerabił ep̄s fieri p̄cepit. | atto gra d̄i ep̄s a me facto ssī. ||

CXI. 17. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 239. saec. X.[1]

f. 1 Incipit ordo | de celebrando | concilio | Hora diei | prima | ante solis | ortū. eici | ant | om̄s ab eccła. obseratis | —

f. 2[b] negotia terminentur | De tumultu conci|lii diffinitio | patrum | In loco benedictionis considentes | —

f. 3 sententiā p|ferat; Incipit de | quatuor synodis | principalibus | Canon. grece; latine. regula | nuncupatur; Regula autē | dicta —

f. 4 a societate multorū in unum. | Item ratio de cano|nibus apostoloꝝ | et de sex synodis | principalibus | Apostolorū canones qui per | clementem romanum —

f. 4[b] Agathonis papę | romani. ge°rgii constantino|politani. Qui condēpnata here|si. prefata anathematizando | scripser̄ .VIIII. capił interius | anexa. | Item breuis | annotatio de reli|quis synodis | Prima annotatio. anquira|nę synodi. quae ante nice|nā —

f. 6 Uicesima quarta itē | lugd̄u in qua patres XX. statuer̄. | canon̄. quo⁊ auctor maxime itē | priscus lugd̄u ep̄s extit *sic* |

---

[1] Vgl. Maassen l. c. 412 sqq.

Item annotatio de | decretalibus aposto'ličoꝝ | Siluester papa a petro trigi sim' quart'. congregatis cũ | consilio constantini augusti. in | urbe roma. —

f. 6[b] Gregorius secundus. a petro XCI | scripsit cap̃ XVII. om̃i eccle saer|uanda cũ patrib; XXXIII. ea quę | sub anathematis uinculo alliga uit. In hoc corpore c̃tinentur cañ ecclesi. | diuersoꝝ scoꝝ c̃cilioꝝ. id est | I Beatoꝝ apostoloꝝ p̱ clementẽ | prolatę regule. numero L. | II Concilio niceni regu|lę numero XX. | II *sic* Concilii anquiritani. Regulę | numero XXIIII. | IIII Concilii neocaesariensis. Regulę | numero .XIIII. | V Concilii sardicensis. Regulę | numero. XXI. | VI Concilii gangrensis. Regulę | numero .XX. | VII Concilii anthioceni. Regulę | numero XXV VIII Cocilii laodotię frigię Regu|lę numero .LVIIII. | VIIII Concilii constantinopolitani. | Regulę numero. .VI. | X Concilii ephesini. Regulę nume|ro VIIII. Sed primũ XII. cap̃ | beati cyrilli | XI Concilii calcedonensi Regulę | numero XXVII. | XII Concilii constantinopolitani. | Regulę numero XIIII. | XIII Conciliorũ diuersoꝝ africano|rũ sub uno redacto regulę nu|mero CXXXVIII. | Incipit prefatio. | Domino uenerando mihi | patri stephano archiep̃o | dyonisius exiguus in dñ̃o | sal. Quãuis carissim' fr̃ nr̃ | Laurentius assidua & famili ari cohortatione —

f. 7[b] attulis|se uideamur. | Explic̃ pref̃ incipit cãpi|tulares *sic* canonũ sc̃oꝝ | apostolorum. | *Folgen die Capitula der übrigen Canones und der Text* [1]

f. 47[b] Incipit ephesenum | concilium. inprimis. | XII. capitula synodi|ca beati cyrilli | I Si quis non confitet dm̃ eẽ | sd̃m ueritatẽ emmanu hel. & ꝓpter hoc dĩ genetricẽ | —

f. 48[b] (XII) scd̃m quod uita est | & uiui[n]cus ut ds̃. anathema sit; | Explic̃it capitula sy nodica sc̃i cyrilli. | Incip̃it regulae ephe seni concil̃ numeř | VIII || f. 49 De ep̃is qui in sc̃o con cilio minime fue|runt et de his qui de|stiterunt et se he|reticis applicue|runt. | I Qm̃ oportet etiã absen|tes --

f. 50[b] (VIII) Sin autẽ | laici eos sine communione | esse. Expliciunt re|gulę epheseni con|cilii numero VIII. | —

---

[1] Viele Scholien von einer anderen Hand derselben Zeit. Ebenso im Ambros. S. 33. Sup.

f. 55[b] subscriptio. | Bonefacius pbrt scae ęcclae | romanę statuit & subscripsit | & caeri. epi diuersarum pro|uintiarum uel ciuitatũ sub|scripserunt. Uersus. | Pontificum ueneranda cohors || —

f. 56 pro dogmate uero; Conueniens | sco induere spiramine plena. | Militibus sacris praefixit iura | salutis; Incipiit *sic* capitu|la xiiii. scorum patrũ | sub iustiniano impr | habita in constantinopoli congrega|torum centum quin|quaginta. | i. Si quis non confitetur pa|tris & filii & spũ sci unã | naturã —

f. 58[b] Cum igitur haec ita recte | confessi sumus — subscripserunt omnes. | Expliciunt capi|tula xiiii. Scorum | patrum .cl | —

f. 103 Expliciunt canones | diuersorum conci|liorum africane | prouintię numerũ | cviii. Incipit con|stitutio et fides | calcedonensis ccilii | Dns et saluator nr ihs xps | notitiã fidei confirmans | —

f. 103[b] catholicę et apostolicę fidei. | Symbolum fidei | concilii constanti|nopolitani .cl | patrum. | Credimus unum dm | dm patrem omnipotentẽ | factorem cęli et terrę | uisibiliũ omniũ & inuisi biliũ. Et in unũ dnm ihm | xpm filiũ di unigenitũ. | —

f. 105 aut laici fuerint anathema|tizari. || f. 105[b] *m. s. x* Anno incarnationis dominicae dcccclxiiii Indict. vii nonos noueb resedit | domnus ingo eps ut moris ee priscorum patrũ cognoscit suorum uercellis | ante altare beatissimi eusebii martyris xpi causa synodalis concilii in quo | diuino conpulsus amore pęne oms clericos suo regimini subiectos decentissime | docuit. maxime de fidei & caritatis obseruaxtione ut canonica toto orbe | tenet institutio. Prętereа summo quesiuit studio ut res aeclasticae piae regerent | & destitutę instaurarent. Insup ammonitione suorum clericorũ sanciuit ut | antiquus exiit usus pessima ungrorum incursione uastatus aecclae cardinales | debitum pręberent baptisterio [h]ac in ciuitate celebrato decenter obsequium. ita ut | ipsis ex ecclesiis quae sunt constitutę in uillis uidelicet. paetiana. petroriolo. quinto | caluiniasco. casale atq; autesingo (si *ex* ni *corr. m. al.)* presbiteri ueniant sic expediti suis uestimtis | qui hic uercellis pueros ualeant baptismatis tingere aqua. & ne intentio oriretur | inde. subiunxit. placet nobis & rectũ uidet. ut duo tantũ presbiteri de pfatis ecclesiis | studiosae ueniant. ad hoc mysteriũ pagendũ. id est. de paetiana & petroriolo simul duo. | de quinto & caluiniasco. de

casale *a* auzesingo (si *ex* ni *m. al.*) simili statuimus ratione. quo usq; | uicissim uices impleant suas *a* impl*a*ę annuati iterū inchoent. || f. 106 In hoc corpore continentur | decreta. | Papę syricii titl xv | Papę innocentii titl lvii | Papę zosimi titl v | Papę Bonifatii Titl numero .iiii | Papę Celestini Titl xxii | Papę leonis Titl xlviii | Papę Gelasii Titł xxviii | Papę Anastasii Titł viii | Papę Simachi Titł xii | Papę gregorii minoris decreto*r* T vi | Et capitula x ad aug primū angło*r* epm | Papę Bonifacii epłę .ii | Papę Hilarii Titł vi | Papę Simplicii· Titł ii | Papę Felicis Titł i | Papę Hormisdę Titł num iiii | Papę Gregorii iunioris Tit num xvi | Papę Eugenii Titł xxviii | Papę Zacharię Titł xiii || f. 106ᵇ Prefatio. | Domino uenerabili mi|hi iuliano pbro tituli | scę anastasię dionisius exiguus. | Scitatis urę piis excitatus | studiis. quib; nihil ꝑrsus | —

f. 107ᵇ magnus uoca|bit in regno celorum; —

f. 112ᵇ Expliciunt tituli de|cretorum Incipi|unt epistoł decre|torum inprimis | sci papae siricii urbis | romae || —

f. 206ᵇ Incipit decretum | gregorii papae | ad clerum. in ba|silica beati pe|tri apłi | i | Regnante in perpetuum | dno nro ihū xpo. tem|poribus domni mauricii | —

f. 208 (vi) subire app*a*it. serui|tutem; Finit decre|tum. Incipit sub|scriptiones epo|rum; | Gregorius gra di eps. his | decr*a*is subscripsit. | ma'rian' eps ciuitatis rauennā, | —

f. 208ᵇ Fortunat' prbt tt scorum | iiiio*r* coronatorum. | Explicit feliciter | Item scripta gre|gorii papae ad au|gustinum epm quem | in saxoniam dire|xerat et britannia. | P dilectissimos filios me|os. Laurentium prbrum || —

f. 209 respondere non ualui; | i Primo *a*enim capitulo re|quisisti. ut tibi liber unus | —

f. 217 (x) po|pulo certum deserere et in|certa uenerari. Explicit | epła sci gregorii papę | Incip epła Bonifacii | papę directa. de Roma | ad archiepm arala|tensem in prouin|cia. ubi genesius martyr iacet. —

f. 235 Incipiunt consti|tuta papa grego|rii minori. | In nomine dni di saluatoris nri | ihu xpi. imperante domno | piissimo augusto leone a dō | coronato —

f. 236 in|ferendo sententiā dix. | i. Si quis prbram duxerit — f. 237 xvii Si quis ex clericis laxauerit | — anathema sit. | Sicque subscripse|runt oms tam epi | quam pbri et diac; |

Gregorius — indict quarta. Expł | constituta papae | gregorii sub ana|themate inter|dicta. Incipit con|cilium habitum sub | papa Eugenio; | I Eps bono opere approbat | ordinetur; —

f. 238b (XXXVIII) ut | sacerdos loci considerauerit; | Indic XII. Imperante | adargasto eiusq; filio | nicifero zacharias | ter beatissimus | papa in concilio ait; | Non ē silendum frs quod | —

f. 239 precepta | direximus; | I Ut epi. cum mulieribus om|nino non habitent | --

f. 239b (XIII) missarum sollem|nia; ||

CLXV. 6. membr. 8. foliorum 222. saec. IX—X.[1]

f. 5b [2] Incp capitula canonum omnium concili|orum uel epistularum. decretalium | qualiter secuntur;

I Scorum apoloꝝ numero; L.

II Niceni concilii numero. XX

---

[1] Vgl. Maassen l. c. 418 sq. — [2] f. 2—5 Federzeichnungen. f. 1 Kaiserin Helena, hinter ihr ein Kaiser auf dem Thron. Vor ihr ein Mann (über ihm *Iudas*) mit dem Kreuze, nach dem sie mit beiden Händen greift. Darunter ein Anderer, der beim Graben drei Kreuze findet. Folgt die Beischrift *ubi iuda* | *s. crucē* | *inue|nit*; f. 2b Kaiser mit Kriegern, dann Bischöfe mit Büchern und Federn. Darüber *Sinodus niceni ubi fuit numerus scoꝝ patꝝ. CCCXVIII. et omnes* | *subscripserunt* |; unter dem Throne des Kaisers *imp̄ constantinus*. Auf der unteren Hälfte des Blattes Männer von beiden Seiten herbeieilend, die Bücher ins Feuer werfen; darüber *Heretici* | *arriani* | *damnati*. f. 3 Links Paulus mit dem Buch, rechts Petrus mit den zwei Schlüsseln, beide mit Nimbus. Hinter jedem eine Basilika, die grössere hinter Petrus. Darüber *Vbi petrus et paulus* | *de hoc concilio con|ferunt*; f. 3b Kaiser auf dem Thron, mit einem Buche in der Linken, die Rechte erhoben, hinter ihm Lanzenträger. Darüber *hunc sinodū actū est constantino|poli sub theodosio maiore .CL.* | *patrib; congregati.* | *condēnationē* | *macedonii he|retici.* | *et* | *qualīt* | *satueř* | *impe|ra|tor.* An dem Schemel vor dem Throne *domnus theodosi|us maior imperat* | *cristianissimus*. f. 4 Versammlung von Vätern; Bücher, Federn und Dintenfass sichtbar. Unter ihr links ein Mann, rechts zwei Männer, die mit dem Ausdruck des Entsetzens Bücher ins Feuer werfen. Über der Seite *et omnes subscriper'; tertius hic sinodū* | *actus effesus sub theodosio iuniore congrae|gatis. CC.* | *patrib;* | *ad condā|natione* | *nes|torii.* f. 4b Kaiser sitzend mit einem Buche, hinter ihm Bischöfe. Neben ihm zwei Cleriker mit Büchern und Griffeln. Darunter *theodosius iunior impr sinodus effesin'.* | *quē. CC. sci patris cū imperatore confirma|uerunt et subscripserunt*; f. 5 Über der Seite //// *dī filius. uenit suosq; redemit uicit mortē moriens.* | *uictor*

III Anquiriani concilii numero. XXIIII
IIII Niucaesariensium numero XXIIII
V Gangrensis concilii numero. XX.
VI Anthioceni concilii numero XXV
VII Laudicensis concilii numero. LVIIII
VIII Constantinopolitani nuñ. III.
VIIII Calcidonensis concilii nuñ XXVII
X Serdicensis concilii nuñ XXI
XI Carthaginensis numero XXXIII
XII diuersoꝝ concilioꝝ afriganoꝝ nũ; CV.

Epistłe decretalis pape sirici | pape innocenti. papae. zosimi | pape. celestini. pape. Leonis | pape gelasii || —

f. 12ᵇ Incipiunt capitula | niceni concilii | Concilium sacrum uenerandi culmina iuris —

f. 13 Hoc sale conditus. dulcia mella fluꝫ. | Incip̃ tituli canonum niceni | concilii. | —

f. 25 Dominis honorabilibus consacerdotibus in arminia con|stitutis epis̃ salutem. qm̃ conue|niꝫ *etc.*

f. 113 Expł africanum concilium; Incip̃ ex de|creto pape gelasii titulo XXVII | —

f. 113ᵇ Ex decreto pape leonis | titulo XXXV

f. 114 Ex decreto pape leonis titulo. XVIII

f. 114ᵇ Ex decretis pape leonis titulo XVIIII

ibid. Ex decretis pape gelasii titulo. VII

f. 115ᵇ Ex decretis p̃p inᵘocentis titulo XXII

f. 117 Incp̃t canonis sc̃i siluestri | Canonem constitutum gradus uel —

f. 122 domno con|stantino augusto III prisco consolis, expł || f. 122ᵇ Formata quemammodum fieri debeat; | Grega elementa litterarum numeros ꝫiã | expremere —

f. 123 elementa significantur, | amen. *m. al. add.:* Teodulfus | *Folgen canonische Vorschriften über das Begraben*

---

adiit caelos. Darunter Christus *(ihs̃ xp̃s)* auf dem Throne, mit einem Buche in der Linken, die Rechte erhoben. Der Nimbus bekränzt; auf dem Throne das pulvinar sichtbar. Hinter ihm ein grosser Bogen mit Punkten. Rechts und links Engel mit Flügeln und Nimbus. Darunter links ein Mann mit Krone und Nimbus, Beischrift *////stan* | *///s*; rechts eine Frau mit Stephane und Nimbus, Beischrift *helena regina.* Beide erheben die Hände zum Gebet.

in den Kirchen, die Kirchengefässe, das Leben der Geistlichen, z. B. f. 124 Prbi p uillas. & uicos. scolas. habeant. & si qui lib& fidelium suos paruulos ad discendas | litteras ei commendare uoluerit. eos suscipere | & docere non rennuant. sed cũ summa caritate | eos doceant; adtendentes illud quod scriptum est. | qui aut docti fuerint. fulgebunt quasi splendor | firmamenti. Et qui iusticiam erudiunt multos. | fulgebunt quasi stelle in perp&ua &ernitates. | Cum ergo eos doc&. nihil ab eis precii pro hac re | exigant. nec aliquid hab eis accipiant. excepto | quod eis parentes karitatis studio sua uolunta te opptulerint; ||

f. 124[b] hic habetur concordia canonum con ciliorum infrascriptorum & presulum ro|manorum id est canonum apło*. — gelasii. expł adnotatio canonũ | scorum patrum. | Concili*um sacri uenerandi culmina (u *ex* o) iuris | — hoc sale condi* tus dulcia mella f'uit. Expliciunt ue'sus dõ grati | Incip prefacio Dño uere scõ sempque beato; | pontifici liberino. crisconius xpi famulo* | exiguus uri sacerdotii inconparabile decus quo fi dei puritate hac uitae prouitate amodũ resplinditis || —

f. 126 genuine insciaenciae | ueniam dones ora p me meique semp memto pontifex | dõ digne. Finit praefacio deinceps succedunt capitula | I De ordinatione epi in canonibus apło* | —

f. 126[b] titł .I. concł niceno titł IIII concł anthioceno titl XVIIII | concł laudoceno titł XII concł carthag titł XIII. Item | carthg titl XVI. qd si de ordinatione ei' fuerit contradictũ | qd alii debeant adici. concł carthag titł XVII. | —

f. 142 ccc Ut epi & cłi non ordinentur nisi oms suos fecerint xpianos concł carth titł .III. | Incip ex decrẽ pape sirici titł VIII | Didicimus etiam licenter hac libere | inexplorate uitae hominis. quibus &iam | —

f. 141[b] generali pro|nuntiatione decernim. ex decrẽ pape sir t VIIII | Quicumque itaque se aecclae uou& obsequi|is *etc.*

f. 146[b] (XV) pmendam eẽ | sententiam. expł ex decr pape sirici | Incpt ex decrẽ pape innocenti t XXXII | Ita sane ut in eos tempora a minoribus constituta | —

f. 146 Ex dec pape sir t XV | *in mg.* CCXV | Et quia his omnibus que in rephinsione ueni unt —

f. 192[b] (XXV) pseuerans & mentis & corporis Ex dec papae leonis t .XXXIIII. | Nam cum extra clerico* ordinem constitutis

nupti|arum — necdum frenasse d*egit. || f. 193 Incip̃ breuiatio canonũ fulgentii ferran|di ecclesiae carthaginensi diaconi | I U neophiti ñ ordinentur conł niceno tł II concł serđ | tił III | —

f. 201ᵇ CCXXXII Ut nullus ordinetur nisi prouatus uł epõꝝ examine uł populi testimonio concł anth̃ titĩ .XXVIIII. | Incip̃ concilio africanum | Aurelius ep̃s dixit sane ff̃ epĩ coniepĩ nõ suggestio ple|nam sollicitudinem ad diligentiam oportet incuti at ut omnis omnino cabillatio amputetur cunc|tisque excusationibus aditus omnino claudatur | —

f. 202ᵇ Ab uniuersis ep̃is — passiones marti|ꝝ sui cuiusque locis in ecclsiis predicentur. | Incip̃ carthag̃ habitum a grato ep̃o sc̃o | Martirum dignitatem nemo profanus infam* neq; —

f. 203 apte|carios uł rati*ociatores Incip̃ concł sufetulen|sem | Dilectissimo fratri aurelio innocentius qua | indignitate —

f. 203ᵇ ꝑ uiros uenerabiles | consecuta || f. 204 Incip̃ canones sc̃e sinodi habite in ciuĩ aralat̃ aput | ma*rianũ ep̃m | De his qui coniuge suas in adulterium dep̃hendunt | eidem sunt adulescentes — uoluerint deponantur | —

ibid. Incip̃ statuta eccłe antiqua. | Ut ep̃s quolib* loci sedens stare prb̃m ñ pateatur. | Ut in sacerdotibus ordinandis *iam etas requi ratur | —

f. 206 cuius | paenitentiae communio multo tempore differatur | Incip̃ sinodus gallicana aput agathe | facta sub alarico rege gothorum in qua | sinodo ordinatio de cłis epõꝝ urbis romae si ricii * innocenti supra scripta in hoc oetu cõme|morantur | Si quis cłm furtum eccłe fecerit perecrna eis com|munio tribuatur —

f. 208 eius indaemnitatibus eccłe consolutur (u *ex* a). | Incip̃ epist̃ mansueti mediolanensis epĩ ad cons̃ | ep̃m || f. 208ᵇ Domino serenissimo atque tranquil|is|simo* et a dõ coronato religiosissimo con stantino imperatori. mansuetus medio|lanensis metropolitane eccłe indignus ep̃s uł | uniuers sc̃a coepõꝝ nr̃orum fraternitas quae in | hac magna regia urbe conuenit —

f. 212 his delibatis opere pretium duximus. huic nr̃e suggestioni fidei formulam ut se nr̃a fides contin* ad|nectere. | Domino sc̃o meritisque beato fratri masso|ne ep̃o hisidorus.

eps̄; | Ueniente[1] ad nos famulo uestro uiro religio|so nicetio litteras honorificentiae uestre nobis | —

f. 217 quicumque ple|uem suam contra sacrilicae psuasionis auctores nolu|erit custodire[2]; expł. | Incip̄ expositio sc̄i augustini | *vier Zeilen ausradirt* || f. 217ᵇ *ganz ausradirt* || f. 218 Incip̄ epistula sc̄i augustini ad | auxilium epm̄ pro causa iniuste | excommunicationis | Domino[3] dilectissimo ⁊ uenerabili | fratri ⁊ consacerdoti auxilio | augustinus in dn̄o salutem. Uir | spectabilis filius nr̄t comes classicianus | grauiter aput me litteris questus est. | —

f. 220ᵇ senectutem meam. | Item ex epła csp̄ ad eundem classicianū | qui excommunicatus fuerat | Ego propter eos —

f. 221 que *corr. m. al.* non ait pperam. | Item in libro de summo bono. | Secundum catholicam fidem ⁊ sanā doc|trinam — id qođ nocuit. | Item de libro tercio de baptismo | Pax eccle dimittit peccata. — ligare aut soluere | Item csp̄ de sermone dn̄i in monte | Temerarium iudicium plerūque nihil | nocit *corr. m. al.* — ut noceat. It̄ ex epła csp̄ ad clerū hippn̄s | Quid enim obest homini —

f. 221ᵇ iniqua | conscientia. It̄ csp̄ contra secundinū mannch/// *sic* | Senti de augustino quidquid lib⁊ — accusit. *corr. m. al.* | Csp̄ in expositione psalmo *corr. m. al.* xxxvii *in ras.* | Etsi ad tempus dam*nari — iudicabitur illi. Item in cii | Qui* iustus ē ** iniuste maledicitur. — illi red|ditur. ex sermone sc̄i ioh̄ crisostomi | Qui semetipsum non nocit *corr. m. al.* — nihil magnum lucrifaciit. *corr. m. al.* | Item libro tercio sc̄i hieronimi | In matheo euangelista ubi dicit que le| f. 222 gaberitis *corr. m. al.* super terram ⁊ citera. istum lo|cum ep̄i ⁊ prb̄i non intellegentes — uita queratur; It̄ in | salomone | Sicut auis in contrariū uolans — illud | eueniet Item ibi Anima que benedicit — adducens | gloriā. Item in deuteronomio | Conduxit contra te balaac balaam. filiū | — dilegerit *corr. m. al.* te | Item ex libro ad ualentinū abb̄m sc̄i | aug̃ de correctione ⁊ gratia. Ipsa que *corr. m. al.* | damnatio nominatur —

f. 222ᵇ ut om|nis (i *in* e *m. al.*) uelimus saluos fieri. ||

---

[1] LXXXIII 899 — [2] Stimmt nicht — [3] Aug. ep. 250 XXXIII 1066

CLXXV. 186. membr. 8. foliorum 87. saec. IX.[1]

f. 1 Incipiunt capitula canonũ grecorũ | i Canones niceni epõrum cccxviii | — xii Cañ yppone regensis epõꝝ | xiii Cañ miliuitanus epõꝝ | It̃ canones Latinorum | xiiii Cañ Carthaginensis epõꝝ ccxiiii | xv It̃ eiusdem carthaginensis secundus. || —

f. 2 xl Cañ tolꝫani epõrum x. | xli Cañ agustodinensium scĩ leodegarii epĩ; | harũ canonum epistolarũ numerus incer tus habꝫur. quia diuersis temporib; in|numera de fide ꝫ stabilitate scę dĩ eccł | conscripserunt scĩ patres nrĩ; | Canon aut̃ grece latine regula nuncupat̃. | quod recte ducat ꝫ normã recte uiuendi p̃beat; | Canones aut̃ ut scs̃ isidorus meminꝫ *corr. m. al.* generaliũ | - -

f. 3[b] dñs nr̃ ih̃s xp̃s unus de scã trinitate. si q̃ ita non confi tꝫur ꝫ credet anathema sit. confirmatio .v sinodi *corr.* | Definitio capitularũ scã synodo | urbis rome sub martino papa | Martinus scĩssimus papa congregauit romae | .cv. epĩs in ecclesia saluatoris ꝫ dixit. Secđ | probabilem postolationẽ huic nobiscũ — ep̃s dixit. | cp xvii *in mg.* | Si q̃ non confitꝫur ea quae a scĩs patrib; in | quinq; conciliis — condẽnatur. it̃ cap̃ xx | Si quis calũnians scãe quintae sinodi *ut supra: sic fere semper* uł scõr | patres — condemnatus. | Sexta sinodus quae acta ẽ p dĩ prouidentiã | in regia urbe —

f. 4 beat' leo papa successor agathonis | temporib; supradicti principis constantini. | In libro ysidori. Sed ꝫ si qua sunt alia | quã plura concilia — discripari (ep *corr. m. al.*). Incip̃ symbolũ apołę || f. 4[b] Cañ agathen .hr̃ xiii. | — Isidorus in secđ libro officioꝝ | *in mg.* hr̃ xxi | —

f. 5 Fides niceni concilii .cccxviii. epõr
Isidorus in primo libro officioꝝ hr̃ xvi.

f. 5[b] Simbolum apud constantinopolim: cl. scõrũ patr̃

f. 6 Fides scĩ athanasii epĩ alexandrini

f. 7 de anima xpĩ rationabili in sinodo romano dic̃.
in sinodo calcedonense
scĩ cirilli ad nestorium

f. 7[b] Inter cꝫera. au|rili. augustini. in eugł scđm. iohan

f. 8 de spũ ꝫ anima hieroni|mus ad hydibiam

Item | dicta scĩ isidori de scã trinitate ꝫ q̃d | amplius e nihil quã creator ꝫ creatura ||

[1] Vgl. Maassen l. c. 419

f. 9 de anima xpi
agustinus in libris | questionum. Inter.
f. 9ᵇ Scs isidorus de spu sco
It sci isidori
f. 10 It eiusdē | de spū & anima** quod unū sit.
It eiusdē sci isidori de sca trinitate.
f. 10ᵇ Fides aput (t *in* d *m. al.*) grecos de trinitate hoc modo ÷
de creatura ||

f. 11ᵇ De adam primum. | cañ. cartaginens. hr. I Quicuq; dicit , adam primum hominem mortalem factum ita si|ue peccar& siuę non peccaret morer&ur in corpore | non peccati merito sed necessitate naturę. anathe|ma sit. | Incipiunt capitula canonum. | I De fide catholica. & symbolo. | ...

f. 13 LXXI Canones sci gregorii papae; ||

f. 13ᵇ Incipit collectū ex libris canonum | de fide catholica et simbolum. | I Cañ agustūdinensis. hr .I. Siquis prbt | diaconus subdiac. uł clericus. simbulū apostolo* | & fidem sci athanasi *corr. m. al.* epi inrepraehensibilit non re|censi — erit. ab epo condempnatur (a *in* e *m. al.*). —

f. 79ᵇ LXXI. Rescripta beati gre|gorii papae. ad agustinū epm quē pro | se ad praedicandū misit. | I Qualit eps suis clericis debeat conuersari. | — XII De inlusione que *corr. m. al.* in somnis accedit (ce *in* ci *m. al.*) XIII. | I Qualit eps — conuersari. Beati pauli apostoli ad ti|| f. 80 motheū epistola in quib; eū erudire studu|it —

f. 83 (XII) nutri|mentū. in consensu pfectio. Decr&um | sci gregorii papae. | I. De ministris ecclesiae. & cantoribus. | —

f. 83ᵇ VI. De familia eccl. quae ad relegiosā *corr. m. al.* uitā ueni|re cupiunt. | I. Gregorius papa corā beati p&ri corpus | resedens. cū epis XXIII. prbis XXXIII dixit. | In hac sca romana ecclesia. dudū. con&tu|do *sic* est —

f. 84 (VI) in monasterio serui|re dno Itē cañ sci gregorii papae | Gregorius scissimus papa. ante corpus | beatissimi petri apostoli sinodo rese|| f. 84ᵇ dens. dixit. Si quis presbiterum duxerit | — cetere *corr. m. al.* subscripserunt; Epis|tola sci gregorii ad bruhilde | regina | Domina *corr. m. al.* gloriosissimae. atque precellen|tissimę filiae. brunichilde reginae. || f. 85 gregorius seruus seruorum di. Post ex|cellentiae uestre *corr. m. al.* sollicitudo. regia est | —

f. 86 pia | esse uiderit. deuotione sollicita. | *vier Zeilen leer* || f. 86[b] *m. al.* Cañ niceni concilii. XII | Siquis prb̄ — ammittat gradũ. | *m. al.* Ex capitulare domni hlotarii qđ | constitutum est bolonna; | cap̄ x. de prȩcariis quoque — sed suȩ prouidentiȩ sit || *drei Blätter ausgeschnitten* || f. 87 Atticus eps̄ constantinopolitane dixit; ededi | cannones — a me .amen. greca elementa litterarum nu|merus etiam expremere *corr.* nullus —

f. 87[b] greca elementa | significant; AMHN. I. XLVIII. L. ||

Eugippius.

XXX. 94. membr. fol. 2 col. foliorum 236. saec. X.[1]

f. 1 ////// se|quentis | operis | Dominae[2] | merito uenerabili | & fructu sacrae | uirginitatis in xp̄i | gratia semper illu|stri. ac per omnia ꝑbȩ | eugippius omnium seruorum dī famulus | in dn̄o salutem dicit. | Excerptorum | codicem. quem de nonnullis operib, sc̄i au|gustini. cohortante domno meo marino | —

f. 1[b] ut predicti duo de caritate | tituli. finem semper teneant excerptoꝝ. | Explicit praefatio | Incipiunt capitula | excerptorum. de qui|busdam opusculis | sc̄i augustini | episcopi. | .I. Liber ad iheronimũ prb̄m | prb̄rm. *sic* de sen̄tia iacobi apli. qua di|cit. si totam quis legem seruauerit. offendat aũ | in uno. factus ē omniũ reus. cum idem dicat | in multis enim offendimus om̄s. Idcirco integer | in hoc corpore lib̄ prȩlatus ē excerptis. quia | in eo de caritate IIIIorq, uirtutib, prudentia | temperantia fortitudine & iustitia diligen|tissime disputauit. | —

f. 9 CCC.LX.I[3] Sermo de caritate | Expliciunt capitula subsequentis operis[4] | Incipit liber excerptorum de non|nullis opusculis sc̄i augustini episcopi | Quod ad te | scripsi honorande mihi in xp̄o fr̄ hiero|nime querens de anima humana si nascen|tibus singulis noue singulȩ nunc usq, fiunt | —

f. 236[b] CCC.L.VII[5] De magis phara|onis.[6] Ex libro questionum .LXXX.IIII.[7] | Non oportet mouere[8] cũ magis[9] ar|tib, — si-

[1] Die oberen Ränder durch Feuchtigkeit und Mäusefrass beschädigt — [2] LXII 559 — [3] CCCLII — [4] Die Capitulation von Angelo Mai nach Vatic. 3375 herausgegeben PNB I 2 p. 134 ff. — [5] CCCXL — [6] et cur quaedam miracula fecerunt, sicut Moyses famulus Dei — [7] *om.* — [8] moveri — [9] magicis

milia in manus suas dantur cum | exaudiuntur a demonib, Digni sunt [1] ||

Eusebii *historia ecclesiastica.*

CLXVII. 205. membr. 4. foliorum 181. saec. X.

f. 1ᵇ Incipit prologus scī | hieronimi [2] prbsri de | libro storiarū scī eusebii | episcopi | Peritorū [3] dicunt esse medicorū | —

f. 2ᵇ usq. ad obitū | theodosii augusti; finiuit pfacio. | haec contin& ecclesiasticae historiae Liber primus; praefa|tationem *sic* de deitate xpi. | i Quod dš & dñs & creator omnium ac dispensator uniuersorū || f. 3 ipse sit scdm ea quae in lege & ꝓph&is scripta sunt. | — xvi Exemplū epistole abgari ad dnm. & dñi ad ipsum. & eorū | quę consequentur de syrorum lingua translata sit. | Expliciunt capitula lib primi. Incip eusebii | caesariensis liber primus lege in xpo ihū dno nro. || f. 3ᵇ Successiones sanctorū aplorū. et tempora quae | —

f. 4ᵇ antiquitas & nobilitas pariter ostend&ur. | i *in mg.* | Genus igitur xpi et ipsam substantiae eius natu|ram —

f. 24ᵇ (xviii) lingua interptata. hunc in nris libris tenebant locum. | Eusebi caesariensis historiarū | liber primus explicit. | Incipit liber secundus feliciter | lege in xpo ihū. | Quae etiam secundus ecclesiasticae historię con|tinet liber. | .i. De uita & institutione aplo& post ascensionem xpi. | —

f. 25 xxvi. Ut innumeris iudęis malis adflicti sunt ac nouissimę | contra romanos arma mouerunt. | Expliciunt capitula libri secundi. | Incipit liber secundus. feliciter | Quęcumque | oportuit uelut in principiis | ecclesiasticę historiae designari. | —

f. 45 haec ad uerbum iose*pʰus refert; uerum de iudaeis ista sufficiant; | Eusebi cęsariensis historiarū lib .ii. explicit. | Incipit liber tertius lege feliciter | Haec etiam liber tertius contin&. | i. In quib; locis xpm apostoli praedicarunt. | —

f. 46 xxxviiii De libris papiae. | Expliciunt capitula libri tertii. | Incipit liber tertius. | i *in mg.* | Igitur iudęi debitis | cladibus | perurgebantur. —

f. 68ᵇ scripta ista parabola. | sed iam ista sufficiant. | Historia eusebi. caesariensis episcopi | liber tertius explicit. |

---

[1] l. c. 1064 b — [2] Rufini — [3] XXI 461

Incipit liber quartus feliciter. | Quartus quoq; ecclesiasticę historiae liber haec contin&. | i. qui sub imperio traiani romanorum uł alexandrino⁊ | episcopi fuerint. | —

f. 69 xxxii. De bardesano syro uł scriptis ei'dem. | Expliciunt capitula | i | Duodecimo anno. principa|tus traiani caesaris. cum cerdo —

f. 90^b etiam romanę | ecclę soter ep̃s uiuendi finem fecit. | Explicit liber quartus. | Incipit liber quintus. | Haec etiam liƀer contin& quintus. | i Quanti & quẽadmodũ sub seuero apud galliam ꝓpri&ate subierint | —

f. 91 xxviiii. Qualis morib; fuerit quoq; pacto sacro sc̃os libros | temerare ausus sit. | Expliciunt tituli libri quinti. am̃. | Igitur soteri episcopo | octo annis in urbe roma —

f. 101^b (vii) nos ergo periculum incurrim' si uolum'. de antichristi nomine | *der vierte Theil der Seite zerstört* || f. 102 populo spectanti laniari usq: quo finẽ uitę in ipsis uerberib; po|nerent; —

f. 105^b copiosissimam materiam dereli*quid. *corr. m. p.* | Historia. eusebi. caesariensis | liber .vi. explicit. | Incipiunt tituli libri septimi | Haec insunt in septimo libro ecclęsiastice historiae. | i De decii & galli male gestis rebus. | —

f. 106 xxviiii. De ecclesiasticis uiris nobilib; quorũ aliquanti | &iam usq; ad nr̃am memoriã ꝑdurarunt. | Expliciunt tituli libri .vii. || f. 106^b Incipit eiusdem libri septimi. | i | Septimum nobis ecclesiasticę | historiae librũ scriptorum suorum. —

f. 123^b posteris ad memoriã relinquamus. | Explicit liber septimus | Incipiunt tituli libri octaui. | Haec insunt in octauo libro ecclęsiasticae historiae. | i De nr̃is tẽporis id est diocletiani maximiani & maximini ꝑsecutione. | —

f. 124 xviiii De edictis maximini. Explicuerunt tituli. | i Apostolorum suc|cessionib; intra septẽ libros a noƀ | conclusis. —

f. 139 sed posthaec quid | consecutũ sit uideamus. Explicit liƀ. octauus. | Incipit liber nonus. | Haec insunt in nono libro ecclesiasticę historiae. | i De simulata indulgentia. | — x De ꝑditione ultima inimico⁊ nr̃orum. | Expliciunt tituli libri noni feliciter. | i | Huiuscemodi edictis imperialibus per omnẽ | locum asiae pontiq; ꝓpositis. —

f. 151^b supra om̃s qui prius fuerant | procurabat. | Eusebi caesariensis episcopi liƀ nonus explic̃ | Incipit liber decimus |

Huc[1] usq. nob. eusebius rerũ in eccla gestarum memoriã || f. 152 tradidit; caera uõ quae usq. ad p̃sens temp' p ordinẽ subse|cuta sunt. quae uł in maiorum litteris repperim'. uł nr̃a me|moria adtigit. patris reliogi[2] p̃ceptis & in hoc parentes. quã | poterim' breuiter addemus; | haec &iam decimo libro ecclesiasticae historiae continentur. | I de arrii herese | —

f. 152ᵇ XL. De signis & uirtutib; terrificis quę in exitium con|uersa sunt iudęorum. | Tituli libri decimi explicuerunt feliciter | Incipit liber decimus. || f. 153 I | Cum apud alexandriam post achillã qui petro | martyri successerat. alexander | —

f. 172ᵇ adq. gentiles. locum simul & inaniter coepta reliquere. | Historiae eusebi caesariensis lib̃ .X. explicit. | Incipiunt capitula libri .XI. Lege feliciter. | Haec contin& ecclesiasticę historiae lib̃ XI. | I De ortu & religiosa mente principis iouiani[3] & de fine eius | —

f. 173ᵇ XXXIIII. De fine theodosii post uictoriam & arcadio adq; hono|rio liberis ei' adq.[4] heredib; regni | Expliciunt tituli. Incipit liber XI. amen. | Post iuliani necem. tandem | ciuile nobis iouiani[5] praeparatur[6] imperium; | —

f. 181ᵇ (XXXIIII) feliciter gubernato. ad meliora migrauit. cum piissimis | principib; percepturus praemia meritorum. | Historia eusebi caesariensis epi | liber undecimus explicit | feliciter dõ gratias. amen. | Gisus eps fieri rogauit uiuat | in dño semper | Bebo presbiter scripsit. ||

GREGORII MAGNI *homiliae in evangelia.*

CXLVIII. 8. membr. 4. 2 col. foliorum 268. saec. IX--X.

f. 1[7] Incipit epistula | beati gregorii | papae ad epis|copum tauro|menitanum | Reueren|tissimo[8] & | sanc|tissimo | fratri | secundi|no co|episcopo[9] grego|rius ser|uus ser|uorum đi Inter | —

f. 1ᵇ his quę emendatę sunt | certiores fiant. | Expl epistula | incipiunt ca|pitula libri | huius || f. 2 .I. Omelia sci euan|gelii secundum mat|theum. In illo tempo|re dixit ih̃s discipulis | suis. Erunt signa in | sole & luna & stel|lis & in terris pressura | gentium prę confusione | sonitus maris & fluctuũ; | —

[1] l. c. 463 — [2] religiosi — [3] Ioviniani — [4] et — [5] Ioviniani — [6] reparatur — [7] In mg. m. s. XV: lib ggrii. Lta omelia& — [8] LXXVI 1075 — [9] episcopo

f. 4 XL. Omł sci euang | secđ luc; In illo tempo|re dixit ihs discipulis | suis. homo quidam erat | diues & induebatur pur|pura & bisso & ępulaba|tur cotidie splendide & | erat quidam mendicus no|mine lazarus; | Expliciunt | capitula feli|citer amen | Oport& [1] | fratres | kmi | ut flagel|la di | quę metue|re uentura | debuimus. saltim presen|tia & experta timeamus | —

f. 4[b] namque nineuitaꝝ (nini *corr. m. al.*) | culpas triduana [2] || f. 5 *m. al. aeq.* Quam exhortatione beati gregorii. | ideo huic hopusculo inserendam puta|uimus. ut a quanta pfectiones pdica|tionis initium sumpserit monstra|remus ||

f. 8 [3] In illo | tempore | dixit ihs *etc.* uerba autem mea non | transient; [4] | Expł. lec | sci eugł incp | omł lectionis | eiusdem habita | ad populum | in basilica bea|ti [5] petri apos| toli; [6] || f. 8[b] Dns | ac | re|dem|tor nos|ter [7] para|tos nos in|uenire desiderans. senescen|tem —

f. 12 illius timendo pręuenitis; Explicit ome|lia prima. | Incipit lectio | sci euangelii | secundum | lucam | In illo tem|pore adsumsit ihs —

f. 12[b] dedit lau|dem dō; | Expl łec sci | eugl incp lec|tionis eiusdem | ad populum | in basilica | beati | petri | apos|to|li. [8] || f. 13 Redem|tor | nos|ter | pręui|dens ex | passione | sua —

f. 17[b] dedit laudem dō; | Explicit ome|lia secunda | x Incp [9] | omł lectionis | eiusdem habi|ta ad populū | in basilica scāe | felicitatis [10] die | natalis eius. | Sci euan|gelii fra|tres caris|simi breuis | est lectio reci|tata. sed | magnis mys|teriorum | ponderibus || —

f. 20[b] in mente truci|damus. [11] Expł | omł. tertia || f. 21 Incp omł lec|tionis eiusdem | hab ad populū | in basilica be|ati

---

[1] Gregorii Magni oratio ad plebem de mortalitate l. c. 1311 — [2] l. c. 1313. Ein Blatt ausgeschnitten — [3] f. 5[b]. 6. 7[b] mit Bildern geschmückt. Auf f. 5[b] reicht ein Cleriker ein Buch einem Heiligen; neben jenem steht *dauid pertus diaconus*, neben diesem *scs petrus*. Auf f. 6 ist Christus dargestellt, auf dem Thron sitzend, das Haupt mit dem Nimbus geschmückt, mit erhobener Rechten, mit der Linken das Gewand aufnehmend, im Schooss eine Rolle. Auf f. 7[b] ein Heiliger in reichem Priestergewand mit einem Buche — [4] transibunt — [5] sancti. So auch im Folgenden — [6] dominica secunda adventus Domini *add.* Dann folgt die lectio. *sic semper* — [7] fratres charissimi *add.* — [8] dominica in quinquagesima *add.* — [9] Von hier an habe ich die lectio nicht mehr verzeichnet — [10] martyris in *add.* — [11] ipso adiuvante *etc. add.*

stephani.[1] | Cum | consta | omnibus | fra|tres | carissimi quia redem|ptor noster in mundo[2] | —

f. 24ᵇ cum festina|tione prȩparemur;[3] | Expł omł quar|ta.|| f. 25 Incp̃ | omeł lect̃ eius|dem habita ad | populum in ba|silica beati an|dreȩ apostoli | die[4] natalis eius | Audistis | fratres ca|rissimi. quia ad unius | iussionis | uocem. | petrus | a an|dreas —

f. 27ᵇ ad propria | contemnenda perdu|catur[5]; | Expł omelia | quinta || f. 28 Incp̃ | omelia habita | ad populum in | basilica sc̃orũ | marcellini et | petri.[6] || f. 28ᵇ Quȩ|ren|dũ no|bis | est | fra|tres | caris|simi | Iohan|nes | pro|pheta | a plus | quam pro|pheta. —

f. 33 iohanne ua|leatis; | Expł om̃eł sex|ta. || f. 33ᵇ incipit | omelia lectionis | eiusdem habita | ad populum in ba|silica beati petri | apostoli.[7] | Ex huius | nobis lectio|nis uerbis | fratres caris|simi iohan|nis humi|litas com|mendatur. | —

f. 38 ex hu|militate ualeatis; | Explicit omelia | septima.|| f. 38ᵇ Incp̃ | om̃l lect̃ eius|dem habita ad | populum in ba|silica beatȩ | marię[8] die na|talis dñi || f. 39 Quia lar|giente dño. | missarũ | sollemnia | ter hodie | celebraturi | su|mus. | lo|qui | diu de euan|gelica lectione | non possumus. sed | —

f. 40ᵇ propter | te factus est **** | ds̃ homo | Explicit omelia | octaua. || f. 41ᵇ Incp̃ omł | lectionis eius|dem habita ad | populum in ba|silica beati sil|uestri coñf[9] die[10] | natalis eius. | Lectio sc̃i euange|lii fratres carissimi | sollicite considerare | nos ammona. ne nos | qui plus ceteris | —

f. 46 fecimus excuset; | Expł omelia nona || f. 46ᵇ Incipit | omelia lectio|nis eiusdem ha|bita ad populũ | in basilica bea|ti petri aposto|li die sancto[11] | theophanię[12] || f. 47 Sicut ex[13] | lectione* | euangelica | fratres[14] au|distis cȩ|li rege nato | rex terrȩ | turbatus | est; —

f. 51 ad eam malis amarica|ti redeamus; | Explicit omelia | decima. || f. 51ᵇ incipit ome|lia lectionis | eiusdem habita | ad populum in | basilica sanctȩ | agnȩ[15] die nata|lis eius. || f. 52

[1] martyris de apostolis *add.* — [2] mundum — [3] donante *etc. add.* — [4] in die — [5] adiuvante *etc. add.* Dergleichen von hier an nicht mehr notirt — [6] dominica tertia adventus Domini *add.* — [7] dominica quarta in adventu Domini *add.* — [8] virginis in *add.* — [9] *om.* — [10] in die *sic semper* — [11] *om.* — [12] epiphaniae — [13] in — [14] carissimi *add.* — [15] Agnetis *s. s.*

Cē|lo|rum regnū | fratres caris|simi idcirco | terrenis | re|bus | simile dicitur. ut | —

f. 55[b] sine labore capiatis; | Explicit omelia | undecima.||
f. 56 Incp̄ omel lec|tionis eiusdem | habita ad popu|lum in basilica | scę agnę martyris [1] | die natalis eius secundo [2] | Saepe | uos fra|tres ca|rissimi | ammo|neo. pra|ua opera fugire *sic* | —

f. 61 diē | neque horam; | Explicit omelia | duodecima. ||
f. 61[b] Incp̄ oml | lectionis eiusdē | habita ad popu|lum in basilica | beati felicis con|fessoris die na|talis eius, | Sci euan|gelii fra|tres caris|simi aper|ta uobis | est lectio | recita|ta. sed | ne* aliqui|bus ipsa eius | —

f. 65 semper | timeatur; | Explicit omelia | tertia decima||
f. 65[b] incp̄ oml lectio|nis eiusdem habi|ta ad populum | in basilica beati | petri apostoli [3] | Audistis | fratres [4] ex lec|tione euange|lica eruditionē | nostram. [5] | —

f. 69[b] in peruen|tione satiemur, | Expł omł quar|tadecima.||
f. 70 incipit omel | lectionis eius|dem habita | ad populum | in basilica bea|ti pauli apos|toli [6] | Lec|tio | sci | euangelii quam modo | fratres carissimi audistis | expositionem [7] non indig*. | sed ammonitionem; [8] quā | —

f. 73[b] consor|tes esse [9] ualeatis; | Expł. omel xv || f. 74 incipit | omelia lectionis | eiusdem habita ad | populum in basi|lica sancti iohan|nis quae appella|tur [10] constantini|ana [11] | Dubitari | a quibusdā | sol* a q'o | spū sit | ih̄s duc|tus in de|sertū —

f. 78 competit relaxamus; [12] | Expl omelia xvi | Incipit omelia | lectionis eiusdē | habita ad episco|pos in consist | lateranense [13]. || f. 78[b] Dn̄s et salua|tor noster | fratres | carissi|mi ali|quan|do | nos | sermo|nibus ali|quando uero operibus | ammon*; —

f. 89[b] in tuis oculis esse ualeamus; | Per dnm̄ nostrum *etc.* amen; | Explicit omelia sep|tima decima. || f. 90 incp̄ | omelia lectionis | eiusdem habita | ad populum in ba|silica beati petri | apostoli. [14] | Pensate | fratres | carissi|mi man|suetu|dinem dī. | relaxare | peccata uenerat. —

---

[1] *om.* — [2] *om.* — [3] dominica secunda post pascha *add.* — [4] car. *add.* — [5] vestram — [6] dominica in sexagesima *add.* — [7] expositione — [8] admonitione — [9] tunc esse — [10] dicitur — [11] dominica prima in quadragesima *add.* — [12] relaxemus — [13] in fontes Lateranensium — [14] dominica in passione *add.*

f. 94 euadere nequa|quam[1] possit; | Expl̄ omelia oc|taua decima. || f. 94ᵇ In|cipit omelia | lectionis eius|dem habita ad | populum.[2] | In explanatione | sua multa ad lo|quendum sc̄i euange|lii lectio postolat | —

f. 100ᵇ misericor|dia mea; | Expl̄ omelia nona | decima. || f. 101 incipit | ome|lia lectionis eiusdem habita | ad populum.[3] | Redem|toris[4] | pre|cursor | quo tem|pore uerbū | prędicatio|nis[5] acce|perit. | —

f. 111ᵇ pignus tene|mus; | Expl̄ omelia ui|cesima. || f. 112 incipit[6] | omelia lectio|nis eiusdem ha|bita ad populū | in basilica beatę | marię[7] die sc̄ō | paschę | Multis | uobis | lectio|nibus | fratres | caris|simi | per | dic|tatū | loqᵛi | con|sue|ui. | Sed | quia lassiscente (esc *corr. m. al.*) sto|macho —

f. 124[8] de|dit in mortem[9] unicum | filium suum ******** | ih̄m xp̄m dn̄m[10] *etc.* amen; || f. 124ᵇ Explicit omelia | uicesima prima. || f. 125 Inc̄p ome|lia lectionis eius|dem habita ad | populum in basi|lica beati iohan|nis quę appella|tur constanti|niana[11]. | Frac|tus lon|ga | mo|les|tia | sto|machus diu me cari|tati uestrę —

f. 116ᵇ pigri non sumus. | adiuuat ipse quem ama|mus. ih̄s xp̄s *etc.* amen; | Expł omelia uice|sima secunda. || f. 117 Incipit omelia | lectionis eius|dem habita ad | populum in ba|silica beati pe|tri apostoli[12]. || f. 117ᵇ In cottidi|ana nobis[13] sollem|nitate labo|rantibus pauca | loquenda sunt. —

f. 118ᵇ proprios recipiat ad regnum. || f. 119 Explicit omelia | uicesima tertia || f. 119ᵇ Inc̄p omelia lec|tionis eiusdem | habita ad populum | in basilica beati | laurentii mar|tyris.[14] | Lec|tio | sc̄i | euangelii quę modo | in uestris auribus[15] lec|ta est fratres mei | quęstione animum | pulsat. —

f. 132ᵇ ad perfec|tionem roborat. per | ih̄m xp̄m dn̄m — amen; | Explicit omelia | uicesima quar|ta. || f. 133 Inc̄p omł

---

[1] nequamquam evadere — [2] in basilica beati Laurentii martyris, dominica in sexagesima *add.* — [3] in basilica sancti Iohannis Baptistae, sabbato quattuor temporum ante natalem Christi *add.* — [4] r. nostri — [5] praed. verbum — [6] Hier beginnt in der Ausgabe das zweite Buch — [7] virginis *add.* — [8] Verheftet. f. 115—122 = Quat. xvi, f. 123—130 = Quat. xv — [9] in mortem dedit — [10] dominum nostrum Iesum Christum — [11] sabbato post pascha *add.* — [12] in crastino paschae *add.* — [13] vobis — [14] foris muros urbis, feria quarta paschae *add.* — [15] auribus vestris

lectionis | eiusdem habita ad | populum in basilica | beati iohannis quę | appellatur cons|tantiniana.[1] || f. 133ᵇ Maria Mag|dalene | quę fue|rat in ci|uitate | peccatrix. | amando | ueritatē. | lauit | lacrimis | —

f. 142 conso|labitur gaudio; qui | uiuit *etc.* amen; | Explicit omelia | uicesima quinta || f. 142ᵇ Incipit | omelia lec|tionis eiusdē | habita ad || f. 143 populum in ba|silica beati | iohannis quae appellatur[2] | constantiniana.[3] | Prima | lectio|nis | huius | euange|licę questio | animum pulsat. | —

f. 150ᵇ singulariter[4] amatis. | qui uiuit *etc.* amen; | Explicit omelia | uicesima sexta || f. 151 Inci|pit omelia lec|tionis eiusdem | habita ad popu|lum in basilica | sc̄i pancrati[5] die | natalis eius. | Cum cunc|ta sacra elo|quia dominicis | plena sint prę|ceptis. —

f. 157 nunc | decertantes iuuat; | per ihm̄ xpm̄ dnm̄ *etc.* amen; | Explicit omelia | uicesima septima || f. 157ᵇ incipit omelia | lectionis eius|dem habita | ad populum in | cymite|rio[6] sc̄o|rum nerei et | achillei die | natalis eorum. || f. 158 Le|c|ti|o | sc̄i euangelii quã | modo fratres audis|tis. expositione non | indiget. sed ne hanc | taciti —

f. 160ᵇ per fidem tene|tis. per ihm̄ xpm̄ dnm̄ | *etc.* amen; | Explicit omelia | uicesima octa|ua. || f. 161 Incipit omelia | lectionis eius|dem habita ad | populum in ba|silica beati pe|tri apostoli | die ascensionis[7] | dn̄i. | Quod re|surrectio|nem dominicã | discipu|li tarde | crediderunt. | —

f. 168 desi|derium nostrum ipse qᵘi | dedit ihs̄ xps̄ dn̄s *etc.* amen; | Explicit ome|lia uicesima | nona. || f. 168ᵇ incp̄ omelia lec|tionis eiusdem | habita ad popu|lum in basilica || f. 169 beati petri apos|toli die sc̄o pen|tecosten.[8] | Li|b|e|t fratres caris|simi euangelicę uer|ba lectionis sub breui|tate transcurrere | —

f. 177 non relinquitur sed da|tur per dnm̄ nostrum | *etc.* amen; | Explicit ome|lia tricesima. || f. 177ᵇ incipit | omelia lectio|nis eiusdem | habita ad po|pulum in basi|lica beati lau|renti marty|ris.[9] || f. 178 Dn̄s et | redem|tor | nos|ter | per | euan|gelium suum aliquan|do uerbis loquitur. | aliquando rebus | —

---

[1] feria quinta paschae *add.* — [2] dicitur — [3] in octavis paschae *add.* — [4] singularius — [5] martyris *add.* — [6] basilica — [7] in ascensione — [8] Pentecostes — [9] sabbato quattuor temporum salvatoris *add.*

f. 182ᵇ gaudia mansura[1] | per dnm̃ *etc.* amen; | Explicit omelia | tricesima pri|ma. || f. 183 incipit ome|lia lectionis eiusdem habita | ad populum in | basilica scõrũ | processi et | martiniani | die natalis eo|rum. | Quia | dñs | ac | re|demp|tor | noster | nouus ho|mo uenit | in mun|do[2]. | noua precepta edidit[3] | —

f. 189ᵇ citius | adepturi sumus per eum | qui uiuit *etc.* amen; | Explicit omelia | tricesima secun|da. || f. 190 incipit omelia | lectionis eius|dem habita ad | populum in ba|silica beati cle|mentis;[4] | Cogitanti mihi | de marię pęniten|tia flere magis | libet —

f. 197 quę fletibus | labatur in ihu xpõ dñõ | *etc.* amen; | Explicit omelia | tricesima ter|tia. || f. 197ᵇ incp̃ | omel | lect eiusd' | hab̃ ad pop̃ in | basilica scõrũ | iohanni et pauli | die dominico;[5] || f. 198 Aestiuũ | tempus | quod cor|pori meo | ualde | contra|rium | est. | loq'i | me | de | ex|po|si|tione euangelii longa | —

f. 202ᵇ factus | est iudex noster qui | uiuit *etc.* amen; | Explicit omelia | tricesima quar|ta. || f. 203 incipit omelia | lectionis eius|dem habita ad | populum in ba|silica sci̅ mennę[6]. || f. 203ᵇ Quia lon|gius ab | urbe | digressi | sumus. | ne ad re|uertendũ | nos | tardior | hora prę|pediat. | necesse est | ut expositionem sci̅ euange|lii —

f. 218 opi|tulatur in temtatio|ne; per ihm xpm̃ | dnm̃ *etc.* amen; | Explicit ome|lia tricesima | quinta. || f. 218ᵇ incipit omelia | lectionis eius|dem habita ad | populum in ba|silica beatorũ | apostolorum | philippi et | iacobi;[7] | H|o|c | dis|ta|re | fra|t'res | ca|ris|si|mi in|ter delicias corporis | & cordis sol&. —

f. 228ᵇ amore | flagramus; qui uiuit | *etc.* amen; | Explicit omelia | tricesima sex|ta. || f. 229 incipit omelia | lectionis eiusdẽ | habita ad popu|lum in basilica | sci̅ sebastiani[8] | die natalis eius; | Si | con|si|de|ra|mus[9] | ff̃ | c|a|r|is|simi | quę | & quanta sunt | quę nobis promittun|tur —

f. 237 remedia contulit | ihs xps̃ dñs *etc.* amen; | Explicit ome|lia tricesima | septima. || f. 237ᵇ incipit | omelia lec|tionis eiusdẽ | habita ad po|pulum in ba|silica beati | clementis;[10] | Tex|

---

[1] mansura gaudia — [2] mundum — [3] dedit — [4] feria sexta quatuor temporum septembris *add.* — [5] dominica tertia post Pentecosten — [6] martyris die natali eius *add.* — [7] dominica secunda post Pentecosten *add.* — [8] martyris *add.* — [9] consideremus — [10] martyris *add.*

tum lec|tionis euan|gelice fra|tres ca|rissimi | uolo si | possum | sub breui|tate trans|currere. | ut in fine || —

f. 250[b] ad|sumere naturam | nostram qui uiuit | *etc.* amen; | Explicit ome|lia tricesima | octaua. || f. 251 incipit | omelia lectio|nis eiusdem;[1] || f. 251[b] Lec|tio|nem breuem sci̅ | euangelii. breue (i *corr. m. al.*) si | possum uolo sermone | percurrere. —

f. 260 ipse de quo loquimur | qui uiuit *etc.* amen; | Explicit ome|lia tricesima | nona. || f. 260[b] incipit | omelia lec|tionis eiusdē || f. 261 habita ad po|pulum;[2] | Uer|bis[3] | sa|cri e|lo|quii fra|tres | ca|rissimi prius ser|uanda est ueritas | historię. —

f. 268[b] ut iam | tunc etiam suos spiri|taliter diligant qui hic dum peccata dili|gant[4] nec se amabant;[5]||

Gregorii Magni *moralia.*

XLIX. 51. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 492. saec. X.

f. 1[6] In nomine scāe trini|tatis moralia gregorii | pape in expositione | beati iob. per contem|plationem sumptam. | liberi *sic* xi pars iii | Quāuis[7] in prolixo | opere esse culpabiles (i *m. al.*) stili | mutabilitas non deb*s*. | —

f. 22 nec per carnalē huc delectationē uenit; | Explicit lib̄ .xi. Dō gracias. am̄ | Incipit. duodecimus | de moralibus iob. | Mos iustorum est tanto solli|citius —

f. 43[b] quē testis ueritas de cordis sı̄plicitate | laudauit; | f. 44 Explicit. lib. xii. dō gracias. | Incipit tertius decimus | Esse hoc peruersorum propri|um sol*s*. quod mala sua[8] per con|uitium bonis ingerunt.[9] —

f. 58 de retributione iudicii in suis uocib; | securus non est; Explicit. | Incipit lib̄. xiiii. ex par|te .iii. | Superiori huius operis parte | tractauimus. quod omnipo|tens dš —

---

[1] habita ad populum in basilica beati Ioannis quae dicitur Constantiniana *add.* — [2] in basilica sancti Laurentii martyris dominica secunda post Pentecosten *add.* — [3] In verbis — [4] diligerent — [5] l. c. 1308 c. Drei Blätter fehlen an der letzten Lage — [6] Zwei Vorsetzblätter saec. x enthalten Excerpte ex libro nouel. ex reḡ par̄ (ad godiscalcum ducē campanie. ad leontium exconsulē. ad maurentiū magistrū militię. ad leontium exconsulem.) — [7] LXXV 953 — [8] sua mala — [9] ingerant

f. 82 quanto ante iudiciū | diucius expectauit. | Explicit .IIII. Incipit. | lib .XV. Pa'rs .III. | Quia amici beati | iob nequaquā puersi. eē | potuerint[1]. sophar naa|matitis[2] (es *corr. m. al.*) uerba testantur | —

f. 105[b] tanto hoc ñ solū in se sed ⁊iā in aliis | oderunt; Explicit lib. XV. | Incipit .XVI. | Qui contra ueritatis | uerba in alligatione deficiunt | —

f. 128[b] Opitulante dō latius disserantur. | Explicit. || f. 129 In xp̄i nomine | incipit in ex|planatione; | beati iob; de | moralia. papę | gregorii. | pars quarta; | libri; XVII. | Quotiens[3] in sc̄i uiri. | historia per nouum uolu|meu enodare misterium | typicę —

f. 144 Quis poterit | tonitruū magnitudinis illius intueri; ˜ || f. 144[b] Explicit liber .XVII | Incipit liber .XVIII. | Plerumque in sacro | eloquio sic nonnulla mystica | discribuntur. —

f. 174[b] flumina sumimus. | in ipso suo fonte biberimus; | Explicit liber XVIII | Incipit liber XVIIII | Sc̄i gregorii papae | in sc̄o iob prophetae. || f. 175 Quid mirum si ae|terna dī sapientia conspici | —

f. 195 restaurari semp p studiū subse|quentiū credebat. | Explicit liber XVIIII | Incipit liber XX. | Quamuis omnem scientiā | adque doctrinā scriptura sacra sine aliqua con|paratione —

f. 220 fortasse operis uacuari (re *corr. m. al.*) uideamur, | Explicit liber | XX. Incipit. | liber .XX.I. | Intellectus sacri eloquii. inter | textum ⁊ misteriū tanta est —

f. 231[b] uix ual⁊ | eius ira q̃; purgat | Explicit liber. XXI | Incipit liber XXII | Quod a me sepe iam dictū | est hoc me crebro repetere | —

f. 250[b] p iuuentu|tis audatiā spū feruentiore ꝑferuntur; amen. | *m. ead.* Qui cognoscis omniū occulta a delicto me munda | tēpus mihi concede ut repenitear. et cla|mē· peccaui miserere mei dš; || f. 251 Incipit lib XXIII. in ex|positione beati iob | moralia gregorii. | per contemplatio|nem sumpta libri | quinq. pars quinta. | Praefationem huius operis to|tiens —

f. 269 fortiter egerit ad diuinae spei mu|nimen fugiens solidius uiuat | Explicit liber XXIII. | Incipit liber XXIIII. | Heliu uim supernae dispensatio|nis insinuans de electi uniuscuius|que —

---

[1] potuerunt — [2] Naamathitis — [3] LXXVI 9

f. 284[b] unde nunc ad ministerium pacienter | grauis innotiscit (es *corr. m. al.*); Explicit liber | xxiiii. Incipit lib̃. xxv. | Ipsa huma*nae conditio|nis qualitas indicat quam longe reb: | ceteris praestat —

f. 298 de quo tribulatio orit exor|dia honoris ignorat. | Explicit liber .xxv. | Incipit liber .xxvi | In loquutionibus suis hoc arro|gantes uiri habere inter alia ꝓpriũ solent —

f. 322 istum libellum hunc[1] fine constrin|gemus[2] ne inmoderatius extendamus; | Explicit liber .xxvi. | Incipit liber .xxvii. | Quisquis de magnis dictis arro|gantium sumere scientiam ni titur —

f. 342[b] adhuc sicomorum[3] non inuenerunt. | Explicit liber uigesimus | septimus dõ gratias. | semper amen || f. 343 Incipit liber. xx.viii. | in ex|positione beati iob. moralia | gregorii per contemplati|onem sumpta libri. viii. | pars sexta. | Post damna rerum. | post funera pignorum. | post uulnera corporis. | post uerba male suadentis uxoris. | —

f. 359[b] qui fluctus | frango temptationis in corde. | Explicit lib̃. xxviii. | Incip̃ lib̃ xxviiii. | Dñs dš nr̃ ihš xp̃s in eo quod uir|tus & sapientia dĩ est —

f. 383[b] caelestiũ ignarus quur haec pateris | nescis. | Explicit lib̃. xxx***[4] || f. 384 Incipit liber .xxx.i | In paradiso sano. homini | diabolus inuidens super|biae uulnus inflixit. | —

f. 416[b] considerat. ei qui singularit summus | est se humilit subdat || f. 417 Incipit liber .xxx.ii. | Scĩ uiri quo apud dm̃ altius uirtu|tum dignitate proficiunt. | —

f. 436 & terra | humilis sine termino sup caelos | regn&. | Incipit liber xxx.iii. | Antiquo hosti qui sub uehemoth | nomine dominica uoce describit. | —

f. 462 flãma[5] | quippe suggestionũ[6] extinguit | citius unda lacrimarũ. | Incipit liber xxx.iiii. | Quia ex hoc mundo corpus | gerimus uniuersitatis —

f. 479 dũ in se|m& ipsis principaliter humilitatẽ | tuentur. | Incipit liber .xxx.v. | Quia iste ultimus huius | operis liber. est. et locis | difficilioribus pertractatis | —

f. 492[b] Si cum ꝑ me | uerba audit[7] pro me lacri|mas reddit. ||

---

[1] hoc — [2] constringimus — [3] sycomori arborem — [4] Vielmehr, wie auch ohne Zweifel vor der Rasur gelesen wurde, xxviiii. Das dreissigste Buch fehlt — [5] flammam — [6] suggestionum illius — [7] accipit

LXXIV. 60. fol. 2 col. foliorum 350. saec. X.[1]

f. 1 Incipit liber xvii | Quoties[2] in sci̅ uiri historia. p̱ nouũ | —

f. 13ᵇ tonitruum magnitudinis illius intueri. | Explicit liber xvii. | Incipit liber xviii. | Plerumq: in sacro eloquio. sic | —

f. 39 in ipso suo fonte bibe|rimus; | Explicit liber xviii | Incipit liber xviiii. | Quid mirum si aeterna di̅ sapientia conspici —

f. 56 p̱ studium subse|quentium credebat; | Explicit liber xviiii. | Incipit liber xx. | Quamuis omnẽ scientiã atq; doctri|nam —

f. 78ᵇ for|tasse operis uacuare uideamur; | Explicit liber xx. Incipit liber xxi. | Intellectus sacri eloquii. inter textũ | & mysteriũ —

f. 89ᵇ ira quae | purgat. | Explicit liber xxi. | Incipit liber xxii. | Quod a me saepe iam dictũ est. hoc[3] | crebro —

f. 106ᵇ spũ feruentiore | proferuntur. | Explicit liber xxii. || f. 107 In expositione beati iob | moralia beati gregorii | papae per contemplatio|nem sumpta libri quinque pars quinta | Praefationẽ huius operis | toties —

f. 123ᵇ spei munimem *sic* fugiens solid'us *m. al.* uiuat. | Explicit liber xxiii. | Incipit liber xxiiii. | heliu uim supnę dispensationis | insinuans —

f. 139 ad mi|nisteriũ patienter grauis innotescitur.[4] | Explicit liber xxiiii. | Incipit liber xxv. | Ipsa humanę conditionis qualitas indi|cat. quã longe rebus —

f. 152ᵇ exor|dia honoris ignorat; | Explicit liber xxv. | Incipit liber xxvi | In locutionib: suis hoc arrogantes | uiri habere | inter alia propriũ solent. | —

f. 175 libellũ hoc fine constringimus | ne inmoderatius extendamus; | Explicit liber xxvi. | Incipit liber xxvii. | Quisquis de magnis dictis | arrogantiũ sumere scientiam (sci *in ras.*). | —

f. 197 adhuc sicomori arborẽ non inuenerĩ; | Explicit liber xxvii. | Incipit liber xxviii. | Post damna rerum. post funera | pignorũ. post uulnera corporis. | post uerba male suadentis uxoris. | —

---

[1] Von f. 242 an die oberen Ränder der Handschrift stark beschädigt, gegen Ende nur ein Drittel der Blätter vorhanden — [2] LXXVI 9 — [3] hoc me — [4] innotescit

f. 211b fluctus frango | temptationis in corde. | Explicit liber xxviii. | Incipit liber xxviiii | Dn̄s ds̄ nr̄ ihs̄ xp̄s in eo quod | uirtus & sapientia dī est | —

f. 232b quanto secretorū caelestium ignarus cur | haec pateris nescis. | Explicit liber xxviiii. | in expositione iob mora|lia | beati gregorii papae. | urbis rome pars quinta. | Incipit liber .xxx. | Beatus iob talia utrumne fecerit | dn̄o interrogante requiritur. | —

f. 254b humilius trepidat | tanto in illo robustius stat. | Explicit liber xxx. | Incipit liber xxxi. | In paradyso sano homini diabolus | inuidens. sup̄biae uulnus inflixit | —

f. 282b ei qui singulariter sum|mus est se humiliter subdat; | Explicit liber xxxi. | Incipit liber xxxii. | Sc̄i uiri quo apud dm̄ altius uirtu|tum dignitate ꝓficiunt. —

f. 299 & terra humilis sine | termino sup̄ caelos regnet: | Explicit liber xxxii. || f. 299b *Anfang zerstört* dn̄ica | uoce describitur. sup̄bi quiq. tan|to familiarius seruiunt. —

f. 321b extinguit citius | unda lacrimarum; | Explicit liber xxxiii | Incipit liber xxxiiii | Quia ex hoc mundo corpus gerimus. || —

f. 336b dū in sem&ipsis prin|cipaliter humilitatem tuentur: | Explicit liber xxxiiii. | Incipit liber xxxv. | Quia iste ultimus huius operis liber | est & locis difficiliorib; ꝑtractatis | —

f. 350b si cum ꝑ me uerba | accipit pro me lacrimas reddit. ||

Gregorii Magni *regula pastoralis.*

CCIX. 48. membr. Kleinoctav. foliorum 180. saec. X.[1]

f. 1b {dn̄i incipiunt capi| {regule pastoralis | {re[2] inperiti. ad magisteriū audeant. —

f. 5b lxv peractis rite omnibus qualit̄ p̄dicator[3] ad | semetipsum redeat ne hunc ł uita uel p̄|dicatio extollat.[4] || f. 6 Pastoralis[5] curae me pon|dera fugere delitiscendo uoluisse —

---

[1] Vorn zwei Blätter aus Beda de temporibus, ausserdem die Copie einer Urkunde über einen Vertrag zwischen Wilielmus nepos Arnald' filius pagani und albt̄us monachus sc̄i silani — [2] Ne venire — [3] Qualiter praedicator omnibus rite peractis — [4] Die Eintheilung in vier partes ist auch dieser Handschrift fremd — [5] LXXVII 13

f. 7 ianua repellantur. | .I. Nulla ars doceri p̃sumit nisi intenta pri|us —

f. 64 uectes a circulis nũquã recedant. | XXIII *m. s. XII* Incip̃ lib̃ scđs | Quia igitur qualis esse debeat | —

f. 105ᵇ (XXXVIII) Vir lin|guosus non diriget sup t̃ram; hinc [1] salomon iterũ [2] || f. 106 soporem [3] **mittere dicit. quia paulisp etiã recte | —

f. 166ᵇ (LV) qđ ꝓfecto acceperant ut possint (ent *corr. m. al.*) delere peccata. quo* neq̃tiã [4] || f. 167 quia [5] discreta eo* ꝓuidentia ita in alto sita ẽ. ut tẽpta|tionũ —

f. 180ᵇ ut q< pondus ꝓpriũ | deprimit tui ** meriti man' leuet [6]. | Lib̃ regulę pastoralis. sc̃i gregorii. ||

HIERONYMUS *contra Iovinianum, in ecclesiasten.*

CIII. 56. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 163. saec. X—XI.

f. 1ᵇ Contra Iouinianum | sc̃i hieronimi | Pauci [7] admodum dies sunt quod | sc̃i ex urbe [8] frs̃ cuiusdam mihi ioui|niani commentariolos transmiserunt | rogantes ut eorum ineptiis responderem. | et epicurum xp̃ianorum euangelico atq; | ap̃lico rigore contererem [9]. —

f. 31 hieropantas quoq. atheni|ensium usq. hodie cicutae sorbicione cas|trari. et postquam in pontificatum fue|rint. allecti. uiros esse desinere. | Eusebii hieronimi. | sc̃i contra iouini|anum de uirgini|tate et monoga|mia explicit lib̃. I | Incipit eiusdem | contra eundẽ de baptismate | et paenitentia | liber secundus. | Secunda propositio | est. eos qui fuerint baptizati. a dia|bolo non posse temptari. Et ne hoc | stulte dicere uideretur. adiecit. | —

f. 54ᵇ Facilius maiores tui pytagorae conti|nentiã. quã sub consulib. epicuri luxu|riam susceperunt. || f. 55 [10] *in mg.* Jeronim'. ad innocẽtiũ pb̃rm d' septies pcussa | Epe [11] a me ĩnocenti kme postulasti | —

[1] hinc quoque — [2] l. c. 73 d — [3] l. c. 74 b. Ein Blatt fehlt — [4] nimirum nequitia l. c. 113 a — [5] l. c. 114 c. Zwei Blätter fehlen — [6] me levet — [7] XXIII 211 — [8] urbe Roma — [9] vigore conterrerem — [10] f. 55—56ᵇ saec. XII — [11] ep. 1 XXII 326

f. 56ᵇ ut redditã uite redduceret | libertati. Finit d' septies | pcussa liber sc̃i hieronimi. || f. 57 Incipit praes|byteri hieroni|mi explanatio|num in eccle|siasten | Memini[1] me ante | hoc ferme quin|quennium cum | adhuc romae essem et ecclesias| ten sc̃ae blesille legerem — riuulos consectarer; | Verba ecclesiastes filii dauid re|gis hierusa|lem. Tribus nominib. | uocatum fuisse salomonem | scripturae manifestissime docent. | —

f. 99ᵇ et dicta senserunt siue in hanc | partem siue in illam uae quippe | his qui dicunt malum bonum et | bonum malum. *der Rest von f. 99ᵇ, f. 100—101ᵇ leer* || f. 102 Incipit liber sc̃i ambro|sii de rebus gestis in ec|clesia mediolanensi. | Qm̃[2] omnibus epistulis fere[3] solli|cite quaeris de ecclesia accipe | quid agatur Postridie quã acce|pi litteras tuas quibus significa|ueras quod[4] exagitarent somnia | tua moles inquietudinum graui|um coepi[5] moueri | Nec iam porciana. hoc est extra|murana basilica petebatur. sed | et[6] basilica noua hoc est intramura|na quae maior est. Conuenerunt | —

f. 109 cum con|silium dĩ spernat et contempnat | baptismum quod xp̃s nobis ad redi|menda nr̃a peccata donauit[7]. | Explicit tractatus | sc̃i ambrosii. | Incipit contra auxen|tium | Clementissimo[8] imperatori et bea|tissimo augusto ualentiniano am|brosius episcopus. Dalmatius me | tribunus et notarius mandato ut | alligauit clementiae —

f. 109ᵇ quod cũ prȩscripsisti | aliis prȩscripsisti et tibi leges[9] || f. 110 Incipit prefatio[10]. | De natura rerũ & ratione temporũ duos quondam stricto sermone libellos | — iura custodiat. | Explicit p̃facio. incipiunt | I De compu**to uel loquella digitorum. | —

f. 110ᵇ LXVII. De cursus aetatum earundem. | Explicit capitula | De computo uel loque|la digitorum. || f. 111 temporum racione dñõ iuuante dicturi necessarium ẽẽ duximus | —

f. 153ᵇ Ut p' temporales caelestium actionũ sudores. aeterna cuncti hereti caelestium p̃miorũ ^gaudia^ meream' accipere. Amen. | Explicit. || f. 154—161 *Kalender und Computustafeln* || f. 162—163 *Fragment einer Grammatik; Probe:* f. 162 & de omnib; similibus;

[1] XXIII 1009 — [2] ep. 1, 20 XVI 994 — [3] in omnibus fere epistolis — [4] quod te — [5] coepit — [6] *om.* — [7] ? — [8] ep. 1, 21 l. c. 1003 — [9] l. c. 1004 [10] Beda

Anomala quoq; uerborū id possunt ostendere. quae | sine dubio p singula tēpora — confirmat apollonius summus artis auctor grāmaticae. | docens in .i. de uerbo immobilem figurationis iuncturam manere & separatim | confirmans conponi. ΟΚΑΤΑΓΡΑΦΩ; ΚΑΙ ΚΑΤΑ ΓΡΑΦΩΝΕΝΙΓΡΑΦΩ | ΚΑΤ. ΕΝΙΓΡΑΦΩΝ. & his similia.

Hieronymi *explanationes in Hieremia.*

CLIV. 50. membr. 4. foliorum 209. saec. X.

f. 1 In hoc codice sunt ex|planationum in hieremia | hieronimi libri .vi. | a primo usque in sexto. | Hieronimus ad paulinum. de studio | scribturarum. hieremias uirgam | nuceam. et ollam succensam a facie | aquilonis. et pauum spoliatū suis coloribus. | Post[1] explanationes duodecim | proph&arum isaiae danihelis & | ezechiel[2]. ad extremum hieremiam[3] | manum mittimus. tibi frater eusebi* eiusdem com|mentariolos dedicantes. —

f. 2 sed iam propositum opus adgre|diendum est. hb̃ | Verba hieremiae filii helchiae de sacerdotibus qui | fuerunt in anathot in terra beniamin. —

f. 36 ut foris | colant quod intus prius uenerabantur. &[4] paleae sepa|rentur a tritico. || f. 36ᵇ Explicit in hieremiā prophetam commentario|rum liber primus. dō gratias. amen. | In nomine. patris. | et filii. et sps̃ sci̅ | Incipit commentariorum | liber secundus | Secundum frater eusebi in hieremiam | librum celeri sermone dictamus. —

f. 37 alterum p̃cedit[5] studiosorum desiderium. Adnun|tiate —

f. 69ᵇ compl&um sit in hieremia. hoc in futuro[6] de dn̄o proph&ari. | Finit in hieremiam prophetam. explanationum | liber secundus. | Incipit eiusdem liber tertius. dō gratias. amen. | Lerneum anguem. fabulae ferunt multis ex medio | capite. pullulasse serpentibus. et scyllam siculi | monstrum freti. —

f. 70 angusta com|mentariorum semita coarctare. Uerumtamen[7] iudicia | loquar ad te. quid est quod uia impiorum prosperatur | —

---

[1] XXIV 679 – [2] ezechielis — [3] in Ieremiam — [4] ut — [5] praepedit — [6] futurum — [7] Iustus quidem es tu domine, si disputem tecum sive quia satisfaciam tibi: verumtamen

f. 110^b sed & patrem[1] (quia) suum dicebat. m. al. (dñi) aequalem se faciens dõ. | Explicit in Hieremiam liber tertius. | Incipit liber quart' | Semper diabolus | bono opere[2] imminet. ubique[3] gradientibus | ponit loqueos. —

f. 111^b in his tan|tum quae obscura fuerint immoremur. Uerbum quod | factum ad hieremiam a dño dicens. Surge & descende in domũ || —

f. 143^b ꝓ|prie mysteriũ significat trinitatis. Explicit. in hieremiã. | prophetã. commentariorum. liber. quartus. || f. 144 + Incipit liber | quintus | Quintus com|mentariorum in hieremiam li|ber a duobus. frater eusebi calathis | habebit exordium quorum alter rectae fidei dulcedinẽ. | — comed& panem qui in b&lehem nr̃o natus est || f. 144^b uiculo. Ostendit mihi dñs. & ecce duo calathi siue iuxta | symmachum[4] cophini —

f. 177^b & utinam | regnar&is ut & nos regnaremus uobiscum. | Explicit in hieremiam prophetam com|mentariorum quintus | Incipit liber sextus || f. 178 Prolixitas uoluminis hieremiae pro|ph&ae uincit nr̃m propositum. ut quamuis bre|uiter. tamen multa dicamus. —

f. 178^b in maiestate sensuum profundis|simus ẽ. hoc uerbum quod factum ẽ ad hieremiam a dño | dicens. Haec dicit dñs —

f. 209 Ascendens | in altum captiuam duxit. captiuitatẽ accepit. Siue ut | apostolus ait. Dedit dona hominibus. | Explicit commentariorum in hieremiam | liber sextus. feliciter amen||

Hieronymus *in Isaiam, in Hieremiam.*

CIX. 55. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 353. saec. X.[5]

f. 1 //////// explanationum[6] libris et in | danihelem commentariis cogis me | uirgo xp̃i eustochiũ transire ad esaiam | et quod scãe matri tuae paulę dum uiue|ret pollicitus sum tibi reddere. —

f. 2 modumque[7] bre|uitatis excedunt sed etiam[8] propositum ꝓsequar | Explicit prologus | Incipit liber explana|tionum

---

[1] quia *om.* — [2] operi — [3] et ubique — [4] iuxta symmachum *om.* — [5] Die oberen Ränder, ganz besonders im Anfang und am Ende der Handschrift, durch Feuchtigkeit verdorben — [6] XXIV 17. Die vorhergehenden Zeilen zerstört — [7] modum — [8] iam

sci ieronimi pbri | in esaiam prophetam: | Visio esaiae filii amos. quam uidit sup | iudam et ierusalem in diebus oziae | ioatham. achac. et ezechiae regū iuda | Priuda[1] in quo signifignificantur *sic* duae | tribus. Septuaginta et teudocio[2] po|suere iudęam. —

f. 14 et spiramen habere in narib. sicut ceteri[3] | spirant homines. | Explicit. lib primus | Incip lib. secundus | Finito in esaiam primo uolumine. quod | —digi|tos meos ad bellum. | Ecce[4] dominator dns[5] aufer^e^t ab ierusa|lem —

f. 29 sed nescio quomodo huic sensui | possint congruere quae secuntur. | Finit liber secundus. | Incip. lib. tertius. | Sufficit mihi uoluminum magnitudo quę | in explanatione esaię — hoc habebit[6] | exordium. | Anno quo mortuus est ozias[7]. uidi dnm se|dentem —

f. 43^b^ nunc ad reliqua transeamus. | Finit liber tertius. | Incipit liber quartus | Inequales dictamus libros. et pro diuer|sitate uisionum ac sensuū. alius contrahitur | alius extenditur. — spirante dno suscitentur. | Uerbum misit dns in iacob. et cecidit in isrł. *s* | sci*s* populus omnes effraim —

f. 53^b^ quem filio penitenti pater clemen|tissimus immolauit. | Finit esaiae liber quart' | Incipit. liber. quint'. | Plures anni sunt. quod a scae memoriae | uiro amabili epo rogatus. ut in decem esaię | scriberem uisiones. — culmina psequemur. | Hucusq. papa amabilis. columen (*m. al. corr.* solamen) caritatis et lum.[8] | — f. 54 sed scientiam quaerimus scripturarum. | Incipimus[9] ergo a babilone | —

f. 74 quaesita dictarem. qui quaesita uix scripsi | Explicit liber quintus | esaiae prophetae incipit | liber explanationum sex|tus sci hieronimi pbri | in esaiam prophetam | Quod in presenti uolumine | pollicitus sum ut sup fundamenta his|toriae — ΑΝΑΓѠΓΗΝ[10] non omnia disserere[11] | ne multa fiant uolumine (na *corr. m. ead.*) | sed qui[12] ecclesias|tici uiri ante nos senserint. breuiter indi|cantes. Onus seu uisio contra babilonem. quā | —

f. 86^b^ post | penitentiam paruus et pauper sit in malitia | Finitus liber VI in esaiam | prophetam Incipit lib septimus |

---

[1] Pro Iuda — [2] Theodotio — [3] et ceteri — [4] Ecce enim — [5] exercituum *add.* — [6] habet — [7] rex Ozias — [8] nomen — [9] incipiamus — [10] anagogen *sic etiam infra* — [11] disserentes — [12] quid

Septimus liber id est[1] iuxta ΑΝΑΓѠΓΗΝ | secundus ē inmo extremus in hoc enim decem | uisionum tropologiae explanatio terminatur. | — ne tantum iudaicis | fabulis adquiescamus | Ecce damascus desinet eē ciuitas et erit sicut aceruus | —

f. 101ᵇ Comedet & bibet & saturabitur | Audiat nouatianus et ta|ceat. Explicit liber VII | Incipit liber VIII. | Sextus et septimus superio|res libri allegoriam quin|ti uoluminis continent. | — legant Tullium | Quintilianum gallionem gabinianum & ut || f. 102 ad nr̄os ueniam tertullianum cyprian// munit///[2] | arnobium. lactantium. hylarium nobis propositū | est esaiam pro nobis[3] intelligi & nequaquam sub | esaiae occasione nostra uerba laudari. LX[4] | Ecce dn̄s dissipabit terram et nudauit (bit *corr. m. al.*) eam & adfli|get —

f. 114 Transeamus ad nonū qđ altarius *corr.* ꝓphetię | habet[5] exordium | Finit liber octauus | Incipit liber nonus | Variis molestiis occupati explana|tiones in esaiam prophetam —

f. 126ᵇ littere medullate (ta *corr. m. al.*) eclae sacramenta conterecre (ti *m. al.*)[6] | Explicit liber nono | Incipit lib̄ decim̄. | Decimus liber quę *corr.* nunc habemus | in manibus nono et undecimo minor erit numero | — habebunt initium. Ecce nomen dn̄i uenit de | longe —

f. 136 uxorem pulchritudinem desiderantes. || f. 136ᵇ Explicit liber decim' | Incipit liber undecim' | Difficile immo inpossibile est pla|cere omnibus. nec tanta uultuum quanta | sententiarum diuersitas. — ut nullum damnum faciat[7] intellegentię | Et factū ẹ̄ ē in quarto decimo anno regis ezechiae. | —

f. 148 cursus creatoris maiestate | cognoscit. | Explicit. liber. undecim' | Incipit lib̄ duodecimus | in isaiam | Nullus tam inperitus scriptor est quin lectorem[8] inueniat similem sui —

f. 161 meri|torum unus dš idemque condiderit. | Finitus explanatio|num in isaiam lib̄ XII. | Incip̄ lib̄ tertius decim' | Multi casus opprimunt nauigantes | — lectori' *m. al.* iudicio reseruetur. | Rorate caeli desuper et nubes pluant iustum | —

f. 175ᵇ et scōs quoq. indigere | mia dī: | Explicit lib̄ tertius | decimus incipit | lib̄ quartus decimus. | Dn̄s qui respicit terram et facit eā | tremere — cupio principium est. | Dn̄s dedit mihi linguam eruditam ut | sciam —

[1] idem — [2] Minutium — [3] per nos — [4] *om.* — [5] habebit — [6] contexere — [7] fiat — [8] qui lectorem non

f. 191 quod enim faciunt nesciunt. ‖ f. 191[b] *Zeile zerstört* |tus decimus. incip̄ | lib̄ quintus decim' | Crebro eustochium dixisse me | noui — quinti (ti *in. ras.*)[1] post | decimū in isaiam liber incipit. CXLVIII[2] | Lauda sterilis quae non paris decanta | —

f. 205[b] serrati sunt ad esaiae refer̄ passionē | Explicit lib̄ quint' x | Incipit lib̄ sextus x. | Egregia disertissimi oratoris sententia est Felices essent artes si | de illis soli artifices iudicarent. —

f. 206 ut coepto incū|bamus operi et reliqua psequamur. | CLV.[3] Uos autem accedite huc filii augura|tricis. —

f. 222[b] et apostoli[4] electi sunt ex isrł. | Explicit lib̄ sext' | decimus incipit | septim' decim'. | Quanta mysteria septimus | post decimum numerus —

f. 240 de cuius uentre fluunt aquae | uiuentis flumina. | Explicit lib̄ sep|timus decimus | Incip̄ liber octauus decimus | Duodeuicesimus in isaiam immo | extremus liber tuo filia[5] eustochiū | & sc̄ae matris tuae paulae nomini—

f. 241 nolui ne librorum numerus augeretur. | CLXXII[6]. Quaesierunt me qui ante me non inter|rogabant —

f. 260[b] et mixtam | clementiae sententiam iudicis | Dō gratias. ‖ f. 261[b] Heronimi commentum in hieremiā ‖ f. 262 Post explanationem[7] duodecim prophe|tarum. esaie danihel et ezechiel[8] ad ex|tremum in hieremiam manum mittimus. | tibi eosdem frater eusebi[9] commentariolos dedi|cantes. — opus adgrediendum est. | Explicit praefatio incipit | tractatus ‖ f. 262[b] Verba *Rest der Zeile zerstört* |tibus qui fuerunt in ana///th in terra | beniamin. quod factum ē uerbū dn̄i ad eū | —

f. 276[b] et[10] pa|leae separentur a tritico. | Explicit liber .I. | Incipit liber .II. in hyeremia | Secundum frat̄ eusebi | in hyeremia librū celeri sermone | dictamus — precedit[11] studiosorum desideriū | Adnuntiate hoc domui iacob et auditum ‖ —

f. 293 hoc in futuro[12] | de domino prophetari. | *Zeile zerstört* | Incipit eiusdem liber III | prefatio sc̄i hieronimi | presbiteri | Lerneum anguem fabula.[13] | ferunt multis ex medio capite pullulas|se serpentibus et scyllā siculi monstrū | freti —

f. 293[b] angusta commentariorum semita coartare | Iustus quidem es[14] dn̄e si disputem tecū siue | —

[1] quintus — [2] *om.* — [3] *om.* — [4] per apostolos — [5] o filia — [6] *om.* — [7] explanationes — [8] Danielis et Ezechielis — [9] frater Eusebi, eiusdem — [10] ut — [11] praepedit — [12] futurum — [13] fabulae — [14] es tu

f. 309 dicebat dm̃ equalem se faciens dõ | Explicit liber III | Incipit IIII. prologus | Semper diabolus bono operi | inuidet[1] ibiq.[2] gradientib. ponit la queos —

f. 309[b] in his tantum quae obscura | fuerint immoremur. | Verbum quod factum ẽ ad hieremiam a dñõ | —

f. 325[b] quod propriae misterium signi ficat trinitatis. | Explicit in hieremia com|mentariorum liber quart' | Incipit. lib̃. quint'. | Quintus commentariorũ | in hieremia[3] liber a duob. fr̃ eusebi ca lathis habet[4] exordium — natus ẽ uiculo CVI | Ostendit mihi dñs̃ et ecce duo calathi | —

f. 340[b] ut a nos regnaremus | uobiscum | Explicit. in hiere mia propheta. | commentariorum | ////v Incip̃ liber VI | Prolixitas uoluminis hieremiae prophe|tę uincit nr̃m̃ propositum ut quamuis bre|uiter tamen multa dicamus — et facilis tantum in maiestate sensuum || f. 341 profundissimus est/// | Hoc uerbum quod factum ẽ ad hierem// | a dñõ —

f. 353 ascendens in altum captiuam | duxit captiuitatem accepit siue ut | apostolus ait dedit dona hominibus | Explicit lib̃ VI. | in hieremia.[5] ||

HIERONYMUS *de viris inlustribus.*

CLXXXIII. 3. membr. 4. foliorum 109. saec. VIII—IX.

f. 1[6] CXXXII[7] Dexter pacani[8] nunc praefectus pretorii[9] | CXXXIII amphilocius pr̃[10] | CXXXIIII sofronius | CXXXV hyeronimus prb̃.[11] | hinc sequnt cap̃ sc̃i gennadii | CXXXVI. iacobus cognomento sapiens — f. 2 CCXXXII. Gennadius prb̃. || f. 2[b] Simon petrus filius. iohan-

---

[1] imminet — [2] et ubique — [3] Ieremiam — [4] habebit — [5] Vorn ein Blatt saec. X eingeklebt, dessen Format ursprünglich Grossquart (in drei Col.) war: jetzt ist der linke Seitenrand stark beschädigt. Es enthält Verse, von denen ich aus der zweiten Columne folgende hiehersetze: k̃ II Nan-que parens primus uitae plasmatus in horto | ad hoc quo dñi faciem sine fide uidera | uipereis morsus sed sponte est dentibus olim. | perdidit et fusis oculos peccando uenenis. | k̃ III Hinc bona crux homini dederat bonitate mede'lam. | — k̃ VIIII Spiritus hęc uitae est quo primus uixerat adam Spiritus a summus quo animatur uirginis aluo | der Rest abgeschnitten. In der dritten Columne Inhaltsverzeichniss der k̃ z. B. k̃ II Qualit̃ corruptio ñ uidendi dm̃ ut | tunc uidendus ẽ. nobis acciderit. — [6] Drei Blätter fehlen — [7] XXIII 608 — [8] Paciani filius — [9] praetorio — [10] episcopus — [11] *om.*

uis. prouinciae | galileae uico[1] bethsaida frater andreae apostoli. princeps[2] apostoloꝝ | —

f. 27ᵇ (cxxxv) In sophoniam | libꝝ unum. in aggeum libꝝ unum. in naum libꝝ unum.[3] multaq· alia | de opere prophetali. quae nunc habeo in manib· et necdum expleta sunt;[4] | cxxxvi. Iacobus[5] cognomento sapiens. nizebenae[6] nobilis. per saꝝ modo ciuitatis eps̃. unus ex numero sub maximino persecutorum[7] confessoꝝ | et eoꝝ qui nicenae[8] synodo arrianam peruersitatem communi[9] oppo sitione damnarunt. —

f. 35 clxxiii. Augustinus affer. yppono regiensi[10] | oppito eps̃, uir eruditione diuina et humana || f. 35ᵇ uerbis[11] clarus. fide integer. uita[12] purus. scripsit quanta nec inueniri | possunt. Quis enim glorietur omnia se[13] illius habere aut quis tanto studio leget.[14] quanto ille scripsit.[15] et dedit iam[16] senix quod[17] iuuenis ceperat | de trinitate libros quindecim in quibus scriptura[18] ait introductus in | cubicolum regis. et decoratus ueste multifaria sapientiae dĩ. exhibuit | ecclesiam non habentem maculam aut rugam. aut[19] aliquid eius|modi.[20] de incarnatione quoq· dñi[21] idoneam ededit pietatem. de re|surrectione etiam mortuorum simili cucurrit sinceritate licet minus | capacibus. dubitationem de abortiuis fecerit. hic catholicus permansit. | et in eodem oppito °biit quod usq· hodie appellatur hyppono regio.[22] | —

f. 45 (ccxxxii.) de apocalypsin[23] iohannis. et hoc opus. et epistolam de fide | mea missam[24] ad beatum gelasium epm̃ urbis. romae.[25] | Expliciunt uiroꝝ inlustrium libri duo. | hyeronimi. siue gennadii. | dõ gratias. | Incipiunt. retractationum opusculoꝝ suoꝝ scĩ | augustini epĩ. libri duo. || f. 45ᵇ Iam[26] diu est. ut facere cogito atq· dispono. quod nunc | adiuuante dño. adgredior qui[27] differendum esse non arbitror ut | opuscula mea

---

[1] e vico — [2] et princeps — [3] in Sophoniam librum unum, in Nahum librum unum, in Habacuc libros duos, in Aggaeum librum unum — [4] Adversus Iovinianum — epitaphium *add.* — [5] Gennadius de viris inlustribus LVIII 1059. Die Vorrede über Hieronymus fehlt auch in dieser Handschrift — [6] Nisibenae — [7] persecutore — [8] in Nicaena — [9] homousii — [10] Hipponensis — [11] orbi — [12] et vita — [13] se omnia — [14] legat — [15] Unde et multa — peccato *add.* — [16] edidit tamen — [17] quos — [18] ut scriptura — [19] vel — [20] huiusmodi — [21] dei — [22] hic – regio *om.* Error — dedit *add.* Vgl. I S. 91 — [23] apocalypsi beati — [24] misi — [25] urbis Romae episcopum — [26] XXXII 583 — [27] quia

siue in libris. siue in epistolis. siue in tractatibus. cum qua|dam iudiciaria seueritate recenseam. —

f. 46 quod ut possit. hoc opere quantum | potero curabo ut eundem ordinem nouerit; expl prologus. | I de achademicis. lib .III | II. de beata uita lib .I. || f. 46^b III de ordine. lib II. —

f. 48 XCIII [1] ad quos supra de correptione. et gratia lib I. | expl capitul | I De achademicis. [2] libri .III. | Cum ego [3] reliquissem. uel quae adeptus fueram in cupiditatibus huius | mundi. uel quae adhipisci uolebam. et me ad xpianae uitae otium contulis|sem. —

f. 77 uterque diregitur. hic liber sic incipit. magna questio | est de mendatio. expl liber prior | Incipit liber secundus. | XXVII. ad simplicianum libri duo, | Librorum. quos episcopus elaboraui. primi duo sunt ad simplicianum | ecclesiae mediolanensis antistitem qui beatissimo successit ambrosio. de di|uersis quaestionib quar —

f. 94 (XCIII) ipsam meor retractationem in libris duobus ededi. urguentib | fratrib antequam epistulas. atq sermones ad populum alios | dictatos. alios a me dictos. retractare coepissem. | Expliciunt retractationum sci augustini epi. libri duo. ||

f. 94^b Dictum [4] est enim. prius agendum est de spu septemformi qui in xpo | requiescit. | Sps sapientiae —

f. 95 & adnuntia|bit uobis. Item dictum est. | Nunc uero de scripturis diuinis — debeat. | ordo ueteris testamenti. | genesis. liber unus. | — Item ordo. hystoriarum. Item ordo scripturar noui testa|menti —

f. 96 iudae zelotes apostoli. epistula una. | Item dictum est. post has. omnis proph&icas. & euangelicas | —

f. 96^b non prohibet scripturas; | de synodis. | Scam synodum nycenam. secundum trecentos decem et octo patres. | — damnatae sunt. | de singulis catholicis doctoribus. | Item. opuscula beati. cicili cipriani martyris. et carthaginensis epi, | —

f. 97^b Item iubenci nihilominus laboriosum opus. non spernimus. sed mira|mur, | Cetera quae ab hereticis. — sub|denda; Notitia apocrifor. libror. || f. 98 Inprimis ariminensem synodum —

---

[1] Auch in dieser Handschrift läuft abweichend von der Ausgabe die Capitelzählung durch beide Bücher — [2] Contra academicos — [3] ergo — [4] ?

f. 99[b] confitemur esse damnata. | In nom̃ d͠ni notitia libroꝝ catholicorum doctorum. qui in diuinis | uoluminibus. expositionem fecerunt. Cassiodori senatoris. | Primus[1] diuinarum scripturaꝝ cudex octatheucus. qui initium inlumi|nationis nostrae. —

f. 100 quib, titulum inposuit exhymeron. | Item sc͠s ambrosius de patriarchis septem libros ededit — In iu|dicum nouem. De libris. regum. | Primi siquidem uoluminis regum. centum quattuor. omeliae sunt origenis. | —

f. 100[b] In pa|ralypominon. unam tantum omeliam prolixam origenis inueni. | De prophetis. | Ex omni igitur prophetaꝝ cudice sc͠s hyeronimus annotationes faciens. | — solidi eloquii dulcidine confecisse. | De· psalterio. | Sequitur psalterii cudex quartus. quem in quibusdam quidem | —

f. 101 qui inscribitur de libro psalmoꝝ | De salomone. | Quintus cudex est salomonis. cuius primum librum qui appellatur. pro|uerbia. — poterit latino sermone uocitari. De agiografa. | Sequitur agiograforum cudex sextus. habens libros octo. | — curiosi|tate tractauit. De euangeliis. | Septimus cudex scripturae diuinae qui est noui testamenti | —

f. 101[b] conpendiosa breuitate collegit; | De epistolis apostulorum. | Octauus cudex epistulas canonicas continet apostulorum. sed in epistolis | —

f. 102 ad | colosenses (sen *ex* ren) unam ad timotheum II. diligentissime dr̃ explanasse. | De apostulorum actib, et apochalypsin. | Nonus igitur cudex actus apostuloꝝ et apochalypsin continet. sed in actibus | — quinq, libris exposita est. | In nom̃ dñi Incp̃ ordo. catholicoꝝ libroꝝ qui ponunt anni circulo. in eccl̷ romana | Inprimis[2] in septuagesima ponam eptatheucum. usq, ad quint** decimum diem | ante pascha —

f. 102[b] In natali sc͠i pauli. legant sermones sc͠i augustini | ɫ iohannis. os aurei. expl̷ || f. 103[3] *über der Zeile* Prudentii clementis | Incp̃ hymnus in honorẽ beatissimę eulalię mart. | Germine[4] nobilis eulalia; mortis ɫ indole nobilior —

f. 104 Sic uenerarier ossa libɫ ossibus altar ɫ impositum Illa đi sita | sub pedibus prospicit hęc populosq; suos carmine

[1] Vgl. Cassiodorius de institutione divinarum litterarum LXX 1110 — [2] ? — [3] f. 103—104 saec. IX, f. 104[b]—105 saec. X, f. 105[b]—109[b] saec. IX —
[4] Prudentii peristeph. 3 LX 340

propitiata | fou*: finit. dõ gratias, || f. 104[b] *m. saec. x* Itẽ discipulus interrogat magist̃. partes horationis *sic* q̃t s̃t. idẽ cui' numeri s̃. Magister respondit. octo. | certũ & finitũ numerũ ostenđ. – f. 105 Suplatiuus dr̃. q< supfert his duob. gradib. positiuo & cõparatiuo || f. 105[b] *m. s. ıx—x* In illo temp̃. exiit edictũ a cęsare | augusto. — uxore pregnan|te*; Et cetera; || f. 106 Quia [1] largiente dñõ missarum sollemnia ter hodie cęlebra|turi sumus. loqui diu de euange|lica lectione non possumus. — f. 109[b] non elatio inflet. non auaritia [2] | p terrena oblectamenta dila|niet [3] ||

Isidori *etymologiae*.

CII. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 146. saec. X.

f. 1 Ec tibi lector pagina monstrat | de quibus rebus in libris singulis | conditor huius codicis disputat; | De grãmatica & partibus eius; | — de lectis sellis et ueiculis rusticis. & ortorum siue | de instrumentis equorum; | Incipit lib'r hetimologiarum hisidori epĩ | Domino [4] meo & dĩ servo braulioni epõ. Hisidorus. | omni desiderio desideraui — concedat. & manu sua. | ora p bonis [5] beatissime domne & frat̃; | Domino meo & uere domino xp̃iq; electo hisidoro | episcoporũ sumo *sic*; braulioni [6] seruus inutilis scõ|rũ dĩ. o pie domne —

f. 1[b] & non marcescens. dñõ meo & đi | seruo braulioni epõ isidorus. Quia te inco|lomem — recipiam | & manu sua. Ora p nobis beatissime | domine; domino meo & uere nomino [7] | xp̃iq; electo isidoro episcoporum sũmo | braulio seruus scõrum đi inutilis [8]; | Sol& repleri leticia — Quamobrem || f. 2 *der Inhalt von f. 1 wiederholt von einer andern Hand derselben Zeit mit Initialen* || f. 3 accipe clamores calumnie, cur rogo talen|torũ —

f. 3[b] elo|quio ur̃o per eum inlustrari mereamur; | Domino meo & dĩ seruo braulioni epõ | isidorus; | Tue scitatis epistole me in urbe toletana | — remittantur fa|cinora; | Item manu sua ora pro nobis be|atissime domne et frater; [9] | Domino [10] meo et

[1] Gregorii Magni hom. in evang. 1, 8 LXXVI 1103 — [2] ambitio — [3] Schluss fehlt in der Handschrift — [4] LXXXIII 908 — [5] nobis — [6] Braulio — [7] domino — [8] inutilis sanctorum Dei — [9] egregie frater — [10] LXXXII 73

dĩ seruo brau|lioni epõ isidorus; | En tibi sicut pollicitus sum — stilo maiorũ; | Incipiunt capitula libri primi | i De disciplina & arte —

f. 4 xxv. de fabula; | De disciplina et arte; | i Disciplina a discendo nomen accepit unde | —

f. 4ᵇ (xxv de historia; | i de uocabulo historiȩ — iiii de generibus istorie; | historia ẽ narratio* re*i geste p̧ quã ea que in p̃teritũ[1] fac|ta —) qui|a contra naturã s̃; De retorica;[2] | i De retorica ei;q; nomine — xx de iuncturis uerborũ xxi de figuris uerborũ & sententiarũ. | Rethorica ẽ. bene dicendi scientia in ciuilib; questionib; ad p|suadenda[3] —

f. 17 (xxi) hinc | constantia illinc furor[4]. || f. 17ᵇ i De dilectica *sic* — x de oppositis; De dialectica | i Dialectica[5] ẽ disciplina ad disserendas[6] rerũ cau|sas. inuenta —

f. 22 hic[7] ergo leget ñ leget[8] t̃ciũ nihil | habet. Explicit liber secundus. | Incipit liber tertius. | capitula libri tertii id est | de mathematica cuius pa'rṭes *sic* s̃ | arithmetica et auctronomia *sic*. | i De uocabulo aritmetice discipline. | —

f. 22ᵇ De nominib; stellarũ q̧b; ex causis uocabula accepeř | id̃ sol luna stellȩ sidera signa art' artofilax | arcturus orion iades pliades canicula cõmetes | lucifer uesperus & reliqua. Incipit textus | libri tertii Lege felicit̃. prefatio | de quattuor sequentibus. disciplinis | De mathematica. | Mathematica latine dicit̃ doc|trinalis scientia — possint ostendi. | De arithmetica | i Arithmetica ÷ disciplina numerꝙ | —

f. 29ᵇ & in sup̧na c̃tẽplatione c̃locar&; | [9]i De medicina — xiii De initio medicinȩ. | i De medicina | Medicina ẽ quȩ corporis uł tuet̃ uł restau|rat salutẽ —

f. 32ᵇ p̧ illã anima ita p̧ hanc corpus curatur; | Incipit liber de legibus[10] | i De autorib; legũ | — xxii De poenis in legib; constitutis | i De auctoribus legum | Moyses genti' hebreȩ[11] primu' omniũ diuinas | leges sacris litteris explicauit. Foroneus | —

f. 36 qd̃ omnib; p̧ naturam concessum est; | i De cronice uocabulo — xiii de tẽporibus. | i Cronica grece dicit̃. quȩ latine tẽporũ series | —

---

[1] praeterito — [2] Liber secundus — [3] eloquentiae copia ad persuadendum — [4] 2, 21, 6 l. c. 135 c — [5] 2, 22 l. c. 140 a — [6] discernendas — [7] hoc — [8] legit non legit — [9] Liber quartus — [10] Liber quintus — [11] Hebraicae

f. 39 residuū sextę ętatis | tēpus dō soli[1] ē cognitum; | De scis scripturis[2] | I De nouo & ueteri testamento. | — VIIII De officiis | I De nouo et ueteri testamento | Vetus testam̄tū ideo dr̄. quia ueniente nouo cessauit; | —

f. 41 diligen|ti examinatione remota sunt; | De bibliotecis. | I De bibliotecis — VI De generib; opusculorum. | I Biblioteca a grecis[3] nom̄ accepit. eo qđ ibi recon|dant libri; —

f. 42 tabellarios uocauere[4]; | De ceris cartis & pergamenis | I De ceris — VI De . librariis & eorū instrum̄tis | I Cere litterarū materies paruulorū.nutrices | —

f. 42ᵇ sič & thomus; | De canonibus euangeliorum. | I De canonib; euangeliorū q̇ s̄ IIIIor | — V De officiis. | I Canones euangeliorū ām̄onius alexandrię | —

f. 46ᵇ sacrę enī res de rebus execrandorum fiebant; | Explicit liber secundus | Incipit liber tertius[5] | I De dō — XXXIII De reliquis nominib; || f. 47 Beatissimus hieronimus uir heruditissimus —

f. 58ᵇ tam̄ hęre|ticus appellari potest[6]. | *in mg.* Explicit ęhimologia|rū lib̄ nonus | Incipit lib̄ .x. | I De philosophis gentiū. — XV De agnatis & cognatis. De philosophis gentiū | Philosophi[7] greca appellatione uocant q latine | —

f. 71 ille a|uus ille agnatus & cognatus & cęteri;[8] | Ex libro sententiarum pauli iurisconsulti | de VII gradibus generationum. Primo gradu supe|ri linea c̄tinent. pat. mat. inseriori *sic* filius; filia quib; | nullę alie psone iungit; — nec uita succedentib; progari potest. | in his septē gradib; — amplius propagari;[9] f. 71ᵇ *Stemma, darunter* aspice pendentes ex iuris arbore natos | Hominū p pulchra genus indagine lucra | Rectaq; linea inmobiles manere ppinquos | A latere sēp masculino cedere gradu | Et feminę longius p lege manere heredes | Decrẹta p euū cessabunt hominū lites. || f. 72 Hęc[10] consanguinitas dū se paulatim — tot gradib; termina|rẹur; XXII De coniugiis | Vir sexū significat. —

---

[1] soli Deo — [2] Liber sextus — [3] Graeco — [4] vocaverunt — [5] Liber septimus — [6] 8, 5, 70 l. c. 305 a — [7] 8, 6 l. c. — [8] ceteri, quorum figurae hae sunt 9, 6, 28 l. c. 360 — [9] Iulii Pauli sentent. 4, 11 p. 425 Huschk. Vgl. l. c. 749 — [10] 9, 6, 29 l. c. 363

f. 72ᵇ in tutelā [1] consistere; xxiii | De reliquis nominibus [2] | Origo [3] quorūdā nominū idē euenerī [4] ñ penę om|nib; pata. —

f. 78ᵇ indaga|tores. alatores. pressores; | i De homine & partib; eius; [5] | —

f. 79 xi de minutis uolatilib; | i Natura dicta. ab eo qđ nasci aliquid faciat. gig|nendi enim & faciendi potens est. —

f. 85 Ouidius. c̃caua litorei scindamus [6] brachia | cancri. scorpiō m. al. exibit caudaq: minabit unca; | Incipit lib̄ xii. Capitula | libri huius. in libro superiori continentur | v De pecoribus & iumentis. | Omnibus animantib; adā primū uocabula in|didit —

f. 94 (xii) Curgulio [7] dicitur. quia pęne ni|hil aest aliud [8] nisi guttur; Explicit lib̄. xii; | Incipit liber .xiii. | i De mundo - xiiii De diluuiis. || f. 94ᵇ In hoc uero [9] libello quasi in quadā bre|ue *corr.* tabella. — causasq; agnoscat [10]; i. De mundo | Mundus est. celū. t̄ra. mare. & que | in is opera dī. —

f. 101 sed &iam & aliqua significare | futura. Incipit capitula ᵘbri xiiii | De terra — De inferioribus | Terra est in medio [11] mundi regione posita | —

f. 108ᵇ philosophi aū di|cunt qđ inferi ꝑ eo dicunt [12]. qđ animae hinc ibi inferant [13] .b. (*in mg.* .B.) Expliċ lib̄ quartodecimu'. | Incipiunt capitula libri quinto|decimi id est de ciuitatib; de edificiis | urbanis et rusticis de agris de finib; | et msuris agrorū de itinerib; | i De ciuitatib; — xvi De itinerib; | Expliciunt capitula | De ciuitatibus | De auctorib; c̃ditarū urbiū plerūq; dissensio | —

f. 114 (xvi) uiae p̃currentiū inuestigent id ē agnoscant. [14] | Expliċ lib̄ vx Incipiunt cap̄ lib̄ | xvi. id ē. de gleuis ex terra ul | aqua de omī genere gēmarū | uł lapidū p̃ciosorū et uiliū | de ebore quoq; inter marmora | notat de uitro de metallis. omib; de pon|derib; et mensuris | i De puluerib; & gleuiˢ terrae. — xxvi. De signis ponderū. | Expliciunt capitula. | Incipit ipse liber. de pulue|ribus et gleuis terrae. | Puluis dic'tur qđ ui uenti pellat. Tollit enī | —

---

[1] tutela — [2] Liber decimus — [3] 10, 1 n. a — [4] unde veniant — [5] Liber undecimus — [6] si demas — [7] gurgulio — [8] aliud est — [9] *om.* — [10] cognoscat — [11] media — [12] dicantur — [13] ferantur — [14] cognoscantur

f. 121b (xxvi) .o. littera con|iuncta cenix[1] .ẽ. Explicit lib xvi. Inci|pit cap̃ lib xviiii.[2] id .ẽ. de culturis | agrorũ de frugib; uniũsi ge|neris de uitib; et arborib; om|ni *sic* generis de herbis et olerib; | uniũsis. | i De auctorib; rerũ rusticarũ. — xii De odoratis oleribus. | Explicit cap̃. Incipit ipse lib. | De auctorib; rerũ rusticarũ. | Rerũ rusticarũ scribendi solerciam aput grecos | prim' esiodus boeciu'[3] humanis studiis contulit. | —

f. 129b cũ leui a|crimonia. Menta huius genera .sex. Expli|cit lib septimo decimus. | Incipiunt cap̃ lib xviii. id. ẽ. | de bellis et triũphis ac instru|mentis bellicis. de foro. de expec|taculis. alea et pila. Incipiunt capitula | i De bellis — lxx De pila. Explici|unt capitula. incipit | ipse liber. de bellis | Primus bella intulit ninus assirioꝝ rex. | —

f. 134b (lxx) feriendam conlusorib; prę|bent. Explicit liber octauodecim' | Incipiunt cap̃ lib xviiii. id .ẽ. de | nauib; funibus retib; de fabris | ferrariis et fabricis parietũ | et cunctis instrumentis aedifici|oꝝ de laneficiis. quoque orna|mentis. et uestib; uniũsis. | i De nauib; — f. 135 xxxiiii De calciamtis. | Explicit cap̃. Incipit | ipse lib. de nauibus. | Artiũ quorundã[4] uocabula qb; aliqd fa|bricat —

f. 142b Corrigię a coriis uocant uł a quolligatione quasi | colligię. Explicit liber nonodecimus | Incipiunt cap̃ libri uicesimi | id .ẽ. de mensis et aescis. et potis | et uasculis eorũ de uasis uina|riis coleariis cocorum pisto|rum et luminariorum de lectis | sellis et uehiculis rusticis et | ortorum siue de instrumentis | equorum | i De mensis et escis — xv De instrumentis equoꝝ. | Expliciunt cap̃. | Incipit ipse liber de ñsis et aescis. | i Primꝰ dedalus mensã & sellã fecit. Coqnę ad|paratũ apicis (s *in ras.*)[5] primꝰ —

f. 146b ut uis morbi ignis ardore siccatur. | Explicit liber uicesimus. | Dõ gratias am̃ am̃ am̃ | *auf derselben Seite noch verschiedene Actenstücke, die sich auf die Ardoinischen Händel beziehen, in zum Theil ausgegangener Schrift* ||

---

[1] choenix — [2] xvii — [3] Boeotius — [4] quarundam — [5] Apicius quidam

LVIII. 39. membr. fol. 2 col. foliorum 219. saec. X.

f. 1[1] Dn̄o[2] meo et dī seruo braulioni ep̄o ysidorus | *sieben Zeilen fast ganz durch Feuchtigkeit zerstört* | diaconem tuum. p eum eloquia tua suscipi|ens amplexus sum & legi. —

ibid. remittantur facinora. Item manu sua ora | pro nobis beatissime dn̄e frater. | Incipiunt libri ysidori iunioris | spalensis (s *primam add. m. post.*) ep̄i. ad braulionem cesa|r****gust. ᵃⁿūm. ep̄m uel ad sisibutū | scilicet dn̄m et filium scripti. | En[3] tibi sicut pollicitus sum — *Ende zerstört* | Haec ista capit̄ libri primi. | I De disciplina & arte. | — XXXI De generib. historiae.|| f. 1ᵇ De disciplina et arte. Disciplina a discendo nomen accepit. | —

f. 17ᵇ quia contra natu|ram sunt. | Exp̄ lib̄ primus: | Incip̄ cap̄ libi sec̄i | I De rethorica & eius nomina. *sic* | — XXX De oppositis contrariorū gen̄eb. | Expliciunt cap̄ | Incipit liber ~~tertius~~ secs. *m. al.* | de rethorica et eius nomine. || f. 18 R&horica est bene dicendi sententia. | — f. 28 (XXXII) non leget[4] tertium nihil hab&. | Exp̄ lib̄ secund̄. | Incip̄ lib̄ tertius: | capitula libri tertii | id est de mathematica. cuius | partes sunt arithmetica | et auctronomia. *sic* || f. 28ᵇ I de uocabulo arithmeticae disciplinae. —

f. 29 LXX De nominib. stellarum quib. ex causis uoca|bula acceperint. id est sol luna stellae si|dera signa artus artofilax arcturus orion | Iades pliadas canicula conmetes lucifer | uesperus & reliqua. | Expliciunt capitula. | Incip̄ textus libri | tertii. lege fe | Praefatio de quattuor sequen|tibus disciplinis de mathematica. | Mathematica latine dicitur doctrinalis | scientia. — possint ostendi. I | De arithmetica | Arithm&ica ē disciplina numerorum. | —

f. 39 (LXX) et in superna contemplatione | conlocar&. || f. 39ᵇ Exp̄ lib̄ tertius: | Incipiunt capitula | libri quarti. | I De medicina — XIII. De initio medicinae. | Medicina est quae cor|poris uel tuetur uel re|staurat salutem. —

f. 44 (XIII) aliis quae ad|miscentur incertum odorem ducunt. | cerotum. calasticum. martiatum[5]. | Exp̄ lib̄ quartus: | Incipiuⁿt *m. al.* capitula | libri quinti: | id est de legibus uel instru

[1] Ein Blatt fehlt — [2] LXXXIII 914 — [3] LXXII 73 — [4] legit — [5] 4, 12, 11 l. c. 196. Cap. 13 fehlt in der Handschrift

mentis iudicum. ac temporibus. | i De auctorib. legum. | — xxxviiii. De discriptione temporum. | Expliciunt capitula | Incipit liber qu'ntus. *m. al.* || f. 44b Moyses gentis hebreę[1] primus om|nium diuinas leges sacris lit|teris explicauit. foroneus —

f. 54 (xxxviiii) Residuum | sextę aatis tempus dõ soli[2] ẽ cognitũ. | Exp̃ lib̃ quintus: | Incipiunt capitula | libri sexti: | id est de ordine scripturarũ de ciclis et caconibus *sic* de fes|tiuitatibus et officiis de scis | scripturis: | i De nouo & ueterę testamento. | — xx de officiis. | f. 54b Uetus testamentum ideo | dicitur quia ueniente. nouo | cessauit. —

f. 66b (xviii) sacra[3] enim resẹ̇ de rebus | execrando fiebant. | Incipiunt capitula libri vii. i. De dõ. | — xiiii De ceteris fideliũ nominib; | Incipit liber septimus .i. De dõ | Beatissimus hyeronim' uir eruditissim' —

f. 80 (xiiii) qui miscebatur populo dĩ grecũ ẽ. || f. 80b Exp̃ lib̃ septim̃: | Incipiunt capitula | libri octaui: | id est de ecclesia et sinagoga | de religione et fide heresib. | et philosophis poetis sibilli | et magis paganis ac diis | gentium. | i De ecclesia & sinagoga. | — xi De diis gentium. | i. De ecclesia & sinagoga. | Ecclesia grecum est quod[4] la|tinum uertitur conuocatio. | —

f. 92 (xi) hunc alii | satirum uocant[5]. | Exp̃ lib̃ octauus | Incipiunt capitula | libri noni: | id est de linguis gentium | de regum nubtum ciuiumq. | uocabulis uel adfinitum. *sic* | i De linguis gentium. | — vii De coniugiis. | De linguis gentium | Linguarum diuersitas exorta | est in aedificatione turris —

f. 104 ille auus. ille ag|natus & cetera[6]. | Item de libro institutionum | iustiniani. iii capitulo .vi | de gradibus cognationis. | hoc loco necessarium ẽ exponere quemam|modum —

f. 105b in tutela consistere. | Exp̃ lib̃ nonus | Incipiunt capitula | libri decimi: | id est de quadam nomina per | alfabetum distincta. | i De reliquis nominib. iuxta ordinem elemen|torum litterarum. | ii De quibusdam uocabulis hominum per no|minationem. lica. origo nominum[7] | —

f. 115b alatores. pressores. | Incipiunt capitula | libri undecimi | id est de homine et partibus eius. | i De aetatib. hominum & portentis | et transformatis. || f. 116 — v de trans-

[1] Hebraicae — [2] soli Deo — [3] sacrae — [4] quod in — [5] *om.* — [6] ceteri, quorum figurae hae sunt 9, 6, 28 l. c. 360. Folgen die Stemmata — [7] 10, 1 n. a

formatis. | Natura dicta ab eo quod nasci | aliquid faciat. Gignen|di —

f. 125ᵇ (ɪɪɪ) oui^di^us *m. al.* | concaua litore his idem has [1] brachia cangri [2]. | scorpio [3] exiuit caudaq. minabitur. unca. | Incip̄ capitū | libri duodecī | id est de quatrupedi|bus de reptilibus pisci|bus ac uolatilibus. | ɪ De pecoribus & iumentis — ᴠɪɪɪ De minutis uolatilibus. | ɪ. De pecoribus et iumen^tis. | Omnib. animantibus. adam | primum uocabulum [4] indidit | —

f. 140 (ᴠɪɪɪ) gur|gulio dicitur quia poene nihil | est aliud [5] nisi guttōr: *m. al.* || f. 140ᵇ Incipiunt capitula | libri tertii decimi | id est de elementis id est de celo de ᵃere | de aquis de mari | fluminibus ac diluuiis | ɪ De mundo — xᴠɪɪɪɪ De diluuiis | In hoc uero [6] libello quasi in quadam | brevi tabella — causasq. cog|noscat. ɪ De mundo | Mundus est celum *m. al. corr.* & [7] *m. al.* terra | mare & quę in his | opera dī. —

f. 141 (ɪɪ De athomis) In tempore uero sic intelligitur athomus annū hd̄ *m. al.* | Philosophię consolationis insignis auctor | boecius xxᴠɪɪ. uarietatibus carminum | respexit. ut opus his gracilius fieret —

f. 142ᵇ Dime|trū uō ł trimetrū ł tetrametrū in me|tris iābicis trocheicis & anapaesticis per | duplices in reliqs p simplices cōputatur [8]. || f. 143 hp̄ *m. al.* uerbi gratia diuides [9] in menses. | —

f. 151 (xᴠɪɪɪɪ) & aliqua significare futura. | Incipit capitula | libri: xɪɪɪɪ: id est | de terra et pa^ra^disū | et prouinciis | totiis *sic* orbis | de insolis montibus | ceterisque locorū | uocabulis ac de in|ferioribus terre | ɪ De terra — ᴠɪɪɪɪ de infe^rio^ribus terre. | ɪ De terra | Terra est in mediā *m. al.* [10] mundi | regione posita —

f. 163 quod inferi pro eo dicuntur [11] quod | anime hinc ibi rẹferantur. | Finit. *m. al.* | + Conflictus ueris et hiemis. | Conueniunt subito cuncti de montib; altis | —

f. 163ᵇ Ni tibi q̨ ueni& cuculus alimonia prest&; | Pał | Tū respondit ouans sublimi e sede palemon | — Salue dulcis decus cuculis per scła salue; | Alcuini uersus | Mens tenebrosa tum& mortis obscura tenebris | — Aula ten& xp̄m si pectoris aula; | Versus Sybyllę de xp̄o | Iuditii signū tellus sudore madesc& | —

---

[1] littorei si demas — [2] cancri — [3] scorpius — [4] vocabula — [5] aliud est — [6] *om.* — [7] *om.* — [8] Das Einschiebsel Philosophię — cōputatur *m. al.* — [9] dividis — [10] media — [11] dicantur

decid*a* e cęlo ignisq; *a* sulphuris amnis; | Rtmmūs *sic* scī hylari | Saphico [1] cantū modulante plectro | —

f. 164ᵇ Spm̄ scm̄ moduletur hymno. Annua dulci, | Finit | Potio ad caluū ꝓbatissima | Tres nimiū (?) cimas dura de rupe rauulsas *sic* | totque saltus caprae tot sibila milui | tot sonitus laticum. ranę tot fronte capillos | virginis. *a* fastos ternos cō-pone maniplos | hęc una vitreo calici congesta terantur | Vase rudi pilo bachi commista licore | Solis in exortu turbato porrige caluo | mox teneros capiti cernes concrescere crines; || f. 165 augusti [2] cęsarea ////////|nelii domus [3] xpī —

f. 174 (xvi) uię pręcurrentium inuesti|gentur id est agnoscantur [4]. | Incipiunt capi|tula libri ~~quin|ti decimi~~ xvi. *m. post.* id est de glebis | ex terra ue *sic* aquis de omni | genere gemmarum et la|pidum pretiosorum et ui|lium de ebure quoque | inter marmor notat | de uitro de metallis | omnibus de ponderibus | et mensuris. | i De puluerib. *a* glebis terrę. | — f. 174ᵇ xxvi. De signis ponderum. | i. De puluerib. et globis. | terrae. | Puluis dictus quod ui pulse|tur uenti [5] —

f. 187ᵇ (xxvi.) in una dragma [6] | sex ueniant qđ ē pondus denarii argenti [7]. || f. 188 relicum [8] planum *a* plenis cabrosum [9] | minus optimum adulteratur autē | —

f. 193ᵇ (xi) Menta huius genera [10]. || f. 194 Incipī cap̄ libri | xviii. id est | de bellis. et triumphis. | hac instrumentis | bellicis. de foro. de ex|pectaculis alea et pila: | i De bellis — f. 194ᵇ lxxii De pila. | i De bellis. | Primus bella intulit ninus assi|riorum rex —

f. 202ᵇ feriendam conlusoribus prebent. | Incip̄ capit̄ | lib̄ ~~octaui dē~~ xviiii *m. al.* | id est de nauibus. fu|nibus. retibus. de fa|bris ferrariis et fa|bricis parietum. et | cunctis instrumenti | aedificiorum. de la|neficiis quoque or|namentis et uestibus | uniuersis. | i De nauibus — f. 203 xxxii De calciamentis | i. id est de nauibus. | Artium quarundam uocabula | quib. aliquid fabricatur | —

f. 215ᵇ (xxxiii) Corrigię a coris [11] uocantur. uel a conligati|one quasi collegię [12]. | Incipiunt ca|pitula libri | uigesimi.

---

[1] ? — [2] 15, 1, 18 l. c. 529. — [3] domum — [4] cognoscantur — [5] vi venti pellatur — [6] drachma — [7] argentei 16, 27, 3 l. c. 596 — [8] 17, 8, 2 l. c. 620 — [9] plene scabrosum — [10] genera sex — [11] coriis — [12] colligiae

id est de | mensis et escis et po|tis et uasculis eorũ | de uasis uinariis et | oleariis quorum | pistorum et lumina|riorum de lectis sel|lis et uehiculis rusticis | et tortorum siue de | instrumentis equorũ. | I De mensis & escis | — XV De instrumentis equorum. | I De mensis et escis | ~~De mensis & escis~~ primus de|dalus mensam & sellam | fecit. Coquinę adpa|paratum (ap *corr.*) apicius —

f. 219b (VIII.) aliud in quo ignis foue|tur. Lucerna a licinio[1] dicta est.[2] ||

CXXVIII. 167. membr. Grossoctav. foliorum 153. saec. IX—X.

f. 1[3] Commodum[4] temporis quam diu aput eum sit. unde & commodum[5] dictum est | praecarium est dum prece creditus[6] rogatus —

f. 3b quod omnibus ꝑ naturam concessum est[7]. | Explicit liber quintus Incipit liber sextus | I De medicina — XII de odorib. & uncquentis | XIII de medicina | De medicina | Medicina[8] est uel[9] corporis uł tu&tur uł restaurat salutē —

f. 8 (XIII) Nã sič ꝑ illa[10] | ita ꝑ ista[11] corpus curatur. Expł de medicina liber sextus[12]. | Incip̃ de temporibus liber VIIMUS | I De cronicae vocabulam (um *corr.*) — XII De discriptione temporis. De cronicae uocabulum. | Chronica[13] dicit graecae[14] quae latinae series temporũ[15] | —

f. 12 (XVII) Residuum sextae | aetatis tempus dõ soli[16] est cognitum. Explič liber VII[17]. || f. 12b Incipit lib̃ octauus[18] amen || I De scis scripturis. | — XVI de officiis. | I V&us testamtũ ideo dicitur. q̃ ueniente nouo cessauit. | —

f. 22b (XVII) sacrae enĩ res de reb; exetrandoꝗ fiebant. | Explicit lib̃ octauus. Incipit lib̃ nonus[19]. | I De dõ — XVIII De heresibus | xp̃ianorum | I De dõ. Beatus hieronim' uir eruditissim' | —

[1] lychno — [2] 20, 10. 2 l. c. 720. Von fol. 208 an der obere Rand stark beschädigt; von dem letzten Blatt blos zwei Drittel erhalten — [3] Vier Quaternionen fehlen — [4] 5, 25, 16 LXXXII 207 — cum modo — [5] commodatum — [6] creditor — [7] 5, 27, 38 l. c. 214 — [8] 4, 1 l. c. 183 — [9] quae — [10] illam anima — [11] hanc — [12] quartus — [13] 5, 28 l. c. 214 — [14] Graece dicitur — [15] temporum series — [16] soli Deo — [17] quintus — [18] sextus — [19] septimus

f. 34ᵇ De heresibus iu|daeorum XVIII [1] | I Efnei — X hemerobaptistę | I Prima. efnei [2] dicunt xp̄m docuisse illos omnem abstinentiam. Galilei [3] dicunt xp̄m | uenisse & docuisse eos ne dicerent dn̄m caesarem. neue ei' monitis uterentur. Marbonei [4] | — Hemerobaptistę qui cotidie | & corpora sua & domum & suppellectilem lauant. | Item alias [5] heresis dogmatum diuersorum. | I Simonitae —

f. 35 XLVIIII Timothiani | I Simon quidã magu' qui indux̄ heresim nouam [6] dicens se eē uirtutē caelestē. et uniũsa [7] —

f. 38ᵇ XXXVIII Eunomiani. Eunomius | artificio diaboli subtilior arrio — aliquid quod ē ipsa substantiae c̄fiteantur [8]. De heresib; iudeorũ | Iudaei confessores intp̄tant. —

f. 41 tam̄ heretic' appel|lari potest [9]. Explic̄ ethymologiarũ lib̄ nonũ. | Incip̄ lib̄ X | I De philosophis gentiũ | — XV De agnatis | & cognatis || f. 41ᵇ I De philosophis gentium | Philosophi [10] graeca appellatione uocant. q̄ latinae amatores sapientiae intp̄tant | —

f. 58ᵇ ille auus ille agnatus & caetera [11]. || f. 59 *leer* [12] | f. 59ᵇ XIIII De coniugiis. Vir sexum significat — XV De quibusdam uocabulis hominum. | Lice [13] ergo [14] nominum unde ueniat a phylosophis eã teneat rationē — unde propriae homo ÷ appellatũ. | ex quib; exempli gratia quaedam in hoc opere posuimus. | Aeros uir fortis & sapiens. —

f. 64ᵇ indagatores. alatores. praessores. Incip̄ lib̄ XI ysidori | I De homine & partib; ei'. — IIII. De transformatis. | I De homine et partibus ei'. Natura dicta eo [15] quod nasci aliquid faciat. | —

f. 75ᵇ (IIII) Ouidius. | Concaua litorei si demas brachia cancri scurpi [16] exhibe [17] cauda qua [18] minabitur unca. Explicit |

---

[1] Dieses in Isidor eingelegte Häresienverzeichniss (— f. 38ᵇ) ist von Menardus unter dem Titel *S. Hieronymi indiculus* etc. Lutetiae Paris. 1617 herausgegeben. Vgl. Areval. Isidor. 86, 22 sqq., append. x. ad etymol. Isidori — [2] Essaei — [3] Secunda Galilaei — [4] Tertia Masbothei — [5] aliae — [6] novam haeresim — [7] universas — [8] substantia confitetur. Damnat ipsam quam a sua minore vult esse substantiam. Nach dem in dieser Handschrift vorgesetzten Index sollten noch folgende haereses folgen: Audiani. tesseres. caedecatitae. Eeuahiani. Origenistae. Nistages. Pelagiani. Nestariani. Euthecitae. Timothiani — [9] 8, 5, 70 l. c. 305 — [10] 8, 6 l. c. — [11] 9, 6, 28 l. c. 360 — [12] die Stemmata fehlen — [13] 10, 1 l. c. 367 — [14] origo — [15] ab eo — [16] scorpius — [17] exibit — [18] caudaque

liber undecimus ysidori epi || f. 76 Incipit liber duodecimus | i De animantib. — viiii De minutis uolatilibus | i De animantibus Omnib. animantib. adam primũ uocabulũ [1] indidit. —

f. 89 Gurgilio [2] dicit q pene nihil est | aliud [3] nisi guttur. | *Zeile leer* | i De mundo — viiii De uentis | In hoc uero [4] libello quasi in quodã [5] breui tauella — causasq. cognoscat. | i De mundo. Mundu' ÷ celũ & [6] terra mare et quae in eis opera dĩ. | —

f. 91ᵇ (viii) petę ut alatis [7] austri; ·i· de aquis: ii. de diuer|sitate aqᵘarum. | — xi De diluuiis. i. de aquis. | i. Aqua dicitur quod superficies eius equalis sit | —

f. 95 (xi) sed etiam in [8] aliqua significare futura. Explič lib̃ xiii. | Incipit lib̃ xiiii. i De terra. — viiii De inferioribus. i de terra. | Terra est in media mundi regione posita. | —

f. 103ᵇ (viiii) qđ inferi p eo dicantur qđ animae hinc feruntur [9]. | Explicit lib̃ xiiiimus. Incipit xvmus. | i De ciuitatibus. — xvi De itineribus. | i De ciuitatibus. De auctorib; conditoꝝ urbium plerumq: dissensio —

f. 111ᵇ (xvi) uiae p̃currentiũ | inuestigentur [10]. Explicit liber quintus decimus | i De puluerib. & glebis terrae — xxvi De signis ponderum. Expliciunt capitula. | i De pulueribus et glebis terrae. Puluis dicit qđ ui uenti pellatur. | —

f. 121ᵇ o. littera iuncta [11] cenix [12] est. Explicit liber xvi. Incp̃ liber xvii. | i De auctorib; rerũ rusticanorũ — xi De odoratis oleribus. || f. 122 i De auctorib; rerũ rusticanorũ. Rerum rusticanoꝝ [13] scribendi solertia [14] | —

f. 132ᵇ (xi) cum leui acrimonia. Menta hui' genera sex. | Explič lib̃ xvii. | Incipit lib̃ xviii. i De bellis. ii De triumphis. | i De bellis. Prim' bella intulit ninus assyriorum rex. | —

f. 133ᵇ uictis enim d&rahunt | De instrumentis bellicis. | i De signis — xii de galeis xiiii. Item quid sit forus | causa | iudicium. negotium. | iurgium. lis. iudex | accusator. reů. testis. | i De signis. Signa belloꝝ dicunt qđ ex his [15] exercitů [16] & uictoriae | —

---

[1] vocabula — [2] gurgulio — [3] aliud est — [4] *om.* — [5] quadam — [6] *om.* — [7] alitis — [8] et — [9] ibi ferantur — [10] id est cognoscantur *add.* — [11] coniuncta — [12] choenix — [13] rusticarum — [14] solertiam — [15] iis — [16] et pugnandi *add.*

f. 136 cum aut falsa ꝯpmunt aut uera silentio opp̃munt[1]. | De speculis[2]. I De ludo gimnico. — X De generib; agonũ | Specula[3] ut opinor generalit̃ nominantur uoluntates[4] —

f. 136ᵇ (x) suppliciorum certamina. | De ludo circensi. I De ludis circensibus. — XIIII De colorib; aequorum. I Ludi circenses. | Sacrorum causa —

f. 138 (XV) angli eius repleuerunt. | De ludo scenico | I De theatro | — X De quid quo patrono agatur | I Theatrum est. Quo scena includitur — (x) cuius[5] | odisti auctores. De ludo gladiario | I De amphitheatro — VIII De horũ execratione ludo⁊ | I Amphitheatrũ locus est spectaculi. Ubi pugnant —

f. 139 (VIII) diabolo et pompis[6] eius. De alea | I De tabula | — VIIII De in̄tdictione alee X De pila | I Alea id est. usus tabule. || f. 139ᵇ inuenta - (x) ferienda[7]. c̃lusorib; p̃bent[8]. Explicit liber XVIII. Incipit liber XVIIII. | I De navib; | II de partib; nauiũ. et armamentis capitula. | III De fabrorũ fornace. | IIII De instʳum̃tis aedifitio⁊. | VI. De lanificiis capitula XIIII. | I. De nauibus. Quorundã[9] uocabula. qb; aliquid fabricat̃ —

f. 149 (XIIII) Corrię[10] a coriis uocant̃. ł a c̃ligatione. quasi collegię[11]. | Explicit lib̃ XVIIII. ethymologiarium. Incip̃ liber .XX | I De mensis & escis. — XV De instrum̃tis | aequorũ. | I Primus detalus mensã et sellã fecit. Quoquine apparatu[12] apicis[13] quidã primus —

f. 153ᵇ ignis | ardore siccetur. ||

CCII. 29. membr. 4. foliorum 126. saec. IX—X.

f. 1 *Über der Zeile m. s. XV* lib̃ deffinicionũ sciencia⁊ | Inchoatiua[14] post meditationem ab inchoantis | indicio ut calesco. Frequentatiua a sepius | agendo. ut lectito —

f. 3 facile transferuntur[15]. | VI. De syllabis. | Syllaba grecę latina &[16] conceptio. | —

f. 34 quia contra naturã | sunt; Explicit Liber. primᵛs | incip̃. capitula. Libri. secᵛndi id est inprimis || f. 34ᵇ I De retho-

[1] obtegunt — [2] spectaculis — [3] Spectacula — [4] voluptates — [5] quorum — [6] pompis et operibus — [7] feriendam — [8] praebet — [9] Artium quarundam — [10] Corrigiae — [11] colligiae — [12] coquinae apparatum — [13] Apicius — [14] 1, 9, 3 LXXXII 86. Drei Quaternionen fehlen — [15] Cap. 15 de voce fehlt in der Handschrift — [16] Latine

rica eiusq; nomine | — XXXII de oppositis. | Explici. capitula | incipit textus libri. ‖ f. 35[b] I de rethorica | Rethorica est | bene dicendi scientia. | in ciuilibus quęstionibus ad ꝑsua|dendo[1] —

f. 64 nec cecitas nec uisio sed lippitudo. hic[2] ergo leget | non leget[3] tertium nihil hab*t*; | Explicit liber secundus | Incipit liber tertius | Capitula libri tertii id est de ma|thematica. cuius patres *sic* sunt ariht|metica. et auctronomia. *sic* | I De vocabulo arithmetice discipline | —

f. 65 LXX de nominib; stellarum quib; ex causis uocabula acceper̃ | id̃ sol luna stellę sidera signa artus. artofilax arcturus orion | iades pliades canicula commetes lucifer uesperus *&* reliqua. ‖ f. 65[b] Incipit | textus | libri | tertii | lege feliciter ‖ f. 66 Prefatio de quattuor sequentib; | disciplinis de mathema|tica. | Mathema|tica. latine | dicitur doctri|nalis scientia. —

f. 66[b] conpetenter possint. ostendi; | I, De arithmetica. | Arithmetica est disciplina numerorum. gręci | —

f. 83[b] ima iac*t* quã solae niuales[4] ꝑpetueq; p̃mint hiemes[5]. ‖ f. 84 ea[6] quae sunt in humidis incocta feruefacta mitescant. | —

f. 91 in supna contemplatione | conlocar*t*; explicit liber tertius | incipiunt capitula libri quarti. | I De medicina — f. 91[b] XIII De initio medicinae. | *Darunter unter einem Bogen auf einem Thron Apollo mit viereckigem Nimbus, in blauweisser Tunica, darüber ein braunrothes Pallium, beide mit Gold besetzt, an den Füssen Schuhe, die Rechte erhoben, die Linke auf ein Buch gestützt. Links* APOLLO, *rechts* MEDICVS[7] ‖ — f. 103 quae admiscentur incertum odorem ducunt, | cerotum. calasticum. martiatum[8]. | Explic̃. liber quartus | Incipiunt capitula libri quinti | id est de legib; uel instrumentis iudicũ ac temporibus. | I De auctoribus

---

[1] eloquentiae copia ad persuadendum — [2] hoc — [3] legit non legit — [4] zona nivalis — [5] 3, 41 l. c. 172 — [6] 3, 50 l. c. 175 (zwei Blätter fehlen) — et — [7] Dies Bild hat den Titel veranlasst, der vorn auf dem Deckel der Handschrift steht: Sec IX Appollinis Mędici oꝑa de VI mundi aetatib. ita nos erudientes *sic* celeberrimus Bianchini. Für Neigebaur ist es charakteristisch, dass er dieser Angabe folgt, obgleich unter jener wunderlichen Bezeichnung sich die Anmerkung findet: Questo manoscritto comprende i primi sei Libri di Isidoro originum e questi mancanti in alcuna parte. L. Gazzera. — [8] 4, 12, 11 l. c. 196. Cap. 13 fehlt auch hier

legum. | — f. 103[b] xxxviiii De discriptione temporum. || f. 104 Moyses | gentis | hebreę [1] | primus om|nium diuinas | leges sacris litteris explicauit. Foroneus —

f. 110[b] p̱ instrumentũ efficitur est ut baculus codex tabula[2] | f. 111 et[3] iuniorum diuisus erat. Iulius uero et agustus de hono|ribus —

f. 116[b] Residuum sextae etatis | tempus dõ soli[4] est cognitum. Explicit || f. 117 Incip̃ capitula libri sexti id est | de ordine scripturarum de ciclis et canonibus. | de festiuitatibus & officiis. de scĩs scripturis. | i de nouo et uetere testamento — xxx de officiis. || f. 117[b] Uetus testa|mentum ideo dicitur | quia ueniente nouo cessauit. —

f. 126[b] (x) prima et pręcipua agustea regia et maioris formę in ho|norem octaui agusti appellata.[5] || *Vorn und hinten je zwei Blätter saec. x mit grammatischen Fragmenten*

Orosii *chronica.*

CLIX. 19. membr. 4. foliorum 204. saec. X.

f. 1 Incipit brebris. lib. primi. de historia scĩ horosii. | i. hic dicit ninũ beli filiũ assyriorũ regẽ ut pareat semp̱ regnũ | ab assyriis demonstrari. qm̃ saluator in syria natus sion in | syria unde lex prodit; | —

f. 1[b] xxviii. Annis .l. pugnauer̃ athenienses & spartani. | Brebris. libri secundi. | Primũ regnũ babylonũ. scd̃m. macędonicũ. Tertiũ affrũ. quartũ romanũ. | i. Om̃s historię romanę a proca exoriunt̃ & patre amuli & minutori. *sic* | —

f. 3 xlii. Hic sex mensibus roma a gall̃ deuastata & tribus | diebus & incensa & ad pulueres redacta. Brebris. | i Quando roma incensa Liber tertius | & desolata ẽ. tunc greci pacem acceperunt. | —

f. 4[b] xl hic pugna macedonica finitur. | Brebis libri quarti. | i. Hic annibal in apennino fluuio niui coop̱t' obriguit. | exercitũ elefantos aequos quã plurimos amisit. | —

[1] Hebraicae — [2] 5, 25, 27 l. c. 208 — [3] 5, 33. 9 l. c. 219. Ein Quaternio fehlt — [4] soli leo — [5] 6, 10, 2 l. c. 240

f. 7 LXII. XXII. passuũ carthago muro erat cincta. q murus III pedibus latus fuit. alt' cubitis XL. saxo quadrato instructus. | Brebis libri quinti. | I. hic spania sanguine agros rigabat suo. p anñ .cc. in bello posi'a. | —

f. 8 XXVIII. hic claudius machedonicũ bellũ sortitus crudelia exercuit. | adq, in capita humana euulso cerebro bibi praecepit. | I Hic bellũ mitridaticũ incipit. Brebis libri sexti. | —

f. 9 XXX. Quando natus .ẽ. dñs xp̃s. | I. Babylon urbs assyriorum. Brebris. libri septimi. | —

f. 11 LXV. Anni .v̄. dcXVIII. sunt exactę historię. usq, in dię qua finiuit. | Explicit brebis libri septimi. historiae horosii | prbi[1]. Incipit prologus eiusdem. | Praeceptis[2] tuis parui beatissime pater augustinae. | atq, utinã tam efficacit quã libenter. quãquã ego in utrãuis partẽ | —

f. 11b Opus[3] meũ hoc solo meo cumulatius reddidi qđ | libens feci. | Explicit prolog̃. Incip̃ lib̃ primus sci horosii. | Praeceperas mi^c^hi. ut[4] aduersus uaniloquã prauita|tem eorũ. qui alieni a ciuitate dĩ ex locorũ agrestiũ conpitis | —

f. 12b ob diuturnã memoriã uerb̄ ꝓpagauer̃. | I. | Hic dic̃ ninũ — prodit. | Initiũ scribendi a nino beli filio. rege assyriorũ facere (fecere *m. al.*). qui cũ opinione | —

f. 32b exercita|tioribus. quippe ad neqtiã adque eruditiorib; hominib; c̃tinebit. | Explicit lib̃ prim'. aduer̃. pagã. incip̃ lib̃ secund̃. | Neminem iam esse hominũ arbitror quem la|tere —

f. 33 uniuersa subicit .I. | Primũ regnũ — romanũ. Quale a principio babyloniũ. a deinde | —

f. 51 hic prẹsenti[5] uoluminis finis sit. ut in subsequentibus caera | persequamur. Explicit liber secundus. | Incipit liber tertius. | Et superiore iam libro contestatus sũ et nunc —

f. 51b nec multũ constricta uideantur (*in mg.* I.). Quando — acceperunt. Anno ab urbe condita tre|centesimo sexagesimo quarto. quem annũ —

---

[1] Auch in einer Berner Handschrift (169) finden sich Inhaltsangaben der Capitel. Vgl. Halm Verz. der ält. Handschr. lat. Kirchenväter in den Bibliotheken der Schweiz S. 49 — [2] XXXI 663 — [3] l. c. 666. Während im Ambrosianus D. 23. Sup. der grösste Theil des ersten Capitels zum Prolog gezogen wird, bildet hier die grössere Hälfte des allgemeinen Prologs einen besonderen Prolog zum ersten Buche — [4] ut scriberem — [5] praesentis

f. 73[b] & mox punica consequantur. Explicit liber tertius. | Incipit liber quartus. | Dixisse Aeneam uirgilius refert cũ post pericula sua | —

f. 74 nec in appennino aliquando fuerit. Cum annibal aelefantos. aequos plurimãq, (*in mg.* I) | —

f. 98 si interioris spem acuminis inuenirem. Explicit liber. quart'. | Incipit liber quintus. | Scio aliquantos post haec deinceps permoueri posse quod uictoriae. || —

f. 99 pars miseriarum est audire quid fuerit. Edat spania sententiã suã. | —

f. 125 libri saltim termino separentur. | Explicit liber quintus. Incipit | liber sextus. | Oms̃ homines cuiuslibet. uł sectę. uel uitę. uel patriae. | —

f. 127[b] Sicut ipso quo caepta s̃ ordine ꝓbabuntur. Bellũ mitridaticũ. | uel ut uerius dicam belli mitridatici clades —

f. 157[b] singillatim corripiuntur expediam. Explicit | liber sextus. Incipit liber septimus. | Sufficientia ut arbitror documenta collecta sunt. | —

f. 158[b] adhuc supplere conabor. Babilon urbis assyrioʀ *in mg.* I. || f. 159 Principio secundi belli[1]. cum tempora romanę conditionis stili | tenore prestringerẽ[2] —

f. 204[b] (LXV) de qualitate autem opusculorum tu uideris qui praece|pisti tibi adiudicanda si aedas ꝑ te iudicata si deleas ; Amen | *m. s. XIV* liber de thesa'ro b̄ati eusebii. ||[3]

[1] libelli — [2] perstringerem — [3] Diese Handschrift wird von du Rieu auf einem in die Handschrift eingeklebten Zettel bezeichnet als uno dei più esatti ed emendati fra i cinquanta e più da lui consultati in varie biblioteche d'Italia

4. Die Bibliothek des Domcapitels in Ivrea.

Von dem Archiv und der Bibliothek des Domcapitels von Ivrea gab zuerst Kunde Am. Peyron in der Notizia dell' archivio del reverendissimo capitolo d'Ivrea, Torino 1843.

Augustinus *de musica.*

LXXXIV. membr. Grossquart. foliorum 88. saec. XI.

f. 1 ΠΑΟΚΗ[1]. ΕΞϚΑΝΤΗΑΤΙΚΟΝ[2] autem ad expositionē pertinere uidetur. & | habet partes tres ΟΡΓΙΑΝΙΚΟΝ[3]. ωΔΙΚΟΝ. ΥΠΟΚΡΙΤΙΚΟΝ Quę interius[4] | rerū ordo disponet. Nunc de ꝑma uoce uelut de sonitus parente tocius[5] dicem'. | —

f. 6ᵇ magna cunctorū uoluntate[6] ꝑuenit. | habes senillē martiane fabulam | —

f. 7 Secutę nugis nate ignosce lectitans. | SIC FELIX FALSUS FINIVIT FALSA CAPELLA | CORPORE QUI MERUIT MISERAM NUNC DUCERE VITĀ[7] |

f. 7ᵇ Aurei Augustini Liber | primus de arte musica que id̄ | scolaris uocat̄ Quia sub interroḡ et responsione ma|gistri et disciplui | Modus[8] qui pes est Δ Pirrichi | M Quot temporum ∻ ⸓ Δ Duum M⸍ Bonus qui pes ∻ ⸓ Δ idē | qui et modus

---

[1] Martianus Capella VIIII 936 — [2] ἐξαγγελτικὸν — [3] ὀργανικὸν — [4] inferius — [5] totius parente — [6] voluptate — [7] Der Text überall glossirt. Als Probe theile ich das letzte Scholion mit: Hi uersus quāuis ad om̄s libros VII. liberaliū artiū | referri possint. maxime tam̄ ad ꝑdictos duos nupti arū philologię in illis enī habundant plus fabulę | quā in illis VII. quāuis principio & fine. istorū s̄t | Dido int̄ꝑtat̄ nirago quia uirgo ꝑmansit lic& | uirgilius alit̄ sentit | Ad nuptias philologie uener̄t om̄s dii & om̄s dee | om̄sq. artes·artes in formas uirginū quas delius | in superū dōrū coetū introducebat. Philologia amor rationis int̄ꝑtatur. Mercurius | medius currens .i. sermo int̄ deos. ꝉ homines | decet enī sermonē rationē uxorē habere — [8] XXXII 1081

M‹ hoc ÷ ergo modus ÷[1] bonus Δ′ non M′ Cur e'go | idem Δ′ Quia idem in sono. in significatione aliud —

f. 13 reb, quas ualemus sentire hanc disciplinã potuisse[2] p̃dictũ ÷ Δ′ Nullo m̃ alit̃ puto. | Aurei Aug̃ de arte musica Primus libe *sic* exp̃. Incip̃ ꝟ Scd̃s | ω Attende g̊ diligent̊. ⁊ nc̃ demũ accipe quasi alterũ nr̃ãe disputationis exordiũ. ac p̊mũ sponde[3] utrũ | —

f. 18 reb, agendis decent̃ intentã. Δ∸ Placet sane ac libent̃ obtẽpero Aurei Aug̃ Finit lib̃ scd̃s | Incipit liber tertius | ω Tertius hic sermo p'tulat quõ[4] de pedũ amiti^ci^a quadã c̃cordiaq, satis dictũ ẽ. uideam' q̊d ex his c̃textis c̃tinuatisq. gignat̊ | —

f. 21ᵇ ꝓbo atq, se[5] habere istam concordiã c̃sentio neq,[6] delector | Aurei Aug̃ Lib̃ tertius expli|cit Incipit quartus de musica dialogice |)-(| Redeamus ergo ad metri c̃siderationẽ ꝓpt̃ cui' ꝓgressum ac longitudinẽ de ũsu tecũ al̊qd agere coactus sum | —

f. 27ᵇ s, qui|escam' aliq̊ntũ[7] et de ũsu deinceps disseram'. Δ′ Ita fiat. Aurelii Augustini Liber | quartus Explicit Incipit Quintus de musica dialogice |)-(| Quid sit ũs' int̃ doctos ueteres ñ parua luctatione q̊sitũ ẽ nec frct' defuit: Nã inuenta res ẽ ⁊ ad notitiã p'sterioꝝ (i *eras.*) manda|ta litteris. —

f. 32 aliena ẽ q̊nta ualem' sagatitate ueniam'. Aur̃ Aug̃ Explicit lib̃. quintus Incip̃ | sextus de musica arte dialogice | Satis[8] diu pene atq, adeo plane puerilit̃ in[9] quinq, breuis[10] (libr) in uestigiis numeroꝝ ad moras tẽpoꝝ ꝑtinentiũ morati sumus quã | —

f. 40ᵇ op|timę filios qui puerilib, studiis loq̊ndi ac disserendi facultatẽ quantũ satis est consecuti ẽẽnt eadem refellendorum hereti|corum necessitate fuisse uideremus. || f. 41 Anitii. Manlii. Seuerini. Boetii. liber prim' | de musica arte | Omnium[11] quidem ꝑceptio sensuũ. | ita sponte ac naturaliter quibusdã uiuentibus adest. | —

f. 51 (xxxiiii) explicandum ÷. ac de poetarum carminib, diiudicandi.[12] Explicit liber | primus Incipit liber tertius[13] | Superius uolumen cuncta digessit. quę nunc diligentius demon-

---

[1] quod — [2] posuisse — [3] responde — [4] ut quoniam — [5] ita se — [6] consensionemque — [7] aliquantulum — [8] M. Satis — [9] per — [10] libros — [11] Die Capitula fehlen — [12] iudicandi *ed. Friedl.* — [13] secundus

stranda ẽẽ ꝓposui. |— accipienda ꝓueniat. | Primus omĩum pythagoras —

f. 60ᵇ (xxxi) Nunc uoluminis seriẽ fastidii uitator adstringã. | Expliĉ lib̃ .ii. De musica et arithmetica[1] institutione. Incip̃ .iii. | ꝓemiũ ĉtra aristoxenũ[2] Sup̱ partiĉ. in ęq̃ diuidi ñ posse[3] | Superiore uolumine demonstratum ∸ diatesseron[4] ĉsonantiã ex duobꝫ tonis ac semi|tonio. —

f. 69 (xv[5]) in poste|rioris cõmentarii disputationẽ censuim' transferendam. f. 69ᵇ Explicit lib̃ iii. Incip̃. Quartus. | Vocũ differentias in quantitate ĉsistere | Etsi omĩa quae demonstranda erant superioris libri tractatione | —

f. 82 (xviii) triplę ꝓportionis dissonantiã | ⁊ consonantiã reddat.[6] | Expliĉ lib̃ .iiii. Incip̃ lib̃. quintus | Post monochordi regularis diuisionẽ. adicienda eẽ arbitror ea in quibꝫ ueteres musicę doc|tores —

f. 86 (Queẽadmodũ ptolomeus tetracordorũ diuisionẽ facerit *sic*[7]) Ptolomeus enĩ tetrachorda diuersa ratione partit illud in principio statuens ut int̃ duo[8] altrin|sec' sonos tales uoculę aptent — In conspissis[9] uero ut in diatonicis generibus nusquam una. | f. 87. 88 *Allerlei von späteren Händen*

Augustinus *de trinitate.*

LXXVII. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 187. saec. X.

f. 1 Domino[10] beatissimo | et sincerissimo[11] cari|tate uenerando sc̃o fra|tri et consacerdoti papae | aurelio augustinus in | dño salutem | De trinitate quae dš summus ⁊ uerus | ẽ. libros. iuuenis inchoaui senex edidi. | — anteponi. | Ora pro me | Explicit epistola | augustini ad aure|lium episcopum. | Incipiunt capitula | trinitatis | libri primi || f. 1ᵇ i De triplici causa erroris fal,sa de dõ opinantium. — xiii De unitate ꝑsonae filii dĩ ⁊ filii | hominis. siue in gloria siue in humilitate. | Expliciunt ca-

[1] Für armonica verschrieben — [2] demonstratio *add.* — [3] superparticularem proportionem dividi in aequa non posse atque ideo nec tonum — [4] diatessaron — [5] xvi — [6] Für die Figur ist Raum gelassen — [7] fieri dicat oportere — [8] duos — [9] non spissis — [10] XLII 817 — [11] sincerissima —

pitula | libri primi[1] || f. 2 *in mg.* de triplici causa erroris de dõ opinantium | Lecturus haec | quae de trinitate disserimus. | prius oport& —

f. 100 quantũ | nouit & quanta est; | Exp̃. lib̃. VIIII Inc̃ cap̃ lb̃r x. | I De studiis discere amantium | — ignorarent | — f. 100ᵇ XII De querenda | imagine — concepit; | Explicit capl | In hoc[2] libro decimo hoc ipsud | diligentius subtiliusq; trac|tatum est. atque ad id ꝑduc|tum. ut inueniretur in men|te euidentior trinitas eius; | in memoria scilic& et intel|legentia & uoluntate; sed | qm̃ & in hoc comptum est qđ | mens numquam esse ita potue|rit. ut non sui meminiss&. | non se intellegeret & dilige|r&; Cum autem se cogitaret | non se a corporalibus rebus | eadem cogitatione discer|ner& dilata ẽ de trinitate | cuius haec imago est disputatio | ut in ipsis etiam corporalibus uisis | inueniretur trinitas & distinc|tio in ea. et lectoris exerceretur | intentio; | Incp̃t lb̃r .x | I | Nunc ad ea ipsa consequenter | enodatius —

f. 109 propter huius | libelli modum; | explicit liber x; | Incp̃ cap̃ lb XI | I De imagine trinitatis — exteriore querenda | — XI de m̃sura et numero | & pondere quo& similitudo sit in | memoria & uisione & uoluntate; | Expli capitula | In hoc[3] undecimo libro electus | ẽ sensus —

f. 109ᵇ quae sentiuntur extrin|secus; | I | Nemini dubium est sicut | interiorem hominem —

f. 119 disposuisse testat: Expl̃i lib̃. XI | Incp̃ cp̃ lb̃r XII | I Quid sit quod &iã in[4] animo nr̃o | intellegendũ sit ad exterio|rem hominẽ ꝑtinere | —

f. 119ᵇ XV De opinione pactionis[5] — uiderent[6] habuisse | In hoc[7] duodecimo libro | discernenda uisa ẽ sapientia | ab scientia — uł putanda. | Incp̃t lib̃r XII | I Age nunc uideamus

---

[1] Auch diese Handschrift hat die von Ang. Mai herausgegebenen Capitula. Ausserdem aber finden sich in ihr noch beim zehnten, eilften, zwölften und vierzehnten Buche Summarien, aus denen hervorgeht, dass die den einzelnen Büchern in den Ausgaben vorangeschickten Inhaltsangaben auf handschriftlicher Grundlage beruhen — [2] In quo trinitatem aliam in hominis mente ostenditur eamque longe evidentiorem apparere in memoria intelligentia et voluntate — [3] Trinitatis imago quaedam — quae sentiuntur extrinsecus — [4] *om.* — [5] Platonis — [6] inderentur — [7] In quo praemissa distinctione sapientiae scientia — putanda

ubi sit quasi | quoddã hominis exterioris interiorisque confiniũ; —

f. 128b quod inuentũ fuerit explicari. | Expl libr XII | Incpt captl | I De gemino rationalis mentis officio — ad &na | — II Neminem posse sine fide ad | ueram beatitudinẽ puenire | Incp libr XIII | In libro superiore huius operis | duodecimo —

f. 144b lector ex|pecta; | Expli libr XIII | Incpt libr XIIII | I Quae sit hominis uera sapientia | —

f. 145 XVIIII Qua sui parte homo — renouatur | Expl capt | In quarto[1] decimo libro de sapientia : hominis uera — contemplatio est | ænorum; | Aurelii Ag lb XIIIImus | I | Nunc de sapientia nobis est dis|serendum. —

f. 159 quantum potui demonstrare | curaui; | Expl libr XIIII | Incpiunt catula *sic* | I De excellentia ** animi[2] ad imagi|nem creatoris sui conditi[3]. | —

f. 159b XXVII Quid quodam sermonẽ disputatũ | ad populum[4] sit de differentia ge|nerationis filii & processionis sps sci | Incipt liber XV | Volentes in rebus quae fac|ta[5] s̃ ad cognoscendum eum —

f. 187b & tu ignosce[6] | Expl lib XV ||

Conciliorum *acta*.

XLII. membr. 8. foliorum 111. saec. IX—X.[7]

f. 1 solem[8] terra eẽ maiorem quamuis ob inmensam longinquita|tem modicus uideatur; —

f. 1b VIII | Ebdomada grecae a septenario numero nom —

f. 49b (LXII) Mulierẽ cuius adiutorio ge|nus propagara humanum; | Incpt epistla sci cyrilli epi | alexandrini; | Scm paschae mysterium eius quae clara solẽnitas sicut .ẽ. | —

f. 50b tminos nascitur & implà; | Incipit expositio bissexti uel anni communis | seu embolismi de lxlv annis circuli paschlis | — Scire bis unde fit bissextus uel annus cõmunis seu embolismus breuit | tibi domine mi amator sapientiae disserebo haec ÷ ratio bissexti. —

[1] De sapientia hominis vera — contemplatio est aeternorum — [2] animae — [3] conditae — [4] in quodam sermone ad populum disputatum — [5] factae — [6] et tui *add.* — [7] Vgl. Maassen l. c. 378 — [8] Beda

f. 51[b] inuenies ueritate; | Incp̃t ratio lunae quomodo pascha conputaes | Luna quae martio mense nata fuerit —

f. 52 a nihil dubiteris; | Paschalae cyclũ. Yppolitus ep̃s tẽporib; ale|xandri imperatoris primus conscripsit. p̃ quã ꝓbatissimi auctores | eusebius caesariensis prosp quoq: natione aquitanus atq: uictori|nus amplificatis eiusdem festiuitatib; multiplices circulos edider̃; | Deinde theophilus — xp̃ianorũ uenire; | Ordo mensuum xii. || f. 52[b] mar̃ mai̅ *etc.* | Incipit cõputatio episcoporum .cccxviii. | quod fecerunt in nicea ciuitate. ex kł | ianuarias .i. in nonas dies .v. in idus dies xiii. | *etc.*

f. 54[b] Ab incarnatione saluatoris | usq: nunc octogenti xiii. | —

f. 55[b] oratio beati greg̃ p̃p | Dominator dñe dš ompš ꝗ es trinitas inseparabilis *etc.* — a simon. —

f. 56 Ab alexandro usque nicena synodum anñ .i. xxxvi. | Incipiunt capitła canoñ. | grecorũ atq: latinorũ |

i Cañones niceni episcoporum .ccc.xviii.
ii Canones ancyritani epõrũ xii. hos cañ ante nicenos fuisse: traduntur
iii Canoñ effisiana prima epõrum cc.
iiii Canones neocesariensis epõrum xvii.
v Cannones gangrensis epõrum xv.
vi Canones anteocheni epõrum xxxii.
vii Canones laudicensis epõrum xxii.
viii Canones constantinopolitanus epõꝝ cl.
viiii Canones calcedonensis epõꝝ dcxxx.
x Canones apostolorum quos dyonisius ep̃s de greco in latino transtulit rogante stephano epõ.
xi. It̃ cañ niceni epõꝝ xx. hic cañ apud Grecos ñ habent̃ a quib;dã ·/. (·/. serdicenšs uoc̃t.)
xii Cañ miliuitanus epõꝝ Itẽ canones latinorũ
xiii Cartaginensis epõrum ccxviii.
xiiii Item eiusdem cartaginensis secundus;
xv Canones thelensis episcoporum xxxiii.
xvi Canones romanorum. Item eiusdem .ii.
xvii Item romanorum sc̃i siluestri papę.
xviii Item romanorum sc̃i gregorii primo .ii. a iii.
xviiii Canones agensis episcoporum xxx.iii.

xx Canones aurelianensis episcoporum xxxi.
xxi Item canones aurelianensis epõrum xxxv.
xxii Item aurelianensis .iii. & .iiii.
xxiii Item arelatensis episcoporum dc.
xxiiii
f. 56[b] xxv Canones aurasicani episcoporum xvii.
xxvi Canones ualentiani episcoporum xviiii.
xxvii Canones regensis episcoporum xii.
xxviii Canones uasensis episcoporum
xxviiii Canones arelatensis epõ⁊ xv. prb̃i .v. diacõ xvi.
xxx Canones aruernensis episcoporum xv.
xxxi Canones maticensis episcoporum xxi.
xxxii Canones lugdonensis episcoporum viiii.
xxxiii Canones epaonensis episcoporum xxvii.
xxxiiii Canones aurasica episcoporum
xxxv Canonones *sic* cesariensis episcoporum
xxxvi Canones taurinatium episcoporum
xxxvii Canones agatensis episcoporum xxii.
xxxviii Canones uiennensis episcoporum xv.
xxxviiii Canones urbicanensis episcoporum
xl Canones tolsani episcoporum x
xli Canones agustodinensium sci leodegarii epĩ.

Harũ canonũ epistolar̃ numerus | incertus habetur quia diuersis tẽporib: | innumer̃ de fide et stabilitate sc̃ae dĩ | aecclę conscripser̃ sc̃i patres nostri: | Canon *** grecae latinae regulae nuncupat; | eo qđ rectae ducat et normam recte uiuendi p̃beat. | Canones autem ut sc̃s hysidorus —

f. 57[b] Siquis ita ñ confitetur & credit anathema sit. Confirmatio .v. synod. | Definitio capitularũ sc̃a synodo | urbis romae sub martino papa | Martinus sc̃issimus papa congregauit romae. cu epĩs | in ecclesia saluatoris & dixit; Secundũ prob̃a-bilem | —

f. 58 sex syno|dis discrepari. Incp̃t symbolũ apostolorum | Credo in dñ patrem omnipotentem. creatorem caeli | *etc.*

f. 58[b] Cañ agathenš. hr̃ .xiii.
Ysidorus in libro .ii. of|ficiorum: hr̃ xxii.
Fides niceni concilii
Ysidorus in primo li|bro officiorũ hr̃ .xvi.

f. 59 Simbolũ aput constantinopolim cl. sc̃o⁊ patrũ

Fides sci athanasi epi alexandrini
f. 60 de anima xpi rationabili in synodo romana dix in sinodo calcedonense
Sci cyrilli ad nestorium
f. 60ᵇ Aureli agustini. in euglo sci ioh int cetera.
De spũ et anima hieronim' ad hydibiã.
f. 61 Item dicta sci | ysidori de sca trinitate et quod amplius | nihil est quam creator et creatura.
de anima xpi.
f. 61ᵇ Agtinus in libro questionũ
Scs ysidorus de spũ sco
It sci ysidori
f. 62 It eiusdẽ de spũ et anima qđ unũ sit.
It eiusdẽ sci ysidori de sca trinitate
f. 62ᵇ Fides aput grecos de trinitate
De creatura

f. 63 De adã primũ. cañ. cartaginens. hr. I. | Praefatio orationis dominicae | Dns & saluator nr ihs xps int caera sacra pcepta discipulis | — hanc orationẽ nobis docuit. ut ita oremus; | Pater noster qui es in caelis. | haec libertatis uox. ẽ. & plena fiducia —

f. 63ᵇ Sed libera nos a malo | hoc ideo ait quia dixit aplis. Nescitis quid uobis oporteat | orare; Unde dš omnps ita a nobis orandus est ut quicquid humana fragilitas cauere & uita^re *m. al.* ñ potest; hoc ille ut posemus *sic* | ppitius nobis conferre dignaur ihš xps dns nr. qui uiuit & reg|nat cum patre & spũ sco ************ p oma scla sclorũ amen; || f. 64 Incipit capitulatio canonum. |

I De fide catholica & symbolum.
II de eo quod sit scriptura canonica.
III Sententia papę leonis de apocripha scriptura.
IIII Decraalis de recipiendis. & ñ recipiendis libris;
V Ut p singulos anñ synodus bis fiat. & qualit denuntiaur;
VI Quales ad sacros ordines uenire ñ possunt.
VII Quales uel qualiter ad sacros ordines accedant;
VIII Ne in una ciuitate duo sint epi & de uicariis eporum
VIIII De ordinando epo intra tres menses
X De ordinatis epis nec receptis

xi De epõ inuitus ordinatum
xii Quod ñ oportaat absolutum ordinare quemquam.
xiii De seruo aut liberto ordinato.
xiiii Quod non liceat clericũ in duas ciuitates ministrare.
xv Ut de uno loco ad aliũ ñ transeant cleri sine iussioñ;
xvi De peregrinis epis & de clericis. & ad comitatũ p gent.
xvii De formatis & clericis sine litteris ambulantibus.
xviii Quał uel p quib; culpis quisq: degradaur.
xviiii. De expulso ab ecclę & de excõmunicato ł dãnato ab officio.
xx de ordine ecclesiastico & officio missę.
xxi De reliquis scõrum & oratoriis.
xxii Altaria ñ sacranda nisi lapidea.
xxiii de baptismo.
xxiiii De iterato baptismo.
xxv De confirmatione & prandia in eccla ñ fieri. & qđ die domico ·/. genu non flectat
xxvi De pascha & die dominico & reliquis festiuitatib;.
xxvii De ieiunio & quadrgmo uł laaanias.
xxviii Ut festi dies in ciuitatib; aut in uicis publicis teneant.
xxviiii De hoc qđ offeruntur ad altario ł quae ad domũ sacerdotis | & de oblatione. |
f. 64ᵇ xxx. De communione & ut missas populus p specta.
xxxi De praedicatione.
xxxii De hospitalitate.
xxxiii De decimis.
xxxiiii De uiduis pupillis & pauperes infirmis & carcerariis·/. · & de lapsis.
xxxv Qualit res ecclę eps dispensa ł regat & de hoc quae in alta|re dant & basiłic p parrō |
xxxvi De reb; quae sacerdos suis clericis dedit.
xxxvii De reb; quae ecclesiis dantur.
xxxviii De reb; ecclae abstractis aut contra dictis.
xxxviiii De causantib; & iudicibus.
xl De epõ uł clericis accusatis & accusatorib; eorum.
xli De clericis usurariis & hebriosis.

LXXV Epistola eiusdem sci gregorii ad atherium epm.
LXXVI Item eiusdem epistola ad brunihilde regina. | pro herese symoniaca destruenda. | Incpt collectũ ex libris canonũ | De fide catholica et symbolum | .I. Cañ augustidunensis, hr̃ .I. | Si quis prsbt diaconus subdiaconus uel clericus. simbolũ | —
f. 111ᵇ (Epistola sci gregorii papae ad etherio epõ lugdonensis;) Sic autem his qui inuitatus rennuit. quaesitus refugit. |

LXXIV. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 191. saec. X.[1]

f. 2 Incipiunt tituli canoꝝum apostolorũ. | I De ordinatione episcopi. | —
f. 2ᵇ L quod non debeat una mersio in baptis|mate quasi in morte dni ꝓuenire | Regula apostolor̃. | Incipiunt ecclesiasticae regulae — canonibus assumpta esse. | Incipiunt canones | apostolorum.
f. 6 Incipiunt tituli cano|num niceni concilii | numero .XXII. | I De eunuchis & qui se ipsos absciderunt. | —
f. 6ᵇ XXII De flectendo genua. | Expliciunt capitula. | Incipit constitutio et fi|des niceni concilii. sub|ditis capitulis suis. | Facta est autem haec synodus apud | — urbis romę siluestrũ. | Fides eiusdem concilii | Credimus in unum đm patrem om|nipotentem uisibilium nec non & | —
f. 7 aposto|lica[1] aecclesia. | Incipit prefatio supra|scripti concilii | Conciliũ sacrũ uenerandi culmina iuris | — Hoc sale conditus dulcia mella fluit. | —
f. 9ᵇ Expliciunt canones | et subscripserunt CCCXVIII | episcopi qui in eodem con cilio conuenerunt ||
f. 11ᵇ Expliciunt nomina episcopoꝝ | Conuentio episcoporũ | in generosa urbe roma | Post concilium nicenum in urbe roma | concilium congregatum est. a ca| f. 12 tholicis epis. et addiderunt de spũ | scõ. —
f. 13 sine dubio credamus. | Incipiunt tituli canonũ | ancyrani concilii numero. XXIIII. |
f. 16 Incipiunt tituli cano|num caesarięnsium | concilii num̃. XIIII |

[1] Vgl. Maassen l. c. 378 sq.

f. 17ᵇ Incipit sinodi gangren|sis prefatio. | Dominis honorabilibus consacer|dotibus in armoenia constitu|tis epis͂. quorum nomina supe|rius sunt scripta. —

f. 18 susceperit obseruandũ. |

f. 20 Incipiunt tituli canonũ.

f. 20ᵇ Sc͂a ⁊ pacta synodus in unũ congre|gata his qui p̣ prouintias singulas | sunt unanimis sc͂is ⁊ consacerdo|tibus in dn͂o salutem. Gratia ⁊ ue|ritas —

f. 21 in|fra scripta sunt. | Incipiunt regulae an|tioceni concilii regulae expositae apud an|tiochiam nengensis. uł | inenceniis numero xxv. |

f. 24ᵇ Incipiunt tituli canonũ | apud laoditiam congre|gati numero. lviiii. |

f. 28ᵇ Incipit expositio fidei | catholice secundum centum | quinquaginta patres pos'quã euti|ciana siue nestoriana heresis. plu|rimorũ xp͂ianorũ animos polluerat | f. 29 Credimus in *die fünf ersten Zeilen grösstentheils durch Feuchtigkeit zerstört* | esse confitemur. non sicut unũ dm͂ | quasi solitariũ. nec eundem qui ip|se sibi pater. sit ipse ⁊ filius. — aeterni supplicii accepturi.

f. 29ᵇ Incipiunt tituli cano|num concilii apud con|stantinopolim con|gregati. numero | centum quinquaginta |

f. 30ᵇ Expotio fidei centum quinqua|ginta sanctorum qui con|stantinopolim congre|gati sunt. |

f. 32 Tituli canonum calcedonensis | concilii. numero xxvii. |

f. 35ᵇ Incipit constitutio | et fides eiusdem concilii. | Aethius — f. 37 anathematizari. |

f. 40ᵇ Incipiunt tituli cano|num serdicensis concilii | numero uiginti unum | —

f. 41 Sunt etiam regulae ecclesias ticae quae in africanis regi|onibus. frequentissimo | synodali concilio | conscriptae | sunt. | Quae qm͂ multipliciter. ⁊ diuersis | modis inueniuntur. si ad manus cuius|cumque —

f. 42ᵇ discrep⁊. sequi debebit. | Incipiunt canones | serdicensis numero xxi. |

f. 45ᵇ Tituli canonum congre|gati apud carthagi|nem numero xxxiii. |

f. 52ᵇ Tituli canonum diuersorũ | conciliorum africa|nae prouintiae. | numero | centum | quinquae. |

f. 78ᵇ Explicit Africani concilii | Incipiunt tituli decreto|rum papae syrici numero .xv. | —

f. 83 Tituli decretorum | papae innocenti | numero .LVII. | —

f. 102 Tituli decretorum. | papae zosimi nu|mero quattuor. | —

f. 103ᵇ Tituli decretorum papae | bonifacii numero IIII. | —

f. 106ᵇ Tituli decreto|rum papae cae|lestini numero | uiginti duo. | —

f. 114 Tituli decretorum pa|pae leonis numero | quadraginta octo —

f. 133 Incp̃nt regulae pap̃ hilã. | Tituli decretorũ papae hilari. |

f. 137 Tituli decretorũ | papae simplicii. |

f. 138ᵇ Tituli decretorũ. pp̃ felicis. | I | Constitutio papae felicis africane | prouinciae de non rebaptizandis. | Incipit constituta | papae felicis. Exemplaria | gestorũ. quib. allegatũ est | praecepta papae felicis. | —

f. 141ᵇ Tituli decretorũ papae | gelasii. numero .XXVIII. |

f. 149 Tituli decretorũ | papae anastasii. | numero octo. |

f. 152 Tituli decretorum papae | simmachi. |

f. 155 Exẽplar constituti facti dom|no symmacho pp̃ de reb. ecclae | conseruandas.

f. 160 Rufio magno. fausto auieno. | uiris clarissimis. sub die | kalendarũ nouembrium | quarta. synodus habita | romae palmaris. | Scã synodus apud urbem romam | ex praecepto gloriosissimi regis | theodorici —

f. 162ᵇ sincere | pertulisse. | Subscriptiones episcoporũ. | Laurentius epš ecclae mediolanen|si —

f. 163 Dulcitius Santiatini. | Incipit ad ʰormisdam papã | iustini imperatoris | sacra. | —

f. 164 Exemplar precum

f. 165 Hormisda iustino augusto

f. 167ᵇ Item hormisdae ad archimandrites. — que considerans propheta. | *zwölf Zeilen leer* | Vigilius ep̃s scãe ecclesiae catholi|cae urbis romae dixit. Res es *sic* quidẽ | diuinae conueniens iussioni —

f. 169ᵇ pos consolatu uasili | uiri clarissimi anno x. Explicit. | Incipit ad populum | eiusdem papae | uigilii | Vigilius ep̃s

aecclae catholicae | uniuerso populo di. Dum in scae | eufemiae basilica graeci laboran|tes —

f. 171 ablata pariter signaret. | Incipiunt tituli canonis | siluestri episcopi urbis | romae. |

f. 174 Incpnt tituli cans liberii | epo urbis romae. |

f. 176[b] Incpnt tituli canonu papae Xyxti. |

f. 184[b] Tituli decretoru pp | gregorii iunioris | numero XVII | —

f. 186[b] Explicit constituta papae | gregorii sub anathemate | interdictam. || f. 187 Hic continet prouinciae. | gallicanis quae ciuita|tes sunt gallicani. | Prouincia lugdunensis Prima | Metropolis ciuitas lugdunensium. | —

f. 188 (Prouinciae nouepopulana | aquitaniae .III. |) Ciuitas Flusatium. | cap VIII. De clericis qui s in ptochicis monasteriis | atq. mar quae sub potestate epi unius|cuiusque ciuitatis existunt. | —

f. 189 In canone aplorum cap. XLVIII. | De laicum pellentem suā coniugem | In niceni concilio cap .III. | De subintroductis mulieribus | & cap xx. de diaconissis. | —

f. 191 In decretum syxti. cap .I. ||

LXXV. membr. Grossoctav. foliorum 183. saec. X.[1]

f. 1 Incipiunt ca|nones aplorum | —

f. 84[b] Expl africani concilii | Incpt epl decretalis papae | siricii siricius himerio epo | —

f. 180[b] Incpt | constituta papae gregorii | —

f. 183[b] Explici[un]t *m. al.* constitu|ta papae grego|rii sub anathemate interdicta | Can Africana. cap I. | Qui eps ordinandus ē ante examin&ur | — id ē homo & ds. unus filius. unus xps.

Gregorii Magni *moralia*.

XC. membr. fol. 2 col. foliorum 292. saec. X.

f. 1 ÷ liber iste ecce sce mariae yporien | f. 1[b] Incip lib XVII | moralia grego|rii papae in iob | Quoties[2] in sci uiri historia p no|uum uolumen eno|tare misteriū | typice —

[1] Vgl. Maassen l. c. S. 379 — [2] LXXVI 9. Stimmt bis auf Einzelheiten mit Vercell. LXXIV

f. 292[b] *(lib. xxxv)* si cũ p̱ me uerba | acci*pit pro me lacrimas reddit. | *in der anderen leer gebliebenen Columne in der Mitte* Depositus est | erminaldus: sc̃i *sic* memoriae | mediolanensis: eccl̃e pbr̃ | tertio. die. mensis. iunii ‖

Epitome Moralium.

LXV. membr. Grossoctav. foliorum 171. saec. X.

f. 1 *a*[1] repleuit eum sp̃s timoris dñi. Incarnatus enim dñs in sem*a*ipso omne quod nobis inspirauit ostendit. —

f. 12 mentem subleuat. a ueneratio|ne historiae non recedat Explicit lib̃ i Incipit lib̃ ii | Veritatis intellegentia. cum p̱ cordis humilitatem queritur legendi assiduitate penetra|tur. —

f. 26 quia nimirum dicta quae discretionis pondus non soli|dat. aura leuitatis portat. | Explicit lib̃ ii Incipit lib̃ iii | Beatus iob uim nobis suae humilitatis innotescit dicens. super pupillum irruitis *a* subuertere niti|mini —

f. 37[b] in augm̃to | suae damnationis affligat. Explicit lb .iii. incipit lb̃ iiii ‖ f. 38 Quotiens in harenę spectaculum fortis at[h]leta descende|rit hi qui impares uirtutibus | —

f. 52[b] de cordis simplicitate laudauit. | Explicit lib̃ .iiii. incipit lib̃ .v | Esse hoc peruersorum proprium sol*a* quo mala sua p̱ conuicium bonis inge|rant. —

f. 78[b] hoc qđ uiuũ diligit quale sit mortu[u]m pens*a*. | Explicit lib̃ .v. Incipit lib̃ .vi. | Verbis prędecentibus beatus iob p̱ disertas prudentię arte sententias in[i]qui | —

f. 99[b] iuxta solius historię textũ tenemus, | Explicit liber vi Incipit liber vii | Intellectus sacri eloquii. inter textum *a* misterium tanta est libratione pensandus. | —

f. 114[b] pati|enter grauis innotescitur. | Explicit liber vii. incipit lib̃. viii | Ipsa humanę conditionis qualitas indicat. quam longe rebus ceteris pręstat. | —

f. 130[b] suis se uocib; damnatos clamant. | Explicit lib̃ viii. incipit lib̃ viiii | Post dam[na] rerum post funera pigno*a* post uulnera corporis. post uerba | male suadentis uxoris. —

---

[1] 1, 17 LXXV 534. Drei Blätter fehlen

f. 151 sed (d *eras.*) humiliter subdat. || f. 151b explicit lib. viiii Incipit lib .x. | Beatus iob humanum genus uirtutibus transiens. amicos loquendo superauit. | —

f. 171b quasi in quodam medio constituto & erga | futura spes & erga preterita fides ligat; | Expli. liber. x. ||

Gregorii Magni *regula pastoralis.*

I. membr. 8. foliorum 145. saec. VIII—IX.

f. 2[1] Incipiunt | capitula libri | regulae pasto|ralis grego|rii papae || f. 2b i | Ne uenire inperi|ti ad magisteri|um audeant | —

f. 3b xxiii Quanta debeat esse diuersitas | in arte praedicationis | Expliciunt ca|pitula | Incipit liber pas|toralis grego|rii papae || f. 4 i | Pastora|lis[2] curae me | pondera fugire *corr.* de|litiscendo uoluisse benigna frater karissime | atque humillima[3] intentione repraehendis. | quae ne quibusdam leuia esse uideantur | —

f. 50b (xxiii) exhortatione tangere corda audientium deb&[4] | Explicit liber primus || f. 51 Incipiunt capitula de libro secundo | i Aliter[5] namque uiri aliter ammonendi | sunt[6] faeminae | —

f. 52b xxxviiii Sed quid utilitatis est quod cuncta haec collectae[7] | numeratione transcurrimus Si non etiam ammo|nitionis modus per singula quanta possumus breuita|te pandamus | Expliciunt capitula libri | secundi || f. 53 Incipit liber secundus | Aliter igitur am|monendi sunt | uiri. atque aliter fae|minae quia illis grauia[8] istis uero sunt | iniungenda leuiora ut illos magna exercant *sic* istas autem leuia | demulcendo conuertant | —

f. 144b (lxvi) ut quia pondus proprium deprimit tui meriti manus | leu&[9] || f. 145 Expl liber regulae pas|toralis gloria indiui|duae trinitati amen | Fulgis astra clarior | tuis in dictis magis|ter urbis cunctae | presol alme papa gregorii | sic secreta

[1] f. 1. 1b. 2 mit Ornamenten. f. 1b Desiderius papa uiuat in mannigfacher Buchstabenverschlingung mehrfach wiederholt. f. 2b in mg. s. xi: hunc diem multos annos parone diacone ds conserua amen — [2] LXXVII 13 — [3] humili — [4] Schluss des Prologs der tertia pars — [5] Pars iii cap. i — [6] admonendi sunt viri atque aliter — [7] collecta — [8] graviora — [9] me levet

tibi patuerunt | cubicula regis nec priorem similem ui|sus es nec habere sequentem | *m. s. xi* Gadoraminisag Cognoui dn̄e quia ||

XXI. membr. 8. foliorum 122. saec. X.

f. 1ᵇ Incipit sermo uenerabilis uiri | ambrosii medi͡ola epi͡. qui pas|toralis dicitur. | Si[1] quis fr̄[2] oraculum *m. al.*[3] reminiscat. quo fruge[4] famul*ū | deseruata sibi pecunia quam ad praerogatiuum[5] | susceperat increpauit dicens. Tu dedisses pecuniā | —

f. 8 inspirasti. ut eis una mecum tribuas saeculorum[6] regna | quae sc͡is in regna[7] scłorum dare promisisti[8]. ΑΜ. || f. 8ᵇ Incipit liber beati augustini de pastoribus | Spes[9] tota nr̄a quia in xp̄o & quia omnis uera & salu|bris gloria nr̄a ipse est. non nunc discit[10] caritas ur̄a. | est[11] enim in eius grege qui intendit & pascit isrł. sed qm̄ | —

f. 26ᵇ imperatores catholici qui uos cogunt ad unitatem; | Incipit decritum ad clerū in basilica beati petri apłi; | Regnante[12] in pp&uū dn̄o dō[13] nr̄o ih̄u xp̄o temporib; piissimi ac serenissimi domni mauritii tiberii & theodosii augustorum | — Gregorius papa — dixit. In sc͡a ac[14] romana eccła cui diuina dispensatione[15] praeeē me uoluit | —

f. 28 subire[16] upp&it seruitutem. | Explicit decretum gregorii papae dō gratias: | Suscriptio episcoporū. | Gregorius gratia dī eps his decretis suscripsi. | Marianus ep͡s ciuitatis rauennae. | —

f. 28ᵇ Fortunatus pb̄[17] tituli[18] s͡corū quattuor coronato*[19] | Expliciunt omeliae. | Inci͡p indi|culum li|brorum om|nium sci augus|tini episcopi ecc͡lae | cat͡holi hip|ponien|sium re|giorum | Contra paganos | de academicis libr .III. | de ordine lib .II. | de animae immortalita|te. lib .I. de utilitate cre|dendi. lib .I. | de uera religione. lib .I. | questio utrum anima a se ||

f. 29[20] *über der Zeile* Saluianus landericum ut magistrū | Incipiunt capitula | libri regulae past͡ora | gregorii papae. | .I. Ne uenire inperiti ad magisterium audeant. | —

[1] XVII 567 (de dignitate sacerdotali) — [2] fratres — [3] oraculum — [4] dominus frugi — [5] praerogandum — [6] caelorum — [7] fine — [8] perpetua *add.* — [9] sermo 46 XXXVIII 270 — [10] primum didicit — [11] estis — [12] LXXVII 1334 — [13] *om.* — [14] *om.* — [15] dispensatio — [16] *om.* — [17] *om.* — [18] *om.* [19] l. c. 1339 — [20] Von hier an eine etwas spätere Hand

f. 29[b] xxiii. Quanta debeat eē diuersitas in arte praedicationis. | Expli capi. incip liber | pastoral. gregorii papae | Pastoralis[1] —

f. 121[b] (lxvi) Ut quia pondus | ꝓprium deprimit tui meriti manus leua | Expli lib regulae pastora | gloria indiuiduae trinitati | am̄ || f. 122 *Disciplinarvorschriften* || f. 122[b] *m. s. xi—xii Bischöfliches Ausschreiben einer Synode, worin es heisst* haec autem epistola more solito de loco ad locum dirigatur scilicet de cupiano ad suave et cętera hiis similia

Hieronymus *in duodecim minores prophetas.*

XCVII. membr. Grossquart. 2 col. foliorum 270. saec. X.

f. 1 Incipit beati hieronimi | pbri tractatus in osee | propheta | Si[2] in explanationib; omnium | prophetarum sci sps | indigemus aduentu | —

f. 2 ponentes. ea quae scripta sunt disseramus. | Finit praefatio. || f. 2[b] Uerbum dni qđ factum est ad oseae filium | beeri. lxx similiter | Verbum dni qđ in principio erat apud dm̄ | —

f. 18 cleri eorum ñ proderunt eis. | Finit liber primus | Incipit secundus ad pammachium || f. 18[b] Qui saepe nauigat aliquando patitur | — sed operum merito | iudicabitur. | Clangite bucina in gabaa tuba in rama. ulu|late —

f. 36 qui habuerunt conso|lationem lugeant. | Finit lib .ii. Incip. lib. iii. | Non ignoro pammachi. difficillimum | — ad portus tutissimos | ꝑferamus. | Vaccas bethaben[3] coluerunt habitatores | —

f. 52[b] resurrectionem multorum | in isrł. | Explanationum in oseae Finit lib .iii. | In Iohel propha. inc̄ lib .i. | Non idem ordo est duodecim prophetarum | apud lxx interptes —

f. 53 consideres | sed uoluntatem. | Verbum dni quod factum ē ad iohel filium | phatuel (h *eras.*)[4]. | lxx interptes pro hpatuel (h *eras.*)[4] —

---

[1] l. c. 13. Stimmt völlig mit der vorhergehenden Handschrift — [2] XXV 815 — [3] bethaven — [4] Phatuel

f. 69 omnia tabernacula iacob. | Finit explanationum in | iohel propheta ad pãma|chium liber .i. | Incipit ad eundem in amos | propħa liber primus | Amos prophẻa qui sequitur iohelẽ. ⁊ est tertius —

f. 70 in singulis disseram [1]. | Et dixit. dn̄s de sion rugiẻ ⁊ de ierusalẽ | —

f. 82ᵇ ad mag|nitudinem frigoris repellendam. | Finit in amos liber .i. | Incipit liber .ii. | Legi in quadam controuersia inbecillitas | corporis animae quoq. uires secũ trahit. | —

f. 83 possim discernere [2]. | Audite uerbum hoc uaccae pingues quae estis | —

f. 96ᵇ in fine huius quod exposuim̀. | Finit in amos liber .ii. | Incipit in eodem lib̄ .iii. | Praepostero ordine atq. confuso duodecim | —

f. 97 simpliciter quaeritur | ueritatis. | Transite in chalanne [3] ⁊ uidete. ⁊ inde ite in emath | —

f. 111ᵇ cuius promissio lex naturę ẽ. | Finit in amos lib̄ .iii. | ad pammachium. | Incipit ad eundem in abdia | propheta. lib̄ .i. | Dum [4] essem paruulus ut paruulus loquebar | —

f. 112 sęculi recur|sos [5] gurgites transfretare. | Visio abdiae. | Hunc esse aiunt [6] hebrei. qui sub rege samarię | achab et impiissima hiezabel pauit | —

f. 118ᵇ possidebit ciuitates austri id est eclas ueri | ⁊ ꝑfecti luminis. dicetq. eum sponsa penitens [7] || f. 119 Triennium [8] circiter fluxit. postquã | quinq. prophẻas —

f. 119ᵇ xp̄s dī filius soluitur. | Et factum est uerbum dn̄i ad ionã filium | —

f. 131ᵇ insipientib. ⁊ assimilantur eis. | Finit in ionam prophetã | ad chromatiũ epm̄. aquile|iensem. [9] | Incip̄ proĪ in micheam. p̄. | Temporib. [10] ionathae achiae (e *in* z *m. al.*) ezechiae regũ | iuda micheã —

f. 132ᵇ miseriam uenire desiderat. Al p̄ | Micheas [11] in quem nunc commentarios dicta|re cupio. — a parentib. imponuntur. || f. 133 *über der Seite* ad paulam ⁊ eustochium [12] | Verbum igitur dn̄i quod factum est ad micheã. | morastithen [13]. —

[1] edisseram — [2] disserere — [3] Chalane — [4] Cum — [5] recurvos — [6] aiunt esse — [7] l. c. 1116 c. Ein Blatt fehlt — [8] Commentariorum in Ionam prophetam prologus l. c. 1117 — [9] *om.* — [10] *om.* — [11] l. c. 1151 — [12] *om.* — [13] Morasthiten

f. 147 sed argu*t* condemnatos. | Explicit lib̃ .i. in micheã pr̃ | ad paulam et eustochium[1] | Inc̃ lib̃ .ii. ad easdem | Semp inuidis respondemus. quia ñ cessat | inuidia *&* librorum nr̃orum exordia — ydrę capita ropa|lo[2] contundere prophetali. | Et "turris gregis nebulosa filiae[3] sion usq. ad te | —

f. 162[b] aegyptias | extruat ciuitates. | Finit in micheã prophã | Inc̃ in naum prophetam. | ad paulam et eustochium[4]. | Iuxta LXX interpretes. in ordinatione[5] duo|decim —

f. 163 argentum. | Ulciscens dñs *&* habens furorem. ulciscens | —

f. 178 irruit quidem sed ingredi non potest. | Finit in naum prophetam. | eusebii hieronimi pbri. | Incipit eiusdem in abba|cuc prophetam. lib̃ .i. || f. 178[b] Primum chromati episcoporũ doctissime. | scire nos conuenit —

f. 179 quae uentu|ra cognoscit. | Usque quo dñe clamabo et ñ exaudies. uocife|rabor —

f. 191 sponte mea rursũ adsumo eam. | Finit lib̃ .i. Incip̃. lib̃ .ii. | Alterum mi chromati papa uenerabilis in | abacuc — numero disseramus. | Oratio abacuc prophetae pro ignorantib.[6] LXX. Oratio ambacum[7] prophetae cũ cantico. | Aquila *&* symmachus *&* quinta editio. sicut | nos pro ignorationib. (ratio *in ras.*) transtulerunt solus | theodotio. YHEPΘONEKOICIACHON[8] | —

f. 202 cantores ceteros meo carmine superabo. || f. 202[b] Eusebii Hieronimi in abacuc | prophetã trac̃ ad cromatiũ | epm̃ expl. lib̃ .ii. | Incip̃ pr̃. eiusdem in Sophoñ. pro̅ | Tradunt[9] hebrei cuiuscumq. ꝓphę | pater — lectionis denuntiauit. | Verbum dñi quod factum ẽ ad sophoniã filium | chusi. filii godoliae —

f. 206[b] p̃sens extremum capitulũ.[10] | Finit sophoniae tract. Prologus in aggeum. prof. | Hieremias[11] propha ob causam p̃iurii sedeciae | —

f. 207 exte|rarum significant. Finit praefatio. | Incipit trac̃. in aggeũ prophã | In anno secundo darii filii[12] histaspis[12] regis | —

f. 210 quasi anulo consign*a*ur[13]. | Finit in aggeum propham Incipit praẽf in zachariã. p̃. | Secundo[14] anno darii regis medorũ. aggeũ | —

---

[1] *om.* — [2] ῥοπάλῳ — [3] filia — [4] *om.* — [5] ordine — [6] ignorationibus — [7] Abacuc — [8] ὑπὲρ τῶν ἐκουσιασμῶν — [9]? Bei Vallarsi ein anderer Prolog — [10] Stimmt nicht — [11]? Wie oben — [12] *om.* — [13] Stimmt nicht — [14]? Wie oben

f. 210[b] prophetae ẽ reuelata. | Ad exuperiũ tolosanũ epm̃ | explañ. in zachariã prophã | eusebii hieronimi lib .III. | Vltimo iam autumni tempore fr̃ nr̃ fi|lius tuus sisinnius monachus. tuae mihi | dignationis —

f. 211 interp̃tationis uela pandamus. | In mense octauo in anno scdo darii. factũ est | —

f. 224 tradita gloriatus sit. | Explicit in zacharia p̃ lib̃ .I | Incipit in eodem lib̃ .II. | Ab obscuris ad obscura[1] transimus. & cum | —

f. 224[b] aquis | rigentur arua scientias (*m. al. corr.* sicientia) | Et factum est uerbum dñi ad me dicens. | Sume a transmigratione abboldai[2] & a tobia | & ab idaia. —

f. 241[b] & translatus est. | Explanationum in zachariã pr̃ | finit liber secundus. inc̃ tertius. | Vrg& me frater sisinnius[3] incompta & im|polita —

f. 242 uerborum rabie consolentur. | Aperi libane portas tuas. & ignis comedat[4] ce|dros tuas. —

f. 257 de domo dñi[5] asserunt auferendum. | Expl in zacharia. proph̃ | incip̃ pr̨fa malachiae. | Ds̃[6] p̱ moysen populo ihl praeceperat. sacer|dotes — coluerint. significant. | Explanationum. in malachi | proph ad mineruium et ale|xandrum. Liber .I. | Ultimum duodecim proph&arũ malachĩ | interp̃tari uolumus. cuius nom̃ LXX | —

f. 257[b] puncta dicenda sunt. | Onus uerbi dñi ad ihl. in manu malachi. | —

f. 270[b] helias quidem ueniet. & si | creditis iam uenit. in helia iohannẽ intellegens | Finit in malachiã prophetam. | Teoderatus peccator incoauit | et perfecit inl. SS ꝏ[7] ||

[1] obscuriora — [2] ab Holdai — [3] Sisinius — [4] comedat ignis — [5] Dei — [6] ? — [7] in laudem sanctissimae Mariae

5. Die Bibliothek des Domcapitels in Novara.

Über die Dombibliothek von Novara vgl. Andres in der oben angeführten Schrift.

Augustinus *de genesi ad litteram.*

LXXXIII. 49. membr. 4. foliorum 145. saec. X.

f. 1 Aureli Augustini epi̅ de genesi libri duodecim. [1] | Omnis[2] diuina scriptura bipertita est. scdm̄ | id quod dn̄s significat[3] dicens cribā[4] eruditū | —

f. 10 non inutile est eruisse sententiam. | Explicit. lib̄ primus Incipit liber secundus | Et dixit ds̄; fiat firmamentum in medio aquarum. —

f. 20ᵇ (xiii[5]) nunc ad librum operis nr̄i iam tertium transeamus || f. 21 Explicit lib̄ .ii. Incipit liber tertius | Et dixit ds̄; educant aque reptilia animarum uiuarum. —

f. 26ᵇ quoque minima instituta credamus. an postea consequentib; corruptibilium[6] | f. 27 datamq;[7] illi potestatem uel dominandi uel edendi. subintulit de om|nibus; —

f. 27ᵇ quae secuntur in sequaenti uoluminae ꝑtractemus Explicit lib̄ iii Incipit lib̄ quartus. | f. 28 Et consummata sunt caelum et terra. & oms̄ ornatus eorum; —

f. 41ᵇ (xxvi[8]) ipso requiescere nullo eorū egentē quo sit beatior. Explc̄ lib̄ iiii. | Incip̄ lib̄ quintus | hic ē. liber creaturae caeli et terrae * cum factus est dies. —

---

[1] Capitelzahlen und Indices *in mg.* — [2] XXXIV 245 — [3] significavit — [4] scribam — [5] xviii — [6] 3, 23 l. c. 288 — [7] 3, 36 l. c. 295. Vier Blätter fehlen — [8] xxxv

f. 52ᵇ (xxviii [1] conparatio sicut ĩ se|mine arboris semen | in ipso grano fuerunt | ea & in ipso mundo po|tentialit̃ & causalit̃ | fuerant om̃ia que + | tẽpora exorta sunt [2]; |) ea quae secuntur ab alio consideremus exordio; | Expl̃. lib̃. v; Incipit lib̃ vi; | Et finxit dš hominem puluerem de terra et insufflauit in faciem eius | —

f. 63 (xxxiii [3]) si conatum meum dn̄s adiuuerit sequenti uolumine explicare curabo | Explc lib̃ vi. Incip̃ lib̃ vii. | Et finᶜxit deus hominem puluerem de terra et flauit —

f. 72ᵇ (xxxiiii [4]) a quo ambo discamus mecũ | requirat; Explicit lib̃ vii Incipit lib̃ viii; | Et plantauit ‚dš paradisum in e*den ad orientem. —

f. 86 (xviiii [5]) ex uiri sui latere creata in consequenti sperandum est | Explicit lib̃ octauus Incipit liber nonus. | Et dixit dnš dš non bonum est eẽ hominem solum faciamus —

f. 96 ut ea quae secuntur ab alio exordio renouent | intentionem legentium Explicit liber viiii Incipit lib̃ decimus | Iam quidem ordo ipse uidetur exposcere ut de peccato primi hominis —

f. 108ᵇ (xxxviiii [6]) concludatur ut quę secuntur deinde uideamus; Explicit liber decimus Incipit liber undecimus: | Et erant nudi [7] adam et mulier eius et ñ* pudebat illos Serpens autem | —

f. 110 [8] tiam [9]. Quid ergo mirũ si suo instinctu diabolus iam implens — f. 110ᵇ uideant uniuersum genus | humanum | diaboli [10] ||

f. 124 (xliiii [11]) etsi a paucis haec intellegerentur sicut oporteret; | Explicit liber xi.mus. Incipit liber duodecimus. | Ab exordio scripturae scã̃e quae inscribitur genesis donec homo primus de para|diso —

f. 145ᵇ adiuuante spũ sc̃o aliquid ei [12] ista lectione ꝓficiet. sed iam uniuersum hoc opus | quod duodecim uoluminib; continetur. isto tandem fine concludimus. | Explicit liber dõ gratias amen; | *m. al. aequali* legenti salus scribenti pax. ||

[1] xxiii — [2] die Capitula andere als bei Mai PNB i 2, 123. Die Zahlen stimmen überein — [3] xxix — [4] xxviii — [5] xxvii — [6] xxvi — [7] nudi ambo — [8] f. 110. 110ᵇ m. s. xi ergänzt — [9] 11, 4 l. c. 431 — [10] 11, 8 l. c. 432 — [11] xlii — [12] ex

AUGUSTINUS *in Iohannis evangelium.*

XLVI. 58. membr. fol. 2 col. foliorum 267. saec. X.[1]

f. 1ᵇ Incipit sc̃i augustin/// | euangelio secundum | iohannem. incip̃ capĩt | ab eo quod scriptum ẽ. in principio | — VI De eadem rem | VII ab eo quod scriptum ẽ. & ego uidi et testimoniũ ꝑhibui quia hic ẽ filius dĩ —

f. 2 LIII Ab eo quod ait ihs̃ qui credit in me non cre|dit in me sed in eum qui misit me. | LIIII Incipit sermones sc̃i augustini epĩ a cena | dnĩ usq: in fine sermones euangeliũ | secundũ iohannẽ | —

f. 2ᵇ CXX De eo quidem et haec cum dixisset | dicit eis sequere me usq: in finem || f. 3 Intuentes[2] quomodo[3] audiuimus | ex lectione apłica quod animalis | homo non percipit ea quae sunt sp̃s dĩ. et cogitantes[4] in hac pre|senti turba caritatis urãẽ haec | esse est[5] ut multi sint animales | quia hunc[6] secundũ carnem sapiant | nondum quae possunt[7] ad spiritał intellectum erigere haestito[8] | uehementer quomodo ut dñs̃ | dederit possim dicere uel pro | modulo meo explicare quod | lectum est ex euang̃ | In principio erat uerbum. & uerbum erat | —

f. 6ᵇ et dictum ẽ. beati mundo corde qm̃ | ipsi dm̃ uidebunt. | Explicit sermo primus | Incipit eiusdem secund̃ | II De eo quod scriptum ẽ fuit homo mis|sus a dõ cui nomen erat iohannes[9] usque | ad id quod ait plenum gratia et ueritate.[10] | Bonum ẽ frs̃ kmĩ[11] ut textũ diuinarũ | scripturarũ et maxime sc̃i euan|gelii in illum[12] locum p̃termittentes | —

f. 10 ꝑ quod possitis mare | transire. Omelia III. | —

f. 185ᵇ (LIV) ut ꝑuenire | possimus; | Incipiunt sermones sc̃i | augustini epĩ a cena dñi. usque | ad finem sermones euangelii | secundum iohannem. | Caena[13] dnĩ secundum iohannem adiuban|te *corr. m. al.* ipso debitis ẽ explicanda tractatibus. | —

f. 263ᵇ ut pro om|nib: pateretur oues *corr. m. al.* est factus CXX | De eo quod dicit & hoc cum[14] dixisset | dicit ei sequere me[15] usque in finem[16] (*in mg. m. post.* In natł | sc̃i iohis | apłi |)

---

[1] Diese Handschrift, deren Beschreibung durch ein Versehen hieher gerathen ist, befindet sich in Vercelli — [2] XXXV 1379 — Intuens — [3] quod modo — [4] cogitans — [5] necesse esse — [6] adhuc — [7] se possint — [8] haesito — [9] Ioannes etc. — [10] gratiae et veritatis — [11] *om.* — [12] nullum — [13] Tractatus LV — [14] cum hoc — [15] me etc. — [16] finem evangelii. Tract. CXXIV

Non parua quaestio ẽ. cur apostolo petro | quando se tertio manifestauit discipulis | —

f. 267 nisi euangelista terminan|te euangelium suum etiam ipse conpel|lerer meum terminare sermonem; || f. 267ᵇ Terrea iunguntur superis — Vt dignus faciat ***** & satiat | Conposuit stichos riprandus epš istos ||

AUGUSTINI *quaestiones et locutiones in heptateuchum.*

LXXXII. 48. membr. 4. foliorum 148. saec. X.

f. 1 Ex libro retractationũ scĩ augustini secun|do titulo LXXX[1] | Septẽ libros diuinarũ scripturarũ id est moysi quinq. et uno ihu naue & altero iu|dicũ —

f. 1ᵇ cum scrip|turas scãs que appellantur canonicę. | Cum[2] scripturas scãs que appellantur canonicae legendo & cũ aliis codicib; | —

f. 25ᵇ p quem factum est ut ingrederet. Explicite sunt questiones ge|nesis incipiunt quaestiones exodi I.[3] | De obsetricum[4] mendacio quo fefellerunt pharaonem ne occiderent masculos | —

f. 53ᵇ nubes | p diem flamma p noctem;[5] Explicit questiones exodi. | Incipit locutiones de genesi. | Locutiones[6] scripturarum quae uident secundum ꝓprietates quae &[7] idiomata | grece uocant lingue hebreicae uł grece .I. | Et diuidant** inter medium —

f. 60ᵇ (CCVI.) solet | hoc facere scriptura. Explicit. Explicite sunt lo|cutiones genesis. Incipiunt locutiones exodi.[8] | Quid[9] est quod dictum est de obsetricib; | —

f. 66ᵇ (CXLVI.) similiter ut | dictum est et[10] filiis isrł. Explicit locutiones exdi *sic* feliciter | Incipit locutiones libri leuitici; | .I. De leproso[11] cum loquer&ur ait[12] immundus. Immundus uocabit quasi non satis esset semel | dicere inmundus —

[1] 2, 54. 55 — [2] Aug. quaestionum in heptateuchum liber I XXXIV 547 — [3] Quaestionum liber II — [4] obstetricum — [5] l. c. 657. Quaest. CLXXVII 'de tabernaculo' fehlt in der Handschrift — [6] Locutionum in heptateuchum liber I l. c. 485 — [7] *om.* — [8] Locutionum liber II — [9] Et invalescebant valde valde. Quid — [10] de — [11] Locutionum lib. II med. l. c. 519 — [12] ait et

f. 67ᵇ septiens pro | omni numero accipiendum est. Explicit locutiones libri leuitici. | Incipit questiones leuitici. | .i. Peccauerit[1] & audierit uocem iurationis et ipse testis fuerit aut uiderit aut conscius | —

f. 87ᵇ ut & leuissima | quaeque formident[2]. Explicit questiones libri leuitici | Incipit locutiones numerorum[3]; i. et uobiscũ | erunt unusquisque secundum caput unius|cuiusque principum. | ii. Filiis simeon —

f. 91ᵇ (cxxiii) in lingua | latina quam in greca; Explicit locutiones nume|rorum. Incipi *sic* questiones[4] | Quid est quod singulos de singulis[5] eligi iubet principes eosquae appellat | chiliarcos[6] —

f. 105ᵇ ꝓpterea de illis ciuitatib.[7] | deuteronomii[8] | i. Vsq. ad flum̃ magnũ. flumen eufraten —

f. 108 lxxv Letamini celi simul cũ eo & adorent — non facele *sic* in scripturis scĩs ř inuenit. | Explicit loquutiones deuteronomii. | Incipit questiones eiusdem. libri.[9] | i. In eo quod cõmemorat moyses dixisse se populo. —

f. 121 (lvii) de dño intellegit | figuratum. | Finiunt quaestiones. de deuteronomio. | Inč. locutiones. de iesu naue[10]. | i. Vos aut̃ transibitis expeditiores —

f. 122ᵇ (xxxi) quã crebro incurrunt. | Explicit. loquutiones. de iesu naue. | Incip̃. quaestiones eiusdem libri[11]. | i Dñs dicit ad ihm̃ naue & sicut eram cũ moyse ita ero & tecum. non solũ | —

f. 130ᵇ sed om̃s dereling:|runt[12] non illis imputetur. | Expl. quaestiones de libro. iũ. naue. | Incp̃. locutiones de libro. iudicum. | i. Et[13] factũ ẽ quã.[14] postquã defunt'ius[15] ẽ. ihs̃ introgabant —

f. 132ᵇ (lxiii) colũnas super quas | domus. confirmata ẽ. super. eas. | Explc. loquutiones. iudicum. | Inč. quaestiones eiusdem libri[16]. | i. In finem[17] libri ihũ naue breuiter narrator porrexit istoriam —

---

[1] Locutionum lib. ii gleich im Anfang l. c. 516. Si autem anima peccaverit — [2] Schluss von quaestionum lib. iii l. c. 716 — [3] Locutionum lib. iv l. c. 521 — [4] Quaest. lib. iv l. c. 717 — [5] singulis tribubus — [6] χιλιάρχους — [7] pulsus sit *add.* — [8] Locut. lib. v l. c. 531 — [9] Quaest. lib. v l. c. 747 — [10] Locut. lib. vi l. c. 537 — [11] Quaest. lib. vi l. c. 775 — [12] me dereliquerunt — [13] Locut. lib. vii l. c. 541 — [14] *om.* — [15] defunctus — [16] Quaest. lib. vii l. c. 791 — [17] fine

f. 148b (LVII) nisi audiendo. intellegendo.[1] discant. Amen. | Expl. quaestiones. iudicum. dõ gratias | Lege feliciter et ora pro me[2]. ||

CONCILIORUM *acta*.

XXX. 66. membr. fol. foliorum 290. saec. X–XI.[3]

f. 1b Ordo hebraicar̃ litterar̃ cũ intptationib. et intellectu ear̃: secundũ. ieroñ. | Doctrina Aleph | — signa Tau | Vocatonẽ epi littis debe fieri. | Cap̃ .XVIIII. coñ. cartag̃. — XI. Damasi pp̃ || f. 2 Beatissimo. siluestro in urbe roma apostolice sedis antestite | constantino. aug̃. & licinio caesare. consolatu paulini. & iuliani uũcc. anno | ab alexandro millesimo tricesimo sexto. m̃se iunio. XIII kł iuł. Propt insurgentes | —

f. 2b in exilio se ꝓtestat | uicturum. Epistola aureli. et mizoni. ad ep̃os numidiae. et mauritanię | Dilectissimis fratrib. & coepis diuersarũ prouinciarũ numidię mauretaniae utri|usq. tripolis & prouincia consolaris Aurelius mizonius. & ceteri. epi; ecclesiastice uti|litatis causa —

f. 3b praecamur ut recte accipi& | uiuendo illi placeant. || f. 4 Haec ista continent | I. Canones apłorũ tituli. L — XLIIII. Epła zosimi pape esicio ep̃o | solitano salutem | Hic tenentur prouintiae gallica | neq; ciuitate s̃ gallicani metropolis. | Prouintia lugdonensis prima. | M&ropolis ciuitas lugdunensium· | —

f. 4b (Proũ nouẽ populano equitanię .III.) Ciũ elusatiũ || f. 5[4] Incipit gregorii epi de fide nicęna fides | conscripta aput niceam a recto credentib. | epis CCCXVIII. | Credimus — apostolica aeccla. Amen dõ. | Amore catholicae fidei inductus iam pridem aduersus arrianos libellũ | edideram. —

f. 10b dš dicatur ꝓpt dm̃. | et homo ꝓpt hominem. Confessio fidaei catholicae quã | papa damasus misit ad paulinũ antiochaenum epm̃. | Post concilium nicaenum in concilio quod in urbe roma postea congrega|tum ẽ a catholicis epis. addiderunt de spũ sco. quia postea hic error inoleuit. | ut quidam ore sacrilego auderent dicere spm̃ scm̃ factum. ẽẽ. ꝑ filium. | Anathematizamus eos —

[1] vel legendo — [2] Die eigenthümliche Verbindung der Quaestiones mit den Locutiones blos in dieser Handschrift? — [3] Vgl. Maassen l. c. S. 387 sqq. — [4] Vorher ein Blatt ausgeschnitten, das erste des ersten (nummerirten) Quaternio

f. 11 haec sine | dubio credamus. | Dilectissimo fratri paulino damasus. p filium meum uitalē ad te rescriptam | direxeram —

f. 11b tribuat exemplo. | Om̄s quos legere potui qui ante me scripserunt de trinitate quae dš ē. diuino|rum librorum —

f. 16b nec initium habet nec finem. Cuius .ē honor et gloria in scła scłorum amen. | Haec qui legis per dn̄m ne simplicitatē sensus in ambiguum torqueas. aut | — Nicaeni aut̄ sinodi tractatum omni animi nisu ex tota fide seruantes amplecta|mur. hunc enim tractatū scimus contra om̄s hereses inuicta ueritate oppositū. | Incipit textus. expositio fidei nicaene | Credimus — apostolica aecclesia. | Haec est fides quam exposuerunt patres. | Primum quidem aduersus arrium blasphemantem — Biton et uincentius pb̄ri romani | pro uenerabili uero papa epō nr̄o subscripsimus. ita credentes sicut supra scriptū .ē. || f. 17 Incipit damnatio arrii ex libro decimo historiae | aecclesiasticae eusebi caesariensis initium et exi|tum arrii in concilio nicaeno in quo sederunt epī .cccxviii. | Cum aput alexandriam post achillan qui petro martyri successerat. —

f. 19 Quib. ita gestis de causa fidei ut cęperant pro|secuntur interitus arrii. | Incipit expositio fidaei catholicae scī ambrosii epī. | Secundum sacramentum scī symboli dī. de quod nobis puro lacte doctrinae | —

f. 19b omnib. haeresibus quae p doctrinā sanc aeclę catholicae docebit. | Explicit expositio fidei catholicae scī ambrosii epī | calchedonensis || f. 20 Initium synodi calcaedonensis. exemplū sacra|rum litterarum quae misse sunt a xp̄ianissimo | imp̄. marciano ad omš ep̄os ut ad niciam | conueniant. | Victor ualentinianus — leoni papae. et anatholio ep̄s. Omnibus negotiis — et qui fuerit nuntiatus. | Item exempla epistolę sacre secundę quae * missa ē | scāē synodo quem (m *eras.*) ad nicaea conuenit de transeundo | ad calcedonam. uictor ualentiniañ et marč aug̃. | Festinantes nos —

f. 20b confidimus. Imp̄r caesares ualentinianus — scāē synodo — est congregata | Et quidem per sacras litteras — remeare felices. || f. 21 Ordo gestorum habitorū calchedona praesentibus | marciano et pulceria augustorum. | Pascasino lybitano — subscripserunt; Cum per|uenisset —

f. 23b dioscoro | anathema. Adlocutio imperatoris. — Adclamatio. — Adlocutio imp̄ | —

f. 24 Incipit quae his praesentibus epis acta sunt | in calchedonensi concilio. | —

f. 25ᵇ Explicit expositio fidei concilii | calchedonensis. Incipit actus synodi calchedonen|sis. quae congregata est .III. id octobrs. | Residentib. epis suprascriptis. —

f. 26ᵇ sententiam. Item calchedonenses .VIII kl | nouemb gesta hoc continent. | Residet impr —

f. 29 supra scripti sunt. | Explicit quae acta sunt antequam aliqua in calcedonensi | concilio statueret. adlocutio imp marciani. | Cum in sca —

f. 29ᵇ custodire. Expl allocutio imperatoris marciani. | Incipit constitutio ad synodum calchedonense. | Impr marcianus —

f. 30 cohercebitur. Data — Sporagio consule. | Incipit alia constitutio diuae memoriae martiniani | in synodo calchaedonensi. | Impr marcianus —

f. 30ᵇ sperace | uc consule. Leo papa ad synodum calchedonensem. | Omnem quidem —

f. 31 opilione uic consule | Leo papa anatholio epo pro synodo calchedonense* | Ad declinandam — adelfio uic consule. | Leo papa marciano aug pro concilio calchedonensi. || f. 31ᵇ Credebamus — adelfio. ug. *sic* cons. | Leo papa scae synodo calchedonensi. | Optaueram —

f. 32 adelfio. uc cons. | Leo marciano aug pro synodo calchedonensi. | Scm clementiae —

f. 32ᵇ uc cons. | Impr marcianus aug palladio praef praetorii | Licet * iam sacratissima —

f. 34 anthemio uc cons. | Exemplum libelli eusebii ** epi ** dorslitani qui datus | est synodo a* quod a synodo constantinopolitano. et sco | flauiano epo constantinopl. ubi eutiches damnatus est. | Domino — flauiano — Optaueram non ita — subscripsi. | Gesta contra Eutychen pbrm. | Inter cetera gestorum —

f. 41ᵇ Callenius monachus et archimandrita subscripsi. | Explicit nomina episcoporum. | Incipit relatio flauiani epi constantinopolitani (i *ultima in ras.*) | ad papam leonem de damnatione eutychis. | Beatissimo *etc.* Nulla res | —

f. 42 clerū. saluto. Incipit alia epistola | flauiani epi ad papam leonem de eutychem. | Sco *etc.* piae & recte —

f. 43 conturbaetur ecclae. | Explicit alia epistola flauiani epi constantinopl | ad papam leonem romanum. | Incipit epistola

papae leonis ad flauianum epm̃ | constantinopolitanum de eutychem. | Lectis —

f. 46 damnatur. et alia manu. | Tiburtius notarius iussu domni mei uenerabilis | papae leonis edidi. libellu* appellationis euty|ches ad papam leonem. | Domino *etc.* fidei et | spei meae —

f. 46ᵇ manu mea. || f. 47 Hanc sequitur libellus quem dedit eusebius eps̃ in accusa|tione eutiches flauiano qui iam supra in capite releua|tus est calchedonensis concilii. exemplum libelli | quem dedit eutyches pb̃r flauiano epõ. uel synodo. | Contestor uos per dñ — subscripsi. Exẽplum contestationis catholico et amore (amatori *corr.*) | xp̃i populo constantinopolitano eutyches pbr̃t. | —

f. 47ᵇ Ex patrum testimoniis quae pro se proposuit eutyches | iuli epĩ romani ad presbiterum dionysium. | —

f. 48 Quę pro se optulit eutyches ad eos qui scd̃m diuinâ ẽ incarna|tionem uerbi disputant sub occansione indiuidui | —

f. 48ᵇ Sc̃i athanasi epĩ alexandrini tractatus siue praecepta | de fide quae pro se protulit eutychis. prolatum ad tes|timonium a beatissimo epõ eiusdem ciuitatis cyrillo | contra libellum theodori. | —

f. 49 Sc̃i gregorii epĩ maioris pars dictorum quae pro se | protulit · eutyches. | Epĩ gregorii nanzanzeni ad cledonium ex his | quae pro se protulit eutyches. | —

f. 49ᵇ Iuli epĩ romani ad uniuersos epos̃ catholicis | quae pro se protulit eutiches. | —

ibid. Iuli epĩ ad prosdocium quae pro se protulit eutyches —

f. 50 Petri epĩ et martyris de deitate | libelli quae ex his pro se protulit eutyches. —

ibid. Felicis romani eps̃ et martyris ex epist̃ quam ad maximũ epm̃ uel clerum alexandriae ciui|tatis misit quae ex his pro se protulit eutyches —

ibid. Exemplum epistole synodi habite roma | quae ex his pro se alligaueri eutyches. | —

f. 50ᵇ Sc̃i caelestini epĩ romani | missa nestorio quae ex ea protulit eutyches. —

ibid. Sc̃i caelestini epĩ romani ad clerum constantinopl̃ | quae ex ea pro se protulit eutiches. —

f. 51 Statuta synodus ephesene contra eos | qui praesumunt docere aliut aut scribere contra statutũ | synodus nichene quae ex his pro se protulit eutiches. | —

ibid. Epistola theodosi imp̃r ad dioscorum ep̃m | pro congreganda synodo ephesena. ‖ f. 51^b Incipit post episcoporum nomina initium synodi. | —

f. 52 Constitutio imperatorum | theodosii et ualentiniani dioscoro ep̃s. | —

f. 53 Sacra imp̃ theodosi et ualentiniani ad proclum | proconsulem. | *etc.* int̃ cetera et ad locũ propterea et helpidiũ | —

f. 53^b praecipimus; helpidius us̃ com̃ dix̃. Nunc iubete —

f. 64^b Et eusebius ep̃s dix̃. *etc.* | Et archiep̃s ei interrogationẽ sic dicit. haec quae illi obicit accusator ‖ f. 65 Nihil me contingit actorum propter dm̃ — dicorus ep̃s dix̃. manifestatis | quae lecta sunt. —

f. 67 Thalassius ep̃s & caeri similia pronuntiarunt. Incipit libellus | appellationis flauiani epĩ const̃ ad papam leonem. | —

f. 68^b Explicit libellus appellationis flauiani epĩ constanp̃ | Incipit libellus appellationis ad leonẽ papam eusebi dors|leorum accusatoris eutychen archimandrite. | —

f. 69^b Expositio fidei | scĩ calchedonensi concilii facta a patribus. | —

f. 70 Incipit responsio siue adlocutio scĩ et uniuersalis | calchedonensis concilii habita aput marcianum | uenerabilem principem. | —

f. 72^b Incipit testimonia scõrum patrum qui duas natu|ras in xp̃o professi sunt.

ibid. Scĩ Basilii ex his quae contra Eunomium scripsit

ibid. Beati Ambrosi ex his quae scripsit ad gratianum. | imperatorem.

ibid. Scĩ gregorii ex epła ad cledonium

Eiusdem gregorii ex secundo sermone de filio

Scĩ athanasii ex his quae scripsit aduersus hereses

Amphilochrii epĩ iconii | de explanatione euangelii scdm iohannem.

Antiochi epĩ optolomaidis.

Flauiani epĩ antiocheni in epiphania

Scĩ iohannis epĩ constantinopolitani de explanatione ‖ f. 73 euangelii scdm iohannem. |

Attici constantinopolitani epĩ ex epła ad eupsychium.

Beati procli ex sermone. puer natus est | nobis filius et datus est nobis.

Beati cyrilli ex epistola ad nestorium.
Eiusdem ex epła ad iohannẽ | antychenum epm̃ destinata.
Item eiusdem | epistola ad successum diocaesariensis epm̃.
Eiusdem ex epistola ad beatum iohannem directa
f. 73ᵇ Sci iohannis de explanatione euangelii scdm matheũ. | Explicit adlocutio seu responsio | sci calchedonensis concilii | cũ subiectis testimoniis patrũ. | Incipit epistola sci procli constantinopolitani epi | directa uniformis ad singulos occidentis episcopos. | —
f. 75ᵇ Explic̃ epistola sci procli constantinopolitane urbis archiepi. | Incipit sci innocentii epi maroniae de his qui unum ex | trinitate uel unam subsistentiam seu personam dnm̃ | nrm̃ ihm̃ xp̃m dubitant confiteri. |
f. 76ᵇ Ex sermone theodori mampsuestene ciuitatis epi. |
f. 77 Ex sermone nestorii quondam constantinopolitani epi
Item eiusdem nestorii
f. 77ᵇ Eiusdem nestorii.
Ex epła iohs antiocheni epi nestorio destinata
et haec quidẽ epła iohis antiocheni epi nestorio directa testat.
Theodori mampseustini epi.
f. 78 Item in aliis.
Sci procli ex epła prima ad armenios destinata
f. 78ᵇ Eiusdẽ sci procli ex epła ad armenios destinata
It eiusdem ex libro tertio de fide.
It eiusdem sci procli ex sermone de fide
f. 79 Beatissimae *corr.* papae leonis ex epla ad iulianũ epm̃.
f. 79ᵇ Explc sci innocentii epi. | Incipit exempla (r *add.*) scorum patrum quod unum quem|libet ex beata trinitate dicere.
Sci augustini epi | de libro undecimo expositionis genesis ad littera.
Eiusdẽ sci augustini ex libro secudo *sic* de trinitate
Item ex eodem libro
It ex eodẽ libro secundo.
It ex eodẽ libro .II.
f. 80 Eiusdẽ ex libro ttio de trinitate.
Eiusdem ex libro quarto de trinitate
Item ex eodem libro

Eiusdem ex libro sexto de trinitate
Eiusdem ex libro sexto de trinitate
Eiusdem ex libro septimo de trinitate.
Eiusdem ex libro octauo de trinitate.
Eiusdem ex libro duodecimo de trinitate.
f. 80[b] Eiusdẽ ex libro quarto decimo de trinitate.
eiusdem ex libro quarto decimo de trinitate.
eiusdem ex eodem libro
eiusdem ex eodem libro
eiusdem ex eodem libro
eiusdem ex eodem libro
eiusdem sc̃i augustini | ex libro enchiridion ad laurentium destinato.
eiusdem ex libro de perseue|rantia uel praedestinatione secundo.
Eiusdem ex libro decimo de ciuitate dĩ
f. 81 Eiusdem ex libro .xi. de ciuitate dĩ.
It̃ eiusdem ex eodem libro .xi. de ciuitate dĩ.
Itẽ eiusdem ex eodem libro .xi. de ciuitate dĩ.
Ex libro .ii. sc̃i augustini contra maximinũ arrianorum ep̃m
f. 81[b] Item ibi post paululum.
Item eiusdem ex eodem libro.
Sc̃i ambrosii ep̃i mediolanensis | ex sermone natalis dñi inter cetera.
Item eiusdem de expositione euang̃l sc̃dm̃ lucã.
item ex eodem opere.
f. 82 Item eiusdem ex eodem opere libri secundi.
Et post aliquanta
Item post aliquanta
Et post paululum
f. 82[b] It̃ eiusdẽ ex eodẽ libro .ii.
Et post aliquanta
Ex eodem libro circa finẽ
Item ex libro quarto ipsius operis
f. 83 Itẽ eiusdem sc̃i ambrosii ex libro de incarnatione dñi
Item ex eodem libro
Item eiusdem ex primo libro | de fide ad gratianum imperatorem

Eiusdē ex libro secundo de fide
f. 83b Et post pauca
Eiusdē ex libro tertio de fide
Eiusdem ex libro quarto de fide
eiusdē ex libro quinto de fide.
It̃ eiusde *sic* ex hymno uespertino
f. 84 Sc̄i hilarii pictauiensis ep̄i ex libro primo de fide contra arrianos.
Eiusdem ex eodem libro
Eiusdem ex eodem libro
f. 84b Eiusdem ex eodem libro
Eiusdem ex eodem libro
Eiusdem ex libro secundo de fide
Item eiusdem ex eodem libro.
Eiusdem ex eodem libro secundo
f. 85 Eiusdem ex libro secundo
Eiusdem ex libro secundo
Eiusdē ex libro tertio de fide
Ex eodem libro
Eiusdem ex libro quarto de fide.
f. 85b Item ex libro quinto de fide
It̃ ex libro sexto de fide.
It̃ eiusdem ex libro septimo de fide.
Ex eodem libro.
It̃ ex eodem libro.
Item eiusdem ex libro octauo de fide.
f. 86 Ex eodem libro
It̃ ex eodē libro
It̃ eiusdē ex libro nono de fide.
Eiusdem ex libro decimo de fide.
Ex eodem libro decimo de fide.
f. 86b Ex eodem libro
ex eodem libro
ex eodem libro
eiusdem ex eodem libro
Item eiusdem ex libro undecimo de fide
Item eiusdem ex libro duodecimo de fide
Eiusdem ex eodem libro
Eiusdem ex eodem libro

Sci cypriani epi carthaginensis et martyris de epła | quae praenotatur de patientia.

f. 87ᵇ Et post paululum

f. 88 Et circa finem ipsius epistolae ponit et dicit.

Sci athanasii epi | alexandrini ex epła adhelphio epõ destinata.

Eiusdem sci athanasii.

f. 88ᵇ Eiusdem ex sermone contra arrianos

Sci gregorii nanzazeni epi ex libro apologetici.

Itẽ eiusdẽ ex eodem libro

Eiusdem ex sermone natalis dni.

f. 89 Eiusdem ex eodem sermone

Eiusdem sci greᵍᵒrii ex sermone cuius | titulus et de luminibus. id est de epiphania. |

Et post paululum.

Sci basilii epi caesareae cappadotiae ex opusculo | ad amphilochium epm.

f. 89ᵇ Eiusdem ex epistola ad fratrem suum

Eiusdẽ sci basilii ex sermone de fide.

Item eiusdem ex sermone de incarnatione dni.

Sci gregorii niseni epi ex epła ad ablabium.

Eiusdem ex libro catechetici.

Eiusdem ex eodem libro.

ibid. Iam non uerebimur — f. 90 eadem inueniamus * in uerbo. quod et haec re|gulae posteas *sic* quidem probantur eẽ. quae aput ancyrã uel cesareã exposite st. | Sed nicaenis anteriores repperiuntur. | Incipiunt nomina aepõrum concilii cangrensis | Eusebius — Ypagius | et c*eri qui conuenerunt in cangrense conciliũ in dñõ salutem. | Qm̃ conueniens —

f. 90ᵇ susceperit obseruandũ. | Haec autem scripsimus — fieri exoptamus. || f. 91 Explicit synodus cangrensis. | Incipit concilium anthiocenum. | Scã * pacatissima synodus — his qui | p singulas prouincias sunt. — salt | Gratiae ueritas — Sunt aut p̃finiti canones aecclastici qui infra scripti sunt in qua sy|nodo fuerint | Eusebius, | — Eustasius | Incipit praeceptum papae felicis | Praeceptum papę felicis morientis p quod sibi bonifacium archidiaconum | suum poste subsistuere *sic* cupiebat. Dilectissimis *etc.* De* q*ete ur̃a * pace —

f. 91ᵇ conuenit amoueri. Explic contestatio senatus. | Incipit libellus quem dederunt pbri .LX. | post mortem dioscori bonifatio papae | — Quales libellos dederunt epi gręci pro excessu acacii. | —

f. 92 Explicit exemplum libellorum a graecis | datorum. propter excessus acaci | Incipit nomina concilii. uniuscuiusq. I Inprimis. concilium. apostolorum. — x. Conciliū. carᵗᵃgiⁿense || f. 92ᵇ Post paululum uero tempus imperator constantinopolim ueniens. indi|gnatur ob ordinationem factā arrianorū episcoporū. Constituto concilio | — uesaniam | repedaret. | Epistola concilii antiocheni de fide. nos neq. sequaces arrii fuimus. quomo|do —

f. 93 iugit. ē. cōmota. | Quae uero sardicae gesta sunt concilii littere clarius edocebunt. | quas ppt —

f. 96ᵇ sed aiā eruditionem dispensationis expla|nauerunt || f. 97 Item caelestini pape ecclae | romane data ad sinodū in he|feso constitutam. | Sps sci testatur praesentiā congregatio | sacerdotum. Certū. ē eni qd legim'. —

f. 97ᵇ securitat decretum. | Explc. | Item alia epla caelestini | pape ad nestorium. | Dilectissimo fri nestorio cęlestinus | aliquantis dieb. uite nrae. post nefandū | —

f. 99ᵇ testatur. Et alia manu ds te incolumem custodiat frat kmę | Data .IIII idus augustas theodosio || f. 100 XIII. et ualentiniano .III. | aug conss. explicit. It incipit | alia epla exornatoria eiusdē | sci epi caelestini ad constan|tinopoli clero et plebi missa. | Caelestinus *etc.* Ad eos mihi | qui faciunt —

f. 102ᵇ communione deiectum. || f. 103 In nomine dni | hic habentur concordia canonum conciliorū | infra scriptorū et pręsulū romanorum. id est | Canonū apostolorū | — Et gelasi | Explicit adnotatio canonum scorū patrum | Incipit praefatio | Dno uere sco semperque beato ponti|fici liberino. Crisconius xpi famulorum exiguus; Uri sacerdotii incomparabile decus quo fidei puritate. ac uitę | —

f. 103ᵇ ueniā dones. | Ora pro me meiq. semp memento pontifex dō digne. | Finit pręfatio | Deinceps succedunt capitula. | I. De ordinatione epi | in canonibus apostolorum. cap .I. || f. 104 Concilio niceno. titulo .IIII. | — Concilio cartaginense. titulo .XVII. | —

f. 115[b] ccc. ut epi et clerici. non ordinentur nisi oms suos fecerint xpi|anos | Concilio cartaginensi. titulo. III. | Expliciunt capitula. || f. 116 Domino uenerando mihi patri stephano archiepo. dionisius | exiguus. in dno salutem. | Quamuis carissimus frater nr laurentius assidua & familiari — facile inueniat. Ora pro nobis uenerabilis pater. Explicit praefatio .I. | Incipit praefatio .II. | Dno beatissimo papae hormisdę dionysius exiguus scorum pontificu | regulas quas ad uerbum digerere ura beatitudo de greco me conpellit eloquio. || —

f. 116[b] orientales quaesiuit agnoscere. Explicit praefatio. | Incipit praefatio nicaeni conc alia. | Concilium sacrum uenerandi culminis — dulcia mella flu&. Incipit fides niceni concilii. | Quaę facta est apud niceam — alexandri. dcxxxvi. ab uniuersis epis dictum e. Credimus — aeccla. haec est fides quam exposuerunt sci patres. || f. 117 Primum quidem aduersus arrium blasphemantem & dicentem creaturam | ee. filium di. — propterea quod occidentales non similiter quaestionem de heresibus | habuissent. |

+ Nouariae[1] natus. papiae moenibus altus.
  Vrbe uelut potui doctor utraque fui.
Me rex otto potens franco⁊ duxit in urbē
  Qua legi multos mente uigente libros
Hinc me digressū propriū suscepit alūnum
  Virgo salus mundi. mater et alma dei.
Protinus amissā studiu *sic* reparare sophiā
  Erudiens pueros instituensq; uiros.
His igitur cunctis xpo tribuente peractis.
  Sum puluis modicus iussit ut ipse deus.
Quisquis hac graderis stephani memor esto iacentis
  Ac sibi posce poli regna beata dari.

Zeile leer

Insuper adde diē quae contulit ultima finem.

Zeile leer | *Zeile ausradirt*

Haec[2] si scruteris hinc mage cautus eris.
  Dictus uoce leo pectore mitis homo.
Extitit ipse meus genitor sat corde benignus
  Custos atq; sui ualde fidelis heri.

---

[1] Nouariae — dari *m. al.* — [2] Haec — quiem wieder von einer anderen Hand

Iani sole nouas ritu peragente kalendas.
Annosae carnis mole solutus obit
Qui legis hunc elegũ regẽ deposce sup̃mũ
Quo sibi caelestem donet habere quiem. ||

f. 118 Incipiunt tituli canonum apostolorum. | I De ordinatione episcopi |

f. 118[b] Incipiunt tituli canon. niceni concilii. | .numero. XX.
f. 119 Incipiunt tituli canonũ ancyrani concilii num̃ XXIIII
Tituli canonum neocaesariensiũ concilii. numero XIIII
f. 119[b] Tituli canonũ cangrensis concilii. numero XX.
Tituli canonũ anthioceni concilii numero XXV
f. 120 Tituli canonũ apud laoditiam phrigiae consecrati | numero LVIIII
f. 121 Incipit canonũ concilii apud constantinopolim con|gregati numero. III |
Tituli canonum calcedonensis concilii numero XXVII
f. 121[b] Tituli canonum serdicensis concilii numero XXI.
f. 122 Tituli canonum congregati apud cartag̃ | numero XXXIII
f. 122[b] Tituli canonũ diuersorũ conc̃ afric̃ prouinc̃ num̃. CV
f. 124 Incipiunt tituli decretorũ papae siricii num̃. XV.
Tituli decretorũ papae innocenti. numero. LVII.
f. 125 Tituli decretorũ papae zosimi numero. IIII.
Tituli decretorũ papae bonifatii num̃. IIII.
Tit̃ decretorũ papae celestini num̃. XXII
f. 125[b] Tituli decretorum papae leonis numer̃ XLVIIII.
f. 126[b] Tituli decretorum papae hilari.
Tituli decretorum papae simplicii.
Tit̃ decretorum papae felicis
Tituli decretorum papae gelasii. numero .XXVIII.
f. 127[b] Tituł decretorum papae anastasii. num̃r '.VIII.
Tituł decretorum. summachi. *corr.* numer̃ .V.
Item tituli eiusdem concilii.
f. 128 Tituli decretorum papae hormisdae.
Tituli decretorum papae gregorii iunioris.

— XVII de coma clericis** relaxanda* || f. 128[b] Primus apłica canon documenta ministrat. | — Ultimus angelico te ꝑsonat affrica sistro. || f. 129 Incipit canones apostolorum de ordinatione ep̃i. | I Ep̃s a duobus. aut tribus ep̃is ordinetur. | —

f. 175 (cvii) pro nob custodiat dne frat. | Explicit africani concilii. Incip epla decretalis papae siricii. | Siricius himerio epo taraconensi salutē. Directa ad decessorē —

f. 218[b] (xxviii) haec putauerit suppremenda | Dat. id mar asterio. et praesidio. uu css. Explicit decre|ta pape anastasii. urbis rome ad imp anastasiu pro pace | ecclesiarum | Gloriosissimo *etc.* Exordiu pontificatus —

f. 232[b] anno secundo indictione .iiii. | Expliciunt constituta papae gregorii. sub | anathemate interdicta. || f. 233 In xpi nom incip textus canon penitentiae qualit in ancyra et cesarea. | seu et per plures prouincias per scs patres instituta st. lxxxiiii. | Incip conciliu eoru. qui in ancyra et caesarea expositi st. nichenis priores | inueniuntur. cap. primo. | Pbr si uxorē duxerit —

f. 275[b] constantino augusto .iii. prisco consulis || f. 276 [1] Capitulo primo | Ds omps hominem sine peccato rectum | cum libero arbitrio condidit et in pa|radiso posuit — (iiii) sed si | non bibitur non medetur. | Regnante dno nro ihu xpo. anno | dccclv. ab incarnatione eius. | gloriosissimo hlothario impere iv. | indictione .iii. mse. ian. vi. id ei'dē | mensis apud urbem ualentianā in domo | basylicae sci ioh adiacente. — piaetate. adnotare. | k. i quia doctorem gentiu —

f. 279[b] (xxii) Operarius cibo | suo. placa firmatu. | Peruenit etiam ad nos nimis dolenda | et lugubris querella ecclę uiennensis | p uenerabilem fratrem et coepm nrm | agilmarum. —

f. 280 auctoritate mu|niri. Exemplum legis de confir|ma"do iudicio episcoporu | Imperator constantinus augustus || f. 280[b] ablauio prętato *sic* prętorio, | Religionis — sententia deciderit. Cap legis gondo|rade. | Oms omnino cause que infra .xxx annos | — subnotare credidimus. | Cap. i | Sicut frequentibus sinodis auctoritate | —

f. 281[b] (iiii) tenere eligat. | Hic desunt cap. tria. viii. | Item quia parrochales pbri grauissime | — ullo modo psumantur. He[c] uero q secun|tur domnus apostolicus nobis rescri|bere curauit. Nosq. lothario regi cu | aliis quam plurimis capitulis de psenti | sinodo dirige[re] curauimus. Cap. i | Requiritis enim si dimissa uxore —

---

[1] f. 276—282 (ein Quaternio, dessen letztes Blatt fehlt) in die Mitte eines anderen Quaternio (f. 272—275. 283—286) eingeheftet. f. 283 u. s. w. sollte nach f. 275 folgen

f. 282 (II) omni modo se abstineant | Cap̃ II. Inseruntur in cang̃ concil̃. | Statuimus ideo ut nullus de ordinib; cleri|corum — penitus maneat. | *m. al.* Incipit synodus habita fancia. | tempore doñi hlotharii. imp̃rs. | pro edificatione nouę romę Cap̃ .I. Quia diuina pietas nos & karissimũ filiũ nr̃m̃ | —

f. 282ᵇ (XIII) ꝓ ñris peccatis exorandum censemus.

haec s̃t nomina eoꝝ qui in italia beneficia habent

rataldus
reinboldus
ebérʰardus
Beringarius
liutfridus
humfridus
hrotfridus
teotboldus
fulcradus
Cunib̄tus
bodradus
hilpericus
bebo
grozmannus
meinardus

Isti nihil habent in italia.

harduicus
amolo
agilmarus
audax
heiminus
Boso
uuilelmus
ioseph.
erlardus
dauid
ebo
hartbert'
riconsind̄.
remigius
teotgaudus
eicardus

Aqn'
Sigericus
herib̄t'
heimeric'
Milo
hucbold̄
De comitib;
Gerardus.
Aldricus
Fulcrad̄
Ottran'
Ermenoldus
Alberic' filius beieri
Arnulfus
Odolricus
engilrãnus

In p'ma scara s̃t missi
Ebrardus
Uuito.
Liutfrid̄
* adalgisus
signiferi.
bernardus
Albericus
& bebbo.
In scd̄a scara s̃t missi
Uuito.
et adalb̄tus
Signiferi.
Uuicfredus
Et autrãn' comt̃s
heribrandus
farulfus
hilpericus
et tresegius
In scara francisca sunt missi
gerardus
fulcradus
et ermenoldus.
Signiferi.
beieri
Arnulfus
hucboldus.
Aqn'
et sigiricus. ||

f. 283 *vier Zeilen ausradirt* | Incip̃ de lib regulę pastoralis sc̃i gregorii pape urbis | rome scripta ad ioh̄m ep̃m | Pastoralis cura me pondera fugire delitiscendo uoluisse | —

f. 285[b] paulo latius replicando diseram'. | Incipit de baptismi offio *corr. m. al.* | A mistici' sensib; eorum qui auctorib. nominatis* designatis ⁊ de ordine ueni|entium ad fidē. ei'dēq. misterii. | De caticumenis ysidori. in libro officiorū. | Caticuminis. qui primū de gentilitate ueniunt. habentes uoluntatē in xp̄o ⁊ qa | —

f. 288 (Cyprian'.) Abrenunci⁊. abalien⁊. uł auertat auertit excludit. Explicit. | de liber officiorum. | Sacerdotes et pontifices unde et romani imperatores ponti|fices dicebantur uates aut mentis (*uisione m. al.*) appellat̃. cui'. significatio multiplex .ē. | nā modo sacerdotē. modo ꝓphetam modo poetam significat. antestis sacer|dos. * dict'. ab eo qđ antestat. | Cerus *sic* ⁊ clericōs hinc appellat'. quia * mathia sorte electus .ē. quē primū ab | —

f. 288[b] Antea ū pontifices. ⁊ reges erant. || f. 289 Haec sunt capitula constituta in synodo quae per dī grām apud | mediolanum in domo episcopii residente beatissimo. tadone archiep̄o | cū reliquis coep̄is caelebrata est anno domni hludouuici serenis|simi imp̄ris xiiii. mense octobrio. indictione .xii. | Cap̄. i. Sepe constitū ē ut plebes per idoneos rectores fierent. ordinate | —

f. 289[b] (xiiii) ꝓprio ep̄o nunciare procurent. | Tado grā dī mediolanensis primas p̄fui. ⁊ sb̄. Agano bergam̄sis ep̄s. sb. Benedict'. | cremonensis ep̄s. sb̄. Egilulfus astensis ep̄s. sb̄. Adalgauđ uercellensis ep̄s. sb̄. | Dructemirus nouariensis ep̄s intfui. Igidulfus albinganensis ep̄s. sb̄. || f. 290 Stadelbert' uadensis ep̄s. sb̄. Rapt' laudensis ep̄s sb̄. P⁊rus ianuensis ep̄s sb̄ | Ragano ep̄s aquensis intfui. Antonius brixensis ep̄s consensi. ||

LXXI. 134. membr. 4. foliorum 212. saec. X.[1]

f. 1 *m. s. XIV* de utilitate peneccae | In nomine dn̄i | Reuerentissimo in xp̄o fratri ac filio halitgario | ep̄o. ebo indignus ep̄s salutem. Non dubito tuę | ignotum .eē. caritati. —

f. 1[b] resplendeat pectora. | carissime frater. ualete. | Domino ⁊ uenerabili patri in xp̄o. eboni archiep̄o | halitgarius minimus xp̄i famulus salutem. | Postquam uenerande pater directas beatitudinis | —

[1] Vgl. Maassen l. c. 391

f. 2 meae ignorantiae difficultas. ualæ. | Incip̃ praefat. de penitentis utilitate | Quamuis originalia in baptismatis munere gra|tia —

f. 6 non ualent capere poterit prodesse. | Incip̃ lib̃ primus feliciter de octo prin|cipalib; uitiis et unde oriuntur. | A paradisi gaudiis postquam expulsum est gen' | —

f. 7[b] subsequens meror pascit. | Tristitiã quoque ad auaritiã diriuatur | i Quia dum confusum —

f. 17 (xvii) donante dño plenius disputemus. | Incipit liber secundus | Superiore libro rationem — colligere | curaui. Incipiunt capitula libri secundi | i De uita actiua — x de temperantia. || f. 17[b] De uita actiua | i. Actiualis est uita conuersatio religiosa quae do|cæ —

f. 23[b] insequentis operis libello inserendũ. | Explic̃. lib̃ secundus de uirtutib; Incip̃ lib̃ | de ordine penitentum. capla lib̃. tertii. | i Ut penitentiae tempora iuxta qualitatẽ peccati decernant. | —

f. 24 xvi De epistola sc̃i apli iacobi. in qua pro infirmis orare p̃cipitur | æ unguere oleo. ex concilio africano. cap̃ .x. ut penitentiae | tempora — decernantur | i Penitentibus scd̃m differentiam —

f. 26[b] (xvi) putatur pos|se concedi. Explicit liber de ordine penitentis | Incip̃ liber quartus de iuditio peniten|| f. 27 tium laicorum | Sane quia liuore inuidiae. — capitulis inueniatur. | i De homicidiis sponte commissis. | — f. 27[b] xxxii Quod usuram laici xp̃iani. exigere non debent. (*in mg.* ex concł ancirani cap̃ xxi) | de homicidiis sponte commissis. | i Qui uoluntariae homicidium | fecerunt. —

f. 32 (xxv) ut omnis peccandi opportuni|tas adimatur. huc usque de criminibus laicorum | quemadmodum in canonibus continext collectũ .ẽ. | nunc uero a iudicia clerico* est. transeundũ. | Explicit libellus de penitentia laicorum feli|citer. Incipiunt regule de ministris eccle|się si deuiauerint canonice prolate. | Capitula libri quinti. | i De pb̃ris qui uxores acceperunt uel fornicati sunt. | —

f. 32[b] xviiii Luctuosa disscriptio carnaliter uiuentiũ sacerdotum. | i De pb̃ris qui uxores acceperunt — sunt. | i Praesbiter si uxorem acceperit ab ordine deponatur. (*in mg.* ex concił neocesarense) —

f. 37^{b} (xviiii) & ab ipsa intolerabiliũ mihi sollicitudinũ tempestate. | Addidimus &iam operi excerptionis nr͞ae penitentialẽ | romanũ alterum quem de scrinio romanũ ecclesiae | adsumpsim'. — adtamen a quo sit editus. ignoram'. —

f. 38 in|ueni& explicata. | Quotienscumq; xpiani ad penitentiã accedunt —

f. 40^{b} pi&atis absoluat ꝑ | Si quis ep͞s aut aliquis ordinatus homicidiũ fecerit. | —

f. 47 egit penitentiam potestatẽ habet. | Incipit interrogatio ad confessioñ dandã. | Primum interroges ei —

f. 48^{b} adhere mandatis. ꝑ | Reconciliatio penitentis. ad mortem | Maiestatem tuam dñe suppliciter —

f. 49 ꝑfec|ta reꝑarentur. ꝑ dñm̃. nr͞m. ihm̃. xp͞m. *etc.* amen. || f. 49^{b} In nomine dñi | hic habetur con|cordia canonum | conciliorum infra scriptorũ & praesulum romano|rum. id est canonum apostolorum. — gelasii | Explicit adnota|cio canonum sc͞orũ patrũ | Concilium sacri uenerandi. culmina iuris. | —

f. 50 hoc sale conditus. dulcia mella fluit | Expliciunt uersi dõ gratias | Incipit prefatio | Dñõ uero sc͞o semperque beato pontifici liberino. | crisconius xp͞i famulorum exiguus. ur͞i sa|cerdotii incomparabile decus quo fidęi puri|tate —

f. 51^{b} ueniam do|nes. ora pro me meiquae semꝑ memento pontifex dõ digne. | Finit prefatio | deinceps succedunt capitula | i De ordinatione ep͞i in canonibus apostolorũ titulo .i. — concilio carthag. titulo xvii | —

f. 67^{b} ccc. Ut ep͞i & clerici non ordinentur nisi om̃s suos fe|cerint xp͞ianos. concilio carthaginensi. titulo .iii. | Expliciunt capitula. | Incipit liber canon africana. | Qui epš ordinandus est. ante examin&ur. si | natura prudens est. si docibilis. si moribus | —

f. 68^{b} diffinitionibus ad|quiescat. | i. De ordinatione ep͞i in canonibus apostolorũ | titulo .i. ep͞s a̧ duobus —

f. 98^{b} (xliiii ex decretis pape leonis. tit͞ .iii. et iiii. |) ut quod hic misericorditer tribuimus ab eo dñõ || f. 99 (liii) honoribus arbitremur. quorum laicos inperfectos ut dixi | —

f. 169 ccc. concił. carthag̃. tit͞ .iii. | Ut ep͞i. & pb͞ri. & diaconi non ordinentur prius|quam om͞s qui sunt in domo eorum xp͞ianos ca|tholicos fecerint. Explič. Incip̃ termin' fidei. | Concilii calcedonensis. | Dñs noster. & saluator ihš xp͞s noticiam fidei | —

f. 169[b] quae apud efesum olim | facta est scā synodus cuius praesides fuerant scāe. | Breuis adnotatio capitulorum in quibus consti|tutiones conciliorū magociacense & remis & | cabillione & turonis & arelato gestorum con|cordant. & in quibus unumquodq; proprias consti|tutiones habeat. Quorum nomina propter compe|dium scribendi t̃nis litteris notata sunt ut ex illis nomi|| f. 170 nibus et numero capitulorū qui eis adiunctus est faci|le inueri possit. In quibus locis cōmunia in quibus | propria statuerint. & magontiacense concilium. | Per mog̃ remense. per rem̃. gabilli|onensę. per gab̃. turonense. per tur̃ | aralatense. per arał. desciptur. | De fide catholica. mog̃. cap̃ .i. rem̃ .i. gab̃. xxxvii. tur̃. xviii. arł .i. | —

f. 173[b] Ut unusquisq; ep̃orum semel in anno circumeat par|rochiam suam. areł. cap̃ .xii. | Praefatio concilii ep̃orum. | mogontiae habito. | In nomine patris. et filii et sp̃s | sc̃i. gloriosissimo & xp̃ianissimo imperatori Karo|lo. augusto —

f. 175 p|maneat in om̃s aeternitates saeculi. amen. | de fide catholica firmiter retinenda. | i Initium enim actionis nr̃ae de fide esse decreuimus quae | —

f. 184 (lvi) districtione fieri. | Facta est aut̃ haec synodus in ciuitate mogoncia in | claustro basilicę sc̃i albani martyris. Anno dn̄i. | dccc.xiii. Indictione. v.iii. id̃. iun̄. | Ubi sederunt epi .xxx. abbates uero .xxv. | i De scrutinio faciendo decreuim'. ut in episcopiis & | ubi c̃uent' .ẽ. populi. & cleri. & possibilitas permit|tit ibi celebr&ur. | —

f. 186[b] xxxiiii Ut mensura & pondere iusta fiant — obseruare plac&. || f. 187 i Hic est ordo capitulorum breuiter adnotatus quae | anno dominicę incarnationis. dccexiii. nota|ta s̃ in conuentu m&ropolitanae sedis remensis ęc|cłae a domno carolo — residentib; | ii. Primo omniū mediante mense madio dō inspirante ab eis|dē — ordinari mererent. | i Est fidei ratione ut unusquisq; iuxta intellectū suae ca|pacitatis —

f. 190 tantęq. iniustitiae oriantur. | Auxiliante dn̄o nr̄o ihū xp̄o & imperante serenissimo | atq. inclito augusto karolo conuenimus epi. & | abbates totius galliae lugdu×nensis in orbem cauallo|nensem & de quibusdam rebus —

f. 190[b] illius sapi|entia suppleatur. cap̃ i | Decreuimus iuxta sc̄orum canonū constitutionem. —

f. 200ᵇ (LXVII.) scãrum scripturarũ prata | percurrere. non desistat. | Quantum piissimi impr̃is nr̃i excellens anim' diuinae | sapientiae fulgore sit inradiatus ad gubernan|| f. 201 dum p̃sentum rerum statum ipsius imperii sibi a dõ dati. | — ad statuta loca con|uenimus siquidem urbe turonis — serenissimo imperato|ri nr̃o ostendenda. | I Primo omnium ammonuim' generaliter cunctos qui | —

f. 208 (LI) ad nutũ & uoluntatem eius parati sumus. | Dum anno XL°.VI. incliti & orthodoxi domni & prin|cipis nr̃i. Karoli imperatoris. sub die sexto. id̃. maĩ. | DCCCLI. unanimitatis nr̃ae conuentus in aleratensiũ | urbe basilica sc̃i stephani martyris primi adgregatus | consistera. —

f. 209 in penetralibus nr̃i pectoris inlibata seruaur. | cap̃ .I. Secundum enim diuinas scripturas & doctrinam quã a sc̃is | —

f. 212ᵇ (XXII) eius adiutorio | diuina opitulante clementia p̃ciatur. ||

LXXXIV. 54. membr. 8. foliorum 82. saec. IX.[1]

f. 2 LXXXIIII. Incip̃ concilium eorum qui | in ancyra et cesarea expositi sunt. | nichenis priores inueniuntur. | I Pbr̃ si uxorem duxerit ab ordine n deponi | debere. —

f. 3 (XIIII) erit actuum apostolorum, | Expł. kanones ancyromaci. || f. 3ᵇ LXXXV Incip̃ concilium arelatense tempo|rę marini actum a CXXIII. ep̃is. qui | et papa siluestro scripserunt. | Domino sc̃issimo fr̃i siluestro papa coetus ep̃s | eorũ qui adunati fuerunt | in oppido arelatensi | quid decreuerimus — placui abstineri eos, | I Primo in loco de obseruatione paschę dñice ut uno | diae —

f. 5ᵇ XXX Sinodus episcoporũ qui in ciuitate arelatensiũ —

f. 6 ciuitatis arelatensiũ ep̃s suprascriptus, | Expł. concilium arelatensae. | + Constitutiones sc̃ę sinodi habite in | territorio arausico VI. id̃. nouem̃b. | ciro in ecclesia iustinianen. | I hereticos in morte discrimine positus si catho|lici —

f. 8ᵇ XXX Post om̃a occurrit de inbecillitatibus —

f. 9 inponat, Ego hilarus ep̃s, — claudio susscripserunt, expł. constitutiones sc̃i sinodi, | LXXXVII. Incip̃ constitutiones sc̃ę

[1] Vgl. Maassen l. c. 385 sqq.

synodi. | habitę apud regias. | Cum in uoluntatem dñi apud regiensem ecclesiã | —

f. 9[b] se nota calcasse, | I De multo duorũ qui ordinatione pręsumpserunt, | Itaq; eos qui tã incondita acta —

f. 12[b] (VII) interfuit | uita ipsius. et ~~ss~~ ~~d~~ et ł, expł. | LXXXVIII. Incip̃. synodus, habita in ciuitatę agaten[si] | Regnante dom̃ essala uiro clarissimo consł. | cũ in nomine dñi —

f. 13 utilitatib; tractatur, | I In primo id placuit ut canones et statuta patrũ | —

f. 20[b] (L) Optiny diacony missus a domno | meo leonio ep̃s ~~ss~~ explicit | Incip̃. constitutiones scę synodi habitę | in ciuitate uasensi. | I Apud auspicius ep̃s ecclę catholicae sub đ idus nouemƀ | dioscoro uc̃. I/, — placuit ergo tractatu habitu ep̃s || f. 21 denotatione deprauatos, | —

f. 22[b] (X.) ut homicida habeatur, expł, | Incip̃. constitutiones. sc̃ę synodi. habite. | ualentia. ciuitate. sub đ .IIII. idus iuł. gratiano .IIII. | et equitio consłƀ, quales debeant ordinari sacerdotes | secundum statuta ecclę antiqua, | I Qui ep̃s ordinandus est antea examinetur si natu|ra prudens. si docilis. si morib; temperatus. si uita castus. | —

f. 23[b] definitioni|bus adquiescat, | I Ut ep̃s non longe ab eccła hospitiolũ habeat, | —

f. 28[b] (CII.) orationib; suis ecclam iuuent, | Expł. statuta synodi apud eccła. ualen|tina habita die et cosl qs̃p, Sequitur | epistula episcoporum supra scrip|ti ualentina concilii, | Dilectissimis fratrib; ꝑ gallias et quiq; ꝓuin|cias constitutis ep̃is. phegadius. comedius. | — salutem || f. 29 transactis ualentiae —

f. 29[b] protegat fr̃s kmĩ, | Incip̃. synodus. habita tarracona. sub đ. | VIII. iđ. nouemƀ, consolatu petri ũc osł. | Antiqua patrũ statuta de his censuissę uidentur | — conscripsiny obseruanda, | I De his quib; curã ꝓ parentelę ꝓximitatem commititur *sic* | ut ea cautelearum *sic* necessitate sustentent. —

f. 31[b] (XIII) constitutiones sc̃orũ canonũ ecclę aegarens *sic* minister. expł | Incip̃. synodus habita geruda. sub die | VI. idus iunias. agapeto uc̃ consuł, || f. 32 I De institutione missarũ ut quomodo in metro|politana —

f. 32[b] (X) nullatenus | admittatur, expł. | Iohannes in xp̃i nomine —

f. 33 horontius eps̃ xy | Incip̃ synodus habita in ciuitate tule|tana. apud scm̃ uiꝶ montanũ eps̃ sub dię | xviii. kł iunias. anno v. regni domni nostri, | alarici regis. | Cũ in uoluntate dn̄i apud tuletanã urbẽ scõrũ | — facilius impetremus; | i De his quos uoluntas parentũ a primis infantiae | annis clericatus officio manciparint. id statu|imus —

f. 35ᵇ temporis ad|uenissem ꝓbaui et ss, expł, | Incip̃ synodus habita in conuentu helerdensi ad ba|silica scẽ eulaliae. anno xv. reg̃. dom̃. ñi thiudi regis. sub | diae. viii. idus augũs, | i De his clericis qui in obsessionis necessitate positi | fuerint. id statutũ est —

f. 38ᵇ (xvi) constitutionib; interfui et subscripsi, expł, icvi. | Incip̃ definitiones fidei uel regulę exposite ab ep̃is .cl. | qui in unũ constantinopolim conuenerunt aduersus | hereticos. qui ꝑsonã sp̃s sc̄i minorẽ in dītate dif|ferebant. quando ordinatus est beatus nectarius | ep̃s ratio fidei secundũ nichenã expositione a supra|dictis ep̃is digesta, | Crediꝯ in unũ dm̄ patrẽ omp̃tem factorẽ celi et terrae | — mortuorũ uitã futuri scl̄i. amen, | Sequuntur regulae in eadẽ synodo exposyte; | i Non spernendũ esse fidem patrũ. cccxviii. qui in | nicheã —

f. 40ᵇ (x) ad destru|endum tante dedeforis *sic*; explecit; | Inc̃pt capitola concilii toletani | editum a beato esydoro spalensis. | urbes epc̃õ imperante; | glorioso atque xp̃ianissimo. | sesenando principe; | i. De fide; | —

f. 43 (lxxv) et stabilitatem gentis gotorum; | Expliciunt capitula. feliciter; | Inc̃pt. gesta. sinotalia. | in toletanam. urbem; | apud consilium sexagenta vi. | epc̃õrum hispaniae et galliae | prouincias edita anno tertio; | regnante domno nostro gloriosissimo | principes sesenando diac; | nonas decembres. era. | d.c.lxxi; || f. 43ᵇ Dum studio honoris xp̄i hac | diligentia religiosissimi. sise|nandi. regis hyspaniae at|que galliae —

f. 44 fir|missimum disponatur. | i Secundum diuinas scripturas | —

f. 67 (lxxv) etiã ꝓpria suscriptione ut ꝑmaneant roborantᵹ, | Ego esidorus in xp̃i nomine ęcclesię spalensis | —

f. 68ᵇ Egila in xp̄i nom̃. ęccł exoniensis ep̃s. hęc statuta. s̃s. explic̃. | Incip̃ capitula. concilii. toletani; | i De fide — xviii. Ut nemo intendat in interitum regis; || f. 69 Incip̃. concilium; toletanum; editum, | sub cintiliane, principes, ab ep̃is, lx,, | Con-

uenientibus nob̄ hispaniarum galliȩ que ponti|ficibus summis ortodoxi. et gloriosissimi chintilianis | — foras effundat; | ɪ Itaque credimus et ꝯfitemur sacratissimā et omni|potentissimā trinitatem —

f. 77 (xviii) et diuine dextere ꝓtectione ubique muniatur, | Ego sclua etsi indignus ecclesiae narbonensis eps̄, | —

f. 78 Braulio inmerito eccł cesaragustane eps̄ in his constitutionib; a nob̄ ȩꝗ s̄s. | Incip̄ canones. sc̄i siluestri. epi. papȩ urbis romȩ, | Canones constitutum gradus uel religio qualiter | custodiatur a siluestro eps̄ urbis romȩ domno constan|tino augusto —

f. 78[b] p̄sens uideretur, | Nomina autem episcoporum hec sunt. Cantus. Ciprus, | petrus. habundantius.· —

f. 79 anas[tasius] | Dum hi hominis, uenissent. —

f. 82[b] iudex iudicabitur et suscripserunt .cc.lxxxiiii. | epi et xlv.* pb̄ri. et .v. diac̄. et duo sequentes et au|gustus et constantinus et mater eius elena, et fincxit | canonem hunc siluester eps̄ et in urbe roma et in om|nibus epis aspersit actum in traianas termas, | iii. kł. Iuñ. domno. constantino. augusto. | .iii. prisco. consolis; explicit ||

Eusebii *historia ecclesiastica.*

LXXVI. 22. membr. 8. foliorum 114. saec. X.

f. 2 haec continet ecclesiasticae historiae[1] | liber primus praefationē de d̄itate xp̄i | ɪ Quod d̄s & dn̄s & creator omniū ac dispensator uniuer|sorum ipse sit secundum ea quȩ in lege & proph&is scripta sunt. | —

f. 2[b] xvi Exemplum epistolae abagari ad dom̄ & dn̄i ad ipsum & corū | quȩ consequenter de syrorum lingua translata sit. | Explicit capitula libri primi eusebii caesarien|sis episcopi d̄o gratias amen | Successione sc̄orum apłorum. et tempora quȩ | —

f. 21[b] hunc in n̄ris libris tene|bunt locū. Explicit lib primus | Incipit liber secundus | Quae &iā secundus ecclesiasticae historiȩ contineat liber. | ɪ De uita & institutione apłoru p' ascensionem xp̄i. | —

---

[1] Die Vorrede Rufins fehlt

f. 87 (XXVII) soter | episcopus etiam uiuendi. finem fecit. | Finit liber IIII | haec &iam liber continet quintus. | I Quanti et quemadmodum sub uero aput galliam. | pro pietate subierint mortem. | —

f. 87[b] XXX Qualis moribus fuerit quoque pacto sacrosc̃os libros | temerare ausus sit. | Igitur soteri episcopo octo annis in urbe roma sacerdotio | ministrato. —

f. 114 Et illi om̃s ante soterem presbyteri qui | ecclesiae cui tu nunc praees sacerdotium tenuerunt. a nice|tum dico & pium yginum que & telesforum & xystum | neque ipsi ita tenuerunt neque hi qui cum. || f. 114[b] *leer* ||

Gregorii Magni *homiliae in Ezechielem.*

LI. 33. membr. Grossoctav. foliorum 134. saec. X.

f. 2 *m. post.* Omeł .I. | Dĩ[1] omp̃tis asspiratione de eze|chiel[2] propheta locuturus prius debeo tem|pora & modos aperire prophete. ut dum | &ccessus eius ostenditur. uirtus melius cognoscat. | Proph&iae temp̃ra tria sunt. scilic& prȩteritum | praesens & futurum. —

f. 10[b] dabit uerba utilia | omnipotens. uerbum quod p̃ro nobis incarna|tum uiuit & regnat cum patre in unitate sp̃s sc̃i | d̃s per omnia saecula saeculorum[3]. | Explicit. homelia prima in hiezechiel | propheta. Incip̃ | propheta. Incip̃ eiusdem secunda || f. 11 Vsu̇ | propheticȩ locutionis est. ut prius ꝑsonam tempus | locumque describat & postmodum —

f. 21 quia ipsum de quo loquimur habemus | adiutorem. qui uiuit & regnat *etc.* Explicit | homelia secunda Incipit tertia. | Sc̃a quattuor animalia quȩ ꝑ prophetiae spũ futura prȩ|uidentur. subtili narratione describuntur —

f. 30 sit laus aeternȩ sapientiȩ. | qui uiuit *etc.* amen. Explic̃ | homelia tertia Incipit quarta. | Per sc̃m prophetiae sp̃m pennata animalia sub|tiliter describuntur. —

f. 37 habentes adiutorem unicum patris | ihm̃ xp̃m dñm nr̃m qui cum eo uiuit *etc.* amen | Explicit homelia quarta Incip̃ quinta | O quam mira est profunditas eloquiorum dĩ. lib& huic intendere —

[1] LXXVI 786. Die Vorrede an Marianus fehlt — [2] Ezechiele — [3] Amen *add.*

f. 44 demus ei gloria[1] demus laudem. qui uiuit & regnat | *etc.* amen. Explicit homelia quinta | Incipit sexta || f. 44^b Tenebrosa aqua in nubibus aeris. quia obscura est | scientia in prophetis —

f. 55 In auctore omnium dõ[2] dño nro ihũ xpõ | confidentes. qui uiuit *etc.* amen Expł homelia | sexta. Incipit septima. | Sicut nostis frs kmi consuetudo prophetiae est. nunc ista | nunc illa aspicere. —

f. 67^b sed in aduocati nri alliga|tione confidamus. Qui uiuit *etc.* amen Explicit | homelia septima Incipit octaua. | Quod p exempla iustorum multi proficiant[3]. superius[4] locu|tionis fine —

f. 82^b descendit de caelo & dat uitã mundo. Qui uiuit *etc.* amen. | Explicit homilia octaua | Incipit homelia nona. | Initium libri in hiezechiel propheta magnis obscuri*tatib; | clausum. & quibusdam mysteriorũ nodis ligatũ (i *ex* e). —

f. 97^b Unigenitus quippe est omnipti patri coaetern | Qui cum eo uiuit *etc.* amen Explicit humelia | nona. Incipit humelia decima. || f. 98 Solent quidam scripta sacri aeloquii legentes cum | sublimiores —

f. 113^b aspirante cogitemus. & ipsum[5] adiu|uante faciamus. Qui uiuit *etc.* amen Explicit | humelia. decima. Incipit undecima. | Inter cetera prophetiae miracula hoc quoque mirandum | —

f. 123 ex sua nos firmitate roboraret. ihs xps dns[6] qui uiuit | — amen Explicit humelia | undecima. Incipit duodecima. | Seruata ueritatem *corr.* hystorię diuina ęloquia | aliquando ex tempr. —

f. 134 etiam super spiritus qui sunt sine carne roborare. | ihs xps dns[6] qui uiuit *etc.* amen | Explicit homelie | exposite | super hiezechihel | propheta numero | duodecim pars pri|ma. paulus diacõ | hunc librum scri|bere rogauit. uiuat | in dño semper cum | omnibus amicis suis | amen. Leo ds hunc librum conscripsit dõ gras || f. 134^b Labor scribentis. refectio legentis. haec deficit corpore. ille proficit | mente Quisquis in eo proficeris. mihi fratri. leone meminisse digneris. | Qui hunc propriis manibus exaraui librum hiezechielis propheta^e | ut dns inuocatus inmemor sit iniquitatibus meis. et pro uoce oratio|nis mercedem accipi*es in die iudicii quando scis suis tribuere iusserit | remunerationem O quando dulcis est nauigantib; portus. ita scriptori nouissimus uersus. Tria digita scribunt. totus corpus labo-

---

[1] gloriam — [2] Deo et — [3] proficiunt — [4] superioris — [5] ipso — [6] noster *add.*

rat | Dorsum inclinat costas in uentrem mergit. & omne fastidium | corporis nutrit. Ideo tu lector leniter folia uersa manus laua et | Sic librum tene. & ei aliquid pro uestitura consterne. ||

GREGORII MAGNI *moralia*.

LXV. 71. membr. 4. foliorum 112. saec. X.

f. 1 Incipiunt capi|tula[1] libri mora|lia pars IIIIta in iob | expositum a sc̃o | gregorio papa | Pauit enĩ sterilem & quae non parit | & uiduae bene non facit. | — Ecce haec ex parte dicta sunt uiarũ eius — illius magnitudinis intueri. ||

f. 1ᵇ Quotiens[2] in sc̃i uiri | historiam[3] per nouum uolum̃ | enodare mysterium typicae | —

f. 14 (XXXIII) quis poterit tonitruum magnitudinis illius intueri .~ finit amen. | Addidit quoq; iob adsumens parabolam | suam & ait. | —

f. 14ᵇ Nec commutabuntur pro ea uasa auri | excellentia * & eminentia * | Plerumq; in sacro elo|quio sic nonnulla mystica de|scribuntur. —

f. 40 quasi per discurrentia[4] flumina sumimus. in ipso suo fonte biberimus *(in ras.)* | Finit liber XVII.[5] || f. 40ᵇ Uolucres quoque caeli lat& | — Gloria mea semper innouabitur. | Quid mirum si aeterna dĩ sapientia conspici non ualet quando | —

f. 58ᵇ restaurari semper studium[6] subsequentium | credebat. Explicit liber XVIII. | Qui me audiebant expectabant sententiã | — Uersa est in luctu cythara mea | & organum meum | in uoce flentium. | Quamuis omnem scientiam atq; doctrinam scriptura | sacra sine aliqua cõparatione transcendat. —

f. 83 mysteria trahimus ueritatem fortasse uacare uideamus.[7] Finit amen | Pepigi fedus cum oculis meis. — semp quasi tumentes sup me. | Intellectus sacri eloquii inter textum et miste|rium —

f. 94 si ferri modo uix ual& eius ira quae purgat. | Si putaui aurum robur meum — Si fructus eius comedi absq; pecunia. | Quod a me sepe iam dictum est hoc me crebro rep&ere honerosum ñ ẽ | —

f. 112ᵇ quanto & per iuuentutis auditiam[8] spũ feruentiore proferuntur.[9] | Pax legentibus. credulitas audientibus; uita

[1] Die Capitula fehlen sonst — [2] Liber XVII LXXVI 9 — [3] historia — [4] decurrentia — [5] XVIII — [6] per studium — [7] vacuare videamur — [8] audaciam — [9] Schluss von lib. XXII

facientibus | sicut nauigantib; dulcis est portus. sic et scriptori nouissim' uersus | tres nempe digiti scribunt. sed totum corpus laborat. | δωξλ πλθρι. δωξλ φιλιω. δωξλ cποῖ. cκ͠ω. ||

Zum Einband der Handschrift sind zwei Blätter saec. x 2 col. verwendet, von denen das eine beginnt: sicut umbra pretereunt. ~ Non|ne domus tua haec puluerem | et ruinam. ~ Nonne haec om̃a | fabulam. ~ und schliesst: alienos pedes requirunt ⁞ | uti nesciunt. Denique ⁞ | cis preceduntur a plur ; das andere (hinten) enthält ein Fragment aus dem Hexaemeron des Ambrosius 6, 23. 24: Nonne totos dies con|⁞runt philosophi — creatori cuius cibo pa|scimur. ~ & dissimulamus ||

Isidori *sententiarum libri.*

XLIII. 1. membr. Grossoctav. foliorum 146. saec. X.

f. 3 In nomine dn̄i | incipi|unt capitula senten|tiarū beati isidori | de libro primo | i Quod ds̄ summus & incommutabilis sit. | —

f. 3[b] xxxi[1] De gloria sc̄orum. | Incipiunt capitula libri secundi | i De sapientia — f. 4[b] xliiii De abstinentia siue ieiunio.[2] | Incipiunt capitula libri tertii | i De flagellis dī —

f. 6 lxvi[3] De uitae[4] exitu. | Expliciunt capitula dō gratias | Quod ds̄ sūmus et incommuta|bilis sit | i Summum bonum ds̄ est. quia incommu|tabilis est & corrumpi omnino non | potest. —

f. 41 utiq: ubi ascendit ipse.[5] & nos ascensuri sum; | Explicit liber primus | Incipit liber secundus | De sapientia i . Omnis qui scd̄m dm̄ sapiens .ē. beatus est; | —

f. 85 (xliii) nullū usum adhib&. sed &iā periculū exhib&. | Explicit liber se|cundus. | Incipit liber ter|tius. | De flagellis dī. | i Diuinę sapientię subtilitas sicut interius ut testis | scrutatōr *m. al.* conscientias. ita[6] exterius | —

f. 146 Illi enim deplorandi sunt | in mortē.[7] quos miseros *infernus ex hac uita recipit.*[8] | non quos cęlestis *aula* lętificandos concludit.[9] finit; ||

---

[1] xxx — [2] sive ieiunio *om.* — [3] lxii — [4] *om.* — [5] ipse ascendit — [6] sic — [7] morte — [8] Das Cursivgedruckte an freigelassener Stelle von anderer Hand hinzugefügt — [9] includit

BIBLIOTHECA

PATRUM LATINORUM ITALICA

VON

AUGUST REIFFERSCHEID

II. BAND

DRITTES HEFT

V.—IX. DIE BIBLIOTHEKEN VON VENEDIG FLORENZ NEAPEL
LA CAVA UND MONTE CASSINO

WIEN, 1872.
IN COMMISSION BEI KARL GEROLD'S SOHN
BUCHHÄNDLER DER KAIS. AKADEMIE DER WISSENSCHAFTEN.

Aus dem Aprilhefte des Jahrganges 1872 der Sitzungsberichte der phil.-hist. Classe der kais. Akademie der Wissenschaften (LXXI. Bd. S. 5) besonders abgedruckt.

Druck von Adolf Holzhausen in Wien
k. k. Universitäts-Buchdruckerei.

V.

Die Bibliothek von S. Marco in Venedig.

Valentinelli, bibliotheca manuscripta ad S. Marci Venetiarum. Codices Mss. Latini tom. I—IV. Venetiis 1868—71.

AUGUSTINI *sermones.*

VI. 5. (Lat. II, LXXXII) membr. 8. foliorum 198. saec. IX—X. [1]

f. 1 De persecutione demonum in homines —

f. 2 XXII de uerso confitemini dn̄o qm̄ bonus | sermones sc̄i augustini | XXIII de uigiliis cottidianis | XXIIII Eiusdem de militantibus | XXV Eiusdem de querenda pace | XXVI Eiusdem de decimis. | Sermo Origenis | XXVII de fide centurionis | XXVIII de eo quod scriptum est. ascendit ih̄s | in nauicula secuti sunt eū discipuli eius. [2] | —

f. 2b *m. s. XV* Iste lib' ē monachoꝝ ꝯg̃gatois̃ S. Justie seu Vnitatis pro ip̄o moñ ĩ padua | opus excerp|tum de tractatu psalmoꝝ | sc̄i augustini explanatio | quorundam uersuum | de psalmo. VII | dn̄e dš meus in te speraui | libera me ex omnibus persequentib; | me & eripe me. Ne quando rapiat | ut leo animam meam; Sed et petrus. | apostolus similia protestatur. ubi ait; | Aduersarius uester sicut leo rugiens | circuit quęrens quem transuor&; pau|lus &iam huius secreti conscius. loquitur | cum dicit; Omnes qui pie uolunt uiuere | In xp̄o persecutionem patiuntur; Ante || —

f. 4b sup multa te constituam intra gaudiū dn̄i tui; | II De psalmo XXXII | diligit mām & iudicium. Intendite fr̄s. | —

---

[1] Vgl. Valentinelli l. c. II p. 145, der die Handschrift irrthümlich ins zehnte Jahrh. setzt — [2] Der Index ist von hier an m. rec. (von Bachinius) ergänzt

*

f. 6 III de spalmo XXXIII III | Cantauimus dō & diximus qui' est homo | qui uult uitam —

f. 9 de spalmo XXXVII IIII | Tota die miseretur & fenerat. et se|men —

f. 10[b] V De spalmo XL | Beatus qui intellegit super egenum & pau|perem —

f. 12 VI De spalmo XLV | Dš nr̄. refugium & uirtus adiutor in tribulatio|bus *corr. m. rec.* —

f. 13 De psalmo XLVII | Sicut oues in inferno positae. mors pastor est | —

f. 14[b] VIII De psalmo. L | Miserere mei dš secundum magnam mām tuam | —

f. 16 de eodem psalmo VIIII | Qm̄ iniquitatem meam ego agnosco | —

f. 17[b] Itēm de eodem psalmo X | Ecce enim ueritatem dilexisti incer|ta —

f. 18[b] XI de ṡpalmo LV | In me sunt dš uota quę reddā laudes tibi. | —

f. 20[b] XII de psalmo LVII | Si vere utique iustitiam loquimini rec|ta —

f. 22 XIII de psalmo LXI | Nolite sperare in iniquitate. et in ra|pinis —

f. 23 XIIII de psalmo LXVI | Dš misereatur nobis & benedicat nos. | —

f. 23[b] uid& aestiuis laborib; recrearetur || *ein Blatt ausgeschnitten* || f. 24 pluit & ipsa pluuia. tonitrus est terrae. | —

f. 25 XVI (*m. rec. corr.* XV) de psalmo LXX | Dš in tė speraui dn̄e non confundar in aeter|nū. —

f. 26[b] XXVII de psalmo. XC. | Psalmus iste est de quo dn̄m nr̄m ihm̄ | —

f. 28 XVIII de eodem psalmo | Qui habitat in adiutorio altissimi | —

f. 30 XVIIII It̄ de eodem psalmo | Qm̄ in me sperauit & liberabo eum ꝓ|tegam —

f. 31[b] XX (*m. rec.* IXX) de psalmo XCI | Bonum est confiteri dn̄o & psallere nomi|ni —

f. 33[b] XXI de psalmo XCVIII | Confiteantur nomini tuo magno. qm̄ ter|ribile —

f. 35[b] XXII de uerso | confitemini dn̄o qm̄ bonus. qm̄ in saeculū | —

f. 37 *über der Zeile* Scẽ Justine pad' | Sermones sc͞i augustini |. incipit de uigiliis cotidianis | xxiii | Bona[1] et digna res est fratres km͞i. | sc͞a & apta[2] prorsus satisq; conueniens | —

f. 43ᵇ &iam de earum sc͞a utilitate dicta | sufficiunt.[3] | xxiiii | Eiusdem de militantibus | Nonnulli[4] fratres qui aut militię | cingulo detinentur aut in actŏ sunt | —

f. 46ᵇ pacto teneat alienum. | Eiusdem de querenda pace | tempus[5] est exortari carissimi[6] uestrã | pro uiribus mentem[7] quantum[8] dñs donat | —

52ᵇ merearis habere. quod promisit seruis suis.[9] | xxvi eiusdem de decimis | Scriptum[10] est fratres[11] dn͞i est terra | & plenitudo eius. Serui dn͞i sumus. pariter | —

f. 55ᵇ redim&.[12] quia tu te redimere non potuisti,[13] || f. 56 xxvii | Sermo origenis de fide centorionis *corr. m. rec.* | Cum introisset dñs ihũ capharnaũ | accessit ad eum centurio. & reliqua. | Cum introisset inquit capharnaum ciuitatẽ | galileae. —

f. 62 & spũ sc͞o uiuit & regnat in sęcła sęcłoꝝ. amen | eiusdem de eo quod scriptum est xxviii | Ascendente ihũ | in nauicula secuti sunt eum discipuli eius; | Ingrediente dn͞o in nauiculam. secuti | sunt eum discipuli eius. non inbecilles sed fir|mi —

f. 67ᵇ saeculorum. amen. | Iste liber ẽ ɔgregatio͞is S. Jus͞tie pro mo͞n S. Justine de padua. || f. 68 *leer* || f. 68ᵇ i de lectione apostolica ubi ait si cuius opus | —

f. 69ᵇ xviiii Sermo sc͞i augustini. ad omnes. & ma|xime monachis & uiduis. || f. 70 Incip̄ admonitio sc͞i | cesarii ep͞i | de lectione apostolica ubi ait. | Si cuius opus manserit mercedem accipi&. Si cuius | opus arserit d&rimentum pati&ur. | In lectione[14] apostolica quę nobis paulo | ante recitata est fr͞s km͞i audiuimus apostolũ | —

f. 76 In secula seculorum. amen. | Ammonitio per quam ostenditur || f. 76ᵇ tria genera elimosinarum quib; peccata absq;

---

1 Nicetius de vigiliis servorum dei LXVIII 365 — 2 digna et sancta res et apta — 3 sufficiunt. De hymnorum — lectione — 4 Max. Taur. hom. 114 LVII 517 Aug. app. sermo 82 XXXIX 1904 — 5 Aug. sermo 357 l. c. 1582 — 6 caritatem — 7 *om.* — 8 quas — 9 Stimmt nicht — 10 Mai NPB i 1 p. 142 — 11 dilectissimi *add.* — 12 redimit — 13 noluisti — 14 Vgl. Aug. app. sermo 104 XXXXI 1946

labore corporis redimi possunt | Pius [1] et misericors dñs frs̃ kmi multis | modis occasiones uel [2] oportunitates pro|uidere dignatur —

f. 81 dš in secula seculorum. amen. || f. 81b *leer* || f. 82 III Incipit ammonitio per quam do|cemur ut cogitationes turpes debeamus fuge|re. & eas iugiter quę scãe sunt cum dī adiutorio | in corde seruare. | In scripturis [3] scis frs̃ kmi legimus | quia eos qui de anime suę salute solliciti —

f. 87 de diligendis inimicis | IIII In diuinis [4] uoluminibus frs̃ kmi. ita dispen|sauit sps̃ scs̃. ut & sanis ornamenta. & [1] —

f. 92b v Ammonitio per quam suadetur ut om|nis populus donec diuina misteria celebrantur | in ecclesia fideliter expectent [5] | Rogo [6] uos frs̃ kmi & paterna pi&ate | commoneo ut quotiens aut in die do|minico. —

f. 97 VI | Ammonitio ut pro capitalibus | criminibus sine aliqua dissimulatione ad medi|camentum paenitentię recurratur. | Quotiens [7] euenerit frs̃ kmi ut in quo|cumque graui peccato aut &iam crimi|ne —

f. 101 cum gaudio et exultatione | feliciter ueniemus; [8] | VII It alia ammonitio de eadem re | Rogo [9] uos fratres kmi ut si forte aliquis | ex uobis ut se hab& humana fragi|litas —

f. 105 serue bonae et fidelis intra in gaudium | dnī tui; | Incip̃ ammonitio ut pro salute animę | aspera praedicatio non solum non respuatur. | sed &iam [10] ardenti desiderio requiratur. | VIII | Quotienscumq; [11] fratres carissimi | tam pro urã quam pro mea salute | —

f. 110 ut nos dī misericordia liberare dignetur | (*m. al. add.* Quod ipse p̃stare dign& q cũ patre & spũ sc̃o uiu÷ [12]) VIIII | Incipit admonitio ad illos [13] qui | qui sic elemosynas frequentius faciunt | ut [14] tamen et [15] ·rapinas exerceant & ad|ulteria cotidiana [16] committant [17], || f. 110b Rogo [18] fratres [19] diligentius conside|rate et quantum potestis expauescite | —

---

[1] Aug. app. sermo 308 l. c. 2336 — [2] et — [3] Aug. app. sermo 313 l. c. 2344 — [4] Aug. app. sermo 272 l. c. 2253 — [5] exspectet — [6] Aug. app. sermo 281 l. c. 2276 — [7] Aug. app. sermo 257 l. c. 2219 — [8] veniemus: adiuvante — Amen — [9] Aug. app. sermo 258 l. c. 2221 — [10] *om.* — [11] Aug. app. sermo 301 l. c. 2321 — [12] qui — Amen. *add.* — [13] eos — [14] et — [15] *om.* — [16] *om.* — [17] exercent — committunt — [18] Aug. app. sermo 309 l. c. 2338 — Rogo vos — [19] carissimi *add.*

f. 114 In|dulgentiam consequantur; || f. 114ᵇ x Incipit admonitio excerpta | de libris sc̄orum & [1] antiquorum patrum | ut qui se crimina capitalia fecisse cognos|cit ad paenitentiae medicamenta. sine | aliqua dissimulatione confugiat. | unde [2] uos frequenter ammonui atq; [3] | iterum admoneo et contestor. | —

f. 116ᵇ possi|mus (i *ex* e) feliciter peruenire. [4] || f. 117 xi | Item cęsarii arelatensis epi | de eo quod scriptum est in euangelio regnum | di intra uos est. & ut inter animam & carnē | iusto iudicio iudicetur. & ut numquam contra | dm̄ murmurantes pacem cum ipso habere possi|mus. & qualiter iustitiam & pacem uel gaudiū | habere possimus. | Audiuimus [5] cum euangelium legere|tur dicente dn̄o regnum di intra uos est, | —

f. 121ᵇ sęculorum amen; | xii Item sci cęsarii epi | Admonitio populi ut lectiones | diuinas audire studeat, Et qui po|test legere legat qui uero n̄ potest || f. 122 legentem libenter audiat. quia hoc erit | animę pro cibo & potu in ęternum. quod | hic de diuina lectione conceperit, et de | similitudine culture terrę. ut uel sic exco|lere studeamus animam quomodo uineā | uel olueta, et de similitudine culturę | & de purgandis uitibus uel oliuetis. & de agro | mundando spinis atq; lapidibus. ubi trice|nos & sexagenos & centenos fructus proficiat, et de trib; professionib; uirginum | uiduarum & coniugatorum. Et licet ex his | iam & in alio sermone aliqua contineant' | Tamē & hic apta sunt & conueniunt. | Gratias [6] dō agimus fr̄s km̄i quia nos & inter | multas occupationes sc̄ae caritati uestrę —

f. 129 misericordiam dn̄s pro sua pietate perducat; [7] | xiii Incip̄ eiusdem sermo sci cęsarii epi | de dilectione parentum. & de decimis. | Legimus [8] fr̄s dilectissimi [9] mo|nente nos dn̄o per prophetam. parentib; —

f. 133 saeculorum amen | Incp̄ sermo eiusdem sci cęsarii. | xiiii | de misericordia diuina & humana || f. 133ᵇ quod ideo dš pauperes in hoc mundo | esse permiserit. ut diuites haberent | quomodo peccata sua redimerent | Modo [10] cum euangelium | legeretur [11] audiuimus dicen|tem dn̄m. —

[1] sanctorum et *om.* — [2] Aug. app. sermo 260 l. c. 2226 — [3] fr. car., iterum atque — [4] adiuvante *etc. add.* — [5] Aug. app. sermo 89 l. c. 1915 — [6] Aug. app. sermo 303 l. c. 2324 — [7] qui *etc. add.* — [8] Aug. app. sermo 276 l. c. 2264 Max. Taur. app. sermo 27 LVII 903 — [9] carissimi — [10] Aug. app. sermo 77 l. c. 1895 — [11] fratres carissimi *add.*

f. 136^b saeculorum || f. 137 xv Incip̃ sermo sc̃i cęsarii de arrep|to [1] inergumino; [2] | Superiore [3] dominica fr̃s k̃mi dum | missę caelebrarentur. non paruum | —

f. 139^b seculorum amen | xvi Incipit de similitudine ulmę arbo|ris et de uite. Sermo sc̃i cesarii ep̃i || f. 140 Legimus [4] in quodam libro fr̃s | dilectissimi [5] de ulmo & uite propositam nob̃ | —

f. 143 In secula seculorum amen || f. 143^b xvii. Incipit omelia sc̃i cęsarii ep̃i | In hoc sermone quod dicitur frange esuri|enti panem tuum. & quod melius ẽ elemosi|nam quam ieiunium. & ut peregrini uel in uno | angulo domus excipiantur. & de uestimentis | commestis. | Rogo [6] uos fr̃s^{et amoneo} *m. rec.* k̃mi ut isto [7] legitimo | ac sacratissimo ************* [8] tem|pore —

f. 148 in secula seculorum amen. | Incip̃ sermo sc̃i cesarii ep̃i ad mona^{chos} | xviii | Miror [9] dilectissimi dominum meum | patrem ur̃m tanta se humilitate | —

f. 153 pec|catorum uenia ** concedatur | Sermo sc̃i augustini ad om̃s et ma| xviiii xime monachis et uiduis. | Frequenter [10] semp̱ [11] diximus [12] xp̃iani [13] | ꝑsecutionẽ patiuntur. mundus isti [14] | —

f. 156^b Sed quicumque [15] | fecerit [16] uoluntatem patris mei [17] ipse | intrabit in regnum caelorum [18] | Iste liber ẽ monachoꝝ ꝯgga^{is} S. Justie seu Vnitatis pro mon̄ S. Justie Paduane | *Zwischenraum* | Incipiunt capitula | i de penitentia | ii eiusdem unde supra | iii de elemosina | iiii unde supra. | v item de penitentia eius supra prolix*a | oratio. || f. 157 i Incipiunt sermones sc̃i | iohannis xrisostomi | de penitentia | Prouida mente et profundo cogi|tatu cognosci debent duo rerum | —

f. 163^b ii Eiusdem unde supra cuius supra | Rogat dauid propheta dn̄m | dilectissimi fratres ut multum | —

f. 166^b ii eiusdem de elemosina. | Vigilare nos iubet dn̄s et ora|re. ne ueniamus in temptationẽ | —

---

[1] erepto — [2] energumeno — [3] Aug. app. sermo 314 l. c. 2347 — [4] Aug. app. sermo 307 l. c. 2334 — [5] carissimi — [6] Aug. app. sermo 142 l. c. 2022 — [7] in isto — [8] quadragesimae — [9] ? — [10] Aug. (?) ad fratres in eremo sermo 60 Caesarii (?) hom. 20 LXVII 1083 — [11] *om.* — [12] fratres carissimi *add. Aug.* — [13] quod Christiani *Caes.* quod semper Christiani *Aug.* — [14] iste — [15] qui *Caes.* — [16] facit *Caes.* — [17] qui in coelis est *add. Caes.* — [18] *Aug.* weicht ab

f. 169 Unde supra cuius supra | iii | Ait *** dn̄s per aesaiam pro|ph&ā Si uideris nudū uesti. & | —

f. 171 v Sermo sc̄i ioh̄ ep̄i unde supra | Ad hesternę cęnę uos reliquias ad|uocamus. fratres carissimi; Sed | —

f. 194[b] Aureli aug̃ de psalmo cxxxiii | inter cetera ad locum | Tamen carissimi adtèndite flumina | babylonis flumina babylonis sunt. | —

f. 196[b] Super flumina babylo|nis ibi sedimus & fleuimus dum re|cordaremur sion; | Iste liber ẽ monac^h o* ↄgregatōis scę Justine seu Vnitatis | moñ. S. Justīe d' padua deputat' ʒ. c. || f. 197 [1] Adest [2] nobis fr̄s dilectissimi. dies sc̄a diu expectata | patribus & ꝓphetis p̄dicta in qua misit dš filiū suū —

f. 198[b] *verwischt*

---

[1] f. 197. 198 saec. XI–XII — [2] ?

VI.

Die Bibliotheken von Florenz.

1. Die Bibliotheca Laurentiana.

Bei meinen Arbeiten auf der Laurentiana, die trotz ihres reichen Handschriftenschatzes für die Patres Latini wenig Bedeutendes bietet, bin ich wesentlich gefördert worden durch die meinen Wünschen stets entgegenkommende Liberalität meines verehrten Freundes, D. Pietro Furia.

Über den Bestand der Laurentiana zu Ende des vorigen Jahrhunderts berichtet *Bandini, catalogus codicum Latinorum (et Italicorum) bibliothecae Mediceae Laurentianae. I—V. Florentiae 1774—78*; derselbe, *bibliotheca Leopoldina Laurentiana. I—III. Florentiae 1791—93.* Seit Anfang dieses Jahrhunderts besitzt die Laurentiana auch die Handschriften der von den Franzosen aufgehobenen Klöster von Florenz und Umgebung. Ein Catalog derselben ist noch nicht veröffentlicht: sie sind nach den Bibliotheken, denen sie früher angehörten, geordnet.

Alcimus Avitus.

Laurent. XXXIII. 20. membr. 8. foliorum 64. saec. X. [1]

f. 1 Domino[2] sc̄o̅ et[3] in xp̄o̅ piissimo et[4] bea|tissimo apollina*rio.[5] alchimus | ecdicius auitus frater | Nuper quidem paucis omeliarum mearum in unũ corpus redac|tis —

f. 1ᵇ loquendi lege praesumitur. Ora pra *sic* me[6] | Incipit liber primus alchimi | auiti ep͠i. de. mundi initio. | Quicquid agit uarios humana in gente labores | —

[1] Vgl. Bandini Med. Laur. II 103 sq. — Mit Interlinearglossen — [2] LIX 323 — [3] *om.* — [4] ac — [5] Apollinari episcopo — [6] O. p. m. *om.*

f. 8 Laᵽus in astrigeram caeli se sustulit aulam | Alcimi Auiti epi explicit de initio mundi. Liber .i. | Incip̃ eiusdem de originali peccato | Liber .ii. | Utitur interea uenturi nescia casus | —

f. 16ᵇ Conflictum periit fugiens per nubila corpus | Alcimi Auiti episcopi explic̃ de origine peccati. Lib̃. ii.ᵈᵘˢ | Incip̃ eiusdem de sententia di. Lib. iii. | Tempus erat quo sol medium transcenderat axem | —

f. 25 Forcioranti quae[1] reddat tua gratia sedi | Alcimi Auiti epi explicit de sententia di Lib .iii. | Incipit de diluuio mundi ei'dẽ. Liber .iiii. | Infectum quondam uitiis concordibus orbem | —

f. 38 Et flammam timeas quo iam non suppᵽit unda. || f. 38ᵇ Alcimi auiti epi explicit de diluuio Liber .iiii. | Incipit de transitu maris rubri ei'dẽ. | Liber .v. | Hactenus in terris undas potuisse canenti. | —

f. 52ᵇ Hoc tenui cymbę ponemus (*m. al.* e *in* i) · litore portum[2]. | Alcimi Auiti epi explicit de transitu maris rubri. || Liber .v. Feliciter amen. || f. 53 Domino sc̃o ac[3] beatissimo et piissimo | germano apollinari ep̃o. | auitus. | Post consummationem libellorum quos non sicut uoluerat | —

f. 53ᵇ fidei adstrictione[4] deseruiat. Explic̃. | *m. al.* Expł p̃f. lib seq. | Incip̃ de uirginitatis. ꝑfectione eiudẽ. *sic* Lib .v.[5] | Suscipe complectens x̃po dignissima uirgo. | —

f. 64ᵇ Lex peccare uᵽat. rursusq; infamia terrᵽ[6] ||

Boethius *de institutione arithmetica.*

Laurent. XXIX. 20. membr. 4. foliorum 97. saec. IX.[7]

f. 1[8] Praefatio de iiiior sequentibus disciplinis mathematicae | Mathematica[9] latine dr̃. doctrinalis scientia quae abstractam | considerat quantitatem. — Nã unum semen numeri eẽ ñ numer̃ dñt | ·x· Obserua autem quisq; — per simplices computari || f. 1ᵇ + In hoc corpore conti|nentur libri duo de | arithmetica disci|plina com̃positi. ||

1 Fortior antiquae — 2 Ponimus hoc tenui cymbae nunc littore portum — 3 *om.* — 4 astructione — 5 Liber sextus. De consolatoria laude castitatis ad Fuscinam sororem deo virginem sacratam — 6 V. 568 l. c. 379 b — 7 Vgl. Bandini Med. Laur. ii 37 sq. — 8 f. 1 findet sich die Quaternionennummer xiiii, f. 8 ist i signirt, f. 9 wieder xiiii, f. 17 xv, f. 25 xvi, f. 32 dagegen iiii u. s. w. — 9 Aus Isidorus

f. 2 *über der Zeile m. post.* Domino patri[1] simmacho Boetius Seu. sal. | In dandis accipiendisq: munerib; ita recte officia | —

f. 3[b] & non | maiore censebitur auctor merito. quam pro| bator. | I Prohemium in quo diuisio matimaticae | —

f. 4 XXXII Demonstratio est quemadmodum omnis inaequalitas | ab aequalitate processerit | *zwischen der Zeile m. post.* Tituli libri .II. | I Quemadmodum ad aequalitatem omnes (e *in* i *m. al.*) | inaequalitas reducatur | —

f. 6 LIIII De maxima & perfecta symphonia quae tribus | distenditur interuallis || f. 6[b] Inter omnes priscae auctoritatis uiros | —

f. 42[b] ab utiliorib; moraremur; | Anicii (n *ex* m) manlii seuerini Boeti: uc & inl*** | exconsulis urbanii patricii inceptionis arithmetice lib primus explicit *corr. m. s.* X | *m. s.* X *add.* Anicii Manlii | Seuerini Boetkii[2] | uc̄ et inl. excons ord | patricii. institutionis | arithmeticae liber | primus explicitus | Incipit liber | secundus | feliciter || f. 43 Incipit Liber secundus anicii man|lii Seuerini Boetii & inlegis. consulis | urbanii patricii | *m. al. s.* X *add.* Seuerinus boeius uc̄ & inl. ex cons̄ ord patricius legi | opusculū meū. | Superioris libri disputatione degestum (di *corr. m. post.*) ē. —

f. 96[b] VIIII uel octo ad XII conparati[3] || f. 97 *m. s.* XV reddunt sesquialteram proportionem[4] — subter exēplar adiecim' | *vier Figuren* | Dupla | Diapason | Finis Arithmeticae ||

CONCILIORUM *acta*.

Aedil. Flor. eccl. 82. membr. 8. 2 col. foliorum 169. saec. X.[5]

f. 1 In nn̄e | scāe tri|nitatis | incip̄ lib | scōrum | canon̄. | In nomine dn̄i dī saluatoris | ihū xpi imperantib; | dnn̄ piissimis principib; | augtis. hlodouuicus a dō | coronatus — Eugenius scīssimus | ac ter beatissimus —

f. 1[b] sordescat —

f. 4 De concilio Zellitano | ubi beati sirici manda|ta lecta sunt et firmata. | Constantinus im|perator ad albinū. | Ut nullus audeat ep̄s —

---

[1] suo patricio *add.* — [2] d. i. Boethii — [3] p. 171, 24 ed. Friedl. — [4] proportionem sesqualteram — [5] Vgl. Bandini Leop. Laur. I 99 sqq., Maassen Sitzungsberichte der kais. Akademie d. W. zu Wien, Philos. hist. Classe Bd. LIII, 1866. S. 377

f. 4ᵇ ualentiniano conss̄. | Incipit prefati|o. canonum | apostolorum | Quamuis karis|simus frater nr̄ | Laurentius —

f. 5 attulisse uide|amur. | Explicit praefa|tio. Incipiunt | capitula cano|num apostolor̄. | — Incipiunt regulae | ecclastice scōrū apłorū | ꝓlate ꝑ clem̄tē ep̄. eccł. rom̄. | —

f. 7ᵇ Incipit fides. quam | posuerunt patres | cccxviiii. apud | niceam congregati | Primum quidem ad|uersus arrium — habuerit | Incipit praefatio eiusdē | Concilium sacrum uenerandum (i) *corr. m. al.* | culmina iuris *etc.* Incipit statuta | Credimus in unum dm̄ | — f. 8 *a* apostolica ecclā. | Incipiunt canones uel statuta supradicti c̄cilii | Cum conuenisset — dcxxii. —

f. 12 Incipit quemadmodū | formata fieri debeat | Factum apud Niceam metropolim | — olographa manu a me | subscriptos. amen grece elementa | litterarum. numerus etiam —

f. 12ᵇ non | tenetur in epła grecos. sed latinos | explanatur. Quem directa unanimiter | — sedi apłicae; | Incipit epistola di|recta a sinodo roma | Beatissimo *etc.* siluestrius ep̄m̄ *etc.* sał. Qm̄ omnia | — iuli|ano s̄s̄. Incipit epl̄a silues|tri ep̄i ad sinodum | Siluester *etc.* Gaudeo | prompta benignitate — constantino iiii. consulibus. | Incip̄ canon̄ sc̄i sil|uestri ep̄i | Dn̄ō constantino augusto | eodem tempore cum multi nobili|tatem —

f. 14ᵇ extra | urbes suas. —

f. 15ᵇ Incipiunt constituta cano|nū anquiritanensium tituli —

f. 18 Incipit neocaesa|riense sinodi. kaptl. | —

f. 19 gangrensium — Hii canones post sc̄ā — titulos xx. | —

f. 19ᵇ Dominis honorabilibus | consacerdotibus in armenia consti|tutis. Eusebius. — sał. Qm̄. conueniens (con *ex* cum) sc̄ā synodus | — ob|seruandum —

f. 20ᵇ Incipiunt tituli sta|tutorum concilii | chartaginensiū | c̄sulatu —

f. 21 Gloriosissimorum Imp̄p | honori xii. —

f. 22ᵇ in con|cilio africano. —

f. 26ᵇ Incipit epistola ab omne concilium | suprascriptum abonifacium urbis | episcopum scripta — presbiteros di|recta. Aurelii ep̄i | Domino — aurelius — salutem. Quoniam dn̄ō placuit —

f. 28 subscripse|runt. Incipit epistola Attici ep̄i | ecclesiae constantinopolitane | ad . bonifacium — continetur. | Atticus — bonifacio — sal̄t. | Edidi canones —

f. 28b secundum greca aelementa | significat. Incipit epistola sci aure|lii epi ad scm caelestinũ | epm ur̃. de aduentu apiarii. | Domino — aurelius — salutem. | Optaremus siquidem —

f. 29 custodiat | domine frater. | Incipit concilium car|thaginiensem sub die id | agust. constantino cesare et | attici. | —

f. 30 Incipit breuis statutorum —

f. 32b subscripserunt. | Incipit epistola con|cilii chartaginensis | ad innocentium pp urbis | Domino — aurelius — adfecimus. | Cum ex more —

f. 34 mise|ricordia gaudeamus. | Incipit rescriptum | sci papae innocentii || f. 34b Innocentius aurelio *etc.* salutem. In quiren|dis di rebus — f. 36b et alia manu bene ualete fratres. | Incipit concilium | uniuersale calcedona | habitũ ad dc̃. et xxx epis | adũsus euticen hereticũ. | xviii | Scã et magna uni|uersalis —

f. 38b anathema fieri. | xviiii | Incipit regula eccle|siastice ordinate a calcido|nense scã uniũsalis synodo a scis patrib; | in una quaq; sinodo usq; nunc ꝑlata regulas | — Incipit statuta | Quingentesimo — f. 39 dicentes. | —

f. 43 Incipiunt capitula cano|num. constantino|politani — Hii canones expositi sunt — f. 43b synodus dixit —

f. 45b Incipiunt capitula | sinodi sardicensis | —

f. 50 Incipiunt capitula cano|num. antiocensium | —

f. 53b Incipit excerpta antistitũ | quae recitata sunt contra | nestoriũ in sinodũ ephesiorũ | —

f. 54 Incipit statuta. | Post consulatum dd. nñ | fl theodosio — hanc finem disposuit. || —

f. 63b Incipit epla imperialis | ad aurelium charta|ginensem episcopum || f. 64 Imp̃p onorius *etc.* Dudum quidem fuerat — karissime atq; | amantissime. Data — Incip̃. epla aurelii epi. ad oms | epos. per bizacenã et argutanã | ꝓuinciã. c̃stitutos de dãpnatione | pelagia** caelesti; || f. 64b Dilectissimis *etc.* Sup | celesti. et pelagii — mei memores. Data *etc.* Capitula | xxvi | Excerpta de gestis habitis | c̃tra pelagiũ hereticũ. et | alia de libellis eius. quę in pales|tino sinodo obiecta ipse dãpnare c̃pulsus ẽ. | Quod ab hierusalem —

f. 65 anth factus esset. | —

f. 65b confessione promantur. || f. 66 Incip̃ sacra epla cons|tantini imp̃ ualentiniani augti | iuñ. de exiliando celestio heretico | pelagiano. | Imperator constantinus. uo|lusiano p̃f. urbis. cum

pterite — expedit. Inci|pit statuta antiqua c̃tra ' orientis partibus. | Qui ep̃s ordinandus est | xxviii | —

f. 66ᵇ definitio|nibus adquiescat. — Recapitulatio | ordinationis. officia|lium ecclesiae. de or|dinibus sacris. —

f. 70 ecclam iubent. | Incipit epistola | decretalis leonis ad | anastasium epis|copum tesalonicensiũ. | Quanta fraternitati | xviiii | tuae —

f. 73 exal|tabitur. | Incipit praescrip|tio episcoporum | atque fratrum .xxx. | Domino dilectissimo | fratri siricio. Am|brosius. Recog|nouimus litteris —

f. 74ᵇ dilectissime frater. — Incipiunt capitula | canonica quibus debe|ant adimplere episcopi | diaconi. seu. sub|diaconi. | Primum omnium ut | fidem —

f. 76 ad metropolitanum suũ accedant. | Expliciunt. sententiae | canonicae. | i., De digamis —

f. 76ᵇ (lx) imponene canere. | Expliciunt capitula | ex concilio laodi|censium ||

f. 77 Sc̃a sinodus secundum | laodiciam frigiae — scriptum ẽ. | —

f. 79 Incipit ex con|cilio sc̃ae ecclae | Carthaginensis ||
f. 79ᵇ Felix episcopus Salem|salitanus dixit. Nec illud prae|termittendum —

f. 80ᵇ do|nec obtemperet. Explicit xxvii. | Incipit synodum zacha|riae papae urbis romae | Zacharias — declaratur. —

f. 83 Zacharias sc̃issim. | ac beatissimus papa dixit. | Sc̃orum probabilium — f. 83ᵇ indic̃ xii. feliciter. | Precepta sc̃i petri | de sacramentis con|seruandis. clemens | iacobo carissimo | xxxv Qm̃ sicut a petro —

f. 85 dampnationem adquiret | Explicit Magni uiri. xxxvi | anno regni constanti | regis nepotis constantini | erat quidam sacerdos | —

f. 87 requieuit in pace. | Confessio fidei catholi|cae quã papa damasus misit | paulinũ antiocheñ. epm̃ .xxxvii | Post concilium nicenum | —

f. 88 dignos eẽ pronuntio xxxviii. | explicit. | Dilectissimo fr̃i | paulino. damasus | Post filium uitalem —

f. 88ᵇ tri|buat exemplum. Explicit. | Incipit epistola papae | sirici. ad uniũsos ep̃os missa | Obstarẽ semper —

f. 89 adimplere feruenti. | Explicit | Incipit epla syrici papae | directa ad ierio | episcopo terraconẽsi *corr. m. rec.* | Siricius *etc.* directa ad de|cessorem nr̃m —

f 89ᵇ et tueatur heredes —

f. 92ᵇ obstruatur. | Explicit | Innocentius epis|copus urbis | rome. exuperio | epõ tolosano | XLI — Consulenti tibi frater | —

f. 95 damp|nanda. data *etc.* Explicit | Incipit eiusdem epła | ad macedones episcopos | Innocentius *etc.* Magna me | gratulatio — compellit —

f. 98 conexa lae|tetur in dñõ. Explicit. || f. 98ᵇ Data *etc.* Incipit | epistola Zosimi papae | eˢicio *m. al.* epõ solitano salutẽ. | XLIII Exigit dilectio tua —

f. 99 in ordine clericatus. | Data *etc.* | Incipit epła caelestini | papae. universis epĩs | Caelestinus *etc.* Nulli sacerdoti suos —

f. 100 inludat. | Data *etc.* | Item caelestini pape | ecclãe romanae data | ad sc̃m sinodum ephe|so constitutum XLV. | Sp̃s sc̃i testatur —

f. 101 securitate decretum. Explicit. | Item alia epla caelesti|ni papae ad nestorium. XLVI. | Dilectissimo *etc.* aliquantis diebus | —

f. 104ᵇ custodiat fr̃ kmẽ. | Explicit. Data *etc.* | Item incipit alia epła. exor|tatoria eiusdem sc̃i epĩ | caelestini ad c̃stantinopo|lĩ. clero et plebi missa. XLVII | Caelestinus *etc.* Ad eos mihi —

f. 107ᵇ communioni | deiectum. Explicit | Caelestinus episcopus | uniuersis episcopis. per | XLVIII viennensẽ prouinciã c̃stitutis | Cuperemus quidem de ur̃arũ | —

f. 109ᵇ depu|tamus. Data *etc.* | Explicit. epistola | Incipit accusatio | sc̃i xisti papae. | Crescentio quidam timens | —

f. 110ᵇ Actum in ba|silica heliniana hoc indiculum | collegit archydamasus pr̃b | in cartarium ecclae collocaṽ. | Explicit. | Erat quidam sacerdos | nomine policronius —

f. 112ᵇ requieuit in | pace. Explicit. | Ad diocletiano. et maximiano augustis | L | Cum multi in uita sua —

f. 116 Maximiano VII. Explicit | Leo episcopus. rus|tico epõ narbonensi. LI | Subditis responsionibus | *s* ad eiusdem consulta responden|tibus. epistolas fraternitatis tuae | —

f. 117 inueni|atur aduersum. Explicit. | Quod incipit ad inquisiti|ones eiusdem pape leonis subiecta responsa | LI | Quod non habeantur | —

f. 119 (xx) admitti; Finit. | Explicit Leonis papae. ad | rusticium narbonensem | epm̃. de ordinationibus | sacerdotum et lapsos. *corr.* et | rebabtizandis capitula | numero xx. | LIIII | Incipit eiusdem opus|culi. de non babtizandũ | theophaniorum. et duo p an|nũ epi romae proficiscant | Leo *etc.* Diuinis prę|ceptis. —

f. 121ᵇ statuta seruentur. | Datum *etc.* Incipit epistola | papae leonis. ad aqui|leiensem episcopum | LV. | Reuelatione sci fris. —

f. 122ᵇ adhibere medicinã. | Explicit. | Incipit epistola papae | Leonis. ad mauros epos | LVI Cum in ordinationib; | —

f. 125 ulti|one plectamus. *m. al.* Explicit. | LVI | Leo eps. nicete epo. | aquileiensi salutem. | Regressus ad nos —

f. 126 psit auctoritas. Explicit. | Item statuta sci | leonis. ad toro|bium epo. asturi|cense. | Quam laudabiliter | pro catholicae fidei —

f. 132 uulne|ribus afferatur.LVIII. | Explicit | Leo episcopus dios|coro. alexandrinae | ecclae de sacerdotũ uel le|uitarũ ordinationae. | Quantum dilectioni tuae | —

f. 133 agnouit. | Explicit. | Data XI Kł. Iulias. | Leo episcopus. iuuenali | epo. hierosolimitano | LVIIII | Accepistis dilectionis tuae | —

f. 134 mentita sit ueritas. | Data *etc.* Leo | Leoni. augusto. III. | Officiis quae ad gratula|tionem —

f. 134ᵇ p̃dicatio ueritatis | Data *etc.* | Leo. maximo epis|copo. antiocheno | per mariano | pbr̃o. et olimpio diac̃ | LXI | Quantum dilectioni tuae | —

f. 136 non resultent. | Explicit. capit. LXII. | Data *etc.* | Leo anatholio epo | Gaudemus in dño —

f. 137 instruetur. | Data *etc.* | Incipit epistola leonis | episcopi urbis rome ad fla|uianum episcopum cons|tantinopolitane urbis. | Dilectissimo *etc.* Cum xp̃ianissimos *corr. m. al.* —

f. 137ᵇ ne uio|lent. Ds̃ te incolumem custo|diat fr̃ km̃e. Explicit | LXIII | Item incipit rescrip|tum flauiani epi | Domini *etc.* Nulla res diabo|li —

f. 138ᵇ loqueretur. Explicit. | Incipit epł leonis episcopi | ueñ. *sic* ad euticen presbi|terum atque hereticum | LXV | Dilectissimo *etc.* Ad notitiam nr̃am — possit extin|gui. Ds̃ te *etc.* | Explicit. ||

f. 139 Incipit epła. sci leonis papae | ur̃. ad flauianum episcopum | constantinopolitane ur̃ ad here|sẽ euticianor̃. atq;

ecclae. scandał | LXVI | Dilectissimo *etc.* Lectis dilectio|nis tuae —

f. 155 incolomitate dignemini; LXXIIII | Itē eiusdē felicis ad aca|cium epm ad uitalē | et miserium epos | Postquam scae memo|riae —

f. 157 suggestionibus | adiuuari. Explicit. Item | imperator Zenon ad li|bellū epm ioh ecclae | alexandrinae urbis. LXXV. | Cum sibi reddi tam pacem | —

f. 157^b glori|osius pfruatur. Explicit. | It epł felicis episcopi | ad acacium supradic|to constantinop ur epo | Episcopali diligentia | —

f. 158 conualescant. | Explicit. | Item eiusdem papae. | LXXVII. | ad acacium aliam | Felix *etc.* Multarū transgres|sionum —

f. 158^b exuendos. *corr. m. al.* Finit Incipit cap | quae directa sunt in sino|do trecentorum XVIII | patrum. cum epistola || f. 159 papae leonis ad leonē LXXII | Aug sci ilarii pictabensis | epi et c̄ de fid in lib II. int cetr | Unum igitur. hoc est inmobi|le — Eiusdem in libro nono —

de libro Sci Ambrosi epi mediol quos misit ad imp. gratianū in lib II. de fide

ei'. lib incarnatiōn dni. ct | apollinaristas | ad Sauinum epm eiusdem.

Ioh epi constantinopolitañ in homelia de ascens dni.

eiusd de homilia de cruce et latrone

Gregorii epi nazanzeni in homeł de epiphania

Teophili epi alexandrini de epł pascali quā per egiptū destinaū

Eiusdem de alia eplā paschale contra origenē

Sci agtini epi ipponiensis epła ad dardanū

Ei'dē in eplā ad uolusiañ.

• Eiusdē in expositione eug scd ioh.

S. Basilii epi cappadocis

Sci Cirilli epi alexandrini ad nestorium

Eiusdem in libro qui dicitur golia de incarnatione unigeniti

Sci atanasii alexandrini epi conf ad epictatū corintheor epm

Fides sci hilarii

Fides sci agustini epi

f. 163ᵇ in quo ordinant | oma. Explicuer̄ testimo|nia de libror̄ scor̄ patrum | decerpta. quae ostend̄ xp̄m | gemine substantiae gigantē | eē. id ē ex d̄itatis et humanita|tis ueras pfectasq; naturas | Fid̄ sc̄. ecclae romane | Credimus in unum dm̄ | patrem omptm et in unum | —

f. 164 aetni suppli|cii. Explicit. | Incipit ex concilio sci bracarense capitulo | i Omnibus ecclesiis. psallenti|bus uno tenore. — Prb post manducauerit. non teneat mis̄. | Incip̄ statuta sci gelasii epi | Gelasius ep̄s. uniuer|sis epis p unāquamq; puinciam | constitutis. Necessaria rerum —

f. 168 putauerit subprimda. | Explicit statuta sci ge|lasii episcopi data || f. 168ᵇ v idus martii asterio | et presidio conss̄ | *Folgen — f. 169ᵇ allerlei Excerpte m. s. xi. und xii.*

Hieronymus *in Matthaeum.*

Sta Croce. XV. dext. 12. membr. 8. foliorum 173. saec. X.[1]

Vorsetzblatt Iste liber est conuentus scte crucis de flor̄ ord | minor̄ cotinens hieronimū sup 4ᵒʳ euāgl | N̊. clxiii ||

f. 1 *Perikopenverzeichniss m. s. xi–xii* | Iste liber fuit ad usuz fr̄is | thedaldi de casa q̄ | uiuens assignauit armario | fr̄m mo* de florentia. 1406 || f. 1ᵇ Incipiunt capitula | super Matheum | i De *atiuitate & de magis offerentib; mu|nera & fuga ihū in aegyptum | —

f. 3ᵇ lxv Ubi undeci discipuli habier̄ in galileā & lo|cutus ē eis ihs̄ ut docentes baptizarent. Expl. captl | Incipit prologus sci hieroni|mi. prb̄ri. | In nomine dn̄i n̄ri. ihū xpi | prologus quattuor euan|geliorum. amen || f. 4 Plures[2] | fuisse qui euangelia scrip|serint.[3] —

f. 7ᵇ ser|uanda[4] cōcludat. amen. Finit prefatio | eusebii. hieronimi. Incp̄. expositio | secundum matheum. | Liber generationis ihū xp̄i | In esaia legim' generationē ei' quis | enarrauit[5] —

f. 172ᵇ & ecce ego uobiscū cum omnib; dieb; usq; ad consumma|tionem scli. Cum[6] discipulis se futurum[7] pmittit. &[8] || f. 173. 173ᵇ *m. s. xiii: Bruchstück einer Rhetorik*

---

[1] Vgl. Bandini Med. Laur. iv 473 — [2] XXVI 15 — [3] scripserunt — [4] scribenda — [5] enarrabit — [6] Qui usque ad consummationem saeculi cum — [7] esse *add.* — [8] l. c. 218 c. Es fehlen vier Druckzeilen bis zum Schluss

Origenis *homeliae in Lucam.*

S. Marco. 611. membr. 8. foliorum 54. saec. IX–X.

Vorsetzblatt Conuentus sancti marci d' florentia ordinis frm̃ predicatoꝝ | Ex hereditate ꝑiti uiri Nicolai de Nicolis florẽtini. ||

f. 1 hieronimus paulae et eustochio | Ante [1] paucos dies quorundam in mat^theum | — studium fuerit. || f. 1ᵇ omeliae origenis in luc̃ numerũ xxxviiii uerse ab eusebio hyeronimo | In exordium [2] lucae usque ad eum locum | ubi ait scribere tibi optime thiophile, dictae homiliae | in dieb; dominicis sicut olim in populo iudaeorum multi prophe|tiam pollicebantur. —

f. 54ᵇ (xxxviiii) quã sperabunt quaꝑ̃ surgentes oremꝫ dm̃ ut digni simꝫ offer|re ꝛ [3] munera qꝫ nob̃ restituat et ꝓ̃ trenis caelestia largiat̃ in | xp̃o ihũ cui ÷ gloria et imp̃ in saecula saeculorũ amen. | Finit Finit dõ gratias. K̃ lũc ccxliii. re|manent. cl. capitula sine expositio|ne. ||

Orosii *historia.*

Laurent. LXV. 1. membr. 4. foliorum 189. saec. VI–VII. [4]

f. 1 *Über der Zeile m. s. xv–xvi* Pauli Orosii Libri vii in hoc codice habentur | decem [5] annos cruentissime gesto quas | nationes quantosq· populus idem turbo | —

f. 5ᵇ quippe ad nequitiam atq. eruditiorib· | hominibus continebit, *m. al. sed aequali* contuli | Pauli. Orosii. | aduersum. paganos | liber. i. explicit | incip̃. lib̃. secundus | Legenti uita scribtori gratia || f. 6 Neminem iam esse hominum arbitror quem latere possit quia [6] hominem in hoc mũdo | —

f. 30ᵇ hic praesentis uolumi|nis finis sit ut in subsequentib· cetera | ^per^subsequamur, [7] *corr. conlator* || f. 31 Pauli orosii | lib̃ ii· explc. | Inc̃. lib̃. iii. | utere felix || f. 31ᵇ Et superiore iam

---

[1] XXVI 219 — [2] prooemium — [3] ei — [4] Vgl. Bandini Med. Laur. II 725 sqq., dessen Beschreibung manches Unrichtige enthält — Von der ältesten Hand finden sich Randindices z. B. 'in italiam aduentus aeneae'. 'regnum sardanapalli apud assyrios qui ab arbato occisus est' — [5] I· 17 XXXI 730. Es fehlen drei Quaternionen und ein Blatt — [6] quod — [7] prosequamur

libro contestatus sum et nunc | necessarie repeto secundum praeceptum tuũ | —

f. 37b aut intempestiua siccitas hiemis aut | repentinus calor ueris aut incongris[1] || f. 38 confecit.[2] fugati ex hoc praelio plurimi | galli instauratis iterum copiis in bel|lum —

f. 43b sacramento infandae dilacerationi dedit. | Inde omnium urbes finesq' populus[3] cruenta praesentia (praesentia *addidit conlator*)[4] || 44 Qui[5] cum histrianorum[6] bello premeretur au|xilium a philippo per apolloniensis petiit | —

f. 59b babylonam bello expugnauit et cepit. | bactrianos nouis motib' adsurgentes[7] || f. 60[8] Perdomuit transitũ deinde in indiam fecit que post mortẽ | —

f. 60b diebus lysimmachia ciuitas formidŏlissimo | *in mg.* Titi libii dicit hęc | *m. s. XVI* non sunt orosii | Quomodo occidit mater romulo & remuli. & ipsi pueri ad flumine eicit. | aut ipsa aut stirpe a crudelitate regia uindicant; Sacerdos uinta in custodia | — lupã | int pastores uocatã putaent; || f. 61 Terrae[9] motu euersa oppressoq' populo suo | crudele sepulchrum fuit. Lysimachum | —

f. 61b pyrri bella incipiant et mox punica || f. 62 consequantur | Pauli. Orosii | liber III. expl. | Inc. lib. quartus || f. 62b Dixisse aenean uergilius[10] refert cum post | pericula sua suorumq' naufragia residuos aegre | —

f. 66b quã|uis nondum hostes adiudicati uinci tamẽ | a romanis posse senserunt.[11] || f. 67[12] Sequenti anno magnam uiscerũ suorum. partem | —

f. 67b prodigia sanguis &[13] terra lac uisum est, | *in mg.* Titi Libi dicit | de romulo | & remulo | Qm̃ gemini essent nec aetatis uerecundia discrimen facere posse & ut dii quo tutela — in quo ipse erat edocat muniit; || f. 68 Manare[14] de caelo nam et plurimis locis scatu|riens e fontib' cruor fluxit. et de nubib' | —

---

[1] incongruus 3, 4 l. c. 807 — [2] 3, 6 l. c. 809. Ein Blatt fehlt, wie auch schon hier sowohl wie unten eine Hand s. XVI—XVII angemerkt hat — [3] populatus — [4] 3, 12 l. c. 821 — [5] 3, 13 l. c. 822. Ein Blatt fehlt — [6] Istrianorum — [7] 3, 23 l. c. 852 — [8] f. 60. 60b m. s. XII—XIII. Von derselben oder einer gleichzeitigen Hand rührt auch die Randbemerkung her — [9] 3, 23 l. c. 853 — [10] Aeneam Virgilius — [11] 4, 3 l. c. 862 — [12] f. 67. 67b mit der Randbemerkung m. s. XII—XIII — [13] e — [14] 3, 5 l. c. 864

f. 101 nequaquam expauescerem si interi|oris spem acuminis inuenirem, | *ut supra* contuli || f. 101ᵇ Pauli | orosii. lib̄' | IIII' expl̄ic. | inc̄. lib̄. v | lege in xp̄o || f. 102 Romanis [1] utiq' suis contradixit obstitit | repugnauit si eorum felicitas sua infelici|tas —

f. 144ᵇ sequacib' cohaeserunt libri saltem ter|mino separentur | Pauli. orosii. lib. | v. explicit | Incip. lib. VI. | confectus codex in statione magistri uiliaric antiquarii | ora pro me scribtore sic dn̄m̄. habeas protectorem [2] || f. 145 Omnes homines cuiuslibet sectae [3] uel | uitae uel patriae ita semper ad pros|pectum —

f. 189 generaliter proni | sunt atq' ideo singillatim corripiuntur | expediam || f. 189ᵇ Pauli orosii | liber sextus | expl. incipit | liber VII. *conlator addidit:* feliciter [4] ||

---

[1] 4, 1 l. c. 919. Der Anfang des Capitels fehlt — [2] Mehr cursiv als die Angaben des Correctors; wie es scheint, vom Schreiber selbst herrührend — [3] vel sectae — [4] Das siebente und letzte Buch fehlt

2. Die Bibliotheca Riccardiana.

J. Lamius, catalogus codicum manuscriptorum qui in bibliotheca Riccardiana Florentiae adservantur. Liburni 1756.

AUGUSTINI *enchiridion, de mendacio, contra mendacium.*

256. membr. Grossoctav. fol. 1—142. saec. XII, fol. 143—264. saec IX—X.[1]

f. 1 In noẽ dĩ sũmi ĩcip̃ ꝓlog' | Cum in noẽ scẽ et | indiuiduę trinitatis xp̃ia|nissimus ac gloriosissimus ludouuicus. | supno munere uictor augustus. Anno incarnatio|nis dñi nr̃i ihũ xp̃i DCCCXVI. inditione decima | anno siquidem imperii sui tertio. aquisgrani pa|latio. generalẽ scm̃q' conuocasset conuentũ. —

f. 2ᵇ ingredi mereantur. Ysidori in libro | officiorum de tonsura .I. || f. 3 Tonsurę ęcclasticę usus a naza|reis —

f. 40ᵇ (XXVII Grḡ de pastorib; non recte credentib;) Qa | si cordis temptatio usq; ad operatione ꝓsilit. nimirũ || f. 41[2] (XXXVI) dedite in pplo meo robustos. ɩ sciens ɩ ꝓbabis uias eoꝝ | Sacerdotes studio corrigendi facta perscrutari debent | —

f. 72ᵇ (CXIII. Itẽ sermo scd̃s de uita et morib; | clericorũ |) ego iussi. | Obtẽperauit michi libentissime. et sicut uidetis operat' ẽ. || f. 73[3] (CXX) *** Clericos quos uoluntas aut nativitas pauperẽ | —

f. 88ᵇ (Epylogus breuit digestus) sed cũ om̃i deuoti|one et ueneratione diuine seruitutis op' pagant. || f. 89 angli. Seraphim ardentes. cherubim scientiae. De ponderibus. | Talentum ẽ pondus. LX. et duos semis. quod faciunt. LXXX. | — X obolos habet. | De mensuris. Corus modios. XXX | — gomor. sextarius. ||

---

[1] Vgl. Lami l. c. p. 51, der die ganze Handschrift fälschlich ins 11. Jahrh. setzt — [2] Ein Quaternio fehlt — [3] Ein Quaternio fehlt

f. 89[b] Intrōgandum | Interrogandum est quid est fundamentum sapientiae lit|tera est quia aput grecos dr̄ gramma. apud oratores legit | terra. apud filosophos addomos apud ebreos sephir. Beati ysidori. | hii sunt aut̄ libri ueteris testamenti —

f. 90 fidei grām edificaretur. Fuganda haec sunt om̄ib. modis et abstinentia igni | ac ferro totoquae artificio reparanda Langorem a cor**|pore. Inpericiam ex animo. Luxuriam a uentre a ciuitate | sedicio a domo discordia et in cōmune a cunctis intēpe|ranti. amicorū omīa ēē. cōmunia. ēē. cōmunia *sic* et amici. seipsū esse | alterū. Duorum q̄q tēpo* maxime habendā curam, mane et uespere eorum quo acturi sumus eorūq; post dm̄ ueritatē colendā quē sola homines gessim' dō ꝓximō fac̄ Statera ne transileas id̄ ne preter|gradiaris iustitiā ignem gladio ne confodias id est iratū | uidelicet et tumidum animū uerbis maledicis ne leseris. Co|ronā minime carpendam id ē leges urbium conseruandas. | Cor non cōmedendū id ē merore de animo ꝓiciendum | ēt proficiens n̄ deficiat. Cū ꝓfectus fueri ne redeas id̄ post | mortē uitā istā ne desideres. | Per uiam publicā ne ambu|les id ē ne multorū sequaris erroris. Irrundinē in domo | n̄ suscipiendā id ē garrulos et uerbos** (et uerbos *in ras.*) hōs sub eodē tecto | non habendos. Oneratus sup ponendū honus de nepotib' | non cōmunicandū id .ē. a uirtute incedentib, augenda | precepta tradentes se otio relinquendos. | Inter principiū et iniciū. h̄ intē qui p̄cipiū prima parte || f. 90[b] carminis sign̄ iniciū ů uniuscui'q; regi incipientis ceptū | eē demonstratur. — Int̄ q; et q; h̄ ∸ q q; ꝓnom̄ ēē dēniq; ů coniunctio ēē ꝓferatur | Tonsure ecclastice usus a nazarenis n fallor [1] —

f. 95 Incipit epla s̄ aug̃ ad ianuariū | *erste Zeile unleserlich* |

f. 95[b] terrogasti malē pus nosse quid interrogatus ipse responderes | —

f. 98[b] Incip̄ ordo sandaliorum. | Varietas sandaliorum quae uarietatem ministrorum | —

f. 100 Interrogatio sacerdotal. —

f. 102 Incipit expositio catholice fidei | Quom̄ definitur fides scd̄m intellectū. Fides. ē. credulitas | —

f. 106 Incip̄ expositio | symbo̊li —

f. 109 Incipit expositio catecuminorum.

---

[1] Folgen Excerpte von allerlei Art, meist aus Isidorus

f. 110[b] expositio sindonis
Expositio simboli.
f. 111[b] Expositio dñicę orationis —
f. 113 (oratio ad synodum de vestibus sacerdot.) Iam quia canonice frs̃ kmi ad sinodum conuenistis de|betis —
f. 116 q linguas infantiũ fac̃ | dissertas qui *etc.* am̃. | Audistis frs̃ kmi misteria rationalis et suphumaeralis | — •
f. 116[b] et summa felicitas pmanens. p infinita | scła sclorum. amen. Sermo ad plebẽ. | Sermonem exortationis uocib, facere fratres kmi erube|sco. —
f. 117[b] impleamus in opere. quod ipse uobis prestare | digneris. q cũ Incip̃ epła a irricũ francoꝝ || f. 118 Laetus nos excellentiae ur̃ae uehementẽ facit epła quę pios | —
f. 118[b] circum quaq; tendat opinio. | Incipit Liber sc̃i Laurentii pb̃ri nouariensis | de muliere chananea. || f. 119 Fr̃s. [1] kmi [2] multi quidem configunt [3] uenti seuiuntq; pro|celle sed ur̃m conuentum non dissoluit tẽptatio nec studiũ | uiolat [4]. Non cessat eccła —
f. 124 Et pro his [5] om̃ib, gr̃as agamus deo uiuo. Cui est ho|nor et gła in scła scłoꝝ amen. | Sermo in aduentu dñi. | hoc [6] tempus frs̃ km̃i in xp̃o. | non sine causa [7] dñi aduentus *etc.*
f. 124[b] Dñi [8] et saluatoris nr̃i ih̃u xp̃i aduentum atq; beatissi|me marie —
f. 125[b] Dñs [9] et saluator nr̃ ih̃s xp̃s frs̃ km̃i. hodierna die | p salute nr̃a *etc.*
f. 127 Dñi [10] nr̃i ihũ xp̃i *Aliis (sic) sermo in nat̃ dñi* [11] | frs̃ kmi [12] celebrantes natiuitatẽ [13] uideamus sensũ *etc.*
f. 128 sermo eodẽ die Admonendi [14] estis frs̃ carissim. ut qa | natiuitatẽ filii dei cęlebratis. nullus sit ex uobis —
f. 128[b] In Sermo in epiphania dñi. | Dies [15] ista et festiuitas | quam hodie frs̃ celebratis. ideo epiphania —
f. 129[b] In purificatione sc̃e marię. serm̃. | Scãm [16] ac uenerandã huius die festiuitatem. cũ sp̃ali | —

---

[1] LXVI 116 — [2] F. c. *om.* — [3] confligunt — [4] violavit — [5] eis — [6] Ambros. app. sermo 1 XVII 603 — [7] immerito — [8] ? — [9] ? — [10] Ambros. app. sermo 3 l. c. 608 — [11] Das Cursivgedruckte miniirt — [12] *om.* — [13] n. c. — [14] ? — [15] Augustini app. sermo 139 XXXIX 2018 — [16] ? Vgl. Beda VII 315

f. 130ᵇ Sermo in quadragesima. | Ecce [1] appropinquant dies sci̅ et tempus acceptabile —

f. 131 aliis sermo in quadragesima. | Ecce [2] nunc tempus ad .ē. in quo et peccata ur̄a confi|teri —

f. 132ᵇ Incipit sermo sci̅ ambrosii de ieiuniis | Nonnulli [3] xp̄ianoꝝ fr̄s. extimantes [4] se diuinitatis precepto [5] | —

f. 133ᵇ uermiū stimulis conpungamur. | Aliis sermo scę quadragesime | S*atis [6] nos oportet timere trex causas kmi̅ fr̄s. ꝑ quas | —

f. 134ᵇ Fr̄s [7] km̄i contra impiissimā hostē inuidissimū tantum | —

f. 135 Ad te [8] consurgo [9] hominē quē scio eē fidelem ad increpati|onē festino [10] —

f. Ad 137 hōēs ista legēda ∻ in quadragesima. | Pius [11] dn̄s et misericors fr̄s km̄i ꝑ ꝓphām | nos exortatur —

f. 137ᵇ Oratio Tractus sci̅ Augustini || f. 138 Fr̄s [12] kmi̅ quā timendus .ē. dies illa in quo dn̄s n̄r ac redēptor | — eripere dignetur. Qui *etc.* || f. 138ᵇ Primū [13] quidē decet nos audire iustitiā dei. deinde intel|ligere. —

f. 139 Or̄ sermo in septuag̃. | Redimite [14] uos [15] dū [16] p̄tiū habetis. qd̄ [17] nouū tempus fr̄s kmi̅ [18] | —

f. 140 membra | estis positis regnare. ꝑ infinita scl̄a. Sermo in sexagesima. ||

f. 140ᵇ Adest [19] tempus kmi̅ fr̄s quod sexagesima uocatur et idō | —

f. 141 Sermo in quadraiesima | Deo [20] gr̄as agimus fr̄s qui hodie ad eccl̄am gr̄a uerbū dei | —

f. 144ᵇ De samaritana muliere | Lectio [21] beati iohis euangeliste quam modo fratres au|diuimus. preter plurima sacramenta —

---

[1] Ambros. app. sermo 17 XVII 637 — [2] Ambros. app. sermo 25 l. c. 654 — [3] Ambros. app. sermo 23 l. c. 648 Max. Taur. sermo 26 LVII 583 — [4] aestimantes — [5] praecepta — [6] ? — [7] ? — [8] Hieronymi app. ep. 33 XXX 242 — [9] surgo — [10] ad te increpatio mea festinat — [11] ? Vgl. Beda VII 365 — [12] ? — [13] ? — [14] Ambros. app. sermo 14 XVII 631 — [15] vos ipsos — [16] dum vos — [17] quando carissimi fratres — [18] *om.* — [19] Ambros. app. sermo 15 l. c. 633 — [20] ? — [21] ?

f. 142 Sermo de abrahã. | Scitote [1] frš quia [2] cuius opera quisq; facit eius [3] filius uo|catus. [4] —

f. 142ᵇ quando ꝑ suis iniquitatib; corriguntur. [5] ‖ f. 143 *Encyridio* [6] | Incipit liber *incip̃ lib̃ sc̃i ag̃tini q dr̃ encheridion ab eo* ////////// | Dici [7] non potest fili laurenti dilectissime [8] | quantum tua eruditione delecter. —

f. 197ᵇ librũ ad te | sicut ualui utinam tam cõmodum. quam proli|xum. de fide ⁊ [9] spe et caritate ⁎ conscripsi. | Explicit Liber sancti agustini Encyridion. de | Fide. ⁊. [9] Spe. ⁊ Caritate. Ad Lauren|tium. | ΔΩ ΓΡΑC | ΦΡΑ)-ΚΙ CΚΙΔΕ)-(ΑΡΕΡΙω | ΗΠΙCΚΟΠΙ ΒΡΙΞΙΕ)-CΙC. [10] ‖ f. 198 Incip̃ aug̃ aurelii. lib̃. de mendacio | Magna [11] questio est de mendacio. quę nos in | ipsis cotidianis actib' nr̃is sepe c̃turbat. ne | aut temere accusemus mendaciũ qđ ñ ẽ mendacium | —

f. 229 Fidelis dš. qui non uos. sin⁊ | tẽptari supra quã potestis ferre. sed faci⁊ cum tẽp|tatione etiam exitus. [12] ut possitis sustinere. | Explicit de m̃dacio. aurelii. augustini. liber. | ΔΩ ΓΡ̃ΑC. ‖ f. 229ᵇ *leer* ‖ f. 230 Consenti [13] frater carissime. [14] quibus rescripta | dum praeparo. ⁊ aliis atquae aliis magis | urguentibus occupationibus distrahor | —

f. 262ᵇ secundũ | ea quae tam multa in hoc uolumine disputauimus | ut uix ad eius terminũ quem loco isto fiximus | ueniremus. | Finit liber ad congentium | contra mendacium. | Multa [15] secundum inferiores causas futura sunt. | sed si ita sunt ⁊ in prescientia dĩ. uere futura sunt. | —

f. 263 po|tens est super malitiis. ‖ f. 263ᵇ 264 264ᵇ *Allerlei Gekritzel aus verschiedenen Zeiten* (*Recepte u. s. w.*)

---

[1] Ambros. app. sermo l. c. 665 — [2] quoniam — [3] eius et — [4] vocatur — [5] l. c. 666 c — [6] Das Cursivgedruckte miniirt m. post. — [7] XL 231 — [8] d. f. L. — [9] *om.* — [10] Dõ grãs. Francisci Demarerio (?) episcopi Brixiensis — [11] l. c. 487 — [12] exitum — [13] Augustini contra mendacium ad Consentium liber l. c. 517 Multa mihi legenda misisti Consenti — [14] multa mihi legenda misisti *add.* — [15] ?

VII.

Die Bibliotheca Nazionale, früher Borbonica in Neapel.

Cassiodorii *historia tripertita.*

VI. D. 18. membr. 8. foliorum 200. saec. X.

f. 1 In hoc corpore continentur historiae ecclesiasticae ex Socrate Sozomeno | et theodorito in unum collectę et nuper de greco in latinum trans|latae libri numero xii. amen. lege feliciter in dño. | Utiliter [1] nimis in capite libri — praedictum esse | cognoscit. Cassiodori senatoris iam dño prestante conuersi expliĉ p̃fat | incipiunt tituli ecclesiasticae historiae cũ opere suo ab epiphanio scolas|tico dño prestante translata. Incipiunt tituli libri primi. | Allocutio [2] sozomeni ad imperatorem theodosium. | —

f. 1ᵇ (xx) celebrari [3] concilium. | Expliciunt tituli. | Incip̃ lib̃ primus feliciter. | Oratio allocutoria. sozomeni. in [4] Theodosi|um imperatorem. — i *in mg.* | Aiunt antiquis principibus —

f. 27 ad sinodum uenire precipiens. | historiae ecclesiasticae. sozomeni liber prim̃ | explicit. Incip̃ eiusdem historiae lib̃ secd̃. | Incipiunt tituli libri secundi. percontuli. | i De praesulibus ecclesiarum qui interfuerunt niceno concilio —

f. 27ᵇ (xxv) propter eustathium. | Expliciunt breues. Incip̃ lib̃ secd̃. | feliciter. nomina ep̃orum. niceni c̃cilii. | i | Conmunicabant igitur niceno —

f. 41ᵇ (xxv) libri ordiamur [5] initium percontuli: | Historia ecclesiasticae liber secundus explicit. Incip̃ lib̃ iii. | Incipiunt tituli libri tertii. | i De conuersione gentis indorum atque persarum. | —

---

[1] LXIX 879 — [2] Oratio allocutoria — [3] celebrare — [4] ad — [5] ordinetur —

f. 42 (xii) baptismate sit defunctus, | Expliciunt tituli. Incipit liber tertius | sozomenus | i In temporibus religiosi principis constantini —

f. 50b (xii) duocentesimae [1] octauę olympiadis. || f. 51 historiae ecclesiasticae lib̃ iii. explicit. | Incipit eiusdem historiae liber .iiii. | Incipiunt tituli libri iiii | i Quomodo per quoddam [2] presbiterum —

f. 51b (xxxviii) De machedonio eiusq; crudelitate. | Expliciũ *sic* tituli. | Incip̃ lib̃ quartus. | f. 52 i Sozomenus. [3] Igitur sub imperio constantini. —

f. 68b (xxxviii) partes manebant immotę. | historiae ecclesiasticae. Liber quart' expł. | eiusdem historiae. liber quartus incipit. | Incipiunt tituli libri quinti. || f. 69 i quia [4] defuncto constante —

f. 69 (l) bellũ contra cõstantiũ p̃. [5] | Explic̃t tituli lib̃ quinti. theodoritus [6] | i | Breui siquidem tempore pretereunte —

f. 97b (l) ueniens appellatus | est imperator. historiae ecclesiasticae lib̃ .v. | explicit. Incipit eiusdem historie | liber vi. feliciter. Incip̃t tituli libri vi. | i De iuliani genere [7] disciplinis —

f. 98b (xlviii) inuente sunt. [8] | Expliciunt tituli libri sexti. | Incipit lib̃ vi. Socrates. [9] | i Nunc igitur de iuliano —

f. 120 impietatis potentia copuletur. | historiae ecclesiasticae. liber. vi. | explicit. Incipit eiusdem lib̃ vii | i De iouiani imperatoris —

f. 120b (xl) lucii mala referuntur. | Expliciunt tituli | libri septimi. || f. 121 Incipit liber septimus feliciter. | Mlites igitur in maxima aestuatione —

f. 143b (xl) sine ullo foedere susceperunt. | historiae ecclesiasticae liber | vii. explicit. Incipit eiusdem | liber .viii. Incipiunt tituli | eiusdem libri .viii | i De conuersatione miraculis —

f. 144 (xv) deuictus | ac mortuus. Expl̃c. tituli libri. viii. | Incipit liber. octauus. | Socrates [10] de conuersatione monachorum. Eo tempore | fuit arsius [11] —

---

[1] ducentesimae — [2] quendam — [3] *om.* — [4] Quod — [5] parabat et de morte Constantii — [6] *om.* — [7] genere ac — [8] sint — [9] *om.* — [10] *om.* — [11] Arsenius

f. 156 (xv) sorte defunctus est, | historiae ecclesiasticae lib̃ viii expl̃. | Incip̃ eiusdem historiae lĩb viiii felicit̃. | Incipiunt tituli libri viiii. | i Quia mortuo ualente —

f. 157 l De morte[1] theodosii principis. | Expliciunt capitula libri viiii | Incip̃t liber viiii feliciter. | i Igitur defuncto ualente —

f. 184^b (l) ex quibus sedecim imperauit *in mg.* ∴ ꝑcontuli | historiae ecclesiasticae lib̃ viiii expł | Incip̃ eiusdem historiae lĩb x. | Incipiunt tituli libri x. | i De successione archadii & honorii | —

f. 185 De fine imperatoris arcadii. Expł tituli libri .x. | Incip̃ lib̃. x. feliciter. socrates.[2] | Defuncto[3] theodosio eius[4] imperio —

f. 200 (xxxv) patris quattuordecim. || f. 200^b uixit annis triginta & uno. | historiae ecclesiasticae lib̃ x explicit | incipit eiusdem historiae lib̃ xi feliciter | Incipiunt tituli libri undecimi. | i Quia theodosii iunioris imperium — (xviii) in occidente fuerit superatus. | Expliciunt tituli libri undecimi. | Incipit liber undecimus. Socrates.[5] | i Igitur arcadio[6] imperatore defuncto — sophistae troilo se credebat.[7] ||

Hieronymi *epistulae.*

VI. D. 59. membr. Grossoctav. foliorum 139. saec. VII.

f. 1[8] doceas[9] optine eum qui secundum doctri|nam est fidelem sermonem. ut possis exor|tari (h *superscr.*) in doctrina sana. —

f. 2^b diues. in iudaea templum mensam. lu|cernas. turibula patellas. scyfos morta[10] || f. 3 linguam.[11] aut aures habeas plurientes[12] id | est ne aut ipse al^{i}is detrahas aut alios audi|as —

f. 4 ipse de se quod talis sit confitetur[13] | amen expl̃ ad nepotianum | + Inc̃ ad uigilantium presuiterũ *corr.* | de origene amen || f. 4^b Iustum[14] quidem fuerat $^{ut\ 15}$nequaquam tibi litte|ris satisfacere: qui tuis —

---

[1] fine — [2] *om.* — [3] igitur *add.* — [4] in eius — [5] *om.* — [6] Arcadio igitur — [7] Schluss von 11, 1. l. c. 1187 c — [8] Oben m. s. xv—xvi: N. 85. epist antiq. S^{ti} Hieronimi — [9] ep. 52, 7 XXII 533. Vier Quaternionen und ein Blatt fehlen — [10] 10 l. c. 535 — [11] 14 l. c. 538. Zwei Blätter fehlen — [12] prurientes — [13] confitebitur — [14] ep. 61 l. c. 602 — [15] *om.*

f. 7 sic loquaris. explicit*um* *amen* suscrib|tio*ne* [1] epistulae (e *ex* m) amen | Finit ad uigilantium | + Inc̃ ad sabinianum diaconum de pae|nitentia || f. 7[b] Samuel [2] quondam lugebat saulem quia pentuerat | dn̄m̄ —

f. 14[b] cuius con|summatio [3] in combustionem Amen | Expl̄ epistula hieronimi ad sabinianum diaconū | de paenitentiam | Inc̃ eiusdem ad rusticum de paenitentia | Quod [4] ignotus ad igotum adeo [5] scribere sc̄ē an|cillae xp̄i hedybiae [6] —

f. 22 quoniam mandata tua non sum oblitus amen [7] | Expl̄ epistula hironimi ad rusticum de pęnitē[tia] | Inc̃ ad marcella de quinque noui testamenti questionib. | Magnis [8] nos prouocas quaestionibus et tor|pens otio ingenium —

f. 24 aput quos esse [9] dignatur amen. | Ex̄p̄l ad marcellam de v. noui testamenti qestionibs | + Inc̃ ad paulam de morte filiae blesillae. || f. 24[b] Quis [10] dabit capiti meo aquam et oculis meis fontem | lacrimarum et plorabo non ut hieremias —

f. 29[b] te magis|trante [11] dirigitur saeuit nunc diabolus et quia cer [12] || f. 30 mouebo [13] caelum et terra [14] et mare. et aridam et mo|uebo omnes gentes et ueniet desideratus cunc|tis gentibus Zaccharias —

f. 32 qui se | semper cogitat esse moriturum amen | Exp̄ eusebi hieronimi ad paulinum praesbyterū | campaniae de studio scributurarum | Inc̃ eiusdem asellam dō gratias | Dominae [15] sc̄ē et uenerandae matri aselle | hieronimus si tibi putem a me gratias [16] re|ferri —

f. 34[b] fluctusque maris tuis | praecibus mitiga amen [17] | Expl̄ ad asellam amen | Inc̃ ad euangelum praesbyterum quod pręs|byter et diaconus differant | Legimus [18] in esaia. fatuus fatua loquetur audio | quendam in tantam erupisse uecordiam —

---

[1] Das Cursivgedruckte ausradirt — [2] ep. 147 l. c. 1195 — [3] fit *add.* — [4] ep. 122 l. c. 1038 — [5] audeo — [6] Hedibiae — [7] *om.* — [8] ep. 59 l. c. 586 — [9] vel non esse *add.* — [10] ep. 39 l. c. 465 — [11] magistra — [12] unam cernit — 5 l. c. 471 — [13] ep. 53, 7 l. c. 547. Zwei Quaternionen fehlen — [14] terram — [15] ep. 45 l. c. 480 Dominae — Hieronymus *om.* — [16] gratias a me — [17] *om.* — [18] ep. 146 l. c. 1192

f. 36 et diaconi in aeclesia uindi|cent [1] expl̃ ad euangelum prȩsbyterum amẽ | Inc̃ pammachii et oceani ad hieronimum | Scs̃ [2] aliqui [3] ex fratribus scidulas [4] ad nos cuiusdã | detulit —

f. 36ᵇ con|sensisse [5] uidearis. Expl̃ feliciter. | Item inc̃ ad eosdem ipsius hieronimi | Iscidulaẹ *corr. conl.* [6] quas misistis honorifica me adfe|cere contumelia —

f. 44 qui serbare uelit eloq̌ii | uenustatem amen [7] Contuli ucumq. [8] || f. 44ᵇ Inc̃ hieronimi ad amandum praesbyterum | Brebis [9] epistula longas explicare [10] non ualet | questiones. et in artum multa concludens | —

f. 47ᵇ cum crudelitate clementi [11] non parcit. ut me|dicus [12] parcat ⁎ saeuit ut misereatur [13] | Explicit Inc̃ alia ad furiam eiusdem feliciter | Obsecras [14] litteris et supliciter *sic* deprecaris | ut tibi rescribam [15] —

f. 53ᵇ audire contingeret | cerneres in paruo [16] corpusculo ingentes ani [17] || f. 54 per corporis [18] cuncta dispensat his adque hu|iusmodi rebus insinuans magna de minimis | —

f. 61 possidius prestantiam uestrã | multum salutat. explicit feliciter | Inc̃ libellus senis augustini de penitẽ|tia feliciter | Quam [19] sit utilis et necessaria peni|tentiae medicina. facillime homines in|tellegunt —

f. 76 qua se quisque humi|lat [20] eclesiae dĩ et labor minor inponitur. et nul|lo temporalis mortis periculo mors aeter|na uitatur | Explicit de penitentia libellus senis | augustini. in orationibus tuis memen|to mei peccã | Emendaui utcumq. [21] || f. 76ᵇ *leer* || f. 77 Inc̃ epis sci hieronimi ad heliodorum conso|latoriam de morte nepotiani (epitaphiũ *add. m. al.*) | Grandes [22] materias ingenia parua non suf|ferunt. et in ipso conatu contra [23] uires | —

---

[1] vindicent in ecclesia — [2] ep. 83 l. c. 743 — Pammachius — salutem. Sanctus — [3] aliquis — [4] schedulas — [5] consentire — [6] Schedulae — [7] *om.* — [8] Von gleichzeitiger Hand, und zwar derselben, welche die Interpunctionszeichen gesetzt hat — [9] ep. 55 l. c. 560 — Domino — Hieronymus. Brevis — [10] explanare — [11] clementi crudelitate — [12] medicus ut — [13] l. c. 564. Das Schlusscapitel fehlt — [14] ep. 54 l. c. 550 — [15] scribam — [16] parvulo — [17] 13 l. c. 557 — [18] ? Ein Quaternio fehlt — [19] Aug. sermo 351 XXXIX 1535 — [20] humiliat — [21] wie oben — [22] ep. 60 XXII 589 — [23] ultra

f. 89b et cum quo loqui non possumus | de eo loqui numquam de sin*amus. | Expl. ad heliodorum consolatoria de | morte. nepotiani. inc de monacho captiuo | Qui [1] nabali proelio dimicaturi sunt. ante | in portum [2] * et in tranquillo mari flec|tunt guuernacula —

f. 95b et hominē | xpō deditum posse mori. non posse su|perari. amen | Expl. de monacho captiuo | Inc epistula ad pammacium. | Sanato [3] uulnere [4] et in cicatricem super|ductae cuti. si medicina colorem redde|re —

f. 104 tu duorum [5] | medius ad xpm leuius subuolauis | Expl ad pammachium feliciter | Incipit ad paulam | Nudus [6] tertius cum centesimum et [7] octauū | decimum psalmum tibi *corr. conl.* insinuare conarer et dicerem | —

f. 106 sub pedibus nos|tris uelociter expl. ad paula | incipit ad tyrasium de morte filiae consolatoria || f. 106b Karitatis [8] tuae scribta percepi quibus animum tuū | dolore commotum de filiae dormitione cognoui | —

f. 110 si alios contra illū [9] | non cesses [10] armare [11] | Incipit ad heliodorum exortatoriam | Quanto [12] stodio *corr.* et amore [13] contenderim ut pariter | in heremo moraremur —

f. 115b quibus [14] | nunc labor durus est expl ad heliodorum Inc ad rusticū | Nihil [15] xpiano felicius cui promittuntur regna [16] caelorū | nihil laboriosius qui cottidie —

f. 124 nudum xpm nudus sequere durum grande difficile sed mag|na sunt praemia. expł || f. 124b *leer* || f. 132 [17] Inc paulae et eustociae exhortatoria ad mar|cellam de sanctis locis | Mensura [18] caritas non habet. et inpatientia | nescit modum —

f. 133 tene|bo eum et non dimittam illum | explicit inc ad agalsiam questionum xi || f. 133b i | Cur [19] iohannes discipulos suos mittit ad | dnm ut interrogent [20] eum. — (xi) fuerit homo peccati et reliqua || f. 134 Filius meus apodemius qui interpraetationem nominis | sui. longa ad nos beniens —

---

[1] Vita Malchi monachi captivi XXIII 53 — [2] portu — [3] ep. 66 l. c. 639 — [4] vulneri — [5] duarum — [6] ep. 30 l. c. 441 — Nudius — [7] *om.* — [8] Cyprianus — salutem. Caritatis — Cypr. app. 4 ed. Hartel — [9] illam — [10] cessetis — [11] opto — meminisse *add.* — [12] ep. 14 XXII 347 — [13] amore et studio — [14] cui — [15] ep. 125 l. c. 1072 — [16] promittitur regnum — [17] Blätter versetzt; richtige Folge: 132. 126—131. 125 — [18] ep. 46 l. c. 386 — Mensuram — [19] ep. 121 l. c. 1006 — [20] interrogarent

f. 139b et qui in agro ne reuertatur auferre tuni|cam suam de quibus in commentariis eiusdem [1] ||

Vita Carilefi.

VI. D. 44. membr. 8. foliorum 91. saec. X.

f. 1 Incipit sermo sci ambro|sii in assũptione *m. post. in ras.* scẽ dĩ geni|tricis marie. (404 *add. m. post.*) | Celebritas [2] hodiernae [3] diei | admon& ut in laude uirginis inmo|rari —

f. 4b dignet in celis. | Qđ ipse prestare *etc.* am̃; || f. 5 Adest [4] nobis dilectissimi optatus | dies. —

f. 10 p̃cem pferrę | mundo. [5] || f. 10b Cogitis [6] me o paula & eusto|chium. immo caritas —

f. 63 & uos appareatis in gła. Qui cũ | patre *etc.* am̃. || f. 63b hac [7] clara die tma festiua — intra tui uteri porta. || f. 64 *leer* || f. 64b Incipit uita beatis|simi hareleppḥi. sacer|dotis. cuius natl caele|brat ipso die kł iuł. et ip|se domnus requiescit | in anisola moñstrio. | Constat [8] ueterum fuisse mo|rem. ut sui temporis uiros | —

f. 91b nec | aliquid eẽ poss& cui honor & potestas | uirtus & imperium in omni gente | loco & tempore & p cuncta sclo& scła am̃ [9] ||

---

[1] 4 l. c. 1014 -- [2] Max. Taur. app. sermo 12 LVII 867 Hildefonsi (?) sermo XCVI 267 — [3] hodierni — [4] Aug. app. sermo 194 XXXIX 2104 — [5] Stimmt nicht — [6] Pseudohieronymus de assumptione beatae Mariae virginis XXX 122 — [7] ? — [8] LXXIV 1247 — [9] Stimmt nicht

VIII.

Die Bibliothek von La Cava.

Besonderen Dank habe ich dem Prior von La Cava, D. Bernardo Gaetani auszusprechen, welcher mit der grössten Zuvorkommenheit mir den Zutritt zu der Bibliothek gestattete.

Isidori *etymologiae.*

2. membr. Grossoctav. foliorum 252. saec. IX.

f. 1 Inde [1] ergo dictum aduerbiũ qđ semp̃ uerbo iunctum adim|pletur Uerbũ enim solũ sensum impl& ut scribo aduerbiũ | —

f. 12ᵇ (de historia) Fabule uero sunt | que nec facte sunt nec fieri possunt quia contra natu|rã sunt. | Explĩ. lĩb. i. incp̃. lĩb. ii. k. | de rethr̃ica & eius nomine — xxi. de figuris uerborum. & sententiarum .i. | De rethorica et eius nomine. | Rethorica ÷ bene dicendi sententia [2] in ciuilib; —

f. 27 (xxviiii de oppositis contrariorum generibus) hic [3] ergo legit non legit tertiũ nihil ha|b&. | Explc̃. lib̃. ii. Incp̃. lib̃. iii. | Prefati enim sumus de quattuor partibus dis|cipplinę. de mathematica. Mathema|tica latine dicitur doctrinalis — conpetenter possent [4] ostendi. i k. arethemetica. | ii. de uocabulo arethemetice discippline — (viiii) musice ar|tis. Arethemetica ÷ discipplina —

f. 30 quique finiti sunt. [5] De inuentori|bus. geometrice. et uocabulo. eius. | Geometrica est [6] discipplina q· [7] primũ —

f. 31 (de quadripertita demensione geometricę) viii & viiii. | multiplicata tantum defaciunt. [8] | Explc̃. lib̃. iii. incp̃. lib̃ iiii. kapitula. | i. De musica — x. de numeris musicis. i. | de musica. | Musica [9] peritia modulationis sono cantuque consis|tens —

[1] 1, 10 LXXXII 87 c — [2] scientia — [3] hoc — [4] possint — [5] et omnes infiniti sunt *add.* — [6] *om.* — [7] *om.* — [8] tantundem faciunt — [9] est *add.*

f. 34 id est in [1] elebatione & positione | pls | Gáueriosus. quidam in tantum in astrologiã claruit ut ei | ob diuinas p̃dictiones athei uenses publice in gymnasio sta|tuam in auta lingua statuerent [2] .i. de astronomie. nomine. | Astronomia est astrorũ lex —

f. 41 (XLVIII) contemplatio|nẽ adtollat. [3] .α. | Expc̃. lb̃. IIII. [4] Incp̃. lb̃. v. kapł. I. | de legibus —

f. 41[b] XXVII De penis in legibus constituti. [5] | Moyses gentis. [6] hebreice primus. omnium. diuinas le|ges. —

f. 48 p̱ naturam. concessum est. [7] Explc. lib. v. Incp̃ lb̃. | VI. k. de medecina. — XIII. de medicina .I. de medi|cina. | Medicina est que corporis uel tuetur. uel restaurat salutem | —

f. 54 ita p̱ isto [8] corpus. | curatur. Explc lb. VI. Incp̃. VII. kl .I. De temporibus & | horis .I. de cronice. uocauulo. — XII. de discriptio|ne temporum. I. de cronice uocauulo. — Cronica [9] grece dicitur | —

f. 59[b] .v. dccCXIIII. [10] Explicit lib̃. | VII. Incp̃. lb̃. VIII. I. k. de sc̃i scripturis — XVII. de officiis. XVIII. de sc̃is scripturis. | Uetus [11] testam̃tum ideo dicitur | qui|a beniente nobo cessauit —

f. 67 (XVI de cyclo pascale) stratum annorum. [12] Si uis scire | quotus sit annus ab incarnatione xp̃i *etc.* —

f. 78 Post cuius expletionem exordiũ | recurrendum est. A conditione mundi. usq; ad hunc nouissimũ cy|cli anum. conputantur anni. Antiquitus —

f. 83[b] de rebus exsecrandorum | fiebant. Explc. lb VIII. Incp̃ lb .VIIII. I de dõ —

---

[1] *om.* — [2] *Gaveriosus* etc. Einschiebsel — [3] contemplatione collocaret — [4] III — [5] Das vierte Buch de medicina folgt nachher als sechstes — [6] genti — [7] 5, 27, 38 — [8] hanc — [9] 5, 28 — [10] Stimmt nicht — [11] 6, 1 — [12] 6, 17, 4. Dann folgen — f. 78 computi, darunter eine Ostertafel von 779—873. In dem Calendarium sind folgende Gedenktage verzeichnet: 2. Jan. depositio Optati, 5. Mai depositio petronacis, 3. Juni dedic̃ sc̃i benedicti, 8. Juni dedic̃ sc̃i stephani, 27. Juni dedic̃ sc̃i petri, 5. Juli dedicatio sc̃i martini, 18. Juli depos̃i ermeris ab̃, 20. Aug. depos̃ gratiani ab̃, 15. Sept. in palati benu dedic̃ ecłę sc̃i salbatoris. — f. 69 mitten unter den Computusnotizen m. al.: lb facimus de ipsi co|dici inprimis regũ .I. salomon. storiale. p̱phetarũ homelie bede | homelie de dibersis doctores colecta /// de dibersis doctores. scintillu. | danihel. eptaticu codice betere. I collectariu | minores. I. cronica I. psalteriu. I | athiomoligiarũ. I. storia longobardoru. I. lec|tionaru. I | Insimul totidem sunt cotdici XVII

f. 84 xviii. de heresib; xp̄ianorum. i. de deo | Beatus [1] hieronimus uir erudientissimus [2] —

f. 85ᵇ formam serui accepit. ꝑinde quedam [3] || f. 86 [4] lxx transtulerunt dicentes. adsumptio uerui dn̄i sup ih̄l in ma|nu angeli eius. Esdra adiutor. [5] —

f. 96 (xvii) ipsa substantia confitentur [6] | Ethimologiarum liber x. i. de | philosophis gentium — xvi. de quib;dā uocauulis hominum. de philosophis gentium. | Philosophia [7] greca appellatione uocantur q latine | —

f. 129 indagatores alatores praessores [8] Incipit lib̄. xi. i. | de homine & partibus eius —

f. 129ᵇ xii. de minutis uolatilib; i. de homine et partibus eius. | Natura dicta eo [9] qđ nasci aliquid —

f. 138ᵇ (iiii de transformatis) caudaque minauitur unca. Expliċ. lib. xi. Inc̄p. lib. xii. Capi|tula libri huius. in libro superire *sic* c̄tinentur. de pecodibus. et ium̄tis. | Omnib; animantibus adam —

f. 159 aliut quā [10] guttur. | Expl̄. lib̄. xii. Incip̄. lib̄e. xiii. ysidori. || f. 159ᵇ .i. De mundo. — .viiii. de uentis. | i. Mundus est cęlum terra. mare. & que in eis | —

f. 164 (viiii) poete ut alata [11] austri. .i. de aquis. | —

f. 164ᵇ xi. de diluuiis. .i. de aquis. | Aqua dicta quod sup efficies. [12] eius qualis [13] sit hinc & ęquor | —

f. 171 sed &iā & aliqua significare | futura. Exp̄. lib̄. xiii. incip. xiiii. | .i. De terra — .viiii. de inferiobus. *sic* | .i. Terra est in media mundi. regione posita. omnibus. | —

f. 187ᵇ (vii) quod anime hinc ibi | feruntur. [14] Exp̄. lib̄. xiiii. Inc̄ip. liber xv. | .i. de ciuitatibus — .xvi. de itineribus | De auctoribus conditarum urbiū plerūq; discessio inueni [15] | adeo —

f. 200ᵇ (xvi) qđ his uie precurrentiū | inuestigentur. [16] Exp̄ lib̄ .xv. Incipit. liber .xvi. | .i. De pulueribus. & gleuis terre. — xxiiii. de mensuris | .i. De pulueribus. | Puluis dicitur qđ uuenti (*prior* u *eras.*) [17] pellatur. tollitur enī eius flatu nec | —

---

[1] 7, 1 — Beatissimus — [2] eruditissimus — [3] 7, 2, 1 — [4] Vorher fehlen zwei Blätter — [5] ? — [6] ? — [7] 8, 6, 1 — Philosophi — [8] Schluss von Buch 10 — [9] ab eo — [10] est nisi — [11] alitis — [12] superficies — [13] aequalis — [14] ferantur — [15] dissensio invenitur — [16] id est cognoscantur *add.* — [17] vi venti

f. 217[b] .O. littera | iuncta cenix [1] | Exp̃. lib̃ .xvi. Incip̃. lib̃ .xvii. Ysidori. | .i. De auctoribus rerũ rusticanarũ | — ·x· de oleribus. | .i. de auctorib; rerũ rusticanarũ. || f. 218 Rerũ rusticanarũ scribendi solertia. | apud grecos primus | —

f. 238[b] (xi) Menta huius generi .vii. [2] | Explicit .xvii. Incp̃ lb̃ .xviii. | .i. de uellis ⁊ triumphis — viii. de pila .i. de uellis. et triumphis .i. | Primus uello [3] intulit ninius [4]. assyriorum rex —

f. 246[b] crure ꝓlato feriendam. conlusorib; p̃bent. [5] | Expl̃. lb̃. xviii. inc̃. lib̃. xviiii. | .i. De nauib; — vi de lanificis .i. de nauibꝫ. | Quorundã [6] uocauula qb; aliqd fabricatur —

f. 235[b] [7] (xiiii) uel a conligatione quasi collegis. [8] Expc̃. | lib̃ .xviiii. Incp̃. lib̃ .xx. i. De mensis sedescis *sic* — xv. de instrumtis equorũ. de | mensis ⁊ escis .i. Primus dedalus. msa ⁊ sella fecit. coqne apparatũ | — caro nisi confortetur. alimentis. [9]||

---

[1] choenix est — [2] sex — [3] bella — [4] Ninus — [5] praebet — [6] Artium quarundam — [7] f. 230—235 gehören nach f. 252 — [8] colligiae — [9] 20, 2, 2 l. c. 707 a

IX.

Die Bibliothek von Monte Cassino.

Von Tommaso Gar an D. Ludovico Tosti empfohlen, wurde ich in Monte Cassino mit altbewährter Gastfreundschaft aufgenommen. Der damalige Abt, D. Carlo Maria de Vera und der Präfect des Archivs, D. Andrea Caravita gewährten mir die ungehinderte Benutzung der Handschriften, die ich mit der grössten Bequemlichkeit einsehen durfte. Ausserdem fühle ich mich verpflichtet, die stets bereite Hilfe, welche mir namentlich D. Giuseppe Quandel leistete, dankbar zu erwähnen.

Über die Handschriften von Monte Cassino findet sich eine kurze Notiz bei Mai *scriptorum veterum nova collectio* III 2 p. 163 sqq., der auch die Palimpseste bespricht, über die noch Blume *Iter Italicum* IV S. 80 ff. zu vergleichen ist. Das Handschriftenverzeichniss in Caravitas lehrreichem Buche *i codici e le arti a Monte Cassino* 1869—71 ist für unsern Zweck völlig unzureichend. In das nachfolgende Inventar habe ich auch die Handschriften des eilften und zwölften Jahrhunderts aufgenommen, ein Verfahren, das sich später rechtfertigen wird.

Ambrosius *de fide, de spiritu sancto, de incarnationis dominicae sacramento.*

4. membr. fol. 2. col. foliorum 104. saec. VIII—IX.[1]

f. 1 In nē dnī incipit liber scī am|brosii ad gratianū imperatorē | contra arrianos libr̄ primus | Regina [2] austri uenit audire sapi|entiam salomonis in libro regnoꝝ | legimus. hyra [3] quoque rex ad salo|monem —

f. 10 inuisibilis. aut bon' non esse. qui ui|tã [4] etiã tuis operibus contulisti. | Explicit liber primus. | Incipit liber secundus || f. 10ᵇ Satis* ut arbitror libro superiore | scē impr̄ doctum [5] est sempiternum | —

---

[1] Vgl. Caravita I 20 — [2] XVI 527 — [3] Hiram — [4] id — [5] edoctum

f. 19 maiestatis * fultus. axilio *sic* fidei sue | tropea mereatur amen. | Explicit liber secundus | Incipit liber tertius de fide sci̅ am|brosii ad gratianũ imperatorem. | Q̃n̄m clementissime impr̃ instruẽdi | tue gratiam aliqua de fide mihi | —

f. 28[b] aduersarii cruentatum. sed xp̅i | premiis coronatum. añ *sic* | Explicit liber tertius | Incipit liber quartus. | Consideranti mihi imperator aug̃ste | qua ratione sic errauerit hominũ | gen' —

f. 39 secularium noxio uoluptatum | diffuse salutarib' braciis crucis um|bra uelaret. | Explicit liber quartus. | Incipit liber quintus | Quisnam est fidelis seruus | et prudens —

f. 55[b] ueneratur | sed ex carnis infirmitate metitur. | Explicit libr̃ quintus de fide | sci̅ ambrosii. | Incipit libellus fidei eiusdem | Credo [1] in hunum [2] dm̃ patrem omptntm̃ | et unum [3] hunigenitũ filiũ —

f. 56 aut sen|tentiã pro peccatis eterni * supplicii [4] ft̃. | Incipit eiusdem de spũ sc̅o̅ libr̃ | primus. incipit capitulationes | i Non esse inter creaturas sc̅o̅ spũ. | nec inter om̅a̅ sed super om̅a̅. | —

f. 56[b] xx Quia sicut pater lumen. Ita et filius. | ita et sp̅s̅ dei. [5] | hierobaal. [6] Cum sub arbore ut legi|m' —

f. 69 et meretrices in lacũ | ezabel [7] se cruore lauerũt. amen. | Explicit liber sextus. | Incipit liber septimus de spũ | sc̅o̅. adtitulatio libri scd̅i̅ | de spũ sci̅ ambrosii. | i Quia dn̅s̅ sp̅s̅. | — Et sicut pater reuelat nobis q̃ sua sũt. | sic et filius sic et sp̅s̅ reuelauit. [8] | Etsi in libro primo ueteris | storie lectione patefactum sit | —

f. 80[b] conferendus et nulli secundus nã | qui se imparem nescit fecit [9] equalẽ | Explicit liber septimus de fide | sci̅ ambrosii. amen. | Quia sp̅s̅ super xp̅m̅ et sicut filius sp̅m̅ | misit ita et sp̅s̅ filiũ misit. | —

f. 81 Quia omp̃ts etiã spiritus sc̅s̅. [10] | Scripturarũ [11] docuim'. ap̃stolos et pro|phetas illos ad prophetandũ hos ad | euãgelizandũ —

f. 93[b] sed quomodo detraes eum qui alta | inscrutatur deus. [12] | Explicit liber octabus. | Incipit liber nonus. [13] | Debitum curo [14] soluendũ sed esternos | meos non inuenio creditores —

---

[1] Vigilius Taps. de trinitate ix LXII 287 — [2] *om.* — [3] *om.* — [4] aeternam: hoc placuit. Amen. *add.* — [5] Die Capitulationen fehlen — [6] XVI 703 — [7] lacu Jezabel — [8] Wie oben — [9] facit — [10] Wie oben — [11] Superiori libro evidentibus testimoniis scripturarum — [12] scrutatur Dei — [13] de incarnatione dominicae sacramento liber unus — [14] fratres, cupio

f. 103 sine sollicitudine qui om̃a | post[1] om̃a spectans et per om̃a pene|trãs sp̃m[2] intelligibiliũ. | Explicit liber nonus de fide sc̃i ãbrosii. | Unum[3] dm̃ sentite patrem et filium | et sp̃m sc̃m. unum dm̃ unius mages|tatis. hunius substantie adque uir|tutis —

f. 104 Trinitatis uin|culo. uno deo patri et filio et spũ sc̃o | cũ pace seruiam' tormenta gehenne non patiamur. a morte secunda | euadam'. Finit. | Explicit de deitate hunitate. | Un'[4] ds̃ pater uerbi uibentis sapi|entie substantiis et uirtutis —

ibid. neq' filio sp̃s sed incõuersibilis et inmuta|bilis eadem trinitas semp. Finit. | Explicit liber sc̃i ambrosii am̃n. ||

AMBROSII *expositio in Lucam.*

5. [5] membr. fol. 2 col. foliorum 269. saec. XI.

f. 1b I Fuit ĩ dieb; herodis regis sacerdos q̃dã nõe zacharias — XLV Passio dnĩ. Sepultura. Resurrectio. || f. 2 Indicia ul cap̃ lectionũ eug̃ sec̃ luc. | I Prephatione lucas theophilo. Euang̃ | indicat p ordinẽ decriptũ. | —

f. 4b LCLXIII Aderant aũ q̃dã ipso in tẽpr. Nuntiantes[6] || f. 5 *leer* || f. 5b Expositio beati | ambrosii epĩ. in euan|gelii libro. sc̃dm lucã || f. 6 Scripturi[7] in euange|lii librum unum[8] quem | lucas sc̃s pleniore quodammodo | —

f. 14b uidet igi|tur[9] hic sc̃s zacharias sum|mus designari sacerdos. | quia sicut lectum est | de priori[10] tabernaculo[11] | —

f. 24 fidẽ | generationis asscis|ceret. Explicit. | lib̃. I. Incipiunt capĩ. | libri .II. | I. Ubi mater dnĩ ab anglo | salutatur. | — VII De symeône & anna. | Incipit lib̃ IIus | Eodem | ~~autem~~ | tempore | missus est | angelus | gabrihel | a dxo[12] in ciuitatem | —

f. 62 ut | dm̃ cognoscerent con|secuti sunt. | Explicit lib̃ .II. | Incipit lib̃ .III. | I Eo quod dñs filius ioseph | putaretur. | —

---

[1] potest — [2] spirituum — [3] ? — [4] ? — [5] 53. 203. Die erste Nummer ist eine ältere später getilgte auf dem Rücken des Einbandes, auf dem auch die jetzt geltende sich findet. Die zweite ist die älteste, welche auf den ersten Blättern der Handschrift so eingetragen ist: Iste liber ẽ sac moñrii Casineñ. N⁰. — Zuweilen fehlt eine dieser beiden Nummern, sehr selten beide. Vgl. Caravita I 157. 178 II 63 — [6] Die Capitulationen fehlen, ebenso im Folgenden. f. 1—4 saec. XI—XI — [7] XV 1527 — [8] *om.* — [9] *om.* — [10] priore — [11] 1, 22 l. c. 1542. f. 5b—14b saec. XI — [12] Domino

f. 62b (x) ioseph. cum scribantur | xii tantum. | Explicit'un' cap̃ | Incip̃ lib tertius | Et ipse ih̃s | erat inci|piens fere | annorum | triginta. | —

f. 84b qui so|lidiorem cibum afferre | non possint. || f. 85 Explc lib̃. iii. Incipiunt | cap̃ libri iiii .i. De baptismo dn̄i. | — (vi) in ore piscis. Explcnt cap̃. lib̃ iiii. | Non absurdum opi|nor. de generatio|ne dn̄i confecim; —

f. 104b ut uiuificandi habeant | potestatem. Explc. | Lib̃ .iiii. Incipiunt cap̃. | Libri .v. | i. De leproso. —

f. 105 xviiii. De eo quod dixit dn̄s | quid me dicunt homines. | Incipit quintũ. | Et factum | est cũ ih̃s [2] | esset in una | ciuitatũ. | —

f. 132b per | adoptionem acquiratur. [3] | Locum hunc legant | q̃ ioh̃is baptisma spernunt. [4] | Et [5] om̃is populus au|diens & publicani | iustificauerunt | —

f. 157 mortis uincla || f. 157b nesciuit. [6] Explic̃ | liber. v. Incipiñt | cap̃. lib̃ .vi. i. Dicre|tio *sic* in quibusdã uisionis. & gus|tus mortis. — xxi. De uil̃lc iniq̃tat̃. Explc. | cap̃. | Dico aut̃ uob̃ uere sunt aliq̃ | hic stantes —

f. 208 in ęcclam genti|lis uitio erroris inducunt. [7] | explic lib̃. vi. Incipit lib. vii. | i Om̃is lex et proph̃ę usq; ad ioh̃em. | — xii De decem minis. | Explcnt cap̃ | Incp̃ lib̃ .vii | Lex et prophe|tę usq; ad ioh̃em. | Non quia lex defecit. | —

f. 231 ita & hi q̃ uitã meruerint | anglo. [8] Expl. lib̃. vii. | Incp̃nt. cap̃. lib̃ viii. | i De asina & pullo ej. | — (vi) nubsit cui; erit | in resurrectione. Explc̃nt | cap̃. Incipit liber viii. | Et factũ est cũ ap|ppinquasse ad | bethfage —

f. 237b sed diuinę gr̃ae ditata mu|nerib;. [9] Explc. lib̃. viii. Incipit .cap̃. viiii. libri. | i Iudeos introgat dn̄s cui; sit filius xp̄i. | —

f. 238 (vii) & | de passione dn̄i. Explip. *sic* cap̃. Incip̃t Lib̃. viiii. | Edixit [10] dn̄s dn̄o meo. | Consumatu|rus p̃cepta —

f. 268 in | monte cõplures fuisse. [11] Explc lib̃ | viiii. dõ gr̃as amen. | p̃fatio in eug̃ secd̃ iohm̃ | hic [12] est ioh̃s euãglista. unus ex | discipulis —

---

[1] *om.* — [2] *om.* — [3] acquiritur — [4] Locum — spernunt (miniirt) *om.* — [5] *in mg. m. recentiss.* Hoc loco incipit liber v[s]. in impressis. — [6] Ende des sechsten Buches — [7] Ende des siebenten Buches — [8] Ende des achten Buches — [9] Ende des neunten Buches — [10] Dixit — [11] Ende des zehnten Buches — [12] Bedae Iohannis evang. commendatio (v 451)

f. 268b ꝛ dō magis|terii doctrina seruetur; | Intp̄tatio nominū hebrej. | Aenom. id est oculus si|ue fons eoꝝ. anani. dona|uit mih̄. Banereem. filii | tonitrui. q̃d corrupte. | — siloa. missus. finit. ꝓlogus script̄. | Xp̄e qui sedis sūma in arce. | Iohannes subdiaconus ꝗ tertia | pars de me scripsit. xp̄e parce eis | delictis. | Ad om̄s qui et legunt xp̄e parce | eis in euum. | Sicut ꝗ nauigat desiderat por|tū. ita scriptor nouissimū ūsū. | Q nescit scribere. putat nullus | essꝛ laborem. Sed ꝗ habꝛ inten|tos oculos ꝛ inclinata ceruice. | Tria digita scribunt. sed totū | corp; laborat. Rogo uos om̄s ꝗ | hic mellifluos flores carpitis. | cū hic aliqd min; inueneritis non | maledicta ingeratis. sed ut ue|niā tribuatis. legentis. uitā. | Scriptori. ueniā. | Possidentis salutem. || f. 269 *drei Zeilen ausradirt* | benedicte[1] pater. mo|nachorū pastor. alūne. | II Exiguū munus suscipe quae|so libens. | III Qd̄ tibi nunc sūpplex. atenolfus | optulit abbas. | IIII Ad laudē tuā. seruulus illę | tuus | V Pro quo funde prêces. mona|chorū coetib; atq; | VI Dilua ut dn̄s. crimina cun|cta sua. | VII Atq; suis iungat. celesti | pace choréis. | VIII Tu quib; altithrono pan|gat in ethre melos | VIIII hinc precor o supplex rima|tor. posce tonantē. | IX Scriptor ut ammittat | ueniā peccamini sacri. | XI Hesternū facinus instans. | careatq; futurū. | XII Cū scis dehinc aetna luce | fruatur | XIII A sūmo celoꝝ descendens cul|mine nr̄m. | XIIII Laxatoq; igni paulisp fo|mite prestat. | XV Uiolat carnes. aurasq; ui|asq; | XVI Et sata trarū p̄stans. | adolelescere cuncta. | XVI Et for///an satagis scriptoris | nosse uocam; | XVII Iohs subd̄. ꝛ mon̄. indign. pec|cator. ||

Ambrosius *in psalmum CXVIII.*

154.[2] membr. 4. foliorum 152. saec. XI.

f. 1 *m. s. XVI* Ambrosii mediolanēsis epi com̄ in pš 118 Pro. | Licꝛ[3] mistica quoq; uelut tubę increpuerit sono dauid ꝓph̄a. | —

f. 1b qui secunt | debes presumere. | Beati inquit immaculati[4] in uia qui ambulant in lege | dn̄i. Beati ꝗ scrutantur —

[1] ? *O* ist vor *Benedicte* zu ergänzen — [2] 302. 192. Vgl. Caravita I 283 — [3] XV 1197 — [4] immaculati, inquit

f. 152 Et ideo | uocẽ tuã insinua michi. Cui amici ĩtendunt. ego quoq; eã audire | desidero. cępit in hortis esse ęccla. postquã in hortis passus est xp̃s. ||

Augustini *contra Academicos, de beata vita, de inmortalitate animae, soliloquia, de ordine.*

171[1]. membr. 4. foliorum 124. saec. XI.

f. 1 *Oben* Lib frũ casinensiũ si qs eũ furat' fuerit ul unc titulũ deleuerit anathema sit. | Incipit liber primus aurelii augustini. aduersus | achademicũ [2]. O [3] utinã romaniane hominẽ | sibi aptũ ita uicissim uirtus —

f. 12[b] atque surreximus. | Explic lib prim; achademicoꝝ. Incip lib .II. ejdẽ. || f. 13 Si quã necesse est disciplina atq; scientia sapien|tię —

f. 25 obũbrati. domũ reuertimus. | *Zeile leer* | Cum post illũ sermonẽ quẽ secundus liber c̃tinꝫ. | —

f. 45 ꝫ citius quam speraueram fecimus. Aur aug achadem lib. III explic. | Incip Lib de beata uita. Si[4] ad philosophię | portum e[5] quô iam in beatę uitę regionem solum que (solumq; *corr. m. rec.*) proceditur uir humanissime atq; magne | theodore —

f. 58[b] facto disputationis fine discessimus. | Si[6] alicubi est | disciplina necesse[7] nisi in eo qd uiuit —

f. 67[b] p sensum de quo dictum est probatur. || f. 68 Uoluenti[8] michi multa ac uaria mecũ diu ac | p multos dies —

f. 74[b] adq; ad illa sua obscura confu *ein Drittel der Seite leer*[9] || *ein Blatt ausgeschnitten* || f. 75 R *ein Viertel der Seite leer* ppterea[10] tibi hoc uideri quia quãuis ista optare posses | —

f. 79 quidqd iam uisus ipse pręceperit. | Expli. Soliloquioꝝ lib .I. Incip lib secds. Falco.[11] | Satis int̃missum ẽ op' nr̃m ꝫ impatiens est | —

f. 81[b] ex eo istuc[12] contingit quod nichil per se maius aut[13] || f. 82 definitiones[14] ac diuisiones ꝫ ratiocinationes dum qd qdquę sit declara|tur —

---

[1] 386. 226. Vgl. Caravita I 283 — [2] contra Academicos — [3] XXXII 905 — [4] l. c. 959 — [5] de — [6] l. c. 1021 (liber de immortalitate animae) — [7] nec esse — [8] l. c. 869 (soliloquiorum libri) — [9] 1, 17 l. c. 878 — [10] 1, 19 l. c. 879 — [11] A. — [12] istud — [13] 2, 8 l. c. 888 — [14] 2, 20 l. c. 894. Fünf Blätter fehlen

f. 83[b] Quare me sollicitum facit quod tamdiu | quasi ad insidiandũ obambulauit [1] | *sechs Zeilen leer* || f. 84 *leer* || f. 84[b] quantum [2] possum; ut docti atq; prudentes uiri legant hęc ⁊ nr̃a | —

f. 88[b] H [3] Fiat ut speramus. | Explič soliloquiorum dõ grãs || f. 89 Ordinem [4] rerum zenobi cũ sequi [5] ac tenere cuiq; ꝓpriũ | tum uero —

f. 101 hoc fuit tantũ illo die negotiũ meum. | *Zeile leer* | Interpositis deinde pauculis dieb; uenit alipius [6] | —

f. 124 ñne illa uenera|bilis // [7] ꝓpe diuina quę iure ⁊ ħa [8] ||

AUGUSTINI *contra academicos, de beata vita, de inmortalitate animae, de ordine rerum, de quantitate animae, hypomnesticon, de nuptiis et concupiscentiis.*

166.[9] membr. 8. 2 col. foliorum 145. saec. XI—XII.

f. 1 *m. s. xv* ✠ Iste liber ẽ moñ casinẽsis | In hoc uolumine ɔtinẽtur | liƀ sci̅ aug̃. pm' ɔ achademicos | Secũdus | de bt̃a uita | t̃tius de ĩmȯtalitate ai̅e | Quãtus de ordiñ reꝝ | q̇ntus de quãtitate ai̅e | ypognesticon p̱ sex libros. | It̃ de nuptiis ⁊ ɔcupiscentiis. || f. 1[b] Incipit Liƀ primus aurelii | augustini de achade|micis uł contra a|chademicos. | O [10] utinam romaniane | hoi̅eɜ sibi aptũ ita ui|cissim uirtus —

f. 7[b] est. atq; surrexim; Explicit | Liƀ ṗm; achademicoꝝ. Incip̃ | secđs. | Si quã necesse est disci|plina atq; scientia [11] ua|cuũ eẽ —

f. 14[b] obumbrati. | domũ reuertim; Explicit | Liƀ secđs achademicoꝝ. Inci|pit tertius. || f. 15 Cum post illũ sermo|nẽ quẽ secdš liber | contin⁊. alio die | —

f. 27[b] ⁊ citius quã | spauerã fecim; Explicit | Liƀ t̃tius beati augustini con|tra achademicos. || f. 28 Aurelii aug̃ | de beata uita. Li|ber incipit. | Si [12] ad filosophie | portum e [13] quo iam | in beate uite re|gionẽ solumq; ꝓce|ditur uir humanis|sime atq; magne theodore —

---

[1] 2, 25 l. c. 897 — [2] 2, 28 l. c. 898 — [3] A. — [4] l. c. 977 (de ordine libri duo) — [5] consequi — [6] Alypius — [7] ac — [8] 2, 53 l. c. 1020 — [9] 436. 668. Zum Theil Abschrift des vorhergehenden Codex. Vgl. Caravita I 309 — [10] XXXII 905 — [11] scientia sapientiae — [12] l. c. 959 — [13] de

f. 36b facto disputatioĩs fine | discessimus. Explicit lib augu|stini de beata uita. || f. 37 De immortalita|te aĩe Lib bea|ti aug̃ incipit. | Si [1] alicubi est | disciplina nec | esse nisi in eo | q uiuit —

f. 43 ĩ | aĩa p sensũ de q dictũ ẽ pbatur. | Explicit liber beati aug̃ de in|mortalitate aĩe. || f. 43b Incipit Primus liber Beati aug̃ | epĩ. de ordine rerum. | Ordinem [2] re|rum zenobi | cum seq [3] ac | tenere cuiq; —

f. 51 hoc fuit tan|tũ illo die negotiũ meũ. | Explicit liber Beati aug̃ primuś. | de ordine Rerum. || f. 51b De ordine Rerum liber | Aug̃ Secđs incipit. | Interpositis deinde pauculis di|ebus. uenit alipus [4] —

f. 64 si ne|cesse sit de illa iurare possim; [5] || f. 64b 65 *leer* || f. 65b Incipit liber Beati Augustini | De quantitate anime. sub dialo|go composit'. Cum adeodato car|naliter sibi filio. | Adeodatus. | Qm̃ [6] uideo te habun|dare otio. queso ut | m respondeas | —

f. 86b me ipsum oportuniorẽ obseruabo. | Explicit dialogus augusti de | quantitate aĩe. || f. 87 Incipit liber prim; ypognesticon [7] | Scĩ augustini epĩ. | Aduersari [8] catholice | fidei dum contra re|gulam ueritatis —

f. 90 age|re nõ habebit. Ypomnestico lib | .i. explicit. Incipit lib .ii. | Item peccatum aiunt ade [9] ne|minem —

f. 91b uł morte redemit. Ypomnesticõ li|ber secundus explicit Lib ťtiu' ĩcip̃. | Item [10] posse dicunt hoĩe3 p liberum | —

f. 101b lingue ťminum posuit. Ypognesti|cón Liber Tertius explicit. | Incip̃ liber Quartus. | Item aiunt. Libidinem [11] na|turale eẽ bonum —

f. 107 subuenerit saluatoris. [12] Am̃. Ypog|nesticon. Lib quartus explicit | Incip̃ lib Quintus. | Item inquiunt paruulos non | trahere —

f. 112 & p | oĩa & ĩ oĩb; nobis am̃. Incip̃ de p̃destinatioñ Lib vi'. | Addere [13] etiam hoc [14] quã maxi|me huic opi —

---

[1] l. c. 1021 — [2] l. c. 977 — [3] consequi — [4] Alypius — [5] 2, 53 l. c. 1020. [6] l. c. 1035. Auch in dieser Handschrift wird Adeodatus als Unterredner genannt — [7] Hypomnesticon contra Pelagianos et Caelestianos, vulgo libri hypognosticon — [8] XLV 1611 — Adversarii — [9] Adae, aiunt — [10] Iterum — [11] Libidinem in homine — [12] salutaris — [13] Licet latius de gratia et libero arbitrio iam superius disputatum sit, tamen addere — [14] nonnihil

f. 116[b] Grã p̃destina|tionis indebitã p̃rogare. am̃. | Explic sextus lib̄ ypognesticon. Incip̃ | ꝓemiũ ĩ librum de nuptiis & cõ|cupiscentiis. | Dño[1] inlustri & me|rito p̃stantissimo | atq; in xpi dilec|tione km̃o filio | ualerio. augusti|nus in dño salutẽ. | Cum diu moleste ha|berem qđ aliquotiens —

f. 117 cõmodius intimauit.[2] | Incip̃ lib̄ aug̃ de nuptiis & c̃cupiscen|tiis. ad ualeriũ comitẽ. | heretici noui dilectissime | fili ualeri —

f. 128 aliquas oras[3] lectioni uigilan|ter impendas. Lib̄ prim; de nup|tiis & c̃cupiscentiis explicit. | Incip̃ Secdš ad eundẽ ua|leriũ magistrũ eqtum. | Inter militie tue curas & | inlustris —

f. 145[b] sal|uator possit eẽ & ipsoꝝ. Explic | lib̄ secđs. de nuptiis & c̃cupiscentii[s]. ||

AUGUSTINUS *de baptismo contra Donatistas.*

172.[4] membr. 8. foliorum 110. saec. XI.

f. 1 Incipit sermo š aug̃. habitus in basilica maiorũ. natł.[5] sci maris | guddentis .v. kł iulias.[6] de baptismo paruulorũ. | Natale[7] sci iohis. ĩt cetera quę dicenda uidebunt̃.[8] ad baptismũ | paruuloꝝ. nr̃ sermo deductus ẽ. Et qa iã ꝓlixus erat. & de illo | t̃minando cogitabat̃. Non tanta dicta sunt. | *24 Zeilen leer*[9] | non eni õs fideles etiã martires. Sed illi ideo martires. qa fideles. Uideam; g̃ || f. 1[b] qd ab eis ꝓponat̃. qd eos mou& —

f. 8[b] diligentia[10] non erit impietas. conuersi ad dnm̃. | De baptismo paruuloꝝ. Explicit. || f. 9 Incipiunt libri aurelii aug̃ de baptismo. numero septem. | In eis libris quos aduersus epłam parmeniani quã dedit ad tycho|niũ[11] —

f. 20 ab alio sumemus exordio. am̃. | Explicit Liber .I. Incipit Secundus. | Quantũ ꝑ nob̄ hoc est pro pace catholica faciant. —

f. 28 quę | urĩ finxerunt. Amen. Explicit. Liuer .II. Incipit tertius. || f. 28[b] Arbitror iam manifestũ esse om̃ib; posse aucto-ritatẽ | —

[1] XLIV 411 — [2] intimabit — [3] horas — [4] 310. 245. Vgl. Caravita I 283 — [5] in natali — [6] Iulii — [7] sermo CCCXIV XXXVIII 1335 — In natali — [8] videbantur — [9] neun Druckzeilen fehlen — [10] diligenda — [11] Tichonium

f. 38 suscipienda atq; trac|tanda sunt. Explicit Liber III. Incipit Liber IIII. | Eccła paradiso comparata indicat nobis posse quidem | —

f. 52 ne huius modus inmoderat; sit. am̃. || f. 52ᵇ *leer* || f. 53 Ecclę catholicę c̃suetudinẽ pristinã nunc teneri cũ ab heretì|cis —

f. 66ᵇ sequenti uolumine aggre|diar. am̃. | oterat [1] iam fortasse sufficere quod totiens repetitis | —

f. 82 ꝑtractandas. ab alio suscipiemus exordio. | amen. Incipit lib̃ .VII. | Non simus molesti legentib; si eadem uarie ac sepe disse|rimus. —

f. 93ᵇ cum eis edificamur in petra. Amen. || f. 94 Explic̃ libri de baptismo numero. septem. | *zwei Zeilen leer* | Ante [2] omnia fr̃s kmi diligatur dš. Deinde ꝓximus. | qa ista p̃cepta s̃ ꝑncipalit̃ nob̃ data. Qualit̃ aũ opor|t& nos [3] orare uł psallere —

f. 96ᵇ & intẽptationem | ñ inducatur. [4] am̃. || f. 97 de tb' modis penitentię | vam [5] sit utilis & necessaria penitentię medicina. facillime | —

f. 104 mortis ꝑiculo. mors ęterna uitatur. | ox [6] penitentis agnoscit in uerb̃. qb; psallenti⁎ | —

f. 109 dat' est ^dies^ mortis incert'. | enitentes. [7] penitentes. penitentes. si tam̃ estis penitentes & ñ irridentes. | —

f. 110ᵇ Ergo tene certum. & dimitte incertum. ||

Augustinus *de civitate dei I—X.*

14.[8] membr. fol. 2 col. foliorum 112. saec. XI.

f. 1ᵇ Glo|rio|sis|si|mam [9] | ciuitatem dĩ siue in hoc temporis [10] cursu —

f. 2ᵇ maledictis hostilib; prosili|rent. | de asylo Junonis. in troia. quo nemo | est liberatus [11] a grecis. & de [12] basilicis apłoꝝ. quę om̃s ad se confugientes | a barbaris defenderunt. [13] Ipsa ut dixi troia mater popłi romani. Sa|cratis —

[1] Poterat — [2] Augustini (?) regula secunda XXXII 1449 — [3] nos oportet — [4] Stimmt nicht — [5] Augustini sermo CCCLI XXXIX 1535 — [6] Aug. sermo CCCLII l. c. 1549 — [7] ? — [8] 44. 210. Vgl. Caravita I 283 — [9] XLI 13 — [10] temporum — [11] quod neminem liberavit — [12] *om.* — [13] cap. 4

f. 13b (xxxvi) sumam; exordio. Expli lib prim; | aurelii aug;tini. de ciuitate di. Incip | cap lib secundi. | i de *mo[1] qui necessitati disputationis adhibendus est. |

f. 14 xxviii[2] De abiciendo cultu dõ*. Cohortatio ad romanos | Expli cap. Incipit lib secundus. Primo | de modo. qui necessitati disputationis. | adhibendus est. | Si rationi per|spicuę uerita|tis infirm; —

f. 99 Explic liber | viiii. Incip .x. de ciuit di.[3] | Omiũ certa sententia ẽ q ra|tione quoquo modo uti posst | —

f. 112b (xxxii) quantũ diuinitus adiuuabor. | expediã. | Explic lib decim; felicit. ||

XI—XXII.

28.[4] membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 295. saec. XI.

f. 1b *über der Seite m. s. xv* Incipit Liber Undecimus đ Ciuitate dei. | De ea parte operis[5] —

f. 2 xxxiiii | discretarũ nomine anglos significatos | & quod qdã aquã existimant non creatas. | In hoc uolumine continentur libri sci au|gustini de ciuitate di contra paganos. | Ab undecimo usq; in uicesimo secundo. | Ciuitatem di | dicimus cuius | ea scriptura testis est —

f. 20b hunc quoq; librũ aliquando | claudamus. expli lib xi. Incip cap. | i De una bonorũ angelorũ malorũqȝ[6] | natura —

f. 21 (xxxiii[7]) pars | manda[8] supplicio. expli lib xi. Incip lib xii. | Antequã de institutione | hominis dicã —

f. 37b nec crudelis potest eẽ iustitia. | *m. s. xv* Explicit lib' xii. Incip lib' xiii. | i | De lapsu primorũ hominũ[9] per quẽ | est contracta mortalitas | —

f. 38 (xxiiii) dis|cipulis suis.[10] accipite spm scm. | Expeditis de nri* | sęcli exortũ. & de | initio generis huma|ni difficillimis | questionibȝ. —

f. 53 cõmodiore dispositione differatur. | Explic lib. xiii. aurelii. | augustini. de ciuitate di ẽtra pagañ | .i. Per inobedientiã primi hominis | —

[1] modo — [2] xxix — [3] Nur hier fehlen Capitulatio und Capitelüberschriften — [4] 194. 209. Vgl. Caravita i 180 ii 77 — [5] l. c. 315 — [6] malorumque angelorum — [7] xxvii — [8] pars honoranda esset praemio, quae damnanda — [9] primi hominis — [10] d. s. *om.*

f. 53b (xxviii) ter|renę atq; cęlestis. | Explic̃. lib̃. | Incip̃ lib̃ .xiiii. | Dixim; iã de priorib;[1] libris | ad humanũ genus non | solũ naturę —

f. 72 uerũ &[2] angelorũ ut sit | dš om̃a in om̃ibus. | Explict̃. lib̃ .xiiii. Contra pagañ. | Incip̃. lib̃ .xv. Sc̃i augustini | epĩ. de ciuitate dĩ. | .i. De duob; ordinib; que[3] generationis | humanę in diuersos fines ab initio | procurrentis. —

f. 72b (xxvii) repudia|ta historica ueritate | Explicit capitula. Incip̃. lib̃ .xv | De felicitate paradisi uł | de ipso paradiso. —

f. 94 & deinceps in rebus consequentibȝ req̃|ratur. Explic lib̃ .xv. aureli. | august̃. de ciuitate dĩ. Incip̃ lib̃ .xvi. | i An post diluuiũ a noe usq; ad abrahã. | alique familię scd̃m dm̃ uiuentiũ | repperiantur. | —

f. 95 (xliii) & sacra|mento habetur & merito; | Post diluuium ꝓcurrentis scę | uestigia ciui|tatis utrum | continuata sint. | an —

f. 122 colũba figuratũ ẽ sacramen|tum. | .i. De temporib; ꝓpħarum. —

f. 123 (xxiiii) euangłica ꝓdit histo|ria. Explicit capitula Incipit | liber septimodecimo. | Promissi|ones dĩ | quę facte | sunt ad a|braham. | cuius semine (semini *m. al.*) & gentẽ | iħlitícã —

f. 146 ne hunc | tam ꝓlixũ. ulterius onere|mus. Explicit lib̃ | septimus decimus | Incipiunt capitula | libri octaui decimi. .i. | De his que usque ad tempora —

f. 147b (liiii) mansuram esse finxerunt. | Explicit capitula. | De ciuita~~tibus~~ (tum) | duarum. quarum dĩ una | sęcłi huius est —

f. 184b de q̧b; ãbarũ finib; deinceps dis|serendũ est. amen. | expł liber xviii. Incip̃ lib̃ xviiii. | Qm̃ de ciuitatis | utriusq; t̃renę scilic& & cęlestis | debitis finib; —

f. 208b in consequen|ti uolumine disputabo. | Explicit liber nonus | incip̃ liber xx. | De die | ultimo[4] | iudicii dĩ | qd̃ ipse | donaue|rit lo|cuturi | —

f. 210b & posse | facere qd̃ inpossibile est infideli. | expłi lib̃ xx. | Incip̃ lib̃ | xxi. | Cum per iħm xp̃m | dn̄m nr̄m iu|dicẽ uiuoꝝ atq; mortuoꝝ | —

---

[1] in superioribus — [2] etiam — [3] *om.* — [4] ultimi

f. 263 li|brũ sicut ꝓmisim; termi|namus. Amen. | Explic liber uicesimus | prim; Incipit liber uice|| f. 263[b] sim; secundus. | Sicut | in ꝓxi|mo libro | superi|ore ꝓmi|sim; iste | hui; ope|ris totius [1] ultim; | dispu|tationē de ciuitatis dī ęt|na beatitudine —

f. 294 qb; parũ. uel | qb; nimium est. michi ignoscant. | qb; aũ satis est. non michi sed dõ | mecũ gr̃as congratulantes | agant. Amen. | Explc. Liber. uicesimus secđs | de ciuitate dī. | In nomine [2] dn̄i n̄ri ih̄u xp̄i anno | dominice incarnationis. ĩ. | xxiii. Indic̃ vi. Anno uidelic& | ordinationis sue secđo. Domnus | theobaldus reuerentissimus abbas. | hunc librum. de ciuitate dī. ędito | a sc̄o augustino ęp̄o. in hac ęccła | sc̄i Benedicti. ubi sacratissimum | corpus eius humatũ est. scribere | pręcepit. Cum aliis (is *ex* os) .xx *Lücke* | codicib'. (*ex* codices) hi sunt. inprimis. ome|lia quadraginta. Pars prima mora|liũ. Liber psalmorũ exposito | a sc̄o augustino diuisũ in duo uolumina. || f. 294[b] Sup̄ epłę sc̄i pauli édite a claudio ep̄o. | Rauanum. Librum sc̄e trinitatis quę | dš est. Ymnaria duo. in choro semper | habenda Chronica sc̄i eusebii cęsari|ensis ep̄i. & hieronimi pb̄ri. & isidori | ępi & ꝓsperi & ioh̄i. historia roma|norum. historia langobardorum. | Edictum regum. Pontificalem ro|mano& pontificũ. Liber officiorũ | sc̄i ysidori ępi. Liber concordię kano|num. & librum kanonum. Decre|tale pontificum. Sup̄ marcum | edito a uenerabili beda pb̄ro. | Siquis aũ *etc.* ||

Augustini *confessiones.*

25.[3] membr. fol. 2 col. foliorum 102. saec. XI.

f. 1 Incip̄ libri confessionũ. aurelii | episcopi augustini. numeri lib̄ xiii. | Magn; [4] es dn̄e. & lau|dabilis ualde. mag|na —

f. 8 tu dedisti michi. | Recordari uolo transactas | feditates —

f. 102[b] sic sic acci|piet. Sic inueniet. Sic ape|riet. | Explicit confessionũ libri | xiii. Aurelii augustini. ep̄i. | ecclesię catholicę. Am̄ ||

---

[1] totius operis — [2] Dieselbe Notiz in cod. 57. Siehe unten — [3] 191. 224. Vgl. Caravita I 179 II 96 — [4] XXXII 583

Augustinus *de consensu evangelistarum.*

20.[1] membr. fol. 2 col. foliorum 92. saec. X—XI.

f. 1 In xpi nomine incip liber Sci | aug epi de consensu euangelistaꝝ. | Inter[2] oms diuinas auctorita|tes quę scis litteris continent. | euangeliũ —

f. 12 germa|nã seruasse concordiam. Expli. | De consensu euangelistarũ. | liber primus. | Quare usq; ad ioseph generatores xpi cõ|memorantur —

f. 15 (lxxxi *m. rec.*[3]) matheus. marcus & lucas. am. | Quoniam sermone ñ | breui & admodũ necessário | —

f. 55[b] etiã ceteri | euangelistę q talia cõmemorant. | Amen. dõ gratias. | Augustini de consen|| f. 56 su euangelistarũ libri | ii. expli. incipiunt ca|pitula libri iii. in nomi|ne ihu xpi. | De cęna dni & de expresso traditore ej | —

f. 56[b] conlatis testi|moniis & de aplo paulo & de actib; aploꝝ. | Explic | Questiones siue capitula | libri tertii finiunt | Incipit lib iii | Iam qm omiũ quattuor narratio | in eo uersatur. ocũ[4] in quo necesse est. | —

f. 86 ut li|beri ctẽplent formã dni. || f. 86[b] *leer* || f. 87 i In euangelio marci exceptis his quę cũ | matheo dixit q modo nulla repugnan|tia — x De Iohe euangelista qd a trib; ceteris[5] | dist&. Inc. liber .iiii. | Nunc iam[6] qm mathei narrationẽ | contexti.[7] considerantes & ei tres á|lios —

f. 92[b] tam & hoc Iohis qm ex | parte est sic manebit donec ueniat.[8] ||

Augustinus *de disciplina Christianorum, de evangelio: dimitte et dimittetur tibi, de bono patientiae, de bono coniugali, de sancta virginitate, de adulterinis coniugiis, de nuptiis et concupiscentiis.*

170.[9] membr. 8. foliorum 124. saec. XI.

f. 1 Incipit Liber sci aug epi | De disciplina xpianorum | Eiusdem De euglio dimitte & dimitt& tibi. | Eiusdem De bono patientię | Eiusdem de bono coniugali | Eiusdem de scã uirgi-

---

[1] 99. 216. Vgl. Caravita i 166 — [2] XXXIV 1041 — [3] lxxx — [4] loco — [5] caeteris tribus — [6] *om.* — [7] contextim — [8] l. c. 1228. Schluss fehlt — [9] 312. 246. Vgl. Caravita i 282

nitate. *m. al. add.*: de adulterinis c̃iugiis. | Ejdẽ de Nuptiis & c̃cupiscentiis. Libri duo. | Inprimis incip̃ de disciplina xp̃ianoꝝ. | Locutus [1] est ad nos sermo dĩ & dep̃pt' ẽ ad ex|hortationẽ ñrã —

f. 7 Ego & pat̃ unũ sum'. Conuersi ad dñm. amen [2] De doc|trina xp̃ianoꝝ Expliĉ. Incip̃ de eug̃. Dimitte. | & dimittetur tibi. | Preceptũ [3] saluberrimũ audiuim' | de sc̃o eugło. ut dimittam' peccatũ. | —

f. 10 date & dabit uobis. | Explicit. Incip̃ eiusdem de bono patientię. | Uirt [4] am̃i quę patientia dr̃ tã magnũ | —

f. 21ᵇ durus ac | ferũ nolit habere.[5] Expłic. Incip̃ ejđ de bono c̃iugali. | Quoniam [6] un'quisq; hõ humani generis pars | est. & sociale —

f. 36 propt̃ xp̃m patres fuerunt. Expłic de | bono coniugali. Incip̃ de sc̃ã uirginitate. | hoc de libro retractationũ .XLVIIII. | De sc̃ã uirginitate liber unus. Postea quã scripsi | —

f. 36ᵇ nup̃ edidimus. Exp̃. Incip̃ liber. | Librũ [7] de bono c̃iugali nup edidimus. | in q̊ etiã xp̃i uirgines —

f. 56 ym̃ dicite | & supexaltate eũ in sęcła. am̃.[8] || f. 56ᵇ *leer* || f. 57 Incip̃ liber beati augustini ad polentium [9] de adulterinis coniugiis. | Scripsi duos libros — m̃ scripseras. Prima questio hec est. Prima [10] quęstio ẽ fr̃ dilectissime Pollenti. earum quas ad | me —

f. 68 uelle deb& mat̃ ęccła. Explicit lib̃ .I. Incip̃ | II. ad eundem de eadem re. | Ad ea quę m̃ scripseras fr̃ religiose Pollenti. iam rescrip|seram —

f. 77ᵇ occasio | castitatis. || f. 78 Expłic de Scã uirginitate. Incip̃ de nuptiis | & c̃cupiscentiis *m. rec.* ad ualeriũ magistrũ ęqtũ.[11] | hoc de libro retractationũ. capituł LXXVIIII Lib̃ II. | Scripsi duos libros ad inlustrẽ | — int̃ militię curas. | Expłiĉ. Incip̃ p̃phatio. | Dño [12] inlustri. & merito p̃stantissi|mo atq; in xp̃i dilectione kmo | filio ualerio. Augustin' in dño | salutẽ. Cũ diu moleste —

f. 79 cõmodius intimauit.[13] Expłic p̃phatio Incip̃ | Liber primus. | Heretici noui dilectissime | fili ualeri q medicinã —

---

[1] XL 669 — [2] ipsum deprecemur — saeculorum. Amen — [3] XLVI 997 Nach dieser Handschrift herausgegeben — [4] XL 611 — [5] Stimmt nicht — [6] l. c. 373 — [7] l. c. 397 — [8] *om.* — [9] Pollentium — [10] l. c. 451 — [11] comitem — [12] XLIV 411 — [13] intimabit

f. 96 oras lectioni uigilant impendas. Sc̃i aug̃ | de Nuptiis & concupiscentiis. explic̃ liber p̃m; | Incipit ejdem Liber secundus. | Inter militię tuę curas & inlustris psonę | —

f. 123 saluator possit eẽ & ipsoꝝ | In nomine dñi Contuli ut potui. P. || f. 123b Ante [1] diẽ festũ paschę sciens ih̃s qa uenit ej hora —

f. 124b adiuuat ipse quẽ amamus. | Ih̃s xp̃s dñs nr̃. q uiuit — sęcłoꝝ. amen. ||

AUGUSTINI *enchiridion.*

575.[2] membr. Kleinquart. foliorum 66. saec. IX—X.

f. 1 *m. s. XIV* hic ɔtinet hencheridion sc̃ti Aug̃i It̃ sñie pspi | exc̃te đ dictis sc̃ti Aug̃ It̃ Aug' sr̃ sibolũ It̃ fortu|nat' sr̃ sibolũ ⁊ đ fiđ catolica It̃ fiđs doctoꝝ stñ | ⁊ oroẽs aliq̃ ĩ fine

f. 1b In nomine scę trinitatis incipit li|ber enchiridion sc̃i augustini ad | laurentium. de fide spe. & caritate | dm̃ colendum | I hic ostendit fide spe & caritate dm̃ colendũ | —

f. 2b LIIII De spe fide & caritate in xp̃o ih̃u dñõ nr̃õ expł enchiridion [3] || f. 3 Dici [4] non potest dilectissime laurenti [5] quan|tũ tua eruditione delecter —

f. 14b (II) Sed aliud est malũ [6] hominẽ putare q̀i bo|nus [7] est qđ est erroris & aliud est ex hoc [8] || f. 15 pueniri. [9] Cũ isti [10] uero utrũ loqui debeamus ignoro. | qui ñ uicturos in aeternũ —

f. 47b (XLVII) Sola enim gratia redemptos discernit [11] | f. 48 dicer&ur [12] nullũ hominẽ fieri —

f. 56 (LIIII) utinã | tã cõmodũ quã plixũ. de fide ac [13] spe. & | caritate conscripsi. Amen. | Exp̃ liber sc̃i Augustini ad Laurentium || f. 56b *leer* || f. 57 [14] Cuius [15] omnia opera aut iusta sunt. aut be|nigna. de disperantibus. de disperantibus. | LXXX [16] Nimis miser est qui non sperat in dñõ [17] —

---

[1] ? — [2] 502. 1160 Vgl. Caravita I 30. 101 — [3] Capitulation völlig verschieden — [4] XL 231 — [5] fili Laurenti — [6] bonum — [7] malus — [8] l. c. 242 — [9] *ibid.* Ein Blatt fehlt — [10] istis — [11] l. c. 278 — [12] l. c. 280. Zwei Blätter fehlen — [13] *om.* — [14] f. 57. 58 gehören nach f. 66: jedoch ist zwischen f. 66 und f. 57 eine Lücke — [15] LI 439 b — [16] LXXXIV — [17] Deo

f. 58b LCVIII [1] humilitatis confessionem & agnos|cere faciat. [2]|| f. 59 Incipiunt s////////// | ad (?) prosperi////////////// | erudiendos indoles. [3] de uera innocentia | I Innocentia [4] uera est. quę nec sibi nec alteri noc&. | Qm̃ qui diligit —

f. 66b de admiratione creaturarum | LXVIIII [5] | Mirabilis est mundi fabrica [6]. sed mirabilior [7] ||

AUGUSTINUS *in epistulam Ioannis ad Parthos tractatus.*

23.[8] membr. 4. 2 col. foliorum 61. saec. XI.

f. 1 *Rasur, dann* Incip̃ tracta (ta *add. m. post.*) |tus aurelii augustini *Rasur* | *Zeile, ausradirt* | Ab [9] eo quod scriptũ est.[10] Quod | fuit [11] ab initio — ad id qđ ait. [12] Qui aũ [13] — oclos eius. [14] Tractat' pm'. | Meminit [15] scĩtas | ur̃a ⁎ euange|liũ secđm iohm | ex ordine —

f. 8 & tolerant ꝑ parte donati quos | dãnant; Explicit tractat; | primus (us *ex* ũ *m. al.*) s̃ aug̃ Incip̃ tracta|tus secđ | —

f. 54b Explicit tractatus nonus. Incip̃ decimũ. | Meminisse uos credo qui ad|fuistis —

f. 60b cum [16] tû non [17] | credas xp̃o prędicanti. [18] || f. 61 Rex ds̃ inmense. quo con|stat machina mundi. | Infelix ego quicquid posco. | perfice clemens. | Ob hoc precor. quicumq; fr̃ | legens istũ ꝑcurrerit librum. | Pręcando dicite. ds̃ cęli dele | cuncta turbôni indigni diaco|ni & monachi facinora. | Ac clem̃ter cunctis de pecca|tis suis ueniam. | Et in cęlis mansionem parit | cum om̃ib; scĩs. amen. ||

AUGUSTINI *epistulae.*

16.[19] membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 186. saec. XI.

f. 1 *m. s. XIV–XV* Epistole scĩ augustini | Incip̃ lib̃ eplarũ Scĩ augustini epĩ hippo|niensis. Inprimis | I Epła S̃ augustini

---

[1] CV — [2] l. c. 441 c. — [3] Prosperi sententiae ex operibus S. Augustini delibatae — [4] l. c. 427 — [5] LXXIII — [6] fabrica mundi — [7] l. c. 438 a — [8] 173. 211. Vgl. Caravita I 179 II 51 — [9] De — [10] Ioannes scribit — [11] erat — [12] quod ait *om.* — [13] Qui aũ] Quoniam — [14] Qui — eius *m. s. XII* — [15] XXXV 1977 — [16] quam — [17] *om.* — [18] praedicenti — [19] 193. Vgl. Caravita I 283

ad beatum ieronimum.[1] | II Rescriptũ Ieronimi ad augustinum.[1] | III Item Ieronim; ad augustinum.[2] | IIII Augustin; ad prȩsidium.[3] | V Augustin; ad Ieronimum.[4] | VI Item Augustin; ad Ieronimum.[5] | VII Ieronim; augustino.[6] | VIII Augustin; Ieronimo.[7] | VIIII Item aug̃ ad Ieronimum.[8] | X Ieronim; ad augustinum.[9] | XI Aug̃ ad Ieronimũ de origine am̃ȩ[10] | XII Itẽ aug̃ ad Ieronimũ de eo qđ scriptũ ẽ Qui | totã legẽ obseruauerit. offendat aũ ĩ uno. | fact; est om̃iũ reus.[11] | XIII Ieronimus augustino.[12] | XIIII Item Ieronim; augustino.[13] | XV Item Ieroñ ad augustinum.[14] | XVI Item Ieroñ alipio & augustino.[15] | XVII Epła macedonii ad augustinũ.[16] | XVIII Rescriptũ aug̃ ad macedonium.[17] | XIX Epła marcellini ad aug̃.[18] | XX Rescriptũ aug̃ ad marcellinum.[19] | XXI Item aug̃ ad marcellinũ.[20] | XXII Augustin; longiniano.[21] | XXIII Longinian; augustino.[22] | XXIIII Item aug̃ longiniano.[23] | XXV Epła paulini & therasie ad augustinũ.[24] | XXVI Augustin; paulino.[25] | XXVII Itẽ paulin' & therasia ad aug̃.[26] | XXVIII aug̃ paulino & therasiȩ.[27] | XXIX Paulin; & therasia alipio.[28] | XXX Paulin; & therasia romaniano.[29] | XXXI Augš ad licentium.[30] | XXXII Augš arm̃tario & paulinȩ[31] | XXXIII Augustinus uincentio.[32] | XXXIIII Aug̃ ad dõ g̃ras. de resurrectione | de tp̃rẽ xp̃ianȩ religionis. de sacrificio & | distinctione. De eo qđ scriptũ ẽ In q̊ m̃sura | m̃si fueritis remetiẽ uoƀ. De filio dĩ scđm | salomonẽ. de iona propħa.[33] | XXXV Aug̃ ad bonifatium.[34] XXXVI Aug̃ ad dardanum.[35] | XXXVII Paulin; ad augustinum.[36] | XXXVIII Aug̃ donato pƀro donatistarum.[37] | XXXIX Aug̃ ad euodium.[38] XL. Aug̃ ad ꝓbam de orando dõ.[39] | XLI Aug̃ ad orontium.[40] | XLII Aug̃ ad olympium.[41] | XLIII Aug̃ ad cornelium.[42] | XLIIII Aug̃

---

[1] Siehe unten — [2] Hieronymi ep. 103 — [3] Aug. ep. 74 — [4] 'Obsecro ut si te lȩsi — concordiã reũtisse' — [5] Aug. ep. 28 — [6] Hier. ep. 105 — [7] Aug. ep. 40 — [8] Aug. ep. 71 — [9] Hier. ep. 112 — [10] Aug. ep. 166 — [11] Aug. ep. 167 — [12] Hier. ep. 134 — [13] Hier. ep. 141 — [14] Hier. ep. 142 — [15] Hier. ep. 143. Im Texte folgt auf diesen Brief: 'Expositio simboli | Beati Ieronimi doctoris eximii | missa damaso pape | Credimus in dm̃ — non me hereticum comprobabit.' Die drei ersten Zeilen *m. s. XIV–XV*, die zwei ersten *in ras.* — [16] Aug. ep. 152 — [17] 153 — [18] 136 — [19] 138 — [20] 143 — [21] 233 — [22] 234 — [23] 235 — [24] Paulini Nolani ep. 4 LXI 164 — [25] Aug. ep. 27 — [26] Paulini Nolani ep. 6 l. c. 178 — [27] Aug. ep. 31 — [28] Paulini Nolani ep. 3 l. c. 161 — [29] Paulini Nolani ep. 7 — [30] Aug. ep. 26 — [31] 127 — [32] 93 — [33] 102 — [34] 185 — [35] 187 — [36] Paulini Nolani ep. 50 l. c. 408 — [37] Aug. ep. 173 — [38] 164 — [39] 130 — [40] 257 — [41] 96 — [42] 259

ad donatum.[1] | XLV Aug̃ ad olympium.[2] | XLVI Aug̃ ad cyrtenses.[3] | XLVII Cõmonitoriũ orosii ad augustinũ.[4] | XLVIII Rescriptũ aug̃ ad orosium.[5] | XLIX Aug̃ ad cosentium[6] | L *zwei Zeilen leer*[7] | LI Ad plebem hipponensium. Aug̃.[8] | LII Paulin; & therasia augustino.[9] | LIII Aug̃ paulino & therasię.[10] | LIIII Aug̃ casulano pb̄ro de ieiunio sab̄bi.[11] | LV Aug̃ ad ualeriũ ep̃m suũ. petens otiũ | sibi ad discendum concedi.[12] | LVI Aug̃ aurelio ep̃o[13] | LVII Aug̃ ad uictorianum pb̄rm.[14] | LVIII Aug̃ satnino & eufrate pb̄ris.[15] | LVIIII Euodius ad augustinũ.[16] | LX Rescriptũ aug̃ᴵ ad euodium.[17] | LXI Itẽ euodius ad aug̃. de dõ & ratione.[18] | LXII Itẽ euodius augustino.[19] | LXIII Rescriptũ aug̃ ad utrãq; eplã euodii.[20] | LXIIII Aug̃ ad bonifatiũ ep̃m. de causa paruulo&.[21] | LXV Aug̃ c̃tra manicheos de eo q̃d scriptũ est | in iob. Vener̃ angl̄i ĩ conspectu dĩ. & diabolũ || f. 1ᵇ in medio eorũ. & ĩ eugl̄io. Beati mundo cor | qm̃ ipsi dm̃ uidebunt.[22] | LXVI Aug̃ ad nobilium ep̃m.[23] | LXVII Macedonius augustino.[24] | LXVIII Rescriptum aug̃ ad macedonium.[25] | LXVIIII Aug̃ ad lampadium de fato & fortuna.[26] | LXX Aug̃ ad darium comitem.[27] | LXXI Darius augustino.[28] | LXXII Item aug̃ ad darium[29] | LXXIII Alipius & aug̃s ad maximum[30] | de conũsione sua. | LXXIIII Aug̃s. Macrobio ep̃o donatista&[31] | LXXV Itẽ aug̃ ad eundẽ macrobium[32] | LXXVI Maximus & theodorus augustino.[33] | LXXVII Aug̃ consolatoriam ad ꝓbũ.[34] | LXXVIII Aug̃ ad seleucianam.[35] | LXXVIIII Aug̃ ad ꝓbam & iulianã.[36] | LXXX Nebridius augustino.[37] | LXXXI Item nebridius augustino.[38] | LXXXII Euodius ep̃s augustino.[39] | LXXXIII Aug̃ ad nebridiũ.[40] | LXXXIIII Nebridius augustino.[41] | LXXXV Rescriptũ aug̃ ad nebridiũ.[42] | LXXXVI Item augustino *sic* nebridio[43] | LXXXVII Itẽ aug̃ ad eundẽ nebridiũ.[44] | LXXXVIII Aug̃ ad suffetanos inuectiua.[45] | LXXXVIIII Aug̃ ad mar-

---

[1] 100 — [2] 97 — [3] 144 — [4] XLII 665. Im Texte hinzugefügt 'de errore priscillianistarũ' — [5] l. c. 669 — [6] Aug. ep. 205 — [7] Auch im Texte eine grössere Lücke — [8] 78 — [9] Paulini Nolani ep. 45 l. c. 391 — [10] Aug. ep. 95 — [11] 86 — [12] 21. Im Texte 'ad ualerium ut ei c̃cederet otiũ. ut diuinis litteriˢ possit ĩstrui & ordi ecclastico' — [13] 22 — [14] 111 — [15] 142 — [16] 158 — [17] 159 — [18] 160 — [19] 161 — [20] 162 — [21] 98 — [22] Aug. sermo 12 XXXVIII 100. Im Texte 'Incipit sermo Sc̃i aug̃ contra' u. s. w. — [23] 269 — [24] 154 — [25] 155 — [26] 246 — [27] 229 — [28] 230 — [29] 231 — [30] 170 — [31] 108 — [32] 106 — [33] 107 — [34] 'Caritatis tuae scripta ꝑcepi — suscipere festinavit' Cypriani epistula ad Turasium (app. 4 p. 274 ed. Hartel)? — [35] Aug. ep. 265 — [36] 150 — [37] 5 — [38] 6 — [39] 163 — [40] 7 — [41] 8 — [42] 9 — [43] 11 — [44] 12 — [45] 50

cianum.[1] | xc Ieronimus augustinus *sic*[2] | xci Aug̃ gr̃ę de acceptis muneribus.[3] | xcii Aug̃ celestino diacono.[4] | xciii Epła maximi epi̅ africani ad theophilũ | alexandrinum[5] | xciiii Epła sigistei comitis parthenio pb̄ro.[6] | xcv Rescriptum parthenii sigisteo.[7] | xcvi Ferrandus diaconus feliciano epõ.[8] | xcvii Item ejdem ad felicem abbatem.[9] | xcviii Item ejdem ad lãpadiũ pb̄rm.[10] | xcviiii Item ejdem. ad eugepiũ pb̄rm.[11] | c Item ejdem ad Iunillum.[12] | ci Item ejdem ad eugepiũ pb̄rm.[13] | cii Aug̃. optato ep̃o. de questione | animę[14] | ciii Aug̃ ad cecilianum.[14] ; i. Epła sci̅ aug̃ ad beatũ Ieronimũ. | Dn̄o[15] kmo & desiderantis|simo[16] & honorando[17] fri̅ | & conpb̄ro hieronimo. | Augustino in dn̄o sa|lutem. Audiui puenis|se in manus tuas —

f. 2 non spnere. Saluta obseqo | meo scm̃ fratrem paulinianum. | & om̄s fr̄s qui tecum ac de te in dn̄o | gł̄antur.[18] ii Rescriptũ Ier̃ ad aug̃ | Dn̄o[19] uere sc̄o & beatissimo | papę augustino hieronim; | in dn̄o salutem. In ipso | profectionis articulo sci̅ | fili nr̄i asteri[20] ypodiaconi. —

f. 2ᵇ uel doceremus aliqua | uel disceremus.[21] iii. Itẽ Ieronim; | ad aug̃. —

f. 179 Incip̃ epła S̃ aug̃ | ad optato. Domino[22] beatissimo | & sincera dilectione desiderabili fri̅ & coep̃o | optato. augustin; in dn̄o salutẽ. Quãuis tue | scitatis nullas ad me ipsũ datas —

f. 183 memor nr̄i dn̄o. | Sẽp uiuas domine beatissime & sincera dilec|tione desiderabilis fr̃. Em̃daui ut potui. Explc ep̃ aug̃ | ad optato ep̃o. *** *explc ep̃is aug̃ ad optato ep̃o* | *Incip̃ ep̃ S̃ aug̃ ad ceciliano (corr. m. s. xv)*[23] Domino[24] merito | inlustri & debito a me honore dignis|simo filio ceciliano. Augustin; in dn̄o salt̃. | Querella de me apud[25] litteris tuis indita. | tanto est michi gratior. quanto —

---

1 258 — 2 Hier. ep. 141. Im Texte: 'ad beatum aug̃'. — 3 'Miraculũ muneris tui diu ancipiti — dn̄e sc̄e fr̃.' Im Texte fehlt 'gr̃ę' — 4 Aug. ep. 192 — 5 Von mir herausgegeben im Index schol. Vratisl. 1871/72 'Anecdota Casinensia' p. 1 — 6 l. c. 3 — 7 l. c. 4 — 8 l. c. 5 — 9 l. c. — 10 l. c. — 11 l. c. 6 — 12 l. c. 7 — 13 Maius script. vet. nova coll. III 2 p. 163 — 14 Siehe unten — 15 Aug. ep. 67 XXXIII 236 (Hier. ep. 101 XXII 829) — 16 desideratissimo — 17 in Christo *add.* — 18 gaudent. Memor nostri — frater — 19 Hier. ep. 102 l. c. 830 — 20 Asterii — 21 Es fehlt in der Handschrift der ganze Schlussparagraph: Misit — salutat. — 22 Aug. ep. 190 XXXIII 857 — 23 Das Cursivgedruckte miniirt — 24 Aug. ep. 151 l. c. 646 — 25 apud te

f. 184^b suã conscien|tiã. suã deniquȩ ipsã famaȝ. quã bonã solent | etiã pessimi concupiscere. ceca illa crude[1] || f. 185 uos[2] fieri socios demoniorum. Nouim; | quia non est dš. Utinam & ipsi sic | norint. Sed ꝓpt eos qui hoc ñ norunt. | infirmos. ñ deb& ꝑcuti conscientia ipsoꝝ. | hoc mon& apostolus. —

f. 185^b Laniatus | membroꝝ martyres ꝑtulerunt. & | timent xpiani iniurias temporum || f. 186 ermo sci augustini de uerbis dni | in euglio secdm matheum. Agite[3] | penitentiam. apꝓpinquabit | regnum cȩlorum. | — Sermo eiusdem de uerbis dni in euglio | secdm matheũ. De decẽ uirginibus. | Sermo eiusdẽ de eisdẽ. *u. s. w. (das Register von einer etwas späteren Hand fortgesetzt).*

AUGUSTINUS *in Iohannis evangelium.*

21.[4] membr. fol. 2 col. foliorum 227. saec. XI.

f. 1^b Intu|en|tes[5] || f. 2 quod modo audiuim; ex lectio|ne aplica. quod animalis | homo —

f. 8^b beati mundo corde | qm̃ ipsi dm̃ uidebunt. Explic | tract .I. Incip̃ secundus. | Ab[6] eo quod scriptum est. Fuit homo miss; | a dõ — & ueritatis. | Bonum | est frš. | ut textũ | diuinaꝝ | scriptu|rarum. | & maxime | —

f. 227^b sed un;[7] xpš | dš & homo. Expli sermo. | XXXVII. Incip̃ XXXVIII. | Ab eo quod dictum[8] ẽ. dix̃ ergo eis | iterum[9] ihs. Ego uado — loquor uob. | Lectio sci euan|gelii quȩ p̃ces|sit hodiernam. ita c̃clusa erat.[10] | —

f. 231^b ut quod restat | illo adiuuante seruem; | crastino reddituri.[11] ||

22.[12] membr. fol. 2 col. foliorum 217. saec. XI.

f. 1 Incip̃ sermo XXXVIIII. | Ab eo qđ dictum[13] ẽ multa habeo — dicebat dm̃. | Uerba dni nri | ihu xpi quȩ | habuit cũ | iudȩis. ita | —

---

[1] 10 l. c. 651 — [2] ? — [3] ? — [4] 50. 214. Vgl. Caravita I 279 II 159 — [5] XXXV 1379 Intuens — Ein Blatt ausgeschnitten — [6] De — [7] unus est — [8] scriptum — [9] *om.* — [10] concluserat — [11] Schluss von tractatus XXXVIII l. c. 1681 — [12] 51. 222. Vgl. Caravita I 279. — [13] scriptum

f. 3b sicut doná|uerit exponemus. Expli trac' | tricesim' non;. Incip xl. | Ab eo loco ubi dictum ẽ.[1] dix ergo eis ihs. | — crediderunt in eum. || f. 4 De sco euan|gelio scdm | iohem quod | gestare —

f. 76 ambulam; ut puenire pos|simus. Expli ser liiii. Incip lv. | de cena dni.[2] | Cena dni secdm iohẽ. adiu|uante dño. debitis ẽ explicanda trac|tatib; & ut nob posse donauerit explicanda. | Ante diem aũ festũ | paschę. sciens ihs | —

f. 78 sequatur | inuentus. Expli trac lv'. Incip lvi'. | De eo qd dicit.[3] uenit g mundus.[4] | Cum lauar& | dns ihs pedes | discipulorum.[5] | uenit —

f. 212 Incip cxxiii.[6] | De eo qd dic. & hoc cũ dixiss&. — usq; in finem.[7] | Non parua | quęstio ẽ cur | aplo petro | quando se | —

f. 217 etiam | ipse compellerer meum termi|nare sermonem.||

AUGUSTINUS *contra Faustum, de actis cum Felice.*

15.[8] membr. Grossquart. 2 col. foliorum. 185. saec. XI.

f. 1 Aurelii aug ctra faustum. | Contra faustum mani|cheum. blaspheman|tem leges —

f. 1b fuit gente afer. | In hoc corpore continentur aurelii | augustini epi catholicę ęcclesię | ipponiensis ciuitatis puincię | africanę | Contra faustum manicheum | libros. xxxiii. | Item contra felicem manicheum | liber unum. | Faustus[9] qdam fuit gente | afer. ciuitate mileuitanus. | eloqo suauis. —

f. 105b non susti|nentes ad fabulas conuertunt. | Aurelii augustini. aduersus fau|stum manicheum uolum primũ ex|plicit. Incipit aduersus euз | ul aduersus eius heresem. de uita | patriarcharum uolumen secun|dum.[10] || f. 106 Faustus dix Quare[11] legem blasphematis & pphetas. | Minime quidem nos hostes | —

---

[1] u. d. e. *om.* — [2] Ab eo loco, Ante diem — praecinctus — [3] Ab eo quod scriptum est — [4] mundus totus — [5] pedes discipulorum dominus — [6] cxxiv — [7] Ab eo loco: Et cum — in finem evangelii — [8] 229. 213. Vgl. Caravita I. 282 — [9] XLII 207 — [10] Diese Eintheilung in zwei volumina findet sich nicht in den Ausgaben, die vielmehr fünf und dreissig Bücher unterscheiden. Hier beginnt Buch 22 — [11] Cur

f. 170[b] & manichei continuo non | eritis ut aliquando & catholici esse possitis. | Explicit liber aurelii *gustini epi | contra faustum manicheũ. | Secđm uolumen de uita patri|archarum. uł figuris ꝑphe|tarum. am̃. || f. 171 Gloriosissimo honorio [1] aug̃ & [2] | conš die [3] III [4] iđ decẽbris gesta | habita contra felicẽ manicheũ | presente clero & plebe in eccła pacis | hipponensium regiorum. [5] | Augustin; episcopus ecclę catho|lice hipponensium regio* [6] dixit.* | hesterno die scis te dixis|se qđ possis defendere —

f. 178 cũ illo | ueniam xp̃ianus est. | Aug̃ ep̃s ęcclę catholicę hipponien|siũ regio*. [7] his in eccła gestis [8] subscripsi. | Felix xp̃ianus. cultor legiš manichei. | his in eccła corã popło gestis subscripsi. | Explicit prima altercatio. | Incipit secunda. || f. 178[b] Cũ uentũ ess& ad diẽ p̃stitũ [9] ad pridie | iduũ decẽbriũ res sic agi cepit | in eccła pacis. | Aug̃ ep̃s eccłe catholice hipponi|ensiũ regio* [10] dixit. | Pridem cũ sermonẽ habe|remus. dilationẽ te pe|tisse [11] —

f. 185[b] arbitriũ. & penitendo purgari. *Lücke von 6 Buchstaben* | *L. v. 6 B.* creatori *10 B.* tanquã [12] | *10 B.* quã [13] ꝑles *15 B.* | a dõ [14] facta ẽ tanquã *3 B.* [15] qd intsit ĩt nr̃ã | fidẽ & ur̃ã ꝑfidiã om̃ib; manifestũ ẽ. | Itaq; secđ3 ũba tua superiora qb; [16] c̃ [17] ||

Augustinus *contra Iulianum.*

164.[18] membr. 8. foliorum 200. saec. XI.

f. 1 Incipit liber Sc̃i aug̃ epi contra Iulianũ ereticũ pelagianũ.[19] | Aduersus[20] hereticos pelagianos q dicunt adã &iã si non | peccass& fuisse [21] moriturum. nec in illo huma|num — satis aperteq; que *eras.* repellerim. [22] | Iulianus dixit. Magnis lic& impeditis angorib; quos in|tuenti —

---

[1] l. c. 519 Gloriosissimo *om.* — [2] sextum — [3] *om.* — [4] septimo — [5] gesta-regiorum *om.* — [6] Hippone regiensium regionum — [7] Hipponeregiensis — [8] coram populo gestis — [9] praestitutum — [10] Hipponeregiensium regionum — [11] petiisse — [12] purgari per misericordiam creatoris sui; quia non est ex deo tanquam — [13] pars eius vel tanquam — [14] proles eius; sed ex deo vel a deo — [15] opus eius — [16] quibus — [17] concessisti l. c. 550 — [18] 358. Vgl. Caravita I 283 — [19] Augustini contra secundam Iuliani responsionem imperfectum opus — [20] XLV 1049 — [21] fuisse corpore — [22] refellerimus.

f. 61 remunerat manichęo*que dãnator. || f. 61[b] Explic liber iuliani Aug̃ ℞ | Ut sciant q̃ ĩtellegent legunt. queãmodũ conat; fueris [1] | —

f. 63 heretico* dãnatorẽ demonstrare possetis. Explic augustini | epĩ liber .I. contra iulianũ hereticum. Incip̃ ejdem lib .II. | feliciter. Iulianus dixit. | Cõmode nob cũ ageret si aut aput heruditos iudices | —

f. 137[b] uicti correctiq; ꝑmittite. aug̃ epĩ catholici | contra iulianũ hereticũ. Pelagianũ lib. II explic | Incip̃. lib .III. O *Lücke* Iulian; dix̃ | Oportuerat q̃dẽ. aput humanũ gen; reuerentiã oĩũ | —

f. 200 Interĩ q̃a longũ est his ostendere ut ꝑ se ipsũ aduertat & inue|ñiat dimitto lectori. [2] ||

Augustinus *de peccatorum meritis et remissione, de baptismo parvulorum, de spiritu et littera, de cura pro mortuis gerenda, de octo Dulcitii quaestionibus, contra epistulam Parmeniani.*

163.[3] membr. 8. foliorum 214. saec. XI.

f. 1[b] *Oben m. post.* Aug̃ de pecco* m̃itis ⁊ remissione. ⁊ de | Babtismo paruulo* | ad marcellinũ Lib pm'. | *Zwischenraum* Uenit [4] etiã necessitas. quę me coger& adũsus nouã | pelagianã —

f. 2 curarũ estibus. | *zwei Zeilen leer* | Quãuis [5] in mediis & magnis curarũ ęstib; atq; | —

f. 37[b] ut illud ab alio quę|ramus exordio. *In nomine dñi contuli ut potui. Explic* | *liber prim;. Incip̃ lib .II.*[6] | De baptismo paruulo* marcelline kmẽ. | quod non solum eis —

f. 71 nisi id uererer facere de|fendendo ꝓlixius. *Per leo .I. ꝑ finu. Lib .II. Incip̃ epla* | *de causa. baptismi paruulo*.*[7] | Karissimo filio marcellino. augustinus ep̃*s serb; xpĩ seruorumq; xpĩ in dño salutẽ. | De questionibus quas michi ꝓposuerãt [8] | ut ad te —

f. 84 quã tandem aliquando finitus. Explicit lib .III. | Incip̃ lib de spũ & littera. | Hoc de libro retractationum. | LXIII. de spũ [9] & littera ad marcellinũ. lib .I. | Ad quem scripseram tres

[1] l. c. 1139 — [2] l. c. 1338. Ende des dritten Buches — [3] 384. 228. Vgl. Caravita I 282 — [4] retract. 2, 33 — [5] XLIV 109 — [6] Das Cursivgedruckte hier und im Folgenden miniirt — [7] De peccatorum meritis et remissione l. 3 — [8] proposueras — [9] retract. 2, 37

libros — marcelline. | Lectis [1] opusculis quę ad te nuꝑ elaboraui * fili carissime | marcelline de baptismo —

f. 127 ⁊ retribuetur ei. qm̃ ex ipso. ⁊ ꝑ ipsum ⁊ in ipso sunt | om̃ia. ipsi gła in secula seculoꝝ. amen. | *In nomine dñi contuli ut potui. Expli. lib̄ de sp̃u ⁊* | *littera felicit.* | hoc de libro retractationum. | De cura ꝓ mortuis gerenda. | Liber unu' ad paulinum ep̃m. | Librũ [2] de cura ꝓ mortuis gerenda scripsi cum interro|gatus — sic incipit *eine halbe Zeile eras.* | D*iu [3] sanctitati tuę coepiscope uenerande || f. 127ᵇ pauline rescriptoꝝ —

f. 143 mea responsio defuisset. amen. Expłi lib̄ sc̃i | augustini ad beatissimũ paulinũ ep̃m. | de octo dulcitii questionib; lib̄ .i. *(durchstrichen)* | Incip̃ hoc de libro retractationũ de octo dulcitii questionib; lib̄ .i. | Liber [4] quẽ prenotaui de octo — f. 143ᵇ fili dulciti. | Quantũ [5] michi uidetur fili* | dilectissime [6] dulciti. non tardans [7] | —

f. 152 inanib; | uerbis. Expł. questio prima. Incip̃ secđa. | Vtrum oblatio quę sit ꝓ ꝗescentibus [8] | —

f. 162 p̃cellente | potentia. Explicit questio. viii. Incip̃ illa quã quinto loco | distulerat uitiã responsurum. [9] | Iam nunc illud qđ differendũ distulerat [10] paulisꝑ | —

f. 163ᵇ magis animo [11] di|scere quã docere. Explicit ad dulcitiũ de urbe roma. Sc̃i | agustini de questionis octo. || f. 164 In trib; [12] libris contra epłam | parmeniani donatistarũ — adũsus donatistas. | Multa [13] ꝗdẽ alias (s *eras.*) adũs; donatistas ꝓ uirib; quas dñs | —

f. 174ᵇ catho|licę ueritatis aperire. amen. Expłic lib̄ .i. Incip̃ lib̄ .ii. | Quę tandẽ uis nisi cęcitas ⁊ uanitas animi cogit | —

f. 196ᵇ c̃sideranda atq; tractan|da sunt. Expłic lib̄ .ii. Incip̃ lib̄ .iii. dõ gr̃as. | Cũ om̃is pia ratio ⁊ modus eccłasticę disciplinę | —

f. 214 si nolunt corrigi saltẽ non | audeant gloriari. Expłi .iii. ||

---

[1] l. c. 199 — [2] retract. 2, 64 — [3] XL 591 — [4] retract. 2, 65 — [5] l. c. 147 — [6] dilectissime fili — [7] tardavi — [8] An mortuis prosit oblatio quae fit pro ipsis. Animarum ante resurrectionem receptacula — [9] Quaestio v (quae novissimo loco tractatur). Quomodo electus David secundum cor Dei. Christus David appellatus — [10] disserendum distuleram — [11] amo — [12] retract. 2, 17 — [13] XLIII 33

AUGUSTINUS *de natura boni, de genesi contra Manichaeos, contra mendacium, de mendacio, de fide et operibus.*

168.[1] membr. 4. foliorum 114. saec. XI.

f. 1 Incipit Liber Beati aug̃ de natura boni. | Liber de natura boni adũsũ[2] manicheos. — error | ipsorum. Hic liber sic incipit. | Summum[3] bonum quo superius non est. dš ẽ. ac p hoc in|commutabile —

f. 13 inlecebris cęlestẽ uitam etnãq; | preponant. am̃. || f. 13ᵇ *leer* || f. 14 Incip̃ lib .I. aurelii aug̃ de genesi c̃t manicheos. Si[4] eligerent manichei quos deciperent. eligeremus (i *ex* e) | & nos ũba —

f. 31 & iocundo otio pfluant.[5] amen | Explicit Liber .I. De principio Genesis Contra manicheos. | Incipit liber II. | Post enumerationem & expositionem dierum septem | —

f. 46 p̃ceptum est.[6] omni ligno paradisi.[7] Explic̃ de genesi contra | manicheos aurelii aug̃ lib IIᵘ. Incipit | *zwei Zeilen leer* | Si[8] quis nosse cu** Quantum mendacia. | Humanam uitient inficiantq; malis. ' Dicere cuncta graue est tam̃ adsit uiua uoluntas. | His poteris geminis edidicisse libris. | Decipiunt miseros uariis malesuada figuris. | Promittuntq; nouum posse deum fieri. | Ast alios paulo submissius arte nefanda. | Deponunt formis ut careant propriis. | hic celat rabiem sub ouina pelle lupinam. | Ille tegit sc̃a calliditate canem. | Iste nimis iustus frendens feritate leonis. | hic simulat sc̃m subdola uulpicula. | Uitare ut possis contagia tanta maio*. | hunc lege deuota sedulitate librum. | Nam si nequitiis fueris depressus ab istis. | Diuine m̃tis quam male imago peris. || f. 46ᵇ Incipit c̃tra m̃daciũ[9] aurelii aug̃. | Multa[10] michi legenda misisti consenti fr̃ karissime. mul|ta. —

f. 69ᵇ loco isto fiximus ueniremus. | Explicit c̃tra m̃daciũ. Incipit de m̃dacio. | Magna[11] questio ẽ de menda|cio. que nos in ipsis. —

f. 92 exitũ. ut possitis sustinere: | Explicit de m̃dacio. Incip̃ de fide & operibus. | Quib;dam[12] uidet indiscrete om̃s admit|tendos ẽẽ —

[1] 308. 227. Caravita I 282 — [2] contra — [3] XLII 551 — [4] XXXIV 173 — [5] perfruantur — [6] est praeceptum — [7] 25, 38 l. c. 216. Das Uebrige (— 29, 43) fehlt — [8] ? — [9] ad Consentium *add.* — [10] XL 512 — [11] l. c. 487 — [12] l. c. 197

f. 111[b] redargui facillime possꝛ. | Explicit liber beati austini *sic* de fide | et operibus. Questio ad inquisitionem Ianuarii. | aug̃. *in mg.* | Si cotidie corpus dn̄i accipiendũ sit. nec ne. | Dixerit aliquis ñ cotidie accipiendã eucharistiã. | —

f. 113 etiã oculos | impioꝝ. Questio de reb; qualit̄ utat̄. aug̃. | Quisquis aũ reb; p̃tereuntib; restrictius —

f. 114 sed ꝑpetuo retineri. Item ieiunium | aut in tribulatio est aut in gaudio. (*in mg.* Questio de ieiuñ | aug̃.) | In tribulatione ad ꝓpi[u]andũ dm̃ —

f. 114[b] iã nouis utrib; uenerat. Expliĉ. | Infelix ẽ eni ꝗ ñ tantos ꝛ tã sc̄o̅s tuoꝝ studioꝝ labores — om̃ia paria e̅e̅ peccata. ||

Augustinus *de opere monachorum, de symbolo, contra quinque haereses, de reconciliandis poenitentibus.*

173.[1] membr. 8. foliorum 90. saec. XI.

f. 1 ista[2] accipienda uellent xp̄o̅ militare. Nemo inquit | potest duobus dn̄is seruire. ꝛ paulo post. Non po|testis inquit dō seruire ꝛ mammone. Statimq; | —

f. 6[b] uidet̄ rescriptis tuę beatitudinis nouerim. Explicit | de opere monachoꝝ. Incip̃ de sc̄o̅ simbolo. || f. 7 Inter pressuras[3] atq; angustias p̃sentis tẽporis ꝛ | —

f. 24 optinꝛ caritas. ipse ẽ eni qui uiuit ꝛ re|gnat cum dō patre ꝛ cũ spũ sc̄o̅ in sęcla secłoꝝ Explicit | de sc̄o̅ simbolo. Incip̃ exposit; sc̄i simboli post traditione | sacramentoꝝ. Rationem[4] siue trans|acte noctis. siue p̃sentis sc̄i simboli exponendã | —

f. 42 secum ꝑmanentium filioꝝ. | Explicit de simbolo. | Incipit c̃tra ꝗnq; héreses. Debitor[5] sum fateor non | necessitate.[6] sed quod ẽ uehem̃tius caritate. | —

f. 61[b] in se[7] custodit in sęcla sęcłoꝝ. | Explicit contra quinq; hereses. | Incipit de reconciliandis penitentibus. | Inreparabilis[8] essꝛ humana fragilitas morsu pec|cati —

f. 64 soluat in cęlo. || f. 64[b] Explicit de reconciliandis penitentib; ** prim; | Incip̃ secd̄s. Ecce[9] nunc tempus acceptabile. | —

f. 66[b] ꝓpt̄ indiuiduam caritatem ꝑ xp̄m̄ | dn̄m̄ nr̄m̄. cui ẽ honor. ꝛ głа. in sęcła. sęcłoꝝ. am̃.[10] | Explicit de rec̃ciliandis

[1] 447. 235. Caravita I 96 II 283 — [2] de opere monachorum 26, 34 XL 574 — [3] XLII 1117 — [4] ? — [5] l. c. 1101 — [6] necessitate cogente — [7] in se credentes — [8] ? — [9] Eleutherii serm de natali domini LXV 93 — [10] Stimmt nicht

penitentib; II. Incipit | t̃tius. Apostolicum [1] pectus uenerabilis sacer|dotis. —

f. 69 in regione uiuoꝝ. Explicit de rec̃ciliandis | penitentib; Incip̃ tractact; sc̃i aug̃. de mĩa. | Ammonꝰ [2] nos dñs lectione [3] euangelica. ut lo|quam̃ uoƀ. —

f. 75ᵇ date ⁊ dabit̃ uoƀ. | Explicit | tractat; Sc̃i augustini ep̃i de mĩa. Incip̃ de con|temptorib; temporalium rerum. | Ammonꝰ [4] uos [5] ⁊ sollemnitas martyrum ⁊ | dominicus dies. hoc loq —

f. 82 Ille q ⁊ t̃rã fecit ⁊ cęlũ. c̃uersi ad dñm̃. | Explicit de contemptorib; temporaliũ rerum. | Incipit de penitentia. ad quã se om̃is xp̃ianus | si post baptismum deliquerit. | ꝑ anię suę remedio conuertat. | Optabile [6] erat fr̃s km̃i continua corporis | —

f. 86 sed etiam breuis. [7] | Pęnitentia ẽ quando ea ꝑ qb; pęnitudi|nẽ gerim; —

f. 88 misit me ad uos. Questio de spũ blasphemię | aug̃ superius ꝓlixa tractata. sed hac fine | concluditur sic. | Si etiam hominib; q usq; ad sacram̃toꝝ ꝑceptionẽ | —

f. 90 iã tandẽ sit modus. Itẽ seq̃t alia questio. | Int̃ cetera multa de inremissibile blasphemię sp̃s. | Nam ⁊ si quisquã ita sit c̃trarius ueritati | ut dõ loquenti —

f. 90ᵇ ⁊ societas | spũs in pacis vinculo custodit̃. ||

Augustinus *de psalmis.*

271. Palimpsest. saec. VI—VII. [8]

26. [9] **membr. fol. max. 2 col. foliorum 246. saec. XI.**

f. 1 In nomine dñi nostri iħu xp̃i. Incipit | prephatio aurelii augustini ep̃i in expositione | libri psalmoꝝ. | Om̃is [10] scriptura diuinitus inspirata. utilis ẽ ad docen|dum. —

[1] ? — [2] Aug. sermo 389 XXXIX 1701. Vgl. Aug. sermo 60 XXXVIII 402 — [3] de lectione — [4] XLVI 971. Nach dieser Handschrift herausgegeben — [5] nos — [6] Mai PBN I 387 nach einer Veroneser Handschrift — [7] Stimmt nicht — [8] Dieser Palimpsest, der sehr leicht zu lesen ist, aber von mir wegen der kurzen mir zugemessenen Zeit nicht untersucht werden konnte, scheint ein Fragment derselben Handschrift zu sein, von der ich Bruchstücke auf der Vallicelliana und der Ottoboniana aufgefunden habe. Die jüngere Schrift enthält die Dialoge Gregors des Grossen. Siehe unten — [9] 17. Caravita I 280 — [10] Basilii ad commentarium in psalmos praefatio ex interpretatione Rufini XXXVI 63

f. 1[b] etiam ipsa psalmorum indicent initia. | Explicit prephatio. Incipit expositio de | Psalmo Primo. | Bea|tus | uir | Qui non abiit in consilio inpiorum. de dn̄o | nr̄o ih̄u xp̄o id ē homine dn̄ico —

f. 2 qui sum. & qui ē misit me. | Expositio Psalmi Secundi. | —

f. 3 peccatores existimant.[1] | Incipit tractatus aurelii augustini | epi̅ de psalmo tertio | —

f. 243[2] Incipit exposicio Aurelii Aug epi̅ d' psalo .LXXI. | In salomone[3] quidem psalmi huius titulus | — attendamus. | *Zeile leer* | Deus iudicium tuum | regi da. —

f. 246[b] Et q eruit te ipse[4] dš ihl uniūse tr̄ę uocabit. | ipse facit mirabilia solus. *Qm̄ qcūq; faciunt. ipse*[5] | ī eis opat q facit mirabilia solus. Et benedictum[6]||

27.[7] membr. fol. max. 2 col. foliorum 231. saec. XI.

f. 1 Nichil[8] est eni̅ aliud cum pmanebit[9] soli. quā | pmanebit cum sole. Quid aū magnum est | permanere cum sole. ei p quem facta sunt oi̅a. | —

f. 3 usq; ad t̄minos. orb terrę. | amen. Incip̄ expositio aurelii augustini | epi̅. in psalmo septuagesimo II*o. Audite. Audite. dilectissimi[10] | uiscera corporis xpi̅. quo* | —

f. 230 Tract̄ | aurelii aug̃ epi̅ de p̄smo cxxvIII. Qm̄ uos | ñ solū oclis corporeis. sed etiā corde | —

f. 231[b] ipse redemit[11] ihl ex[12] omnibus iniquitatibus | eius. Am̄.[13]||

57.[14] membr. fol. 2 col. foliorum 294. saec. XI.

f. 1[b] Incipit cap̄ expositio psalmo* sci̅ augustini. | Beatus uir. Itē hieronimi et sci̅ ieronimi | — dn̄e dš in adiutoriū. Sci̅ augustini | Incipit psalmus. sci̅ augustini episcopi.|| f. 2 Bea|tus[15] | uir.[16] | de dn̄o nr̄o ih̄u xp̄o hoc est homine dominico ac|cipiendū est —

---

[1] existimabunt — [2] Die Erklärung von ps. 38 ist überschrieben: Incipit expositio aurelii aug epi̅ | de psalmo. XXXVIII. habit' in cartaginē | ad m̄sā sci̅ cipani. q̊rta fr̄. — [3] Salomonem — [4] ipse dominus — [5] Das Cursivgedruckte *in ras. m. al.* — [6] 21 l. c. 913 — [7] 206. Caravita l. c. — [8] enarratio in ps. 71, 8 l. c. 906 — [9] compermanebit — [10] dilectissima — [11] redimet — [12] ab — [13] XXXVII 1703 — [14] 39. 205. Caravita I 180 II 78 — [15] XXXVI 67 — [16] vir — impiorum

f. 2b ad ignorantiã ũõ ñ esse | qa dñs dicit. ego sũ q sũ & q est misit me. | Incipit ꝓlogus sci ieronimi. | Porta & clauis | scripturarũ. sp̃s | sc̃s est. quę unã | quidẽ — primus psalm; | f. 3 qui ita incipit. psalmus sci ieronimi; | Beatus uir | qui ñ abiit | in consilio im|pioꝝ. Qui|dã putant | istius psalmi | clauē sup xpi | dni nri ꝑsona | esse referendã. | —

f. 5 & benedicam dm̃. Cui sit gła. in | sęcla sęcłoꝝ. amen. Incip̃ expositio sci aug̃ in psalmo ii. | Ut quid fremue|runt gentes. & | popłi meditati | sunt in*ani|a. astiteꝝ | reges t̃rę & prin|cipes conueneꝝ | in unũ adũsus | dñm̃. & adũsus xp̃m ej. Pro eo dictũ est ut | quid. ac si dicerent [1] frustra. —

f. 294b (de psalmo LXVIIII. Sci aug̃. epi) quã michi reddꝫ dñs in illo die iustus iudex; [2] | *m. al aeq.:* In nomine [3] dni nri ih̃u xpi anno dominice | incarnationis. m̃. XXIII. Indic̃ VI. Anno ui|delicꝫ ordinationis suę sęcđo. Domnus theo|| f. 295 baldus reuerentissimus abbas. hunc librum | de expositione psalmoꝝ sci augustini ępi. in hac | ęccła sci Benedicti. ubi sacratissimũ corpus ej | humatũ est. scribere pręcepit. Cum alios | XXII *Lücke* codices. hi sunt. In pri|mis. Omelia quadraginta. Moralia pars prima. Liber psalmoꝝ. Sup eplę sci pauli. | edite a claudio ęp̃o. Rauanũ. Librũ sce trini|tatis quę dñ est. Ymnaria duo. in choro semp | habenda. Chronica sci eusebii cęsariensis | ępi. & hieronimi pb̃ri. & ysidori ępi. & ꝓsperi. | & ioh̃i. hystoria romanoꝝ. hystoria lan|gobardoꝝ. Edictũ. regũ. Pontificalem | romanoꝝ pontificũ. Liber officioꝝ sci ysido|ri ępi. Liber concordie kanonũ. & librum | kanonũ. Decretale pontificũ. Sup mar|cum. edito a uenerabili beda pb̃ro. | *drei Zeilen leer* | Si qs aũ uel unũ de ós libros [4] q superius scripti | sunt. de predicta eccła sci benedicti. quólibꝫ | modo auferre. molierit. [5] uł temptauerit. | non abeat [6] párs [7] neq; sórs. [7] in resurrectione iustoꝝ. | Sed sit pars illius cũ his q ad sinistrã positis. [8] in ęterno igne dampnandi erunt. & hic | dum aduixerint. anathematis uinculo | sint innodati. Dicite om̃s. queso. fiat. fiat. | & similiter patiatur q hanc anathemã | de hunc codicem auolere [9] studuerit. ||

---

[1] diceretur — [2] l. c. 874 — [3] Dieselbe Notiz in cod. 28. Siehe oben — [4] his libris *corr. cod. 28* — [5] p̃sũpserit *corr. cod. 28* — [6] habeat *corr. cod. 28* — [7] partẽ — sortẽ *corr. cod. 28* — [8] positi * *cod. 28* — [9] hoc anathema de hoc codice — abolere *corr. cod. 28*

24.[1] membr. fol. 2 col. foliorum 237. saec. XI.

f. 1 Incip̄ tractat; aurelii aug̃ | ĩ psalmo c̊ tricesimo. | In isto[2] psalmo com|mendatur nob̄ humi|litas —

f. 2 ideo[3] | cepit. | Dn̄e ñ est exaltatũ | —

f. 8ᵇ sed ipsa res erit. am̃. | Expositio aurelii aug̃ epĩ | de psalmo c̊ xxx̊ p̊mo. | Iustũ quidem erat km̃ĩ | —

f. 166ᵇ Quãuis[4] ordo | psalmoꝝ q m̊ —

f. 169ᵇ quia con|sonantia. Uos estis hęc oĩa[5] || f. 170 Incipit tractatus p̊mus. | aurelii augustini de die | lucis. quod dñica p̊ma feria | scĩ paschę de int̃pretatio|ne euangłiste ad parthos. | Ab[6] eo quod scriptum est.[7] | quod fuit[8] ab initio. — oculos eius. | Meminit[9] | scĩtas ur̃a | euangłiũ | secundũ | iohm ex ordine lectionum | —

f. 170ᵇ ut bene intellegatis lo|quamur. | Quod[10] erat ab initio. quod | audiuim; —

f. 178ᵇ do|nate[11] quos damnant. | Explicit tractatus p̊m; | Incipit secundus. | —

f. 231 Expliċ tracta|tus nonus. Incip̄. decim;. | Ab eo q̃d dicit[12] oĩs qui credit | — grauia ñ sunt.[13] | Meminisse | uos credo | qui adfuisti' | hesterna[14] | die ad quẽ | locum in ꝑgressu hui; epłe | —

f. 237 maledi|centi. cum[15] tú non credas x̊ | pręedicanti.[16] ||

Augustinus *de diversis quaestionibus LXXXIII, de quantitate animae, hypomnesticon, contra Felicianum, epistulae et sermones.*

162.[17] membr. 4. foliorum 159. saec. XI.

f. 1ᵇ [18] Sine intermissione moueat̊ tẽporis. sine dubio uerũ — tale aliq̄d reuelet̊. | xi[19] Utrũ corp; a dõ sit. —

[1] 43. 225. Caravita i 280 — [2] XXXVII 1704 — [3] inde — [4] enarratio in ps. cl — [5] nihil hic vile, nihil hic transitorium, nihil ludicrum cogitetur. Et quia sapere secundum carnem mors est, omnis spiritus laudet dominum. *add.* — [6] De — [7] Joannes scribit — [8] erat — [9] XXXV 1977 — [10] De eo quod Joannes scribit, Quod — [11] Donati — [12] De eo quod Joannes scribit — [13] Stimmt nicht — [14] hesterno — [15] quam — [16] praedicenti — [17] 385. 544. Caravita i 282 — [18] f. 1 ausradirt und im dreizehnten und vierzehnten Jahrhundert mit allerlei Kritzeleien überschrieben — [19] x

f. 3 LVI[1] de eo ꝙ scriptũ ẽ: Existimo eni̅ ꝙ ñ s̄t condignę | —

f. 4 de decẽ uirginib; — de muliere samaritana (*in mg.* Vsq; hic habent ceterę desunt) — de timore utrũ peccatũ sit. | —

f. 5ᵇ Utrũ aũ ĩfidelitas — excepta causa fornicationis. | Utrũ[2] ani̅a a sem&[3] ipsa sit. I | Omne uerũ a ueritate uerũ ẽ. & oi̅s aã eo aã ẽ. quo | —

f. 41ᵇ de muliere samaritana. LXII[4] | Euanglica sac̃m̃ta ĩ dn̄i nr̄i ih̄u x̄ dictis factisq; signata ñ oib; patent. | —

f. 44 & nc̃ quẽ habes ñ ẽ tuus uir. quia[5] *ungefähr sechszehn Buchstaben ausradirt* ‖ f. 44ᵇ *leer* ‖ f. 45 Incipit dialogus aug̃ de qualitate ul (q. u. *m. s.* XV *in ras.*) quantitate am̃ę. cum | adeodato carnaliter sibi filio. Adeodatus. | Qm̃[6] uideo te abundare otio. quęso ut michi respon|deas —

f. 77ᵇ me ipsũ oportuniorẽ | obseruabo. *Folgt ein scholastisches Schema über* Usia ‖ f. 78 Incipit liber primus ypomnesticon[7] Sc̄i augustini ep̄i. | Aduersarii[8] catholicę fidei dum contra regulã uerita|tis diabolicis —

f. 83 hęc agere non | habebit. ypomnestico lib̄. I exp̃. Sc̄i augustini. Incip̃. lib̄ II. | Item peccatũ aiunt adę[9] neminẽ nocuit —

f. 85ᵇ uel morte rede|mit. Ypomnestico lib̄ .II. exp̃. Incipit lib̄ .III. | Item[10] posse dicunt hominem ꝑ liberum arbitrium —

f. 100ᵇ linguę | t̃minũ posuit. Explic liber III ypomnesticon sc̄i aug̃ Incip̃ IIII | Item aiunt. Libidinem[11] naturale eẽ bonum nec in ea eẽ quod pudeat | —

f. 108ᵇ subuenerit salutaris. Amen. Explic lib̄ IIII | Itẽ inꝗunt paruulos Ypomnestic̃ sc̄i aug̃. Incip̃ lib̄ v. | non trahere originale peccatum. —

f. 115ᵇ & | in om̃ib; nobis. Am̃. ypomnesticon. lib̄ .v. expli. Incip̃ de p̃desti|natione disputando. Addere etiã hoc[12] quã maxime huic opi oport&. | —

---

[1] LXVII — [2] XL 11 — [3] se — [4] LXIV — [5] 64, 7 l. c. 58 — [6] XXXII 1035. Auch hier heisst der Unterredner Adeodatus — [7] hypognosticon — [8] XLV 1611 — [9] Adae aiunt — [10] Iterum — [11] in homine *add.* — [12] Licet latius de gratia et libero arbitrio iam superius disputatum sit tamen addere etiam non nihil

f. 121 Grã p̃destinationis indebitam prę|rogare. amen. Incipit liber | aurelii augustini episcopi. ad quendam comitem. | ////////// | Karissime [1] fr̃. Si cupis scire —

f. 121ᵇ ꝑuidens discretionẽ elemosinę. ////////////// || f. 122 Incipit expositio fidei. Sc̃i augustini ep̃i | Fides [2] unius substantię trinitatis. hoc [3] est patris. ⁊ filii. ⁊ | —

f. 123 coniunctio dĩtatis uirtus. ⁊ unitas trinitatis. | omino [4] inlustri merito [5] prestantissimo filio uolusiano. augustinus. | ep̃s de salute tua quam ⁊ in hoc sęclo — cum uoles ponitur. | nõ⁎ [6] uere sc̃o ac merito uenerabili patri. Augustino ep̃o. | Volusianus. Petis me uir ꝓbitatis. —

f. 124 cũ meis ueneror. [7] | omino [8] inlustri ⁊ merito insigni | ⁊ p̃stantissimo filio uolusiano. augustinus ep̃s. | in dñõ salutẽ. Legi litteras tuas in qb; uidi —

f. 131 p̃stantiam uestram multum salutat. | Incipit beati augustini episcopi. Libellus aduersus | felicianum. | xtorsisti [9] michi dilectissime fili ut de unitate trinitatis | —

f. 145ᵇ cũ iustis cęperit retribuere | mercedem. Explicit. Libellus sc̃i augustini. contra felicia|nũ arrianũ. Incip̃t ad dardanũ. de presentia dei. | Fateor [10] me frat̃ dilectissime dardane inlustrior mihi | in caritate xp̃i. —

f. 151 plenissima. uerissima. felicissima est. [11] || f. 151ᵇ Explicit epistola dardani. Inci|pit sermo Sc̃i augustini de decem uirginibus. | Hexterno [12] die q̧ affuistis ꝓmissionẽ nr̃ã tenetis quę hodie | —

f. 155ᵇ augeat ignem potius quam extinguat. | Explic̃ de decem uirginib;. Incip̃t de tribus | mortuis. quos dñs̃ suscitauit. | Miracula [13] dñi nostri ⁊ saluatoris ih̃u xp̃i. [14] —

f. 159ᵇ quis est qui secre|tam pellit mortem. Qui [15] secretam dat uitã. [16] ||

---

[1] ? — [2] Vigilius Taps. de trinitate 8 LXII 285 — [3] haec — [4] ep. 132 XXXIII 508 — [5] et merito — [6] ep. 135 l. c. 512 — [7] Stimmt nicht — [8] ep. 137 l. c. 515 — [9] Vigilius Taps. contra Felicianum et Arianum de unitate trinitatis ad Optatum LXII 333 — [10] ep. 187 XXXIII 832 — [11] Stimmt nicht — [12] sermo 93 XXXVIII 573 — [13] sermo 98 l. c. 591 — [14] Christi Jesu — [15] *om.* — [16] l. c. 595

Augustinus *de octo Dulcitii quaestionibus, contra epistulam Parmeniani, de peccatorum meritis et remissione et de baptismo parvulorum, de spiritu et littera, de cura pro mortuis gerenda.*

167.[1] membr. 8. 2 col. foliorum 124. saec. XI—XII.

f. 1 In hoc volumine continent | Lib̄ Beati aug̃. Primus | de octo questionib; dulcitii | Secundus cont' eplã parme|niani. Tertius de baptismo | paruulorum. Quartus | de spũ & littera. qntus | de cura p mortuis gerenda. || f. 1ᵇ De octo dulcitii questionibus | lib̄ .I. | Quantum[2] | michi uidetur | fili dilectissime | dulciti. ñ tardan'[3] | —

f. 6 ina|nibus uerbis. Explic questio | prima. Incip̃ Secunda. | Vtrum[4] oblatio quę sit[5] p qes|centibus —

f. 11ᵇ p̃cellente potentia. Explic | questio octaua. Incip̃ qnta | quã ultimo loco distulerat[6] | Iam nunc illud q differendum[7] | distulerat[8] paulisp —

f. 12ᵇ disce|re quã docere. Expliĉ lib̄ | augustini de octo questionib; | dulcitii. | Incip̃ lib̄ pm; aug̃ adus; eplã | parmeniani q dedit ad tichoniũ. | Multa[9] | quidẽ | alia[10] ad|uersus donatistã[11] | p uiribus | —

f. 20 catholice | ueritatis aperire. Amen. | Explic liber primus contra | eplam parmeniani. || f. 20ᵇ Incip̃ lib̄ Secundu' | Que tan|dem uis nisi | cęcitas & | uanitas —

f. 36ᵇ cõsideranda | atq; tractanda sunt. | Expliĉ liber secundus cont | eplam parmeniani. || f. 37 Liber tertius | Sc̃i aug̃ | cont eplã | parmeniani | quã dedit ad tichoniũ | Incipit. | Cum om̃is | pia ratio & | modus ec|clesiasticę —

f. 50 saltem | non audeant glari. Explic lib̄ | tertius cõt' eplã parmeniani. | Augustini Lib̄ prim; Incip̃. de | meritis & remissioñ peccatorum | & baptismo paruulorum | ad marcellinũ. | Quam|uis[12] | in me|diis | & magnis curarũ estib; | —

f. 70 ut illud | ab alio queramus exordio. | In nomine dñi contuli ut potui. | Explicit liber Primus. de me|ritis & remissione. paruulorũ bap|tismate. | Incip̃ lib̄ .II. | de baptismo | paruulo&. |

---

[1] 435. 338. Caravita I 309 II 160 — [2] XL 147 — [3] tardavi — [4] Secunda tua quaestio est, utrum — [5] fit — [6] quae novissimo loco tractatur — [7] disserendum — [8] distuleram — [9] XLIII — [10] alias — [11] Donatistas — [12] XLIV 109

De bap|tismo | paruulorum | marcelline kme. q non solum | eis ad regnum —

f. 87 facere defendendo | ꝓlixius. Explic Secund; | liber de baptismo paruuloꝝ. | Incip̃ epã | de causa | baptismi | paruuloꝝ. | Karis|simo | filio marcellino. augusti|nus eps̃. seruus xpi. seruo|rumq; xpi in dño salutem. | de questionibus quas michi | ꝓposueras —

f. 94 quam tan|dem aliquando finitus. Explic | epła Sci augustini de causa | baptismi paruulorũ. | Incip̃ liber Sci aug̃ | epi de spiritu | & littera. | Lectis [1] | opusculis | quę ad te nuꝑ | elaboraui fili | carissime marcelline de baptismo | —

f. 115[b] retribuetur ei qm̃ ex ipso. | & per ipsum. & in ipso sunt oia. Ipsi | gła in sęcula sęculorũ amen. | Explic lib̃ s̃ augustini epi | de spiritu & littera. | Incip̃ lib̃ bẽ aug̃ ad pauli|nũ epũ de cura ꝓ mor|tuis gerenda. | Diu [2] sanctitati | tuę coepiscope | uenerande. pauli|ne rescriptorum. —

f. 124 mea responsio | defuiss&. Amen. Explicit | lib̃ sci augustini ad paulinũ | epũ de cura ꝓ mortuis gerenda | *m. s. XIV:* Quatuor sũ matricis cellule. due in | parte dextera —

f. 124[b] per quẽ cibus descẽ|dit ad stomachũ ɫ in quo pendet. ||

Augustinus *de vera religione, de disciplina Christianorum.*

169.[3] membr. 8. foliorum 104. saec. X—XI.

f. 1 Incipit liber aurelii aug̃ | de uera religione. | Cũ [4] omis | uitę bonę [h]ac beatę uia in uera religione | —

f. 64[b] beate uiuim'. Unũ dm̃ ex quo omã. ꝑ quẽ | omã. in quo omã. ipsi gła in secła secłoꝝ. am̃. || f. 65 Libellus sci augustini epi. de | disciplina xpianorum. | Locutus [5] est ad nos sermo di. & deꝓmptus | est ad exortationem ñrã. dicente scriptura. | —

f. 78[b] ego & pat unũ sumus conuer|si ad dñm.[6] am̃. *m. post.:* Explicit de disciplina xanoꝝ. || f. 79 Scõrum [7] ecclam frs kmi esse | di agrum quis dubit&. cũ | apłs clam&. —

---

[1] l. c. 201 — [2] XL 519 — [3] 405. 238. Caravita I 146 — [4] XXXIV 121 — [5] XL 669 — [6] ipsum — saeculorum. *add.* — [7] Ambrosii Autperti sermo LXXXIX 1277

f. 104[b] hominũ hominem xpm̃ | ihm̃. Qui cum patre ⁊ spũ | scõ uiuit ⁊ regnat dš. per om|nia sęcła secłoꝝ. amen. ||

Augustini *sermones*.

11.[1] membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 137. saec. XI.[2]

f. 1 Incipiunt capitula in quinquaginta | homiliis Sci aug̃ epi ⁊ deinceps | in aliis sermonib; ejdem. | i De eo qd psalmista ait. Quis ẽ homo q̧ uult uitã ⁊ cupit uidere | dies bonos.[3] | ii De uersu psalmi. Sedens aduersus | frm̃ tuũ detrahebas.[4] | iii De eo qd ait apłs. Vt sciatis quę sit altitudo. latitudo. longitudo ⁊ ꝓfundũ.[5] | iiii De eo qd dñs ait. Facite uobis | amicos de mãmoná iniq̧tatis.[6] | v De eo qd apłs ait. Qui odit frm̃ suũ | homicida ẽ.[7] | vi De eo qd dñs ait. diligite inimi|cos uros[8] | vii De eo qd scriptũ ẽ in esaia. Clama | ne cesses.[9] | viii De eo qd apłs ait. Radix oĩũ maloꝝ | ẽ cupiditas.[10] | viiii De eo qd scriptũ ẽ. Beat; q̧ post | aurũ ñ habiit. ⁊ ut quicũq; aliq̧d | inuenerit ei qui ꝑdidit sine ulla | dilatione restituat. Et de illo qui | ducentos solidos ĩuenit. ⁊ qui ad o|uile lupus uenit. et lupus redit. | In scripturis[11] diuinis legim; frs kmi — ⁊ ũ fecit *durchstrichen* | x De eo qd apłs ait. Redim̃tes tem|pus qm̃ dies mali sunt.[12] | xi De eo qd ait psalmista. Expecta | dnm̃ uirilit̃ age.[13] | xii De eo qd Iacob; apłs ait. Confi|temini alterutrũ peccata ura.[14] | xiii De eo qd scriptũ ẽ. Ne tardes con|uerti ad dnm̃. ɫ. n. d. d. d. i. d.[15] | xiiii De martyrib; quib; ait dñs. Ca|pillus de capite uro ñ ꝑibit.[16] | xv De eo qd dicturus est dñs. Infirm; | fui ⁊ ñ uisitastis me.[17] | xvi De resurrectione dni. Et alleluia.[18] | xvii De gratia dei.[19] | xviii De helia[20] | xviiii De helemosinis faciendis.[21] | xx De die octauo infantũ.[22] | De psalmo

---

[1] 108. 212. Caravita i 283 — [2] Monte Cassino besitzt eine Reihe von Homiliarien aus verhältnissmässig alter Zeit, dem eilften und zwölften Jahrhundert: 98—117. Die genauere Untersuchung musste für eine spätere Zeit vorbehalten bleiben. Eine Hauptrolle spielt in denselben Severianus eps Gabalensis, ferner die Cassinesen Paulus Diaconus und Ambrosius Autpertus — [3] Siehe unten — [4] Aug. app. sermo 53 — [5] 'Qui eni cognouit inqt latitudinẽ' — [6] Aug. sermo 113 — [7] 387 — [8] app. 271 — [9] app. 287 — [10] app. 270 — [11] ? — [12] 167 app. 111 — [13] 40 — [14] app. 253 — [15] 39 — [16] 333 — [17] app. 105 — [18] app. 252 — [19] 'Fecundum uasis electionis ɔfessionẽ — [20] 11 — [21] 388 — [22] 353

qnquagesimo. & penitenti dd.[1] | xxii De euglio ĩ q̊ dic̃ dñs. Esto c̃sentiens aduersario tuo[2] | xxiii Sermo habit; de symone phariseo. & de muliere quę lacrimis riga|uit pedes dni.[3] | xxiiii De sollẽpni die Ordinationis Sci | augustini[4] | xxv De eadẽ re. Sẽr eiusdẽ.[5] | xxvi Admonitio ejdẽ. Vt silentiũ | in eccla sit.[6] | xxvii De arbore fici. & de muliere curua.[7] | xxviii De psalmo xlviiii. in q̊ scriptũ ẽ. dš manifestus ueni&.[8] | xxviiii De eo q̃d ait in euglio. dimittite & dimittet uob. date. & dabit uob.[9] | xxx De eo q̃d dñs dicit. Meũ ẽ aurũ & argentũ.[10] | xxxi De dauid & golia.[11] | xxxii De lectione euglii. ubi petrus ãbu|lauit sup aquas.[12] | xxxiii De eo qd scriptũ ẽ. Cor meũ & caro | mea exultauer ĩ dm̃ uiuum.[13] | xxxiiii De eo qd dñs ait in euglio. Ego sũ | uia. ueritas. & uita[14] | xxxv Qod xpiano⁊ tẽpora p̃dicta sunt |.& p̃figurata.[15] | xxxvi De eo qd de dñõ saluatore scriptũ ẽ. | ascendit sicut uirgultũ. & sicut | radix.[16] | xxxvii De eo qd scriptũ ẽ q amat aiã suã.[17] | xxxviii De amore hominis in hominẽ. | & de pfecta caritate retinenda.[18] | xxxviiii De mia ĩ pauperes facienda.[19] | xl De dieb; quadragesimę & fratna | concordia.[20] | xli De oratione dnica.[21] | xlii De ceco nato.[22] | xliii De natale S̃ iohis baptistę.[23] | xliiii. De grandi uase qd in excessu m̃tis | ostensũ ẽ petro. in q̊ erant quadrupedia.[24] || f. 1b xlv De eo q̃d psalmista ait. Confi|temini dnõ qm̃ bonus.[25] | xlvi De remediis peccato⁊.[26] | xlvii De diuite cui; ager uberes | fructus attulit.[27] | xlviii Itẽ de muliere curua quã dñs sanauit.[28] | xlviiii De trib; modis penitentię.[29] | l De penitentia.[30] hic expliciunt oml .l. | Liber s̃ aug̃ De decẽ cordis.[30] Itẽ sermones ejdẽ. | i Sermo ejdẽ de euglio sc̃i iohis | eugliste. de una trinitate. | trinaq; unitate.[30] | ii Ser̃ ejdẽ de uersiculo centési|mi quarti psalmi.[31] iii Ser̃ ejdẽ habitus in basilica | sc̃o⁊ mar̃ silitano⁊ de lecti|one eplę pauli apli ad romano*.[32] | iiii Sermo habit; in basilica gratiani. de nat sc̃o⁊ mar̃ bolitano⁊.[33] | v Ser̃

[1] vgl. app. 261 — [2] app. 77 — [3] 99 — [4] 383 — [5] 339 und XLVI 961 — [6] app. 300 — [7] 'Arbor ficulnea genus humanũ ẽ' — [8] 17 — [9] 42 — [10] 'In scripturis diuinis frs km̃i. legim; dnm̃ dicentẽ' — [11] 'Golias unus ex allofilis. i. alienigenis' — [12] vgl. app. 72 — [13] app. 54 — [14] 142 — [15] app. 315 — [16] 44 — [17] 368 — [18] 385 — [19] app. 311 — [20] 211 — [21] 58 — [22] 135 — [23] 290 — [24] app. 101 — [25] Aug. sermo in ps. 135 XXXVII 1755 Aug. sermo 9 de ps. 117, 1 XLVI 841 Aug. sermo 90 Mai PNB i 1 p. 172 — [26] app. 310 — [27] app. 86 — [28] 392 — [29] 351 — [30] Siehe unten — [31] 28 — [32] 155 — [33] 156

eįdẽ habit; ĩ basilica | celerine die dñica de lectione | apli.[1] | vi Sermo habit; ad m̃saȝ S̃ marty|ris cipriani viii kł oct̃ die | dñica. De grã dei.[2] | vii Itẽ ser̃ habit; in basilica | honoriana viii kł oct̃ id est | de grã dĩ.[3] | viii Itẽ ser̃ S̃ aug̃ habit' ad m̃sa[ȝ] | sc̃i martyris cipriani. de lec̃ | pauli apli ad romanos.[4] | viiii Itẽ ser̃ eįdẽ ad m̃saȝ sc̃i marty|ris cipriani. de łec apli.[5] | x Ser̃ habit; in basilica maio⁊ | id est de apło. ⁊ de psalmo. siue de eugłio.[6] | xi Ser̃ ad iuuenes.[7] | xii Ser̃ habit' in basilica theo|dosiana. de ũsu psalmi nona|gesimi quarti.[8] | xiii Ser̃ habit; in basilica triala⁊ | die dñica. de ũsu psalmi. centesimi octaui decimi.[9] | xiiii Ser̃ de responsorio psalmi nonagesimi | t̃tii. *m. al. add.:* ⁊ de lec̃ apłi ad romanos.[10] | xv Itẽ ser̃ habitus in basilica restituta | de inuitatis ad cenaȝ.[11] | xvi Ser̃ de id q̃d in eugłio ait. quod | ih̃s baptizauit amplius quã ioh̃s.[12] | xvii Itẽ de eadẽ re. In nat̃ sc̃i ioh̃is | baptistę. Ser̃ sc̃i aug̃ epĩ.[13] | xviii De aduentu dñi.[14] | xviiii De nat̃ domini.[15] | xx Vnde supra[16] | xxi Vnde supra.[17] | xxii Vnde supra.[18] | xxiii De sc̃o stephano.[19] | xxiiii Vnde supra.[20] | xxv De octaua natalis dñi.[21] | xxvi De eułio ubi ait. Venite bene|dicti patris mĩ p̨cipite regnũ.[22] | xxvii De resurrectione dñi.[23] | xxviii De eadẽ festiuitate.[24] | xxviiii Unde supra.[25] | xxx De eadẽ re.[26] | xxxi Ser̃ unde supra.[27] | xxxii Vnde supra.[28] | xxxiii De eadẽ festiuitate.[29] | xxxiiii Unde supra.[30] | xxxv Fr̃ iii post pascha.[31] | xxxvi Domĩc oct̃ paschę.[32] | xxxvii De ascensione dñi.[33] | xxxviii Vnde supra.[34] | xxxviiii Vnde supra.[35] | xl De sc̃o ioh̃e baptista.[36] | xli De eugłio ĩ quo ait. Simon ioh̃is diligis me.[37] | xlii In nat̃ sc̃i petri.[38] | xliii De sc̃o laurentio.[39] | xliiii De assũptione sc̃ę marię.[40] | xlv De psalmo

[1] 174 — [2] 131 — [3] 163 — [4] 154 — [5] 169 — [6] 165 — [7] 391 — [8] 26 — [9] 30 — [10] 153 — [11] 112 — [12] 'Ad id q̨ scriptũ ẽ ĩ euangłio q̨ baptizabat' — [13] 292 — [14] 'Fr̃s. christiani sumus. ⁊ om̃s it̃ agere' — [15] app. 117 — [16] app. 195 — [17] Petri Chrysologi sermo p. 177 ed. Venetae 1742 — [18] Mai PNB i 210 — [19] Aug. sermo 317 — [20] 382 — [21] 'Kalendas ianuarias fr̃s kmi romanę urbis csules' — [22] app. 78 — [23] app. 160 — [24] 'Sicut audistis p̃dicari dñ̃i xpm̃. qa in p̨ncipio' — [25] Mai PNB i 344 — [26] l. c. 79 — [27] 230 — [28] app. 163 — [29] 'Lętemur g̃ dilectissimi ⁊ exultem;' — [30] app. 159 Max. Taur. sermo app. 28 — [31] Mai PNB i 346 — [32] l. c. 85 — [33] Aug. sermo 265 — [34] Leonis Magni sermo (i 214 ed. Rom. 1753) — [35] Aug. sermo 395 — [36] 'hodie natalẽ sc̃i iohis fr̃s kmĩ celebramus. q̃d nulli umquã' — [37] 'Pręsens eugłica lectio hodierne sollẽnitati c̃ueniens' — [38] Mai PNB i 108 — [39] Aug. sermo app. 316 — [40] 'Scã atq; głosa sollẽnitas hodie clara refulsit'

cxxv. in nat̃ unius mãr'.[1] | xlvi De sc̃o stephano.[2] | xlvii Epla sc̃i aug̃ ad honoratũ | ep̃m quomodo se rectores eccla⁊ | tẽpore psecutionis agãt.[3] | xlviii *m. al. add.:* De eo qd̃ q blasphemaũit ĩ spũ sc̃o ñ remittet̃ ei.[4] | xlviiii *m. al.* De natale dñi.[4] | l *m. al.* De pascha[4] ||

f. 2 Incipit omelia aurelii aug̃. de eo quod psalmista | ait. Quis ẽ hõ qui uult uitã ⁊ cupit uidere die' bonos. | Uocans[5] gen; humanũ[6] sp̃s dĩ | iubendo qd facere (e *ex* ⁊) —

f. 2ᵇ pacẽ sine disen⁎one. | Explic̃ oml .i. Incip̃ ii. Cont̃ detractores | de ũsu p̃smi. | Sedens adũs; frm̃ tuum detrahebas —

f. 53ᵇ De penitentia. homelia | Vox[7] l | penitentis agnoscit̃ ĩ uerbis | quib; psallenti —

f. 57 dies mortis incertus. | Penitentes.[8] | Penitentes. Penitentes. si tam̃ | estis —

f. 57ᵇ dimit|te incertum.[9] || f. 58 Incip̃ lib̃ aurelii aug̃ de decẽ cordis. | Dnš[10] ⁊ dš nr̃ misericors ⁊ misera|tor. longanimis —

f. 63ᵇ ibi inueniam.[11] am̃. | Explicit. de x̃. cordis. Sermo ejdẽ de euã|gelio sc̃i iohis euangelistę. de una trini|tate. trinaq; unitate. | .i. | Euangelica[12] lectio pposuit nob̃ | unde loquam̃ —

f. 125ᵇ in|tentione minime defecerunt.[13] | De eo[14] qd̃ ait q aũ blasphemauerit — neq; ĩ futuro | xlviii. Qui[15] non est mecũ" aduersus (*in mg.*" contra) me est | ⁊ qui ñ colligit —

f. 131ᵇ ⁊ uobis lo|quendo ministraremus. xlviiii. | Sc̃s[16] hic cũ declinat dicendi laborẽ. | —

f. 137 pax hominib; bonę uoluntati'. | *Zeile leer* | Verbum[17] caro factum est. ⁊ ha|bitauit in nobis. Uerbum | caro —

f. 138 tunc mereris me tangere. | *Zeile leer* | Scimus[18] fr̃s ⁊ fide firmissima reti|nem; — hęc euertit idola pagano|rum. ||

---

[1] Aug. sermo 31 — [2] app. 217 — [3] Aug. ep. 228 — [4] Siehe unten — [5] Aug. sermo 16 XXXVIII 121 — [6] humanum genus — [7] Aug. sermo 352 XXXIX 1549 — [8] Aug. sermo 393 l. c. 1713 — [9] tene certum *add.* — [10] Aug. sermo 9 XXXVIII 75 — [11] inveniamus — [12] Aug. sermo 52 l. c. 354 — [13] (Aug. ep. 228) XXXIII 1019 — [14] *m. al.* — [15] ? — [16] *m. al.* — ? — [17] *m. al.* — ? — [18] Aug. sermo 220 XXXVIII 1089

Augustini *libri de trinitate, contra Felicianum, collatio cum Pascentio.*

19. membr. fol. 2 col. foliorum 138. saec. IX—X.[1]

f. 1[2] Capitula et alia notabilia scpta per ordinez alphabeti de libro sci augustini de sca trinitate | quē nō modicuz erūt necessaria legentibus ipm̄ librum || f. 3b *leer* || f. 4 Incipit liber augustini de trinitate. | Libros de trinitate que deus est | quindecim — quę de trinitate disserimus. Incipit epła. Domino[3] *etc.* De trinitate — anteponi. Ora ꝑ me. | Explicit eplam Incipit augustini numero | quindecim de ĩdiuidua trinitate. Cap̄ .i. de triplici[4] | causa erroris falsa de dō opinantium. | Lecturus hęc —

f. 11 petam' | exordiuz[5]. Explicit liber p̄m' de tnitate. In|cipit secundus | Cum hoĩes dm̄ — caput meuz. Capituluz. pmum | De regulis sm quas scpturas de patre et fi|lio loquitur. | Quazobrez qnq firmissime —

f. 12b patris ⁊ filii ⁊ ĩseparabil' opatio. || f. 13 sic[6] ergo intellegat illa[7] incarnationem | ex uirgine —

f. 21 in consequentibus uideamus. Explicit | *liber scd's Incipit Tercius*[8] | Credant qui uolunt mallem[9] | me legendo —

f. 30 quod ab alio uolumine | commodius ordinemus (n *et* s *in ras.*)[10] | *Explicit liber Tertius. Incipit liber.* | *quartus. de finibus scie xp̄iane qua|si de fide ⁊ caritate oritur non ĩfratur.* | Scientiam terrestrium. celestiū|que rerum —

f. 41b quemadmodum redarguantur. uidebimus. *Explic̄ libr̄. IIII. Inc̄ V.* | *Quaz modeste ac sobrie debeat hō cui etiaz sue mētis natura ĩexplicabilis est de dĩ sba cogitare.* | hinc iam exordiens dicere ea[11] que dici | —

f. 46b ipsorū scilicet mutatione. non sua. | *Cap̄. I. de quod ait apls xp̄m dĩ uirtute ⁊ dĩ sapīa.* | Explicit liber quintus. | Incipit liber sextus | Equalitatem patris et filii et spš sci | —

---

[1] Caravita I 20 sq. — [2] f. 1—12 m. s. XIV — XV — [3] XLII 817 — [4] Die Capitulationen der Bücher de trinitate von Mai herausgegeben PNB I 2, 153 — [5] exordio — [6] II 4, 9 l. c. 850 — [7] illam — [8] Das Cursivgedruckte von dem hinzugefügt, der den Codex ergänzt hat — [9] malle — [10] ordiemur — [11] ea dicere

f. 50 nec diis | multis. sed ipsi gla in scla sclorũ. am̃. | Explicit liber sextus. | Incipit liber septimus | I Utrum quidquid de dõ non relatiue | sed ad se ipsũ recte dicitur cuilibet pe'sone | in trinitate conueniat | Iam nunc quęrimus [1] diligentius —

f. 56 prophetã. nisi credideritis. | non intellegextis. Explct. lb septim'. | Incipit liber octauus. | *Cap̃. I. de indifferẽtia & magtudiẽ t'nitatis i q̃ nõ ẽ | plus ipa tnitas simul q̃ sigule quoqz psone.* | Dixim' alibi ea dici proprie —

f. 61[b] ab articulo alicui' exordii | cetera contexamus. Explicit. || f. 62 Incipit liber nonus. | De deo semper querendo | Trinitate certe querim' nõ quãlibet —

f. 68 (XII) quãtum nouit | et quanta est. | explicit liber nonus. | Incipit liber decimus. | Prologus. | Nunc ad ea ipsa — nullus potest. | De studiis — ignorarent. | Diligenter intuendum est —

f. 74[b] exordium | pptr huius libelli modum. | Explicit liber decimus. | Incipit liber .XI. HSH | Nemini dubium est sicut interiorẽ | —

f. 80[b] in mensura et numero | et pondere disposuisse testatur. | Explicit liber. undecimus. | Incipit liber. duodecimus | Age (iaz[2] *add. corrector s. XIV–XV*) nunc uideamus ubi sit quasi | —

f. 86 inuentum fuerit explicari. | Explicit liber duodecimus. | Incipit liber tertius decimus | In libro superiore huius operis duodecimo | —

f. 95 quod in futuro uolumine lector | expectet. amen | Explicit liber tertius | decimus de trinitate | Incipit liber quartus | decimus. || f. 95[b] *Cap̃. I. Que sit hois uera sapiẽtia* | Nunc de sapientia nobis est disserẽdũ | —

f. 104 quãtum potui demonstrare curaui. | Explicit liber quartus decimus. | Incipit liber quintus decimus | Uolentes in reb' que factę sunt | —

f. 122 si qua de meo et tui [3] | ignosce et tui. Amen. | Finit feliciter amen. || f. 122[b] *leer* || f. 123 Incipit concertatio sci agustini | episcopi contra Felicianum | Extorsisti [4] mici [5] dilectissime filix ut de | unitate trinitatis qua [6] perfectus dš | —

f. 132 cũ iustis | ceperit retribuere mercedem. amen | Explicii altercatio. | feliciani. | Incipit eiusdem sci agustini |

---

[1] quaeramus — [2] *om.* — [3] tu — [4] Vigilius Taps. contra Felicianum et Arianum de unitate trinitatis ad Optatum LXII 333 — [5] mihi — [6] quae

altercatio. | Inter pascentium arrianum de omo|usion [1] in domo anichia [2] ippone regio | presidente. laurentio uiro clarissimo [3] | iudice delecto a pascentio uiro spec|tabili presente agustino epsco et eodem | pascentio. [4] | Laurentius uir clarissimus. partibus | et personis in comminus positis dixit. | Dei discutiendum est negotium. nature|que eius in qua plerique labuntur | homines examinanda perfectio. | —

f. 135ᵇ Laurentius uir clarissimus dixit | Sic ergo et homousion [5] quod in dubium | ueniebat te preponente [6] etsi scriptum | non est res ipsa tamen que latet | in uerbo uera est cedatur [7] honorifice | unitati ne fiat iniuria temere | trinitati. | Laurentius uir clarissimus dixit. | his gestis aput me habitis ippone re|gio in domo anicea propria manu suscripsit. [8] | Incipit epistola sci agustini | epscpi contra arrianos de | misterio sce trinitatis. | Solent [9] homines alterius religionis | simplices quosque catholicos subti|lissima et non simplici interroga|tione —

f. 138ᵇ quanto magis deo patri cognoscitur | iniuriam facere qui unicum filium eius [10] ||

AUGUSTINUS *de sancta virginitate, de adulterinis coniugiis, de sermone Domini in monte, de gratia Dei et libero arbitrio.*

165. [11] membr. 8. 2 col. foliorum 98. saec. XI—XII.

f. 3 [12] *Oben* In hoc uolumine continentur. | Liber Beati Augustini Prim; | De sca Virginitate. Secund; De adultinis coniugiis. Tertius. | De Sermone dni in monte. | Quartus De Gra & libero ar|bitrio. || f. 3ᵇ Incip liber augustini epi | De sancta uirginita|te | Librum [13] | de bono | coniugali | nup edidimus. In quo etiã xpi | —

f. 19 ym dicite & supexal|tate eum in sęcla. am. | Explic liber augustini de sca | uirginitate. || f. 19ᵇ Incip lib primu' |

[1] Collatio beati Augustini cum Pascentio Ariano habita XXXII 1156 — [2] Anicia — [3] v. c. *om.* — [4] praesente — pascentio *om.* — [5] ὁμούσιον — [6] proponente — [7] credatur — [8] Laurentius *etc. om.* Die berühmten Vandalischen Worte stehen in diesem Codex so: *froa armi* — [9] Von Mai nach dieser Handschrift herausgegeben PNB I 407 — [10] Die Fortsetzung habe ich in einem cod. Casanatensis gefunden; vgl. I S. 174 — [11] 243. Caravita I 309 — [12] f. 1. 2. 3 Fragmente aus Boethius de arithmetica saec. XII—XIII. f. 1 und 2 sind palimpsest: die ältere Schrift saec. XI enthält Bruchstücke von Vergils Georgica — [13] XL 395

aug̃ ad polleñ | de adul|tinis | coniugiis [1] | Prima [2] | questio | est frr̃ dilectis|sime. Pollenti. earum quas | —

f. 28 exire uelle deb& mat̃ ęccła. || f. 28ᵇ Explic liber Prim; | de adultinis | c̃iu|giis. Incip̃ liber | secundus. | Ad ea que m̃ scripse|ras frr̃ religiose | Pollenti. iã rescripseram. —

f. 36 siue ꝓbationis [3] occasio | castitatis. Explic secund; | liber augustini ad pollentium | de adultinis coniugiis. | De sermone dn̄i nr̄i iħu xp̄i | in monte. Liber prim; Sc̄i | aurelii augustini. Incip̃ | felici|ter | Sermonem [4] quẽ locu|tus est dn̄s nr̄ | iħs xp̄s ī monte | sicut in euanglo —

f. 56ᵇ se reficiat in alio libro c̃sideranda. || f. 57 Explic de sermone dn̄i ī monte. | lib̄ prim; Incipit Liber | secundus | Misericordiã | usq; ad cui; | tractatioñ' | liber primus | terminũ —

f. 75ᵇ a dn̄o si uolumus edificare | super petram. Explicit | liber sc̄i augustini de Ser|mone dn̄i in monte. || f. 76 Incip̃ epła ad ualentinũ monach' | adrumetinũ in librũ aurelii | augus-tini ep̄i de gr̄a dei & de | hominis libero arbitrio. | Domino [5] | dilectissimo | & in xp̄i m̃bris | honorando | fratri ualen|tino. & fr̄ib; | q̧ tecũ sunt. | augustinus in | dn̄o salutem. Cresconium | felicem —

f. 77ᵇ ueniat ad me frater | florus. Explic epła aug̃usti | Incip̃ ejdẽ augustini liber de | gratia dī & de libero uoluntati' arbitrio. [6] | Ropter [7] eos q̧ hoīs | liberum arbitriũ | sic p̃dicant —

f. 92ᵇ dn̄i & sal|uatoris nr̄i iħu xp̄i. Cui est | honor & gła & regnũ cũ patre | & spũ sc̄o in secła [8] amen. | Explicit liber augustini de | grã & libero arbitrio. [9] ||

Boethius *de differentiis topicis.*

191.[10] membr. 8. fol. 1—64. saec. XII, fol. 65—100. saec. X.

f. 1—64 *Perikopen* f. 64 *Urkunden über Schenkungen an das Kloster sc̄i nycolay de ciconia (vom Jahre 1150)* [11]

---

[1] de coniugiis adulterinis ad Pollentium — [2] l. c. 451 — [3] probatioris — [4] XXXIV 1229 — [5] ep. 215 XXXIII 971 — [6] de gratia et libero arbitrio ad Valentinum et cum illo monachos — [7] XLIV 881 Propter — [8] saeculorum *add.* — [9] f. 93—97ᵇ wie oben Fragmente aus Boethius de arithmetica: f. 96. 96ᵇ. 97 palimpsest: auf f. 97ᵇ. 98. 98ᵇ die ältere Schrift (Vergil) nicht getilgt — [10] 369. 185 (f. 1) 540 (f. 65). Caravita I 179 II 96 — [11] Darunter m. s. XII—XIII: In eccła sc̄i nycolay de ciconia | ĩueni ego ioħs bisscardus | sũdiacon' passionaria II omelia; IIII dialagu I

f. 65 Anitii. Mallii. Severini. Boetii | ũ. c̃. et in. l. exconš. ord̃ .i. De | differentiis topicis .ii. De diuisione .iii. | Cõmunis speculatio. de rethorice cogni|tione .iiii. Locorum rethoricoꝝ distinc|tio .v. de multifaria p̃dicatione. vi Qm̊ | argum̃toꝝ. vł unde colligunt loci .vii. | Liber antẽ p̃dicam̃ta .viii. Introductio | in categoricos. sillogismos. Lib̃ .ii. viiii | De ippoteticis. sillogismis. lib̃ t̃cius. De | topicis differentiis | Omnis ratio disserendi. quã logicen. ꝑ|ipatetici. ueteres —

f. 69[b] Nc̃ de | reliquis. Explicemus. anitii. | mallii. seuerini. boetii. ṽ. c̃. et inl̃. | excõnš ordo patritii. mag̃. offori. | liber .i. explicit. de differenciis | topicoꝝ. Incipit scd̃s | Om̃ia qdẽ que superioris serie ŭo|luminis —

f. 74 tullii tran|seamus. Anitii Manlii. Seue|rini. Boetii. ṽc ⁊ inl̃. excoñs. | ord̃. patricii de topicis diffe|rentiis. Lib̃. exp̃l. ii. Incip̃ | lib̃ tertius. | Quod locoꝝ differentias uarie mul|tiplicitq; —

f. 79 spatiũ reser|uemus. Explicit liber ter|tius. Incipit liber quartus. | Siquis huius operis titulum diligens | —

f. 84[b] cõ|scripsim' expeditũ ẽ. Finit. | Anitii Mallii seuerini. Boe|tii. ũc̃. et inl̃. excoñs. ord̃. pa|tricii. dialoeticis di|ferен|cie. Lib̃ iiii. Explicit. Incipit | eiusdẽ liber diuisionis. Mar|tius Nouatus Renatus. | Quam magnos studiosis hec afferat | fructus —

f. 92[b] brebitas | patiebat. diligent̃. expressimus. || f. 93[1] Superioris uoluminis. series. | q̃ ad cathegoricorũ sillogismoꝝ | ꝓpositiones. attinebat. —

f. 100[b] in rebus mendacium|q; meditabit; Explicit; ||

Boethius *de institutione arithmetica.*

189.[2] membr. 8. foliorum 79. saec. X—XI.

f. 1[b] *Oben m. post.* dño[3] patricio symacho boetius. | In dandis accipiendisq; munerib; ita recte officia inter eos praeci|puae —

---

epła pauli Regu; parabole salomon[a] i regula i | Vita patrum i ꝓphetaru i sallteriu; i ĩte fhanaria ii unu de nocte et u|nu de die Liber missali ii ///// | i orationale i birbiariu i | euagelistaru i testauageliu i | Manuale mortuoꝝ | planete ii stole ii. manipuli iiii | camisa viiii tunica i dialmatica ; i panni de sita de altare ii | et allteri panni de linu iiii | panni de lectorile ii tualle iii | calice de arge[n]tu i e de stainu i | firu de argentu i *u. s. w.*

[1] Zuerst eine Rota über das gegenseitige Verhältniss von mundus, annus und homo — [2] 392. 480. Caravita i 282 — [3] Domino suo

f. 2[b] quã ꝓbator. | Prohemium in quo diuisio mathematicae. | De substantia numeri. | —

f. 3 demonstratio queẽadmodũ om̃is inaequalitas ab aequalitate ꝓcesserit | Inter om̃s priscę auctoritatis uiros. qui pithagora duce puriore | —

f. 28 ab utiliorib; moraremur. || f. 28[b] Queẽadmodũ ad equalitatẽ om̃is inaequalitas reducatur. —

f. 29[b] de maxima & pfecta simphonia que trib; deendit[1] interuallis. | Superioris libri disputatione digestũ ẽ. queẽadmodũ tota inaeqa|litatis —

f. 67[b] ej aũ[2] descriptionis supt exemplar adiecimus.[3] | Constantino suo. ĝ. scolasticus | Uis[4] amicitae pene inpossibilia redigit ad possibilia. | —

f. 73[b] totidẽ unitates compara|tionis sequestrentur lineis. || f. 74. 74[b] *Darstellung des Glücksrades*[5] ||

f. 75 Uitę ꝓ fruc tu. sub honesto ꝓficis act u.
In te sum̃a bon i. specialis stẽmate don i.
Ut reor in ꝓmt u. stabilibit ppete nut u.
Aulicus es supr a. sed in imis pblica cur a
Sursũ m̃te paten s. prędedis plaustra boete s.
Infima uis pag i. iustę non dissona leg i.
Nã nr̃m colume n. fideiq. p om̃a lume n.
Actib; & uit a. te captus sorte beat a.
En ego fortun e. monimẽtũ facta; inan e.
Uota sub instinct u. uenię ꝓnuntio luct u.
Uerte pio rit u. sub iniquo gesta reat u.
Meq; satis puru m. sorti suspende reoru m.
Ante. retro supr a. resq; dominat & infr a.
Mortis & ad nutu m. mutantia uiuere totu m.

[1] distenditur — [2] huius — [3] die Figuren fehlen — [4] Bedae praef. in lib. de numerorum divisione — [5] oben ein König mit Scepter und Herrschermantel, rechts von ihm einer aufsteigend, links einer hinuntergehend, unten lässt einer los und fällt. 74[b] dasselbe Bild noch einmal: der König trägt hier eine Krone, der Fallende ist blos mit einem Lendenschurz, der Hinuntergehende mit einer Tunica bekleidet. Die einzelnen Figuren bezeichnet mit Regno, regnavi, regnabo, sũ sine regno. Oben: Stas pater in sũmo. miserere iacentis in imo. | Ecce p alterutrũ uadit Euersio rerũ. Zu den Füssen des Königs Fortunium — Necessitas. Im Rade ꝓsperitas und adversitas. Unten: O ridens animal sursũ pete corde tribunal. | Ante diẽ mortis pata hęc mutatio sortis.

Erigit in uer e. deitatis sęcła iur e.
Nunc et sēp ame n. sit in id qđ uiuim; ome n.

Disciplina a discendo nom̃ accepit. unde ꝫ scientia dici potest. | —

f. 76 Philosophia ∸ mať om̃iũ artiũ ñ ut pleriq; extimant | species artiũ liberaliũ ∸ sed om̃s artes liberales in simul | iunctae. philosophiã faciunt. || f. 76[b] De tẽporũ ratione dño iuuante dicturi. necessariũ duxim; | utillimũ. —

f. 77 insertis inuicẽ digitis implicaƀ. || f. 77[b]. 78 *Figuren für die Fingerzeichen der Zahlen* || f. 78[b] Est ꝫ alterius modi cõputus articulatĩ decurrens ꝗ qm̃ psecialiť. ad pas|chę — pariť h|isdẽ p̃figere sciunt. | Arithmetica Seuerini Boetii | ad Vsum D. Ambrosii đ Vrbe | die vii Maggii 1568 || f. 79 In die S. Thomae Apostoli Ego D. | Ambrosius professus sum anno | 1589 | Regnante Pio Quinto ||

Cassiani *conlationes.*

295. Palimpsest. saec. VII—VIII.[1]

51.[2] membr. fol. 2 col. foliorum 287. saec. X—XI.[3]

f. 287 aura comitetur.[4] Expliciunt | Collatio scõꝝ patrũ | numero uiginti quatuor. deo gr̃ãs. am. || f. 287[b] Ámbitus. ambitus. mónim̃. sédim̃q; cupítus | Óblitus. oblítus. spécmen. régim̃q; petítus | Éxcitus. excítus. cristallinus. ꝫ parasítus | — Est canabs primus. sed canabis ẽ genitiuus | Canábinũ dico casu genitũ genitiuo ||

52.[5] membr. Grossquart. 2 col. foliorum 281. saec. XI.[6]

f. 1—15 *saec. xii: Allerlei ohne Werth*
f. 16 *Cassiani conlationes*
f. 272[b] tutela conservet.[7] || f. 273 pas̃ beatę marine uř ꝫ mař. | Qui p̱ orationẽ suã *u. s. w.*

[1] Genauer habe ich auch diesen Palimpsest, der übrigens gleichfalls leicht lesbar ist, nicht untersucht. Die jüngere Schrift enthält Briefe des Hieronymus. Siehe unten — [2] 165. 793. Caravita i 106 ii 47 — [3] 'liber scẽ m̃ d' albaneto' m. s. xiii—xiv. Dieser und der folgende Codex auch zu Anfang vollständig — [4] Schluss der conlationes — [5] 226. 790. Caravita i 111. 167 ii 66 — [6] 'Sc̃i bñdc̃i de Chia' — [7] aura comitetur

53.[1] membr. Grossquart. 2 col. foliorum 173. saec. X—XI.

f. 1 (IIII) medię[2] suscipi. Id est ut ei[3] nec ple|na credulitas nec absoluta —

f. 10[b] (XXV) pleni|tudinẽ sitiremus. Explicit | collatio abbatis sereni secđa de | principatib;[4] Incipiunt capitula | collationis Isaac prime De oratione | —

f. 168[b] ad tã parua | & humilia se oblectam̃ta sum[5] || f. 169 sequere[6] me. Inepta ꝑuersitate | pugnam; —

f. 173[b] aura comitet. | Expliciunt collationes | sc̃orũ patrum nume|ro uiginti quattuor. | deo gratias amen; ||

54.[7] membr. fol. 2 col. foliorum 219. saec. XI.

f. 1 tatẽ[8] & ꝑfectionem loquentium | metiat quo prius — ꝓperemus. Explicit ꝓlogus. In|cipiunt capitula. | I De habitatione scythi. & ꝓpositione[9] abb̃is moysi. —

f. 12[b] quod his de|terius est ita in deceptionis sue[10] || f. 13 mismate[11] impressã ueri regis —

f. 219[b] escas | refectionis sue necessarias coemp[12] ||

Cassiodorii *historia tripertita.*

302.[13] membr. Grossquart. foliorum 189. saec. IX—X.

f. 1 *saec.* X + Compositio simboli leonis luculentissimi papę | Credo[14] in unũ dm̃ patrẽ omp̃t. factorẽ cęli & terrę. | uisibiliũ om̃iũ. & inuisibiliũ. & in unũ dnm̃ nrm̃ ih̃ũ | xpm̃. filiũ dĩ unigenitũ. natũ de patre ante om̃ia | sęcla. Lumen de lumine. dm̃ uerũ de dõ uero. Natũ. non fac|tũ. Osubstantialẽ *sic* patris ꝑ quẽ om̃ia facta sunt. prop|ter nos homines & propter nr̃ã salutẽ. descendentẽ de | cęlis. et incarnatũ de spũ sc̃o. & mariã uirginẽ. & humana|tũ. Crucifixũ etiã pro nob̃ sub pontio pilato. passũ & sepul|tũ & resurgentẽ tertia die secundũ scripturas. ascendentẽ | in cęlos. Sedentẽ ad dexterã patris. et iterũ uenturũ cũ gł a | iudicare uiuos & mortuos. cuius regni non erit finis. et in | spm̃ scm̃ dm̃ & uiuificantẽ ex patre procedentẽ. qui cũ | patrẽ et filiũ simul adunatũ & conglorificatũ. qui locu|tus est ꝑ prophetas in

---

[1] 135. 789. Caravita I 168 — [2] 8, 4 XLIX 728 a — [3] eis — [4] seu potestatibus *add.* — [5] submitteret 24, 21 l. c. 1313 a — [6] 24, 24 l. c. 1317 a — [7] 87. Caravita I 278 — [8] l. c. 481 a — [9] proposito — [10] 2, 5 l. c. 530 b — [11] numismati 2, 9 l. c. 537 a. Ein Blatt fehlt — [12] 24, 13 l. c. 1302 a — [13] 164. Caravita I 30. II 15 — [14] ?

unã scã catholicã & aplicã eclã | Confiteor unũ baptisma & remissionẽ peccatorũ. Et expec|tatio resurrectioni mortuorũ. Et uita futuri sęculi amen. | *m. al. paulo antiquiori* Siquis nob hunc librũ quolibet modo malo ingenio tollere temptauerit aut uoluerit. sit anathema maranatha. | & cũ Iuda traditore dñi triginta maledictiones iuxta numerũ triginta argenteorũ quibus dñm uendidit quę | in centesimo octauo psalmo scriptę reperiuntur. has | oms maledictiones & hic & in ęternũ possideat. q hunc ut | dictũ est nob tollere maluerit. ||

f. 1ᵇ *m. s. xi* Venerunt — reaedificata[1] est ab | adriano imperatore romanorum qui alio nomine dic|tus ésse helias. uocauitq; eam suo nomine heliam unde | nunc in canonibus legitur. de episcopis helie ciuitatis; ||

f. 2ᵇ In hoc corpore conti|nentur historiae ecclesi|asticae | ex socrate sozomeno et theo|dorito | in unum collectae | et nuper de greco in | latinum translatae | libri numero duodecim | lege feliciter in dño amen || f. 3 Utiliter[2] nimis in capite libri praefatio poni|tur. ubi — praedic|tum esse cognoscit | Cassiodorii senatoris iam dño | praestante conuersi | explicit praefatio || f. 3ᵇ Incipiunt tituli ecclesiasticae | historiae cum opere suo ab epi| phanio scolastico. dño | praestante translati | Incipiunt tituli libri primi | I Allocutio[3] sozomeni ad imperatorem theodosium | —

f. 4 (XX) constantinus celebrari[4] | concilium. | Expliciunt tituli | Incipit liber primus | feliciter Am || f. 4ᵇ Oratio allocutoria sozomeni in[5] theodosium imperatorem | I | Aiunt antiquis principibus diligentiae studium[6] fuisse | —

f. 32 (XXI) qui cum eis erant ad synodum uenire praecipiens. | Historiae ecclesiasticae. sozomeni lib | primus explicit | Incipit eiusdem historiae liber | secundus. | Incipiunt tituli libri secundi || f. 32ᵇ I de praesulibus ecclesiarum qui interfuerunt niceno concilio | —

f. 33 XXV De diuisione antiocheni populi. propter eustathium | Expliciunt breues | Incipit liber secundus feliciter | Nomina episcoporum niceni concilii. Sozomen'.[7] | .I. Communicabant igitur niceno concilio ex apostolicis quidem | sedibus. macarius —

---

[1] ? Über die verschiedenen Namen von Jerusalem — [2] LXIX 879 — [3] Oratio allocutoria — [4] celebrare — [5] ad — [6] diligentiam studiumque — [7] *om.*

f. 48 ritae contextis tempus est ut sequentis libri ordiamur [1] | initium. + contuli | Historiae ecclesiasticae lib̃ II explicit | Incipit liber III. Incip̃ tituli | I De conuersione gentis indorum atque persarum. | — (XII) & percepto baptismate sit defunctus | Expliciunt tituli. Incipit liber .III. || f. 48ᵇ I | Sozomenus. [2] In temporibus religiosi prin|cipis constantini & indorum gentes & hiberorum xp̃iani | —

f. 57 secundus duocentesimae octauae olympiadis. | Historiae ecclesiasticae lib̃ III explicit | Incipit eiusdem historiae liber IIII | Incipiunt tituli libri quarti. | I Quomodo per quoddam [3] praesbyterum dogma arrii pullulauerit. | —

f. 58 XXXVIIII De machedonio eiusque crudelitate. Expliciunt. | Sozomenus [4] | I | Igitur sub imperio constantini per ecclesias talia pro|uenerunt —

f. 75 nec non & hes|periae partes manebant immotae. p̧ contuli | Historiae ecclesiasticae liber IIII explicit | eiusdem historiae lib̃. v. incipit | Incipiunt tituli libri quinti. | I Quia [5] defuncto constante. rursus arriani constantium aduersus | athanasium incitarunt. [6] | —

f. 76 (L) praeparabat. [7] & de morte constantii. | Expliciunt tituli libri quinti || f. 76ᵇ I | Breui siquidem tempore praetereunte defuncto | occidentis imperatore constante. constantium —

f. 87ᵇ (XXII) ut dum rede|unt nostrum uobis referentes responsum perducere possitis. [8] || f. 88 (XXXVII) namque [9] uestem quam famosissimus imperator constantinus | ad honorem hierosolymorum ecclesiae —

f. 93ᵇ (XLVII) manu clarius quam uoce signauit. trib; | enim apertis digitis & denuo clausis & uno tantum digito rursus [10] || f. 94 roborar&. [11] alii uero dicebant uuarum signum pra&er tẽ|pus significare — constantinopolim ueniens. appellatus | est imperator. | Historiae ecclesiasticae liber. v. | explicit. | p̧ contuli | Incipit eiusdem historiae | liber .VI. feliciter || f. 94ᵇ Incipiunt tituli libri VI. | I De iuliani genere disciplinis [12] & quomodo peruenerit ad imperiũ. | —

---

[1] ordinetur — [2] *om.* — [3] quendam — [4] *om.* — [5] Quod — [6] excitaverint — [7] parabat — [8] 5, 22 l. c. 1003c — [9] 5, 37 l. c. 1017 c. Ein Quaternio fehlt — [10] 5, 48 l. c. 1026 c — [11] 5, 50 l. c. 1028 b. Zwei Blätter fehlen — [12] ac disciplinis

f. 95 xlviii Quae magiae post mortem eius inuentae sunt. | Expl̃ tituli libri vi. || f. 95ᵇ Incipit liber vii | i | Nunc [1] igitur de iuliano pauca dicenda sunt eiusq; | ac [2] disciplina —

f. 117ᵇ ne pio imperio | impiaatis potentia copulaur. | Historiae ecclesiasticae lib̃ vi exp̃ | p contuli. | Incipit eiusdem liber vii | i De iouiniani imperatoris auspiciis & quemammodum —

f. 118 (xl) in quibus lucii mala referunt. Expliciunt tituli libri vii | Incipit liber vii feliciter | i | Milites igitur maxima [3] estu|atione uenientes omissa omni dilatione altera die | —

f. 133ᵇ (xxiiii) & uniuersas hereses scãe fidei. praedictę contrarias. quae pię [4] || f. 134 [5] catholicęque .ẽ. in nicea a scis patb⁊ explanata. anathematizantes pręcipue | —

f. 157ᵇ (viiii) af|fligerent. cur eos plurimi relinquentes. ad fidẽ c̃substantialitatis accederent. [6] || f. 158 [7] dicentes quidem multos [8] uocatos paucos aũ electos. Quod utiq; ñ dicebant | —

f. 189ᵇ tricentesimę quintę olimpiadis. consulatu septies decies [9] imperatoris theodosii. | Historię ecclesiasticę. liber xii. explicit. gloria. | indiuiduę trinitati |

Conciliorum *canones*.

554. [10] membr. Kleinquart. foliorum 123. saec. XI—XII. [11]

f. 1 [12] Aurelius ep̃s dixit si quisquã in pericu|lo — dignata ẽ De tempore remissionis penitentũ. | ex epła pape innocentii ad de|centium ep̃m. | De poenitentib; autem qui siue ex | grauiorib; —

f. 31 peccan|di oportunitas admittatur; Incipit | liber secundus. De coniuratione uel c̃|spiratione. Ex concilio calcedonen|si. cap̃. viii. .i. | Coniurationis uł conspirationis crim̃ | —

f. 65 oportuno tem|pore ministret. Explicit liber ii. | Incp̃t liber .iii. pr̃brorũ. et diaconoꝝ ordi|nationes certis celebrare

[1] Columne *Socrates Lib̃* — [2] genere ac — [3] in maxima — [4] 7, 24 l. c. 1087 c — [5] f. 134—157 saec. xi — xii — [6] 9, 19 l. c. 1138 — [7] f. 158—189 m. al. saec. xi—xii — [8] multos quidem — [9] decimo septimo — [10] 508. Caravita i 43 ii 28 — [11] Vergl. über diese und die anderen canonistischen Handschriften von Monte Cassino (472. 541. und 2 'acta concilii Epheseni') Maassen Sitzungsberichte der kais. Akademie der Wissenschaften, philos.-histor. Classe, Bd. 53. Wien 1867. Von den acta concilii Epheseni existirt nur die eine Handschrift in Monte Cassino — [12] Auf dem Vorsetzblatt ein Bruchstück des Arator m. s. xii

tẽporib; ex decre|to papae gelasii. cap̃. xi. .i. | Ordinationes ſiã pb̄roꝝ diaconoꝝq; | —

f. 103 (CLVIIII Incipit epistola | formata adtici epĩ Constantinopolitani.) scd̃m greca elem̃ta significant; AMHN | In niceno concilio. de accusatiºne. I | Ut ñ pb̄r aduersus ep̄m —

f. 103^b mistica ueritas; Incipit ordo ad | pęnitentiam dandam; | Inprimis interroga eũ diligenter *etc.* Oratio | In nomine unit|trinitatis. *sic* Incp̄t ꝓlogus canonis pęnitentiae | libri primi. | Quocienscũq; xp̄iani ad paenitentiam | —

f. 105 & hanc orationem. Oratio sacer|doti ante quam penitentiam dat. *etc.* —

f. 107^b Itẽ alia benedictio Incipit iudicium penitentie. Inprimis | de homicidiis clericorum | Si quis cł̄s homicidiũ —

f. 115 penitentiã eis | inponite Explicit lib̃ primus. | Incp̄t prologus libri secundi de duo|| f. 115^b decim remissiones peccatorum. | De remediis —

f. 116^b c̃traria sanant; Explicit ꝓlogu'; | Incipit liber .II. Inprimis de uitiis | gule et ebrietate et de discretione ci|borũ de mundis et inmundis quae | non debent. uel quae debent ho|mines comedere. | Si q̄ ep̄s aut aliq̄s —

f. 119 De luxiriae & de ingenia luxuriandi & | ludis puerilib; maxime de monaste|riis de laicis. Sequitur. || —

f. 120 Incipit de | gradibus sacerdotum. uel cle|ricor̃. ·

f. 120^b De periurio furtum & ho|micidium. & infantes oppressos. |

f. 121 De die domc̃o operare siue ieiunare & herese

f. 122 De mini|sterio sc̃e eclesiae & sacrificiis ne|glegentia.

f. 123^b Item de alio paeniten|tiale. beati gregorii papae. | In ordine pb̄ri *etc.*

Cyprianus.

204.[1] **membr. 8. foliorum 175. saec. X—XI.**[2]

f. 1 Incipit ep̄la cipriani ad siluanum et | regianum martyres in metallo constitutos. | Cyprianus[3] martirib; & c̃fessorib; ih̄u xp̄i | dn̄i nr̄i in dn̄o[4] patre ꝑpetuã salutẽ. Exulto | letus —

[1] 347. 821. Caravita I 145 — [2] Vgl. über diese Handschrift Hartel praef. p. XXXII sq. — [3] ep. 10 — [4] deo

f. 3 xpi gła[1] coronetur. Amen.[2] Optos uos frs kmi[3] sẽp | in dñõ ualere.[4] & nri meminisse. amen.[5] | De martyribus. eiusdem exp̃. | Incipit oratio sci cypriani | dñe[6] sce pater agyos[7] | —

f. 5 secloꝝ. amen. | *zwei Zeilen ursprünglich leer, ausgefüllt m. s. XVII* |. ut[8] qm̃ p̃ssuraꝝ & psecutionũ pondus —

f. 17ᵇ c̃scientia coronatur. | Ad fortunatũ explicit. Incipit ad qrinũ lib .I. | Cyprianus[9] qrino filio salutẽ. Optẽperandũ | —

f. 18 potaturus | accesseris.[10] | Iudęos in offensã —

f. 18ᵇ (XVI[11]) p̃ceptis eį optẽperauerint. | Iudęos in offensã di — secuta[12] sint. in exodo popls ad aaron. Exurge | —

f. 26 locutũ ẽ ista. | Ad quirinum lib .I. explicit. incipit liber II. | libellus secundus. | Ã. Xpm primogenitũ esse. & ipsũ ẽẽ —

f. 26ᵇ (Ã[13]) iudex & rex. | Ã Xpm — facta sint. Apud salomonẽ in parhoemiis[14] Dms̃ condidit —

f. 40ᵇ in uitã ętnam. | Ad qrinũ. lib .II. explicit. incip̃ lib III. Cyprian; qrino filio salutẽ. Pro fide ac deuotione —

f. 41 & frequent iterantur.[15] Ã De bono operis & mię —

f. 43 Itẽ[16] orati|onib; insistendũ. | De bono operis & mię apud esayam. Exclama iqd[17] in for|titudine —

f. 66 meditabitur die &[18] nocte. | Ad quirinũ liber .III. explicit. | Incipit ad caeciliũ de sacramento dnici calicis. | Cyprianus *etc.* Quãquã[19] sciã frat kme epõs —

f. 71 facere quod fecit. Opto *etc.* ad ceciliũ explicit. | Incipit ad rogatianũ. et ceteris confessoribus. | Cyprianus *etc.* Saluto[20] uos frs kmi. optans —

f. 72ᵇ faciat & coronari. | Opto *etc.* Ad rogatianũ. iuñ. | et confessores. explicit. Incipit ad antonianum | de Cornelio. et nouato. | Cyprianus *etc.* Accepi[21] primas | litteras tuas —

f. 76ᵇ tractare poterimus. Opto *etc.* Ad antonianũ. explicit. | Incipit. mosi. et maximo. prr. & ceteris conf. | Cyprianus *etc.* | Gloriam[22] fidei & uirtutis —

---

[1] ob gloriam — [2] *om.* — [3] fortissimi ac beatissimi fratres — [4] bene valere — [5] Valete — [6] app. 11 — [7] hagios — [8] lib. 9 (ad Fortunatum de exhortatione martyrii) Desiderasti, Fortunate carissime, ut — [9] lib. 3 (ad Quirinum testimoniorum libri tres) — [10] Opto — valere *add.* — [11] XXIV — [12] secuti — [13] XXX — [14] proverbiis — [15] Opto — valere *add.* — [16] *om.* — [17] *om.* — [18] ac — [19] ep. 63 — [20] ep. 6 — [21] ep. 55 — [22] ep. 28

f. 77[b] xp̃i mili|tes coronatos. Opto *etc.* | Mosi. et maximo. pr̃r. et ceteris conff̃. explicit. | Incip̃ quibus supra. | Cyprian; *etc.* | Et [1] cunctos nos pariter & singulos —

f. 79 exẽ|pla fecistis. Opto *etc.* Mosi et maximo. pr̃r. et ceteris conff̃. explicit. Incipit ad clerũ. de dep̃cando ꝓ peccatis nr̃is. | Cyprianus *etc.* Quãquã [2] sciã | fr̃s kmĩ ꝓ timore —

f. 81 fiducia glorietur. Opto *etc.* | Ad clerum. de deprecando. dõ. Pro peccatis nostris. | explicit. Incipit. ad clerũ et plebem. de aurelio | conf̃. lectore ordinato. | Cyprianus *etc.* | In ordinationib; [3] clericoꝝ [4] —

f. 81[b] cũ sacerdote lectorẽ. | Opto *etc.* Ad clerũ & plebẽ. | de aurelio. coñf. leč. or̃d. explicit. Incip̃. ad clerũ & plebẽ. de | celer̃. conf. leč. ord̃. | Cyprianus *etc.* || f. 82 Agnoscenda [5] & ãplectenda —

f. 83 glę dignitate. Opto *etc.* Ad | clerũ. & plebẽ. De celerino. conf̃. lectore ordinato. | explicit. Incipit ad cornelium de confessione eius. | Cyprianus *etc.* | Cognouim; [6] frat̃ km̃e fidei —

f. 84[b] non cessꝫ oratio. Opto *etc.* Ad corneliũ. de confessione eius. | explicit. incipit ad martyras. et conf̃. in metallo | constit̃. | Cyprianus nemesiano *etc.* salutem. | Gła [7] q̃dẽ ur̃ã poscebat —

f. 86[b] in regnis cęlestib; | gaudeamus. Opto *etc.* | Ad martyras & confessores in metallo constit̃ | explicit. Incipit ad iuuaianum. de hereticis baptizandis | Cyprianus *etc.* | Scribsisti [8] mihi frat̃ km̃e desiderans —

f. 93 dilectione transmisim; | Opto *etc.* | Ad iuuaianum. de hereticis baptizandis. explicit. | Incipit ad quintum | Cyprianus *etc.* | Retulit [9] ad me frat̃ km̃e. Lucian; conp̃r nr̃ —

f. 94 dilectione transmisimus. Opto *etc.* | Caecilii Cypriani ad quintũ. explicit. Incipit ad eosdem. | Cyprianus. Liberalis. *etc.* Ianuario *etc.* || f. 94[b] Cũ [10] simul in concilio essém; —

f. 95 fidei ueritatẽ. Optam; *etc.* Ad eosdẽ. explicit. Incipit sententię | episcoporũ. ñ .LXXXVII. | Cũ [11] in unũ carthagini [12] —

f. 102 & de antichristis. christiani. | Sententię episcop̃. ñ. LXXXIII. de hereticis. baptiz̃. | explicit. Incipit ad pompeium. contra epistulam stephani. Cyprianus *etc.* | Quãquã [13] plene ea quę de hęreticis —

---

[1] ep. 37 — [2] ep. 11 — [3] ep. 38 — [4] clericis — [5] ep. 39 — [6] ep. 60 — [7] ep. 76 — [8] ep. 73 — [9] ep. 71 — [10] ep. 70 — [11] lib. 14 — [12] Cartaginem — [13] ep. 74

f. 105b a pastore restitui. | Ad pompeium. contra epistulā. stephani. | de hereticis. baptiz̄. explicit. Incipit ad magnū. de nouati|ano. & de his qui in lecto. consequuntur. | Cyprianus *etc.* Pro tua [1] religiosa —

f. 111 inuicem iudicemus. Opto *etc.* Ad magnum de nouatiano. | et de his qui in lecto consequuntur. explicit. | Incipit de martiale et basilide. | Cyprianus Caecilius Primus *etc.* Felici *etc.* Cū [2] in unū conuenissem; legim; —

f. 114 timore seruetis. Optamus [3] *etc.* De martiale | et basilide. explicit. Incipit. ad fidū de infantib; baptizandis. | Cyprianus *etc.* Legim; [4] litteras tuas frat̃ kme̅. quib; | significasti. —

f. 115b quā deprecantur. Optam; *etc.* Ad fidū. De infantib; baptizan|dis. Explic̄. Incipit ad eucratium. de histrionę | Cyprianus *etc.* | Pro dilectione [5] tua & uerecundia —

f. 116 in ecła discere. Opto *etc.* | Ad eucratiū. de histrione explicit. Incipit ad Rogatianū & ceteros | de obseruanda disciplina. | Cyprianus *etç.* | Et [6] iāpridē uoƀ frēs kmi ac fortissimi —

f. 117b in | moribus disciplinam. Optamus [7] *etc.* Ad rogatianū &. ceteros. de obseruanda | disciplina. explicit. Incipit de laude martirii. | Etsi [8] incongruens est frēs kmi in hoc fauore dicendi aliq̧d trepi|dationis —

f. 125 credit ñ negare. || f. 125b Cęcili. Cypriani. de laude martyrii. explicit. Incipit | ad plebem de quinq; presbyteris. | Cyprianus *etc.* Quāquā [9] frēs kmi. Virtius. fidelissim; —

f. 127b cōmunicare non posse. | Ad plebem. de quinque prb̃. explicit. Incipit ad epictetū. | et plebem assiritanorū. et episcoporum. | Cyprianus *etc.* | Grauiter [10] & dolenter —

f. 128b morientibus prębuit. Opto *etc.* Ad epictetū & plebe. assyritanorum. || f. 129 et episcopo eorū. Explicit. Incipit ad corneliū. de nouato. | Cyprianus *etc.* Et [11] cū diligentia —

f. 130 & ur̃a patientia. Opto *etc.* Ad corneliū de noua|to. explicit. Incipit ad clerū et plebem. de victore qui | faustinum presbyterum tutorem nominauit. | Cyprianus *etc.* Grauiter [12] cōmoti sum; —

f. 130b fuerit uindicatum. Opto *etc.* | Ad clerum et plebem. de uictore qui faustinū pr̃. tutor̃. | nominauit. explicit. incipit

---

[1] ep. 69 — [2] ep. 67 — [3] opto — [4] ep. 64 — [5] ep. 2 — [6] ep. 13 — [7] opto — [8] app. 3 — [9] ep. 43 — [10] ep. 65 — [11] ep. 52 — [12] ep. 1

ad fortunatum et ceteř. | qui p̲ tormenta superantur. | Cyprianus *etc.* Scribsistis[1] michi fres kmi. | quod cũ —

f. 131[b] consilio ponderata. Opto *etc.* Ad fortunatũ et cet. qui p̲ tormenta | superant. Explicit. Incipit ad rogatianũ. de diacono. | Cyprianus *etc.* | Grauit.[2] & dolent —

f. 132[b] licentia uindicare. Opto *etc.* Ad rogatiañ. de diac. explicit. | Incipit ad cornelium .i. | Cyprianus *etc.* | Et[3] religiosũ uobis & necessariũ — tunc eas tradat. Opto *etc.* Ad corneliũ .i. Expli|cit. Incipit secunda. | Cyprianus *etc.* Quod[4] seruis | dĩ & maxime —

f. 134 acoluthũ transmisi. | Opto *etc.* Ad corneliũ .ii. | explicit. Incip̃. ad cornelium .iii. | Cyprianus *etc.* | Legi[5] litteras tuas frat kme. quas. —

f. 134[b] pęnitentiã. lenitatẽ. | Opto *etc.* Ad cornelium .iii. explicit. | Incipit ad cornelium .iiii. | Cyprianus *etc.* Uenerunt[6] ad nos | frat kme missi a nouatiano maxim; prb. & augendus diacon; & ma|theus[7] quidã. —

f. 135 prius ad ecclã reuertantur. | Ad cornelium de episcopatu eius. explicit. || f. 135[b] Incipit ad lucium. de exilio reuersum | Cyprianus *etc.* | Et[8] nup̲ quidẽ tibi frat kme gratulati —

f. 136[b] fratrib; immolari. Optamus *etc.* Ad lucium de exilio reũsũ. | Explicit. Incipit ad maximũ. et nicostratum. | Cyprianus *etc.* | Cũ[9] frequent kmi cognouéritis ex litteris meis. — petim; & | rogamus. Opto *etc.* | Ad maximũ. et nicostratũ. de unitate. explicit. | Incipit ad cornelium de labsis || f. 137 Cyprianus Liberalis *etc.* | Statueram;[10] q̲dẽ pridẽ. —

f. 138[b] in congressione uictoriã. Optam; *etc.* || f. 139 Ad Corneliũ. de lapsis. explicit. Incipit ad corneliũ. | de quinq; presb. et fortunato pseudoep̃o. | Cyprianus *etc.* | Legi[11] litteras tuas frat kme quas p̲ saturũ —

f. 146[b] ingeř respuant.[12] Ad cornelium de quinq; presbiteris. | & fortunato pseudoep̃o. Explicit. Incipit de numid conf pbri' ordiñ. | Cyprian; *etc.* Nuntiandũ[13] uob fuit frs kmi. quod p̲tineat | —

[1] ep. 56 — [2] ep. 3 — [3] ep. 47 — [4] ep. 45 — [5] ep. 48 — [6] ep. 44 — [7] Machaeus — [8] ep. 61 — [9] ep. 46 — [10] ep. 57 — [11] ep. 59 — [12] opto — valere *add.* — [13] ep. 40

f. 147 honore florere.[1] De numidico con|fessore pbro ordinato. Explic. Incipit ad pomponiũ de uirginib; | Cyprianus Caecilius *etc.* Legim;[2] litteras tuas fr̃ kme. quas | p paconiũ. -

f. 148^b^ seruantes placeamus.[3] Ad pompeium de uirginibus. explicit. | Incipit ad stephanum de concilio. | Cyprianus *etc.* Ad quędã[4] disponenda & | consilii —

f. 149^b^ dño redditurus. Optamus *etc.* | Ad stephanũ de concilio explicit. Incipit | *Zeile ausradirt* || f. 150 Quomodo[5] aũ mundar& (& *in* e)[6] scificare aquã potest. —

f. 150^b^ unitatis & fidei ue|ritatẽ. Optam; uos frs *etc.* | *Zeile leer, ergänzt m. s.* XVII | Cyprianus pp. BB. & dd. ff. *die Hälfte der Zeile leer* | kmis salt. Saluto[7] uos frs[8] p di gra. —

f. 151 fiat operatio. Opto *etc.* | *Zeile leer* | Cyprianus *etc.* | Saluto[9] uos icolumis p di gra. —

f. 151^b^ st salutant. Ualete. | Cyprianus. pp. BB. & dd. ff. salt. | Optauerã[10] qdẽ frs kmi &[11] uniũsũ clerũ. —

f. 152^b^ in cõmune tractauimus.[12] Opto *etc.* | Ad rogatianum & ceteros confessores explicit. || f. 153 *leer*[13] || f. 153^b^ Incip ad cornelium De confessorib; redeuntib; in ecclam. || f. 154 Cyprianus *etc.* | Et[14] egisse nos & agere — ext ecclã detineri. | Opto *etc.* | f. 154^b^ Ad cornelium de confessoribus redeuntib; | in ecclesiã. explicit. Incipit ad maximum presb. | et urbanũ. & sidoñ & macarium. | Cyprianus *etc.* Lectis[15] litteris uris frs kmi. quas ad me de ura —

f. 155 unitate[16] remea|bunt. Opto *etc.* Ad maximũ pr. & urbanũ. | et sidoñ. & macariũ. explicit. Incipit ad pros & diaconib; | Cyprian; *etc.* Quales[17] litteras ad clerũ | — f. 155^b^ pmittente[18] dño ceperimus. Opto *etc.* ad pros | et diac. explicit. Incipit ad romanos. | Cyprian; *etc.* Qm[19] cõperi frs kmi | min; siplicit —

f. 156 &[20] refor|mare possim; Opto *etc.* Ad romanos explicit. | Incipit ad pros & diac. ut his conff. q in carcere sunt cstit. humañ. omis. pręb. | Cyprian; *etc.* Quanquã[21] sciã uos frs kmi | litteris meis —

---

[1] opto — valere *add.* — [2] ep. 4 — [3] opto — valere *add.* — [4] ep. 72 — [5] ep. 70, 1 (p. 767, 20). Vgl. oben f. 94^b^ — [6] mundare et — [7] ep. 7 — [8] carissimi *add.* — [9] ep. 5 — [10] ep. 14 — [11] ut — [12] tractabimus — [13] f. 150—153 von etwas späterer Hand — [14] ep. 51 — [15] ep. 54 — [16] unitatis — [17] ep. 32 — [18] permittente — [19] ep. 20 — [20] vel — [21] ep. 12

f. 156b fidei p̃buerunt. | Opto *etc.* ad pr̃b et dd̃. ut his conf̃. | q̧ in carcere sunt c̃stituti. humanitas om̃s. p̃beat. explicit. Incip̃. cyp̃. pp̃. pb̃ris ⁊ diac̃. Romę consist̃. | Cypriano *etc.* Quanquã [1] bene sibi conscius —

f. 159 durã crudelitatẽ. Optam; *etc.* Cypriano papę. prb̃. ⁊ dd̃. Romę c̃sis|tentib; explic. Incip̃. qđ idola dii ñ sint. | Quod idola dii ñ sint. ⁊ quod un; ds̃ sit ⁊ quod in credentib; datũ | sit dõs [2] ñ ẽẽ quod [3] colit uulgus. hinc notũ ẽ. Reges olim | —

f. 161b si xp̃m fuerimus | secuti. Qđ idola dii non sint Explicit. Incipit ad floren|tium quem et puppianum | Cyprianus [4] q̧ ⁊ tascius [5] florentio cui ⁊ puppiano fr̃i salutẽ. | Ego te fr̃. crediderã tandẽ —

f. 164 utrũq; recitabit. | Ad florentiũ quẽ ⁊ puppianũ explicit. Incip̃ cena cypriani. | Dispositio cenę nuptialis facta a cecilio cypriano. | Quidã [6] rex nomine iohel nuptias faciebat in regione orientis | —

f. 168b Tunc explicites [7] om̃ib;. do|mum (m *in* s) suam (m *in* s) petierunt [8] | Explicit cena | cypriani. | Incipit oratio cipriani [9] || f. 169 Dñẽ [10] sc̃ẽ pat̃ agios ds̃ ętnę. a te ⁊ ad te ds̃ ms̃ [11] —

f. 169b uirtus gla. in scla scloꝝ.[12] oratio cipriani. explic | felicit̃. || f. 170 [13] Si [14] uétera fidei exẽpla. e⁊ dĩ gr̃ã testi|ficantia. ⁊ edificatione hominis opantia ꝓpterea | — scloꝝ am̃. | Apprehensi st̃ | adolescentes cathecumini. reuocatus. ⁊ felicitas | —

f. 174 mlti crediderunt. Passio ut supra.[15] | Illuxit dies uictorie illoꝝ —

f. 175b sęcloꝝ. amen. Ciprianus icipit *sic* cena cipriani ||

Didymus *de spiritu sancto.*

219.[16] membr. 8. 2 col. foliorum 135. saec. XII.

f. 1 Incipit prologus | hieronimi in libro | didimi de spũ scõ | Dum [17] in babilone | uersarer et pur|purate meretricis | —

---

[1] ep. 30 — [2] lib. 2 (et quod — datum sit *om.*) — [3] quos — [4] ep. 66 — [5] Thascius — [6] IV 925 — [7] explicitis — [8] domos suas repetierunt — [9] die Worte I. o. c., ferner f. 169. 169b von anderer, aber gleichzeitiger Hand — [10] app. 11. Vgl. oben f. 3 — [11] *om.* — [12] amen *add.* — [13] f. 170—175 saec. XI — [14] Passio SS. Perpetuae et Felicitatis III 13 — [15] cap. 6 — [16] 397. 175. Caravita I 43. 86 — [17] XXIII 101 — Cum

f. 1b quam | simplicitate uerborum. | Incipit didimi de spũ sc̃o | Liber. Omnibus quidem | quę diuina sunt cũ reue|rentia —

f. 39b non ig|norare sermonis. Ex|plicit liber didimi de | spũ sc̃o. Incipit Regula | sc̃i augustini epĩ; | Ante omĩa[1] , frẽs kmĩ diligatur dš. | —

f. 45 ⁊ in temptationem | non inducatur. Amen; | Explicit Regula sc̃i aug̃ | epĩ. Incipit capitula | libri paschasii diaconi | urbis romae de spũ sc̃o | i Quod non ęcclam[2] | —

f. 45b xii Localem non ẽẽ spm̃ scm̃ | Incipit Liber primus; | Fides[3] catholica in uni|uersum mundum | —

f. 59 ꝑ conserui | estimas largitionem; | Incipiunt cap̃ libri .ii. | .i. Quia nulla creatura ratio|nabilis[4] —

f. 59b (xii) in corpore mereantur; | Expliciunt capitula. | Incipit lib .ii. Quia | — infundi. | Legimus de ꝓflua effusi|one —

f. 72 (xii) ⁊ in cęlestis | regni gła sublimare; | Explicit Liber sęcdus. | paschasii diaconi urbis | rome de spũ sc̃o; | Incipit liber sc̃i augusti|ni de disciplina xpiana; | Locutus[5] est ad nos sermo | dĩ ⁊ deꝓmptus est ad exor|tationem —

f. 79 in unitate sp̃s sc̃i | dš. ꝑ omĩa sęcła sęcło⁊;[6] | Amen. Explicit | Liber Sc̃i aug̃ de | disciplina xpiana ‖ f. 80 Incipit augustin' de Sc̃o Simbo|lo. | Inter p̃ssuras[7] atq; angus|tias p̃sentis tẽporis. ⁊ nr̃ę | officia seruitutis —

f. 85b Quem urm̃ | nc̃ dicitis inimicũ; Increpo.[8] | Vos inq̃ c̃uenio ó iudei | q usq; in hodiernũ diẽ. | —

f. 92b Ipse ẽ eñi q uiuit ⁊ regnat cũ | deo patre ⁊ cũ spũ sc̃o. in scła | scło⁊. Explicit de sc̃o sim|bolo. Itẽ incipit exposit' | de sc̃o simbolo post | traditionẽ sacramentorũ; | Racionẽ[9] siue tñsactę | noctis siue p̃sentis sc̃i | simboli —

f. 106 p̃dicare secũ ꝑ|manentiũ filio⁊. Expli|cit de simbolo. Incipit | augustin' de utilitate | agendę penitentię. | Quã[10] sit utilis ⁊ ne|cessaria peniten|cię —

f. 116b tẽporał *sic* mortis pericło. ‖ f. 117 mors etña.//////[11] | Explicit de utilitate agen|dę penitentię. Incipit | augustinus de reconcilian|dis penitentibus. | Inr̃parabilis[12] ẽẽt hu|mana fragilitas —

---

[1] XXXII 1377. Vgl. ibid. 1449 LXVI 995 — [2] in ecclesiam — [3] LXII 9 — [4] rationalis — [5] XL 669 — [6] Stimmt nicht — [7] XLII 1117 — [8] *om.* — [9] ? — [10] sermo 351 XXXIX 1535 — [11] vitatur — [12] ?

f. 119 soluant in celo; | Explicit de reconciliandis | penitentib; liber prim'. | Incipit liber scds. | Ecce[1] nc̃ tẽp' acceptabi|le. ecce nc̃ dies salu|tis; —

f. 120^b ꝑpt indiui|duã caritatẽ;[2] ꝑ xpm̃ dnm̃. | nrm̃ cui ẽ honor & gła in scła | scło& am̃. Explicit liber .ɪɪ. | Incipit liber tertius. | Apostolicũ[3] pect' uene|rabilis sacerdotis. scm̃ | mię domiciliũ. —

f. 122^b in regi°ne uiuo&. Explicit | de reconciliandis peniten|tib; Incipit tractatus sci | augustini de miscđia; | Admonet[4] nos dn̄s lectione | euangłica —

f. 127^b dabit uob'. Explicit | tractatus sci aug̃ de mia | Incipit de contẽptorib; | tẽporaliũ rerum; | Ammonet[5] nos & sollẽpnitas | martyrũ. & dnicus dies | —

f. 132 fecit | & celũ. c̃uersi ad dnm̃. | Explicit de c̃tẽptorib; tẽ|poraliũ rerũ. Incipit sermo sci aug̃ de peni|tentia ad quã se omis | xpian' si post baptismũ | deliquerit ꝑ animę suę | remedio c̃uerterit. | *zwei Zeilen und die Hälfte der dritten unleserlich* | morbo& | uiciis corrũpi. neq; uulne|rib; sauciari; Nã q̊ntũ ad | uoluntatẽ —

f. 135 con|uertant & uiuat. | Cui ẽ potestas om̃is | carnis. Ipsi gła. qui | uiuit & regnat in | scła scło&. Amen. | Explicit de pe|nitentia. ‖

EUCHERIUS.

316.[6] membr. 8. foliorum 71. saec. IX—X.

f. 1 Qm̃[7] fili carissimę superiore librũ[8] | propositionibus tuis se rettulit | — breuitatis causa ponam; | De nominib; hebreoꝝ[9] | Adonai in latinum significat[10] dn̄s; | Sabaoth exercituum siue uirtutũ | —

f. 4 prophetiam sonant sed iam | de uariis uocabulis interpretationẽ | ponamus | De variis uocabulis | Alleluia. sola.[11] laudate dnm̃ iam enim unũ | est decem[12] nominibus đi quae apud

[1] Vgl. Eleutherii sermo de die natali LXV 93 — [2] Stimmt nicht — [3] ? — [4] sermo 389 XXXIX 1701 vgl. sermo 60 XXXVIII 402 — [5] XLVI 971. Vgl. cod. 173 *Augustinus* — [6] 458. Caravita ɪ 30. 86. 101 — [7] Eucherii instructionum lib. 2 (praefatio ad Salonium) L 811 — [8] libro — [9] Hebraeorum nominum interpretatio — [10] sonat — [11] in Latinum sonat — [12] de decem

hebre|os habentur; | Amen. uere siue fideliter. | diapsalma semper —

f. 4b pictu|ram aliquam indicat aut barietatem | De expositione: | diuersarũ rerum; | Mandragora in genesi genus pomi simil|limum —

f. 6 octo stadia mille passos efficiunt; | haec nomina quae subsecuntur in exodo | uel in regum libris —

f. 6b ut *s*[1] nunc | uocentur; De gentibus | Gomo in genesi galate id est galli qui | — quia *s* ciuitas tarsus[2] illic sita est;[3]|| f. 7 damnati[4] capite truncabantur;[5] | Ariopagus curie apud atheni a marthe nomen accepit | De fluminibus ul aquis. | Geon fluuius[6] ethiopie —

f. 7b maresuan octauus[7]; | De solemnitatibus: | Annus iubeleus[8] annus quinquagesimy | —

f. 8 absolutisquae requieuerit; | De idolis | Idola simulacra grecum est; | Beelfegor —

f. 8b putauerunt; De uestibus | Ephoth uestes sacerdotales[9] —

f. 9b ornamenta; | De auib; uel uolatilib: — de bestiis uel repentib:[10] —

f. 10 De ponderibus: — de mensuris:

f. 10b De grecis nominibus —

f. 11b Anagoge superiore[11] sensus | Tropologia moralis intellegentia | Parabola. similitudo;[12] Finit dõ grãs || f. 12 Cinis humane fragilitatis uetusta. | Capre. ueluti ex gentibus uenientes. | Canis. diabolus uł iudeos | Cadauera. infidelium corpore. | Caput xp̃s. — f. 15b Uia. xp̃s | Zizania scandalũ | Zelũ. indignatio. | Incp̃ sinonima ciceronis | Igitur ab horatore initium capiamus. | Orator. actor. defensor. | Patronus. causidicus. aduocatus. disertus. eloquens. | facundus. ingeniosus; | Acer. incertus. uehemens. ꝑseuerans. inclinatus. | Atrox. concitatus. ardens. gratus aceruus. asper. amarus; | —

f. 18 Doc*s*. demonstrat. planum facit. ꝓbat. declara. *sic* | ostendit. collit. *sic* | Expiator. uindicator. | Exultat. gaud*s*. | Experta. docta. —

---

[1] et ut — [2] Tharsis — [3] 4 l. c. 817 b — [4] 5 l. c. 818 a. Ein Blatt fehlt — [5] truncarentur — [6] fluvius est — [7] septimus — [8] iubilaeus — [9] vestis sacerdotalis — [10] reptilibus — [11] superior — [12] Anacephalaeosis recapitulatio *add.*

f. 19 Grauius. carius. | Gratus iocundus. | Grex. gregis ide a decem capitib; s sup̃. | Kallidus. useratus. fictus. uafer. supbus. | Lectus. —

f. 24^b Uallum. septum munitionis opera. | munimenta more. moenia. strues. con|geries. | Uaria. uolucres. | Uaricis. uoraces. | Uila tabant nauigabant. | Ultatus damnatus. | Explicit. sinonima. ciceronis. | Phylo [1] uir dissertissimus iudeoꝝ | origenis quoque testimonio —

f. 25 non similiter scripta sunt | nobis uideantur. interpr̨tatione [2] uariare. [3] | Aetiopiam. tenebras. uł caliginem. | asiriorũ. dirigentĩ. [4] aut terra rubra. [5] | adam homo siue terrenus aut indigena [6] || —

f. 31 Zer omnium [7] prepa|rati in acie uł que | est haec aqua | Finit de genĩ | De exodo | incipit | Aaron mons. fortitudinis siue mons | fortis. | Aser. —

f. 71 Salem. pax. | Samson. soleorum. | Samu^h el. nomen eius dš | Sion specula. [8] ||

439.[9] membr. 8. 2 col. foliorum 146. saec. IX -X.

f. 1 Abba syr̃. gr̃. pat̃. | latine. genitor. | In uocatib; (ib; *in ras.*) amittit. | .s. sicut pallas. s | cet̃ nomina gr̃. in | as exeuntia. | Abstrusa abscondita. | Anax. rex. | — mitum

f. 67^b Zima uilla zimi fru | Zizania lolium. || f. 68 Cũ plures nostri latini greciq; auctores aiunt diomedẽ *etc.* | Quid satis est si Roma parũ est | hieronimōs. Quod nos alio mute;| elogio. qđ saluũ est si roma perit. — expositio hieronimi pbri sup nañ ppheta —

f. 73 angelica plaudens exults turba polorum —

f. 75 Religio ideo dicit. qđ animas reli|git ad cultũ diuinũ. scripsi p p scribitur qa apud grecos | —

f. 77^b ζ grẽc. littera duplex. | Exẽplũ fidei nicene. | Credimus *etc.* I Statuunt p̃terea obser|uandũ esse in ecclesiis —

f. 78^b XXI Et ut paulinianiste q sunt | fotiniaci — eadem seruabantur. —

1 Hieronymus de nominibus hebraicis XXIII 771 — 2 in interpretatione — 3 variari — 4 dirigentium — 5 *a. t. r. h. l. om.* — 6 indigena vel terra rubra — 7 zozommim — 8 weicht ab — 9 557. 549. Caravita I 180

f. 81 ꝫ ut ꝓphetauit. specu|latorē te posui domni ihl. | pb̄r. senior. | diaconus. minister. — parabola similitudo. | Explicit. Incipit glosę | spitali; iuxta eucheriū ępm. | Agricola ds̄. | ambulare. —

f. 83 Zelū. indignatio. Explicit feliciter. Inci|pit glose. Mugiunt boues. | Inniunt equi —

f. 84 iubilant rustici. | Rachant. coraces. | Afrondin. spuma sanguinis | generantem. — Zacharias. memor dn̄i. —

f. 89 Incip̄ cap̄. de nominib; | hebreicis. Id est de uariis | uocabulis. | De expositione diuersarū rerū. — De grecis nominib; | Incip̄ proemiū libri secundi. | Qm̄ [1] fili kme. superio|ri libro ꝓpositionibus | — sic [2] ponam. | de nominibus hebręis. | Adonai. in latinū signifi|cat [3] dn̄s; | —

f. 96[b] Episcopus. suꝑ inspectos *sic* || f. 97—97[b] *Glossen, Excerpte* || f. 98 Itē miraculū sc̄e marie aput eꝫ ecclā in puero hebreo gestū | Ad laudē *etc.* —

f. 98[b] secloꝝ am̄. —

f. 101 De uestimentis sacerdotalib; | De ueste sacerdotali moderno — f. 101[b] nisi in cruce dn̄i nr̄i ih̄u xp̄i. | —

f. 125 Epła dom̄ guiselgardi gram̄ mis dom̄ eusebii in | Domno eusebio uen̄ di famulo. guiselgardus sał | aeterne patrie optat. Carneis oculis me —

f. 126 habe me pro oculis obsecro cum pulsas corde | tem. Commendatio đom. guiselgardi grammatici. | —

f. 137 Imperatores rome uł constantinopoli | regnantes. | Augustus regnauit an̄n lvi. uixit an̄ lxxv. | obiit morte cōmuni. in oppido cāpanie atelle. | —

f. 138 Maioranus apud rabennā leuatus caesar impetrauit rome an̄. iii. men̄ vi. iuxta irā ^uiū^ fluminis occisus est; || f. 138[b] *m. al.* auitus. an̄ i m̄ v. — Iustinianus minor filius constanti|ni. an̄ x. || f. 139 Presbiteri bede marthologiū incipit acri. | Festa qb; passim sc̄oꝝ. inscripta leguntur. | —

f. 141 Emicat alma dies reqei septima sūme. | Incip̄ acta sc̄oꝝ aug̃ ꝫ hisidori de quattuor ieiu|niis anni. —

f. 142 ex historia francorū —

---

[1] Eucherii instructionum lib. 2 L 811 — [2] *om.* — [3] sonat

f. 142^b Oratio eugenii ępi | Rex[1] dš immensę quo constat machina mundi | — Concede ueniã cui tollit culpa coronam. | Suscipe eusebi siponti clara lucerna | —

f. 143 ad limina lucis. | Quicqd michi placidũ dignũq; benignũ. | — dogma reclausi. | Orgia dũ celebras. sacras psistis ad aras | —

f. 143^b Grauat orrida reb; eiestas Miserescebat tua potestas. | —

f. 144 f. 146 *Excerpte aus* Plinius de stellis

Eugippius.

13.[2] membr. Grossquart. 2 col. foliorum 217. saec. XI.

f. 1 Dnẽ[3] merito uenerabili & fructu sacre | uirginitatis in xpi gra semp illustri. | ac p omia pue.[4] eugepius[5] omiũ seruoꝝ di | famulus. in dño salutem dicit. Excerptoꝝ | codicem quẽ de nonnullis operib; sci augustini. | cohortante dnõ meo marino abbe uel ceteris | scis frib;. quomodocumq; compegi[6] —

f. 1^b tituli finẽ semp | teneant excerptorum. | Liber ad Ieronimũ pbrm de sententia Iacobi ap qua dicit. | Si totã qs legem —

f. 7 De nutrienda caritate. ex lib questi oct IIII. | Incipit sermo de laude caritatis.[7] | Incip liber ad Ieronimũ prbm. | Quod ad te scripsi honorande m in xpo | fr Ieronime querens de anima | —

f. 209^b (cccxx[8]) ẽstillatione[9] dari mathematico | tãquã unius hominis.[10] || f. 210 non[11] ergo & nos addamus inqrere q ille ñ addidit | dicere & de cõpendio si plac& finita sit questio | —

f. 217^b in uris morib; oport& | eni ut senilis sermo non solũ sit grauis | sed &iam breuis. Expli. dõ uolen|te. xpo gla. ||

Eusebii *historia ecclesiastica.*

95.[12] membr. Grossquart. 2 col. foliorum 187. saec. XI.

f. 1 Incipit plogus Bti Ieronimi. pbri in istoria eccliastica sm beatũ eusebiũ | cesariensem archiepm ʰystoriographuȝ pcipuuȝ

1 Eugenii Toletani oratio ad deum LXXXVII 359 — 2 216. 215. Caravita I 282. II 96 — 3 LXII 559 — 4 Probae — 5 Eugyppius — 6 compegeram — 7 Capitulation — 8 CCCXLI — 9 constellationem — 10 l. c 1067 d — 11 cap. CCCXLIII l. c. 1070 a — 12 110. Caravita I 278

diuina⁊ scriptura⁊. ɩc̄. *m. s. XIV–XV* | Peritorum [1] | dicunt esse me|dicorū. ubi im|minere —

f. 1ᵇ theodosii | augusti. Explicit prefatio. | hęc contin⁊ ęcclesiasticę historię lib̄ pri͂ | ɪ Prępħationem de di͂tate xpi͂. —

f. 2 (xvɪɪ) translata sunt. Expliciunt | capitula. Incip̄ liber primus. | Successiones sco͂⁊ aplo͂⁊. | ⁊ tempora quę a salua|tore nr͂o —

f. 17ᵇ tene|bunt locum. Explicit historię ec|clesiastice. Liber primus. Incipiunt | breues libri secundi. ɪ | De uita ⁊ institutione — f. 18 (xxvɪɪ) mouerunt arma. | Expliciunt capitula. In xpi͂ nomine | incipit liber Secundus. | Quęcumque opor|tuit uelut in prin|cipiis —

f. 31ᵇ de iudęis ista sufficiunt. || f. 32 Explicit lib̄ scd̄s. Incip̄ lib̄ .ɪɪɪ. | ɪ In quib; locis xp͂m — xxvɪɪɪɪ De libris papie. Expliciunt | capitula. Incipit lib̄ .ɪɪɪ. | Igitur iudęi debitis cla|dib; —

f. 51ᵇ Sed de his ista sufficiant. | historię ęcclesiasticę finit lib̄ | tertius. Incipit ɪɪɪɪ. | ɪ Qui sub imperio traiani — xxɪɪ. De bardesano syro. uł scripti' ej̄. | Quartus quoq; ęcclesiastice | historię liber. hęc contin⁊. || f. 52 Duodecimo | anno principa|tus traiani | cesaris. —

f. 69ᵇ uiuendi finem cepit. | Finit liber quartus in pace. | Incipit liber quintus. hęc | etiam liber historiarum con|tin⁊ quintus. | ɪ. Quanti ⁊ quemadmodū — (xx) temerare ausus sit. | Incipit liber. || f. 70 Igitur soteri | ep͂o octo annis in urbe roma | —

f. 90ᵇ historiis esse mandata. Finit hi|storię ęcclesiasticę liber quintus. || f. 91 Incipit liber sextus. | hęc contin⁊ sextus lib̄ eusebii cęsariensis | ęcclesię historię. de greco in latinū uersę. | ɪ De ꝑsecutione seueri. — (xxxvɪɪ) scribit dio|nisius. | At seuerus | quoq; cum ꝑsecutio|nes —

f. 112ᵇ materiam dereliquit. Finit liber .vɪ. | Incipit liber septimus. | ɪ De decii ⁊ galli — (xxvɪɪɪɪ) memoriā ꝑdurarunt. | Expliciunt capitula. | Incipit liber septimus. || f. 113 Expliciunt capitula. Incip̄ | liber septimus. | Septimum nobis | ęcclesiasticę —

f. 127ᵇ ad memoriā | relinquámus. Finit liber vɪɪ. | Incip̄. liber. vɪɪɪ. hęc sunt in octauo | libro in *sic* ecclesiastice historie. |

[1] XXI 461

ı De nr̃i temporis — f. 128 (xiiii) in id ipsũ. uersa. | Expliciunt capitula. Incipit | liber viii. | Apostolorum | successionibus in|tra septem libros | —

f. 141[b] consecutum sit. uideamus. | Finit ecclesiasticę historię liber | octauus Incipit liber .viiii. | ı De simulata indulgentia — x. De ꝑditione ultima inimicoꝝ nr̃oꝝ. | Expliciunt capitula. Incipit | liber nonus. (nonus *in rás.*) | huius|ce modi ędictis | imperialibus —

f. 153[b] fuerant ꝓcura|bat. | Euseuii* cesariensis | ęcclesiasticę historię. Explici|unt libri numero .viiii. Incip̃ | liber. decimus. | hęc etiam in decimo ecclesiasticę | historie continentur libro. | Huc*usq;[1] nobis eusebius rerũ | in eccła gestarũ memoriã tradidit. | Cętera uõ quę usq; ad p̃sens | tempus ꝑ ordinem subsecuta sunt. | quę uel in maioꝝ lit'eris réperimus. | uel nr̃a memoria áttigit. patris | religiosi p̃ceptis & in hoc parentes. | quam poterimus. breuit̃ addemus. | Incipit capitula. liber decimus. | ı De arrii heresi. —

f. 154 (xxxviii) conuersa sunt iudeoꝝ. | *die halbe Columne fehlt* | apud alexan|driam arrius nomine uir specię | & forma magis —

f. 171[b] (xxxx[2]) & inaniter cępta | relinquére. Finit liber decimus. | Incipit liber undecimus ęcclesiasticę | historię. Liber hęc contin& | undecimus. | ı De ortu & religiosa mente —

f. 172 (xxxv[3]) atq:[4] heredibus regni. | Post iuliani necem. | tandem ciuile nob̃ | —

f. 186[b] (xxxiiii) ꝑcepturus | pręmia meritoꝝ. amen. | Finit historiarũ Liber undecimus. | dõ gr̃as amen. | Gła. uirtus. Laus & iubilatio. | Sũmo genitori. ej & unice ꝓli. sc̃o | quoq; pneumati. trino & uno dõ. | & ab ipso. humili scriptori benedic|tio. & peccatoꝝ om̃iũ remissio. | ac ꝑpetis uitę remuneratio. am̃. | *m. al.:* Gloria tibi trinitas equalis una deitas et ante omnia | sęcula et nunc et in ꝑpetuum amen. | explanatio mamertini epĩ de le*ta|nię ante ascensa dñi. | Multis[5] putant quod lętanię | quę triduo ante ascensionem | dñi cęlebrantur ab apłis institutę | sint quod om̃imodis falsissimũ est. | Nam ꝗcꝗd apłi* egerunt post dñicã | ascensionẽ. lucas. in libro ꝗ pretitu|lat actus apłoꝝ descripsit. ubi | nullatenus repperit hoꝝ; Uerum | si reuolua"tur gesta francoꝝ. in|uénitur tempore glodouéi principi'. | extitiss& tantã rabiẽ

---

[1] l. c. 463 — [2] xxxix — [3] xxxiv — [4] et — [5] ?

luporum | ꝑ totã galliã. ut etiã homines | strenuos. & róbore ualidos. e dómib; || f. 187 extraherent. & uicos ac uillas. | in solitudines redigerent. Eo tẽpo|re mirę scitatis ęcclã uiennensẽ | regebat epš mamertus. qui dum | missas in sc̃o die paschę celebrar&. | subito ignis e cęlo ueniens. totũ | palatiũ supradicti* principis incendit. | Tunc predictus epš triduanũ ieiu|niũ om̃i poplo suę ecclę indícens. | om̃ipotentem dñ iussit precibus | pulsare. misericors itaq; dš. fletũ* | eorum respiciens amouit flagellũ | a poplo suo. Tunc archiepš inno|tescens sũmo pontifici romano. pla|cuit sancíri. ut triduo ante dñi | ascensionẽ ętnã cõmemorationẽ. | hi tres celebrarentur dies. quod | [h]actenus ꝑ galliã & occidentalem | plagã. celeberrimũ habetur. | hieronim. Ego origenẽ ꝓpter | eruditionem — & malũ bonũ. | hieronim; libro secundo contra | ruphinum. | Ego inter multa origenis | —

f. 187[b] contraria sibi loq | non potest. ||

Excerpta *de patribus.*

30.[1] membr. fol. 2 col. foliorum 262. saec. XI.

f. 1 Liber questiones de genesi iuxta litterã | numero centũ septuaginta septem — Quod quedam predestinata precibus | obtineantur || f. 1[b] i Quomodo dictũ est prę̃t allegoriã signi| ficationẽ —

f. 3 (cxxxvii) custodire uiã | ligni uitę | Expliciunt capitula. | Incipit prologus auxilii | presbyteri | Om̃is | diuina | scriptura. biptita | est. scd̃m id qđ dñs signi|ficat — sacramentũ commendat in xpõ | & in eccla. Int̃. i. | Sic ergo utroq' modo ulla scri|ptura scrutanda est. | Quomodo dictũ est — in principio creaturę. RP̃. || f. 3[b] Utrumq; dici potest. & in prin|cipio —

f. 29 illic esset ignea quędã custo|dia. Finit questiones iuxta lit|teram de genesi. item alię ques|tiones in quibus sunt nonnulla de | genesi. Int̃. | Voluntate genuit | dš pat̃ filiũ. an neces|sitate. RP̃O | Nec uoluntate, | nec necessitate —

f. 47[b] operis enim | nomen est. non naturę | Incipiunt capitu|la differentiarũ | ad sententias ꝑtinentium. || f. 48 i Inter

---

[1] 477. Caravita i 166

dm̄ & dnm̄. | — xxxvi De distinctione quattuor uitiorū. | Expliciunt capitula. | Incipit differentiae sententiarū. | Inter dm̄ et dnm̄ | ita quidā definierunt. | ut in dī appellatione | —

f. 58[b] metus diabolicę runę. exēplūq' | humilitatis xp̄ī. Expliċ. | Incip̄ de trinitate. | Int̄. | Quid | est | dš. | RP̄Ō | Dš igitur est sp̄š. sicut scriptura | —

f. 63[b] milites et plebes. | Capitula de filiis et parentibus. | Int̄. Unde dicuntur filii. ℟. | —

f. 66 quasi sanguinis | status. De temporibus. Int̄. | Unde dictus est dies.' RP̄. | —

f. 66[b] qđ quasi circulus in se | redeat. Explicit. | Sc̄s ambrosius in libro exa|meron. de lumine diei. | Ex lib̄ .xi. beati augustini de | ciuitate dī. | —

f. 67 Item ex primo libro sc̄ī | aug̃ sup genesim ad litterā | Incipit quae de | regulis iunilli ablata sunt. | —

f. 68[b] De parentum peccatis in | filiis. ex libro moraliorū —

f. 69 Incipit explanatio bede | presbyteri. in prouer|bia (a *in* is *corr. m. s. xiv*) salomonis —

f. 127 Explicit ex|positio prouerbiorum. | Incip̄. questiuncule de | genesi .xxiiii. | Quare angelicum peccatū silen|tio —

f. 131 cōmemorat. | modo peccatricem. xxv | Incip̄. cap̄. enchiridion. | libri sc̄ī augustini ad la|urentium primicerium sc̄ę | Romane ecclesię | i Interrogatio p̱ epistolā quomodo sit colendus dš. | —

f. 131[b] De fine precepti quod ē caritas. | Incipit lib̄. huius enchiridion. | Dici non | potest dilectissime fili lau|renti. quantum tua eruditio|ne —

f. 159[b] (lxx) de fide. & spe. et carita|te conscripsi. | Expliċ. enchiridion sc̄ī au|gustini. Laurentius. | hoc de retractationū libris | transtulit inter alia opera sua | sc̄s senex augustinus. Nam | in hoctogesimo nono cōmemo|rat fidem — scriptura definiuit. | Incip̄. cap̄t .xl. ad fidei firmita|tem p̱tinentia ex fine libri a|blata. quem sc̄s fulgentius ep̄s. | cuidā petro per epłam poscen|ti. ac hierosolimā p̱ficiscenti confecit. | i Firmissime tene. et nul|latenus dubites. patrem | & filium & sp̄m̄ sc̄m̄. unum | eē naturalit dm̄. in cuius | —

f. 165 & si quid aliter sapit. hoc | quoq' illi dš reuelauit. xxviii. | Eiusdem sc̄i augustini. ex omeł | in festiuitatē apłi. De gr̄a & fide. | Audiamus apłm dī gr̄a | confitentem. —

f. 165b neq' dormitauit. qui custo|dit ihl. Incip̃. lib̃. gennadii. xxx | i Credimus. | unum esse dm̃ patrẽ & filiũ & | spm̃ scm̃; Patrẽ. eo quod ha|beat —

f. 175 (lii) similitudinem in moribus | inueniri | liii | Certe quan|do peccamus. si co|gitaremus dm̃ uidere. | & esse praesentem. | numquam quod ei displi|cet faceremus. | Explicit | lib̃. gennadi. sciendũ quod | scs̃ augustiñ | de sca̅ et indiuidua | trinitate. quin|decim libros cõposu|erit. quẽ alchuinus | xpi̅ leuita secutus. | ternos edidit libros. | ex qb; trib; libris hec | pauca deflorauimus. || f. 175b Item ex primo | libro. nihil in dõ dicatur. — f. 176b Item ex libro se|cundo. quod ds̃ om̃ium sit cau|sa que sunt ut sint. | —

f. 181b ista confitenti. in omã sęcula seclo|rum. amen. Uictorini rhetho|ris in fine libri quem contra | arrianos confecit. | Adesto lumen uerum pater om̅p̅s ds̃ | Adesto — Pater & filius & sp̅s̅ scs̃. | O beata trinitas. Ds̃ dn̅s̅ paclytus. *sic* | O beata trinitas. 'Caritas —

f. 184 xxxvii. GG̃. Benantio syracusano. *Folgen Excerpte aus anderen Briefen Gregors*

f. 185 xxxviii Augustinus in libro retractationum — xxxviiii. de annis additis eze|chię eucherius ep̅s̅ grecã ꝓtulit | sentẽtiam que tenenda non ẽ. | dicit enim. | Cum factum non sit quomodo | oranti ezechię — de hoc melius atq; | ueracius scs̃ gregorius in duo|decimo moraliũ librorũ expo|nens sententiam beati iob dicens. | —

f. 185b Itẽ ex eodẽ libro | — xl Item eucherius | de uita humana non uerã ꝓtulit | sententiam dicens. — de hoc melius atq; | ueracius beatus augustinus in | libro psalmorum exponens sen|tentiam dicens —

f. 189 Incipit | prologus in questiones regum. | Dilectissimo fri̅ nothelmo | beda salutem. Que de libro | regũ —

f. 200b a peccatorum opera conuerti. | Explicit .xvi. Incipiunt dicta | sci̅ augustini ex libro quinto de|cimo de ciuitate di̅. | —

f. 237b .xvii. Sci̅ augustini | ex libro concordiarum | euangelistarum. | —

f. 247 Incipit lib̃ sci̅ ysidori | epi̅ de incarnatione xpi̅. & uoca|tione gentium. | Iudei nefaria incredulitate xp̅m̅ di̅ fi|lium —

f. 260b regnum atq; iudicium | declarabimus. Finit. xxxiii. | Testimonia ꝓphetarum. suꝑ xpi̅ | aduentum que beatus augusti|nus in libri *sic* de çiuitate di̅ contu|lit ex quibus pauca deploraui|m̧

sic Regnante igitur roma|norum septimo rege taʳquinio | quo etiam expulso. —

f. 262ᵇ usq; ad mortem ꝓ dī | lege certauerunt. ||

Fastidius *de vita christiana.*

232.[1] membr. 8. foliorum 184. saec. XII.

f. 1 hunc propria scripsi ca*m ualde libellū iam | tremulante manu. de uita xp̄iana fastidii epī[2] | Ut[3] ègo peccator et ultimus insipientior ceteris. impe|ritior[4] uniuersis. —

f. 14ᵇ prestare non possumus conferamus | absentes. Explicit de uita xp̄iana fastidii (fast *in ras.*) ępī. | Incipit prefatio libri sc̄i gregorii niseni ępī || f. 15 quē misit ad frm̄ suū petrū prb̄m. de imagine id est | de hominis conditione quę a frē eo* sc̄o basilio | epō in exameron est omissa. | Epła dionisii ad epiū *sic* pb̄m. | Domno[5] sc̄issimo et a me plurimū uenerando sacro | egipio[6] pb̄ʳo dionisius exiguus conueneratiōnis[7] | tuę studio ꝓ meis uirib; obsecutus. beati gregorii | —

f. 15ᵇ si semp̱ patriam | desiderio consequatur. Incip̄ prefacio sc̄i gḡ niseni | epī ad frm̄ suū petrū prb̄m de imagine id est de hoīs | conditione quę a frē eo* sc̄o basilio epō in exameron | est amissa.[8] | Si pecunia* pretiis eos oporteret honorare. qui uirtutib; | —

f. 17 argumenta cognoscere. Expliĉ. | Incipiunt capitula libri sequentis. | i Particularis quedā ratiociⁿatio —

f. 17ᵇ (xxxi) paucis absoluitur. Liber incipit. Cap̄ i | Particularis — monstrant̄. || f. 18 Hic liber ait scriptura generationis | cęli et terrę. quando perfecta sunt om̄ia quę | —

f. 67 (xxxi) et similitudinem | ur̄am. Cui[9] głа in scła scło*. am̄. Finit lib̄ de imagine | id ē hoīs conditione gregorii ępi niseni. | Incipit prephatio de uita sc̄i iohīs he|leimonis. sc̄issimi alexandrie archi|ępi. ad domnum nicolaum pp̄. | Cogitante[10] ac diu tacite solliciteq' mecum | —

[1] 323. Caravita I 43. 86 — [2] f. e. *m. al. in ras.* — [3] L 383 XL 1031 — [4] et imperitior — [5] LXVII 345 — [6] Eugipio — [7] Sancto venerationis — [8] sunt omissa — [9] est *add.* — [10] LXXIII 337 — me *add.*

f. 68 ꝑmisit. Salue p̃sul. amate dõ ꝑ scla. | Salue totius atq' orƀ papa beate. Explic̃ prepħ. | Incipiunt cap̃ de uita sc̃i iohis heleimonis. | I de Zacharia et de narratione menne. | —

f. 69 LVI Quia in cipro in diuersis sc̃is talis dĩ gr̃a operatur. | Expliciunt cap̃. | Incipit prepħ leontii ępĩ. | Intentio quidem una est nr̃a.[1] et eorum | —

f. 69[b] quę dicuntur ꝓficere. Explic̃ p̃ph̃. | Incipit liber sc̃i iohis helennonis. *sic* cap̃ .I. | Cum ꝑuenissem alexandriam ego indignus ad | amplectendos —

f. 98[b] et m̃iam dñi nr̃i ihu xp̃i.[2] cũ q̊ ẽ patri una cũ sc̃o spũ gła[3] nc̃ et semper. | in scła scłoꝝ. amen. Explic̃ uita sc̃i iohis heleimonis. | que ꝗdem p̃termissa fuerant a iohe. atq' sophronio. | uiris illustribus ꝗ eius uitam conscripserunt.[4] || f. 99 Dño[5] fr̃i[6] et unianimo[7] augustino. Paulin' | et tharasia[8] ꝑeccatores. Iamdudũ fr̃ in xp̃o | dnõ mi unanime. ut te in sc̃is et piis laborib' tuis | —

f. 99[b] orare | dignent̃. | Dn̄is[9] dil̃mis et sincerissimis uere beatissimis. | atq; abundantissima dĩ gr̃a p̃rantissimis frib; Pau|lino et therasiae. Aug̃ in dño salutem. | Cũ litt̃as meas qb' respondi —

f. 102 dnĩ gr̃a pr̃an|tissimi fr̃s. | Dnõ[10] merito honorabili et beatissimo pat alypio | paulinus et therasia peccatores. Haec est uera | karitas. haec ꝑfecta dilectio —

f. 104 tu facies dignatione sumendi. | Dño[11] merito p̃dicabili et honorando fr̃i romaniano. paulinus | et therasia. Pridie quã has darem. reuersis ex africa | —

f. 107 uiuẽ | uita dõ.[12] | Venerabili[13] ac desiderabili et toto sinu karitatis am|plectendo epõ. augustino. severus. | Dõ gr̃as fr̃ augustine. cui' donũ ẽ. ꝗcꝗd in noƀ bo|noꝝ —

f. 108 et desiđo multũ et saluto. | Dño[14] dil̃mo[15] leto. aug̃.[16] | Legi epłam quã misisti frib' consolari —

---

[1] quoque *add.* — [2] Iesu Christi domini nostri — [3] et honor et imperium *add.* — [4] Diese Subscription scheint unbekannt zu sein — [5] Paulini Nolani ep. 6 LXI 178 — [6] sancto fratri — [7] unanimo — [8] Therasia — [9] Aug. ep. 31 XXXIII 121 — [10] Paulini Nolani ep. 3 LXI 161 — [11] 7 l. c. 179 — [12] ? — [13] Aug. ep. 109 XXXIII 418 — [14] 243 l. c. 1056 — [15] et desiderantissimo fratri *add.* — [16] in Domino salutem *add.*

f. 111[b] m̃ cõm̃dare uoluisset. Paulini | ad augustinũ. De paucis[1] quę nunc iã ad nauẽ | —

f. 117 ĩ uiscerib⁊ karitati' xpĩ.[2] | Beatissimo[3] et uenerabili[4] frĩ et coepõ | paulino. aug̃ in dño sał | Quod de puentione tã pspa frĩs et cõpbri nrĩ qnti | —

f. 128 p̃sentia in dño pfruunt. germano salutam affectum.[5] | Licentius ad augustinũ. Arcanũ[6] uarronis ĩt. scrutando | pfundi. —

f. 129[b] nrĩ circũ arua coloni. Augustinus ad Licentium. | Si[7] uers tuũ mom̃tis inordinatis pũs ẽẽt. si suis legib⁊ | —

f. 130[b] et misereariis iã mei. si t uiluisti | Dñẽ[8] eximie et merito p̃stantissime. atq; | in xpĩ karitate honorande filie italice. August | eps̃ in dño salutẽ. Non solũ littĩs tuis. | uerũ etiã ipso referente —

f. 132[b] longo sermone molior explicare.[9] | Dño[10] exmio *sic* et merito insigni multũq; km̃o | filio marcellino augustinus in dño salutem. | Epłam tuã quã p sc̃m frẽm et coepm̃ meũ boni| fatiũ —

f. 136[b] soluta q̃stio ẽ. Dño[11] insigni et merito suscipiendo frĩ augus|tino epõ nectarius | Quanta sit karita' patę —

f. 137 Acceptior đo uiua'. đ insigni' & meri|to suspitiende[12] fr̃. Dño[13] eximio | meritoq. honorabili | frĩ nectario augustinus. | Iam senio frigescentib⁊ m̃bri'. feruere. —

f. 140 de tua salute gauđe. | Dnõ[14] dilmo et honorabili | frĩ maximino. Aug̃ pbr̃ aecclę catholicę ĩ dño sał. | Priusquã ad rẽ ueniã de qua tuę beniuolentię —

f. 143 ĩspirare dignet. đ | dilme fr̃. Incipit de celebratione paschę. Lib .II. | Augustinus ad ianuarium. | Lectis[15] littĩs tui' ubi me cõmonuisti —

f. 154[b] no|ui eandẽ ipsã caritatẽ tuã q̃ ñ emulat. hanc epłam multi' datã. atq' lecturã. || Incipit vita sc̃ę brigidę kildarensis virginis | Finib;[16] occiduis. describitur optima tellus. | —

f. 184 Virginis ob meritũ tetigit medicamine xps̃.||

[1] Paulini Nolani ep. 50 LXI 408 — [2] *om.* — [3] Aug. ep. 149 XXXIII 630 — [4] venerabiliter desiderabili et desiderabiliter venerabili, sancto sancteque charissimo — [5] affectu — [6] Carmen Licentii ad Augustinum praeceptorem XXXIII 104. Es ist enthalten in Aug. ep. 26. Der Eingang des Briefes fehlt — [7] Schluss von ep. 26 — [8] Aug. ep. 92 XXXIII 318 — [9] In protectione — resaluta *add.* — [10] 143 l. c. 585 — [11] 90 l. c. 813 — [12] suscipiende — [13] 91 l. c. — [14] 23 l. c. 94 — [15] 55 l. c. 204 — [16] ?

Gregorii Magni *dialogi.*

85.[1] membr. fol. 2 col. foliorum 165. saec. XII.

f. 165 Explič liber | dialogorum | editus a bea|to gğ pp̃ urbis | rome ||

272. membr. 8. 2 col. foliorum 182. saec. XI—XII.[2]

Gregorii Magni *XL homiliae in evangelia.*

83.[3] membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 165. saec. XI.[4]

Gregorii Magni *homiliae in Ezechielem.*

84.[5] membr. Grossquart. 2 col. foliorum 189. saec. XI.

f. 1 In nomine dñi dĩ atq; saluatoris | ihu xpi. Incipit epła beati gre|gorii papę urbis romę. ad marianũ | epm̃. de omeliis quas fecit in ezechi|ele ꝓpħa in prima parte uisionis ej. | inchoata in basilica lateranis epũ | quę appellat. aurea. | — f. 189 ad heredita|tem ꝑpetuam erudit. Sit itaq; | gła omnipotenti *etc.*[6]

Gregorii Magni *moralia.*

I — XXXV.

87.[7] membr. fol. max. 2 col. foliorum 361. saec. XI—XII.[8]

---

[1] 154. 304. Caravita I 279 — [2] Caravita I 43. 86. Nach dem zweiten Buch: Ista capitula de storia | langobardorũ. quę | paulus diaconus fecit; | Sub domn. iustiniani | impr̃is quo tantum | in onorem beati bene|dicti excepsimus quan|tum ꝑtinent ad laudẽ | eius. | Item uersus. Auf die Excerpte aus Paulus Diaconus und die Verse folgt das dritte und vierte Buch. Ausser den Dialogen enthält der Codex noch die vita beatae Eufraxiae famulae Christi und den Anfang der passio Ioa. Baptistae — Ausserdem befindet sich in Monte Cassino noch eine Handschrift der Dialoge aus dem 11. Jahrh.: 271 Caravita I 112. 167 II 49 — [3] 54. 270. Caravita I 278 — [4] Am Schluss der Homilien das decretum Gregors, doch ist blos der Anfang erhalten — [5] 163. Caravita l. c. — [6] Schluss des Werkes — [7] 35. 258. Caravita I 43. 86 — [8] Eine Hand des 15. Jahrhunderts hat am Schluss einen alphabetischen Index der Capitel hinzugefügt

I — V.

78.[1] membr. Grossquart. 2 col. foliorum 185. saec. XI.[2]

f. 185^b^ in desideriis in|firmatur.[3] | Explicit prima pars.||

I—XIX init.

86.[4] membr. fol. max. 2 col. foliorum 159. saec. XI.

f. 1 In nomine dī sum|mi. incipit liber mo|raliorũ beati gregorii papae romani nũ|ro triginta quinq; | sumpta per contẽ| plationem. pars. prima —

f. 49^b^ In expositione beati iob moralia | sc͠i gg̃ pp̃ libri quinque sumpta ꝑ | contẽplationẽ pars scđa | —

f. 101 Explicit par *sic* s͠cda libri | moralie quinti. | in dei omnipotenti | nomine. incipit mo|ralia sc͠i gregorii | in iob pars tertia. | liber undecimus || —

f. 149 In expositione beati iob | moralia domni gregorii | papae urbis romae per cõ|tẽplationẽ sumpta libri | sex. pars quarta. —

f. 159^b^ in eoꝝ dicti' atq; c͂sola|tionib; ab hui; | uitę fatigatione respirant.[5]||

XI—XVI.

82.[6] membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 192. saec. X—XI.

f. 1^b^ Incip̃ expo|sitio lib͂ beati | iob a sc͞o gre|gorio papa. per | contemplati|onem sũpta. | libri VI. pars | tertia. | Quã|uis[7] in pro||lixo opere | esse culpabilis stili mutabilitas | —

---

[1] 129. 262. Caravita I 180 — [2] f. 2 Farbiges Bild: links Benedict mit Nimbus, die Rechte ausstreckend, in der Linken ein Buch, die Regel, haltend. Über ihm *S Ben.* Rechts ein Abt stehend, der ein Buch überreicht. Darüber *Dominus Theobaldus ab.* f. 3 Links Gregor sitzend, ein offenes Buch in einer Hand: die andere hält er lehrend erhoben; hinter ihm ein Priester. Rechts ein Priester, der in der Linken ein Buch hält. Alle mit Nimbus. Über dem Bilde links *S Greg.* rechts *S Pet.* — [3] Schluss des 5. Buches LXXV 730 — [4] 34. 259. Caravita I 178 — [5] XIX 1 LXXVI 97 b — [6] 263. Caravita I 100. 102. 146 — [7] LXXV 953

f. 31 ꝑ carnalem huc | delectationē uenit. | Explicit | liber xi. | incipit liber | xii. || f. 31^b M|os iustorum est tam[1] | sollicitius —

f. 59^b de cordis simplicitate lauda|uit. | Explicit liber | xii. incipit liber | xiii. || f. 60 E|**[2] hoc peruersorum ꝓpriū | sola. quod mala sua[3] per | conuicium —

f. 81^b in suis | uocibus seuerus non est. | Explicit liber | xiii Incipit | liber xiiii. | Su|*periori huis operis parte | tractauimus. quod | omnipotens dš —

f. 119 quantô ante iudicium | diutius expectauit. | Explicit liber | xiiii. incipit | liber xv. || f. 119^b hoc[4] quia | amici beati iob; | [5] nequaquam peruersi esse | —

f. 156 non solum in se. | sed etiam in aliis odiunt (i *in ras. m. al.*)[6] | Explicit liber | xv. incipit | liber xvi. | Qui contra ueritatis uerba | in allegatione —

f. 192^b implicata sint.[7] opitulan|te dō latius disserantur. | Explicit liber xvi. | Incipit liber xvii. ||

XI—XXII.

74.[8] membr. Grossquart. 2 col. foliorum 188. saec. XI.

f. 1 Incipit expositio liber Beati iob. | a scō gregorio pp̄. ꝑ contēplationem | sumpta. libri vi. Pars | tertia. | —

f. 56^b a incarna|tū uerbis ꝑfidię negarent. Seqt. || f. 57[9] nrā post resurrectionē futurā a ean|dē. a diuersā. Eandē ꝑ naturam | —

f. 80^b Maiorū domos dn̄s | bonis impla. qa etiā ingratis || f. 81[10] qui sēp est pauidus. q uero m̄tis est dure. | corrua in malū; Uirtutē ergo suę for|midinis —

f. 88^b latius disserantur. | Explicit pars .iii. | Incipit pars .iiii. || f. 89 In explanatione beati | iob. liber moraliorum | xvii. a beato papa grego|rio. per contemplatione | sumptus. —

f. 120^b quę a ꝑ lapsū flu|uida. a ꝑ duplicitatis sint caliginē || f. 121[11] in quo tanta se humilitate deiecerat. | ut a ipse mundus tamquā ad eū | mortuus. —

f. 188 feruentiore pro|feruntur. | Explicit lib̄ | xxii; cum deo | auxilio explic̄. | uerba iob he*Nexus*(-liud) | heliud. ||

---

[1] tanto — [2] Esse — [3] sua mala — [4] *om.* — [5] Zwei Figuren, Christus und Benedict darstellend — [6] oderunt — [7] sunt — [8] 48. 309. Caravita i 106. 166 ii 75 — [9] Ein Quaternio fehlt — [10] Ein Quaternio fehlt — [11] Zwei Quaternionen fehlen

79.[1] membr. fol. 2 col. foliorum 250. saec. XI.

f. 250 pferuntur. | Explic lib xxii. Cũ dĩ auxilio | expliciunt ũba iob. | Incip̃ heliud. ||

XVII—XXII.

269.[2] membr. 4. 2 col. foliorum 176. saec. X.

f. 1—6[3] *Tabulae paschales von 533—835*

f. 7 Incipit liber xvii mo|ralm̃ beati Gregorii. | pape sup lib sc̃i Iob. | Incipit | in exposi|tione bea|ti iob pars | moraliorum quar|ta sc̃i gregorii | pape urbis rome quae | in libros sex distin|guitur quem ali|gernus uenerabilis | benedicti monasterii | abbas ipsius cenobii | capuani fieri pre|cepit ||

f. 7ᵇ Quo|ti|ens[4] | in sc̃i uiri | historia | p nouum uolumen | enodare mysterium | —

f. 27ᵇ potuerit[5] tonitrũ[6] | magnitudinis illius intueri. | Expli liber .xvii. Incip̃ xviii. | Plerũq; in sacro eloqo sic nonnul|la mistica describuntur. —

f. 67ᵇ flumina | sumimus in ipso suo fonte | biberimus; | Explicit liber xviii. | Incipit liber xviiii. | Quid mirum | si ęterna | dĩ sapi|entia | conspici | non ual. | —

f. 102 semp per studiuʒ | subsequentium credebat. | Explicit liber .xviiii. | Incipit liber xx | Quamuis | omnem scientiam | atque | doctrinã | scriptura | sacra | aliqua[7] compara|tione | transcendat. ut taceam | —

f. 130ᵇ ueritatẽ fortasse operis | uacuare uideamur. | Explicit liber xx. | Incipit liber xxi. | Intellectus | sacri eloquii inter textu³ | & mysteriu³. tanta est | libratione —

f. 148 si ferri modo uix ual | eius ira que purgat. | Explicit liber xxi. | Incipit liber xxii. | Quod a me | saepe iam | dictum est | hoc me | crebro re|petere | —

f. 176 per iuuentutis au|daciam spũ feruentiore profe|runtur. | Expl. lib .xxii. | Cum dĩ auxilio. | expliciunt uerba iob. | hinc

---

[1] 131. 266. Caravita i 107. 167. 179 — [2] 172. 268 Caravita i 101. 146 ii 34 — [3] f. 1 m. s. *XIV—XV* liber mõalium sci bñdci d' capua — [4] LXXVI 9 — [5] poterit — [6] tonitruum — [7] sine aliqua

heliu. | Dō grš amen | Qui libro legit in isto oret pro me iaquinto sacerdote | et monacho scriptore ut dm̄ habeat adiutorem. *dasselbe noch einmal wiederholt* ||

78.[1] membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 193. saec. X.

f. 1 Moraliū Gregorii pp̊ pars .IIII. | —

f. 193 audaciam | spū feruentiore proferun|tur. | Expł lib̃. | XXII. cum dō | auxilio expli|ciunt. uerba | iob. hinc | heliud. |.

XXIII–XXVII.

76.[2] membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 126. saec. XI.

f. 1 Incipit moraliū liber | XXIII. a beato papa | gregorio p contēplationē | sūptus. | —

f. 44^b non honor sꝫ on; ęstimatur. || f. 45[3] Ipsa[4] humanę conditionis | —

f. 126 adhuc sicómorū[5] arborē non inuenerunt. | Expl̃. lib̃ XXVII | Dō grš amen. ||

XXIII–XXXV.

81.[6] membr. Grossquart. foliorum 213. saec. XI.

f. 1[7] In explanatione beati iob | liber | moralioꝝ. XXIII a beato papa | gregorio | p contempla|tione sūptus. —

f. 8^b ꝫ fact; est homo in āmā | uiuentē. Sed haec quę recte astruit. || f. 9 c̄siderata[8] infirmitate humani|tatis suę. peccatorē se ex suis me|ritis ⁊cernere. —

f. 77^b In explanatione beati | iob. liber moraliorum. | uicesimus octauus. | a beato papa gregorio. | per contemplatione | sumptus. | —

f. 80^b Sint lumbi | urī prę̄cincti. ꝫ lucernę ardentes. | f. 81 Qd[9] p uectem. nisi incarnatus dn̄s | designat̃. qui hęc uidelicꝫ ostia c̄tra | —

[1] 49. 264. Caravita I 146 II 57 — [2] 119. 269. Caravita I 102. 146 — [3] Zwei Blätter fehlen — [4] Anfang von Buch 25 — [5] sycomori — [6] 126. 267. Caravita I 106. 168 II 75 — [7] Oben m. s. XIV–XV: Liber sc̄e m̄i d' albaneto — [8] Ein Quaternio fehlt — [9] Ein Quaternio fehlt

f. 176ᵇ quod in hui; uehemoth | narib; ponit. dum a cállida sua || f. 177 Nam [1] prauis mala quę desiderant. | apte obicit. bonis aũ latent insidias | —

f. 213ᵇ ꝑ me | lacrimas reddit. [2] | Explicit. iuuante | dn̄o libr. xxxv. | hoc in libro constant uolumina. | non plus .xiii. | Papa a Gregorio. edita scissimo | Hunc aanδoyς [3] scribere decreuit. atq; compleuit. | Qsqs quem tetigerit. Sit illi lota manus. | Aperiat dn̄s lectori. ꝑ om̄ia sensum. | Scriptori aũ perpetuũ regnum. am̄. ||

80.[4] membr. fol. 2 col. foliorum 160. saec. XI.

f. 1 Incip̄ sr̄ heliud. pars | quinta. Lib xxiii. | —

f. 160ᵇ ꝑ me | lacrimas reddit. [5] | hoc ĩ libro constaⁿt uolumina | non plus xiii | papa a gregorio. | Edita scissimo. | hunc Stephan; scriberere *sic* decreuit. | atq; cõpleuit. | Quisqs (illũ *add. m. rec.*) quę tetiger | Sit illi lota man; | Aperiat dn̄s lectori. | ꝑ oı̄a sensum. | scriptori autem. | ꝑpetuũ regnũ. | Amen. ||

XXVIII—XXXV.

77.[6] membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 246. saec. X.

f. 1ᵇ In explanatione | beati iob. lib. mo|raliorum. uicesi|mus octauus. | a beato papa gre|gorio. | ꝑ contem|platione | sũptus. —

f. 246ᵇ pro me lacrimas reddit; [7] | Explicit. iu|bante dn̄o. | libr .xxxv. | hoc in libro constaⁿt uolumina. | non plus octo. | Papa a gregorio. | ędita scissimo. | hunc iohs scribere decreuit. | atq; compleuit. | Quisquis quē tetigerit. | sit illi lota manus. | Aperiat dn̄s lectori. | per omnia sensum. | Scriptori autem. | perpetuum regnum. | Amen ||

Hieronymi *altercatio Luciferiani et orthodoxi, alia.*

247.[8] membr. 8. fol. 1—48. saec. XII—XIII, fol. 49—64. saec. XIII, fol. 65—99. saec. XI, fol. 100—134. saec. XI, f. 135—190. saec. XI.

f. 1—48 *Epistulae canonicae glossatae*

f. 49—64 *Canticum canticorum*

[1] Ein Quaternio fehlt — [2] reddat — [3] *lies* Amandus — [4] 64. 265. Caravita i 168 ii 66 — [5] reddat — [6] 120. Caravita i 102. 146 ii 33 — [7] reddat — [8] 563. 257 (auf f. 65). Caravita i 283 ii 91

f. 65 Incip̄ ꝓlogus S̄ hieronimi pb̄ri ad anato|liũ. in expositione apocalipsis. Diuersos[1] marina | discrimina tran'uadantes inuéni|unt —

f. 65b ingenium | anatóli kmē̃. Expliĉ ꝓlogu'. Incip̄ expoš ejdē. | Apocalypsis ih̄u xp̄i quam dedit illi dš. | —

f. 99b cũ fuerit gła post | resurrectionē manifestata sc̄o⁊. ||

f. 100 Epła sc̄i hieronimi. ad sunniã | ⁊ fretélam. de psalterio que de | septuaginta-interpretũ editione | corrupta sunt. | Dilectissimis[2] fr̄ibus sunnię | ⁊ fretélę. ⁊ ceteris qui uo|biscum dñō seruiunt. hiero|nimus. Vere in uobis apłicus ⁊ prophéti|cus —

f. 134b dolatoriũ dici potest. || f. 135 LXXV. Incip̄ epła h'eronimi pb̄ri. adũs ꝫ luciferianũ. | Proxime[3] accidit quidam[4] luciferi sec|tator cũ alio ecclę alũno odiosa | —

f. 162 eos uinci | posse. quam persuaderi. | Explicit altercatio luciferiani ⁊ ortho|doxi. Incipit liber euagrii monachi | de altercalione symonis iudei ⁊ theo|phili epī alexandrini. || f. 162b Gratissimã[5] tibi refero questionē | nuꝑ factã sub oculis nr̄is. quã | —

f. 181 donare dignatus es. tibi sit honor. po|testas. laus. gła. hic ⁊ in cuncta inmor|talia sęcła sęclo⁊. amen. | Explicit altercatio symonis ⁊ theophili. | Incipit altercatio ecclę ⁊ synagogę. | Duarũ[6] matronarũ uob̄ censorib; | causã uideor suscepisse. utráq; | negotia —

f. 190b uidebã in uisu nocte.[7] ⁊ ecce[8] ||

Hieronymi *dialogus adversus Pelagianos.*

297.[9] membr. 8. foliorum 132. saec. XI.

f. 1 Incipit liber beati ieronimi pbr̄i | ad ctesifontē. ĉtra eos q̧ apathian p̄dicant. | Non[10] audacter ut falso putas. sed amánter | studiosêq; fecisti. ut nouã michi ex ueteri[11] | —

f. 9b reliq̓ue|rit uoluntati.[12] Dialogus attici et critoboli. | p̱ ã. | Dic mihi critobole. uerũ[13] ē qđ a té scriptũ audio. posse ho|minē —

f. 34 hominũ. repletũ ē malitia. Finit superioris libri. pars | prima. Incipitur (ur *eras.*) ejdem pars altera.[14] | C̃. Multa q̧dē

[1] ? — [2] ep. 106 XXII 837 — [3] XXIII 155 — [4] ut quidam — [5] ? — [6] XLII 1131 — [7] in visione noctis — [8] l. c. 1137 — [9] 354. 169. Caravita I 283 — [10] ep. 133 XXIII 147 — [11] vetere — [12] Ende des Prologs XXIII 498 — [13] verumne — [14] Liber secundus

de scripturis scīs memorit̃ copioséq; dixisti. | te [1] quasi qbusdã nubib; clarũ —

f. 55ᵇ quę sepe replicáuimus. Finit libri pars II. | Incipit pars tertia. am̃. [2] | C̃ Delectátus sũ tuoꝝ multiplicatione sermonũ. | —

f. 68 aut si noua | uoluerim; | dicere | a claris|simo [3] || f. 68ᵇ f. 69 *leer* || f. 69ᵇ Incipit chronica ueñ bede pbri. | Adam annoꝝ .c.xxx. genuit seth. —

f. 102 (de octaua etate mundi .LXXII.) mereamur ac|cipere palmã. || f. 102ᵇ Synodicoꝝ [4] exemplariũ innumerositatẽ conspiciens. | ac plurimoꝝ ex ipsius obscuritatẽ rudib; min; utilẽ | ꝓuidens. nec ñ ceteroꝝ diũsitatẽ incsonã dextru|entẽq; magis quã ędificantem ꝓspiciens. breuẽ pla|nãq; ac ɔsonã de ingenti silua scriptoꝝ. in unius. | uoluminis textu expositionẽ digessi. Plura —

f. 103ᵇ iura uiden|tur eẽ cõmissa. |

I	De epõ.	XXIII	De iudicio
II	De pbro.	XXIIII	De ueritate
III	De diacono	XXV	De dominatu ꝛ subiectione
IIII	De subdiacono	XXVI	De regno
V	De lectore	XXVII	De sorte.
VI	De exorcista	XXVIII	De scerib; *sic* ꝛ uindicati' eoꝝ.
VII	De ostiario	XXVIIII	De iuram̃to.
VIII	De recapitu|tione *sic* septẽ graduũ.	XXX	de ciuitate refugii.
VIIII	De acolito ꝛ psalmista.	XXXI	De furto.
X	De clerico.	XXXII	De cõm̃datis.
XI	De xp̃iano.	XXXIII	De patrib; ꝛ filiis.
XII	De peccante sub gradu	XXXIIII	De parentib' ꝛ eoꝝ heredib;.
XIII	De lege.	XXXV	De debitis. ꝛ pignerib'. ꝛ usuri'.
XIIII	De ieiunio.	XXXVI	De fideiussorib' ꝛ rati'. ꝛ stipulationib;.
XV	De elemosina.	XXXVII	De iobeleo.
XVI	De oratione.	XXXVIII	De principatu.
XVII	De cura ꝓ mortuis.		
XVIII	De testimonio. & testib; ꝛ testam̃to.		
XVIIII	De oblationib;		

[1] Et — [2] Liber tertius — [3] l. c. 590. Der Schluss fehlt — [4] XCVI 1281 (Capitula ex antiqua canonum collectione)

xx. De iure sepulturę.
xxi De ordine inq̄sitionis causarum.
xxii De ꝓuincia.

xxxviiii De doctoribus.
xl De monachis.
xli De excōmunicatione.
xlii De cōm̄dationib;.
xliii De eccła ꝛ mortuoꝝ mundialib;
xliiii De tribu.
xlv De locis.
xlvi De questionib' mulierū.
xlvii De ratione matrimonii. ||

f. 104 xlviii De poenitentib'.
xlviiii De martyrib'.
l De sōniis.
li De tonsura.
lii De bestiis.
liii De carnib'.
liiii De uera īnocentia.
lv De infantib;.
lvi De hospitalitate.
lvii De hereticis.
lviii De substantiis hominū.

lviiii De ducatu barbaroꝝ
lx De conuiuiis.
lxi De maledictionib' ꝛ beñ.
lxii De ꝓximis placendis.
xxiii De silentio ꝛ eleuatio uocis.
lxiiii De artificio
lv. *sic* De auguriis.
lvi De anima.
lvii De contrariis causis.
lviii De uariis causis.

De ep̄is cap̄ xxiiii. i. | De nomine ep̄i. nom̄ grecū .os. in .us. conuer|tens. —

f. 124[b] De eo quomodo facienda sit elemosina. Xp̄s | cum feceris elemosinā. noli uocare patrē. aut | matrē. aut ꝓpinquos. aut fr̄s. aut sorores. | aut diuites. sed pauperes. || f. 125 Breuem [1] fieri clem̄tiā tua p̄cepit parebo. libens ꝑ|cepto. q̄ppe cū désit facultas latius eloquendi. | —

f. 132[b] & inuic|tissimi principis ualentis augusti. | *Zeile ausradirt* ||

HIERONYMUS *in Danielem, in evangelium cata Marcum.*

288.[2] membr. 4. fol. 1–72. saec. XI, fol. 73–232. saec. XI–XII.

f. 1 Expositio beati ieronimi pb̄ri sup̄ | danielū ꝓph̄a. Incipit p̄phatio. | Contra [3] ꝓph̄ā danihelē. duodecimū librū | scripsit porphyrius. —

[1] Sexti Rufi breviarium — [2] 475. 174. Caravita I 284 — [3] XXV 491

f. 2ᵇ litteris c̃tineri. | Explicit p̃phatio in danielũ ꝑphã. | Incipit liber primus.[1] || f. 3 Anno t̃tio regni ioacím regis iude. Uenit na|buchodonosor —

f. 72ᵇ tunc querendũ est quid ei | respondere debeamus. || f. 73 Incipit prologus sc̃i ieronimi p̃bri car̃ tt̃ sc̃e anasta|sie. in expositione euanglii cata marcum pet' disciplm. | Omnis[2] scriba doct; in regno celoꝝ similis est homini patri | familias. —

f. 74 cũ gaudio metam; ĩ celo. Expli ꝑlogus. Incip̃ | expositio libri. cata marcũ. nitium euanglii ih̃u xp̃i filii dĩ | —

f. 99ᵇ cũ matheo ⁊ luca. | concordans enarrat; explicit. || f. 100 Dominica Scm̃ pascha. | Sermo sc̃i Ioh̃is chrisostomi. | Benedict; ds̃. ecce stelle etiã de t̃ra micuer̃. stellis | —

f. 105 Ser̃ sc̃i Ioh̃is chrisostomi. de iob. || f. 105ᵇ Verũtam̃ fr̃s m̃i km̃i ĩtendat *etc.* || f. 106ᵇ Ser̃ sc̃i ioh̃is epĩ de supscriptione psalmi L. | Pictores imitant artẽ. natã. | —

f. 122 Sermo sc̃i ioh̃is chrisostomi. | Turt amatrix heremi *etc.*

f. 126ᵇ Ser̃ sc̃i ioh̃is chrisostomi de psalmo .CXXII. | Ad te leuaui oclos mõs *etc.*

f. 128ᵇ Ser̃ sc̃i ioh̃is epĩ. de psalmo C.L. | Laudate dñm ĩ scis eȷ̃. alius —

f. 130ᵇ Omelia sc̃i ioh̃is c̃stantinopolitani ep̃i | Multe tẽpestates. ⁊ ĩqetudo aeris. | —

f. 147ᵇ Ser̃ Sc̃i ioh̃is ep̃i. de lazaro | resuscitato. | Grandi fr̃s stupore grandi mirá|culo —

f. 149ᵇ Sermo sc̃i ioh̃is ep̃i. de principiis euanglii | marci euangeliste. | Animal illud qđ ĩ ioh̃is —

f. 156ᵇ Omelia sc̃i ioh̃is chrisostomi. In ioh̃e | euangelista. | De ioh̃e dicit fuit hõ —

f. 162 Incipit de laudib; beati apli pauli. | Nichil ꝑrsus errauerit. q —

f. 168ᵇ Omelia Sc̃i ioh̃is ep̃i. Vnde sup̃. || f. 169 Quid sit hõ ⁊ quanta naturę nr̃ę —

f. 202 Explicit omelia vi. Incip̃ VII. | Quotiens hii q portant signa regalia | —

f. 208 Explicit omelia VII. in laudẽ pauli apli. | Incipit de ieiunio septimi m̃sis. | Qui medendi corporis —

---

[1] caput primum — [2] XXX 590

f. 209b Itē de | psalmo LXXV. || f. 210 Ante q īluminare crux —

f. 213 Incip̄ ad eos q dicūt qr̄ ñ de medio sublat; est diabol; | Rursū uoƀ m̄sā q' pridē ꝓmisi —

f. 219 Incip̄ omeł quando ex asia c̄stantinopoli | regress; ē ipse iohannes. || f. 219b Moyses magnus ille dī famulus. | —

f. 223b Incipit | post exilii prioris reditū. | Quid dicā qd loquar —

f. 225b Incipit | de recipiendo seueriano ep̄o. | Sicuti capiti corp; necessariū est. | —

f. 227 Incip̄ sermo Seueriani epī de pace cum | susceptus eē ab ep̄o iohanne. || f. 227b In aduentū [1] dnī & saluatoris nrī | —

f. 229 Incip̄ cū de expulsione ej ageret. | Multi qde fluct; & undas īmanes | *etc.*

Hieronymus *in ecclesiasten.*

284.[2] membr. 8. foliorum 113. saec. XI—XII.

f. 1 Comm̄tariū scī Ieronimi pƀri in libro | ecclastis. | Memini[3] me ante | hoc ferme quinquen|nium. —

f. 1b riuulos c̄sectarer. | Explic p̄phatio. Incip̄ expositio in libro | ęcclesiastis. | Verba ecclastés.[4] filii | dauid regis ierlm. Tri|bus nominib; —

f. 112b ut in diuinoꝝ uoluminū | numero poneret. quod tota in[5] dispu[6]|| f. 113[7] tationē suā. & ōmē catalogum in hac | —

f. 113b & bonū malū. ||

Hieronymus *in ecclesiasten, in Danielem.*

287.[8] membr. Grossoctav. 2 col. fol. 1—50. saec. XI, fol. 51—95. saec. X -XI[9], fol. 96—156. saec. X.

f. 1 In nomine dnī nrī iħu xpī. | incipit ꝓlogus beati hiero|nimi pƀri. Sup librū iħu naue. | ad chromatium ep̄m. | In diuinis uoluminibus | refertur. quod ad constructionē | taberna-

---

[1] Petri Chrysologi sermo 149 LII 598 — in *om.* — [2] 314. 177. Caravita I 168 — [3] XXIII 1009 — [4] ecclesiastae — [5] totam — [6] l. c. 1116 a — [7] Von hier an m. s. XII—XIII — [8] 286. 165. Caravita I 102. 146. 168 II 86 — [9] In diesem Theile der Handschrift mehrmals ganze Seiten ausradirt und neu geschrieben

culi — expetis ab inmundis. | Explicit prologus super librum | iħu naue. Incipit capitula libri | huius. I De eo quod scriptum est in iħu naue. | —

f. 1ᵇ (XXVI) que sunt trans iordanem. | Explicit capitula. Incip̃. liber. | I De eo quod scriptum est in iħu naue | omelia prima.[1] | Donauit deus nomen. quod est | sup̱ om̃e nom̃. —

f. 4 & saluatorem nrm̃. Cui est | gła in sęcła secło⁊. am̃. II De eo quod | scriptum est. moyses famulus meus | defunctus est. (*in mg.* omelia II.) Et moysei | obitum oport& —

f. 49 De eo quod sepulte sunt petrine | machere. & de aram quam extru|xerunt due semis tribus que sunt | trans iordanem. Omelia uicesi|ma sexta. | In superioribus q̱dem dictũ | est. q̱a filii iħl dederunt | —

f. 50ᵇ & ubi | est uerus iħl. In xp̃o iħu dñ̃o nr̃o. | Cui est gloria & imperium in | sęcula sęculorum. amen.|| f. 51 Commentariũ sc̃i hieronimi in | libro ecclesiastis. | Mémini[2] mé | ante hoc | ferme quin|quénnium. | Cum adhuc | romę essem. —

f. 95 ue quippe | illis[3] qui dicunt malũ bonũ. | & bonũ malum. || f. 95ᵇ *leer* || f. 96 Expositio | beati ieronimi | pbr̃i. super | danihelũ ꝓpham̃ | Incipit prępatio. | Contra[4] ꝓpħam dani|helẽ. duodecimũ librũ scripsit porphyrius. | —

f. 98 litteris contineri. | Explicit prepha|tio in danihelũ | prophetã; inci|pit liber primus; | Anno ter|tio regni | ioachim regis | iudae. Uenit | nabucho|donosor —

f. 156 tunc quę|rendũ est quid ei respondere | debeamus.||

HIERONYMI *epistulae*.

295.[6] membr. 4. foliorum 132 saec. X.[7]

f. 1 In nomine dñ̃i nostri | ihũ xp̃i incipit episto|las sc̃i hieronimi pbr̃i. | Ad amandũ pb̃rm de singulis questionib;[8] | II Item epła ad eundẽ.[8] | III Ad marcellã contra obtrectatores suos.[8] | IIII Ad keruchiã de uiduitate seruanda.[9] | V Ad tranquillinũ quomodo origenẽ legere debeamus.[10] | VI Ad paulã de interpretatione alfabeti.[11] | VII Ad rusticũ sup̱ agenda peni-

[1] Origenis homeliae — [2] XXIII 1009 — [3] his — [4] XXV 491 — [5] f. 156ᵇ *in mg. m. s. XII:* Rainaldus est malus scriptor francigenus. ⁊ peior est. — [6] 448. 301. Caravita I 102. 146 II 37 — [7] Palimpsest von Cassians conlationes — [8] Siehe unten — [9] Hier. ep. 123. Im Texte 'geruchiam' — [10] 62 — [11] 30

tentia.[1] | VIII Ad uitalẽ epm̃ quomodo salomon ⁊ achaz undecī anno⁊ genuisse filios.[2] | VIIII Ad faustũ onasum.[3] | X Ad eustochiũ de transmissis munerib;[4] | XI Ad esellã *sic* de fictis amicis.[5] | XII Ad rusticiũ monachum exhortatoriũ. (ũ *in* a)[6] | XIII Prephatio rufini pb̄ri de periarchon quos de greco transtulit | in latinũ [7] | XIIII Apologia ejdẽ rufini quã ꝓ se misit ad anastasiũ urb̄ epm̄[8] | XV Ad pammachiũ ⁊ oceanũ hieronimus. | XVII *sic* Ad hieronimũ pammachius ⁊ oceanus.[9] | XVIII Ad rufinũ pb̄rm hieronimus.[10] | XVIIII Ad marcellã de infirmitate corporis blesille ⁊ salutis[11] | XX Aduersus rufinũ pb̄rm hieronimus.[12] | XXI De epistola epiphanii.[13] || f. 2 XXII Ad antoniũ monachum.[14] | XXII ad marcũ pb̄rm.[15] | XXIII ad castorinã materteram.[16] | XXIIII Ad rapariũ pb̄rm.[17] | XXV Ad paulũ senem.[18] | XXVI Ad euangelũ pb̄rm. quo pb̄r ⁊ diacon; differt.[19] | XXVII Ad theodosiũ et ceteri anachorite intrinsecus cõmorantium.[20] | XXVIII ad abigaiũ spanũ | XXX ad castricianũ qđ supra tristitia non deb⁊ tristari. | XXXI Ad exuperantiũ de penitentia. | XXXII Ad marcellã senatricẽ de ꝗnq; noui testam̃ti questi|onib; | XXXIII Paule ⁊ eustochie ad marcellã exhortatoriũ de s͡cis locis. | XXXIIII Ad marcellã senatricẽ. | XXXV. Ad cromatiũ iouinum ⁊ eusebiũ. | XXXVI Ad uirgines hemonenses. | XXXVII Ad marcellã de dormitione leę | XXXVIII In esaia paruula abbreuiatio de capitulis paucis. | XXXVIIII Ad principiã epytafiũ marcelle. | XL. Ad amandũ pb̄rm. ad marcellã. | XLI hieronimus ad asellã. | XLII. Adamasiũ papã. de filio ꝓdigo. | XLIII Ad pammachiũ apologeticum. | XLIIII Ad hidibeã capitula questionum. | XLV Ad sabinianũ diaconũ lapsũ. | XLVI. Ad paulinũ pb̄rm de scripturarũ studio. | XLVII Ad eustochium. | XLVIII. Incipit ejdẽ ad paulã de morte filie blesille. | XLVIIII Ad furiã de uiduitate seruanda. || f. 2ᵇ L Prologus ejdẽ ad tesefontẽ | LI Ad damasũ papã. | LII Ad thesefontem. | Bonus[21] homo. de bono cordis thesauro[22] | profert ea quę bona sunt ⁊ | ex fructib; —

---

[1] 122 — [2] 73 — [3] 44 — [4] 43 — [5] 45 — [6] 125 — [7] 80 — [8] XXI 623 — [9] Hier. ep. 84. 83. Im Texte die Reihenfolge umgekehrt — [10] 81 — [11] 38 — [12] XXIII 457 (apologiae adversus libros Rufini liber tertius vel ultima responsio adversus scripta Rufini) — 474 b ('laudatus ẽẽ uideatur') — [13] 'Te aũ frat̃ libere' ds̃ ⁊ sc̃m poplm xp̃i. qui tibi creditus ⁓ — ⁊ ilico pax sequetur.' — l. c. 474 b — 492 (Schluss der apologia) — [14] Hier. ep. 12 — [15] 17 — [16] 13 — [17] 109 — [18] 10 — [19] 146 — [20] *in mg.* 'uacat ista nõ st' hic'. Von hier an fehlen im Texte die Briefe — [21] Hieronymi ep. 58 XXII 579 — [22] th. c.

f. 8 militan|tem. ꝑ te salutare[1] uolo. Explicit | epła hieronimi pb̄ri. ad amandum pb̄rm. | de diuersis quęstionibus.[2] incip̄ eiusdem hieronimi. || f. 8ᵇ Nuper[3] cum pariter essemus. non ꝑ epłã | —

f. 9 ut auidius uelis audire. quę ta[4] sunt. | Beatus hieronimus contra obtrec|tatores suos ad marcellam. || f. 9ᵇ III | Post[5] priorē epłã in qua de hebreis[6] pauca —

f. 22ᵇ hic libellus de mono|gamia; sub nomine tuo titulũ possidebit.[7] | Expl̄i epl̄a beã hier̄o ad tran|quillinum. quomodo orige|nem legere debemus. | Maiore[8] sp̄s uinclę[9] esse quã corporum | si olim ambigebas[10] —

f. 23 inpendio te[11] resalu|tat. Expl̄i. epl̄a beã hier̄o | hebreici. interpretatio alfabe|ti. ad paulam. || f. 112ᵇ ad euangelũ pr̄b̄m. quo pb̄r. & diac̄. dist&. (*m. rec. add.* XXVI.) | Legimus[12] in esayã. fatuus fatua loqt'.[13] | audio quendã —

f. 115 & diaconi in eccła uin|dicent.[14] explicit. Incipit ad eundē euangelũ de melchisedec .XXXIII. *eras.* | Misisti[15] michi uolum̄ aδecпoтoɴ.[16] | & nescio utrũ tu de titulo | —

f. 120ᵇ nocuerit corporis | ualitudini. || f. 121 epła hier̄. pb̄ri ad nepotianũ uł habitu clericoꝝ | Petis[17] a me nepotiane km̄e litteris | transmarinis —

f. 126 prius ipse de se quod talis | est c̄fitebitur. + Itē ejdē ex ejdē epła ad oceanũ | de uita clericorũ. | *Dep̄catus es ut tibi breuiter exponerē — Nunqd ĩ choro apostoloꝝ*[18] || f. 126ᵇ feminę affuerunt. ꝓhibe uirgines —

f. 128ᵇ casto c̄firmetur affectu. + hieronimi pb̄ri. | qualiter scriptura ĩtelleganda *sic* sit. | Om̄s canonici libri. IIII modis intelleguntur. historia. | tropologia. allegoria. anagogen. historia ē. narratio | —

f. 129 & misit ds̄ filiũ suũ factũ ex muliere. & audi ih̄l || f. 129ᵇ *dn̄s ds̄ tuus. ds̄ unus ē. &he* IIII*ᵒʳ. possunt ut p̄dixim;* — *Philosophia. tripharia. p̄mo diuidit. ɤ.* | *ĩ theoreticã. — Geometria ĩ* | *spatioꝝ & formaꝝ dimensionē.* ||

[1] salutari — [2] ad Paulinum — [3] ep. 26 l. c. 430 (ad Marcellam de quibusdam Hebraeis nominibus) — [4] tacita — [5] ep. 27 l. c. 431 — [6] verbis *add.* — [7] ep. 123 (ad Ageruchiam) l. c. 1059 — [8] ep. 62 (ad Tranquillinum) l. c. 606 — Maiora — [9] vincula — [10] ambigebamus — [11] te impendio — [12] ep. 146 l. c. 1192 — [13] loquetur — [14] vindicent in ecclesia — [15] ep. 73 l. c. 676 — [16] ἀνώνυμον ἀδέσποτον — [17] ep. 52 l. c. 527 — [18] Das Cursivgedruckte hier und im Folgenden m. s. XII–XIII in ras

f. 130. 132 *saec.* XIV *Bruchstücke des 'Anticlaudianus'*

f. 130[b] hec sunt nomina septuaginta discipulo⁊. | Iacob; fr̃ dn̄i q prim; ab eo ordinatus hierusolimis ep̄s. Cleopás. | — f. 131[b] Onesiphorus quē apłs mem̄o. || f. 132[b] Item sc̄i hieronimi Libro secudo contra rufinū. | Ego inter multa origenis mala. hęc maxime heretica | ꝑbo. — ⁊ que nunc uirgo. tunc forte. ꝓstibulū fiat. ||

91.[1] membr. Grossquart. foliorum 177. saec. X—XI.

f. 1 LXXVIIII Apologeticum hieronimi ad pā|machiū.[2] | LXXX Item ad pammachiū[2] | LXXXI. Ad pāmachiū ⁊ marcellam[2] | LXXXII. Adomnionē hieronimus.[3] | LXXXIII. Ad eustochiū de uirginitate | seruandā.[4] | LXXXIIII Ad asellā de fictis amicitiis | qui sibi detrahebant.[5] | LXXXV Ad uirgines ęmonenses.[6] | LXXXVI Ad demetriadē uirginem.[7] | LXXXVII Ad lętā de institutione filię.[8] | LXXXVIII Ad fabiolā de ueste sacerdotali.[9] | LXXXIIII Ad matrē ⁊ filiā in galliis com|morantibus.[10] | XC Ad castorinā materteram.[11] | XCI Ad furiā de uiduitate seruanda.[12] | XCII Saluine c̄solatoriā epłam | mittit de nebridio ⁊ uirgini|tate seruanda.[13] | XCIII Ad hierutiā de monogabiā.[14] | XCIIII Ad hedibiā liber duodecim | questionū.[15] | XCV Liber undecim questionum | missus ad algasiam.[16] | XCVI Ad marcellā de qnq; questio|nib; noui testamenti[17] | XCVII Itē ad marcellā hieronim;[18] | XCVIII hieronimus marcelle de he|braicis nominib; ⁊ uerbis.[19] | XCVIIII hieronim; marcelle de de|cē nominib; que apud ebreos.[20] | C Itē ad marcellā ** de fide ⁊ | dogmatib;[21] | CI Itē ad marcellā de blasphemia | in spū sc̄m̄[22] | CII Ad marcellā de detractorib; s̄s.[23] | CIII Ad marcellā de munerib;.[24] | CIIII Itē ad marcellā de urbe secedendū.[25] | CV Marcellā consolat de egrotatio|ne blesillę.[26] | CVI Itē ad marcellā.[27] | CVII Itē ad marcellam.[28] | CVIII Itē ad marcellā.[29] | CVIIII Itē ad eandē.[30] | CX Ad marcellā de diapsalma.[31] | CXI Epitap[h]iū nepo-

---

[1] 39. 162. Caravita I 102. 166 — [2] Siehe unten — [3] Hieronymi ep. 50 — [4] 22 — [5] 45 — [6] 11 — [7] 130 — [8] 107 — [9] 64 — [10] 117 — [11] 13 — [12] 54 — [13] 79 — [14] 123. Im Texte 'ad aggerucīā de monogamia' — [15] 120 — [16] 121 — [17] 59. Im Texte hinzugefügt 'uel de his q dn̄o occursuri sunt' — [18] 40 — [19] 26 — [20] 25 — [21] 41 — [22] 42 — [23] 27 — [24] 44 — [25] 43 — [26] 38 — [27] 29 — [28] 34 — [29] 32 — [30] 30 — [31] 28

tiani pbri.[1] | cxii Ad tyrasium de morte filię suę | consolatoria.[2] | cxiii Ad iulianũ exortatoria & de pig|norib; suis.[3] | cxiiii Ad paulã de dormitione blesillę | consolatoria.[4] | cxv Epythaphiũ sc̃e paulẽ a beato | hieronimo editum.[5] | cxvi Ad theodorã spanã de morte | lucini.[6] | cxvii Oceano hieronimus de morte | fabiole[7] | cxviii Marcelle de exitu leę hieronimus.[8] | cxviiii Itẽ ad marcellã de obitu uel uita | aselle[9] | cxx Ad innocentiũ de septies pcussa.[10] | cxxi Ad principiã uirginem de uita sc̃e | marcelle.[11] | cxxii Ad pãmachiũ de morte | paulinę.[12] expliciunt capitula libri huius. | Apologeticũ hieronimi ad pamachiũ. || f. 1b Quod[13] a te hucusq; non | scripsi. causa fuit | silentiũ tuũ. Uerebar | enĩ ne si ta*centi scri|berem. molestum me | —

f. 12b In nr̃o ar|bitrio est uel lazarũ sequi | uel diuitem. IRõ. ad pã|machiũ .lxxx. | Christiani[14] interdũ | pudoris est etiam | apud amicos tacé|re. & humilitatẽ suam magis silen|tio —

f. 13 sed uniuerso loquatur hominum generi. H̄ł. ad pãma|chiũ & marcellũ[15] .lxxxi. | Rursum[16] orientalib; uos | locupleto mercib;. || —

f. 174b Incipit ad pammachium de | morte paulinę. | Sanato[17] uulnere[18] & in cicatri|ce[19] supductę cutis.[20] —

f. 177b Ego qdẽ | rome ñ erã. & tunc me tenebat herem; | atq; útinã ptinuisse[21] quando socero tuo[22] ||

Hieronymi *epistulae*.

298.[23] membr. 8. fol. 1—24. 2 col. saec. X—XI, fol. 25—40. saec. XI, fol. 41—123. saec. X—XI.

f. 1 Incipit epła beati hier̃ pbri ad | rusticũ. sup agenda penitentia. | quẽ uxor casta luxoriosũ eidẽ | hier̃ presens insinuauit. viii. | Quod[24] ignotus | ad ignotũ | audeo scri|bere. sc̃ę an|cille xpĩ hędibię | —

f. 7b qm̃ man|data tua ñ sũ oblitus. | Ad rusticiũ[25] monachum. | Nihil[26] xp̃ia|no feli|cius. | cui pro|mit|| f. 8 tunt[27] —

---

[1] 60 — [2] Cyprian. app. 4 p. 274 ed. Hartel — [3] Hier. ep. 118 — [4] 39 — [5] 108 — [6] 75 — [7] 77 — [8] 23 — [9] 24 — [10] 1 — [11] 127 — [12] Siehe unten — [13] Hier. ep. 48 XXII 493 — [14] 49 l. c. 511 — [15] Marcellam — [16] 97* l. c. 790 — [17] 66 l. c. 639 — [18] vulneri — [19] cicatricem — [20] cuti — [21] pertinuisset — [22] l. c. 646 — [23] 395. 183 (f. 1). 917 (f. 41). Caravita I 145 — [24] ep. 122 XXII 1038 — [25] Rusticum — [26] ep. 125 l. c. 1072 — [27] promittitur

f. 16 difficile. s& | magna sunt prẹmia. | Audi [1] filia & uide & incli|na aurem tuam. & obli|uiscere ppłi [2] —

f. 24ᵇ quod conditũ est. Alia fu|it in ueteri lege felicitas. [3] ||
f. 25 *Incipit liber Bti Ambrosii epi de misteriis.* [4] | De moralib; [5] cotidianum sermonem ha|buim; —

f. 35ᵇ ueritatem regenerationis operetur. | *Incipit liber bti Ambrosii epi de Baptismo* | De sacramentis [6] quẹ accepistis sermonem | adorior. quorum [7] rationem —

f. 39 secula seculoꝝ. am̃. [8] | *Zeile leer* | In diluuio [9] quoquẹ figuram baptismatis prẹcessis|se hesterno —

f. 40ᵇ xpi. ubi acceperis cẹleste sacramentum. Incipit eẽ [10] [
f. 41 ad dominã mathildã imperatoris | filiã [11] Libri primi. | Incipit prẹphatio. | Flore uirginali —

f. 123ᵇ relinquens | monimenta. | Explicit Lib .III. Rerum | Gestarum Saxonicarũ. | *die Hälfte der Seite in Rasur* ||

296. [12] membr. 8. 2 col. foliorum 233. saec. XII—XIII.

f. 1 I Epla damasi pape ad hieroni|mum pbrm. —
ibid. cxv Marcellẹ de exitu leẹ hieronimus. | cxvi Itẽ ad marcellã de bitu *sic* uł uita | asellẹ | cxvii Ad innocentiũ de septies pcussa. | cxviii Ad pncipiã uirginẽ de uita | scẹ marcellẹ | cxviiii. Ad pãmachiũ de morte paulinẹ.

f. 233ᵇ *m. s. xv* Iste liber ẽ Iohannis Abbatis de Gaieto. Et | sunt epłe. Sancti Jerō. et ipãs nob accomoᵘⁱᵗ. ||

Hieronymus *in Ezechiel.*

286. [13] membr. 4. foliorum 299. saec. XI.

f. 1 sibi [14] concordauerint. [15] in medio littere uilisq; historiẹ sps | scs sacramta repperies. —

f. 18 & panis cor [16] hominis. | Explicit expositio libri primi. Incip explana|tio libri Secundi. | Secundi explanationũ in ẹzechihel | uoluminis. —

---

[1] ep. 22 l. c. 394 — [2] populum — [3] l. c. 407 — [4] Das Cursivgedruckte m. s. xiv—xv — [5] XVI 389 — [6] Ambrosii de sacramentis liber primus l. c. 417 — [7] cuius — [8] *om.* — [9] de sacramentis lib. II — [10] II 4, 13 l. c. 427 — [11] Widukind von Corvey — [12] 328. 190. Caravita I 87. 113. 147. 167 — [13] 329. Caravita I 282 — [14] 1, 1 XXV 26 d — [15] colliseris — [16] confirmat cor

f. 36[b] p tormenta cognoscant. | Explicit lib secds. Incipit ꝓlogus in librum tertium. | Nichil longum est quod finem hab&. [—

f. 37 in dm̃[1] uoluntatis. | Explicit ꝓlogus. | Et factum est in anno sexto. —

f. 56[b] ut in obscuriorib; inmoremur. Explicit | liber tertius. Incipit prologus in librum quartum. | Uellẽ si fieri poss& eustochium —

f. 80 uertunt in amaritudinẽ. | Explicit in hiezechihel explanationũ | liber quartus. | Incipit liber .v. | item prephatio || f. 80[b] Ne libroꝝ numerus confundat. —

f. 101[b] ihl saluus fi&. Explic explanationum. in ✱iezechiel liber qntus. | Incip ꝓlog in librũ sextũ. Putabam qd medio serpente —

f. 121 clemtia cseruati sint.[2] Explic | explanationum in iezechiel liber .vi. Incipit ꝓlogus in librũ septimũ. || f. 121[b] Olim pueri legim; nichil tam facile —

f. 145 suo ꝓbarit aduentu. Exp. explanationũ in iezechihel Liber vii. Incip prologus in librum Octauum. | Quid aliis ꝓsit in ꝓphas nra dictatio. —

f. 167[b] utrũq; significat. Finit in hiezechihelem explanationum Liber viii. Incip ꝓlog. in nonũ. || f. 168 Consequens erat fili[3] eustochiũ. —

f. 187 excelsa | posuer. Explic liber nonus. Incipit ꝓlogus in librum | decimum. Vellẽ ut ante iã dixi ꝓphetias ctra | —

f. 204 oculos meos qui habitas in celo.[4] || f. 204[b] *leer* || f. 205 Explicit liber decim;. Incip prolog in librũ undecimum. | Undecim; in iezechihelẽ explanationũ liber in extrema | —

f. 232[b] interim | nichil. quam parum dicere. Explic liber undecim'. || f. 233 Incip prologus in librum duodecimum. | Trepidationẽ meã in explanatione —

f. 256 & sapientia constitutũ sit. Explic lib xii. Incip ꝓlog in lib ttiũ decimũ. | Tertius decim; explanationũ in ezechihelẽ liber secds | —

f. 282[b] qa mitis sum & humilis corde. Explic lib ttius decim; | Incip ꝓlog i qartũ decimũ. Quod in principio templi ezechihelis —

f. 299[b] regna celoꝝ. & prebt nobis panem.[5] ||

[1] domino — [2] sunt — [3] filia — [4] l. c. 324 c. Es fehlt ein längeres Stück — [5] 14, 47 l. c. 475 c

Hieronymus *adversus Jovinianum, adversus Helvidium.*

293.[1] membr. 4. fol. 1—102. 2 col. saec. XIII, fol. 103—190. saec. X.

f. 1—102 Ieronimi libri ebraicaꝝ q̃onũ. interpretationes hebicoꝝ nomiũ. liber locorum — secundũ esdram ueri karacteres hebeoꝝ — noĩa ɫ intptationes eoꝝ. Item succincta cõmemoratio decem temptationum. Explanatio cantici debbore ɫ barach de libro iudicum — Quaestiones hebraicae de libris regum. libri dabreiamin. in abbacuc ꝓpħa. de ieiunis disputatio. de sollempnitatibus — Ieronimus in annalibus ebreorum de xv. signis xv. dieꝝ p̃cedentium diem iudicii. ||

f. 103ᵇ Incipit lib̄ uenerabilis ꝑsbiteri ieronimi ad[2] iouinianũ | Pauci[3] ammodũ dies s̃t. q̊ sci ex urbe fr̃es cuiusdã m iouiniani cõmen|tariolos transmiser̃t. rogantes ut eoꝝ ineptiis responderẽ. ⁊ epi|curũ xp̃ianoꝝ euangelico atq; ap̄lico rigore contererẽ.[4] Quos cũ | —

f. 145ᵇ ⁊ postquam in pontificatum fuerint allecti. uiros eẽ desinere. | *Zeile leer* | Secunda propositio ẽ. | eos qui fuerint baptizati a diabolo ñ posse temptari. | —

f. 178ᵇ pytha|gorę c̃tinentiã. quã sub c̃sulib; epicuri luxuriã susceper̃t. || f. 179 Nuꝑ[5] rogatus a fr̃ib; ut adũsus libellũ cuiusdã heluidii res|ponderẽ. facere distuli. —

f. 190ᵇ Numq̃d uirgi|nitatis ẽ. culpa. si simulator uirginitatis in crimine est.[6] ||

Hieronymus *in Isaiam.*

94.[7] membr. fol. 2 col. foliorum 254. saec. XI.

f. 1 Expletis[8] longo | uix tempore in duodecim | proph̄as uiginti explana|tionum —

f. 2 excedunt. Sed iam propositum prosequar.[9] | Explicit ꝓlogus. Incip̄ expositio | libri primi. | Uisio Esa|ye filii | amos | quam uidit suꝑ iudam ⁊ ierl̄m. in | —

f. 13ᵇ ⁊ ceteri spirant | homines. Expl̄ic lib̄ .i. Incip̄ prologus | Libri secundi. | Finito in esaia | primo uolumine. quod | —

[1] 564. 166 (f. 1). 294 (f. 104). Caravita I 168. 282 — [2] adversus — [3] XXIII 211 — [4] vigore conterrerem — [5] l. c. 183 — [6] ? — [7] 128. 202. Caravita I 283 — [8] XXIV 17 — [9] exsequamur

f. 27[b] congruere | quę secuntur. Explicit lib̄ .II. | Incip̄ ꝓlogus libri tertii. | Sufficit michi uoluminum | —

f. 42 nunc ad reli|qua transeamus. Explic lib̄ III. | Incip̄ ꝓlogus libri. IIII. | Inequales dictamus libros. —

f. 52[b] clem̄tissimus immolauit. | Explic lib̄ quartus. Incip̄ ꝓlogus | libri | quinti. | Finitis[1] tandem | quattuor —

f. 73 quęsita uix scripsi. Explicit | lib̄ .v. Incip̄ ꝓlogus | libri sexti. | Quod in p̄cedenti | uolumine —

f. 86[b] paup sit in malitia. Explicit lib̄ VI. | Incip̄ ꝓlog̃ libri VII. | Septim; liber idē iuxta anagogen | —

f. 102[b] nouatianus & taceat. || f. 103 Sextus & septim; supe|riores libri allegoriā | —

f. 115[b] habebit | exordium. Amen. Explic lib̄ VIII. | Incipit ꝓlog̃ libri .VIIII. | Uariis molesti|is occupati. | explanationes in | esayam —

f. 130 sacra|menta contexere. Explic. lib̄ nonus. | Incip̄ ꝓlogus libri decimi. | Decimus liber | quē nunc habemus —

f. 140[b] pulchritudinē desiderantes. | Expliē. lib̄ decimus Inē ꝓlog̃ libri undecimi. || f. 141 Difficile immo impossibile | est placere —

f. 154 maiestate | cognosci.[2] | Explicit lib̄ .XI. Incipit *** | ** duodecimus | Nullus tam imperitus scrip|tor —

f. 168 idemq; condiderit. | *vier Zeilen leer* | Multi[3] casus | opprimunt | —

f. 180[b] indigere | mīa dī. | *zwei Zeilen leer* | Dn̄s[4] qui respicit t̃ram & | facit —

f. 194 quod enim faciunt nesciunt. | *Zeile leer* || f. 194[b] Crebro[5] eustochium dixisse me | —

f. 206[b] referunt passi|onem. || f. 207 Egregia[6] disertissimi oratoris | —

f. 221[b] electi sunt ex israhel. | Explic lib̄ ***** | *zwei Zeilen leer* | Quanta[7] misteria | septimus —

f. 236[b] aquę uiuentis flumina. || f. 237 Duodeuicesimo[8] | in esaiam. —

f. 254[b] cle|mentie sententiam iudicis.[9] ||

---

[1] ? Stimmt nicht — [2] cognoscit — [3] lib. XIII — [4] lib. XIV — [5] lib. XV — [6] lib. XVI — [7] lib. XVII — [8] lib. XVIII — [9] Schluss von lib. XVIII

Hieronymus *in duodecim minores prophetas.*

93.[1] membr. fol. 2 col. foliorum 301. saec. XI—XII.

f. 1 Incipit | explanatio | ieronimi in oseae | propheta. || — f. 301ᵇ in heliam iohm | intellegens. | Finit ma|lachiam | propham̃. ||

290.[2] membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 216. saec. XII.

Hieronymi *quaestiones hebraicae in Genesim, decem temptationes populi Israel in deserto, de nominibus hebraicis, de situ et nominibus locorum hebraicorum, alia.*

292.[3] membr. 8. 2 col. foliorum 109. saec. XI.

f. 1 Sofronii Eusebii Ieronimi. | in libris hebraicarum questio|num. incipit ꝓlogus ante se | inauditis tam grecis quã lati|nis omnibus. | Qui [4] in principiis | —

f. 1ᵇ tenebrosis Explicit | ꝓlogus. Incipiunt hebraicę questi|ones in libro geneseos. i. | In principio —

f. 22 (ccxviii) uiuant [5] de altari. Explic~~antur~~ iunt | quęstiones hebraicę libri geneseos. || f. 22ᵇ 23 *leer* || f. 23ᵇ Explanatio decẽ temp|tationum ex deutero nomio. | Hec [6] sunt | uerba quę locut' | — temptasse dnm̃ .i. | De prima —

f. 24ᵇ (x) moyses famulus | dni [7] ut con|siderarem [8] | terram.|| f. 25ᵇ Incipit prefatio beati ieronimi pb̃ri. | in libro intpretationis hebraicorum | nominum. | Philo [9] | uir | disertissim' | — xp̃ian; implera. | Explicit p̃fatio. Incipit Lib̃ intp̃ta|tionis hebraicorũ nominum. | Non stati ubicũq; — uariari. Interp̃tatio nominũ de genesi. | iuxta litteras alphabeti. | Aethiopię tenebrę ł caliginis. [10] | - -

f. 48ᵇ (de epła barnabe apostoli) Satan. aduersarius. siue | p̃uaricator. | Explic~~ãt~~ iunt [1] intpreta|tiones nominũ ebraico*. | tam in ueteri quã in nouo | testamento. | Incipit ** p̃fatio domi | eusebii.

---

[1] 150. 157. Caravita i 87. 147 — [2] 234. 163. Caravita i 282 — [3] 318. 180. Caravita i 179 — [4] XXIII 935 — [5] vivunt — [6] l. c. 1319 — [7] f. d. om. — [8] ad considerandam — [9] l. c. 771 — [10] Aethiopiam tenebrae vel caliginem

Sophronii Ieroni|mi in libro loco⁊ ab euse|bio pamphili cęsariensi | epõ prius edita quidem in | greco. sed a p̃fato ieronimo | postmodum diligentius | ad latinum stilum trans|lato. || f. 49 Eusebius [1] q a beato | Pamphilo — posse me credo. | Explicat ** prefatio. Incipitur (ur *eras.*) | liber locorum de genesi. | Ararat. armenia. Si quidẽ —

f. 82 [2] ludos scenicos contem|plaretur. [3] Explicatur. Secđm | esdram ueri karacteres hebreo⁊ | nomina ⁊ int̃ptati|ones eorũ. | k alef. mille. ł. doctrina. | — f. 82ᵇ ɲ uel subter | In hoc alphabeto dupliciter | habentur — qui|a principia. media. ⁊ ultima | uerborũ aliter ꝑ hęc scribunt. | De epistola cuiusdã symeonis. | in qua ait de decẽ nominibus | quib; uocat nom̃ dn̄i autenticũ | in hebreo. hoc est Sabaoth. id est | dn̄s uirtutũ. dn̄s militię. dn̄s | om̄a tenens. | Eloy. deus | — Barucce. Benedictus. || f. 74 Item succincta cõmemoratio decẽ | tẽptationũ. | Prima [4] tẽptatio | in mari rubro. — deci|ma de exploratoribus. Explan|atio | cantici debborę ⁊ barach. Ex libro iudicũ. | Cecineruntq; [5] debbora ⁊ barach —

f. 76 in ieremia ꝓph̄a. Incipiunt he|braicę questiones de libris mala|chĩ. id est regũ. Questiones hebra|***icę ex libro Samuelis ꝓph̄ę | Fuit [6] uir un; de ramathaim sophĩ | de monte effraĩ. —

f. 84 perimeret. Explicant (iunt *corr.*) *m. al.* .ı. Incipiunt *corr.* | hebraicę questiones Libri secđi Regũ | In die aũ t̃tia apparuit —

f. 90ᵇ aureis emisse. | Explicant *corr.* questiones libri .ıı. regũ | Incipiunt libri .ııı. Capł. .ı. | Erat aũ adonia' [7] pulcher | —

f. 91ᵇ in ierłm | fabricar⁊. Incipiunt *corr.* hebraice que|stiones ꝑores partis libri dabreiamin. | Nembroth [8] cępit ẽẽ ĩ t̃ra. id ẽ | potens. —

f. 100ᵇ in hebron. in ierłm. | xxxııı. Finitur. | Incipitur de secđa parte. || f. 101 Fecisti cũ patre meo m̃ĩã. | —

f. 106ᵇ ruinã [9] tẽpli restaurar⁊. [10] | Finiunt *corr.* questiones dabre|iamin. Incipiunt *corr.* in abba|cuc ꝓpheta. | Ubicũq; [11] on; uerbi | dn̄i —

f. 108ᵇ in psalmis psallã ei. || f. 109 Finit. De ieiuniis disputa|tio. Hęc [12] dič dn̄s | exercituũ. Ieiuniũ | quarti. —

[1] l. c. 859 — [2] f. 82 ist nach f. 73 zu setzen — [3] ? — [4] l. c. 1321 — [5] l. c. — [6] l. c. 1329 — [7] Adonias — [8] l. c. 1365 — Eber nati — facta est. Nembrod — [9] ruinas — [10] instauraret — [11] ? — [12] ?

f. 109[b] in babilonẽ | translata sunt. De sollem|nitatib; Septe[1] sunt sollem|nitates apud hebreos — Oefi. in hebreo. Latine. amfora. | *das Folgende m. s. XI–XII* hieronim; in annalibus hebreorum | de xṽ signis xṽ dierum p̃cedentiũ | diem iudicii | Signũ[2] p̃mi diei. Maria oĩa in altitudinẽ exal|tabunt. — Sig̃ VII diei. Errantia sidera — cũ suis habitatorib;.[3] ||

Hieronymus, Gennadius, Isidorus, Ildefonsus, Iulianus *de viris inlustribus.*

294.[4] membr. Kleinquart. fol. 1—64. saec. X, fol. 64[b]—94. saec. XI.

f. 1[5] Incipit catalogus inlustri|um uirorum hieronimi ad | dextrum. | Hortaris[6] dexter ut tranquillũ sequens | ecclesiasticos scriptores in ordine[7] | digerã. —

f. 2[b] po|tius imperitiã recognoscant.[8] | Uale in dño ihu xp̃o | I Simon parus —

f. 5[b] CXXXV hieronimus | Ab hinc gennadius prb̃ massiliensis *zwischen den Zeilen* | CXXXVI Iacob; ep̃s cognomento sapiens. —

f. 7[b] CCXXI Seruus dĩ episcopus. | CCXXII Uictorius episcopus | CCXXIII Theodorextus episcopus. | CCXXIIII Gennadius | CCXXV Theudulus prb̃. | CCXXVI Iohannis presbyter. || f. 8 Incipit liber illustrium uiro|rum sc̃i hieronimi et gen[n]adii | presbyterorum | I Simon parus filius iohannis prouinciȩ galileae | uico[9] basaida —

f. 41[b] (CXXXV) a necdũ explaa sunt.[10] hucusq; hieronim̃. | Ab hinc gennadius presbit̃. massiliensis. CXXXVI | Jacobus[11] cognomento sapiens nezibene[12] nobilis | —

f. 64 (CCXXVI) quȩ nunc[13] fom̃tum. | sunt[14] a robor addunt thimotianixs uiuere | adhuc dicitur ex[15] tempore declamare.[16] | Finit liber inlus|trium uirorum | Gennadi felici|ter de numero librorum || f. 64[b] Dehinc sc̃s Ysidorus spalen|sis sedis ep̃s. incipiunt capi|tula. | I Osius ep̃s. | — f. 65 XXXV Ysidorus ep̃s. | Finiunt capitula. | Seq̃t deinde singillatĩ | speciale gestox locutio |

[1] ? — [2] ? — [3] Vergl. oben cod. 293 — [4] 495. Caravita I 43. 86 II 18 — [5] Oben *m. aeq.*: XIIII kł maĩ obiit thomas. — [6] XXIII 601 — Hortaris me — [7] ordinem — [8] agnoscant — [9] e vico — [10] Adversus Jovinianum — epitaphium *add.* — [11] LVIII 1059. Der Prolog des Gennadius fehlt auch hier — [12] Nisibenae — [13] *om.* — [14] *om.* — [15] et ex — [16] Schluss von c. 93. c. 94—100 (Gelasius — Honoratus — Cerealis — Eugenius — Pomerius — Honoratus — Gennadius) fehlen

eodẽ beati ysydori. | Osius[1] corduben|sis[2] epš[3] scripsit | ad sororem[4] de | laude uirginitatis epłã | —

f. 77 (xxxv) et xpianissimi chintiliani regis sana | doctrina. prãntior cunctis. et copiosis operib⁊ caritatis.[5] amen. | Actenus hisidorus spanensis eps̃. Abhinc ildefonsus eps̃. Prephatio sequentis operis || f. 77ᵇ a domino ildefonso epyscopo hedita. | Virorum adnotationem illorum quorum | —

f. 79 stilo pleniori notamus. | Incipiunt capitulationes sequentis operis. | i Asturius eps̃. — xiiii hildefonsus eps̃. | xv Iulianus eps̃. | Finiunt cap̃. Seq̃ | textus libelli. | Asturius post audentiũ | in toletana urbe —

f. 85 (xiii) habitatione sepulchrũ. | Adnotatio ista. a iuliano toletano epõ edita est. hyldefonsus | memoria su' tẽporis —

f. 86ᵇ receptácule | claritatis. amen. | Iulianus discipłs eugenii scđi. kartáginis | —

f. 88ᵇ dulci|fluo sono composuit. Incipit ratio quę habita | est de simbolo fidei in secretario beati petri apłi | int̃ domnũ leonẽ scissimũ et euangłicũ papa | urƀ romę. et bernariũ atq⁊ gesse epo̅s. Seu | adalardũ abbatẽ. missos. domni caroli impera|toris ꝑ indictionẽ secundam. || f. 89 Lectis[6] a predictis missis ꝑ ordinẽ testimoniis | atq, a domno apłico diligentissime auditis. | ait. Ita sentio. ita teneo. ita cum his auc|torib⁊ —

f. 94 Et tamen inlicita cantandi | consuetudo sine cuiusquã fidei lesione tollatur. ||

Ioannes *diaconus*.

465.[7] membr. Kleinfolio. foliorum 161. saec. XI.

f. 1 In nomine scẽ & indiuidue trinitatis | incipit ꝓlogus iohis diac̃. ad iohm reue|rentissimum scẽ & apłice sedis pontificẽ | de institutione uita doctrina. siue mi|raculis beati gregorii romani pontificis. | Beatissimo[8] ac felicissimo domno iohi sçe ca|tholicę & apłicę romanę ęcclę pręsuli. | iohs ultimus leuita. Nuꝑ ad uigilias | beati gregorii —

---

[1] LXXXIII 1086. Die praefatio und die vier ersten Capitel (Xystus — Macrobius — Philastrius — Theodorus) fehlen — [2] Cordubensis ecclesiae civitatis Hispaniarum — [3] eloquentiae viribus exercitatus *add.* — [4] sororem suam — [5] ? — [6] ? — [7] 261. 276. Caravita i 145 — [8] LXXV 61

f. 2 xpm̃ dnm̃ nr̃m̃. | Explic̃ pp̃ła. Incipit cap̃. | I De genere beati gregorii. | —

f. 3 (XLV) quálitas indicatur. | Gregorius | genere roman; | arte philosophus. | —

f. 22[b] dñõ referantur. | Explicit liber primus. Incipit cap̃ libri scđi. | .I. Ubi gg̃ seruũ seruo⁊ dĩ se scribens međiocris uestim̃tis amittit. | —

f. 23[b] (LX) heremita cognouit. | I Age iam nunc qm̃ athletę xpĩ gregórii —

f. 55[b] tertius ꝓsequatur. | .I. Quib; gregórius studiis cõmissã sibi regebat ęcclã —

f. 56[b] (LVIIII) uniũsitate repulerit. | Talibus uenerabi|lis papa gregorius | commissã —

f. 96 cu|stodirent suum. | .I. De tẽperantia gregorii —

f. 98 (LXXXXV) gregório meruit consolari. | Haec est gregorii de refutatione | —

f. 161 mínime denegasse cognoscar. | dõ gratias. amen. ||

IOSEPHI *antiquitatis Iudaicae libri.*

124.[1] membr. fol. max. 2 col. foliorum 322. saec. XI.

f. 1 hęc sunt in primo uolumine | Ioseppi ystoriarũ antiquitatis | Iudaicę. proemiũ totius operis. | Histori|a*m | conscrib*ere | disponentibus. | —

f. 2 comperi ita con|scripta. | Explicit pręphatio. Incipiunt ca|pitula libri primi. | I Constitutio mundi ⁊ ordo elementorum. | —

f. 2[b] (XVIIII) Sepultus in ebrón. | Expliciunt capitula. Incipit liber | primus. (*m. s. XII add.* antiq iosephi istoriografi.) Continet aũ liber. tẽpus | annorũ duũ miliũ triginta trium. | In principio | creauit dš celũ | ⁊ terram. | —

f. 18 cũ uirtute defuc|tus *sic* est. | Flauii Ioseppi. antiquitatũ | iudaicę. libri .I. explicit. Incip̃ | eiusdẽ libri .II. Brebis. libri secundi. | .I. Quomodo esáu. ⁊ iacob. — (III) fr̃s habuit. sƀ. explicit breues. | Incipit liber secundus. | Post mortem uero isahac. | —

f. 34[b] mu|nera rediturus. Iudaice libri II. | explicit. hec sunt in tertio | libro ioseppi Historiarũ Iuda|ice antiquitatis.

---

[1] 15. 675. Caravita I 180

In|cipit. capitula. | .I. Quomodo moyses poplm ex egypto sumens. — (XI) esse potituros. | Igitur inopinabiliter | hebreos. tali salute —

f. 51ᵇ unicuiq; considera; || f. 52 Incipit eiusdē lib IIII. hęc sunt in q'arto | libro ioseppi iudaice antiqtatis. Incip | capitula .I | Bellū hebreo — (V) est ablatus. | Expli cap contina tēpus hic liber anno | XXX. | Hebreos itaq; | uita deser|ti —

f. 65ᵇ hoc | modo sufficiat. || f. 66 Incipit eiusdem liber quintus. hec | sunt in quinto Ioseppi historiarum | iudaice antiqtatis. I. | Quomodo ihs dux hebreo. dū pugnas | — (XIII) abstulere captiuam. | Explicit breues Incipit liber quintus. Con|tina hic liber tempus annorū quadringen|tos septuaginta sex. | M|oyseos itaq; pdicto modo ab hominibus | —

f. 84ᵇ eleazari denuo | receperunt. Flauii Ioseppi Iudái|ce antiqtatis lib vᵗᵘˢ explicit. Incip. | ejdē liber VI. hęc sunt in vī Ioseppi | libro iudaice antiqtatis. | Interitus palestino — (XV) una cū filiis. | Tenentes | igitur palestini | —

f. 104 defunctus est. | Flauii Ioseppi antiqtatis Iudaice. | liber sextus explicit. Incipit | eiusdē liber septim; | Quomodo dáuid qdē sup unā tribū — (XII) ad ędifica|tionē templi. Expli tituli | Contina hic liber tēp; anno | quadraginta. | Predictū itaq; pliū | gestū —

f. 123ᵇ indicasse sufficiat. | Flauii Ioseppi iudaice antiqta|tis lib VII expli. Incip ejdē lib | VIII. Incip tituli. | Quomodo salomon — (XII) a ipse disperiit. Expli tituli. | Contina hic liber tēp; annorū | centū uiginti. | De dauid itaq; ejq; uir|tute. quantorūq; | —

f. 143ᵇ suc|cessit in regno. || f. 144 Flauii Ioseppi liber incip VIII. Itē tituli. | Quēadmodū castrumetatus — (XVI) samarītas appellant. | Expli tituli. Incip lib. Contina hic liber tēp; | anno. C.XXXI. menses. VI. | Iosaphat itaq; regi ad hierusolimā | —

f. 159 oportunius edicim;. | Flauii Ioseppi expli liber VIIII. Incip | ejdē lib X. | I Bellū regis assyriorū — (XII) p babylonios prouenerunt. || f. 159ᵇ Expli cap. Contina. hic lib tep; anno | centū .XXXII. mense sexto. dierum | X. | Cū ezechias dua|rū tribuū rex. —

f. 171ᵇ ñ habebit. | Flauii Ioseppi Iudaice antiquᵗatis lib X. | expliꝯit feliciter gla indiuidue trinita|tis amen. | I Hęc c̄tinetur in undecimo libro historiarū ioseppi antiqtaᵗⁱˢ ⁱᵘᵈᵃⁱᶜᵉ· | II Qualit cyrus —

f. 172 (IX) iudeã optinuit. | Contin॰. hic liber tẽpus annorũ ducenti quin|quaginta triũ menses quinque. | Pri|mo | imperii | anno regis psarũ cyri. | —

f. 184 hierusolymitę degebãt. | Explicit flauii Ioseppi antiquitatis | iudaice lib undecimus. Incip ejdẽ lib duo|decim; hęc c̃tinent in duodecimo libro | historiarum ioseppi antiqtatis Iudaice. | I Ut ptolomš filius lagi —

f. 184ᵇ (XIX) prostratus est. | Contin॰ hic liber gesta centum | septuaginta annorum | Alexander | rex macedonũ | ubi regnũ —

f. 200ᵇ defunctus est. | Explicit flauii Ioseppi antiquita|tis iudaice lib. XII. Incip ejdem liber | XIII. hęc continent in ttio dec lib historia|rũ ioseppi antiqtatis iudaice. | I Qualit Ionathás fr —

f. 201 (XXV) defunc|ta est. Contin॰ hic liber tempus oc|toginta duo. anno॰. | Quibus modis gens iudęo॰ | macedonib; —

f. 219ᵇ inuenit huiusmodi. ‖ f. 220 Explic. liber. XIII. Incip liber. XIIII. | hec continentur in quarto decimo | libro. historiarũ Ioseppi antiquitatis | iudaicę. | Quẽadmodũ post mortẽ alexandrę —

f. 220ᵇ (XXVIIII) antigonus interit. | Contin॰ hic liber annorum tempora. | triginta trium. | Alex|an|dre | re|gi|ne | morte॰ in superiore | uolumine —

f. 239 asamaneôrum | accepimus. | Explicit liber quartus decim;. Incipit | liber quintus decimus. | Qualit capta ciuitate —

f. 239ᵇ (XIII) duplum condidit. | Contin॰ hic liber tempus annorum | decem ॰ octo. | Sossius ॰ herodes. | qualiter hierusoly|ma cęperunt. —

f. 254 fini|tum est. | Explicit liber qntus decimus. Incip lib | sextus decim;. hęc continetur in sexto | decimo historiarũ Ioseppi libri antiqui|tatis iudaicę. | I Quẽadmodũ alexander ॰ aristobolus —

f. 254ᵇ (XX) in alexandria. | Incip liber sextus decimus. Contin॰ | hic liber tempus annorũ duodecim. | In administratione rerũ studiũ | —

f. 267ᵇ positi esse | uidebantur. | Explicit liber sextus decim; Iosephi. | Incipiunt cap libri septimi decimi. ‖ f. 268 I Qualit antipat odio habitus ẽ —

f. 268ᵇ (XVIIII) cesar in pręsidatum. | Expliciunt cap. Incipit liber XVII. | I Antipatro | aũ postquã frũ exiit | —

f. 285[b] archelai redditurus. Expłic lib̃ xvii. | Incip̃ cap̃ libri xviii. | i. Qualit̃ cirinus a cesare —

f. 286[b] (xx) & anileum frs̃. Expliciunt cap̃. Incipit lib̶. | i Cyrinus unus de his | qui semp̱ —

f. 301 ab hominib; bellicosis. || f. 301[b] F. I. h. A. lib̶ xviii. expłic. | Incipit capitula libri xviiii. | i. Qualit̃ gaius cesar — (viiii) hui;modi | fuere. Expliciunt cap̃. | Gaius aũ ñ in | solos iudeos | ꝗ in hierosolimi | fuere —

f. 313 ex illa regione migrauit. Flabii Iosephi. historię | antiqtatis lib̶ xviiii. expłic. Incip̃ cap̃ libri xx. | i. Quẽadmodũ claudius cesar —

f. 313[b] (xviiii) uenire cõpelleret. Expliciunt cap̃. | Moriente siqdẽ | agrippa rege | sicut —

f. 322 aliud prohibemur. Amen. | Explicit flauii. iosephi. antiquita|tis. iudaicae. //// głam. indiui|due trinitati. amen. ||

Isidori *etymologiae.*

320.[1] membr. Grossquart. 2 col. foliorum 278. saec. X—XI.

f. 3[b 2] ////// fronte[3] ñ me contẽderis[4] stimulis | //////cõndię & ignauiae meae locũ dederis ue|nie ꝗ q; diligebas q;libet inmerito ñ iusseris | — inlustrari mereamur. | Domino[5] meo & dĩ seruo braulioni epõ | isidorus. Tue scitatis epistolę — remittant facinora. | Item ma[nu] sua. ora ꝑ nob̶ beatissime do|mine & frater | Incipiunt libri isidori iunioris | spalensis episcopi ad praulionem | Caesar augustanum | episcopum scripti | En[6] tibi sicut — huius codicis || f. 4 disputauit in libro primo | Incipiunt capituli subsequentis libri | i De disciplina & arte — xxx De generibus istorię | Incipit liber primus De grammatica | et partibus eius | Disciplina a discendo nomen acce|pit —

f. 16[b] (xxviiii) nec fieri post̃ | q̃ contra naturã st̃. Incipit secun|dus liber de rethorica et dialectica | .i. De rethorica eiusq; nomine — xxxii De oppositis | De rethorica | .i. Rethorica ÷ bene dicendi sciendi|q;[7] scientia in ciuilib; q̃stionibus | —

[1] 262. 340. Caravita i 43. 86. ii 21 — [2] f. 1. 2 saec. xiv: die Briefe an Braulio und Sesibutus, Capitulation des ersten Buches, die ersten Capitel desselben — figura qua tota littera scribit̃. f. 3 unleserlich — [3] LXXXIII 913 a — [4] confoderis [5] l. c. 914 — [6] LXXXII 73 — [7] *om.*

f. 28 (xxxii) hic [1] g̊ | leg& ñ leget [2] tertius [3] nihil h̄t | Incipiunt capit̄ liber .iii. | i De mathematica cui' partes s̄t arithme|tica musica geom&rica astronomia | —

f. 28ᵇ (lxx) De nominib; stellar̄. q̊b; ex causis no|mina acciper̄t. sol luna stellae | sidera — uesperus & reliq̄. | De mathematica | .i. | Mathematica latine dr̄ | doctrinalis scientia —

f. 38 (xlviii) in supna contēplatione colloca|ret Incipiunt capit̄ libri. iiii. | De medicina — De inicio medicinae. | De medicina | i Medicina ÷ q̃ corporis ł tuet ł | —

f. 42 (xiii) ita | p hanc corpus curat' | Incipit liber qu'ntus | De legibus — De discritione tēpor̄ | De autoribus legum | i Moyses gentis hebreae p̊mus om|niũ —

f. 51 q̊ ÷ aera. dc.lxvi.v.dccclvii. [4] | Incipit liber sextus de scis̄ scripturis. | i De nouo & ueteri testam̄to — ix De officiis. || f. 51ᵇ De nouo et ueteri testam̄to | Vetus testamentum | —

f. 61ᵇ (xvii, viii) sa|cra [5] eni res de rebus execrandor̄ fiebant. | Capit̄ .vii. libri .i. De dõ | — De caeteris fideliũ nominib; || f. 62 .i. De deo Beatissimus hiero|nimus uir eruditissimus —

f. 73ᵇ (xiiii) q̊ miscebant' [6] | populo dĩ grecũ est. | Incipiunt capitula libri octaui | i De ecclesia & sinagoga — De diis gentiũ | i De ecclesia et sinagoga | Ecclesia grecũ est q in latinũ uer|tit' conuocatio —

f. 84 (xi) lenis inᶜedas. Incipiunt capit̄ | libri noni | i De linguis gentium — vii de coniugiis; | Incipit. liber. nonus. | i Linguar̄ deuersitas *corr.* exorta ÷ in ędifica|tione —

f. 97ᵇ (vii) in tutela consistere | Explicitus liber nonus incipit de|cimus liber de q̊b;dã uocabulis ho|minũ p denominationē scd̄m alfa|betũ distinctis | Lic& origo nominũ — in hoc ope posuimus. Aeros uir for|tis & sapiens —

f. 106 uestigatores indagatores alatores p̃sores | Explicit liber decimus | Ab octauo [7] idus martias usq. ad no|nas ap̊lis. qd̄ s̄t dies .xxviiii. | —

f. 107 lic& heb|raeis indubitant̄ pascha celebrare || f. 107ᵇ Qui [8] gradiens pelagi fluctus cõpssit ama|ros. — p' cineres. dama [9] | faci& q‹ surgere credo; Epitafium | monnicae genitricis sc̄i augustini | Hic [10] posuit cineres geni|trix castissima ples. augustine |

---

[1] hoc — [2] legit non legit — [3] tertium — [4] Stimmt nicht — [5] sacrae — [6] miscebatur — [7] Einschiebsel über die Osterfeier — [8] Epitaphium papae Damasi quod sibi edidit ipse XIII 408 — [9] Damasum — [10] ?

tui. altera lux meriti. Qui seruans | pascis celestia iura sacerdos. cõmissos | populos. morib; instituis. Gloria uos | maior gestor̃ laude coronat. uirtu|tũ mater. felicior soboles. | Epitaphium sc̃i grego|rii papę romae | Suscipe[1] terra tuo corpus de cor|pore sumptũ. reddere q̃ ualeas. | uiuificante dõ. Sp̃s astra petit. laetae (ae *in* i *m. al.*) nil iura nocebunt. Quo uiar[2] altius. mors | magis ipsa uia ÷. Pontificis summi hoc | claudunt membra sepulchro. Q innu|meris semp. uiuit ubiq; bonis Essuri|em dapib; superauit frigora ueste | atq. animas mortis. terrã ab hoste sa|cris Implebatq. actu q̃cq̃d sermone | docebat. Essa ut exemplum. mistica | uerba loquens. Ad xp̃m anglos con|uertit pietate magistra. adquirens. | fidei. agmina gente noua. hic labor | hoc studiũ. h̃ tibi cura hoc pastor age|bas. ut dñõ offerres. plurima lucra | gregis hisq; di consul factus laetare | triumphis. nã mercedẽ operũ. iam | sine fine tenens; | Item eiusdem sc̃i gregorii papae. | Hic[3] uir dispiciens mundũ a terrena triumphans. diuicitias caelo conde|dit *corr. m. rec.* ore manu; In iconia sc̃i | petri hi duo sunt uersus | Solue[4] iubente dõ terrarũ petre ca|tenas. q̃ facis ut pateant. caelestia | regna beatis In basilica sc̃i | pauli apl̃i romae ubi sa|cratum eius sepultum | est corpus | Teodosius[5] coepit pfecit honorius | aulã. doctoris mundi sacratã corpo|re pauli. In uelo quod a chin|tilane rege romę ductum est | Discipulus[6] cunctis dñi p̃latus | amore dignus apostolico. primus hono|re coli. sc̃e tuis petre meritis h̃ munera | supplex Chintila rex offert. pande sa|lutis opem. aure[7] concordi q̃ fulgunt | fila metallos. et aurũ cumulis. con|sociare uolo. sericeum tegmen gẽ|mantia tecta laconũ. pellib; hircinis. | aequiperanda loquor. nobilis horribi|li. iugant purpura burrae. Nectatur | plũbo. fulgida gemma graui. sit cap|tiua sui nunc margarita nitoris. et clausa obscuro. fulgeat in calibe. ten|conico (t *ex* l *m. rec.*) parit claudat' in aere smarag|di. cõpar silicib; nuntia cinctus | Rupib; atq. mollissimis dicatur | iaspis. eligat infernũ. iã modo luna | coas Nunc aiã urticis mandem' li|lia iungi p̃spicũ atq. rosas. dira cicu|ta p̃mat. Nunc simul optem'. dispectis | piscib; ergo. dilicias *corr. m. rec.* magni. nullificare || f. 108 freti. Auratã a crassantus ama saxatilit | anguẽ Limacem parit. nunc sibi tructa | paat. Itaq. iungat' uili cũ uulpe leena | p̃spicuũ licem. simius accipiat. | *Zeile leer* | Iungat' fessa. concita

---

[1] ? — [2] Quo uiar *m. rec. in ras.* — [3] ? — [4] ? — [5] ? — [6] ? — [7] ?

damma boni. nec|tareũ uiti & nunc clauserat aetra rosa|tũ mellaq. cũ felle. sint modo mixta | malo. gemmantẽ sociemus aq̊m lutre|ũq; barathr̃. stercorib; mixtis. fons | erat inriguus. praepes funereo cũ uul|ture ludat herundo. cũ bubone gra|ui. nunc filomella son&. tristis ꝑspi|cua sit cũ ꝑdice cauanus. iunctaq. cũ coruo. pulchra columba cub&. h̃ mon|stra incertis mutent sibi tempora | fatis. Rusticus & seruus sic p&at euceriam | Incipit liber | undecimus. | Incipiunt capĩt libri undecimi | De homine & partibus eius | — De transformatis. | I De homine & partib; eius. | Natura dicta ab eo ꝗ nasci ali|q'd faciat. gignendi enĩ & faci|endi potens ÷ —

f. 116 (IIII) exibit caudaq. minabit unca; | Incipit liber duodecimus | I De pecorib; & iumentis | — VIII De minutis uolatilib; | De pecoribus et iumentis | Omnib; animantib; adã ꝑmũ | uocabula —

f. 128ᵇ (XII) pene ni|hil ÷ aliud [1] nisi guttur | xplicit liber. duodedimus *sic* | De mundo — De diluiis | In hoc ẽ [2] libello q̃si in q'dã breui tabu|la [3] — causasq. cog|noscat. Incipit. lib̃ XIII | .I. | Mundus ÷ caelũ & [4] terra & [4] ma|re & q'e in eis opera dĩ —

f. 135ᵇ (XXXI) &iã & a|liqua significare futura | Explicit lib̃. XIII. Incipit. XIIII | De terra — De inferiorib; | De terra | I Terra [5] in media mundi regione | posita —

f. 145 ꝑinde [6] dicunt quod animae | hinc ibi ferunt; [7] Incip liber. XV. | De ciuitatib; — De itineribus | .I. De ciuitatibus | De auctorib; conditar̃ urbium | plerumq. —

f. 153ᵇ p̃currentiũ instigent. [8] id ÷ agnoscantur; [9] | Incipit liber. XVI. | De plurib (*corr. in* pulueribus *m. post.*) & glebis terrae — f. 154 De signis ponderum. | Incipit liber | Puluis dictus. ꝗ ui uenti pulset. [10] | tollitur ‖ eius flatu —

f. 164ᵇ .o. lit̃. coniuncta. conix [11] finit łb. XVI. | De auctorib; rerũ rusticarum — De odoratis oleribus | De autoribus rerũ rusticar̃ | Rerũ rusticar̃ scribendi sollertia | aput grecos —

f. 177 (X) Menta huius generis sex sunt. [12] | De bellis capitula ᴵᴵII | De instrumtis bellicis capitula ˣᴵᴵXII | De foro I De spectaculis capitula ˣX | De ludo circensi capitula ˣᵛXV | De ludo scenico capitula ˣX | De ludo gladiatorio capitula ᵛᴵᴵᴵVIII | De

[1] Aliud est — [2] *om.* — [3] tabella — [4] *om.* — [5] est *add.* — [6] pro eo — [7] ferantur — [8] investigentur — [9] cognoscantur — [10] pellatur — [11] choenix — [12] *om.*

alea capitula [VIIII]VIII | De pila [I]I | Incipit liber .XVIII. de bellis. | Primus bella intulit ninus asi|riorū —

f. 184ᵇ (X de pila) feriendā conlusionib; | praebent [1] Incipit liber. VIIII. | I De nauibus — XI De laneficiis. capitula .XIIII. | De nauibus Artium quarundā | uocabula qb; aliqd fabricat'. | —

f. 191 [2] duplex [3] auro et quatuor textus —

f. 191ᵇ gallis linne [4] | germais renones. [5] tc̄. [6] || f. 192 germanis renones. [5] hispanis stringes. sar|dis mastricae. [7] —

f. 196ᵇ (XIIII de calciamentis) a colligatione qasi colligae [8] incipit uicesim' lib | I De mensis & escis — XV De instrumentis ae|quorū. de mens & escis | Primus dedalus mensas [9] & sel|las [10] —

f. 197ᵇ condimti ei' | hanc [11] greci zean [12] uocant. || f. 198 [13] Caseū uocari [14] q careat sero. q. [15] careū. —

f. 200ᵇ ut uis mortui [16] ignis ardore siccet. | Deo Grās Amen ||

f. 201—238 *Zusätze zu den Origines, an einzelnen näher bezeichneten Stellen einzufügen: meist aus Beda*

f. 239—278 *Alphabetischer Index zu den Origines*

ISIDORI *de ortu et obitu patrum, allegoriae.*

323. [17] membr. Grossoctav. foliorum 56. saec. IX–X.

f. 1ᵇ Incip uita uel obitus sc̄orum qui | in dn̄o prȩcesserunt [18] prȩphatique — dum breue sermonem [19] leguntur; | finit prologus; | Adam | Aenoch [20] | Noe | —

f. 2 Ester | Iudit | Machabei | Incp capitula de no[uo] tes|tamento | Zacharias et elisabet | Iohannis baptista | Maria — Barnabas | Timotheus | Titus. | Incipit | ortus | uel obi|tus | sc̄orū | patrū | qui in | scrip|turarum [21] | laudibus | efferun|tur. ||

---

[1] conlusoribus praebet — [2] f. 191 saec. XV — [3] 19, 21, 6 l. c. 684 a — [4] lenae — [5] rhenones — [6] 19, 23, 1 l. c. 688 a — [7] mastrucae — [8] colligiae — [9] mensam — [10] sellam — [11] hoc — [12] ζωμόν — [13] Von hier an m. s. XV — [14] caseus uocatur — [15] quasi — [16] morbi — [17] 452. 817. Caravita I 30. 86. 101 — [18] de ortu et obitu patrum qui in scriptura laudibus efferuntur LXXXIII 129 — [19] brevi sermone — [20] Abel, Enoch — [21] scriptura

f. 2ᵇ Adam protoplaustus.[1] & colonus. paradisi prin|ceps generis[2] & delicii[3] ad inmaginem dī factus | uniuersitati prę-latus —

f. 13 (LXII[4] Iudith) quae est in tribu iuda | inter dotha hibal mon[5] | LXIII Machabei[6] Finit ortus uita uel obitus | scõrum patrum qui abentur in u&eri testamento | Incipit eorum qui sunt in nouo | testamento | LXIIII. Zacharias & elisabeth. ante dnm̄[7] iusti ste|riles in iuuentute fecundi in senióre. qui[8] requiescunt | in hierusalem; | LXV. Iohannis Baptista filius zacchariae | —

f. 17 (LXXXIIII.[9] Titus.) ibique in pace defunctus est atque sepultus. explicit. || f. 17ᵇ Domino[10] sc̃o ac reuerentissimo.[11] | fratri horosio. esidorus. | Quadam[12] notissima nomina legis et euan|geliorum.[13] que sub alegoria imaginarię obte|guntur. — conmissi corrigendo[14] iudicio. finit. | Adam. Figura[15] xpi gestauit nam sicut ille sexta die | formatus est[16] ad imaginem dī ita sexta mundi &a|te —

f. 24 (Machabei) multa[17] martyrum stragem pertulit & glo|riae caelestes. coronam accepit; | Post haec sequitur nouum tes|tamentum; | Quattuor euangelistę. | dnm̄[18] ihm xpm̄ sub quattuor animalium | —

f. 24ᵇ ac uitę[19] stabilimen|tum constru&;[20] || f. 25 Iacob[21] benedicens filium suum iuda ait; Catulus | leonis iuda filius — Responderunt illis dñs | uirtutum ipse est rex gloriae; Leonis; | Item secunda natura | Cum dormierit oculi* eius uigilant aperti enim | sunt sicut in canticis canticorum — israhel; It: tertia: eius natura: | Cum lea peperit catulum generat eum mor|tuum —

f. 25ᵇ suscita|uit eum; Item ē aliud animal qd̄ dr̄ cuthales | Acerrimum nimis ita ut nec uenator possit | — fa|ciunt hominem a deo; de lapidibus | Sunt lapides igni|feri in quodam montem | horientis —

f. 48ᵇ (XXXVII de lapide concos) id est uerba quae dicta sunt ei. | ab archangelo gabrihelo ********* || f. 49 Ille uero. qui aedificatuit domum suam supra. | arena[22] hereticorum[23] dogma.

---

[1] protoplastus — [2] humani generis — [3] delicti — [4] LXIII — [5] Dothain et Balmon — [6] Das Capitel selbst fehlt — [7] Deum — [8] in senio — [9] LXXXVI — [10] l. c. 97 Allegoriae quaedam scripturae sacrae — [11] reverendissimo — [12] Quaedam — [13] evangeliorumque — [14] corrigenda — [15] figuram — [16] *om.* — [17] multam — [18] *om.* — [19] et vitae suae — [20] constituit Fortsetzung f. 49 sqq. — [21] ? — [22] super arenam — [23] haereticum

designat quae sic | aedificatur[1] ut ruinam faciat magnam; | Leprosus. quem xp̃s descendens de monte —

f. 52[b] Iuuenis. filius uiduae quem dñs mortuo[2] extra | portas urbis suscitauit; Significat eum qui pa|lam quodlib& mortiferum crimen admittit.[3] | Ordo missę a sc̃o petro apost institutus est. | Missa ꝓ multis. causis celebratur prima* ut sepę rogent | dm̃; Secunda ut suscipiat ds̃ praeces & oblationes ** | —

f. 53 ab iniustis separabuntur; — homo ꝓficis|cens xp̃s est peregre — unde tribuat indigentibus. | De illa uerba greca quod uertunt | in latina baptisteri. | Baptizo te hoc est intingo te. Electus. a dõ co|ronatus. catacuminus. —

f. 53[b] Inergumino. homines | a demonio uexatos. aud exagitatos; | Quando dicis credo in dm̃ patrem omnipotentem | —

f. 56 ℞. Ideo nouis|sime per inpositione manus a summo sacerdote | — qui fugit ad baptis|mum gratiam uitę donatus ęernae | Item de trinitate. | Item. Quomodo credis. ℞ credo patrem & filiũ | & spm̃ scm̃. Itẽ. Quomodo credis in patrem. ℞. | —

. f. 55[b] pater. semꝑ filius. | semper & sp̃s sc̃s. Incipit dicta de septem celos | Nomina eorum. primus aereus. secun|dus aethereus. tertius. — siderius caelos ubi est | saluator. Sol pro qua dicitur..| hoc est lumen xp̃i quia quod de siderio caelo | — claritas in mundum | De t*onitrua | T*onitrua. uero inter ęreo. & ętherio cęlo | —

f. 56 quia angeli deiecti sunt usq; in diem iu|dicii & postea possidebunt tenebras. ||

Isidori *sententiae.*

321.[4] membr. 8. foliorum 191. saec. X—XI.

f. In nomine dñi nr̃i ihũ xp̃i. | sententiarum beati isido|ri spaniensis ęp̃i capitu|la primi libri. | —

f. 1[b] I Quod ds̃ sũmus sit[5] & incõmutabilis sit. —

f. 2 XXXI[6] de gła sc̃o*. | Explicit cap̃ libri primi. Inci|pit primus liber .I. Quod ds̃ sũm; | sit & incõmutabilis.[7] | Summũ[8] bonum (mũ bonum *m. post. in ras.*) ds̃ est q̲a incõmuta|bilis est. & corrũpi. —

[1] qui aedificat doctrinam falsam — [2] mortuum — [3] 203 l. c. 124 c — [4] 382. 809. Caravita I 145. 168 — [5] *om.* — [6] XXX — [7] et incommutabilis sit — [8] LXXXIII 537

f. 47 & nos ascensuri sumus. expl. lib .i. | Incip cap lib ii. || f. 47[b] i de sapientia —

f. 48 de abstinentia siue ieiunio. [1] xliii. [2] | Expl. cap. Incip lib ii. De sapientia. | Omis q scdm dm sapiens est beatus e. | —

f. 108[b] sed etiã periculũ exhib&. | Expl lib ii. Incip cap libri tertii. | De flagellis di. i | —

f. 110 De exitu lxvii. [3] | Expl cap. incip lib iii. i. De flagellis di. | Diuinę sapientię subtilitas. | sicut interius —

f. 191[b] (lxvii) Solue priusquã moriar. | peccatoꝶ meorũ uincula. Tu saluator | nis. q es benedictus in secla secloꝶ. am. [4] ||

Iuvencus.

326.[5] membr. 8. foliorum 77. saec. XI–XII.

f. 1 Incipiunt ũsus Iuuẽci pbri de iiii[or] eũgeliis. | Matheus [6] instituit uirtutũ tramite mores — Intonat eternę pandens misteria uitę | Incipit prologus. | Immortale nichil mundi compage tenet —

f. 1[b] Iudex altithronis [7] genitoris gloria xps | Inuocatio Iuuenci pbri | Ergo age scificus — digna loquamur | Incip liber primũ scdm luc d tempr & iusto ciug. z. & elisã. | Rex fuit herodes iudea in gente cruentus | —

f. 22 Sana ministeriũ pbebat femina mensis | Explic. liber prim; Iuuenci de euangliis. Incip | secdm marcũ ii. Eicit ihs demonia & sanat infirmo'. | Iamq; dies pno decedens lumine pontu [8] | —

f. 40[b] Inde domum repetit serus. turbasq; reliquid. | Explicit lib sec. Incipit lib tertius sęcdm | math intpretat seminis parabola | Fuderat (itea *add. m. s. xv*) in terras roseum iubar —

f. 58[b] Paucorum felix hominum electio [9] fi& | Explicit lib iii. Incipit lib quartu' sęcdm Iohm. | Talia dicentem confestim factio frendens | —

f. 77 (Conclusio iuuenci pbri) Per dnm ihm xpm qui in secula regnat. | Euangliorum libri quattuor explicant. ||

---

[1] s. i. *om.* — [2] xliv — [3] lxii — [4] Subscription — [5] 390. 745. Caravita i 282 — [6] XIX 53 — [7] altithroni — [8] pontum — [9] selectio

Leonis Magni *sermones.*

126.[1] membr. fol. 2 col. foliorum 167. saec. XI.

f. 1 lxx.[2] Sermo ejdem. | lxxi. In natale sc̃i petri | lxxii Itẽ unde supra. | lxxiii. De eadem re. | lxxiiii. Sermo unde supra. | lxxv. Itẽ ejdẽ unde supra. | lxxvi. Sermo ejdẽ. | lxxviii. Ser̃ unde supra. | lxxviiii. Itẽ ejdẽ unde supra. | lxxx. Sermo ejdẽ. | lxxxi. Itẽ ejdẽ unde supra. | lxxxii. In natale sc̃i laurentii. | lxxxiii. Sermo ejdem. | lxxxiiii. De ieiunio septimi m̃sis. | lxxxv. Sermo unde supra. | lxxxvi Itẽ ejdẽ unde supra. | lxxxvii Sermo ejdem. | lxxxviii. de eadem re. | lxxxviiii. De octo beatitudinib; | *m. al. add.* lxxxx. De pentecoste. | De ascensione dñi. || f. 1[b] In xp̃i nomine Incipiunt | sermones Sc̃i leonis papę. | inprimis de ieiunio mensis | decimi .i. | Si[3] fideliter dilec|tissimi atq; | sapienter crea|tionis —

f. 3 seculo℞. Am̃. | Item unde supra .ii. | Presídia[4] dilectissimi | sc̃ificandis mentib; | —

---

[1] 124. 448. Caravita i 282 ii 90 — [2] Der vorhergehende grössere Theil des Index fehlt — [3] i 22 ed. Rom. 1753. Leider habe ich gegen meine sonstige Gewohnheit bei der Inventarisirung der in der Handschrift enthaltenen Sermones mich der 'Initia' bedient. In denselben ist bei Leo Magnus unbegreiflicher Weise die Ausgabe von Cacciari (Rom. 1753) zu Grunde gelegt statt der allein massgebenden der Ballerini. Da die sehr seltene Ausgabe von Cacciari mir nicht zu Gebote steht, so habe ich die Citate nicht controliren können — [4] 35. Ich lasse ein Verzeichniss der sermones folgen, die die Handschrift ferner enthält, von den unbestimmbaren gebe ich die Anfänge: 37. 28. 32. 25. 26. 44. 62. 72. 70. 'Dum semp̃ nos dilectissimi gaudere in dño'. 55. 'Om̃ibus quidem dilectissimi dieb; atq; temporibus'. 42. 48. Max. Taur. hom. 11. Leo 76. 78. 81. 84. 96. 88. 94. 91. 105. 99. 112. 102. 107. 116. 135. 119. 122. 125. 128. 'Ieiunii tempora sęcdm scripturas sc̃as. quattuor sunt'. 336. 131. 171. 174. 189. 154. 162. 149. 151. 'Sermone ꝓximo dilectissimi his quę conp̃hensione dñi'. 165. 146. 183. 187. 197. 193. 162. 181. 178. 169. 'Totum quidem dilectissimi paschale sacram̃tum'. 205. 208. 210. 'Et quando de cruce nr̃a ꝓcessit oratio'. 217. 229. 220. 230. 'Sc̃orum sollemnitatem dierum dilectissimi ordine'. 232. 'Honorabilem michi dilectissimi hodiernum diẽ fecit'. 4. 7. 1. Max. Taur. hom. 69. 70. 71. Leo 234. 313 oder 350? 291. Max. Taur. hom. 74. 75. Leo 251. 252. 264. 266. 268. 278. 226

f. 165ᵇ Frs̃ [1] km̃i ascensionis dominicę inclitum — f. 167 cęli paradysiq; | *add. m. al.:* ianuas securus intrabit. | amen ||

Maximi *monachi de obscuris in sancta scriptura interpretatio ad Thalassium magistrum.*

333.[2] membr. 4. foliorum 123. saec. XI–XII.

f. 1 hęc sunt in hoc libro de obscuris in sc̃a scriptura | interprętatio. maximi monachi ad thalassiũ | magistrũ. | Incip̃ capitł. | α Prologus in apposita scholia. | B Proemium imperanti conscriptionem. | —

f. 2ᵇ LXV De intẽmptis ex semine saul a gabaonitis rege dauid Explı cap̃ | Maximi monachi | Prologus de appositis in frón|tibus scholiis. | Naturalis [3] quidem | rationabilib; insita est | pulchritudo ratio. —

f. 119ᵇ sermo excepit. ĩ q̃b; futurũ erat ueritatis lux manifestari. [4] || f. 120 c̃stituit motus. unde ⁊ uariabilis eoꝝ quę ĩ eo s̃t scd̃m uitã | —

f. 122ᵇ subsistentię. In xp̃o iesu ⁊ saluatore nr̃o. Cui gloria in | sęcula. amen. || f. 123 agag ad tr̃a reꝑmissionis transferentẽ. hoc ẽ uitulũ. id est. t̃|renã carnis —

f. 123ᵇ cogitatiõe̾ ĩiustũ odiũ redarguentẽ. ⁊ amore ueritatis ĩ odio há ||

Origenis *tractatus in epistulam Pauli ad Romanos.*

346.[5] membr. 4. foliorum 455. saec. VI.

f. 1 [6] Uolentẽ [7] me paruo subuectũ nauigio ora tranquil | litoris *sic* stringere et minutos de grecorũ stagno | —

f. 2 sp̃s laudat et carnis interitu receperit; Quomodo non || f. 2ᵇ *über die Hälfte der Seite leer* quod ex eo quod dicit cõmendo autẽ uobis foebẽ sororẽ ũrã. | —

---

[1] ? — [2] 324. 438. Caravita I 309 — [3] ? — [4] Custos 'a p̃dicatoꝝ uerus' — [5] 242. 193. Caravita I 13 II 13 — [6] f. 1—32 saec. VIII–IX — [7] Rufini praefatio

f. 4 ergo et euangeliũ patris. euangeliũ filii est. sed et paulus | dicit euangeliũ meum. | Paulus seruus xp̃i ihũ de paulo iam diximus | —

f. 18ᵇ sed nos iã in his continentiã primi uoluminis concluda|mus. Explic̃ lib̃ primus. Inc̃ lib̃ secun|dus | Scimus autẽ qm̃ iudiciũ dĩ est secundũ ue|ritatẽ —

f. 32ᵇ naturę priuilegio. Sed ꝓpriis cogitationib; accusatũ | uel excusatũ testimonio suę conscientię iudicandũ; || f. 33 ostendimus enim redditis causis. tam iudaeos quã | graecos —

semper nos tuebitur

f. 124ᵇ uobiscum sum omnib' diebus (us *in ras.*) usq. ad consumma|tionem saeculi amen | Expc̃. ad romanos | Incipit. ad corintheos prima | + Donatus gratia dĩ. pb̃r. proprium codicem iustino augusto tertio | post consolatum eius in aedibus beati petri in castello lucullano | infirmus. legi. legi. legi.[1] || f. 125 Praecepto[2] dnĩ admonitus apostolus resedit | apud corintheos annum — quae in corpore euiden/////////[3] || f. 125ᵇ *in mg.* X̃F̃ | Paulus uocatus apostolus xp̃i ihũ. per uoluntatem dĩ. | ad romanos aliter coepit —

f. 213ᵇ ipse demonstrat quomodo inquiens | dicet amen super tuam benedictionem[4] | Expl ad corinthios prima | inc̃ ad eosdem. secunda | argumentum | Cuius[5] haec principalis est causa — cotidie et morti subiaceat | paulus apostolus xp̃i ihũ[6] | quaeritur[7] cur in omnibus epistulis contra | usum —

f. 268ᵇ et scio talem hominem siue in corpore | siue extra corpus nescio dš scit quia raptus || f. 269[8] dine reuelationum quia otiosum pectus | necesse habebat in his quae uiderat extolli | —

f. 275ᵇ ut trium | perfectio consummatio sit hominis in salute.[9] | Exp̃. ad corinthios. secunda || f. 276 *über der Zeile* + argumentum *m. rec. add.*: ad galatas | Omnis[10] credens in xp̃m et obseruans legem | factorum male intellegit xp̃m sicut et | symmachiani —

f. 311ᵇ fratres appellat | neque enim penitus fuerant omnes[11] euersi[12] | *drei Zeilen leer* || f. 312 philippensibus[13] uerbum fidei

---

[1] Autograph. Hier und da Scholien in Tironischen Zeichen — [2] Ambros. app. XVII 183 — [3] videbuntur — [4] Stimmt nicht — [5] Secundam epistolam apostolus scribit Corinthiis — [6] Iesu Christi — [7] Abweichend — [8] Ein Blatt fehlt — [9] salutem — [10] l. c. 337 — [11] omnes fuerant — [12] Schluss des Commentars zum Galaterbriefe — [13] l. c. 403

apostolus — iure laudantur expl | *drei Zeilen leer* | paulus et timotheus serui. xpi ihu.[1] | apostolum se tacet quia his[2] scribit qui de illo | —

f. 331 gratiae eius spiritui nostro exoptat. | Exp ad philippenses | Inc ad ephesios | Argumentum | Ephesios[3] non apostolus[4] fundauit in fide sed | confirmauit. — in conducto suo | *zwei Zeilen leer*[5] | solito more scribit. apostolum enim se esse | —

f. 365ᵇ degenereᵐ hunc dicunt | data illis gratia auferetur | Inc. argumentum | Ut[6] horum id est thessallonicensium exemplo | — ita scribit | ad eos. || f. 366 Paulus et siluanus et timotheus ecclesiae | thessallonicensium —

f. 378 gra|tiam[7] dni ni ihu xpi permaneat eis[8] in aeternu | Expl ad thessallonicenses .ı. | Inc ad eosdem. ıı | Argumentum | Quoniam in prima epistula —

f. 378ᵇ de quorundam | fratrum inquietudine | Paulus et siluanus et timotheus ecclesiae | thessallonicensium —

f. 385ᵇ qua gratia[9] dni ni hu[10] xpi optat esse cum eis | Expl ad thessallonicenses | argumentum | Titum[11] apostolus creauit episcopum — corripiendos | Paulus seruus di apostolus autem xpi ihu[12] | —

f. 392 salutat fratres | et domesticos titi *m. rec. add.:* expl ad titu. In ad coloss. | *fünf Zeilen leer* | hos id est colossenses[13] pseudoapostoli euertere | — deciperentur || f. 392ᵇ Paulus apostolus xpi ihu[14] per uolun|tem[15] —

f. 414 aegre | pati pro eis[16] iniurias | expl. ad colossenses | inc ad timotheum | argumentum | Timotheus[17] filius fuit mulieris iudeae —

f. 414ᵇ ecclesiam ordinare | Paulus apostolus xpi ihu secundum impe|rium —

f. 439ᵇ subscribsit dicens gratia tecum | expl. ad timotheum epistula .ı. | inc. ad eundem. secunda | argumentum | aliam epistulam scribit ad timotheum — ad humana commenta | Paulus apostolus xpi ihu[18] per uoluntatem | —

---

[1] Iesu Christi — [2] iis — [3] l. c. 371 — [4] apostolus non — [5] Paulus — in Christo Iesu — [6] l. c 441 — [7] gratia — [8] in iis — [9] gratiam — [10] Iesu — [11] l. c. 497 — [12] Iesu Christi — [13] l. c. 421 — hos id est *om.* — [14] Iesu Christi — [15] voluntatem — [16] his — [17] l. c. 461 — [18] Iesu Christi

f. 454 quia ratione sunt | posita nomina | inc̄. argumentum | philemon[1] nulla erat ecclesiasticae — dilectissimum fratrem | Paulus uinctus xp̄i ihū et timotheus fra|ter —

f. 455ᵇ tantum se adfectum habere circa onesimum | ostendit ut tunc philemonem quem superius[2] ||

Origenis *homeliae in Levitico, in libro Iudicum.*

345.[3] membr. Grossoctav. foliorum 144. saec. X—XI.

f. 1 Incipiunt omeliae origenis (unt o. o. *m. al.*) in leuitico. | Sicut in nouissimis dieb; uerbū dī ex maria carne | —

f. 1ᵇ & sapien*tior* erit. | Principiū ergo leuitici —

f. 5 sęcłoꝝ. | Finit leuitici expositio. Liber ꝑ. Incipit ɪɪ. De sacrificioꝝ ritu. | hoc est de munerib; & saluta*ri*b; & ꝓ peccatis. & quomodo offert | pontifex ꝓ peccato suo. & ꝓ peccato sinagogę. uel ꝓ anima | quę ex popło terrę peccauerit non uolu*n*tate. | —

f. 99 Finit lib̄ xv. Incip̄ xvɪ. đ benedictionib; leuiticis in agonib; corporalib; | Gradus qdā et differentię singuloꝝ. quoꝝq; obseruari | —

f. 104ᵇ scītatis imposuit. Ipsi gła in etn̄a secła seculorum | amen || f. 105 Incipiunt expositiones origenis in libro iudicum. | De eo q̄d scriptū est in libro iudicū Et seruiuit — quę fecit cū ih̄l. Lector qdā p̄sentis lectionis —

f. 108 scłoꝝ. am̄. Finit lib̄ | primus. Incipit secundus. De eo quod scriptū ē. | Defunctus ē ih̄s filius naue seruus dn̄i. Recitatu' ē | nobis etiā ih̄u obitus —

f. 132 Finit lib̄ octauus. Incipit Nonus Item reliqua *de* gedeon | & de p̄lio quod cū aū gessit electis. ingens erat multitudo | quę adusū ih̄l —

f. 132ᵇ quē timebo. dn̄s defensor uitę męę a|| f. 133[4] me oport& mori ut possim; dī cernere uisionē. neq; enī frustra | scribtū ē factū ē in anno quo mortuus ē ozias rex uidi dn̄m sabaoth. | —

f. 144 abscon|di eloqa tua ut ñ pecc& tibi ||

---

[1] l. c. 503 — [2] l. c. 506 a — [3] 283. 796. Caravita ɪ 102. 146 — [4] Lücke

ORIGENIS *homeliae in libro numerorum.*

344.[1] membr. Grossoctav. foliorum 112. saec. XI—XII.

f. 1ᵇ *Oben m. post.* Origeñ sr̃ nume⁊. | Incip̃ cap̃ | De principio numerũ. — de ordine ⁊ collocatione castrorũ. | Quę sit terrę scę descriptio. termino|rumq; ej ⁊ finiũ quo' dn̄s descripsit. | Explicit capitula. | Incipit prephatio. | Diui|nis | númeris non om̄s digni sunt. sed certis | quibúsq; pręrogatiuis —

f. 3ᵇ sęcło⁊. am̄. | Explicit prephatio. | Incipit omelia. || f. 4 De ordine ⁊ collocatione | castrorum. | Pr|i|m|a | nu|merorum lectio | dócuit quod exercitus | —

f. 110 Finit omeł | xxvii. Incip̃ xxviii. | Que sit terrę sc̄ę descriptio | t̃minorumq; ej ⁊ finiũ quos | dn̄s descripsit. | Ultima | in libro nume|rorum hystoria | —

f. 112 capilli capitis | numerati sunt. p̱ xp̄m ih̄m | dn̄m nr̄m Cui est gła ⁊ im|perium in sęcła sęcło⁊. am̄. | dõ gr̄as semper. dõ gr̄as | amen. ||

ORIGENIS *peri archon.*

343.[2] membr. Grossquart. 2 col. fol. 1—126. saec. XII, fol. 127—198. saec. X—XI.

f. 1—126 Incipit expositio | Origenis sup̱ genesis. | *17 Homelien* — Incipit liber ii' sup̱ exodum *13 Homelien*

f. 127ᵇ Preph̄a****** ll̄b periar̃ | Scio[3] quam plurimos fr̄m —

f. 128 quę bona sunt tenete.[4] Expl̄i pręphа | hęc contin⁊ origenis periarchon. ll̄b .i. | i Quod om̄is ueritas non nisi a xp̄o —

f. 128ᵇ (xxx) ordines facti sunt. || f. 129 i Quod om̄is — discenda sit. | Om̄s qui credunt ⁊ | certi sunt —

f. 151 debeant exponemus. | Finit periarchon origenis. ll̄b. prim̄; | hęc contin⁊ origenis periarchon ll̄b .ii. | i De rationib; causisq; mundi. —

---

[1] 237. 825. Caravita i 283 — [2] 280. 303. Caravita i 146. 284 — [3] Praefatio Rufini in libros περὶ ἀρχῶν Origenis — [4] Stimmt nicht

f. 152 (xxxii) addi iã nihil possit. i. De rationib; — opinanda sint. | Consequens nunc uidetur. | lic& oĩa —

f. 175 competit ob|seruare. | Fiñ. periarchon. | lib .ii. incip̃ cap̃ | Lib̃ .iii. | hęc continet periarchon. lib̃ .iii. | .i. De arbitrio *sic* libertate —

f. 176 (xvi) capax futura sit. | .i. De arbitrii libertate — obtendi sol&. | Talia quedam de repmissionib; | —

f. 198[b] nec dĩ puidentiã inculpabilem ad|signare potuerunt. xiii quę sit | causa — ipse patri subiciendus | dicitur. ||

Orosii *chronica.*

308.[1] membr. fol. 2 col. foliorum 139. saec. XI.

f. 1 *Oben m. post.* Incipit epistola beati Orosii presbyteri ad beatum augu|stinum super libro historię scholasticę: | Pręceptis[2] tuis parui | beatissime pater | augustine. atq; uti|nam tam — quod libens feci. Explic̃ epła ĩcip̃ histoĩa scholastica *m. post.* | Pręceperas m̊ uti ad|ũsus uaniloquam | prauitatẽ —

f. 15 hominib; | continebit. | Neminem iã esse | arbitror hominu[3] | quẽ latere —

f. 28 cetera psequam̊.[4] | E|t superiore iam libro contes| tatus sum. & nunc necessaria[5] | —

f. 43 mox punica | consequantur. | Dixis|se | ene|an[6] | uirgilius | refert. cum post pericula sua. | —

f. 63 acumi|nis inuenirem. | Scio aliquantos post hęc | deinceps pmoueri —

f. 85 libri saltẽ | termino separentur. | Omnes homines cuiuslib& | uł sectę uł uitę uł patrię | —

f. 106[b] atq; ideo singillatĩ corripiunt̊. | expediã. | Sufficientia ut arbitror | docũmta collecta sunt. | qb; absq; illo[7] arcano —

f. 139[b] fructu fruor. de qualita *Lücke von 4 Buchstaben* | *L. v. 6 B.*[8] opusculo& tu uideris | q pręcepisti tibi *L. v. 11 B.*[9] | si edas p te iudicata si deleas. ||

---

[1] 210. 648. Caravita i 179 — [2] XXXI 663 — [3] hominum arbitror — [4] prosequamur — [5] necessarie — [6] Aeneam — [7] ullo — [8] qualitate autem — [9] adiudicanda

Paterius.

350.[1] membr. fol. 2 col. foliorum 93. saec. XI.

f. 1 In nomine scē trinitatis incipit liber | testimonio*[4]* ueteris testam̄ti quę pa|terius de opusculis Sci gḡ pape cum | sūmo studio excerpere curauit. | Prologus incipit. | Dum | bea| tis|simi | atq; apli|ci gregorii | pontificis nri. | uri quoq; ad dm̄ nutritoris —

f. 1[b] uinculis peccato*[4]*. | I De creato cęlo qđ postmodū —

f. 2 LXXVI It uñ sup. | Expł cap̄ Liƀ genesi De creato celo q | postmodū uocañ (uocauit *corr. m. s. XV*) fir̄ | Uirtutes anglicę quę in diuino | amore —

f. 93[b] ipso noƀ incōp̄hensibilis permane. | Explicit | deo gratias: ||

Philippi *commentum in Iob.*

371.[2] membr. 8. foliorum 113. saec. XI.

f. 1[b] Inc̄ ꝓlogs̄ philippi p̄sbiti discipuli bti Ier̄ i expositioñ liƀ Iob | Si[3] teste apło om̄ia quecūq; scripta sunt ad nrā doctrinā | scripta sunt. multo magis ea quę a scis uiris acta referunt. ne silentio deperirent. stilo tradita imitationi nr̄e | —

f. 2 ꝗsꝗs diligens | lector extiterit. Explic̄ ꝓloḡ icip̄ expositio philippi. | Vir erat in tra hus nomine Iob. Simplex. rerū narra|tio. & quę a gratificatione ꝑsonę longe abesse uide|at. ñ eni ut mos ē —

f. 65[b] iratus est furor | meus in te & in duos amicos tuos qm̄ non estis locuti corā | me rectū sicut seruus meus Iob. Mou& non inmerito[4] || f. 66 disputatō archelay ɫ manychej *m. s. XIV; m. al. aeq. add.* ł manes scpta ob anonymo pƀo | Thesaurus[5] uerus siue disputatio habita in carchar | ciuitate mesopotamię iudicantib; Manippo | & ęgialeo & claudio & cleobolo. In qua urbe mesopo|tamię erat ꝗdā uir marcellus nomine q uita & studiis | —

f. 113[b] & tenebrę c̄tēplatę sunt luc̄o tanquā melió|res rei sūpta c̄cupiscentia. isectabant ea. & co *sic* āmiscéri ||

---

[1] 267. 286. Caravita I 284 — [2] 434. 621. Caravita I 283 — [3] ? — [4] mindestens drei Blätter fehlen — [5] ?

Praedestinatus.

322.[1] membr. fol. foliorum 64. saec. X.

f. 1 Quotienscumq;[2] ad te o amator dī uer|ba doctorū adtingunt. ilico —

f. 3 hoc uno li|bello conclusimus orabt ꝑ noƀ sc̄a studia quę ad retiens[3] cura|rū suarū (q. a. r. c. s. *m. al. in ras.*) ꝑ hunc nr̄m laborē adtingunt. Finit p̄pħa | Incipit epithoma.[4] egdiceseos. ygini contra heresearces. | ℞[5] contra séctas. | Filastri[6] qui hos transferens in latinū sermonem. | de greco ** cū arriani damnarentur edidit. Prior. | yginus. post hunc policrates. | africanus. esiodus. Epifanius. Filaster. hi diuersi tē|porib; diuersas hereses detexerunt.[7] Incipit | epithoma. categoricorum. | .I. Prima heresis a symone cū sit[8] exordiū qui dicebat cas|titatē ad dm̄ non ꝑtinere. dm̄ mundū non fecisse. & hec[9] | —

f. 16 (LXIIII sexagesima quarta heresis aquariorum) homicidarū regulā | a xp̄o fundatā audacter infr[10] *der dritte Theil des Blattes abgerissen* || f. 16[b] sit[11] mala possunt ut uideo dm̄ blasphemare ꝑuersum | — (LXVII Sexagesima et septima heresis est satannianoꝝ) neq; ita ēē | ////////////[12] celū nouū & terra noua. sicut. sc̄a || f. 17 scisma[13] fecerunt obicientes ei & crimina non ꝓbata & | maxime —

f. 22 Nonagesima heresis quā ī p̄phatione nr̄a | diximʼ de nomine augustini ępi e'se m̄titā. p̄desti|natoꝝ —

f. 25 excla|ment decantantes. Gła in excelsis dō. ɫ in terra páx homi|nib; bone uoluntatis: Explicit liber cate|goricus s'ue egdicus. id est accusator hereticoꝝ. | ɫ catholicoꝝ defensor. Incip̄. Liber nonagesime | heresis qui asserit dī predestinatione peccata cōmitti. || f. 25[b] histe est ammonitio hereticorum; | Participē[14] me ītentionis uestrę qui de|fenditis ueritatē fieri. fratrū spiritaliū sug|gestio inuitauit. unde brebiť nisib; ur̄is me | intérserens —

---

[1] — 311. Caravita I 42. 101 — [2] LIII 583 ‘Sirmondi praefatio in Praedestinatum’ — [3] orabunt — requiem — [4] l. c. 587 — [5] et categoricorum Epiphanii — [6] et expositionum Philastrii — [7] pertexuerunt — [8] sumpsit — [9] his — [10] infringant 64 l. c. 609 c — [11] 65 l. c. 610 a — [12] mutandos ut sit — [13] Vorher fehlt in der Handschrift ein kleines Stück: scriptura — episcopum (69) — [14] l. c. 621

f. 27 uictoriam p dnm nrm ihu xpm. Finitus[1] est liber | inimicus hominum. | Contra fidem catholicam ɔfectus[2] liber | dolosus. circũdatus fallaciis adult integre definitionis. | —

f. 27ᵇ huius libri uoluerit contagione uiolare. | Finit plogus q librũ sub nomine augustini ɔfictũ ar|guens. doc& sequente librũ ɔtra hunc p defensione. | catholice fidei dimicare. | Hactenus hereticorũ omniũ —

f. 51 fore eẽ[3] non solum qui iniquitatem faciunt. sed | etiam eos quos eis constiterit ɔsensisse. | Explicit deo gratias. patri. et filio | et spiritui scõ amen. In xpi nomine | incipit libelum diffrentiarum sci ysi|dori spaniensis episcopi. | Inter dm[4] & dnm. Ita quidam definierunt. ut in di ap|pellatione patrem in dni[5] filium intellegerent. —

f. 62ᵇ (xxxIIII[6] Inter fidem spem et caritatem hoc distat[7]) & spe & spectatione[8] corrobor&. Cui; || f. 63 speciale[9] secundum aplm inter has uirtutes traditur prin|cipatum & cultum man& eternum.[10] | De locis.[11] hiebus ipsa est ierlm. ipsa est & salem. in qua re|gnauit — nomen accepit .vII.[12] | de fluminib; uel aquis. Geon fluuius ethiopie est.[13] | de paradiso —

f. 63ᵇ sacerdotes lauabant. de mensibus. | Sinan[14] in libro. hester[15] mensis ÷[16] quem — hebreorum sunt;[17] De solemnitatibus. | Annus iubeleus. annus quinquagesimus. in leuiticum iux|ta[18] —

f. 64 absolutisquẹ requieuit. De idolis. | Idola symulacra.[19] Belfegor — intellegendum[20] putauerunt .x. De bestib; sacerdotũ.[21] | Efuht[22] est[23] bestis sacerdotalis —

f. 64ᵇ ornamentum[24] .x. | De uestiis uel repentibus.[25] | Rinoceron fera terribilis ÷[26] gemina in naribus gestans — uocant. De mensuris.[27] | Chorus est modios[28] triginta. — notandum uõ quod mensura hebreum nomen est. ara habe[29] ||

---

[1] l. c. 627 — [2] confictus — [3] *om.* — [4] Differentiarum liber secundus LXXXIII 69 — [5] domino — [6] xxxvi — [7] differt — [8] spem spectationis — [9] specialiter — [10] principatus et cultus manet aeternus. l. c. 92 — [11] Eucherii instructionum lib. II c. 5 L 817 — [12] vI — [13] est Aethiopiae — [14] Nisan — [15] Esdrae — [16] *om.* — [17] Stimmt nicht — [18] i. l. i. *om.* — [19] graecum est *add.* — [20] *om.* — [21] *om.* — [22] Ephod — [23] *om.* — [24] ornamenta — [25] Vorher geht noch ein Capitel de avibus vel volatilibus — reptilibus — [26] *om.* — [27] Das vorhergehende Capitel de ponderibus fehlt — [28] modii — [29] artabae l. c. 821 c

348.[1] membr. 8. foliorum 134. saec. XI.

f. 1 Incipiunt cap̄ libri Palladii. Qui appellatur Paradysus. | i De esidoro pb̄ro alexandrine ciuitatis. —

f. 2 LXI De uirtute orationum. | Expliciunt capitula. Incipit ꝓlogus palladii epi̅. in eodem libro. | Multi[2] quidē multos uariosq; libros diuersis tēporib; —

f. 5 & prędi|cabiles mores. De esidoro pb̄ro. I. | Cum primum alexandrinam áttigi ciuitatem | —

f. 66ᵇ si me ꝓnus uolueris | adorare. | *von hier an m. al. paulo post.* Incip̄ epła sci̅ athanasii epi̅ de instituto & obseruatione monachoꝝ | Etsi[3] ut głari in xp̄o lic& huiusmodi principiis —

f. 70ᵇ & dš | pacis erit uob̄cum. am̄. || f. 71 *von hier an m. al. eiusdem aet.* Incip̄ lib̄ catericus siue egdicus. Id ē accusator hereticoꝝ. & catholicoꝝ defensor. || f. 71ᵇ Quotienscūq;[4] ad te o amator di̅ uerba doctorum | attingunt. ilico sunt —

f. 73 nr̄m laborem attingunt. Finit pręphatio. | Incipit abbreuiatio. epithoma.[5] egdiceseos. Ygini con|tra heresearces. contra ℞[6] sectas — hereses detexerunt.[7] Incipit epithoma *ein Drittel der Zeile leer* | ascriptionum. *zwei Drittel der Zeile leer* | Prima heresis a symone sūpsit exordiū. qui dicebat | castitatem ad dm̄ —

f. 99 (LXXXX) hominibus bone uoluntatis. Explicit Liber ca|tericus. siue egdicus. Id est. accusator hereticoꝝ. & ca|tholicoꝝ defensor. Incip̄ Lib̄. Nonagesime heresis. | quę asserit di̅ p̄destinatione pecc̄ta cōmitti. āmonitio hereticoꝝ | Participē[8] me intentionis ur̄ę qui defenditis | —

f. 104 uictoriā ꝑ dn̄m nr̄m ih̄m xp̄m. | finitus[9] est liber inimicus hominum. | Contra fidem catholicā c̄fictus liber dolosus | —

f. 105 contagione uiolare. Finit | ꝓlogus. ꝗ librū sub nomine augustini ↄfictū arguens. | doc& sequentem librum contra hunc ꝓ defen|sione catholice fidei dimicare. | Hacten; hereticoꝝ om̄iū incense sint[10] silue. | —

f. 133ᵇ quos eis constiterit c̄sensisse. | Grimoald. Nonagesima[11] p̄ma heresis quę a solo patre | sp̄m scm̄ ꝓcedere in simbolo dicit. Nuꝑ orta ē tempore nicolay papę. | & ut ferunt

[1] 351. 801. Caravita I 284 — [2] LXXIV 245 (Heraclidis paradisus — prooemium ad Lausum) — [3] ? — [4] LIII 583 — [5] l. c. 587 — [6] et categoricorum Epiphanii contra — [7] pertexuerunt — [8] l. c. 621 — [9] l. c. 627 — [10] sunt — [11] ?

inuenta causa inuidię. Predictus enī papa. bulgaros | qui sunt greci ꝓuicini misso ep̄o formoso conuertit ad fidē xp̄i. | Quare greci ducti inuidia nescientes qualit̄ romanis alit̄ hoc | derogarent inuener̄ hanc heresim. fidei catholicę repugnantes. | quasi sp̄s sc̄s a solo patre ꝓcedat. Quá rém refert ipse papa in ep̄lis | quas p gallias mittens. grecos utpote heretico ꝓdānauit. | *Zeile leer* | De baptismi[1] aū mysterio. nos ita intellegimus. quod baptismum | grece —

f. 134[b] Ne clauiger regni celestis abiciat. quod a suis deuias|sa intellegit doctrinis. ||

Prosperi *epigrammata, poema ad uxorem.*

226.[2] membr. 8. foliorum 142. saec. XI.

f. 1 *Oben: Incipiūt sermones Sc̄i effrez. monachi. Capitulo. primo:*[3] | Gloria omnipotenti dō —

f. 7[b] impii aū | corruent in eis. Gł̄a patri *etc.* amen. | *Incipit. sermo sc̄ds. sc̄i Effrez:* | Beatus qui odio habuerit hunc mundum | —

f. 12[b] ad patrē | luminum ꝑuenire. | *incipit. sermo terci⁹. Sc̄i Effrez:* | dn̄s nr̄ ih̄s xp̄s qui descendit de sinu patris —

f. 17[b] debet om̄is adoratio. & gła in | secła secło⁊ amen. | In luctaminib; uius secli nullus sine agone | —

f. 22 gła spūi sc̄o immortali. in secła secło⁊ | amen. | Uenite dilectissimi fr̄s exhortationē | —

f. 27[b] trahuntur ad uitā ętnam am̄. | Uenite km̄i michi. uenite patres & fr̄s. grex saluatoris | —

f. 31 gła spūi sc̄o q̄ nos renoua|uit. p infinita sęcła secło⁊ am̄. | Dolor me cōpellit dicere. & infirmitas mea cōmi|nat mihi ut sileā. —

f. 50 Exaudi dn̄e orationē tui p̄cib; om̄iū sc̄o⁊ tuo⁊. | q̄ es sup om̄a benedict' in sęcła sēcło⁊ am̄. Expli. codex | sc̄i effrez. Incip̄ doctrina sc̄i basilii ep̄i ad monachos. | Audi fili cōmonitionē patris tui. & inclina au|re[1] —

---

[1] ? — [2] 375. 806. Caravita I 180 — [3] Das Cursivgedruckte m. s. XIV—XV

f. 59ᵇ quanta p̃parauit dš his q̃ dili|gunt eũ. || f. 60 Prologus beati prosperi archiepi͠ | Diu [1] multumq; remissũ. [2] uoluntati tuę mi | dñe studiosissime pontificũ iuliane. non | —

f. 61ᵇ adiuuante tractemus. | Contẽplatiua uita in qua .i. | creatorẽ suũ —

f. 62 sine fine pmaneat. | Incp̃ cap̃ libri primi .ii. de qualitate uite future. —

f. 63 (xxv) uite c̃tẽplatiue participes. .ii. | Iã uero de qualitate ipsius uitę futurę —

f. 75ᵇ (xxi) obseruari | uoluit tã apte posuit. et ita sui nominis. [3] || f. 76 (iiii) unde [4] plura dicere conabar impleuerã —

f. 78ᵇ (vii) Et lacrimis ex uena [5] cordis cõpunctione fluentib; [6] || f. 79 suos [7] inmundis spiritib; tradit. ñ lacerandos. | sed auidissimus [8] —

f. 86ᵇ dõ donaⁿte [9] disputemus. | Expli capi͠ lib .ii. Incipiunt libri .iii. | .i. Quantũ a ueris uirtutib' uirtutũ similitudines distⁿri. [10] —

f. 87ᵇ xxxiiii. Ubi se de toto opere loquuntur. excutiat. [11] | De uita c̃tẽplatiua. & quantũ - incipiam. .i. | Quesistis quantũ a ueris —

f. 117ᵇ uerba sunt instituta. | Laudatoriũ monometron. cuiusdã sapientis. | Hęc [12] augustini ex sacris epigrammaᵗᵃ | dictis | — Sidereũ celi cupiunt. q̃ scandere regnum. | Incipit p̃phatio epigrãmatũ p̃speri quorũ ma|teriẽ deflorauit & dictis suis (s *eras.)* receptoris beati | augustini. | Dum [13] sacris m̃tẽ placa exercere loq;lis. | —

f. 118 lęta fides. Augustinus | de uera innocentia. | Innocentia uera ∸ | quę nec sibi — peccat. epigrãma p̃speri. | Perfecte bonus —

f. 139ᵇ tepens. Expliciunt epygrãmata | p̃'peri cũ centũ trib' sententiis. Incp̃ tetramenton | Age [14] iã p̃cor | mea. Comes in remota rerũ. — animas fuit uoluptas. [15] | Expicit de uitiis morũ lapse. rei. prosperi. || f. 140 Qui centũ quondã t̃rã uertebat aratoris. [16] Estu|at —

[1] Iulianus Pomerius de vita contemplativa LIX 415 — [2] renisus sum — [3] nominis sui 1, 21, 3 l. c. 436 c — [4] 2, 4, 1 l. c. 448 a — [5] vera — [6] 2, 7, 2 l. c. 451 c — [7] 2, 15, 2 l. c. 459 b — [8] avidissimis — [9] donante deo — [10] distent — [11] locutor de tote opere excusat — [12] Mai auctores classici v 386 — [13] LI 479 — [14] poema coniugis ad uxorem l. c. 611 — [15] voluntas — [16] aratris

f. 141 Una sit adq; duos sp̃s un' alat. Sententia beati agustini | de diũsis in ecła c̃suetudinib; | Primo[1] itaq; tẽre (ne) uolo quod ∸ hui; dispensationis ca|put dnm̃ nr̃m̃ iħm xp̃m̃. sic̃t ipse in euangłio lo|qt. leni iugo suo nos subdidiss& & sarcine leui. Unde | sacram̃tis numero paucissimis obseruatione facillimis. | significatione prestantissimis societatẽ noui popłi col||ligauit. —

f. 142[b] qm̃ alĩt ipse uiderit. Puerili est iste sensus cauendus | in nobis. tolerandus et corrigendus in nr̃is. ||

PRUDENTIUS.

374.[2] membr. 4. foliorum 195. saec. IX—X.

f. 1 Non[3] putat esse dm̃ sũmũ & sup om̃a solũ; | Quãuis saturnis iunonib; & cytherẹis; | —

f. 3[b] Spargebat dn̄s sunt unũ fulmen utraq. | Aduersum iudeos; | haec[4] si iudaicos sic intellecta rigassent; | —

f. 13[b] Quicquid homo est istud tumulis ast illud abysso. | de natura animẹ | Occurrit[5] dubitans hic dissertator (is *in* e *m. al.*) & illud. | —

f. 17[b] numen non liceat plenũ sibi semp & in se; | Aduersus phantasmaticos qui xp̃m negant | uerũ hominis corpus habuisse; | Est[6] operis prediũ[7] nebulosi dogmatis umbrã | —

f. 20 Esse hominẽ ne maiestas sua fortia pdat. | de resurrectione carnis humanae. | Nosco[8] meum in xp̃o corpus consurgere quid me. | —

f. 20[b] despuite exsurgens quo xp̃s puocat ite; | Finit apotheoses Incip̃ amarthegenia | lib̃ I. id est de origine peccatorũ. | Fratres[9] eph°ebi fossor & pastor duo | —

f. 22 Cain triũphat morte xp̃i alitus.[10] | aduersus marcionitas qui duos esse affirmant | Quo te precipitat rabies tua pfide cain. | —

f. 24[b] Tradidit is'e no*uũ melior uetus illud aceruũ (aceruus *corr.*)[11] || f. 25[12] hec[13] tua marcion grauis & dialectica uox est. | —

f. 32[b] Saxo* seriẽ. c̃structaq; limina firmat.[14] || f. 33 Saxorũ seriẽ constructaq' limina firmat; | —

---

[1] ? — [2] 403. 736. Caravita I 42 — [3] Prudentii apotheosis 188 LIX 936 — [4] 321 — [5] 782 — [6] 953 — [7] pretium — [8] 1063 — [9] l. c. 1007 — [10] allitus — [11] acerbus — [12] f. 25—32 saec. XI—XII — [13] hamartig. 124 — [14] 491

f. 43 Glorificent me poena leuis clementer adurat. | Finit amartigenia. lib .II. | incipit psychomachia lib. III | incipit. prefatio. | Senex [1] fidelis prima credendi uia —

f. 44ᵇ herede digno patris implebit domum. | Explicit prephatio. | Oratio fideliũ ob uitiorũ pugnam. | Xp̃e graues hominum sẽp miserate labore* | —

f. 65ᵇ aeternũ solio diues sapientia regnat. || f. 66 Incip̃ contra orationem | simmachi* lib̃ primus. | Incipit prefatio | Paulus [2] preco dĩ qui fera gentium. | —

f. 67ᵇ arsurum mediis inferat ignibus. | Finit. prephatio. || f. 68 Credebam uitiis aegrã gentilibus urbem. | —

f. 82ᵇ Ne tractum sine fine ferat fastigia [3] carmen. | Finit contra simmacʰũ. Liber primᵘs | incipit liber secundus. incip̃ prephã | Simon quem uocitant petrum | —

f. 84 Insistam fluitantibus | Explicit prephatio. | hactenus * ueterũ conabula prima deorum. | — flecteret arte. | Symmachus [4] | Quis ita familiaris est barbaris —

f. 110 Quemq, ducem bellis sequitur pietate sequatur. p | Explicit aurili. prudenti. clementis. | aduersus symmachũ. lib̃ .II. feliciter | Ego qui scripsi ******* [5] peccator. || f. 110ᵇ *über der Seite m. rec.* de Leone Papa | Agnoscat [6] omne seculum —

f. 111 pape damus leontio. || f. 111ᵇ *über der Seite m. rec.* ad Gregoriũ Episcopũ. | Credo [7] uenusto calamo iocundo. —

f. 112 care gregori. Fiñ. || f. 112ᵇ Romane [8] xpĩ fortis assertor dei — Ipse explicabit quos supremo spũ [9] || f. 113 [10] demon tumultus dum domatur mouerit —

f. 129ᵇ Sit dexter agnus. induatur uellere. | Passio scĩ Laurentii leuite * martyris. | Antiqua [11] fano* parens. | —

f. 135ᵇ Absolue uinclis seculi. | Passio eulalie beatissime mar̃. | Germine [12] nobilis eulalia | —

f. 137ᵇ Carmine ꝓpitiata foua. || f. 138 de loco in quo martyres passi sunt * [13] nunc baptisteriũ est. [14] —

[1] LX 11 — [2] l. c. 111 — [3] fastidia — [4] Vgl. l. c. 177 adnot. — [5] authari *ut videtur* — [6] Amoeni in Leontium episcopum redditum Burdegalensi ecclesiae acrostichis LXI 1079, Venant. Fort. 1, 16 — [7] ? — [8] peristeph. 10 l. c. 444 — [9] Vers 23 l. c. 446 — [10] f. 113–195 saec. XI–XII — [11] peristeph. 2 l. c. 294 — [12] peristeph. 3 l. c. 340 — [13] *om.* — [14] peristeph. 8 l. c. 430

Ibid. Passio Sci Cassiani forocorneliensis.[1] —

f. 140ᵇ Ad ualerianum epm de passione hyppoli[2] beatissimi mar. | Innumeros[3] cineres scoꝝ romula in urbe | —

f. 146 Passio scissimę uirginis agnes[4] —

f. 149 Ym in honore scoꝝ decē & octo mar' cesaraugus.[5] | —

f. 152 Ymnus matutinus. | Nox[6] & tenebre & nubila | —

f. 153ᵇ hunc nemo fallit iudicem. | Ymnus epiphanię. | Quicūq;[7] xpm queritis. | —

f. 155 Iā nemo post hoc mortuus. ||

f. 155ᵇ Terris[8] celū iung- / Fons de tra nasc- / Lux ī tris or- — itur —
Impiis ꝛ ced- / Sponte ccifig- — itur ||

f. 156 Incp ymni aurelii prudentii. | Per quinquennia[9] iā decē. | — mobilis ultimo; | Finit pfatio || f. 156ᵇ ymnus ad galli cantū; dimetrū iābicū archiloicū acatalecton monocolon; | Ales[10] diei nuntius. —

f. 157ᵇ ym ante cibum.[11]

f. 159ᵇ ym post cibū.[12]

f. 160ᵇ ymnus ad incensū lucernę[13]

f. 164ᵇ ym ante somnū.[14]

f. 166 ym ieiunantium.[15]

f. 171 ym post ieiuniū.[16]

f. 172 ym omni hora[17]

f. 175 ym circa exequias defunctorū.[18]

f. 176ᵇ Liquido spargemus odore. Finit; | Incp lib peristephanon. || f. 177 ym in honore martyrum emeterii & chelendonii | calagurritanorum. metrum — trocheis & syllaba & aliqotiens | spondeū amittit; | Scripta[19] sunt caelo duorū martyrū uocabula. | —

f. 179 passio sci uincentii.[20]

f. 185ᵇ ym martyrū fructuosi | epi eclę terraconensis | & augurii & eulogii | diaconū;[21]

---

[1] peristeph. 9 l. c. 432 — [2] Hippolyti — [3] peristeph. 11 l. c. 530 — [4] peristeph. 14 l. c. 580 — [5] peristeph. 4 l. c. 357 — [6] cathem. 2 LIX 785 — [7] cathem. 12 l. c. 901 — [8] ? — [9] prooemium l. c. 767 — [10] cathem. 1 l. c. 775 — [11] 3 l. c. 796 — [12] 4 l. c. 811 — [13] 5 (de novo lumine paschalis sabbati) l. c. 818 — [14] 6 l. c. 831 — [15] 7 l. c. 841 — [16] 8 l. c. 856 — [17] 9 l. c. 862 — [18] 10 l. c. 875 — [19] peristeph. 1 LX 275 — [20] 5 l. c. 378 — [21] 6 l. c. 411

f. 189ᵇ yñ in honore quirini mar̃ & epi̅ siscianę [1].
f. 190ᵇ Passio beati cypriani. [2]
f. 192ᵇ Passio sc̄orū apostolorū. [3]
f. 194 diem bis festum [4] sic colas memento; | Incip̃ de opusculis suis. imolat [5] patri dō. Trocheum | & trimetrū endecasyllabū; | — *ibid.* Iuuabit ore ꝑsonasse xpm̃. [6] || f. 194ᵇ ym̃ in natale dn̄i; dimetrū iābicū constā ex duob; diiābis. | Quid [7] ∸ qđ artū circulū. —
f. 195ᵇ Mors hausit & mox reddidit. ||

Regulae.

443 [8]. membr. fol. 2 col. foliorum 129. saec. XI.

f. 1 per ordinē cetera. an om̄ia man|data — uel corone. | ɪɪ. Qm̄ igitur de caritate —
f. 4 ccɪɪɪ. Quomodo fit aliqs in prę|senti sęcło stultus. Expłic cap̃. | ꝓlogus ĩ regulā sc̄i basilii epi̅ | Incipit prę̨fatio *eras.* | Satis [9] libenter carissime | frat̃ ursêi aduentantes | uel obserua|tionibus uiuant. Expłic ꝑfatio *eras.* ꝓlogus *m. al.* | Incipit doctrina sc̄i basilii epi̅ | cappadocie. ad monachos | humanum [10] genus diligens | dš. & docens hominē —
f. 4ᵇ dnš nr̃ ueniat. | Interrogatio fratrum | Qm̄ dedit nobis sermo tuus —
f. 30 totā massā | corrumpit. || f. 30ᵇ [11] Interrogatio. | Si qs ɔtstet —
f. 31 sed | et manus et caput. || f. 31ᵇ Int̃ | Si is cui cōmissa est —
f. 33 Sed sufficientia nr̄ā ex | deo est. || f. 33ᵇ Incipit prologus Sc̄i Ieronimi pb̄ri in | regulam pachomii hominis dĩ. ab an|gelo sibi traditā. Quam idem sc̄s | Ieronimus de greco in latinum con|uertit sermone✱. | Quāuis [12] acut; gladius | & leuigátus. si assi|duitáte [13] in uagina —
f. 34 studia | delectárint [14]. Expłic prologus. | Quicumque aū | monasterium pri|mus ingreditur. | primus sed& [15] —

---

[1] 7 l. c. 424 — [2] 13 l. c. 569 — [3] 12 l. c. 556 — [4] bifestum — [5] epilogus l. c. 591 — [6] Quo regente vivimus. *add.* — [7] cathem. 11 LIX 888 — [8] 270. 487. Caravita ɪ 102. 146 ɪɪ 32 — [9] ? — [10] ? — [11] f. 30ᵇ 31 saec. xɪv — [12] XXIII 61 — [13] diu — [14] delectant — [15] Stimmt nicht

f. 41b (CXXII) in om̃ib; | quę ei credita sunt.[1] Incipit regula sc̃i patris | nostri macharii. | Residentib;[2] nob̃ simul in unũ consiliũ — ordinare —

f. 42b (XIIII) patris et filii & | sp̃s s̃ci. Explicit. || f. 43 Itẽ admonitio Sc̃i Basilii archiep̃i. | Audi[3] fili mi admonitionẽ patris | tui. & inclina aurem tuã ad | uerba oris mei. Commoda m̊ | —

f. 51 p̃|parauit. dñ diligentib; se. | Item admonitio Sc̃i Basilii | archiep̃i ad monachos. | Stude[4] monache diligent̃ ne pecces. —

f. 52. sęcłoꝝ. | Amen. explicit dicta Sc̃i Basilii | ep̃i. Incipit dicta sc̃i hieronimi | presbiteri. de generib; & exem|plis monasterioꝝ. | Tria[5] sunt | in ęgypto | genera —

f. 54 quid | agere conpellaris. | Incipit prologus synonimę | sc̃i hisidori archiep̃i spaniensis. | In subsequente[6] hoc libro q̧ nun|cupatur —

f. 54b secłoꝝ. am̃. | Pręphatio sc̃i hisidori ep̃i. | hisidorus lectori salutẽ. | Uenit nup ad man; meas | quędã scidula[7] — rationes.[8] Incipit | textus libri. Anima | mea in angustiis —

f. 59 hic saluus erit. || f. 59b *Gebet an Maria m. s. XIII–XIV* || f. 60 In dĩ om̃ptis nomine incip̃ liber | Scintillaꝝ. Seu sententiaꝝ | catholicoꝝ patrũ. Editum *corr. m. rec.* | a defensore grammatico | Lector[9] quisquis es libellũ | legens hunc. — merear | beatam ęternam. | .I. De caritate. —

f. 60b LXXXI De lectionib;. I De caritate | Dñs dicit in eugłio. Maiorẽ cari|tatẽ nemo —

f. 129 per|petrasse. homicidiũ uidelic&. adul|teriũ. aut aliquod ||

VITAE PATRUM.

400.[10] membr. 8. foliorum 209. saec. X—XI.

f. 1 In nomĩe sc̃e trinitatis. incip̃. lib̃ qui c̃tinet uita sc̃oꝝ patrũ p̃miũ. | Benedictus[11] sc̃s qui uult —

f. 2b o|peris inuitentur. & pfecte patientie palmã requirant. | Epłic. *sic* p̃miũ. Incipiunt Capła prephati libri .I. Uita uel

[1] Stimmt nicht — [2] ? — [3] ? — [4] ? — [5] ? — [6] LXXXIII 825 — subsequenti — [7] schedula — [8] rationis — [9] LXXXVIII 597 — [10] 293. 671. Caravita I 107 — [11] ?

ac|tus uenerabilis uiri nomine or .II. De uiro dĩ solitario | theone — XXI. De ꝓuidentia siue c̃tẽplatione XXII. De con|ũsatione optima diuessoꝝ *sic* patrũ; Uita uenerabilis uiri | uel actus eꝫ nomine or. I. | Uenimus itaq; aput thebaidẽ. ⁊ uidimus | ibi miralẽ *sic* uirũ hor nomine. hic multoꝝ | —

f. 150ᵇ ⁊ ibi in speleo habitabit. (it *in ras.*) Uoluit enĩ tẽporales homi|nũ laudes. sed celestẽ eťnãqȝ glã a saluatore nr̃o | ih̃u xp̃o in futuro ꝑcipere seclo. | In xp̃i nomine incipit uita ⁊ conuersatio serui | dĩ macarii romani heremite. q̃ inuent; ẽ ꝓpe pa|radiso ad uiginti mili°ria. | Gła [1] ⁊ magnificentia dõ soli | benignissimo. q̃ p̃ innumera|bilia miraculoꝝ exẽpla —

f. 159ᵇ dominat [2] | ⁊ ubiq; regnat [3] dñ benedict; ⁊ laudabilis. nunc ⁊ | sẽp. p̃ inm̃sa [4] sęcła sęcło. amen. || f. 160 [5] Inter multo° [6] sepe dubitatũ ẽ. a quo potissimũ monachoꝝ | —

f. 164ᵇ eligere tunicã pauli cũ meritis eꝫ. Quã regũ purpura [7] cũ | gemmis [8] suis. | Pbr̃ [9] euagrius. Innocentio kmõ filio salutẽ. [10] Ex alia in | aliã linguã ad uerbũ expressa — tu quere sententiã | optimũ [11] fr̃s inistis [12] certam̃ aut ęquare [13] egypti monacho° [14] || —

f. 165ᵇ ꝓ tanti nominis uiro. *m. post.*: Explicit ꝓlogus | Igit [15] antonius nobilib; religiosisq; parentib; | —

f. 197 c̃culcent atq; eiciant. deceptores scilicꝫ | hominũ. ⁊ totius corruptionis artifices || f. 197ᵇ Incipit prologus in uitaȝ sc̃i | ylarionis | Scripturus [16] uitã beati hilarionis | habitatorẽ — aure transibo. Hylarion ort; uico thabata. | —

f. 199ᵇ remissius | uiuere. fiebant [17] aũ ei de farina ⁊ c̃ominuto ólerè sorbitiúncul// [18] || f. 200 [19] cibo ɫ potu uix quinq; untias appendentibus. —

f. 205ᵇ in ortulo cypri. forsitan quia | plus illũ locũ dilexerat. [20] Relacio bt̃i Ieronimi pb̄ri de Malcho monacho | Qui [21] nauali p̃lio dimicaturi —

---

[1] LXXIII 415 — [2] vivit — [3] ubique regnat — [4] immortalia — [5] f. 160—199 von etwas jüngerer Hand — [6] Hieronymi vita Pauli XXIII 17 — [7] purpuras — [8] poenis — [9] LXXIII 125 — [10] in domino salutem — [11] Athanasius episcopus ad peregrinos fratres. Optimum — [12] iniistis — [13] aequavi — [14] monachis — [15] *om.* — [16] Hieronymi vita Hilarionis XXIII 29 — [17] fiebat — [18] sorbitiuncula 11 l. c. 33 a — [19] f. 200—209 saec. XIV — [20] dilexerit — [21] l. c. 53

f. 207ᵇ mori nõ posse supari. Uita ⁊ obitus sci onufrii | Papnutius [1] humilis suus urẽ scitatis omibus dei famulis atq; uniũsis — salute3. Pax uobis — pmaneat. Uolo sollicitus esse urẽ magnitudini. Scribere de magno quodã patre | —

f. 209ᵇ cũ scis oibus *sic* ad cele*|tia gaudia puenire mereamur. ||

324 [2] membr. Grossoctav. 2 col. foliorum 141. saec. XI.

f. 1 In nomine scẽ ⁊ indiuidue trinit | incip liber pnosticoꝝ iuliani toletane | sedis epi. utere lector felicit. Ite3 epła | iuliani. | Scissimo [3] ac prę ceteris | familiarissimo michi | in dño. idálio barcio|nensis ępõ. | Iulian; indign; cát|hedre toletanę sedis ępš. | Diem illũ claro redemptoꝝ | —

f. 2ᵇ publicari senten|tia. Finit epła pnosticorũ. | Incipit liber de origine mortis. | I Quomodo mors primo | subentrauerit —

f. 10ᵇ fiad ipsa dam|natio. Explicit liber pri|mus. Incipit liber secundus | de animab; defunctorum | quomodo se habeant ante | ultimam corporum resurrec|tionem. de differentia prauoꝝ. | Unus est terre|nus parady|sus. —

f. 22ᵇ quod est | regnum xpi. Explicit liber | Secds. Incip lib III. de ulti|ma corpoꝝ resurrectione. qd | tẽp; ⁊ die3 iudicii. nullus | hominũ norit. | Iudicii tempus uel | diem —

f. 37ᵇ ad regnũ cuius nullus est | finis. Explicit liber III.ᵛˢ || f. 38 *eras. Schluss eines sermo* — inueniri studeam; ac festi|nemus. per gra' *etc.* || f. 38ᵇ hunc modicũ libellũ Smaragdu' de diuersis uirtutib; | collegit. et ei nom diadema | monachoꝝ inposuit. qa | sicut diadema gẽmis. | ita ⁊ hic libellus fulg⁊ | uirtutibus. | Incipit plogus. *eras.* | Hunc modicum | operis nri libel|lum. —

f. 39 ponimus primũ. | Explicit plogus. | Incip capitula | I De oratione —

f. 40 (XCVIIII.) ⁊ aliud in corde | Explicit capitula | Incipit sermo prim'. | de oratione. | Hoc est remedium | ej qui uitioꝝ | —

f. 103ᵇ gaudiũ habere mereamur. am | Explicit diadema monachoꝝ. || f. 104 doct'na *m. post. in ras.* sci maximi ad mõchos (a. m. *m. post. in ras.*) | q iuxta introgationẽ ⁊ res|ponsionẽ ita expositus ẽ. | Frater [4] qdam in|terrogauit quen|dam | seniorem | —

[1] Vgl. LXXIII 211 — [2] 264. 899. Caravita I 107. 167 II 87 — [3] XCVI 453 — [4] ?

f. 113 secłoꝝ. | Uita sci dosithei mona|chi | Beatissimus [1] abbas | dorotheus mona|chicã. —

f. 116ᵇ secłoꝝ am̃. | Sermo sci iohis ós aurei de | oratione Cum oraueritis | non eritis —

f. 118 sęcło am̃. | Ser̃ de inenarrabilib; cogitatio|nib; blasphemie de supbia. | Radix & mater malig|na. & maligna —

f. 119ᵇ dõ gras agens. || f. 120 Incip̃ ãmonitio sci macharii ad | monachus. | Scs [2] abbas ma|charius admo|nebat —

f. 120ᵇ semper gaudere. | Amen. De duobus scis | machariis. | De magnis [3] & pre|cipuis. —

f. 127 docere potuit. | Dei [4] uiro dnoq; meo & germano fronimiano | pbro. Braulio inmerito [5] eps [6] salutem. | Tempore pię recordationis —

f. 127ᵇ custodire dig|netur. am̃. De basilica sci emiliani monachi. | Quẽ [7] meror. quẽ culpa premit. quẽ deniq; uita — Si° culpis ueniam possit habere tuis. | *vier Zeilen ausradirt* || f. 128 De palladio qui uita patrũ | scripsit. & pachón monachus | eremita *** | Pachón [8] erat | quis nomine | circa annos | —

f. 129 diaboli pugnam. | Dixit scs dorothéus. | Sic [9] sumus nos | oms. sicut qdã | habentes scopón | —

f. 131ᵇ secło am̃. | Sermo sci iohis solitarii. de | hospitalitate. & peregrinatione|| f. 132 Hospitalitas [10] est | dimissio sine reuer|sione —

f. 133ᵇ hoc aũ determinatio | est eius.|| f. 134 I k̃ aug̃. Nat. sci Simeonis. | Insigne [11] & głosũ mirá|culum factum est | in diebus nris. Placuit | —

f. 141ᵇ secłoꝝ.||

50.[12] membr. fol. 2 col. foliorum 223. saec. XI.

f. 1 XLV Non debere de quouis peccatore | iudicare. neque quẽquã c̃dẽnare —

f. 1ᵇ XCII Item sententię patrũ quas de greco in latinũ transtulit martinus dumensis eps | Expliciunt capitula .I. | Qua-

---

[1] ? — [2] ? — [3] ? — [4] Braulionis vita Aemiliani conf. cognomento Cucullati LXXX 699 — [5] inmeritus — [6] Caesaraugustanus *add.* — [7] ? — [8] ? — [9] ? — [10] ? — [11] ? — [12] 106. Caravita I 284

liter in cenobio uiuendũ | sit | Cum [1] | frater requisissa abbatẽ | agathonem —

f. 146 salutem suam operari. | Liber Palladii qui appellatur paradysus

f. 221 Incipit epła Sc̃i athanasii | ep̃i de instituto & obseruati|one monachorum. | Etsi [2] ut gloriari in. xp̃o lica | —

f. 223ᵇ si nullus | se incipiat in eo quod alte||

---

[1] ? — [2] ?

Addendum.

S. 288 ist nach Z. 2 einzufügen:

f. 142ᵇ prauitate | saluetur. Explicit. | LXVII | Incipit epistola papae | leonis ad leonem aug̃ | Leo ep̃s Leoni aug̃. | Promisisse me memini | —

f. 146ᵇ cum xp̃õ. | Explicit epistola. sc̃i | leonis papae. Incip̃ exem|pla gestor̃. ubi c̃stantino|politana sinodo a sc̃o fla|uiano c̃fes̃ eutices eretic' | auditus atq; dãpnatus est. | LXI | Congregata rursus | —

f. 149ᵇ confabulationis eius. | — f. 150 Incipit ubi occiditur pro|terius ep̃s alexandriñ | Posteaquam dioscorus | —

f. 151 retulisse. | Incipit epistola simpli|cii eplã. ad acatium. LXXI. | Dilectissimo *etc.* Cogitatio|num ferias —

f. 151ᵇ indiceret | Finit. Data *etc.* Incipit exem|plum ex eplã quem *sic* misit | acacius ad s̃iplicĩu ubi dã|natum retulit petrũ alexandrinũ | LXXII | Domino *etc.* Sollicitudinem —

f. 152 Et alia | manu. in dñõ conserueris scis|sime pat̃. Finit. Incipit exẽ|plum epłarũ beatis̃ feli|cis urbis roñ ad zenonem | aug̃. p misenum et uitalẽ epm̃ | LXXIII | Dicebat profecto uene|rabilis —